

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

Appendix

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

APPENDIX

DE S. CONSTANTINO

QUONDAM IUDAEO, MONACHO IN BITHYNIA

SAEC. IX

COMMENTARIUS PRAEVIUS

H. D.

De codice Mediceo-Laurentiano.

1. Dum nuper Florentiae versamur, Vitam S. Constantini iudaei ad fidem Christi conversi legimus in codice bibliothecae Mediceae Laurentianae IX. 14, e quo eam descriperat Papebrochius noster, cuius apographum habemus in collectaneis Bollandianis, mensi decembri reservatis.

Obiit enim Constantinus postridie Nativitatis Domini, quo die synaxariis inscriptus est. Ad ultimos igitur operis nostri tomos reponendus esset Constantinus, et egregium de huius aetatis vita monastica documentum ad kalendas quas vulgo graecas dicunt removendum, si leges nostrae vim necessitatis haberent. Verum viri cl. E. Rosagno humanitate factum est ut, adhibitis plagulis photographiis quas ipse nobis commodavit, Vitae illius edendae nobis opportunitas daretur, quam si praetermiserimus, piaculum nobis contraxisse videamur. Codicem ergo Florentinum (= A), qui solus S. Constantini Vitam servavit, paucis excutiamus. Est ille membranaceus, foliorum 418, 0^m.28 × 0.19, lineis plenis saec. XI ineunte nitide exaratus (1). Menologium maii a die 18 ad 31, cui accedunt Palladii dialogus de Vita S. Iohannis Chrysostomi, Passio S. Anastasii Persae (BHG. 86), Doctrina Iacobi *ἡσὺν βαπτίστου*, quam ex hoc codice edidit N. Bonwetsch (2), tandemque, fol. 335^v-387^v, 404-418^v, *Βίος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Ἰουδαίων*, cui male inserti fuerunt inter fol. 387 et 404 quaterniones duo (fol. 388-403) ad Doctrinam Iacobi pertinentes. Si paucos exceptis locos, quos frustra tentavimus, liber non in emendate scriptus est; ad calcem verba nonnulla perierunt.

Argumentum Vitae S. Constantini

2. Haec autem est Vitae S. Constantini summa. Nascitur in Synada, Phrygiae oppido, a parentibus iudaicis, et hebraeorum litteris imbuitur. Conversionis ad Christum haec occasio fuit. Vidit quadam die mercatorem oscitantem statimque ori crucis signum imprimentem. Hunc et ipse oscitans imitatur, crucisque potentiam experitur; Christum deinceps invocare coepit. Cum puella quaedam hebraea meretricio more eum adoriri ausa fuisset, signoque crucis ille se munisset, statim mortua corruit. Eiusdem aulem signi virtute mox revixit et mores emendavit. Mortua matre, sponsam sibi a cognatis reservatam relinquit, in locum prope Nicaeam secedit, unde voce de caelo

demissa monitus et nube lucida ductus ad monasterium Phlubute dictum pergat, suaque omnia aperit hegumeno. Hic autem crucem afferri iubet ut eam sanctus osculetur; mirum dictu, crux huius fronti inscripta haeret. Mox baptismum suscipit, in quo nomen Constantini sortitur. Cum autem primum e lavacro egreditur, eius vestigia solo imprimuntur. Monachorum habitu indutus, optimorum quorumque virtutes aemulatur. Orationi incumbens, odorem spargit suavissimum; ecclesiae ianuae, oraturo sponte reserantur. Singulorum monachorum animos introspicit, et quae vidit hegumeno aperit. Celat autem suum vitae eremiticae desiderium; certis tamen signis, et voce de caelo emissa intellegit ad montes sibi exeundum. Tum renuente primum hegumeno, in Olympum secedit. Interim alius monasterio praeficitur hegumenus, qui Constantinum redire iubet et velat fugitivum vinculis constringi; mox tamen errorem agnoscit et a sancto veniam postulat. Hic autem annos aliquot in monasterio perseveravit.

3. Quadam die dum orat coram imagine S. Spyridonis, ab eodem iubetur in Cyprum commigrare. Exiit ergo e monasterio, et Myram primum dein Attaliam pervenit, ubi sedem fixisset, nisi a S. Spyridone gravissime reprehensus fuisset. Navem ergo conscendit, nec sine periculo Cyprum appellit. Locum ibi paene inaccessum petit ubi sanctorum *Φαιόντων* ita dictorum reliquiae servabantur, uniusque eorum pollicem secum rejert. AS. Palamone, asceta et martyre, visu monitus, ad eius ecclesiam, per loca aspera et salebrosa, pastore quodam viam monstrante, vix pervenit, atque sancti manu dextra miraculo donatur, ut eam in monasterio Hyacinthi prope Nicaeam Bithyniae reponat; quod et statim, relicta Cypro, exsequitur. Attaliam deinde festinat, fluvium pedibus traicit. Hoc loco miracula nonnulla narrat biographus, ut de sancto orante oculosque Sarracenorum effugiente, de agris a locustis liberato.

4. Redit tandem ad Olympum, ibique, in loco quem ei alius monachus ostenderat, daemonum insectationes et terriculamenta patitur, quae signo crucis tandem superat. Dies quadraginta ieiunans in jovea ad lumbos usque demissus transigit. Presbyter ordinatus, eremum relinquit ut in loco Atroa dicto deinceps commoretur; ubi a daemonio vexatus, ad orationem recurrit, et a S. Michaeli

(1) BANDINI, *Catalogus codicum manuscriptorum bibliothecae Mediceae Laurentianae*, t. I, p. 409-412. — (2) *Doctrina Iacobi nuper bapti-*

zati, in *Abhandlungen der K. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen*, N. F., XII, 3, 1910.

AUCTORE
H. D.

le iuatur. Aliud deinde refugium prope Bolii monasterium ignea indicante columna reperit. Varia patrat miracula: aegros sanat, tempestates sedat, visionibus et mentis acie perspicit quae abscondita sunt et futura praevidet; dissidium inter Basilium imperatorem et Leonem fore ut componatur praedicit; quae in epistula Annae, Basilii filiae, scripta erant, eadem nondum aperta novit et octo ante annis suae mortis tempus praenoscit. Moritur die 26 decembris et post mortem miraculis claret.

a monacho
anonymo
suppari
conscriptae.

5. Nulla fere in Vita Constantini temporis nota est, praeter eam qua ostenditur imperante Basilio vixisse (867-886), Vitam autem conscriptam esse postquam Basilio Leo successerat (1). Anony-

mus, qui in Urbe regia scribebat (2), quondam D monachus fuisse censendus est in quodam ex vicinis Bithyniae coenobiis, cum et loca et omnia quae ad vitam monasticam pertinent ei probe nota fuisse videantur; sancto lamen socius minime adhaesit. Nihil enim testem rerum gestarum prodit aliosque qui rebus interfuerint perraro antestatur (3). Nec scripto ullo usus esse videtur. Quaecumque ergo narrat, ore tradita erant in coenobiis Bithyniae. Hanc ipsam Vitam paucis contraxit Synavarii Constantinopolitani compilator (4). E recentioribus nullus eam legisse videtur praeter illum qui ad diem 3 novembris commentarium de S. Iohannicio conscripsit (5).

(1) Vitae c. 69. — (2) Vitae c. 61. — (3) Vitae cc. 19, 64, 73. — (4) *Synax. Eccl. CP.*, p. 345. — (5) *Act. SS.*, Nov. t. II, pp. 324, 326, 331. Nescio quo indicio deceptus, BANDINIUS, *Catalogus*, t. c., p. 412 existimavit ad diem 11 martii pauca

de nostro Constantino haberi. Quae leguntur *Act. SS.*, Mart. t. II, p. 55-56, ad solum Constantinum confessorem Carthaginensem referuntur. De Constantino quondam iudaeo ne verbum quidem.

B

E

VITA S. CONSTANTINI

E codice Florentino Mediceo-Laurentiano IX. 14 (= A). Cf. *Comm. praev. num. 1.*

Βίος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Ἰουδαίων.

Proo-
mium.

1. Ὡς ὀνήσιμόν τι χοῦμα τῷ βίῳ παρὰ τῆς θείας ἀνίδρονται χάριτος τῶν ἁγίων αἱ πολιτεῖαι, οἰονεὶ τινες πυρσοὶ πλωτήρας εἰς σωτηρίαν οὕτω τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἀρετὴν ἐκκαλοῦμενοι καὶ τούτων αἱ ἱστορίαι ἀναγκαίως δεύουσιν ἀναγράφεσθαι, καθάπερ ἐπὶ στηλῶν τὰ ἐκεῖνον θριαμβεύουσαι κατορθώματα, ἐπεὶ καὶ νόμος παρ' ἐνόις ἀνδριῶσι τοὺς ἀριστεὰς τιμᾶν, οὐχ ὅτι μόνον τὸ τῆς ἔλης διάφορον λαμπρότερον τὸ ἀρχέτυπον ἀναδείκνυσιν, ἀλλὰ καθάπερ ἀπαθανατίζεται τῇ μνήμῃ διὰ στήλης ἢ ἀρετῆς, λαμβάνουσι τὴν ἀνάσσειν, καὶ τοὺς ἐροῶντας οἷον ἐπαλείφει μετέρχεσθαι τὸ χοῦμα φιλοτιμότερον· τῶν γὰρ ὁρωμένων καλῶν ἢ σπουδαῖα φέσις φιλεῖ πως μμεῖσθαι τὰς διαθέσεις καὶ τὸν οἰκείον ἀπευθένειν βίον τοῖς προλαβοῦσιν ἀγαθοῖς παραδείγμασιν. Ἐπεὶ δὲ κανὸν τι καὶ ἡμῖν ἦκεν χοῦμα φέρων ὁ χρόνος, Κωνσταντίνον τὸν μέγαν ἄνδρα, τῶν μὲν πάλοι πον ἠριστενκότων περὶ τὴν ἀρετὴν οὐκ ἔχειν ἀμιλληθέντα τὰ δεύτερα, πάντων δ' οἶμαι τῶν καθ' ἡμᾶς τὸ καθ' αὐτὴν ἀποφερόμενον² πρωτεῖον, φέρε λοιπὸν τὸν ἐκ λόγων ἀνδριῶντα ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πνευματικοῦ θεάτρον τῷ ἡμετέρῳ ἀναθήσωμεν ἀριστεῖ, οὐ βαναύσω τέχῃ, οὐ γεώδει τῇ ἔλη τὸν σωματικὸν αὐτῷ διαγλύφοντες χαρακτῆρα, ἀλλ' αὐτῷ λόγῳ τῷ πάσης μὲν ἔλης τιμιωτέρῳ πάσης δὲ τέχνης ἐμνηχανωτέρῳ τὸ τῆς ἐκεῖνου ψυχῆς διαγράφοντες κάλλος. Ἀνδριῶντες μὲν γὰρ οὐδὲν πλέον ὅτι μὴδ' αὐτῆς τῆς σωματικῆς τὸ πᾶν ἀποσφύζουσι διαπλάσεως, λόγος δὲ οὐ μόνον ἅπαντα τὰ τῆς ψυχῆς διαδείκνυσιν κάλλη τοῖς δηγήμασιν, ἀλλὰ καὶ γένος καὶ ἦθος καὶ

ἀγωγὴν καὶ εἴ τι τῶν ἀρίστων ἐπιτηδευμάτων ὅσπερ ἐπ' ὄνῃ ἀναζωγραφεῖ τοῖς προσέχουσιν. Ἀρξομαι δὲ τοῦ λόγου, ἀφ' οὗπερ ἀναγκαῖον ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν, οὐ νόμοις ἡτήροον τὸν ἄνδρα σεμνόνειν ἐθέλων ἀλλ' ἀληθείᾳ μάλλον, δι' ἧς καὶ ἐκεῖνοι σεμνόνονται· θαναμάζειν δὲ μοι πρὸ τῆς ἐγγειοῦσεως ἔπεισον τῶν τῆς ἀμωμῆτου πίστεως ἡμῶν κατορθωμάτων τὸ μέγεθος καὶ ὅπως τοῖς ἀπτοῖς ἐπιτηδευμασιν ὁ τοῦ κόσμου σωτῆρ ἀνέκαθεν τε καὶ ἄρτι φιλανθρώπων χρώμενος τῇ ὁσπῇ τὴν ἐκάστον διαπραγματεύεται σωτηρίαν, ἐκ διωκτῶν εὐαγγελιστάς, ἀπὸ βλασφημῶν θεολόγους καὶ <ἀπ'> ἀπίστον γένους παρασκευάζων οὐ μόνον πιστοὺς ἀλλὰ καὶ ἀγγέλους ἴσα τὸν βίον στοιχειομένους καὶ τῷ θεῷ ζήλω Παύλους ἀπὸ Σαδίων οὐρανίῳ κλήσει γεγενημένους· ὁ γὰρ τοι προκειμένος τῷ λόγῳ θεσπέσιος ἀνὴρ κατὰ τὸν παλαιὸν καὶ φθειρόμενον τραφεὶς καὶ νόμον καὶ ἄνθρωπον, ταύτης δὲ τῆς δόξης μεταβαλλόμενος καὶ Χριστῷ πιστεύσας τῷ τοῦ νόμου τελειωτῇ, ἐπὶ τοσοῦτο παρήλασεν ἀρετῆς, ἐφ' ὅσον προφητικῷ μὲν οὐκ ἄμοιοσθαι χαρίσματος, ἀποστολικῶς δὲ τὸ εὐαγγέλιον κηρύττει τῆς χάριτος τοῖς ἐκ γένους ἀπειθοῦσι καὶ ἀντιλέγουσιν, μαρτυρικῶς δὲ διαζῆν συνειδότι οὐδ' ἄρξιος αὐτοῦ θανάτου τῆς ἀληθείας προκινδονεῖν ἀπαυανόμενον, παρὰ γε τῶν πρὸς γένους ὀνειδιζόμενον καὶ θάνατον ἀπειλούμενον, εἰ καὶ μὴ προδήλως καὶ παρηρησίᾳ ἀλλ' ὁποῖον ἢ σοφῇ πρὸς καλίαν τῆς ἀπιστίας εἰσῶθεν ἐπισκευάζειν μερῖς· ἐφ' ᾧ δὴ³ καὶ μάλλον τὸ λαμπρὸν ἀπηνέγκματο, τὸν ἀσκητικὸν ἄντων διάυλον, οὐδὲν Ἠλιοῦ καὶ Ἰωάννου τῶν Χριστοῦ προδρομῶν, τοῦ μὲν τῆς πρωτέρας τοῦ δὲ τῆς δευτέρας ἐμφροῖκτου παρουσίας ἀπολειπόμενον· ὃν καὶ εἰς τέλος διηρυκότα, τὸ βραβεῖον <ἔδει⁴> τῆς ἄνω δέξασθαι

1. — ¹ ἀλλ' ὁ A. — ² ἀποφερομένου A. — ³ δὲ A. — ⁴ om. A, suppl. vi.

κλήσεως

A κλήσεως τῶ ἁγωνοθέτῃ δεξιωθέντα Χριστῶ ὑπὸ τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς Ἀβραάμ, οὐ περιτομῇ, οὐκ ἀκροβυστία, χάριτι δὲ πίστεως καὶ ἀναγεννήσει τοῦ θεῖου βαπτίσματος· δι' ἧς τὸν παλαιὸν ἐκδυόμενος ἄνθρωπον τὸν νέον ἐνδέδεται, μὴ διαφθείρας τῆς εἰκότος τὸ κάλλος ἀλλ' ὅλον διασφύζων ἀμείωτον, οὐ δὲ χάριν μᾶλλον ἐπαφείναι δεῖ τὰ ἐγκώμια. Οὕτω γοῦν τούτων προὔποτεθειμένων, τὰ μὲν κατὰ μέρος προῦον ἀναδιόδαξει ὁ λόγος, ἐγὼ δὲ μικρὸν ἀναδραμόν, ὅστις εἶη καὶ ὄθεν καὶ οἶος καὶ οὐ προβέβηκεν ἀρετῆς ὁ θεοπείσιος οὗτος ἄνθρωπος, καθεστῆς διηγῆσθαι ταῖς ἐκεῖνον προσβείας ἐπαφείας ἰθύνεσθαι τὸν λόγον.

Sancti patria.

2. Πατρις¹ μὲν αὐτῶ Σνάδα πόλις, ἡ τῆς Φρυγίας ἀπάσης προκάθηται, οἷα μητρόπολις οὔσα, πολλοῖς μὲν καὶ ἐτέροις θαυμαζομένη ποτὲ καὶ σεμννομένη καλοῖς, νῦν δὲ τοῖς ἄλλοις ἅπασι καὶ τουτοῖ τὸν ἄνδρα συνευπορηκῆναι εἰς κλέος ἀειμνήστον, οὐ τοσοῦτον ἐξ ἑαυτῆς σεμνύουσα, ὅσον τῇ αὐτοῦ ἀρετῇ σεμννομένη καὶ τοῖς ἐν Θεῷ κατορθώμασιν· τὸ δὲ γένος εἴκεν ἐξ Ἑβραίων, οἷς ἀνέκαθεν τὸ τῆς ἀπιστίας ἀντιφάττον σκότος δέξασθαι Χριστὸν τὸν προσδοκώμενον σωτήρα οὐ συγκεχώρηκεν. Ὅθεν μοι καὶ μᾶλλον σεμνὸς ὁ ἄνθρωπος καὶ τοὺς ἐπαύονος ἄξιος ἀναδέχεσθαι, ὡς ἐκ τοιοῦτων φῶς ἐνεδέχοντι κομιδῇ τῶ φρονήματι αὐτονογὸς τῆς οἰκείας γέγονε σωτηρίας, κοιτῆς τῆς ἀληθείας χρηματίας ἀδιάφραστος καὶ μηδὲν κεντημένος ἐκ γονικῆς βοήθειας τὸ πρὸς τὴν ὀρθὴν συνεπιλαμβανόμενον πίστιν· οἱ μὲν γὰρ πιστῶν προσερχόμενοι γονέων ἐκ βρέφους αὐτοῦ στοιχειωθέντες τὸν τρόπον καὶ ταῖς γονικαῖς ἔμοῃ τε διδασκαλαῖς καὶ διατυπώσεσιν εἰκόντες ἔχουσι πρὸς τὸ καλὸν αὐτῆν τὴν ἀγωγὴν βοηθῶν καὶ τὴν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων στοιχειώσιν· οἱ δὲ γε ξένοι πάντῃ καὶ ἄγεστοι, μᾶλλον δὲ καὶ τοῖναντιὸν ἀντιπολιτευθέντες τῇ πίστει καὶ παρ' αὐτῶν τῶν φύτων τὴν ἄλλοτριαν διδασκόμενοι δόξαν, ἐπειδὴ τῶ κριτηρίῳ τοῦ νοῦ τὸ παρὸν ταλαντεύσαντες τὸ κρεῖττον ἔλονται τῆς εὐσεβείας μέρος καὶ τούτῳ προσθεῶσι θερμῶς χαιρεῖν φράσαντες τοῖς ἐναντίοις, οὕτοι μάλιστα τὸ ἄριστόν τε καὶ εὐαπόδεκτον Θεῷ τε καὶ πάσῃ θεοφιλεῖ ψυχῇ δικαίως ἀπεπέγκοντο, τῷ ἐχέφρονι κολήσει μᾶλλον ἀλλ' οὐκ ἀδοκιμάστως ἐλέσθαι τὸ ἀγαθὸν εἰκότως θαυμάζομενοι.

C 3. Τοιοῦτων γοῦν ἀναφῆντι τῶν γεννητόρων, ὧν οὐ γράφειν τὰς κλήσεις ἔμοιγε σχολή, ἐπεὶ μὴδὲ βίβλος αὐτῶν τῆς ζωῆς ἐδέξατο τὰ ὀνόματα, καὶ διὰ καὶ τῶν παίδων παραμείβοντι τὸν χρόνον, εἰ καὶ παίδων ἐγένετο κρεῖττων, ὁ ἐκ κοιλίας μητρὸς ἁγίας Ἰερειάν ἀνάπτει τοῦ θεῖου πνεύματος τὸν πρῶτον τῷ ἐγνωσμένῳ καὶ πρὸ γενέσεως καὶ κατὰ μικρὸν ὁ τῆς ψυχῆς οἶκος σαρούμενός τε καὶ καθαιρούμενος τῆς Χριστοῦ πίστεως ἐδέχετο τὰς ἀγάς, εἰς ὑποδοχὴν τῆς χάριτός τε καὶ τῆς ἀναγεννήσεως τὸ καθεκαστήν εὐτρεπιζόμενος· τὰ μὲν γὰρ αὐτὸς προσδεῖκνυ τοῖς ἐνορῶσι τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τοῖς ἀγαθοῖς ἐπιτηδεύμασι χρώμενος καὶ πρὸ τοῦ βαπτίσματος, τὰ δὲ καὶ Θεὸς ἐδήλου προ-

γνωστικῇ δυνάμει, ὁποῖος ἀναλάμποι καὶ ἐφ' ὅσον ἀρετῆς ἐπιδόσειεν· φασὶ γὰρ κατ' αὐτῆν πον τὴν τοῦ βρέφους γέννησιν τὴν οἷα εἰκότος μαινεσαμένην τὸν τόκον οὐκ ἀγεννῆς τι θεάσασθαι σημεῖον, ἄρτι προελθόντος μήτρας τοῦ παιδός· ὅπερ δὴ τὴν εἰς μεγάλα πρόσοδον αὐτοῦ σημαῖνον κινήσει καὶ τὴν μαῖαν φθέγγασθαι τι περὶ αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ μέγα κατὰ τὸν βίον ὁ παῖς ἀρθήσεται οὗτος καὶ τὸ διάσημον μάλιστα ἔξει· τοῦτο δὲ εἶτε τι φυσικώτερον σκεφραμένη (καὶ γὰρ οὐκ ὀδῆλά τινα παρὰ ταῖς μαῖαις τοιαῦτα γνωρίσματα) εἶτε πως ἔνθους γεγεννημένη ἐφθέγγαστο, οὐκ οἶδα εἰπεῖν, πλὴν ὅτι περ εἰς ἔργον ὁ λόγος ἐλήλυθεν καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς ἕψος τοῦ ἀνδρός μικροῦ πανταχοῦ διάσημον αὐτὸν ἀπειργάσατο· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἤδη πρῶτον σπάσαντι τὸν ἀέρα παρηκολούθει τὸ θαῦμα· ἐπεὶ δὲ τὴν ἀγωγὴν ὀστειός καὶ ὡς οὐ κρεῖττον ἔδει προήχθη καὶ διὰ γραμμάτων ἐγένετο καὶ τῆς ἑβραϊδοῦ διαλέκτου ὁ μέγας οὗτος ἐν ἐπιστήμῃ, τὸν παλαιὸν μελετᾶν ἐφιλοτιμεῖτο νόμον ἐπιμελῶς, τάχα τῶν γεννησαμένων σπουδῇ ἐπ' ἐλέγχῳ ἑαυτῶν τὴν γραφικὴν δεχόμενος μύησιν, τὸ δὲ πλέον ἢ χάρις ἐδίδου (καὶ πῶς γὰρ οὐχί;) μερικῶς λίαν καὶ τῷ ἁπλῶ τῶν φρενῶν μίπω δυναμένῳ τῶν τελεωτέρων ἀντέχεσθαι.

VITA Signum in nativitate.

E

4. Τοιαύτην δ' ἔχοντι τὴν ἀγωγὴν πολλὰς καὶ ἢ μήτηρ ὀμφᾶς περὶ τοῦ παιδός ἐδέχετο, αἱ χριστιανὸν αὐτὸν χρηματίζουσι προσβρανον· διὸ καὶ ἀνεσείετο τὴν ψυχὴν καὶ τῷ μὲν μητρικῷ δικαίετο φίλτρῳ, τῇ δὲ γε ἰουδαϊκῇ πλάτῃ ἐπτομημένη μισεῖν ἤθελεν καὶ οὐκ εἶδεν ἐπλυνεῖν, τὴν ὄσω οὐκ¹ τῶν τε γονέων καὶ τῶν ἡθῶν ἐγκατάλειψιν αὐτῷ προσημαίνουσα· εἰδ' ἀπίστῳ ψυχῇ ὀμφῇ θεῖα γίνεται πολλάκις, Φαραὼ καὶ Ναβροχοδονόσορ τοῦ πράγματος μάφτρως, ὁ μὲν τὸν τότε λιμὸν, ὁ δὲ τὴν οἰκείαν πτώσιν θεῶθεν προσημαυθέντες δι' ἐναντίον. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἔτι τοῖς γονικοῖς πεπεδημένῳ τῆς ἀπιστίας δεσμοῖς τὰ μὲν δι' ἐτέρων² τὰ δὲ δι' ἑαυτοῦ προεδείκνυτο.

Oraculum de puero.

5. Νῦν δὲ καιρὸς ἀναλαβεῖν τὴν διήγησιν, ὅπως τῆς μὲν ἰουδαϊκῆς τελείως ἐξέκλυε ματαιότητος, τὴν δὲ Χριστοῦ τοῦ βασιλέως Θεοῦ πίστιν εἰς ὀλοκλήρον ὑπεδέξατο. Πολιτροπῶς γὰρ τῆς ἀνθρωπίνης προμηθεύμενος σωτηρίας ὁ πάντας θέλων σωθῆναι Θεὸς καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν κἀνταῦθα τῆς αὐτοῦ φιλανθρωπίας δέκνυσι τὴν ἐνέργειαν καὶ γίνεται τῆς τοῦ θαυμασίου τούτου ἀνδρός πρὸς Χριστὸν οἰκειώσεως ἀρχὴ καὶ θεμέλιος αἰτία τις πολλῇ γέμουσα τῆς τοῦ Θεοῦ κηδεμονίας, εἰ καὶ μικρὸν τι δοκεῖ τὸ πεπραγμένον. Ἐληγε μὲν γὰρ ἢ τοῦ θέρου ἀκμή, τῶν δὲ καρπῶν ἐβραῖον αἱ ἀγοραὶ προκειμένων εἰς ἐμπορεῖαν· καὶ ὁ μὲν παρῆει τὴν ὁδὸν τῶν προκειμένων ἀγάμενος, τίς δὲ τῶν ὀπωρῶν ἐμπορος ἐπὶ χάσμην ἐτρέπετο καὶ αὐθὶς τὸ κερηνεῖν¹ σταυροῦ τύπῳ κατεσφράγιζε τὸ στόμα, ὥσπερ εἶθε τὸ χριστιανῶν σύνταγμα καὶ τὰ ἐν τὸς καθαρμάζειν τῇ χάσμη. Τοῦτον οὖν θεασάμενος ὁ μακάριος, καὶ αὐτὸς κατὰ ταῦτὸν ἐκ τινοῦ προνοίας τῷ πάθει κεκρατημένος ἄμα τῷ κερηνεῖναι τοῦ

Conversionis occasio.

I Tim. 2, 4.

Parentum eius nomina reticentur.

Ierem. 1, 5.

¹ τοῦ Α.
2. —¹ ἀρχὴ in margine A.

4. —¹ οὕτω Α. —² δι' ἐτέρων bis scripserat A.
5. —¹ prius κερηνεῖναι, νῦν supra lin. Α.

σταυροῦ

VITA
Signo
crucis se
signat.

Christum
invocare
incipit.

Visio.

2 Cor.
12, 2, 4.

Signo cru-
cis scortum
occidit.

dein ad
vitam
revocat.

σταυροῦ κατεσφράγιζε τῷ τύπῳ τὸ στόμα, τὸν
θεαθέντα μιμούμενος. Καὶ τοῦτο μὲν ποιεῖται
ἅπασι· τὸ δὲ θεῖον ὄντως ἐκεῖνο σημεῖον τὸ
πᾶν ὡς εἰκεν τοῦ σώματος ἡσφαλίσαιτο· βλέ-
πει γὰρ ἑαυτὸν καθ' ὅλον τῷ σεβασμίῳ κατε-
σφραγισμένον σταυροῦ ἀνεξαλείπτῳ τῷ σχή-
ματι· καὶ θανμάζει μὲν τοῦ σημείου τὴν δύνα-
μιν, μήπω δὲ τοῦ θεῖου κατηξιωμένος βαπτίς-
ματος τὰ χριστιανῶν θεομῆ διεπράττετο πίς-
τει, καὶ ὀδεῖον καὶ κοιταζόμενος καὶ πᾶν ὅτι
πράττων τὸν χριστιανῶς σεβόμενον σωτήρα
Χριστὸν επικαλούμενος. Ἐξ οὗ δὴ χρόνον καὶ ὁ
θεῖος τῆς πίστεως σπόρος παρ' αὐτῷ βλαστάνων
ἐδεύκντο· καὶ γὰρ Ἑβραῖοι² «κατὰ τὸ» εἰωθὸς
ἐορτῆν τινα ἐτέλειον οἰκείαν, οὗτο δὲ συμβὰν καὶ
τοῖς ἐσθεβέσι λαοῖς λιτανεῖαν ποιεῖσθαι σεβασ-
τῆς ἐπιούσης ἐορτῆς· ὡς δ' ἐπὶ τὴν Ἑβραίων
συναγωγὴν ἀπῆει σὺν τῇ μητρὶ, ἀπῆντα τὴν
λιτανεῖαν κατὰ τὴν λεωφόρον· καὶ ὡσπερ ἐξε-
στηκῶς τῆς μὲν μητρὸς ἐποιεῖτο λόγον οὐδένα,
συνεχῶς δὲ τῷ τιμίῳ σταυροῦ ἐνητένιζεν καὶ
τὴν αὐτοῦ δύναμιν παρὰ Θεοῦ ἤπειτο μαθεῖν.
Αὐθις δὲ παράδοξόν τι καὶ θαύματος ἄξιον ὀπ-
τάνεται τῷ μειραλίῳ σημείον· ἀστραπὴ γὰρ
ὡσπερ τοῦ σταυρικοῦ τέμπου ἐξαλλομένη τὴν
ὄψιν αὐτοῦ κατελάμβανε καὶ τὸ δοκοῦν πῶρ
εἰς ὁροσερὰν μετεποιεῖτο νεφέλην, ἐξ ἧς φω-
νή τις πραεῖα καὶ γέμουσα ἡδονῆς τὰ χριστιανῶν
αὐτῷ μυστήρια διηγείτο. Ἡ δὲ γε μήτηρ
εἰς τὴν τοῦ παιδὸς ἀνεύσασα ὄψιν, ἀπαστρέπ-
τουσαν εἶδεν καὶ ἀφράστῳ κάλλει πεποικιλ-
μένην, ὡς ἐκπλήξει κεράσαι τὴν θέαν καὶ
θανμάζειεν ἔκτοτε τὴν τῆς ὁράσεως δύναμιν.
Ὁ δὲ ὡσπερ τι θεῖον δεξάμενος μήνυμα τὴν
περὶ αὐτὸν ὀφθεῖσαν ἔλλαμψιν, ἐφιλοτιμεῖτο
τὴν καθαρότητα καὶ ἄσitos ἐπὶ τινος διετέλει
ἡμέρας, ὡς ἂν εἰ δυνατόν εἴη μηδὲ χρῶναι τὴν
οὐράνιον χάριν ἐπιγείους οἰόμενος πράγμασιν.
6. Τοιοῦτον αὐτῷ τὸν θεῖον ἢ ὄψιν ἐνέβηκεν
ἔροτα, ἐξ αὐτῆς βαλβιδος τῶν τελεωτέρων
κορέσασα· εἰ δὲ μὴ κατὰ Παῦλον ἐκείνον, ὃς
καὶ τρίτον ἐφθασεν οὐρανὸν καὶ ἄρρητον ἦκουσε
ὀημάτων καὶ δὴ καὶ τῆς οἰκουμένης ἐντεῦ-
θεν ἐχορημάτισεν ἥλιος, οὐκ ἔχω εἰπεῖν, ἕως
ἂν μοι ἢ Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους κηδεμονία φι-
λανθρωπῶς τε καὶ πλουσίως ὀράται τὸ καθ'
ἐκαστὴν ἐκχεομένη. Οὐδὲ γὰρ ἐνέλιπε καὶ εἰς
αὐθις μύροις προμηθουμένη θαύμασιν ἢ ἀπειρος
τοῦ Θεοῦ ἀγαθότης τὴν τοῦ ἀνδρὸς σωτηρίαν,
ὡς προῖδον ὁ λόγος πολλοῦς οἶδ' ὅτι πρὸς θαῦμα
διεγερεῖ, τὰ ἐκείνου διηγούμενος θαύματα.
Παρήει μὲν γὰρ ἐν νεανίαις ἤδη τελῶν· κόρη
δὲ τις ἐβραία ἐπεπήδησεν αὐτῷ ἀναιδῶς ἔρω-
τι δεθεῖσα σατανικῶ· καὶ ἡ μὲν ἐλόττα τῷ πά-
θει, ὁ δὲ καθ' ἑαυτὸν ἐλογίζετο πείρα καὶ αὐθις
μαθεῖν τοῦ Χριστοῦ τὴν δύναμιν· καὶ ὁ μὲν τῷ
τοῦ σταυροῦ σημείῳ σφραγίζει τὴν παιδα ἢ
δ' ἅμα καταπίπτει πρὸς γῆν νεκρὰ κειμένη καὶ
ἀνανδός· ὡς δ' ἐθαύμασεν ἰδὼν ὁ νεανίας τὸ
γεγονός, καὶ δευτέρῳ θαύματι πιστοῦται τὸ
πρότερον· καὶ δὴ σφραγίσας τὴν κειμένην μι-
κροῦ καὶ νεκρῶν τῷ σταυρικῷ καὶ αὐθις σημείῳ
τῆς χειρὸς τε λαβόμενος ὄψιν καὶ σωφρονοῦ-
σαν ὡς πρὶν τρυγάνουσαν ἀπετέλεσεν, οὐδε-
μίαν τῶν πεπραγμένων λαβοῦσης αἰσθησιν.

7. Τοιαῦτα τοῦ ἡμετέρου ἀριστέως τὰ προού-
μα καὶ τοιοῦτο θαύματι Θεὸς τὸν ὄσον οὕτω
θερμὸν θεράποντα διεκόσμησεν. Ἐπει δὲ τὰ
κατ' αὐτὸν οἰκονομούσης τῆς ἄνωθεν χάριτος
ὡσπερ δὴ τῆς πατρικῆς ἡλευθέρωτο μισο-
χρῆστον ὀνοσεβείας, τῶν ἐντεῦθεν τοῦ γεγεν-
νηκότος ἀπηλλαγμένον, καὶ τῶν μητρικῶν
ἤδη πεδῶν ἀπολύεται, νόσῳ βληθείσης τῆς
γεννησαμένης, ὅφ' ἧς τὴν φροντίδα ὁ νεανίας
ἐτέλει· ἐξ ἀνθρώπων γὰρ ταύτην ἢ τοῦ θανάτου
ποιεῖται πείρα. Ὡς δὲ τὸ σωματίον ἔδει παρα-
δοῦναι τῇ γῆ, κλανθμῷ τὴν ἐξόδιον ὁ παῖς ἐπε-
ποίητο πρόδοον, τῷ θεομῷ τάχα δουλεῖον τῆς
φύσεως· καὶ δὴ κατὰ τὸ μαρτύριον γίνε-
ται Τροφίμου τοῦ μάρτυρος, ὃς τοὺς ἐπὶ τῷ
Χριστοῦ ἀγῶνας ἢ πολιτεία θανμάζονσα ναῶ
τετίμηκε σεβαστῷ, κατὰ τινος λεωφόρον τοῦ-
τον ἰδοῦσασα· ὅφ' δὲ τὸν ἀοίδιμον τοῦτον μάρ-
τυρα ὄψει ἐνδόξῳ τοῦ οἰκείου ἐξιώτια ναοῦ
καὶ αὐτὸν τῆς κόμης λαβόμενον χαριέστερον
προσφθέγασθαι¹. «Ὡ νεανίακε, μὴ κλαίε μη-
τέρα, ἢ τὴν ἑαυτῆς σωτηρίαν ἐξήγηται· μὴ
δούλευε φύσει νεκρῷ ὁ τῆς χάριτος ἦδη τοῦς
ἀραβῶνας λαβόν.» Καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ὡσπερ
ἐξεστηκῶς ὁ νεανίας γενόμενος παραχρησάμενος
ἀφρηθὲ τὸν κλανθμὸν, οὐκέτι δ' οὐδὲ πόνος
οὐδεὶς αὐτῷ τῆς μητρικῆς ὀπτελεία στοιγῆς·
ἀλλ' ὡσπερ τι πῦρ λίνου, οὕτως ὁ τοῦ μάρτυ-
ρος λόγος τῆς αὐτοῦ ψυχῆς ἀρόσον τὸν θεῖον
ἠφάνισεν. Τοῦτο πρῶτον τῆς κοσμικῆς διάξεν-
ξίς σχέσεως, τοῦτο πρὸς τὴν ὄντως θέαν συγ-
γένειαν ἄνοδος· δι' οὗ τὸ τῆς ἐκείνου ψυχῆς
τῶν κοσμικῶν καθαιρούμενον ὄψιν λαμβρόν
ἀπεδείκνυ τὸ κάλλος.
8. Τῆς τεκούσης τοῖνον ἀποικομένης, οἱ τῷ
γένει προσήκοντες φιλοτιμούμενοι τοῦ νεανίου
τὴν πρόνοιαν πρὸς γάμον κοινωρίαν δεσμεῖσαι
τοῦτον κατέσπευδον, οἵαπερ εἰκός Ἑβραῖοις
μηδὲν προτιμότερον εἰς ἐσθεβείας λόγον τοῦ
σαρκὶ δουλεῖσαι καὶ πατέρα παῖδων γενέσθαι
ποιούμενοι². Καὶ οἱ μὲν οὕτω σπεύδοντες εἶ-
χοντο τοῦ ἔργου· ὁ δ', ἐπειδὴ καὶ ἄκοντα συν-
όθων ἐπὶ τοῦτο, τῆς μνηστειῆς μὲν ἤδη προελ-
θούσης, τῶν δ' ἄλλων ἐπιζυγόμενων, ποιεῖ τι
σοφὸν καὶ τῆς σαρκικῆς ἀνώτερον σχέσεως.
Ἄλλ' οὐδὲ τοῦτο γυνῶν τῆς ἄνωθεν χάριτος.
Ὁ μὲν γὰρ ἐμελέτα τοῦ γαμικοῦ δεσμοῦ ἄχραν-
τον ἑαυτὸν διασώσαι, ἢ δὲ θέα χάρις συνή-
γει θαύματι καὶ τοῦ θεράποντος ἐτέλει τὴν βοῦ-
λησιν. Ἐπει γὰρ ἢ πανδοσία παρῆν καὶ τέλος
ἐλάμβανε τῶν συνδραμόντων ἢ εὐνοχία, οἴα
τοῖς κοσμικοῖς ἀβρονόμενοι καλοῖς ἠνάγκαζον
τὸν νεανίαν ἄλματι ξενίσει τοῦς παρόντας. Κού-
φος γὰρ καὶ λαν ἦν ἐσσταλῆς ὁμοῦ τε σώμα-
τος καὶ εὐνοχία κατὰ πάντων ὀμηλικῶν προσφ-
ρων τῇ παιδιᾷ καὶ ἤπτεν εἰδὸς ἐλάφου τομῶ-
τερον, ἐμοὶ δοκεῖ τῆς πρὸς τὰ καλὰ νεύσεως
αὐτοῦ τὴν φῆσιν ἔχον συνέριθον καὶ ἐκ τῶν
σωματικῶν εὐφοῶν κινήματων τὰ τῆς ψυχῆς
πρὸς τὸ καλὸν ἔπερρηψ παραδεικνύων κινή-
ματα. Ὡς δ' ἐπὶ τὸ ἤπτεν ἐχῶρει, βλέπει τινὰ
χεῖρα κραταῖαν κρατήσασαν αὐτὸν τοῦ μηροῦ
καὶ ἐπισχοῦσαν τοῦ ἄλματος· ὡς δὲ καὶ δις
τοῖς αὐτοῖς καὶ τρεῖς ἐκινήθη (καὶ ἄκων γὰρ
ἐπέλθετο τοῖς ἐπικειμένοις τῇ βίᾳ), τοσαντάκις

D
Matris
obitus.

S. Trophi-
mi
apparitio.

E

A cognatis
matrimo-
nio de-
stinatur;

F

² Ἑβραῖοις A. — ³ supplēt.
7. — ¹ προσ supra lin. A.

8. — ¹ ποιούμενος A.

αὐτόν

A αὐτὸν ἢ ὀφθεῖσα χεῖρ τοῦ ἄττειν ἐπέχουσα κατεφαίνεται, ὡς θαυμάζειν μὲν τοὺς ὄρωτας τὴν ἐκείνου γνώμην μὴ συνορώτας, αὐτὸν δὲ πλέον τῷ Χριστῷ ἐκκαίεσθαι ἔρωτι καὶ θείαν λογίζεσθαι πρόνοιαν τὸ τελούμενον· ἐφ' οἷς καὶ τὸ συνέδριον ἐκεῖνο τῆς εὐωχίας διελέτετο.

9. Καὶ δὴ καταλαβούσης νυκτός οἱ τότε προσήκοντες τῷ θεσπῷ δουλεύοντες παρήρουν τῆς φύσεως, ἀρμολογίᾳ συζύγω· ἀλλ' ἀδάμαντος εὖρον ἐπὶ τούτῳ στερεώτερον. Ὁ γὰρ θεῖος ἔρωτος ἡμαῖνον τὸν τοῦ σώματος ἔρωτα καὶ ἢ τοῦ κόσμου μελετωμένην φωνὴν πάντα τὰ τοῦ κόσμου ἠδέα πολέμια τε καὶ ἐχθρὰ καὶ ἀπωλείας ἐδίδον λογίζεσθαι αἷτια· αὐθις τοίνυν ὁ γενναῖος ὑποβλέψας¹ τὴν παρησίαν ἀνυποσίτως ὑπέξερχεται τῆς οἰκίας καὶ δρασμῶ τὴν φωνὴν τομωτάῳ πιστεύσας ἔρχεται· καὶ δὴ τις δύναμις ἀόρατος μὲν τὴν ὄψιν, αἰσθητικωτάτῃ δὲ τῇ ἐνεργείᾳ λαμβάνει τοῦτον ἄκρον τῆς κορυφῆς καὶ κορυφίει τῆς γῆς καὶ ἄλματι ἐνὶ βάλλει τὸν νεανίαν διάστημα λίθου βολῆς·

B ἐπεὶ δ' ἤρσεις τοὺς πόδας τῆ γῆ, καὶ αὐθις κορυφίσασα βάλλει τῷ ἴσῳ· τῷ δευτέρῳ ἄλματι προστίθησι καὶ τρίτον· « πορεύον, νεανίσκε (προσευπόσα) τὴν οὐράνιον ὁδόν. » Ἄλλ' ἢ μὲν κορυφίσασα δύναμις ἐπὶ τρίτον ἐνεργήσασα ἔστη, τῇ τριαδικῇ τάξει τὸν ἄνδρα στοιχειώσασα χάριτι. Ὁ δὲ θεῖον τὴν χρεῖμα τὸ γεγονός λογισάμενος καὶ οἰονεὶ συνεργῶν τῶν ἑαυτοῦ βουλευμάτων, ἔτι μᾶλλον ἐπέκειτο τῇ φωνῇ, τῶν κοσμικῶν ἀποδιδράσκων πεδῶν φιλοτιμούμενος καὶ Θεῷ μᾶλλον ἑαυτὸν οικειῶσαι καὶ τῆς ἐκείνου χρηματίσαι μερίδος λοιπὸν ἢ τῆς κοσμικῆς ματαιότητος. Τῆς οὖν τοιαύτης ἠξιωμένος χάριτος παρὰ τῆς πάντα πρὸς τὸ συμφέρον ἐργαζομένης Θεοῦ προνοίας, ἐπορεύετο χαίρων καὶ τελειωθῆναι τῇ πίστει διὰ βαπτίσματος ἔργον ποιούμενος περισπούδαστον. Διὸ πρὸ τοῦ τὴν Νικαίαν καταλαβεῖν, ὡς ἂν μὴ τῇ πόλει συγγένη καὶ τοὺς εὐσεβεῖς λογισμοὺς εἰς τὴν χωρίον τὸν ἀγχοῦ καταλθεῖ. Καὶ τὸ χωρίον γίνεται τῷ μακαρίῳ καθάπερ Σιναιον ὄρος.

C Ἀθροῖα γὰρ αὐτὸν ἐπισκιάζει νεφέλη ἀπ' ἄκρον κορυφῆς καὶ ἄχρως ὁσπύος ὡσπερ τις χιτῶν ἀμφιενῦσα· ἐξ ἧς οὐράνιος ἐπίχει φωνὴ πραεῖα καὶ γαλήνη τὰ περὶ τὸν ἄπαντα βίον, ὅσος τε παρήλθεν αὐτῷ καὶ ὅσος ἐμελλε, προσημαίνουσα· ἐξ οὗπερ οἶμαι καὶ τῆς προφητικῆς τε καὶ θείας ἠξιωμένος χάριτος ἄχρι τέλους ζωῆς ἐνηργεῖτο θεῖο πνεύματι, προσθεῶρων ὡς παρόντα τὰ μέλλοντα.

10. Ἄλλ' οὐδ' οὕτως ἢ οὐράνιος ἐκείνη καὶ θεία χάρις διεσκέδάνητο, ἀλλὰ καὶ αὐθις ἢ νεφέλη μένει νεφέλη, μᾶλλον δὲ στόλου δίκην πυρός ἐπὶ θεῖον θέλημα καθοδηγοῦσα τὸν ἦδη Θεῷ προσφκειωμένον τῇ χάριτι, ἢ περ ἐπόμενος ὁ μακάριος καὶ ὅποι ἂν εἴη θείαν ἠγούμενος βούλησιν καταλαμβάνει τὴν τῶν ψυχικῶν φροντιστηρίων· τῷ δὲ ἦν ἐπίκλησις Φλουβουτῆ (1) ἐν ᾧ μεγίστων ἀνδρῶν ἐξέλαμπεν ἀρετῆ, τὸν ἀσκητικὸν ἐπιμελῶς βίον διανύοντων. Καὶ δὴ κατὰ τὴν πύλην τοῦ θεῖου ἐκείνου καταγωγίον γενόμενος, τῆς

μὲν ὁδοπορίας διανέπανε τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν ἔστρεφε διηγεκῶς θερμότερῳ κινήματι τῆς τοῦ βαπτίσματος χάριτος τυχεῖν ἐπιθυμῶν· ἐπεὶ δ' ἢ ψυχικῆ φροντίς ἐνέκα τὸν τοῦ σώματος πόνον, ἄπνιος ὄλην διετέλει τὴν νύκτα, ὁμοῦ τε Θεῷ προσομιλῶν τῆς διανοίας τῷ πάθῳ καὶ δὴ καὶ ὑπὲρ τῶν μελλόντων αὐτῷ ἐντυγχάνων, ὡς ἂν αἰσῶς ἐκπερανθείη καὶ θεαρέτως τὰ κατ' αὐτόν. Ὡς δ' ἡμέρα διεγέλα καὶ τὴν πύλην ἔδει τῆς μονῆς τὸν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένον ἀνοῖξαι, μνησεται τῷ καθηγεμόνι τῶν ἐκεῖσε ψυχῶν ἢ τοῦ μακαρίου ἀφίξις· εἰσέρχεται τοῦ καταγωγίον ἐντός, ἐμφανίζει τὰ κατ' αὐτόν καὶ ὡς θεόθεν καθωδηγηθῆ, νεφέλης προηγουμένης, ἐπὶ τὴν αὐτῶσε κατοικίαν ἔλθειν.

11. Ὡς δὲ πρὸς θαῦμα τὸν προσετώτα διήγειρεν διηγοῦμενος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν προλαβόντων ἔρωτῶντι ἀπήγγειλεν, ὡς τε τὴν χάριν ἀσχῆθεν ἐδέξατο σταυροῦ σημεῖο περιφραχθεὶς τὰς τε τῆς μητρὸς ἐπ' αὐτῷ προοράσεις καὶ (ἵνα μὴ καλ' ἐν διηγοῦμενος ἀναλίσκω τὸν χρόνον) ὁπόσης παρὰ Θεοῦ τῆς προνοίας καὶ χάριτος ἄχρι τοῦ δεῦρο τετύχηκεν, ἐνθα δὴ καὶ σημειῖον τι γίνεται περὶ τὸν θεσπέσιον τοῦτον, οὐ μικρὸν τὴν περὶ αὐτὸν θείαν ὑπεμνήραν δυνάμενον πρόνοιαν· ταῦτα γὰρ αὐτοῦ διηγουμένου, ἔργῳ τοῦ λόγου μαθεῖν βουλούμενος τὴν ἀλήθειαν ὁ ἔρωτῶν ἐνεχθῆναι προστάττει σταυρὸν καὶ ἀσπάζεσθαι τοῦτον κελεύει τῷ μακαρίῳ. Ὡς δὲ τὴν βᾶσιν ἠσπάζετο περιδεῶς ὄλω τῷ ἰσχύῳ καὶ τοῖς κέρασι τὸ σεβάσιμον ὄπλον ἐκεῖνο κατὰ τῆς τοῦ μακαρίου ἐπικληθῆν κορυφῆς σταυροειδῆ τύπον εἰργάσατο τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ, ὃν καὶ ἀνεξάλειπτον φυλαχθέντα μέχρις ἐξόδου τῆς πρὸς Θεὸν πᾶσιν ὑπεδείκνυ τὴν τότε πρᾶξιν κηρύττοντα· τοιαῦτα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ὑπὲρ τὴν φύσιν αὐτῆν Θεοῦ τοῖς αὐτὸν ἡγαπηκόσι χαρίζεται.

12. Τοῦτο τὸ θαῦμα θεαμένον τοῖς παρευεστώσιν εἰς ἐκπληξιν ἤγειρεν ἅπαντας, πλέον δὲ τὸν καθηγεμόνα ἐκείνον, ὡς μέγα τι περὶ αὐτοῦ ἐντεῦθεν καὶ εἰς ἀβις φαντάζεσθαι· διὸ καὶ θερμότερον ἤρετο τὴν τοῦ μακαρίου γνώμην ἀγαμανθάνων. Ὁ δὲ « Ὡ πάτερ (ἔφη) τῆς μὲν περὶ ἐμὲ μεγάλης τοῦ Θεοῦ κηδεμονίας τὸ ὑπερφυρὲς ἱκανῶς εἰπεῖν ἀσθενῶ καὶ οἷς τὰ ἐνταῦθα κατέλαβον. Ἐπεὶ δὲ με δεῖ τὸ τῆς Χριστοῦ πίστεως ὑποδέξασθαι σύμβολον (τοῦτο γὰρ ἐκ νέου μέχρι νῦν ἐπιθυμῶν ἀναφλέγομαι), μὴ ἀναβάλης λοιπὸν ἀλλὰ με τελειὸν τῷ θείῳ βαπτίσματι καὶ τοῦ προγονικοῦ με ὅπλου ἀπόσμηξον, τὴν ἀπιστίαν τῷ πατρικῷ οἴκῳ τῇ φωνῇ τῆς συγγενείας συναποθούμενον (εἰ δὲ δεῖ καὶ τὸ λείπον εἰπεῖν) καὶ μνηστῆς καὶ κλήρον καὶ κοσμικῆς ἀπάσης τύρβης διὰ τὸν εἰς Χριστὸν πόθον καταφρονήσαντα. » Τοῦτοις θέλγεται τοῖς λόγοις ὁ προσετός καὶ γάννυται τὴν ψυχὴν καὶ τάχος τελειὸν τὸ ἔργον καὶ τῆς τοῦ θεῖου βαπτίσματος ἀξιοὶ τὸν αἰτούμενον χάριτος Κωνσταντίνον τε καλεῖ τὴν προσωνμίαν, τοῦτο τοῦ τελεσθέντος αἰτήσαντος, φιλοχρίσ-

VITA

Hegumeno omnia sua exponit.

E

Cruz fronti eius impressa.

In baptismo

F

Constantinus nomen ei imponitur.

9. —¹ Ἐποκλήφας Α.

(1) In litteris S. Theodori Studitae mentio est praepositi huius coenobii: ὁ Φλουβουτηρός, ὁ

τῆς Φλουβουτῆς. Epist. II, 9, 10, P.G., t. XCIX, pp. 1140, 1141.

του

VITA

Monasti-
cum induit
habitum.

του ψυχῆς οὐκ ἐλάχιστον σύμβολον τοῦ καθη-
ρηκότος ἅπαν δόγμα μισόχριστον ἐπιθυμῆναι κοσ-
μηθῆναι τῇ κλήσει. Ὡς δὲ τὸ θεῖον ἐπ' αὐτῷ λού-
τρον τὸ αἴσιον ἐδέξατο πέρας, οὐκ ἀναμένει
λοιπὸν ὁ μακάριος μὴ καὶ τῶν ἀσκητικῶν ἀγώ-
νων τὰ σύμβολα δέξασθαι, ἀλλ' ἅμα τε τῶν τῆς
γενέσεως ἐκαθάρθη τῇ ἀναγεννήσει μολυσμῶν
καὶ τῆς πρὸς οὐρανὸν ἀγοσῆς ἐπιλαμβάνεται
πορείας, τοῦ μοναδικοῦ λέγω βίον τὸ αἰδέσι-
μον σχῆμα· καὶ γίνεται Χριστοῦ κἀνταῦθα
τοῦ ποθουμένου γησιώτατος μιμητῆς εἶπερ
τις ἄλλος, μετὰ τὸ βάπτισμα τοῦ κόσμον ἀνα-
χωρῶν καὶ κατὰ τοῦ πειράζοντος τοὺς ἀγῶνας
ἀναδεχόμενος.

B

Pedium
vestigia
solo
impressa.

13. Ὁ δὲ συμβέβηκε, μέγα μὲν ἢ κατὰ φυσικῆν ἀκολουθίαν, μέτριον δ' ἴσως κατὰ γε τὴν ἀπειροδύναμον χάριν, ἦν ἐπὶ τοὺς αὐτὸν ἡγαπηκτότας ὁ τοῦ κόσμον σωτὴρ ἐξέχεεν καὶ μάλιστα περὶ τὸν θανάσιον τοῦτον ἄνθρωπον, ἦδη ἐρῶ. Οὐ γὰρ πέλαιος αὐτῷ σκίζεται καὶ τῇ παρόδῳ τοῦ σεσαομένου ἢ αἰγνατία δύναιμις ἐπαπόλλοιται, ἀλλὰ τῇ δι' ὕδατος καὶ πνεύματος ἀνογενήσει τοῦ μακαρίου καὶ τῆς προγονικῆς ἁμαρτίας πρὸς τὴν τῆς οὐρανίου μάλλον ἐπαγγελίας ἀποθέσει· ἐπειδὴ καταδὸς ἀνέδου τῆς κολυμβήσεως τῷ θεῷ πνεύματι ἄνομοσμενος καὶ πρῶτον αὐτόθεν ἐπάτησεν ἔδαφος, τῶν αὐτοῦ τιμίων ποδῶν τὰ ἴχνη αὐτοῦ πον τοῦ ἐδάφους ἐνετυποῦτό τε καὶ ἀπεσημαίνετο, τῷ παραδόξῳ οἴμαι τοῦ πράγματος τὴν ἀληθῶς ἐπ' αὐτῷ τοῦ παναγίου πνεύματος ἐπιφοίτησιν τε καὶ εἰς αἶδι διαμένουσαν χάριν ἀπαγαγραπ-
την συμβόλιω τοῦ κηδεμόνος τῶν ὅλων Θεοῦ τοῖς ἐπιούσι καιροῖς ἐσημαίνοντος. Εἰ δὲ τις ἀμφιδοξοῖ τῷ διηγήματι, τὸν τρόπον ἐκείνον καταλαβὼν λήρωται τῆς ἀληθείας τὴν πείραν, ἦν δὴ καὶ ἔτεροι περὶ τῶν θείων θαυματουργημάτων τὴν πίστιν, ἦν ἐν τοῖς ἁγίοις κατ' ἐκαστὴν ἐνδείκνυται Θεός, νοηρότερον ἔχοντες ἀπόπειράν τινα πεποιθμένοι βεβαίως ἐδέξαντο (1).
14. Εἰ δὲ τὸν τοῦ δεσπότην Χριστοῦ καὶ μιμητὴν καὶ ὁπαδὸν ἀληθῆ χρηματίσαντα καὶ τὸ εἰς αὐτὸν ὑποδεξάμενον βάπτισμα καὶ τῆς προγονικῆς κεκαθαμένον δι' αὐτοῦ παραπτώσεως ἐθῶς τε πρὸς τὴν ἔρημον ἔλευσόμενον καὶ κατὰ τοῦ πειράζοντος ἀγωνισόμενον καὶ τῷ Χριστοῦ στοιχειούμενον νόμῳ αὐτόν τε νικήσοντο σὺν ἀπάσῃ δυνάμει καὶ σνοικητῆρ γενόμενον τοῦ διδασκάλου καὶ τῆς δόξης συμμετόχον. Εἰ οὖν τοῦτον ἢ τοῦ ἐπ' αὐτῷ θεῖου πνεύματος ἐνέργεια βουληθεῖσα δοξάσαι τὰ τῶν ἱερῶν ἐκείνων ποδῶν ἀνετέπωσεν ἴχνη, θαυμαζέτω μηδεὶς, ἕως ἂν καὶ ὄρη διὰ πίστεως μεπιστάνειν τοὺς φίλους Θεοῦ καταδέχοιτο καὶ μεζονα ποιήσειν ἥπερ αὐτὸς δι' αὐτοῦ τοὺς αὐτῷ μαθητευθέντας ἔργα τὸν δεσπότην Χριστὸν ἐπαγγελλόμενον πιστεῖν· πολλῶν γὰρ τοιοῦτων καὶ μειζόνων τοῦτων, ἐν οἷς κατὰ Θεὸν οὕτω λαμπροτάτοις τὸν βίον, αἱ κατ' αὐτοὺς ἡμῖν πλήρεις ἀναδεικνύονται ἱστορίαι. Ἄλλ' ὅδε μὲν ὁ τοῦ λόγου μοι κατέλαβε δρόμος ἰθύτερόν πως καὶ ἀνεμίνοις ἀγῶσι, τὸ δ' ἐξῆς πῶς ἂν ἱκανὸς γενοίμην τῶν τοῦ μακαρίου τοῦτου ἀγῶνων ἀξίως τὸ μέγεθος διηγῆσασθαι ἢ τῶν ἐκείνου χοριῶν, αἷς αὐτὸν ὁ παρ' αὐτοῦ φιληθεῖς

1 Cor.13.2.

Ioh.14.12.

Χριστὸς ἐστεφάνωσε, τὸ πλῆθος εἶπεῖν, δι' ὧν D
κατέπληξεν ἅπαντας, ὅπως οἱ τῷ αὐτοῦ θεαρέ-
τῳ προσείχον βίῳ, κἂν εἰ λίαν εἴεν περὶ τὸ θαυ-
μάζειν ἀργότεροι· πᾶσαν μὲν γὰρ ἀρετὴν ἐφιλο-
τιμεῖτο κατορθοῦν, ὡς εἴ τις ἕτερος μίαν μό-
νην, πάσῃ δὲ ἀσκήσει τὸ πρωτεῖον ἔχειν ἁπάν-
των, ὥσπερ τις ἀγαθὸς δρομέης ἐπὶ τὸ βραβεῖον
σπεύδων τῆς κατὰ πάντων νίκης τῶν ἀνταγω-
νιζομένων καὶ τῷ ἀγονοθέτῳ Χριστῷ ἀρέσαι,
παρ' οὐ καὶ τῶν ἀγῶνων ἤλιπε τοὺς ἀξίους στε-
φάνους ἀπολαβεῖν.
15. Γίνεται τοῖνυν αὐτῷ τοιοῦτον σταδίον Oboedien-
ἀρχῆ καὶ προοίμιον ἢ ἀνυπερβλητὸς ἑπακοή,
δι' ἧς πᾶσα τοῖς τὸν μονήρη βίον μετερχομένοις
κατορθοῦσθαι εἴωθεν ἡ ἀρετὴ· καὶ ἀγαθὸς
τυχῶν τοῦ χειραγωγούντος πρὸς τοὺς ἀγῶνας,
ἀγαθὸς γίνεται μαθητῆς, ὡς εἰς θαῦμα τρέφαι
τῇ πρὸς τὰ κατὰ σπουδῆ τὸν διδάσκαλον. Ὁραῖς
μὲν γὰρ δύο καὶ δέκα τὴν ἡμέραν εἰώθασιν με-
τρεῖν ἄνθρωποι. Ὁ δὲ καθ' ἐκάστην ὥραν ὡσ-
περ τινὸς ἡμέρας ἀοχρόμοις μακροῦς καὶ συν-
τόνους ἔμνους ἀντίθει Θεῷ, οὐδ' ἐδῶκε διεδέ-
χοτο, μικροῦ τοὺς ἐπιόντας ὠριαλοὺς ἔμνους
καταλαμβάνουσαι, ὅς ἐπ' αὐτῷ πληροῦσθαι τὸ
λαβιτικὸν ἀληθῶς τῇ γλώσσει μελετῶντα ὅλην
τὴν ἡμέραν τὸν θεῖον ἔπαινον. Δωδεκάκις τό-
νον τῆς ἡμέρας τὴν πρὸς Θεὸν πεποιθμένος
παράστασιν οὐδὲ νυκτὸς ἡμέλει τῷ αὐτῷ κε-
χρηθῆσθαι ἐπιτηδύματι, ἀλλ' ἅμα τε ἢ τὸς κατε-
λάμβανε καὶ τοὺς ἡμερινοὺς οἱ νυκτερινοὶ διε-
δέχοντο ἔμνους· ἐκάστης δὲ ὥρας κἀνταῦθα diu noctu-
que laudat·
ἴδιος ἔμνος ἠφόριστο καὶ ἢ ἐπὶ τούτῳ εὐχῆ, ὡς
μικροῦ δεῖν ἄπαντο τῶν ἀνδρῶν διατελεῖν παννύ-
χῳ στάσει τὰς συντόνους ἐκείνας καὶ ἀγγέλους
αὐτοὺς καταπληττοῦσας προσευχάς, αἷς ἐπεξέ-
γνῳ καὶ τοὺς μετὰ πάντων κοινῇ τῶν ἀδελφῶν
περὶ τε τοὺς ἀγρότινους δρόμους καὶ τὰς λοι-
πὰς κανονικὰς διατητάσεις θεοφύλακτος ἀγῶνας.
16. Καὶ μοι ἀπιστεῖται μηδεὶς δνοχηρῆ πρὸς
πίστιν διηγομένην πράγματα, πρὶν ἂν τῆς
ἐκείνου φύσεως τε καὶ σπουδῆς διὰ τῶν ἀκρι-
βῶς τοὺς αὐτοῦ ἐπισταμένον ἀγῶνας τὴν πίσ-
τιν ἀνευδοκίαστον λάβω· ἐμὲ γὰρ ἐπὶ τοσοῦτον
ἔχει τὸ ἀναμφίβολον, ἐφ' ὅσον καὶ πίστις ἀσφα-
λῆς τῶν αὐτοῦ παρὰ τῶν σὺν αὐτῷ μοι προσ-
γέγονεν· ἡστέτα γὰρ καὶ ἐγκράτεια καὶ τῶν
ἄλλων ἀρετῶν ὁ θεῖος ἐσμός, αἷς τὸ μονήρης
κατακοσμεῖσθαι εἴωθε σχῆμα καὶ ἀγγέλους
τοὺς ἀνθρώπους ἀποτελεῖν, ἐπὶ τοσοῦτον αὐτῷ
δισπουδάξετο, ὡς μηδὲ τὸν σμικρότατον
παραλειφθῆναι δοκεῖν, ἀλλ' ἡγείσθαι ζημίαν
τὴν μεγίστην, εἴ τι τῶν μεγάλων ἐκείνων καὶ
ῥδομένων περὶ ταῦτα λαμπρῶν παρελείθη
τοῖς ἐκείνου ἀγῶσιν· εἰ γὰρ πον εἶδος ἀκήκοον
ἀρετῆς, τοῦτο μετέρχεσθαι ἐφιλοτιμεῖτο πάσῃ
σπουδῇ· καὶ τοὺς μὲν παλαιοὺς ἐξήλων, τοὺς
δὲ νῦν τοῦ χρόνον ὑπερελατύνειν ἐσπευδεν καὶ
ἁπλῶς εἶπεῖν ἄγγελος ἐξ ἀνθρώπου ἐν οὐ μα-
κρῷ τῷ χρόνῳ τοῖς πολλοῖς ἐδόκει, τῇ προορα-
τικῇ τῆς διανοίας λεπτότητι καταπλήττων τοὺς
συμπαρόντας. Τῶν γὰρ τοιοῦτων ἀγῶνων καρ-
πὸς τὰ μῦρα τῶν παρὰ Θεοῦ αὐτῷ δεδορημέ-
νων θαύματα δεικνύονται θάλλων, ἅπερ μοι καθε-
ξῆς εἰρήσεται καὶ ἀδὴς ἁπλοῖς διηγῆμασι, τὸ
ποικίλον ἐκφυγγόντι τοῦ λόγου.

Oboedien-
tia.

Hymnis
Deum
singulis
horis

diu noctu-
que laudat·

omnium
virtutum
studiosus.

(1) Similia collegimus in libro Les légendes hagiographiques, ed. 2, p. 48.

labori manuum incumbit;

2 Thess. 3, 10.

orans suavem spargit odorem.

B

1 Reg. 2, 30.

Ieiunia et vigiliae

D

statio nocturna.

Ecclesiae fores,

17. Σπονδαῖος ἦν ὁ μέγας οὗτος τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος οὐ μόνον περὶ τὴν πνευματικὴν ἀλλὰ διὰ καὶ περὶ τὴν τῶν ἀδελφῶν διακονίαν καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀποστολικὸν διεγίνωσκε λόγιον, τὸν ἔργον ἀργὸν μὴδ' ἐσθίειν κελεύειν, οὐκ ἄλλη τέχνη ἀλλ' αὐτῇ τῇ τοῦ ἀποστόλου ἐαυτὸν ἐπιδίδωσιν, ἢ εἰ καὶ τις τῆς προσευχῆς ὑπολείπειτο χρόνος, τοῦτον ἀναλλοκοί τῇ ἐργασίᾳ· καὶ διὰ τοῖς ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοις καταλείπει σμίλᾳ τε κατεῖχεν καὶ δέματα ἔραρπεν προθύμῳ ψυχῇ, τοὺς ἀδελφικούς ὑποδύων πόδας τῆ οἰκείᾳ τῶν χειρῶν ἐργασίᾳ· καὶ ἡ μὲν τοῦ σώματος ἐπιτήδευσίς ἐνφύῳ κεκερασμένη καὶ ὑπακοῇ πᾶσι ποιητὸν διεδείκνυ τὸν ὑπηρετήν.

18. Ἡ δὲ τῆς ψυχῆς πνευματοφόρος ἐνέργεια θαυμάσιόν τινα παρεδείκνυ τοῖς συνεργάταις τὸν ἄνθρω· ὁπότεν γὰρ περὶ τὰς ὀριαίας εὐχὰς καθ' ἐκάστην προσομιλεῖ Θεῷ, εὐδοκίᾳ πλείστης ἐπληροῦτο ὁ οἶκος, καθ' ὃν εἰργάζετο καὶ τοιαύτης ἤς οὐδὲν κατὰ τὸν βίον ἐδόκει καταύλληλον. Ὡς δ' ἠπόρουν τὸν τρόπον οἱ συμπαρόντες, ἐπιμελῶς τοῦ γιγνομένου κατεστοχάζοντο καὶ ἐπεὶ ἅμα τῇ εὐδοκίᾳ τὸν μακάριον ἔορων Κωνσταντῖνον ἐπὶ τὴν ἐξῆρ ἕξιόντα καὶ καταμόνας Θεῷ ἐντυγχάνοντα, οὐκ ἔβλεπον μὴ ἄλλῃ εἶναι τὴν τοῦ πράγματος αἰτίαν ἄλλ' ἢ τῆς ἄνωθεν περὶ αὐτὸν θείας τοῦ πνεύματος χάριτος ἐπιφοίτησιν, ὡς ἐντεῦθεν δόξαν μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ προσάγειν Θεῷ τῷ δοξάζοντι τοὺς αὐτὸν δοξάζοντας, ἔργον δὲ ποιεῖσθαι τὸ κεκλιμέναις ταῖς κεφαλαῖς προπέμπειν ἐπὶ τὰς εὐχὰς τὸν μακάριον δέσποτα τε τὴν αὐτῶν ἐκάστοτε ποιεῖσθαι μνήμην. Τοιοῦτος γὰρ ὁ τοσοῦτον ἡρατιμῆμος τὸν ἡρατικῶτα Χριστὸς ἐκ νέον τοῖς θαύμασιν ἐχαρίτωσεν· διόπερ ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον προέκοπτεν ἐποικοδομῶν ἀεὶ ταῖς ἀρεταῖς ἀρετὰς καὶ τὸ σῶμα νεκρῶν οὐ μόνον νηστεία ἀλλὰ διὰ καὶ ἀργοντία, πολλὴν ἐκπληξίαν ἔξιν τοῖς ἐνωτιζομένοις παρεχόμενῃ· ἐφ' ἧς γὰρ ὄλους ἐνιαυτοὺς νύκτα ἐκάστην μετὰ τὸ διακνησθῆναι τοὺς ἀδελφούς περὶ τὸν ἐκτίθειν εἰσερχόμενος οἶκον τῆς ἀδελφίτου ἀναγνώσεως εἶχετο· τῷ δὲ πάντα εἰδοῦτι μόνῳ τὴν τοιαύτην ἀρετὴν εἰδέναι ἀνατιθεῖς τῶν ἀδελφῶν ἔσπευδε κρύπτειν, τὸ ἀφιλότιμον ἐντεῦθεν πραγματευόμενος· διόπερ ἅμα τῇ ὀρθοῦ κλήσει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἀδελφῶν εἰσερχόμενον, αὐτὸς ἐξῆει τοῦ ναοῦ τῶν πυλῶν ἀγνωστὶ καὶ ἀνθρωποστρέφον συνεισέει πάνιν τοῖς ἀδελφοῖς καὶ οὕτω τὴν κοινὴν πρὸς Θεὸν ἐποιεῖτο δοξολογίαν, ὡς παννύχιον εἶναι τὴν στάσιν αὐτῷ, πῆ μὲν τὰς ὀριαίας εὐχὰς, πῆ δὲ τὰς ἐπ' αὐταῖς ἀναγνώσεις ἐχομένης ἐπιτελοῦντι καὶ τὸν συνήθη κανόνα.

19. Παράδοξον δὲ τι κἀνατῆρα γίνεται, εἰ καὶ τοῖς ἐπίκορον ἔρουνι τὸ τοῦ Θεοῦ παντοδύναμον τελεσθῆναι οὐκ ἄπιστον. Ἐλθόντι γὰρ ποτε νυκτὸς τῷ μεγάλῳ τούτῳ ἀγωνιστῇ παρὰ τὸν θεῖον νεῶν τὴν συνήθη Θεῷ προσερχὴν ἐκτελέσαι ἰδίᾳ, κεκλεισμένων τε τῶν βασιλικῶν λεγομένων πυλῶν, οἷα εἰκὸς τὸν ἐκκλησιαρχοῦντα τῆς ἀσφαλείας ἐπιμελεῖσθαι, θεῖος ὡσπερ ἔρωξ ἀνῆπτε τὸν ὄσιον εἶσω τοῦ ναοῦ τὴν προσερχὴν ποιεῖσθαι, τῷ θερμῷ τάχα τῆς πίστεως οἰόμενον τῷ πλησιαστέῳ τόπῳ τῶν ἱερῶν ἀδύ-

των πλοσυωτέρων τὴν χάριν τῆς διὰ προσευχῆς Θεῷ τελεῖν οἰκειώσεως. Τί οὖν ὁ πιστὸς θεράπων; παρησιάζεται πρὸς τὸν δεσπότην· ἐκφαίνει καὶ λόγῳ τῷ εἰδοῦτι καὶ πρὸ τοῦ λόγου τὴν ἐγκάρδιον ἔφεσιν· αἰτεῖται τὴν εἰσοδὸν τοῦ νεῶ· « Δέσποτα (φησὶν) ὁ τῆ σῆ ἀναστάσει τὰς τοῦ τάφου σφραγίδας μὴ λυμνράμενος, ὁ τοῖς σοῖς ἀγίοις μαθηταῖς θυρῶν κεκλεισμένων ὄφθεις ὡς ἠβουλήθης, ἄνοιξον κἀμοὶ τοῦ ναοῦ σου τὰς πύλας ἀμαρτωλῶ ἀνδρῶ καὶ οὐδενὸς ἀξίῳ, πλὴν θαρροῦντι γε πίστει τῇ σῆ παντοδυνάμῳ βουλή· οὐδὲν γὰρ σοῦ βουλομένου τὸ ἀνθιστάμενον· ἐντεῦθεν δὲ μοι πίστιν ἐνθεῖης, ὅτιπερ οὐδὲ τὰς πύλας· μοι τῆς σῆς βασιλείας ἀποκλείσεις, θαρρεῖν δὲ παρασκευάσεις τῶν ἐλπίδων με μὴ διαφρασθῆναι τῆς σωτηρίας. » Ταῦτα μὲν ὁ μακάριος δάκρουσι πλυνόμενος ἤχετο· ὁ δὲ τῶν ἐπικαλουμένων αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ ἐγγὺς καὶ τῆς αὐτῶν εἰσακούων δεήσεως εὐθὺς τὰς πύλας αὐτῷ ἠνεργημένας ἐπιδείκνυσιν. Ὁ δ' ἀνεύσας ἐκπλήξεως τε μεστὸς γίνεταί καὶ χαρᾶς, ὁμοῦ δὲ εἰσῆει περιχαρῶς καὶ τῶν συνήθων ἀπῆρχετο προσευχῶν. Μέση δὲ νυκτὸς ἡ ὥρα καὶ ὑποστρέφειν ἔδει τῆς προσευχῆς τὸν μακάριον. Καὶ ὁ μὲν ὑπενόσσει, αἰ δὲ πύλαι τῆς προτέρας εἰχοντο ἀσφαλείας εἰς ἐαυτὰς τε συνελθοῦσαι καὶ τὸ φρουρεῖν τὸν ἱερὸν ἐκείνον τοῦ Θεοῦ ναόν, ὡσπερ δὴ παρὰ γε τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκκλησίας ἐτετάχατο, ἀπαραιοποιήτως ἐνδεικνύμεναι. Καὶ οὐκ ἄπαξ (φησὶν) ἀλλὰ καὶ πολλάκις τοῦ τοιοῦτου θαύματος τετυχημένοι τὸν ἄνθρω πολλοὶ τῶν ἐπὶ τὰ ἐκεῖνον μᾶλλον εἰδοτῶν τὸ βέβαιον ἐκαρτέρουται. Καὶ τί θαυμάσιον, εἰ ὁ μαθηταῖς ποτε πύλας τῆς φρουρᾶς διανοίξας κἀνατῆρα τῷ αὐτῷ ἐπιτηδεύματι χρώμενος τῶν φοβουμένων αὐτὸν ἐκτελεῖν κελεύει τὸ βούλημα; εἰθε γὰρ αἰεὶ τὰ παλαιὰ τοῖς νέοις πιστοῦμενος θαύματα καθ' ἐκάστην γενεὰν ἐκτελεῖν τὰ τεράστια.

20. Τίς οὖν τὰ τοιαῦτα ἐνωτιζόμενος οὐ θαυμάσει τὸν ἄνθρω τῆς καρτερίας, οὐκ ἐκπλαγῆ τοῦ πρὸς Θεὸν πόθου τὸ διάπυρον καὶ ἀγαπήσοι μὲν τοὺς ἀγῶνας, ἀσπάσθηται δὲ τὸ θεάρεστον τοῦτο καὶ ἰσάγγελον ἐπιτήδευμα; Τίς δ' οὐ δοίη δόξαν τῷ ἐξ ἀνθρώπων ἐκτελοῦντι ἀγγέλου τοὺς οὕτως αὐτῷ θεομῆ τῇ ψυχῇ προσδραμόντας καὶ τῆς ἐκείθεν ἐλπίδος ὄλους ἐαυτοὺς ἀναρτίσαντας; ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ ἢ τῆς προγνώσεως ἐχούθη χάρις τοῖς χεῖλεσιν ὡς καθ' ἓνα τοὺς ἐν τῇ μονῇ ἀδελφὸς ἀναγνωρίζειν ὅποιος εἴη ἕκαστος δι' αἰνιγμάτων τὸν βίον· ἐδόκει γὰρ ὄραν ὡσεὶ κηρὴ μέλιτος τῶν ἀδελφῶν ἕκαστον οἰκοδομοῦντα κατὰ τινα τόπον τοῦ ναοῦ καὶ τοὺς μὲν ἀζοντας τὸ ἔργον τῆ οἰκείᾳ σπουδῇ, τοὺς δ' ἐλαττομένους δι' ἀμελείας· καὶ ἦν ἀληθῶς ἡ τοῦ παραδείγματος θέα τῶν τε σπουδαίων καὶ τῶν ἀμελεστέρων ἐποδεικνύσα τὰ ἔργα τῷ σκοπεῖν ἐθέλοντι τῶν ἐκεῖσε μοναζόντων τὸν βίον. Ταύτην δὲ τὴν ὄψιν τῷ καθηγουμένῳ ἀνατιθεῖς μηδενὶ μὲν εἰπεῖν τὴν θέαν ἐκελεύετο, Θεῷ δὲ τὴν εὐχαριστίαν ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀναπέμπειν χάριτος· οὐ γὰρ ὄναρ ἄλλ' οἶον ἔπαρ (ὁ καὶ μᾶλλον ἔχει πλέον τὸ θαῦμα) παρεδείκνυτο τὴν θέαν, ὑπερέλασας οἶμοι τοῖς τοιοῦτοις χαρίσασι πολλοὺς,

VITA

orante Constantino,

Psalms. 144, 18, 19.

miraculo reserantur.

Act. 5, 19. Psalm. 144, 19.

Singulorum fratrum mores perspectos habet.

17. — ¹ supra lin. A. Novembris Tomus IV.

18. — ¹ παρέχουσαν A.

VITA

Eremitendi desiderium

Psalm. 144. 19.

Deo acceptum

voce caelitus emissa comprobatur.

C

Obsistente primum hegumeno.

secedit

οὐ τὸ διάσημον περὶ τὴν τοιαύτην χάριν ἐδέξαντο.

21. Ἐντεῦθεν ἔρως αὐτῶ τῆς ἐπ' ἐρήμῳ ἡσυχίας προσγίνεται· καὶ ἦν μερίζομενος τὴν διάνοιαν τῷ μὲν μὴ ἀποστῆναι τοῦ σταδίου καθὼ τῶν ἀγωνισμάτων ἀπὸρῆξαι, τῷ δὲ ὅλον γενέσθαι Θεοῦ, πάσης δλικῆς καὶ προσπαθείας καὶ μνήμης ἔξω γενόμενος, καὶ εἰ γε δυνατόν ἦν γυμνῆ τῇ ψυχῇ τὴν πρὸς Θεὸν ποιέσθαι καὶ ζῶντα ἐπι ἀνάστασιν, τὸν Ἥλιόν καὶ Ἰωάννου ζηλοῦντα βίον· καὶ τῷ μὲν καθηγουμένῳ τὰς τῶν ἄλλων λογισμῶν ἐξηγόρευε γενέσεις, ταύτην δὲ κρύπτειν ἔκρινε, μόνῃν ἀπόπειραν ἐθέλων λαβεῖν τῆς περὶ τὴν αὐτοῦ γνώμην τοῦ Θεοῦ εὐδοκίας, ὡς, εἰ γε βούλοιο τὸν οἰκεῖον θεράποντα τοῦ πόθου τυχεῖν, τὸν καθηγεμόνα κινήσοι πρῶτον αὐτῷ τὸν περὶ ἡσυχίας ποιήσασθαι λόγον. Ὁδῶς οὖν τῷ πράγματι τοῦ μακαρίου διατεθέντος, φθάνει τὴν θεάρεστον γνώμην ὃ τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ἐκελευσέν Θεός· καὶ ὃ μὲν ἐξαγορευόν τὸς λογισμοὺς ἐξῆγε περὶ αὐτῶν φιλοσοφεῖν τὸν διδάσκαλον, ὃ δὲ τὸ παρὸν ἀφίει περὶ ἡσυχίας τῷ μαθητῇ λόγους ἐκίνει, τάχα μὴδὲ βουλόμενος, ὡς αὐτὸς μετὰ τὸ λαλῆσαι διηγείτο τὸ πάθος, οὗ γε ἐφ' ἑτέρα τοῦ λόγου προείπει βουλομένῳ ἀβούλητος ὃ περὶ ἡσυχίας αὐτῷ λόγους ἀνεκίρειτο, ὡς οὐ μείον τοῦ περὶ τὸν μαθητὴν ἐπάροχεν τὸ περὶ τὸν διδάσκαλον θαῦμα. Πλήρης οὖν τῆς περὶ τὴν ἡσυχίαν τυγχάνων <ἐλλείδος> μαθὼν δὲ καὶ τὴν θέαν περὶ τοῦτο βούλησιν ἐκ τῆς τοῦ καθηγεμόνος κινήσεως ἀκόρεστός τε ὢν περὶ τὸ τοῦ ποθουμένου δεσπύτον εὐάρεστον, ἐκαρῶδῶς καὶ θεῶθεν δέξασθαι κέλευσιν σαφῶς αὐτὸν τὴν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἀποστέλλουσαν ἔξοδον.

22. Φθάνει γοῦν ὃ τοῦ πιστοῦ δούλου ἐκείνου φιλόηθρος κήριος ὃ καὶ Παῦλόν ποτε οὐρανῶθεν καλέσας καὶ πληροῖ αὐτοῦ καὶ τὸ νῦν θέλημα καὶ οὐρανῶ καλεῖ τῇ φωνῇ καὶ παρακαλεῖται τὴν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἔξοδον, ἐν οἷς αὐτὸν θεραπεύοντα ἔξεν χειραγωγῶν καὶ τῶν ἀγῶνων συλλήπτωρα· καὶ ἡ μὲν ἄνωθεν ἐνεχθεῖσα τῷ μακαρίῳ φωνῇ τοιαύτην εἶχε τὴν δύναμιν, αὐτὸς δὲ τὸ τῆς ὑποταγῆς διαφυλάττων ἀκέραιον, γνώμην τοῦ καθηγεμόνος τὴν ἐπ' ἐρημίας ἔξοδον ποιήσασθαι ἔσπευδεν· ᾧ καὶ προσελθὼν τῆς ἐφέσεως τυχεῖν παρεκάλει, εἰ καὶ μὴ τὴν θέαν ὁμῶν ἐμφανίζεω ἐβούλετο. Ὁ δὲ ἀνεβάλλετο καὶ τὴν ἀπὸ τῆς μονῆς αὐτῷ ἔξοδον οὐ συνεχώρει· καὶ ὃ μὲν πολλάκις ἤτειτο καὶ λιπαρῶς ἐπέκειτο λαβεῖν τῆς ἐξόδου εὐχὴν, τὴν ἐπὶ δύο καὶ δέκα χρόνους ἐν τῇ μονῇ παραμονὴν μετὰ τῆς τοιαύτης ἐφέσεως εἰς δυσόπῃσιν προβαλλόμενος, ὃ δὲ ζημίαν ἠγούμενος, εἰ τοιοῦτον ἀστέρα τοῦ οἰκεῖου κόσμου ἀπομεγίστοι σφοδρότερον εἶχετο τῆς ἀναβολῆς· τέλος ἡ θεία χάρις ὡς εἶποιε τὸ στάδιον ἐκατέρων ἐπισκευαμένη τῶν λογισμῶν, τὴν μὲν νίκην βραβεύει τῷ μαθητῇ, ποιεῖ δὲ καὶ ἄκοντα τὴν ἦταν λαβεῖν τὸν διδάσκαλον, ἵν' ὃ μὲν σὺν εὐλογία τοῦ καθηγεμόνος πρὸς τοὺς ἐν ἐρημίαι ἀγῶνας ἀποφοιτήσῃ, ὃ δὲ τὴν ἐκούσιον μὴ θρηνήσῃ ζημίαν τοῦ τηλικούτου καλοῦ. Εἶτα ὃ μὲν προ-

τρέπεται μὴ δόξας τοῦτο ποιεῖν, ὃ δὲ τοῦ ποθουμένου τυχῶν συντάσσεται μὲν τοῖς ἀδελφοῖς, ἅπεισι δὲ ὡσπερ ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν προπεμπόμενος.

23. Ὡς δὲ τῆς ἀναχωρήσεως ἤσθετο τοῦ μακαρίου ὃ καθηγεμὸν ὀλοφύροτο μὲν τὴν διάξενξιν, ἐθαύμαζε δὲ ὅπως ἀβουλήτως ἔχων περὶ τὴν προῦσιν τὴν προτροπὴν ἐποιήσατο· διὸ καὶ θεῖον ἠγγασάμενος βούλημα τὸ γεγονὸς εὐχαρίσται τῷ τοιαύταις ἀρεταῖς καὶ χάρισι τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα στεφανώσαντι. Ἄλλ' ἐκείνον μὲν ὃ Ὀλυμπος ἐποδέχεται πολλοῖς ἀρετῆς ἀγῶσι καὶ νηστεία μικροῦ καὶ τὸ ἄσαρκον ἐν αὐτῷ δεικνυοῦσῃ τῇ τῆς ἀσιτίας ὑπερβολῇ τὸν θαυμάσιον ἐκείνον διανύοντα βίον, ὡς εἰς κόσμον καὶ μεγαλαύχημα τῆς ἑαυτοῦ¹ μονῆς τοὺς ἐν αὐτῇ ἅπαντας κεντήσασθαι τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ἐνωτιζόμενος πολιτείαν· ἄλλ' ἐπειδὴ, ὡσπερ εἶωθεν οὐκ οἶδ' ὅπως καὶ τῇ πνευματικῇ τάξει παρεισδύεσθαι τὰ φαῦλα οὐδὲν ἦν τῆς κοσμικῆς πολιτείας, καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ μερὶς διατίθεσθαι συναρπάζεται, τοῦτο δι' ἄρα τοῦ μακαρίου αἰεὶ τοῖς καλοῖς ἐπιχειρήματα, λοιπὸν ἀμείβεται ὃ τῆς Φλουβοντιῶν μονῆς καθηγούμενος· καὶ ὃ μὲν καταλαμβάνει τὴν βασιλεύουσαν, ὃ δὲ τὴν τῆς μονῆς ἐπιστάσιαν πιστεύεται, ἀνῆρ τ' ἄλλα μὲν ἴσως οὐ φαῦλος, τὸ δ' ἐπίστασθαι τὴν τῶν ποιμανομένων ἐκάστου ἀρετὴν τῶς ἀπειραστος· ὅς τὴν τοῦ μακαρίου πρὸς τὴν ἡσυχίαν ἔξοδον ἀκούσας καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς διάσημον ἐποφθαλμίσας πειρασμὸν ἐπιτίθησι τῇ μακαρίῳ ἐκείνῃ καὶ τοῦ πάλου Ἰὸβ κατὰ τὸ ἐν πᾶσιν ἀμεμπτον ἐφαμύλλω φωνῇ, εἶτε τι² τοῦ θεῖου περὶ τὸν γενναῖον οἰκονομοῦτος εἰς δοκίμιον ἀρετῆς εἶτ' ἐπὶ πλειόνων ὑποθέσει στεφάνου, οὐδὲ διαβόλου λειπόμενον· καὶ γὰρ τις ἦν τῶν πρὸς γένους Ἑβραίων ὃ τὴν σσσκενήν ὑποθέμενος, ὡς ἂν τῷ περιεβρισηθῆναι τῇ πατρῴῳ πλάγῃ παλινδρομήσῃ· τοῦτο γὰρ πολλάκις Ἑβραίοις κατὰ τοῦ μακαρίου διεσπούδατο. Ἀποστέλλει δ' οὐκ ὁμοῦς τοὺς ἄξοντας ὡς φωνάδα τὸν ἀγωνιστῆν· καὶ δι' τὸν Ὀλυμπον καταλαβόντες καὶ τῷ καταγωγῆ τοῦ μακαρίου ἐπιστάντες συναρπάξουσιν τοῦτον ἀθροῖο καὶ πρὸς τὸν ἠγεμόνα ἐκείνον ἀγοραῖσιν.

24. Ὁ δ' οὐ μελλήσας¹ (τῷ γὰρ πάθει κεκρατημένος ὑπὸ τὴν πτέρην τότε τὸν νοῦν ὡς εἶποιεν ἐπεσφύροτο· διὸ καὶ τῆς σατανικῆς ταύτης ὄργανον ἐπήρξε κινήσεως, οἷς ἐχρῆν ἀιδεσθῆναι τὴν οὕτω διαβόητον ἀρετὴν) καθείργει τοῦτον ἐν καταδίχῃ καὶ ὃ πολλοῖς ἀρετῇ προκείμενος ἡσυχίας εἰκὼν ὡς κακοδογος καὶ φηγάς ἀδίκῳ δίκῃ κατεδικάζετο· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλ' ὡσπερ καὶ ἀθλις τῷ θυμῷ χαρίζόμενος καὶ πέδας σιδηραῖς τοὺς ἀγίους ἐκείνους οἷς καὶ ὄφεις νοητοὶ καὶ σκορπίοι κατεπατούντο, ἀσφαλίζεται πόδας. Ὁ δὲ σὺν εὐχαριστίᾳ πάντα δεχόμενος χάριν ἔλεγεν ὄφειλεν τοῖς οὕτω πρὸς αὐτὸν διατεθεισὶν δυοῖν ἐνεκεν, τῆς τε περὶ αὐτὸν ἐνταῦθα δόξης, ἡ πολλάκις εἶωθε τῇ ἀρετῇ τῶν ἀγωνιζομένων λυμαινεσθαι, συστελλομένης καὶ στεφάνου αὐτῷ ποριζόμενον, οἷς ὑπερ ἀρετῆς ἐναθλεῖν ἠξιώθη· καὶ τοῦ δεσ-

D in montem Olymptum.

E A novo hegumeno

ad monasterium reduci iussus,

F velutis fugitioui vinculis constringitur.

Luc. 10, 19.

21. — ¹ supplet Ed. Kurtz.
23. — ¹ ita A; ἐαυτῶν? — ² ἤτετι A.

24. — ¹ corr., prius μελήσας A.

A πότεν Χριστοῦ τῶν ἀδίκων δεσμών κοινωνός ἐν οὗ καιρῷ μὲν δοκεῖν δημοσθεαίως ἐγένετο.

Hegumenum rei paenitet.

25. Ἐπει δὲ λωφῆσαν τὸ πάθος τὸν ἡγεμόνα ἐκεῖνον κατέλιπε, μᾶλλον ἢ σατανικῆ προσβολῆ τῆς προσδοκίας ἡσυχάζει τῆ τοῦ μακαρίου ἐν τῷ πάθει εὐχαριστία, εἰς ἑαυτὸν τ' ἐγγύονε τὸ τῆς πράξεως ἀπᾶν αἰσθόμενος καὶ ἀπολείει μὲν τῶν σιδηρῶν δεσμῶν, ἐξάγει δὲ καὶ τῆς τῶν καταδίκων εἰρκτῆς· καὶ ὡσπερ ἀπὸ ἐκστάσεως ἐπανελθὼν ἰκέτης ἑλεεινός τῷ μακαρίῳ καθίσταται καὶ τὴν ἁμαρτίαν ἐξαγορεύων ἤπει συγγνώμην λαβεῖν καὶ εἰ τι ταύτῃ παρέμποιο ἐπιτιμῶν. Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντίνος κἀν τούτῳ τὸν ἐπ' αὐτοῦ ἡρατημένον μιμησάμενος δεσπότην Χριστὸν, ὑπερευχέσθαι μᾶλλον ἔφησε τῶν μισθῶν αὐτῷ προσέξοντες γεγεννημένων καὶ μὴ στήναι τὴν ἁμαρτίαν, οἷς ἀγνοοῦντες διεκράζαντο· ἄλλοις τε πλείστοις τὸν ἰκέτην παραμυθισάμενος ἔπεισε θαρσεῖν, ὡς καὶ τοῦ πταισματος ἀπολυθεῖ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς καθαρὰν τὴν συνείδησιν ἔξει, συνεπιλημμένον αὐτῷ ταῖς ἐσχάραις καὶ τὸ ἀμνησικακόν Θεῷ προβαλλομένον τοῦ πεποιηθότος. Χρόνους δὲ τινὰ ἐνδιατρέφας τῆ Φλουβουτῆ καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ μονάζοντας τῆ ἑπερβολῆ καταλιψῆς τῆς τε νηστείας καὶ τῶν ἄλλων ἀγώνων, μᾶλλον δὲ ἀρετῆς οὐ τῆς τευχόσεως ἐπογραμμῶν τὸν ἑαυτοῦ βίον ἐκείσε καταλιπὼν, ἀγώνων πάλιν ἐτέρων ἀπάροχεται.

Constantinus aliquot annis in monasterio degit.

Iubente S. Spyridone

26. Ποτὲ γὰρ κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς ἐκ δεξιῶν ἔχοντι σεβάσιμον εἰκόνα τοῦ μεγάλου ἐκείνου Σπυριδῶνος (1), ὃς τὸν ἰσάγγελον τῶν ἐν Νικαίᾳ τὸ πρότερον ἱερῶν πατέρων ἐκόσμηι χορὸν, πολλοὶ μὲν κατὰ τοὺς τρωάνους χρόνους τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ ἄλλοις, μετέπειτα δὲ καὶ τῆ ἀνεπερβλήτῳ τῶν θαυμάτων ἐνδιατρέφας χάρει· οὗτος οὖν διὰ τῆς αὐτοῦ εἰκόνης ἐδόκει προσομιλεῖν τῷ μακαρίῳ κατὰ τὴν προσευχὴν· «Ἐλαῖον σοι πρόσεστιν ἐκ τῆς ἐρήμου· ἄναφον οὖν ἴ μοι τὴν λαμπάδα ἐνταῦθα καὶ τῆς μονῆς ἐξελθὼν τὴν Κόπρον κατάλαβε· καὶ γὰρ σοι προσπαντιήσας ἐκεῖ ἀντιλήφεις· ὁρᾷς χεῖρα.» Καὶ ἡ μὲν φωνὴ οὕτω προήλθεν τῆς τοῦ μεγάλου Σπυριδῶνος εἰκόνης. Ὁ δὲ ὡσπερ θεῖαν κέλευσιν τὴν ἐπιτολὴν δεξάμενος καὶ μάλιστα τὴν περὶ τοῦ ἐλαίου διάταξιν στομασάμενος (ἦν γὰρ αὐτῷ ἀληθῶς ἐκ τῆς ἐρημίας ἐλαῖον ἐπολειφθέν) τάχος ἀνάφας τὸν λόγγον καὶ καταλιπὼν τὸ λοιπὸν ἐν τῶν ἀδελφῶν ἐπαρθεῖν καὶ ἐπισκευάζειν τὸ λαμπάδιον προσευξάμενός τε Θεῷ τῆς τοιαύτης χάριτος ὁμψῆς, ἐξῆει τῆς πόλης τῆς μονῆς ὄλον ἑαυτὸν περιτειχίσας τῷ τιμῷ σταυρῷ· καὶ δὴ μικρὸν παρακύψας τοῦ προπολαιῶν δέχεται πάλιν θεοῦ ἐν τοιαύτῃ φωνῇ· «Ἐξέλθε, μὴ φοβοῦ, μετὰ σοῦ ἡ χάρις μου.» Ταύτῃ οὖν τῇ φωνῇ καὶ μᾶλλον θαρρήσας ὁ μικρὸς καὶ τῆς Παύλου τοῦ ὁρανοῦ ἀνθρώπων ἠξιωμένος ἐν ταῖς κλήσεσι χάριτος, ὄχρητο τὴν προκειμένην πορείαν σὺν προθυμίᾳ πολλῇ σπεύδων τὴν Κόπρον καταλαβεῖν.

in Cyprum proficiscitur. Myrae in Lycia

ξίψ λόγον θαύματα χαριτοῦται. Ἐπίστο μὲν γὰρ τῷ ἀνδρὶ τὰς μὲν λεωφόρους ἐκκλίειν ἡσυχίας τάχα καὶ τοῦτο χάριν, ἐπὶ δὲ γε τὰς ἀτιμῆς καὶ μονίους ἰ μάλιστα ὀδεύειν ὁδοὺς· καὶ ἦν· οὕτω χρεῶν, ἐκείθεν πρὸς τὴν Μυραίων ἐκκλησίαν ἐξῴδουε προσκωνήσεως χάριν τοῦ μεγάλου ἐν ἀρχιερεῦσι Νικολάου, ὃν διαφερόντως τοῖς θαύμασι ἡ θεῖα χάρις τετίμηκεν. Κατιόντι τὸν αὐτῷ θηρίον ὑπαντιάζει λέων ὀμότατος τοῖς ἀγχοῦ κατοικοῦσι φοβερός τε καὶ διαβόητος. Ἐῴθε γὰρ τὸ τοῦ τόπου κατάθερμόν τε καὶ ὄψηλον καὶ τοιοῦτον εἶναι ζῷον γεννητικόν. Ὁ δὲ τοῦτον ἰδὼν οὐ κῆρα προσεκαλεῖτο· οὐδὲ γὰρ μέγρι καὶ δειλίας μόνῃς αὐτῷ Θεός τῆν ἐκ τοῦ θηρός ἐπρωτάνειε σωτηρίαν, ἀλλὰ καὶ δοκεῖν οὐ θηρίον μὲν κῆρα δὲ εὐδόκησεν. Ὁ δὲ θῆρ σαίνει μὲν προσεποιεῖτο, ὑπεχώρει δὲ μακρὰν καὶ ἀφίστατο τοῦ δικαίου, ἕως ἀπὴν μὲν οὐκέτι βλεπόμενος αὐτῷ· κατελιμᾶνετο δὲ τῆς ἀπ' αὐτοῦ βλάβης ἐκ προνοίας Θεοῦ ὁ νέος ὡς ἀληθῶς Δανιὴλ ἀπελεύθερος. Οἶδεν γὰρ φυλάττειν ἀγνεία καὶ παρθενία καὶ θηρῶν βλάβης ἀσυνεῖς τοὺς κατοροθύντας καὶ σοβεῖν καὶ θῆρας ὡσπερ αἰδουμένους τοῦ δημιουργοῦ τοὺς θεράποντας. Ὡς δὲ πρόσω τῆς ὁδοῦ γενόμενος εἰς τι χωρίον κατήτησεν, οἱ δὲ ἐπίθοντο τοῦ μακαρίου οἱ οἰκήτορες, ὅπως διήλθεν τὴν ἐκεῖνη ὁδὸν, ἐκπλησόμενοι τὴν ἐκ τοῦ θηρός σωτηρίαν, ἐπεὶ πολλοὺς ἐσίαιετο παροδίτας πολλὰς· ὁδ' οὐδὲν ἔλεγεν δεινὸν οὐτε ἰδεῖν οὐτε παθεῖν, περιτρεχεῖν δὲ μόνον κνί, καὶ τούτῳ ἡμέρω καὶ τοῖς ὑπαντιάζουσιν εἰκοντι μᾶλλον καὶ παραχωροῦντι τῆς οἰκείας εὐθεπορίας· οἱ δὲ τῆς θείας ἐν τῷ ἀνδρὶ τὴν δύναμιν αἰσθόμενοι χάριτος ἐμακάριζον μὲν τῆς ζωῆς, εἰσχεσθαι δὲ τούτοις τὰ ἀγαθὰ ἐποτινῶντο, καὶ πολλῶν γε μᾶλλον τῆς ἐκ τοῦ θηρός ἐκείνου τοῦ λέοντος ἀπολυτρώσεως, ὡς ἐπιβλαβὸς μὲν, ἀκαταγωνίστου δὲ τοῖς ἐπιχωρίοις τότε τυγχάνοντος.

VITA

ab occurrente sibi leone non laeditur.

E

Attaliae eum consistere

F

3 Reg. 13, 11-24.

S. Spyridon non sinit.

26. — 1 supra lin. A. — 2 κατάλαβη A. 27. — 1 μονίους A. — 2 ἦν A. — 3 ἔφυλον A. —

4 ἐποτινῶτο A. 28. — 1 περσίας A.

(1) De S. Spyridone brevier diximus in Anal. Boll., t. XXVI, p. 239-41. — (2) Attalia, urbs

in Pamphylia ad mare Lycium, nunc Adalia.

τῆς

VITA τῆς ἐπὶ Κόπρον πορείας ἀπάρξασθαι παρορῶν
καὶ μετ' αὐτοῦ παρεῖναι δοκεῖν τὸν κελαινόντα
τοῦ πλοῦ σπουδαίως συνεπιλαμβανόμενον.

Navem 29. Καὶ ὁ μὲν θεῖος ἐκεῖνος ὄνειρος τοιαύτης
conscendit. ἤξιόν τῆς ὁμοφῆς τὸν μακάριον· ὁ δὲ μελλήσας¹
οὐδὲν ἑαυτοῦ δὲ μᾶλλον καταγνοῦς τῆς δειλίας
καὶ τῆς τέως ἀναβολῆς, ἐπιβάς τινι τῶν εἰω-
θότων τὴν περὶ αὐτὸν ποιῆσαι πλοῖον, εἶχετο
τοῦ ἐπὶ Κόπρον πλοῦ τῆ ἐλπίδι τῆς ἐπαγγελίας
ἀγάφως τὴν σωτηρίαν· ἔνθα καὶ τι συμβέβηκε
λόγον ἄξιον καὶ Θεὸν δι' αὐτοῦ παρασκευάζον
δοξάζεσθαι· ἦδη μὲν γὰρ τὸν ἀπόπλον ποιου-
μένης τῆς νεῶς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ναυτῶν ἤπερ
εἶθε τοῖς τοιοῦσι πρὸς εὐωχίαν τραπέτων
τῷ θάρσει τοῦ αἰσίου πνεύματος καὶ διὰ καὶ οἰνω-
θέντων σφοδρότερον καὶ τῷ κάρῳ τὸν ἕπρον
ἐχόντων θανάτω γείτονα, ἢ ναῦς ἐπιηροῦτο
Nautis τοῦ ὕδατος, ὁπῆς τις εἰσαγοῦσης ἐκεῖνον τὸν
dormienti- ὄλεθρον. Ὁ δὲ μακάριος τὴν μὲν αἰτίαν ἀγνοῶν,
bus navis τὸ δ' ὕδωρ ὑπὲρ τὸ μέσον ὁρῶν τῆς νεῶς πλημ-
aqua impletur; μωρον, διανιστὰν ἐπειράτο σπονδῆ τοῦς μα-
ταίους ἐκεῖνους. Οἱ δὲ (καὶ πῶς γὰρ οὐ, ἄνθρωποι
B κάρῳ τοσοῦτω κατεσχημένοι) οὐδ' ἐπέστρεπον
τοῦτον βοῶντος, ἀλλ' ἦσαν ἐφ' ὥρας τινὰς ὡς-
περ τεθνηκότες ἀνακείμενοι καὶ τῆς συμφορᾶς
ἀνεπαίσθητοι. Ὡς δ' οὐδὲν ἀντίει ὁ μακάριος
οὕτως ἐδόκει, ἐπὶ Θεὸν καταφέρει τὸν ἐπὶ τοῖς
τοιούτοις θανατουροῦντα πολλάκις· καὶ ὁ
μὲν ἤγχετο τὰς χεῖρας ἀνεῖς ἐκπετάσας εἰς
οὐρανόν· τὸ δ' ὕδωρ οὐδὲν πλέον εἰσῆει, ἀλλὰ
Constan- δὴ καὶ ἐξίεναι μᾶλλον ἐδόκει, καὶ ἡ ναῦς ἐκον-
tini πρίζετο ἄνω καὶ τῆς καθελκοῦσης εἰς βυθὸν
precibus ἤλευθεροῦτο φθορᾶς· ἐπειδὴ γὰρ ἀνένηψάν τινας
periculum ἐκεῖνον μικρόν καὶ τῆ ἀθρόα πρὸς βυθὸν φορᾶ
avertitur. τοῦ πλοίου περιεσπῶντο, ὡς ἀττικά δὴ καταδό-
στες, παράδοξον ἔωρον τὴν σωτηρίαν, ὅσον
καθεικλύθη τῆς νεῶς ἐλεγχόμενον τὴν ἄνοδον
διὰ τῆς ἐτι παροῦσης ἐνδιαβρόχου ἐπιφανείας.
Οὕτω γὰρ παραδόξου τῆς σωτηρίας γεγενημέ-
της, μετὰ τὸ νῆσται τοὺς σεσοσμένους δάκρυα,
συχνὰ παρ' αὐτῶν καὶ κατὰνεξίς οὐκ ἢ τεχοῦσα
προεβάλλετο² πρὸς Θεόν, μᾶλλον δὲ εὐχαριστία
ἐπὶ τῇ παραδόξῳ διὰ τῆς εὐχῆς τοῦ θαυμασίου
τούτου σωτηρία· τὸ γὰρ ἐντεῖθεν ἐρενήσαντες
C καὶ τὴν ὀπὴν κατασφαλίσάμενοι ἤπερ ἦν δυ-
ρατὸν εἶχοντο τῆς πορείας τῇ τοῦ ἁγίου μάλ-
λον εὐχῇ τοῦ λοιποῦ ἢ τοῖς ἄλλοις θαροῦ-
σαντες. Αἰσίον δὲ συνοδεύσαντος πνεύματος
γαλήνῳς διανέει τὸν πλοῦν καὶ τὴν Κυπρίων
καταλαβὼν ἐξῆει τῆς νεῶς.

In Cypro 30. Ὡς δὲ τῆς νῆσον ἐπέβη, συναντᾷ τισι τῶν
sanctorum ἐγγωρίων ἀνδράσι καὶ ἤπερ εἰθιστο τῷ μακαρίῳ
Φαινόντων περι πνευματικῶν ἀεὶ πυνθάνεσθαι μᾶλλον ἢ
reliquias τῶν ἄλλων τοῦ βίου, μαρτάνει τῶν ἐφετῶν
veneratur, τι παρ' ἐκεῖνων· τὸ δὲ ἦν, ὡς ἐν τινι τόπῳ τῶν
ἐγγωρίων δυσεμβόλῳ τε καὶ ἀποκρήμνῳ ἱερᾷ
κατάκεινται λείψανα ἁγίων (Φαινόντες (1) οὗτοι
ἐκέκληντο) καὶ ἱερᾶς ἐκείσε φαλμωδίας ἡχος
ἀκούεται καὶ τὸ σέβας τῶν περιοικούντων ἐπὶ
τοσοῦτον, ὡς τοῦ μὲν κινδυνώδους ἐκεῖνον
καταφρονῆσαι κρημνοῦ καὶ πανήγυριν ἄγειν
ἀγχοῦ που τῶν ἁγίων, μόνον δὲ τὸν ἐπίσκοπον

τῶν ἐκεῖνη ψυχῶν τολμᾶν πλησιάζειν τῇ σοφῷ D
καὶ ἄνωθεν καθέντα τὸ πνεῖον τοῦ σηλαίου
ἐκεῖνον τοῦ ἀποκρήμνον τῆς τῶν ὁρωμάτων
εὐωδίας μεταδιδοῦναι. Ὁ δὲ μακάριος ταῦτ'
ἀκηκοὺς μελλήσας οὐδὲν ἀπεισι πρὸς τὴν ἱερὰν
ἐκεῖνην σορὸν οὐδένα λόγον τοῦ κινδύνου ποιού-
μενος· αἱ γὰρ σπουδαῖαι ψυχῆαι τῶν πνευματι-
κῶν κερδῶν οὐδὲν ἠροῦνται προδουραίτερον, κἂν
εἰ δεήσει παρομαρτεῖν τις καὶ κίνδυνος. Παρὰ
δ' οὐκ τὸ κρημνώδες ἐκεῖνο σπήλαιον εἰσόδς,
ἦδη κατὰ δυσμῶν ἀπιόντος τοῦ ἡλίου, μέχρις
ἔω τοῖς ἱεροῖς ἐκεῖνους διανυκτερεῖται λειψά-
νοις ὁμοφῶδι ταῦτα τιμῶν καὶ τῇ ἀμοιήτῳ
προσευχῇ ὡσπερ τὴν χάριν τοῦ ἱεροῦ ἐκεῖνον
χώρον ἐπικροῦσιν.

31. Ἐφέσεως δὲ γίνεται μὴ κενὸς ἐκεῖθεν τῆς
τῶν ἁγίων ἀπελθεῖν συνοδίας· τοῦτο δὲ αὐτοῦ
λογισμῶν, ὅρα τι τῶν ἱερῶν ἐκεῖνων λειψά-
νων ἐνὸς αὐτομάτῳ κινήσει τοῦ συνδέσμου τῶν
ἄλλων ἀπορορῶν καὶ μονονοχί τῷ μακαρίῳ
γενέσθαι μέρος ἐμφαίνον καὶ κτήμα σωτηρίας
ἐφόδιον. Ὁ δὲ θεῖον ἡγήσάμενος τὸ ἔργον E
προσεύχεται μὲν τῷ Θεῷ τῆς χάριτος ἕνεκεν,
ἀπευχαριστεῖ δὲ καὶ τοῖς ἁγίοις τῆς φιλοξε-
νίας· καὶ πόθῳ καὶ δάκρυσι πανευλαβῶς τὴν
οἰκίαν ἐκτελεῖα χεῖρα τὸ μερισθῆν ἐκεῖνο
(ἀντίχειρ δὲ ἦν τὸ λείψανον) ὀπισθελάμενος
ἐφρωτῶς εἰς ἀνέκλειπτον πίστεως πλοῦτον ἑαυτῷ
θησανοῖζει. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὕτως. Τιμῆ δ' οὐκ
πάση καὶ σεβασμιότῳ τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον ἐκείνου
περιθάλλοντος δάκτυλον, εἴτις τινα τῶν Κυ-
πρίων μοναχῶν παραβλεπὼν τῷ ἁγίῳ· ὅς τὴν τοῦ
λειψάνου εὐτορίαν ἀναμάρτων βουλεύετο μέρος
τι τοῦτον στήσαι· τοσοῦτον γὰρ εἶχε περὶ τοὺς
ἁγίους ἐκεῖνους ὁ τῆδε χώρος τὸ σεβάσμιον.
Σκήπτεται τοῖνον πρόφασιν τινα, ἥτις τὸν μα-
κάριον ἐπὶ τὴν πηγὴν ἀπέεινα προὔτρπει κομί-
σαι ὕδωρ· καὶ ὁ μὲν ἀπεισιν, ὁ δ' ἱερὸς ἐκεῖνος
κλέπτῃς τὸ εἰσθὸς ἐπιφέρεισθαι τῷ μακαρίῳ
σπορίδιον διερευνήσάμενος τὸν τε ἱερὸν δάκ-
τυλον ἀνευρῶν ἐπειράτο τοῦτον μέρος ὁδᾶς ἀφε-
λεῖν· ἔνθα δὴ τι καὶ παράδοξον γενέσθαι ἦν
τῇ τόλμῃ τοῦ μοναχοῦ· ἔδοξε γὰρ τῷ μακαρίῳ
παρὰ τὴν πηγὴν ὄρεονομῶν τὸν ἴδιον ἐκτε-
μῆσθαι δάκτυλον καὶ ἅμα τῷ πόθῳ φωνῆσαι F
τὸ πάθος ἀνακαλοῦμενον, ὡς καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον
ἀκηκοέναι τὸν φῶρα· ὅπερ εἰς σύμβολον οὐκ
ἀπεμφαίνον τῆς ἀληθείας, ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ
λογισάμενος ὀπιστρέφει τε τάχος καὶ τῆς τόλ-
μης τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον κλέπτῃ ἐγκάλει· καὶ
τὸ ἐπίκλημα ἦν ὅπερ ἐπελάβετο δεῶν, ὡς εἶη
τοῦ λειψάνου κατατολμῆσας. Ὁ δὲ καὶ τὸ δράμα
ἐξαγγέλλει καὶ ἀλήθειαν ὑπεληφθέντα ἀναδι-
δάσκει καὶ συγγνώμῃ τῆς τόλμης αἰτεῖ, τῆς
πίστεως χάριν ἐγγχειρισθείσης, καὶ τοῦ πράγ-
ματος τοῦ ἐν ἀποκρήμνῳ τὸν γνώστην θαυμάζει
καὶ Θεῷ τῆς χάριτος ταύτης εὐχαριστεῖ, ἥς
ὁ θεράπων αὐτοῦ κατηξίωται.

32. Ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦτ' οὕτω γέγονε, σύμβουλος
γίνεται ὁ θεομὸς ἐκεῖνος μοναχὸς τῷ μακαρίῳ
ἐν τινι τῶν ἱερῶν μοραστῆριον ἀποθεῖναι τὸ
λειψανον, ὃ δὴ γνώριμον αὐτῷ, τῆς ὀφειλοῦσης

quarum
partem
accipit.

Monachi
Cyprii
pium
furtum.

29. —¹ μελήσας A. —² προεβάλλετο A.

(1) Sunt illi sancti ni vehementer fallimur,
οἱ ἅγιοι Φανέντες, de quibus Leontius Machaeras

in Chronico. Anal. Boll., t. XXVI, p. 254.

ἱερᾶς

- A *Ιερᾶς* περὶ αὐτὸ θεραπείας τυγχάνον ἐπάξιον. βάνει ἐαυτὸν τοῦ ἀγῶνος εὐχαριστῶν τῷ ἀγα-
 'Ο δ' ἐπεὶ πολλάκις παρ' ἐκείνων τοῦτο πράξειν νοθέτη καὶ μετὰ τοὺς πόνοους· καὶ ἀτενίσας μα-
 ἠπεύγετο¹, εἰκει τοῖς λόγοις καὶ βουλήσ γί- κροθὲν δὲ τινὰ παριόντα (ποιμῆν) δὲ οὗτος ἐπ'
 νεται τὸν θησαυρὸν ἐκείθεν καταλιπεῖν· ἦν ἐρημίας πρόβατα νέμων) καὶ βουληθεὶς καλέσαι
 γὰρ αὐτῷ μετὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων καλῶν καὶ τοῦτον φωνῆ δι' ὀλιγορίας ἀδυνατεῖ¹. 'Αλλ' ὁ
 τὸ περὶ τὰς ἐνεργεσίας ἔτοιμον. 'Επεὶ δὲ εἰς τοῦ μακαρίου ἐπίκουρος οὐδ' οὕτως καταλι-
 ἔργον προβῆναι ὁ λόγος ἔτοιμος ἦν, φαίνεται πίνει τὸν κεκλημένον· ὀπτάται δὲ τῷ πα-
 τις αὐτῷ κατ' ὄναρ ὁμῆ τῆς πράξεως εἰργουσα ριόντι δι' ἑαυτοῦ γενόμενος ἄγγελος καὶ πληροῦ
 καὶ τῆς ἐνεργεσίας ὀνειδίζουσα καὶ εἰ μὴ τὸ λείπον τοῦ ἐκλιπόντος· «Πορεύου (φῆσέν),
 τάχος μὴ ἂν ἑαυτοῦ χωρίσαι τὸ δεδορημένον ὦ ποιμῆν, καὶ μικρὸν προελθὼν θεάσῃ τινὰ
 ἱερὸν ἐκεῖνο λείψανον χειρογραφῆσαι, προσ- μοναζὸν πλανηθέντα μὲν τὴν ὁδὸν ἐπ' ἀνοδίας
 παιτοῦσα· ὁ δὲ ἀποδοῦναι μὲν ἀναίνεται, μὴ δὲ ταλαιπωρούμενον· καὶ τοῦτον λαβὼν καὶ
 ἐκχωρήσαι δὲ τὸ δῶρον ἑτέρῳ τῷ δισχυρό- ἀνακτησάμενος τῆς ἀθυμίας παραγενέσθαι πρὸς
 ζετο, ἀλλ' ἐφόδιον μὲν ἔχειν βίον τε παντός καὶ με δὴγήσον.» Ταύτην ὁ ποιμῆν δέχεται τὴν
 μὲν καὶ Μουῦσης 'Ιωσήφ τὰ ὀστά, τοῦτ' ἐπι- ἀγγελίαν, ὡς αὐτὸς μετ' ὀλίγον διηγήσατο·
 σκήφαντος ἐκείνου, ἀλλ' ἀκάθαρτον ἐνομοθέτει τάχος δὲ τὸ κεκελευσμένον τελέσας, ἐδρίσκει
 τὸν ἀπτόμενον νεκροῦ ἄχρις ἐσπέρας μυστηρίῳ τὸν μακάριον καὶ ἀνακτᾶται τῆς ἀθυμίας· καὶ
 τάχα βαθυτέρως ἐχομένῳ τῆς διανοίας· ὁ δὲ λαβόμενος τῆς χειρὸς ἄγει παρὰ τὸν ναὸν τοῦ
 δὲ μέγας οὗτος καὶ τοῦ Μωσέως αὐτοῦ τὸ αἰδέσιμον ἀποθεῖναι ἐκεῖ. » Ταῦτ' εἰπὼν καὶ τὸ ὄμμα πρὸς
 ἔχον καὶ δουραῖς ἀξιοῦται τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ἀποθεῖναι ἐκεῖ. » Ταῦτ' εἰπὼν καὶ τὸ ὄμμα πρὸς
 ἀντίχειρος καὶ οὐ νεκρὰν ἀλλὰ ζῶσαν τὴν τοιαύ- οὐρανὸν ἀτενὲς ἐκπετάσας καὶ τὸν τῶν ἁγίων
 τῆς μερίδα τῷ πνεύματι περιφέρεται καὶ ἀγιά- Θεὸν ἐπικαλεσάμενος ὡσπερ εἶθε θεομῆ τῆ
 ζει μᾶλλον τὸν ἀπτόμενον τῆς ἐκείθεν μεταλαμ- ψυχῆ τὴν παλαιὰν κέλευσιν ἐκπληροῖ· καὶ
 βάνοντα χάριτος. τρις κλίνας τὸ γόνυ καὶ τοσαντάκις ἑαυτὸν ἀνα-
 33. 'Επὶ τούτοις δέχεται τινα πάλιν θεόθεν τεῖναι εἰς οὐρανόν, ἀπτεται τῆς ἱερᾶς ἐκείνης
 φωνῆν, καλοῦντος αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν τινος ἀ- χειρὸς· ἡ δὲ ὡσπερ τὸν φίλον δεξιουμένην ἐπι-
 δρῶς Παλάμωνος ἐκείνου, ὃς ἐν ἀσκηταῖς τε καὶ δίδωσιν ἑαυτὴν οὐδεμιᾶς τῷ συνδέσμῳ τῆς δυσ-
 μάρτυσι λαμπρῶς ἀνεδείχθη καὶ οὐ τοὺς ὕπερ χειρείας παρεπομένης· καὶ γίνεται μέρος τῷ
 Χριστοῦ ἄθλους ἢ περὶ αὐτὸν τοὺς πιστοὺς ἀνε- θεοφόρῳ ἐκείνῳ καὶ πιστοτάτῳ ἀνδρὶ, ὄλην μὲν
 δίδαξεν ἱστορία (1). Οὗτος οὖν τοιοῦσδε λόγοις ἑαυτὴν διὰ τὸ μέρος τὴν χάριν ἴσχυουσαν,
 τῷ μακαρίῳ ἐνεκείλετο· «'Ελθε (φῆσι) παρὰ ὄλην δὲ καὶ τῷ λοιπῷ ἱερῷ καταλιποῦσαν λει-
 τὸ ἐμὸν κατάλυμα καὶ θέσαι μου τὸ σκήρωμα· ψάνῳ· οὐ γὰρ μερίζεται χάρις ὅλη σώματος
 καὶ τοῖς τὸ γόνυ κλίνας τῆς ἁγίας Τριᾶδος τῆ ἀλλ' ὡσπερ ἵπολείπεται τῷ λειπομένῳ οὕτω
 ἐπικληθεὶς ἐκτείνῃ σου τὴν χεῖρα δειλίας ἐκ- προσλαμβάνεται τῷ προσληφθέντι, ἀοράτῳ ὀν-
 τός, κἀγὼ σοὶ ὀρέξω τὴν δεξιάν μου· αὕτη γὰρ νάμει τῶν δισταμένων ἐνομένων καὶ χάριτι.
 μοι βουλή σέ με ἐντάθῃ λαβεῖν, ἐκεῖ δὲ διακο- Τοιοῦτον ὁ μέγας Παλάμων περὶ τὸν ὄντως φί-
 μισαί, ἐνθ' ἂν εἰδοκία τοῦ προνοούτου τὰ σύμ- λον εἰργάσατο· καὶ οὕτως ἑαυτὸν διὰ τῆς χει-
 παντα γένηται.» Καὶ τούτων οὖν τῶν λόγων ρὸς ἐπιδοῦς ὄλος τοῦ λοιποῦ κἀκεῖ συμπαρῆν
 ἐνωτισθεὶς ἦει σπουδῆ τῆ πάσῃ πρὸς τὸν τοῦ καὶ ζῶν ἐδόκει τῷ μακαρίῳ τῆ ἐνεργείᾳ· θήσ-
 θείου Παλάμωνος ἐπιώννον ναόν. 'Επεὶ δὲ τῆς κειν γὰρ ἡ χάρις οὐ πέφκεν.
 εἰς αὐτὸν πορείας τὸ ἀγνώριστον εἶχεν, δυσβά- 35. Οὕτως οὖν τὸν τίμιον ὄντως ἐκείνου καὶ
 τοις περιπίπτει τόποις καὶ ἀκανθώδεσιν, ἄλλο αἰδεσιμώτατον πλοῦτον ὑποδεξάμενος καὶ ἤ-
 δοκίμου τῆς οἰκείας οἰμαι σπουδῆς οἷα δοῦλος τῷ τινι σεβασμῷ τόπῳ ἀποθεῖναι τοῦτον κε-
 γνήσιος παρὰ τοῦ φιλοῦντος δεσπότητον δεχό- λευσθεὶς, ὄχητο τῆς Κοπρίων καὶ τὴν ὁδὸν δια-
 μενος· πληγαῖς γὰρ οὐ ταῖς τυχεύσαις αὐτοῦς νύσας τὴν 'Υακίνθου καταλαμβάνει λεγομένην
 τε τοὺς πόδας πλήσσειται καὶ τὰς κνήμας μέχρι μονῆν (2)· αὐτοῦ γὰρ ἔλαβε τὴν ἐντολήν τὴν
 καὶ αὐτῶν γονάτων, περιπειρομένων αὐτῷ τῶν ἱερῶν ἐκείνην χρῆσασθαι χεῖρα. Οὗτος δ' ὁ
 ἀκανθῶν καὶ τῆς τοῦ τόπου τραχύτητος· 'Ιωβιὸν τὸπος ἱερῶν τῆς θεομήτορος οὐ τῶν ἀσῆμων παρὰ
 τινα¹ πειρασμὸν ἄλλον οἰμαι μικρὸν ἐπιπνεύ- εἰνα πόλιν ἐπίσημον (Νίκαια δὲ αὕτη τῆς Βι-
 σαντα δόξαι τῷ τὴν ψυχῆν ἀληθῶς κατὰ τὸν θυνίας), ὅπερ 'Υακίνθος τις εὐσεβῆς ἀηρὸ ἐδεί-
 θαυμάσιον ἐκείνων τελειωθέντι. ματο μὲν θεομῷ τῷ πάθῳ, ἑαυτὸν δὲ σὺν τῇ
 34. 'Επὶ πολλὸ δὲ τῆς ταλαιπωρίας ἐκείνης et in
 ἀξιομένης, μικροῦ ἔξαμιος ταῖς πληγαῖς ἐγε- monasterio
 γόνει· ἐπὶ τινος δὲ πέτρας καθεσθεὶς ἀναλαμ- Hyacinthi

32. —¹ ὑπέγετο A.33. —¹ supra lin. A.(1) De sancto Palamone deque eius historia nihil reperire contigit ubi sanctorum Cypri monumenta collegimus. *Anal. Boll.*, t. XXVI,
34. —¹ ἀδυνατεῖ? A. —² ἐκείνων add. dein de LA.p. 161-301. — (2) Hyacinthi monasterii non semel meminit GEORGIUS ACROPOLITA, *Annales*, BEKKER, pp. 20, 35, 77.

VITA

τιστήριον· ἐξ οὔτερου καὶ νῦν τὴν ἐπικλήσιν ἢ διάσημος ἐκείνη κέκτηται μονή, πολλῶ περι τὸν ἀσκητικὸν βίον τῶν ἐπὶ τούτῳ διαπεπόντων ἐπερελαίνουσα¹. τῷ τε γὰρ ἐπιτηδεῖν τῶν ἀκουόντων καὶ τῇ ἀφθονίᾳ τῶν τῆς ἀρετῆς ἐπιμελουμένων πάσης μὲν καθαρότητος βίον, πάσης δὲ δαφιλείας τῶν ἐπιτηδεύων μεστός ὁ ἱερός ἐκεῖνος ἀναδέχεται οἶκος· σωφροσύνης γὰρ ἐκεῖ φύλακες ἄνδρες ἐν ἀπαλῷ τῷ σώματι τριχίνοις ὡσπερ ἠκανθώμενοι καὶ ἀσθενείᾳ φύσεως ἀγρυπνίαν τε καὶ νηστείαν καὶ τοὺς ἄλλους πόνους ἀνακρινόντες ἐγκαστεροῦσιν ἐλευθερίω λοιπὸν τῷ φρονήματι, κατὰ τῆς κρατούσης ἀεισαρκικῆς ἐμπαθείας λαμβάνοντες νικητήρια, τῷ θερμῷ τοῦ πρὸς Θεὸν μόνον ἔρωτος φυσικῷ τῆν τρόπον θερμότεροι καθιστάμενοι· οὐ γὰρ οἷς τετοράνηται τῷ ἐλεεῖν, ἀλλ' οἷς ἐδηγέτηται παρορθεῖσθαι δεῖ τὸ μισεῖν. Οὐ πείθονται γὰρ τῇ σφραγίδι συμβουλῆ, οὐκ ἀκούουσι Εὔας ἠπατημένοι τὴν ἐντολήν, οὐ γίνονται τοῦ ὠραίου καρποῦ, ἐξ οὗ τάχα τοῖς προπάτορσιν ἐπέσκηψε θάνατος, οὐ κατὰ καιρὸν ἀλλ' ἀκαίρῳ χολήσῃ τῆς βρώσεως. Τοιαῦται μὲν οὖν ἀνατεθείσαι γυχαί τῇ μητρὶ τοῦ Θεοῦ καὶ παρθένῳ, ἀμίαντοι λάτραι καὶ παρθένοι διάκονοι, τὴν Ἰακίνθου κατακοσμοῦσι μονήν, ὡς ἐντεῦθεν οἶμαι καὶ τὸν μέγαν Παλάμωνα τῆς τε τοῦ τύπου καὶ τῶν ἐκείσε ψυχῶν ἀγάμενον καθαρότητος τὴν ἱερὰν αὐτοῦ χεῖρα καὶ δι' αὐτῆς ὅλον ἑαυτὸν τῇ σεβασμίᾳ ἐκείνῃ χαρίσασθαι μονῇ, τῷ μακαρίῳ ἀνδρὶ καὶ ὄντως ἰσαγγέλῳ τῇ καθαρότητι διακόνῳ χρησάμενον. Ἐδει γὰρ τὴν ἱερὰν ἐκείνην καὶ πάσης μεστὴν καθαρότητος χεῖρα τοιοῦτον μὲν τυχεῖν τοῦ διακομιζόντος, τοιοῦτων δὲ τῶν ἐποδεξαμένων καὶ θαλπόντων καὶ ἐπηροτουμένων ἐκ πίστεως. Οὕτω μὲν οὖν ἡ θεία χάρις οἰκονομήσασα τὴν ἱερὰν ἐκείνην χεῖρα κατὰ τήνδε τὴν μονὴν ἐναποκεῖσθαι ἐδόκησεν.

Psalm. 67, 36.

Flumen paene exundans illaesus transit.

36. Τοῦτο τοίνυν τὸ θαῦμα ἕτερον διαδέχεται θαῦμα· καὶ γὰρ ἀεὶ θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ· διήρως γὰρ τὴν προκειμένην ὁδὸν ὁ θαυμασίος οὗτος καὶ καταλαβεῖν ἐσπευδὲς τὴν Ἀττάλειαν, ἐνθα δὴ τῆς πορείας περιτρυγάνει τινὶ ποταμῷ, τῷ μέχρι καὶ κρηπίδος αὐτῆς πεπληρωσθαι τοῦ ὕδατος, πορθμίοις περιουμένῳ τοῖς παροδίταις· τοῦτον οὖν ποσὶ περαιούται οἰκείοις, ἀβαθῆ δοκοῦντα καὶ δὴ παραδόξως ἐξ ἀπόρου εἴπορον καταστάνα τῷ μακαρίῳ· ποιέσι τοίνυν περιτρυγῶν, οἱ δὲ καὶ τὸ πορθμῖον εἶχον παρ' ἑαυτοῖς, ἐρωτᾶται τὴν αἰτίαν τοῦ πόρου καὶ ὅπως οὕτω πλήρη ποταμὸν ἀγχιβαθῆ τε καὶ ἐπικίνδυνον ἐκπετέρακεν· ὁ δ' «Ὀδδὲν (ἔλεγεν) θαυμαστόν, ὃ τέκνα, γέγονεν, εἰ ὕδασιν ἑμαυτὸν κατεπίστευσα ποταμοῦ, ὃς μικροῦ¹ μου τῶν κνημῶν ἤπαιτο· οὐδὲ γὰρ ἡσθόμην πλείονος βάθους ἢ μόνον τὸ ἐμβάψαι τοὺς ἀστραγάλους.» Οἱ δὲ τοῦ μὲν ποταμοῦ πεπεισμένοι τὸ ἀπορον, τοῦ δὲ ἁγίου μαθόντες τὸ ἀκίνδυνον, θεῖαν ἐνόμισαν δύναμιν ἐνηργηκέναι περὶ τῶν ἀνδρά· διὸ καὶ πίπτοντες προσεκύνον αὐτῷ, Θεοῦ θεραπευτὴν ἐντεῦθεν ἀναγνωρίζαντες· «Ἰδοὺ τοίνυν ἔχομεν τὸν τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ καὶ νῦν εἰ καὶ μὴ σχίζοντα πέλαιος μὴδ' ὑπεραντίων ἐργαζόμενον

35. —¹ ὑπελαύνουσα Α.
36. —¹ μικροῦ Α. —² ναυτίλου Α.

ὄλεθρον, ἀλλ' οὖν εἶκεν ἕδος ἰδίους παρασκευάζοντα ἴγχεσιν καὶ παραδόξῳ πορείᾳ ἐνθανμαζόμενον, μᾶλλον δὲ καὶ Ἰορδάνον ῥεῖθρον πεζέοντα τρόπον παραδόξῳ καὶ οὐχ ἤττονι τοῦ Ναυῆ νιό² ἐκεῖνον, καθ' ὃν ἡ τοῦ Θεοῦ διεπεραιούτο κιβωτός μέχρις αὐτῆς κρηπίδος ποτάμια διασχίζουσα ῥεῖθρα καὶ παραδόξον λαφ Θεὸν εἰδοτὴ δημιουργοῦσα ὁδόν.»

D
Ios. 3, 15-17.

37. Ὁ δὲ με μικροῦ διέλαθεν τοῦ εἰρμού τῆς συνεχείας διαφυγῶν, ἤμιστα σιωπήσασμαι· τάχα μὲν καὶ πολλοῖς ἄλλοις κεχαρισμένοι οὐδὲν, τοῦτῳ δὲ τῷ ἀνδρὶ <οὐδ' > κατημελημένον Θεῷ τὸ θεοπέμπτοις οὐνεῖροις δεικνύει αὐτῷ τινα τῶν κεκρυμμένων. Ποτὲ γὰρ κατὰ τὴν Κέπρον ἠγρομένο τινὶ μοναχῶν φίλος ἐγεγόνει· ὁ δ' ἔχρησεν αὐτῷ βιβλίον αἰτησαμένῳ· κλέπτου δὲ κατὰ τὸ χωρίον ἐκεῖνο ὄντος διασήμεν, δέος ἦν τῷ μακαρίῳ, μήποτε καὶ αὐτὴν ἀποσυλήσῃ τὴν βιβλίον, ἀφελάκτου τοῦ καταγραφίου τυγχάνοντος· τοῦτο μὲν αὐτῷ ἐνεσπάρῃ τῷ νῷ τὴν εὐχὴν ἐκτελοῦντι. Καὶ δὴ καθορᾷ ἱερὸν τι τῆς θεομήτορος ἀπεικόνισμα, ὁποῖον κατὰ τὰς ἱεράς τε καὶ σεβασμίους εἰκόνας εἶθε τοῖς εὐσεβέσιν ἀνιστορεῖν, ὑποδεικνύον αὐτῷ τὸν κλέπτην ἐκεῖνον εἰς κρημνῶν ὀθοῦμενον καὶ εἰτα καταπεσόντα εἰς τοῦτον· ἐδθὲ γοῦν ἑαυτοῦ γίνεταί τοῦ λήματος² μετελθὼν καὶ ἀκούει πεφωσῆσθαι τὸν δειλιανὸν εἰς τι κλέμμα καὶ ἐνεχόμενον καὶ ποινὰς βαλλόμενον καὶ ἀπαγγέλλοντα τὰ ἀτάσθαλα καὶ δὴ καὶ βουλήν ὁποῖαν εἶχε τὸ βιβλίον ἀποσυλήσαι· οὕτως ὁ μόνον ἐν παραδόξοις ἔργοις τεθναμῆστοται ὁ γενναῖος οὗτος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν κεκρυμμένων ἀνακαλύψει, μᾶλλον δὲ τῶν ἐσομένων προαγορεύσει, δι' ὧν ἡ τοῦ θεῖου πνεύματος χάρις ἐπιφωτιστῶν καὶ ἐγκατοικεῖν τοῖς ἀξίοις γνωρίζεται.

Abscondita sancto viro revelantur

E

38. Οὕτω δὲ τοῦ μακαρίου τὴν Κέπρον καταλιπόντος, ἀλλ' ἅμα τῇ δωρεᾷ τῆς χειρὸς ἐφ' ἕτερα ἱερά τεμένη σεβασμίῳ πύθῳ χάριν εὐχῆς περιούτου, γίνεταί τι περὶ αὐτὸν οὐκ ἀγενεῖς θαῦμα, μᾶλλον δὲ τῆς ἐν αὐτῷ χάριτος ἀποδεικνύον τὸν πλοῦτον. Ἐν γὰρ ἐνὶ τῶν κατὰ τὴν νῆσον ἐκτεροῦν τὴν εὐχὴν ἐκτελοῦντι (ἦν δὲ ἄρα τοῦ Προδρόμου τῆς χάριτος τοῦ ἱερὸν ἐκεῖνο τέμενος), καταλαμβάνοντα τὸν ναὸν οἱ Ἰσμαηλίται Σαρακηνοὶ· ἔστι γὰρ ἀναδασμός τις κατὰ Κέπρον καὶ αὐτοῖς πολιτείας, οὕτω δόξαν τοῖς πάλοι τὰ Ῥωμαίων ἰθύνουσι σκηπτρα τρόπον τινὶ συμπεροσῆς οἰκονομίας. Τούτων οὖν ἐπιστάντων τῷ ναῷ δέος ἐνσκήπτει τῷ μακαρίῳ, μὴδ' ὀραθῆναι τοῖς ἀθέοις ἐν τῇ πρὸς Θεὸν ὁμιλίᾳ ἐθέλοντι· ποιεῖται τοίνυν εὐχὴν ἐκτενῆ, τὸν ἐκείσε τιμώμενον τοῦ κυρίου Προδρόμου εἰς ἐπικουρίαν καλῶν καὶ τοῦτο αἰτῶν μὴ σφθῆναι ὀφθαλμοῖς ἀπίστον κατ' ἐκείνην τὴν ὄραν αὐτόν. Ὁ δὲ τῶν αὐτοῦ θεραπευόντων τὸ βόλημα ἐκπληρῶν παντοδύναμος Κύριος παρέλκει τὰς τῶν ἀπίστον ἀκτίνας τῶν ὀφθαλμῶν· καὶ εἰσερχομαι μὲν παρὰ τὸν ἐκτεροῦν οἶκον, μέσον δὲ τὸν Χριστοῦ ἱκέτην ἐστηλωμένον εἰς προσευχὴν καίτοι ἀτενὲς βλέποντες οὐχ ὀρώσῃν· ἀλλ' οὕτω περιελθόντες ὡς οὐδενός ἐκείσε παρόντος καὶ τὰ εἰωθότα αὐτοῖς συμπαιζάντες ἐξέλασι τοῦ ἱεροῦ ἐκεῖνον ναοῦ,

Orans a barbaris non cernitur.

F

37. —¹ om. A, supplēt Kurtz. —² λήματος Α.

A ὡς εἰς θαῦμα τραπέσθαι μέγα τὸν μακάριον καὶ Θεῶν προσομιλοῦντα μᾶλλον ἐκτενεστέρα τὴν εὐχαριστίαν προσαγαγεῖν, οἷς οὐχ ὠράθη βεβήλοισι ὀφθαλμοῖς οὐδὲ τῆς πρὸς Θεὸν ἐπιτημέθη ὀμιλίας, ἴσως τινὸς καὶ διέφυγεν ἐπιτηγμένον κινδύνον διὰ τε τὴν τῶν ἀνδρῶν θηριωδίαν καὶ τὸ τῆς καταλήψεως μόνιμον· οὕτω 1 Reg. 2, 30. δοξάζει Θεὸς τοὺς δοξάζοντας αὐτὸν καὶ τοιούτοις ἀμείβεται τοῖς δουλεύουσιν αὐτῷ ἐν ἀληθείᾳ.

Agros 39. Τοῦτο οὖν σπεῦσαι τὸν μακάριον κινεῖ τὴν μὲν Κύπρον καταλιπεῖν, ἐπὶ δὲ τὴν ἐνταῦθα ἡπειρον γενέσθαι. Καὶ δὴ θάπτον τῆς χάριτος συνεργοῦσης εἰς ἔργον τὸ βούλημα ἐκπεραίνεται καὶ πλοῖον ἰσαυριζοῦ ἐπιβάς κατὰ τὴν τῆς Σελευκείων γῆς παράλιον γίνεται (1). καὶ τι τῆς ὁδοῦ διανύσας καταλαμβάνει τι λήϊον ἀσταχῶν μὲν αὐτοφόρον μεστὸν οὐ μείον δὲ καὶ ἀκριδῶν, λυμαιομένων τῶν παρόντι καρπῷ· οἱ δὲ περὶ τὸ γήδιον ἐκείνου πονήσαντες γεωργοὶ παρήσαν μὲν ταῖς μικραῖς ἐλίπιν ἀποχορησόμενοι καὶ δρέψασθαι τῶν πόρων τοὺς καρποὺς παριστάμενοι, οὐ δυνάμενοι δὲ ἀλλὰ καὶ τὸ πάθος ὀλοφροῦμενοι· ὁ γὰρ τῶν ἐφιζανόντων ἀκριδῶν ἐσμὸς οὐκ εἶα τοῦ ἔργου ἀπάρξασθαι, μᾶλλον δὲ καὶ ἀνέλπιδας καθίστα τοῦ λοιποῦ τῆ προσδοκωμένην παρτελεῖ φθορᾷ τοῦ καρποῦ, καθ' ὃν οἶα πένιτες ἐκείνοι σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐσάλευον. Ὡς δὲ τὸν ἅγιον παριόντα ἐώρων, τὴν δυστηχίαν ἀπολοφροῦμενοι διηροῦντο καὶ ὥσπερ ἐν θησαυρῷ τὴν σωτηρίαν κατέχοντα οὕτω πῖσται θερμῇ τούτων ἐξελιπάρουν εὐξασθαι μὲν ὑπὲρ αὐτῶν τῷ Θεῷ, ῥύσασθαι δὲ τοῦ ἐνεστώτος κινδύνου· μηδεὶ γὰρ ἐτέρῳ θαρρεῖν τὸν ἑαυτῶν τοῦ λοιποῦ διαζήσασθαι βίον, ἀλλ' ἢ μόνοις τοῖς παροῦσιν ἀστέχιστα, καθ' ὃν ἀπειλεῖ τὴν φθορὰν ἢ ἐφεξομένη ἀκρίσι. Ὁ δὲ πρὸς συμπάθειαν ὀρηθεῖς (καὶ γὰρ φόνις αὐτῷ ἐκ νέου τὸ συμπαθές) οἰκτιροῦν ψυχῇ τὰς ὑπὲρ τῶν πενήτων ἐκείνων ἀμελλητί' ἐποιεῖτο εὐχάς· οὕτω δὲ φθάσας δωδεκάκις κλίνας τὸ γόνυ, τὸ θεῖον ἐπικάμπτει πρὸς τὸν δυστηχούτων τὸν ἔλεον καὶ ὁ τῶν ἀκριδῶν ἀμύθητος ἐκείνος ἐσμὸς παραχορηῖα ἀπανίσταται τοῦ χωρίου καὶ τῷ οἰκείῳ ἐπόμενος στρατηγῷ (ἔστι γὰρ φασὶ καὶ ἐν ἀκρίσιν ἡγεμῶν) εἶκον τοῖς θεοῖς κελεύσασιν ἐξέπτη καὶ τῶν ἐκείσε πάντων χωρίων ἠλαύνετο, μηδ' ὀπωσοῦν τοὺς καρποὺς λυμνράμενος, ἀλλ' ὥσπερ ἐπ' αὐτῷ μόνῳ παραγενόμενος, ἵνα τοῦ θαυμασίον Κωνσταντίνου ἢ πρὸς Θεὸν παρηρησία δὴλη καὶ τοῖς ἀργόταις ἀναφανῇ.

B 40. Οἱ δὲ γε τῆς συμφορᾶς παρ' ἐλπίδα ἀπολοθέντες τῶν οἰκείων πόρων δρεψάμενοι τοὺς καρποὺς καὶ τῆς ζωῆς ἐφόδιον ὥσπερ δεξάμενοι, Θεῶ μὲν εὐχαρίστον τῷ σεσωκότι, τὸν δὲ ἅγιον εὐθαμαζον οὕτω δοξασθέντα παρ' αὐτοῦ τῆ ταχεῖα τῆς ἰκεσίας ὑπακοῇ· διὸ καὶ προπέμποντες δάκρυσι μὴ ἀποστήναι τῆς ἐκείνης γῆς ἐποτινύοντο εἰ γε δυνατὸν τὸν οὕτω θερμὸν εἰς σωτηρίαν, εἰ δ' ἀρεστόν αὐτῷ παρελθεῖν, μεμνησθαι καὶ αὐθις τῶν σεσωσμένων ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Θεὸν παντὸς ἀπηλλάχθαι κακοῦ.

a locustarum plaga liberal

C

et ab incolis eo loco manere rogatur.

Πῶς οὐκ ἐγερεῖ πρὸς θαῦμα τὸν ἀκροατὴν τὸ τοιοῦτο δῆγμα; Μωϋσῆς μὲν γὰρ μαστίζων τὴν Αἴγυπτον ἀκριδῶν νέφος ἐπήγαγεν, τοὺς τῶν ἀπειθῶν καρποὺς ἠλυμαιομένον· ὁ δὲ ἡμέτερος καὶ κατ' ἐκείνους τοῖς θαύμασι Μωϋσῆς οὐκ ἐπὶ φθορᾷ καρπῶν ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ πλήθος ἀκριδῶν ἀπήγαγεν· ἀμφότεροι γὰρ ὄρωνται τὸ γένος τοῦτο κελεύοντες, ὁ μὲν παρεῖναι πρὸς ἄμνην, ὁ δὲ ἀπεινᾶν πρὸς σωτηρίαν, ὡς ἐκάστω πρὸς δόξαν Θεοῦ ὅκονομεῖτο τὸ χάρισμα.

41. Ἄλλ' ὅδε μὲν ἴσταται μοῦ ὁ τοῦ θαύματος λόγος, τὸ δ' ἐξῆς τοὺς πρὸς ἀοράτους ἐχθροὺς, τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, οὐ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα πολέμους τοῦ αἰδίου ἐκείνου ἀνδρός ἐλεύσομαι δηγούμενος· ὡς γὰρ διήρσαε τὴν λοιπὴν πρὸς τὰ ἐνταῦθα ἐκ Σελευκείας ὁδὸν καὶ τὴν ἱερὰν ἐκείνην ἀπέθετο χεῖρα τῆ ἐπαγγελθείσῃ ἱερᾷ τοῦ Ἰακίνθου μονῆ, οὐκ εἰς μέσους βορβόρους ἐκρνε παρελθεῖν, καίτοι τῆς γλυκείας ἀπαθείας ἤδη γενόμενος, ἀλλ' ἅμα τε ἦκεν καὶ τὰς Ὀλυμπίους πάλιν ἐρήμους ἀσπάζεται·

Ad Olympum redit 42. Ἄλλ' ὅδε μὲν ἴσταται μοῦ ὁ τοῦ θαύματος λόγος, τὸ δ' ἐξῆς τοὺς πρὸς ἀοράτους ἐχθροὺς, τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, οὐ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα πολέμους τοῦ αἰδίου ἐκείνου ἀνδρός ἐλεύσομαι δηγούμενος· ὡς γὰρ διήρσαε τὴν λοιπὴν πρὸς τὰ ἐνταῦθα ἐκ Σελευκείας ὁδὸν καὶ τὴν ἱερὰν ἐκείνην ἀπέθετο χεῖρα τῆ ἐπαγγελθείσῃ ἱερᾷ τοῦ Ἰακίνθου μονῆ, οὐκ εἰς μέσους βορβόρους ἐκρνε παρελθεῖν, καίτοι τῆς γλυκείας ἀπαθείας ἤδη γενόμενος, ἀλλ' ἅμα τε ἦκεν καὶ τὰς Ὀλυμπίους πάλιν ἐρήμους ἀσπάζεται·

κακέισε γενόμενος καὶ τόπον ἑαυτῷ καταλύματος ἐρευνώμενος παρατυγχάνει τινὶ μοναχῷ πειράζοντι μὲν ὡς εἴκειν τὴν τοῦ μακαρίου ἀρετὴν, ὑποδεικνύντι δ' ὅμως καταγόγιόν τι πρὸς τὴν ἀσπαζομένην ἡσυχίαν ἐπιτήδειον· τὸ δὲ ἦν, φασί, δαιμονίων ἐπιφοιτῶντων χωρίον ἐκ πολλοῦ δεδηλωμένον τῆ πείρᾳ τῷ προξένῳ ἐκείνῳ καὶ πειραστῇ μοναχῷ, κἄν εἰ τέως τῷ γενναίῳ ἀγωνιστῇ λόγῳ τινὸς προνοίας τὸ δρᾶμα σκευασθὲν ἐκαλύπτετο πάντως, ἵνα καὶ τοῦ πολέμου μὴ ἀποδοῖ καὶ τῶν πειρασμῶν τὰ ἐπαθλα δέξηται. Ἐπεὶ δὲ παρὰ τὸν κορημώδη καὶ ἄβρατον ἐκείνον κατόκησε τόπος, ἐφ' ὃν τις παραρρεῖ ποταμός, ἢ δαιμόνιος ἐκείνη πληθὺς (πέφυκε γὰρ ὡς εἴκειν ἐπ' ἐρημίας ἐπιχωριάζειν κατὰ γε τὰ θεῖα λόγια εἶτε τις ἀρετῶν ἐρημῶν ἢ ἀνθρώπων εἰπεῖν ἐθέλοι) αὐτῇ τῆ πρώτῃ τῆς παροικίας ἐπιστάσα νυκτὶ δειμασί τε τὸν μακάριον βάλλει καὶ τῆς ἐν ἐκείνῃ ἀποσπᾶν ἡσυχίας ἀγωνίζεται· φαντασίαν γὰρ τινα δουσαμένων ἀνδρῶν παρόντων σκευασμένη σχοινίοις μὲν ἔδοξεν ἀπειλεῖν τὸ δωμάτιον δεσμεῖν, ἀλλήλοισι δὲ παρακελεύεσθαι τῇ φωνῇ ἐμβριθεῖ σῶρειν μὲν τὸ οἰκίδιον πάση δυνάμει, κατασπᾶν δὲ κατ' αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ καὶ ὑποβορῆχιον ἐκεῖ καταχῶσαι τὸν ἅγιον. Τοιαύτη μὲν ἢ φαντασιώδης ἐκείνη παρὰ τῶν δαιμονίων ἐδόκει συνσκευασθαι παράταξις· οὐ μὴν ἢ γενναία ἐκείνη ψυχὴ δειλιᾷ οὐδὲ ταράττεται τῇ ὄψει· οὐ γὰρ δαιμονίων πολέμων ἀπειραστος ἦν· ἀλλὰ καταφρονεῖ μὲν τῆς φαντασίας, διανίσταται δὲ πρὸς τὴν εἰς Θεὸν ἰκεσίαν· καὶ τοῦ πειρασμοῦ τὸ ἀνεμαῖον αἰσθόμενος οὐκ ἀδείξ μὲν (οὐ γὰρ πῶ ἀσώματος ἦν) ὅμως τὸ δέος ἐκούφιζε τῆς διανοίας τῷ ἐμβριθεῖ ἑαυτὸν ἀνακτώμενος καὶ τῶν ἀφροῦ δίκην διαλυομένων δαιμονίων ὑπομμνήσκων πειρασμῶν.

42. Ἐπεὶ δὲ τὸ δωμάτιον ἔδοξε μὲν παρὰ τὸν ποταμὸν καταραγῆναι, τῇ δ' ἀληθείᾳ μηδὲν τοῦτο παθεῖν ὁ μακάριος ἦσθετο, τῆς μὲν ἐπιβουλῆς ἐνεμέσα, τῶν δαιμονίων ἀδρανεῖας δὲ κατηγόρει καὶ Θεῷ τὴν εὐχαριστίαν ἐντε-

Ephes. 6, 12.

Ad Olympum redit

locum sibi eligit a daemoniis infestum,

F

a quibus nihil terretur,

39. — ¹ ἀμελητί Α.
40. — ¹ καρπῶν Α.

42. — ¹ ἐνεμέσσα Α.

(1) Seleucia Ciliciae, nunc Selekchie.

VITA

θεν ἐτίθει· οἱ δὲ ὥσπερ ἐλανθόμενοι τῇ εὐχῇ
 δρασμῶ τὴν σωτηρίαν ἐλάβανον ἀπειπόντες
 τοῦ πειρασμοῦ. Τοῦτο τῶν δαιμονίων αὐτῶ
 προσβολῶν γίνεται ἀρχὴ καὶ τοιοῦτον τῆς κατ'
 αὐτῶν ἀναδέχεται νίκης τὸ τρόπαιον. Τί οὖν
 ἢ ἀναίσχυντος ἐκείνη καὶ μισόκαλος φάλαγξ;
 οὐκ ἀρίσταται καὶ ἠττωμένη, τῷ δὲ συνεχεῖ
 τῆς προσβολῆς θαρρήσασα πλέον καταπλήξαι
 κἀντεῦθεν ἐκείθεν ἐκδιώξει τὸν ἄνδρα, οὐκ ἀνα-
 βάλλεται πλέον, τῇ δ' ἐπιούσῃ νυκτὶ τὸν πνευ-
 ματοφόρον στιχολογοῦντι Δαβὶδ ἐφίσταται τῷ
 μακαρίῳ, γενναιότερον ὡς ἐδόκει στρατευσα-
 μένη· καὶ τοῦ δωματίου παρεξελθόντι μικρὸν
 φωνοῦσι κατ' αὐτοῦ βραδί καὶ ἔμφορον ἑαν-
 τοῖς καὶ ἀδῖς κελεόντες· « Βάλε τὸν ἀλιτή-
 ριον, ἀκόντισον κατὰ τοῦ ποταμοῦ· σντρίφ-
 ρον ἄρθρον τὸν μηδὲ τοῦ ζῆν ἄξιον. » Ὁ δὲ τῷ
 θορόβῳ ταραχθεὶς καὶ ὥσπερ ἀληθῆ δόξας
 ληστῶν ἔφρονεν κατ' αὐτοῦ τὴν τῶν δαιμόνων
 πληθύν, ἐφίσταται τῷ τιμῶ σταυρῷ· αὐτοῦ
 γὰρ πον διὰ τὴν τοῦ τόπου ὡς ἔοικεν ἐρημίαν
 ἀπὸ ξύλου πεποιημένος ἴδρον σταυρῶ· καὶ
 τοῦτον περιλαβὼν καὶ ὥσπερ ἐστηλωμένος
 ἰστάμενος ἐδέετο τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἡύ-
 σασθαι μὲν τοῦ παρόντος κινδύνου, δεῖξαι δὲ
 σαφῆ τὴν ἐπιβουλήν· « Λέσποτα (λέγων) Θεε,
 ὁ τῷ παρόντι τέπω μὴ ἀπαξιώσας προσπαγή-
 ναι δι' ἐμέ, ἵνα μοι σωτηρίαν δωρήσῃ καὶ τῆς
 τοῦ πονηροῦ τυραννίδος ἐλευθερώσῃς, καὶ τῇ
 παρούσῃ ὥρα βοῆθῃ μοι. » Ὁ δὲ γε τῶν δαι-
 μονίων ἐσμός μακρὰν πον πεφηνότες τοῦ
 τέπου (οἶδαι γὰρ ᾧ διώκονται) προσβάλλειν
 μὲν εἶχον οὐκέτι, ἀπειλητικοῖς δὲ λόγοις ἐμά-
 χοντο πόρωθεν καὶ τῆς παλαιᾶς καὶ προγο-
 νικῆς αὐτῶ δόξης μετᾶθεσιν προσωνεύδιζον
 καὶ μὴ ἂν ἐνδοῦναι αὐτοὺς τῶν πολέμων καὶ
 τῆς κατ' αὐτοῦ προσβολῆς, μέχρι καὶ αὐτὸ
 τὸ σωματίον τῷ δωματίῳ συντρίφωσιν καὶ
 εἰς λεπτήν ἐκτελέσωσι κόνιν καὶ οὕτως οὐδὲ
 τὸν ἄερα περᾶσαι τὴν εἰς οὐρανὸν σπεύδοντα
 ὁδὸν παραχωρήσασιν. Ἄλλ' ὁ γενναιότατος τὴν
 καρδίαν ἀνῆρ, ἐπειδὴ καὶ ἀδῖς δαιμόνιον ἦσ-
 θετο τὴν ἐπιβουλήν, εὐθυμότερος γίνεται πρὸς
 τοὺς ἀγῶνας, μάλιστα καὶ δευτέρᾳ προσβολῇ
 τὴν ἠτταν ὁρῶν τῶν ἀντιπάλων περιφανῆ.

B
crucisque
praesidio

C
varias
eorundem
insidias
superat.

43. Τί οὖν; ἄρ' ἠμέλησεν ὁ κοινὸς τοῦ γέ-
 ρους ἐχθρὸς τῆς κατὰ τοῦ μακαρίου ἐπιβουλῆς;
 οὐ μνηστῆρ'· δεινὸς γὰρ ἀναισχυντεῖν καὶ ἠτ-
 τώμενος, ἀλλ' ὥσπερ καταγνοὺς ἀβελτηρίαν
 τοῦ προῆν, ἐφ' ἑτέραν μὲν ὁδὸν προσβολῆς
 μετέρχεται, ἐτέρῳ δὲ χρῆται τῷ ὑπηρέτῃ· καὶ
 πάλιν τὰ τοῦ πνεύματος ἀπαγγέλλονται λόγια
 καὶ τὸν ὅλον μὲν διεξελλθόντι Δαβὶδ, ἀδῖς δὲ
 τῆς ἀρχῆς λαβόμενον καὶ περὶ τὸν τεσσαρακοσ-
 τὸν ἐλθόντος φαλμόν, φαίνεται τις αὐτῶ δαι-
 μόνιος φαντασία τῶν βασιλέως ταγμάτων·
 ὧν ἑδοξεν εἰς καὶ ὄραβρον ἔχων ἐν χειρὶ κατα-
 φέρειν πληγὴν τῷ ἁγίῳ κατὰ τῆς κεφαλῆς, ὡς
 ἄφρονον ἄφρον γενόμενον ὁμοιωθῆναι νεκρῷ·
 καὶ τὸ μὲν φάντασμα παχυνθὲν (λέγεται γὰρ
 καὶ τοιαῦτα ἐν δαίμοσιν) οὕτω πως ἀντιτυπία
 παῖσαν τὸν ἄνδρα σφοδρὸν ἐνθὺς ἠφανίζετο,
 ὁ δὲ πέντε ὄλαις ἡμέραις ἀφρονίαν πεπονθὼς
 ἔκειτο παρὰ τὸ δωματίον, οὐδενὸς τοῦ θερα-
 पेύσαντος διὰ τὴν τοῦ τόπου ἐρημίαν παρόντος.

43. — 1 ὡς Α.

Προνοία δὲ τινι μοναχοῦ τὸν τόπον καταλαβόν- D
 τες εὗρον μὲν οὐδὲν διενηροχότα νεκροῦ, περι-
 ποιοῦνται δὲ θεραπεία τῇ προσηκούσῃ καὶ
 ἀνακτώνται τοῦ πάθους ἐν πολλῷ διαστήματι
 χρόνου. Ὁ δὲ εἰς ἑαυτὸν ἔλλων καὶ τὴν παροῦ-
 σαν ἡμέραν τίς εἶη διερωτήσας, ἔγνω πενταή-
 μερον παρεληλυθέναι χρόνον ἐξ οὗ τὸ πάθος
 ἐπέμεινεν· πλείστα τε τοὺς ἀδελφοὺς εὐχαρισ-
 τήσας καὶ τὸν τρόπον διηγησάμενος τῆς ἐπι-
 βουλῆς καὶ παρ' αὐτῶν τῆς ἀρετῆς ἀγαθεὶς
 προπέμπει τοὺς εἰς τὰ ἴδια· αὐτὸς δὲ ὥσ-
 περ ἀξίωμα τι ἐπ' ἀξιώματι ἢ πλοῦτον ἐπὶ
 πλοῦτῳ τοὺς περὶ αὐτὸν πειρασμοὺς τοῦ πονη-
 ροῦ δεχόμενος ἔχαιρεν μᾶλλον καὶ εὐλογίζετο,
 ἐφ' ὅσον ὁρᾷ τὸν πονηρὸν αὐτῷ τοῖς πολέμοις
 προσβάλλοντα, ἐπὶ τοσοῦτον τὸ γνήσιον πρὸς
 τὸν οἰκεῖον δεσπότην Χριστὸν κεκτηῖσθαι θαρ-
 ρεῖν. Τῶν γὰρ πονούντων ἄλλ' οὐ τῶν ἀνε-
 των οἱ στέφανοι· οὗτοι δ' ἐπὶ ὅλοις ὄναι τοῖς
 μηνσὶν ἀλλεπαλλήλως δεχόμενῳ τῷ γενναίῳ
 τοὺς πειρασμοὺς, οὗς διὰ τὸ πλῆθος παραιτεῖ- E
 ται ὁ λόγος, ὁ τῆς ἐκεῖ παροικίας πρόσθεν
 ἐφίσταται μοναχὸς δοκῶν ἀπειρηκέναι καὶ τὸν
 ἡμέτερον ἀλλήτην τῇ προσβολῇ τῶν εἰσοθόντων
 ἐκεῖ προσβάλλειν δαιμονίων· ἐξ ἑαυτοῦ γὰρ
 καὶ τὸ τοῦ πλησίον ὡς ἔοικεν ἀνελογίζετο. Ὡς
 δὲ τῇ κέλλῃ προσῆλθεν, ἡσυχῇ πατάγῳ προσε-
 κρότει τὴν θύραν. Ἐπει δ' ὁ μακάριος ἦσθετό
 τινα πρὸ τῆς πόλης παρεῖναι, ἔξεισι τοῦ δωμα-
 τίου. Ὁ δὲ παλαιὸς ἐκεῖνος καὶ νέος τοῦ ἀλλη-
 τοῦ πειραστῆς ὁμοῦ τε εἶδεν τοῦ μακαρίου τὴν
 ὄψιν καὶ πρηγῆ κατὰ γῆς ἑαυτὸν ἐροῖται, τὸ
 ἐξαστράπτου ὡς ἔλεγεν τοῦ προσώπου μὴ
 φέρον ὁρᾶν τοῦ αἰδιόμου ἀνδρός· ὅθεν ἐκπλα-
 γέντα τῇ θέᾳ καὶ κάτω κείμενον εἰς γῆν ἐκθυ-
 μόν τινα καὶ ἐκκλητικὴν ἀνακράξαι φωνήν·
 « Ἐλέησον, πάτερ, τὸν κατεγνωσμένον καὶ
 σὺγγνωθὶ τῷ ἡμαρτηκῷ καὶ τῆς σῆς μετά-
 δος ἐδξάμενος χάριτος· ἦδη γὰρ ἔγνωκα πείρα,
 οἷους μὲν ἀγῶνας ἀνέτηλις μεθόδοις ἐμαῖς, οἷος
 δὲ νικητῆς κατὰ πάσης προσβολῆς γενόμενος
 ἐδοξάσθησεν παρὰ Θεοῦ. » Ὁ δὲ λόγοις ἀγάπης
 τῷ μοναχῷ προσομιλήσας καὶ Θεοῦ πρόνοιαν
 τὸ γεγονὸς ἀναδιδάξας ἐπ' εὐεργεσία τῆς ἑαυτοῦ F
 ψυχῆς, εὐχαῖς μὲν προπέμπει εὐθυμον καὶ τὰ
 σνηνημένα θαναμάζοντα· αὐτὸς δὲ τῆς ἀρετῆς
 εἶτι καὶ μᾶλλον τὸν πλοῦτον αὐξάνων διέκευτο.

44. Μή τι οὖν οὐκ ἐφάμιλλον τὸ θαῦμα τοῦτο
 τῶν παλαιῶν; οὐδὲς ἀντερεῖ. Μωϋσέως μὲν
 γὰρ δοξάζει τὸ πρόσωπον Σίναιον ὄρος καὶ θεο-
 πτία καὶ νόμον θεῖον ἐπιδοσις ἀτελεῖ λαῶ καὶ
 σικᾶ δουλεύοντι· εἰ δὲ κἀνταῦθα Θεοῦ συνεχῆς
 ὁμιλία καὶ θείαι ὄμφραι καὶ ἀνεπέφλητος παρ-
 ρησία, οἷς προεκρίθη σικᾶ ἢ ἀλήθεια, καὶ
 τελείῳ τελείως ἐπ' ἀρετῇ θαναμαζόμενῳ τῷ
 μικροῦ καθ' ἡμᾶς Μωϋσῆ δόξα καλεῖται τού-
 του τὸ πρόσωπον, οὐ μείον αἰεὶ τὸ θαῦμα·
 εἰς γὰρ ὁ πάλαι καὶ νῦν ἐνεργῶν Θεός, ὁ καθ'
 ἐκάστην γενεάν ἄνδρας ἀνιστᾶν καὶ θαναμα-
 στοὺς ἐκτελεῖν, ἵν' ἐκ τῶν δευτέρων πίστιν ἔχοι
 βεβαίαν τὰ πρότερα θαῦματα. Ἔστι δὲ τι
 καὶ πλέον ἐνταῦθα εἶπειν, ὁ τῷ μακαρίῳ τούτῳ
 κατώρθωται· οὐ γὰρ νηστεία μόνον καθάπερ
 Μωσῆς τεσσαράκονθ' ἡμέρας καστερῶν διε-
 τέλεσεν, ἀλλὰ δὴ καὶ ἄχρις ὁσφύς ἑαυτὸν κατὰ

E

F

Syncrisis.

A γῆς ἐν τινι λάκκῳ καθάπερ τάφῳ συγκαταχόσας
 Psalm. 118, 25. κατὰ τὸ «ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει ἡ ψυχὴ μου, κέριε, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου», καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου καὶ κατωτερικώτου σώματος ἀπλῶς τινι μόνῳ ἰσχυρῶς ἐν περικαλύψας μετὰ τῆς ἱερᾶς ἐπωμίσεως ἐν αὐτῷ ἀνποσιτάτω κρυμῶς διετέλεσεν χρόνον ὅλον ἡμερῶν τῶν νηστειῶν τεσσαράκοντα, Θεῷ μόνῳ τάχα ζῶν καὶ τῷ¹ πρὸς ἐκείνον τὴν διάνοιαν ἀναπετάσαι πάντων γῆινων καὶ παθῶν καὶ πόνων ἀναχωρήσας· οὕτως οὐ μόνον τοῖς πάλαι θανατοζόμενοις ὁ μέγας οὗτος ἐνίστη τὴν ἄμιλλαν, ἀλλὰ καὶ πλεον ἐκείνων ἐφιλοτιμεῖτο δοῦν, ὡς περ οὐδένα κόπον λαβεῖν τοῦ καλοῦ πρὸς ἕκαστον τῶν ἱερῶν ἀγώνων ὅπως ἐθέλων καὶ διὰ πάντων ἐναντίον καὶ ἐν οικείοις καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς δοξαζόμενος.

Ad sacerdotium evehitur.
 B 45. Κατὰ μὲν οὖν τὴν Ὀλύμπιον ἔσημον τοιοῦτος ἐπέστη τοὺς πειρασμοὺς ὁ γενναῖος ἀγωνιστὴς καὶ τοιοῦτος ἐπανήθη λαμπρὸς τοῦ ἀντιπάλου νικητῆς, καὶ τότε Χριστῷ τῷ διαπύρως φιλουμένῳ ἐπόμενος καὶ σὺν αὐτῷ δοξαζόμενος, ἐπεὶ καὶ συνέπαθε καὶ νενίκηκε τὸν πειράζοντα, μηδὲν ἀγεννὲς μηδ' ἀνάξιον τῆς ἐν αὐτῷ υἰοθεσίας ἐν ταῖς παρὰ τοῦ ποηροῦ προσβολαῖς λογισάμενος· εἶδει δὲ ἄρα τὸν λέχρον τῆς τοσαύτης ἀρετῆς μηδὲ γυμνὸν τοῦ τῆς ἱερωσύνης μένειν λαμπρῶν ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἱερὰν τε λυχνίαν τεθῆναι καὶ λαμπρότερον τὸ περὶ αὐτὸν ἀγάζειν ἅπασιν φῶς. Λέχεται γοῦν τὸν ἱερατικὸν βαθμὸν μέχρι τοῦ πρεσβυτέρου, οὐδὲ τοῦτο τοῦ προχειριζόμενου θείας ἕξω τελούτος χάριτος οὐδὲ κόπον χωρὶς· ὁρῶν γὰρ τὸν μακάριον ἐπὶ τοσοῦτον ἔπος ἀρετῆς τελούντα, οὐ δίκαιον ἦγειτο μὴ πᾶσι τρόποις αὐτῷ τὴν ἱερατικὴν ἐπιθεῖναι ἀξίαν· ἀλλ' ἐνύσσετο μὲν θεῶν ὡς ἕοικεν, ἐβίβασε δὲ τὸν ἀθλητὴν καὶ πρὸς τοὺς τοιοῦτους ἀποδόσασθαι ἀγῶνας· ὅθεν πείθει τὸν ἄνδρα πολλοῖς χρησάμενος τοῖς εἰκόσι λόγοις καὶ ὁσοὶ δύνανται πείσαι ψυχὴν ἔρωτί τε θείῳ κατεχομένην καὶ πρὸς τοὺς πνευματικῶν βαθμῶν τὸ κατ' ἡμέραν ἀναβαίνειν σποοδίζουσαν. Λέχεται τὴν ἱερατικὴν λειτουργίαν ὁ θεῖος οὗτος ἀξίος παρ' ἀξίον λειτουργῶν Θεοῦ παρὰ θεῖον λειτουργοῦ καὶ ἀγγέλου μάλλον Θεοῦ παντοκράτορος· οὐδὲν γὰρ οὐδ' ὁ τοσοῦτος ἐκείνος γέρον τῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου εἰλείπετο ἀρετῆς, εἰ καὶ τῶν θείων χαρίτων ἐπὶ τοῖς θαύμασιν ἐδευτέρηεν, πολλοῖς διωγμοῖς ἐπὶ τῶν νεανῶν τῆς αἰρέσεως χρόνων ὑπὲρ τῆς Χριστοῦ εἰκόνης ἐνδιαπύρως. Οὕτω δὲ καὶ τὴν ἱερὰν σφραγίδα ἠνία τὸ τῆς χειροτονίας ἔθος τῷ χειροθετομένῳ ἐπέθηκεν, αἰσθάνεσθαι αὐτὸν τὸν μακάριον ἄνδρα Κωνσταντίνον ὡς περ αὐτὸν περιδεδοραγμένον² τῆς κεφαλῆς καὶ περισφιγγουσαν καὶ ὅσον ὅπομιμήσκουσαν τῆς τοῦ παναγίου τότε πνεύματος ἐπιφοιτήσεως ἄμφω τοῦ τελούτος καὶ τοῦ τελουμένου τὴν χάριν. Τοῦτο γὰρ πολλοῖς διηγούμενος ὁ θεσπέσιος ἐκείνος τῶν ὅτι συνήθον καὶ ἐπ' ἐλαβεία μαρ-

τυρομένων οὐκ ἀδακρυτὶ προβάλλετο³ τὸ διήγημα τῆς ἀληθείας, αὐτῷ τῆς καρδίας τῆς κατανόξει εἰς μαρτύριον προβαλλομένης τὰ δάκρυα.

46. Οὕτω γοῦν τῆς θέας ἐκείνης καὶ μεγάλης ἠξιωμένους⁴ ἱερατικῆς χάριτος τὴν ἔσημον ἤδη καταλιπὼν περὶ τινα τόπον προέρχεται — Ἀτροῶν⁵ αὐτὸν καλεῖν οἱ ἐγγυακότες εἰσθασιν (1) — κατ' ὃν ὁ Μεσὸν καλούμενος χωρίον τι ἴδονται· καὶ αὐτοῦ πον καταλέγειν εἰδοκεῖ τῶν προτέρων ἀγῶνων ἐχόμενος.

47. Αὐτοῦ τοῖνον τὴν ἐσχῆν ποτε πρὸς Θεὸν ἐκτενῆ ποιουμένου καὶ ὅλον μετασίου καὶ ψυχῆν καὶ διάνοιαν τῶν βιωτικῶν ἀπάντων λογισμῶν γεγενημένου, παραδείκνυσι τι φάσμα δαιμόνιον αὐτῷ πάντως ἢ τῆς χάριτος ἕλλαμψις, τοῦ ποηροῦ διδάσκουσα κατὰ τῶν ἀπολλυμένων δι' αὐτοῦ ψυχῶν τὴν ἐνέργειαν· τὸ δὲ ἦν δοκῶν τις Αἰθίοψ ἠγεμὸν πολλῆν τὴν ἀπρησίαν ἐπισυρόμενος θυμῷ τε σφοδρῷ καὶ τρισμῷ τῶν ὀδόντων κατ' αὐτοῦ χωρεῖν ἐπειρόμενος· μακρὰν δὲ πον ἐπὶ ἀπὸν τὴν ἐπ' αὐτὸν ἐποιεῖτο ὁρμὴν· κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ὥραν ἐδόκει μοναχὸς τινας παρ' ἐκάτερα ἐστῶτας τῆς ὁδοῦ χειρὶ βαρεῖα πατάσσειν καὶ οὐ μὲν κατὰ γῆς ἀποροῦσιν, οὐδὲ κλονεῖν μὲν τῇ ὁρμῇ τοῦ κρούματος κατορθωμένους, οὐ τελείως δὲ κατὰ γῆς φερομένους· ὡς δὲ καὶ παρ' αὐτὸν τοιαύτη τῇ ὁρμῇ φθάειν ἔδοξεν, ἐκτενέστερον ὁ μακάριος τῆς πρὸς Θεὸν εἶχετο ἐσχῆς, μὴ πείραν λαβεῖν τῆς τοιαύτης πληγῆς. Αἰθῆς οὖν ἡ ὄψις μὲν διελέετο. Ὁ δὲ τοῦ φόβου ἀνεθεῖς ἐδχαριστήριον ἀπέδιδον τῷ Θεῷ. Οὐ κενὸν δὲ ἄρα τὸ παράδειγμα· διέγνω· τῶν γὰρ κατὰ τὴν ὄψιν ἐκείνην παρὰ τοῦ ποηροῦ Αἰθίοπος πληγέντων οἱ μὲν κατέπεσον εἰς γῆν μοναχοί, κατολιγωρηκότες τῆς ἀσκητικῆς πολιτείας ἐπὶ τὸν ἡδοναθῆ καὶ κοσμικὸν πάλιν ἀνθυπέστρεψαν βίον, τῆς μακαρίας ὄντως ἐκπεσόντες ζωῆς καὶ τοῖς γῆινοῖς ἐμπλακέντες πράγμασιν· οὐδὲ κλονηθέντας μὲν μὴ πεπτοκώτας δὲ, καὶ αὐτοὶ πειρασμοῖς μὲν καὶ πάθει περιπεπτώκασιν σαρκικοῖς, οὐ μὴν δὲ τελείως τῆς μοναδικῆς πολιτείας ἀπέστησαν. Τοῦτο οὖν σημειωσάμενος γενοῦς εἰς οὐ τὸ τεχνὸν δέος ἐμπέτωκεν· ὑπερευχόμενος δὲ καὶ τῶν πειραζόμενων καὶ πεπτοκώτων πλέον δὲ τοῦ Θεοῦ δεόμενος ὑπὲρ ἑαυτοῦ τῆς τηλικαύτης ἀπειλῆς τοῦ δαιμονίου ἐκείνου φάσματος καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐνεργουμένης πτώσεως ἀπορροσθῆναι.

48. Οὕτω γοῦν αὐτοῦ διακειμένου, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς πάλιν αὐτῷ ἢ προτέρα παραδείκνυται ὄψις καὶ πάλιν ὁ Αἰθίοψ ἀπειλῶν καὶ ὀρίτων εἰς γῆν τοὺς προσπίπτοντας, τινας δὲ καὶ μόνον κλονῶν τῇ ὁρμῇ τῆς προσβολῆς. Ὡς δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν ὁρμῶντα μετὰ τοιαύτης ἑώρα τῆς φαντασίας, καταφεύγει καὶ αἰθῆς πρὸς τὸν σωτήρα καὶ τῷ δέει συνεχόμενος ἐκτενῆ τὴν ἱκεσίαν προβάλλεται· «Θεὲ (λέγων) ἀγαθὲ καὶ κέριε τοῦ ἔλεους σου, αὐτός με τῆς προγονικῆς ἀπιστίας ἐκάλεσας, αὐτός τῆς τοῦ βίου ματαιότητος φρυγῆν παρεσκεύασας,

VITA

Locus Atroua dictus.

Daemonium in visione Constantino ostensum.

E

F

Eius oratio ad Deum.

44. —¹ τὸ Α.45. —¹ corr., prius περιδεδοραγμένην Α. —

2 corr., prius προβάλλετο.

46. —¹ ἠξιωμένης Α. —² Ἀτροῶν infra, c.

50, cf. BHG. 935, 936, Act. SS., Nov. I. II, pp. 340, 333, 338.

47. —¹ παράδειγμα///// Α.

(1) Cf. Act. SS., Nov. t. II, p. 325. Novembris Tomus IV.

VITA αὐτός με τῆς παρὰ σοὶ καὶ τῆ σῆ θεραπείᾳ γλυκότητος ἔγενσας καὶ τὴν κατὰ τοῦ πονηροῦ τούτου παλαίστραν ἐδίδαξας καὶ νικᾶν αὐτὸν πολλάκις ἠξίωσας· εἶτα παραγορήσεις ἐμὲ ταῖς χερσὶ τούτου παραδοθέντα πεσεῖν καὶ τὸ τῆς ποιμνῆς σου πρόβατον τοῖς ὁδοῦσι τούτου τοῦ ἀνημέρου λύκου παραγορήσαι καὶ ἀπολέσθαι; μή, δέσποτα παντοκράτορ, ὁ διὰ τὸ ἐν ἀπολώλως πρόβατον ἐαντὸν κενώσας μέχρι σαρκὸς καὶ τὸ πλανώμενον εὐρών καὶ ἐπὶ τῶν ὄμων ἀναλαβὼν καὶ σώσας ἐξ ἀπωλείας δι' ἀφαιρῶν ἔλεον· ἀλλ' ἴδε τὸν τοῦ δεινοῦ τούτου θηρίου θυμὸν καὶ τὸ δρῆμα καὶ ῥῶσαι τῶν τούτου χειρῶν καὶ τὴν κατ' ἐμοῦ κίνησιν τῆς αὐτοῦ πονηρίας ἀνάστειλον· ναί, δέσποτα Χριστέ, ἡ ἐμὴ σωτηρία καὶ λύτρωσις, ῥῆξον τούτου τὸ ἀτίθασον θρόσος καὶ τὰς μεθοδείας κατάβαλε, ἵνα μὴ ἐπὶ πλεόν κατὰ τῶν σοὶ δουλεύοντων κενώμενος ἀφαιρᾷ τῶν σῶν χειρῶν τῆς λογικῆς σου ποιμνῆς τὰ πρόβατα. » Ταῦτα μὲν ἡ μακαρία ἐκεῖνη ψυχὴ περιδείξῃς γενομένη τῆ φαντασίᾳ πρὸς Θεὸν ἔλεγεν, θεομῶν προβαλλομένη τὰ δάκρυα· ὡς δ' ἐπὶ πολλὴ ἡ ἀναίσχυρος ἐπιτηδῶν ἐκεῖνη ὄψις ἐδόκει, θερμοτέρου ἐκράζεν τὴν χριστιανοῖς εἰθισμένην φωνὴν πρὸς ἔλεον ἐκκαλονομένην τὸν Κύριον.

49. Ἄλλ' ὄρα ταχεῖαν τοῦ σωτήρος ἐπικουρίαν τῷ αἰτουμένῳ χορηγομένην· αἴθις γὰρ ἀκούει φωνῆς πρᾶει πως ἦθει καὶ δεσποτικῷ Μιχαὴλ ἐπὶ τρίτον καλοῦσης καὶ πρὸς σωτηρίαν τοῦ κινδυνεύοντος κελουόσης διαναστήναι· ἅμα δὲ τῆ φωνῇ ὄρᾳ τινὰ φωτοφανῆ λίαν καὶ ἐνδοξον τῆ ἀγῆ τὸν ἥλιον ὑπερφέροντα· καὶ τούτου τοῦ τραχίλου σχοιρίου ἀφάφρατα τοῦ ζοφεροῦ ἐκείνου ληστοῦ ῥοίζῳ φερόμενον κατὰ γῆς ἀκοντῖσαι ζοφερᾶς καὶ βαθείας, στραφέντα δὲ τὸν φωτεινὸν ἐκείνον καὶ ἐμφρικτον καὶ ἡρεμαία πως τῆ ἀφῆ τὸν σταυρικὸν τύπον κατὰ τῆς τοῦ μακαρίου καρδίας σημειωσάμενον ἀναρροῦσαι τε αἴθις καὶ τῆς δειλίας ἀπαλλάξαι καὶ θαρρεῖν παρασκευάσαι τοῦ λοιποῦ κατὰ παντός ἄλλεσθαι σατανικῷ μηχανήματος· οὕτω γὰρ ὁ ἀνευδῆς Θεὸς οὐκ ἀναβάλλεται ποιεῖν τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως ἀκούειν καὶ σφῆξιν αὐτούς, ὥστε μὴ δεδίπτεσθαι ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου, ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινῶ, ὡς ἐνταυθά μοι ἀρμόσαι δοκεῖν τὸ λόγιον, πεσεῖν μὲν ἐκ τοῦ κλίτους οὐκ ὀλίγους τοῦ ἡμετέρου ἀγωνιστοῦ, πρὸς αὐτὸν δὲ τὸ πτώμα μὴ ἐγγιεῖν. Οὐ μείον δὲ τούτων καὶ ἔτερον ἐρῶ.

50. Μονὴ τις ἱερὰ κατὰ τὴν Ἀτρώαν ἀνίδρυνται Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου τῶν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μαθητῶν· ἐκεῖσε οὖν θαμιζῶν τῆ παρακλήσει τῶν αὐτοῦ τὸν ὑπὲρ ψυχῆς τελούτων ἀγῶνα ἐώρακεν ἕνα τούτων καταφορικὸν τυγχάνοντα, τῆς τάξεως τῶν ἐντός αὐτῷ κατασπασθείσης· ὁ δὲ καὶ ἔσπετε τοσοῦτον ἄχθος ἀνακουφίζων κατὰ τῶν μηρῶν ὑποβρίθον. Τούτων οὖν θεασάμενος ἔλεῳ καὶ συμπαθείᾳ κινεῖται καὶ δακρύει θερμοτέρου οἰκείᾳ τε χειρὶ τῶν ἐγκάτων ἐκείνων τῶν ἀφαιμένων¹ τοῦ μηροῦ λαβόμενος καὶ εἰς τοῦπίσω ἀνωθήσας ἡρέμα ὑποπιᾷζει τε τοῖς δακτύλοις καὶ οἶον εἰς

τὸ πρότερον ἀποκαθίστησι σχῆμα· εἶτα θαρρεῖ καὶ πλεόν· οὐ γὰρ ἐδίσταζε τῷ εἰπόντι πιστεύων ἐπὶ ἀρρώστον χεῖρας ἐπιθεῖσθαι καὶ τούτους εὐεκτεῖν παρασκευάζειν. Σταυρὸν γὰρ τεπώσας ἱερᾷ χειρὶ τῆ οἰκείᾳ κατ' ἐκείνου τοῦ τόπου καθ' ὃν ἐπέσθη τὰ ἔγκατα ὥσπερ τινὰ πύλην ἠσφαλίσατο τὴν ἐς τὰ κάτω φορᾶν, σφραγίδα καὶ κλειθρα τὸν ἱερὸν τύπον ἐπιθεῖς καὶ οἶον κελεύσας τῷ πάθει τοῦ λοιποῦ μὴ ἐνοχλήσαι τὸν ἄνθρωπον. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ ἔργον γέγονε τῷ μὲν πεπονησθὶ ὑγείᾳ, τῷ δ' ἰατροῦ μεγάλου θαύματος ἀποτέλεσμα, τῷ δὲ Θεῷ δόξης καὶ εὐχαριστίας ἐπόθεισι, οἷς δὴ καὶ τοὺς αὐτοῦ θεράποντας θαναστοῖ καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἀγαθῶν ἐλπιδῶν κενός τοὺς προστρέχοντας οὐκ ἀφίρσιν. Τόλυν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου τοῦ πάθους ἀπολυθεῖς ἐκείνος ὁ ἄνθρωπος ἄχρι καὶ εἰς τέραμα τῆς οἰκείας ζωῆς ἀνεσώλητος ἔμεινε καὶ τῆ ἀποκαταστάσει τὸν πάλαι κατενεχθέντων ὑγιῆς καὶ ὀλόκληρος.

51. Καὶ ἕτερον δὲ τι οὐκ ἀνάξιον λόγον προσθήσω τοῖς εἰρημένους. Νίκαια ἡ πόλις πολλοῖς μὲν βροῖθει τοῖς ἄλλοις καλοῖς, τῷ δὲ πρὸς ἐμπορείαν ἔχειν εὐφρῶς ἐκκαλεῖται τοὺς ἐπιτηδεύοντας τὸ χροῖμα πρὸς ἐαυτήν· ὅθεν καὶ τινες Ἐβραίων φυλῆς αὐτόσε κατοικοῦντες ἐμπορείας τε χάριν καὶ τῆς ἄλλης ἀφροσύας, τῆ οἰκείᾳ θρησκείᾳ ἐπεμείνοντο λυτῶντες κατὰ Χριστοῦ. Τούτους οὖν ὁ μακάριος ἐνορῶν καὶ οἶον τῷ ζήλῳ τῆς εἰς Χριστὸν ἐκτιμώμενος πίστεως ἀσυνετοῦντας συνιέναι τὴν ἀληθῆ θρησκείαν ἐσπευθε ποιεῖν λόγους τε καὶ ἔργους ἐνάγων εἰς σωτηρίαν· ἐθάμιζε τε παρ' αὐτοῖς καὶ τινες ἐκείνων ἡγγερον τῷ τῆς πνευματικῆς σοφίας δικτύῳ πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν ἀληθῆ καὶ ἀμώμητον πίστιν· ἐπεὶ δὲ φθονεῖν εἴθε τοῖς τοιοῦτοις ὁ πονηρὸς τὴν ζήμιαν οὐ φέρων τῶν σωζομένων ἀνήγειρε κατ' αὐτοῦ τινος τῶν ἀπηλλοτριωμένων ἐκ μήτρας τῆ ἀρρήτῳ προγνώσει Θεοῦ· καὶ βουλήν ποιοῦντα λαθραῖαν (ἔδει γὰρ τὸν μιμητὴν Χριστοῦ τὰ ἴσα παθεῖν), ὥστε Κωνσταντῖνον ἐκποδῶν ποιήσασθαι τοῦ βίου, ἐπ' ἐλέγχῳ τῆς Ἐβραίων τυγχάνοντα θρησκείας· μελετώσι τε κτείνει ἄνδρα ἀνεύθυνον, ἄθλον τάχα τοῦτο τῆς τῶν παρ' αὐτοῦ διδασκόμενων σωτηρίας, εἰ καὶ προνοία τοῦ αἰε φυλάττοτος τὰς ψυχὰς τῶν δοῦλων αὐτοῦ τοῦ ἐπιτημένου τούτου διέφυγε κινδύνον. Ὅρα γὰρ μοι, ὅσης τῆς θείας ἀπέλασε κἀνταῦθα κηδεμονίας, Ἀθροισθέντων γὰρ τῶν ἡδὴ τὸν φόνον ἐργάσασθαι τοῦ δικαίου σκεφαιμένων εἰς ἐν ἐν τινὶ τόπῳ λίαν ἀποκρέφῳ καὶ τοῦ τοιοῦδε δόρατος τῆ μονώσει ἐπιτηδεῖω (ὁ δὲ ἦν ἐκτικῆριος οἶκος τῆς θεομήτορος) ἐλκόντων τε βία καὶ μελλόντων ἐγχειρεῖν τοῦ μιάσματος, ἐπιφαίνεται φάσμα γυναικὸς τορῶν τι βοώσης καὶ κηρόκιον καὶ ὡς αὐτὴ μάρτυς εἴη τῶν πραττομένων, γινώσκουσα τὴν μελετωμένην μαιφωρίαν. Ἦν θεασάμενοι οἱ δεινοὶ ἐκείνοι καὶ λογικοὶ θῆρες καὶ ὡς ἡδὴ πεφοραμένοι τῆ ἀπ' ἐκείνης φωνῆ, ἔωσι μὲν τὸν ἄγιον τάχος, ἐν ἀκαρεὶ δὲ αὐτοὺς ἀφανίζουσιν ἐκείθεν. Καὶ οὕτω τοῦ κινδύνου σωθεῖς ὁ μακάριος ἀπηλλάγη τοῦ τόπου. Ὡς δ' ἀνέθη τοῦ κακοῦ, περιεσκόπει τὴν γυναῖκα ἰδεῖν, ἧτις αὐτῷ πρόξενος γέγονε

VITA

Luc. 15, 5.

B

S. Michaellem in visu cernit.

Psalms. 144, 19.

Psalms. 90, 6.

Herniosum

Matth. 16, 18. signo crucis sanat.

A Iudaeorum

insidiis

50. — ¹ ἀφημμένων A.

τῆς

A τῆς σωτηρίας· ἦν δὲ ἄρα οὐ γέναιον ἀλλὰ χάρις θεία σχηματισθεῖσα εἰς τὴν τῆς θεομητόρος ὄψιν, ἢ δὴ καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ἐκτικρίον ἐτιμᾶτο. Διὸ καὶ συνέει τὴν θεὸθεν ἐπικουρίαν Θεοῦ τε καὶ τῆ αὐτοῦ κατὰ σάρκα μητρὶ τὰς σωτηρίους ἀπεδίδον ἐχαριστίας· τοῦ δὲ δράματος τὴν σκασκηνὴν τις τῶν ἐπιβούλων ἐκείνων προσελθὼν ἐξείπειν μετὰ ταῦτα καὶ διελέγχειν ἐπειροῦτο τοὺς δρασάνας, εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀληθῶς μμιονόμενον κἂν τούτῳ Χριστὸν τῷ μᾶλλον ὑπὲρ τῶν φανερόντων εἶχεσθαι ἢ ἀμύρασθαι τῆς τοιαύτης ἐπεσχέθῃ ὁμῆς· οὕτως αὐτὸν ἢ τοῦ παναγίου πνεύματος ἐχαρίτωσεν δόναμις καὶ τοιαύτης ἔτχεν Θεοῦ προνοίᾳ τῆς παραδόξου σωτηρίας.

Piscis miraculo captus.

52. Ἐχεται δὲ καὶ ἔτι λόγου τῶν αὐτοῦ θαυμάτων ἢ ἱστορία καὶ τοῦ ἠθησομένου αὐτῆ μάρτυς ἢ ἱερὰ καθέστηκε Νίκαια. Φίλω γὰρ τινι συνήθως ἐπεχορίζεν ἀντόθι ὁ μακάριος οὗτος ἄνθρωπος· τὸ δὲ ὑπῆρχε λιμνίον ἰχθύων πλήρες· βιβρίον τοῦτο καλέσαι ὀνομαζέων ἄνθρω. Ποτὲ δ' ὄν τῷ φίλῳ ἐπεξενώθη καὶ παρὰ τὸ λιμνίον ἐγκύνας ὄρα τινε ἰχθὺν τῷ μεγέθει μέγιστον κελύει τε τοῖς ὑπερέταις ἀστειζόμενος· τὴν ἑστίαν ἀνάγει. Οἱ δ' αὐτῷ δυσάλωτον εἶναι τὸν θαυμάσια ἐρασκον ἰχθὺν ὡς ἀπόπειραν ἐχοντες τοῦ τοιοῦτου.

Ἐπεὶ δὲ τούτοις μὲν καὶ ἀδεις κελύει τῆς ἐσχάρας ἐπιμελείσθαι, λαβὼν δὲ τι δικτύδιον, (καρθῶν τοῦτό φασι σαγήνην) ἐμβάπτει τῷ ὕδατι· καὶ ὁ πάλαι δοκῶν ἀνάλωτος ἰχθὺς ὡσπερ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ πρὶν ἐκδιδράσκον αὐτόματός τε καὶ οἶον ἐθελοούσιν ὄψον τῷ μακαρίῳ πρόσεισι καὶ τοῦ δικτύου γίνετα ἐντός. Ὁ δ' οὐκ ἀνέλκει μὲν τοῖς δὲ παροῦσι τὸ δίκτυον ἐπιδίδωσι, καὶ ἀνέλκωνται ἐκείνοι· καὶ τούτῳ τιμῆ τὴν δεξιῶσιν, ἀπάντων τῶν ὁρώντων ἐκκληττομένων τὸ θαῦμα. Καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἔδει τὸν Χριστὸν γνήσιον μαθητὴν, εἰ καὶ μὴ Τιβερίδος ἐδπόρηκε λίμνης, ἀλλ' ὄν τῆς παροῦσης μὴ τῷ παρ' ἐκείνου τερατουργηθέντι θαύματι τιμηθῆναι, μᾶλλον δὲ πιστώσασθαι διὰ τούτου ἐκεῖνο, ὅπερ θεῖος λόγος ἐδημιούργει· εἰ γὰρ ὑπερέτου γνώμη ἰχθύων ὑποτάττεται γένος καὶ φιλεῖ μᾶλλον τὴν ἄγχαν ἢ τὸ ἐν ὕδασι ἔρπειν, πῶς οὐκ ἔστι Θεοῦ τοῦ πάντων δημιουργοῦ τῷ κελύσματι τὸ τῶν ἰχθύων <γένος> ἐμελλε συντρέχειν ἀληθῶς εἰς τὴν τῆς Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπου ἐπιδημίας ἀπόδειξιν; οὐ γὰρ ἄλλου φημι τοῦτο ἔγωγε ἔργον καὶ τότε καὶ νῦν, ἀλλὰ τῆς θείας δυνάμεως, ἐκεῖ μὲν τὴν θεότητα παραγυμνοῦσης, ἐνταῦθα δὲ τῶν θεῶν κηρύκων τῆς πνευματικῆς καὶ θείας δυνάμεως τὴν ἐνεργεῖαν, ἵνα δι' ἀμφοτέρων ἀδξῆται τῆς πίστεως ἢ ἀπόδειξις καὶ τῶν μισοχρίστων ἄπον ἐμψραγείη τὸ στόμα, κατὰ τῆς ἀληθείας δυνάμεως λόγους ἐξερεγγόμενον.

Vini copia multiplicata.

53. Ἄλλ' οὐδὲ τοῦτο σιωπήσομαι τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός, ὅπερ δὴ πολλοὶ τῶν ἐκείνου γνωρίμων διεβεβαίωσαν. Συνεῖπον γὰρ τινι μοναχῷ καὶ ἡσυχάζοντι παρέβαλέν ποτε, τοῦ οἴκελου καθηγητοῦ τὴν ἐκ τοῦ βίου μετάστασιν

ἐπιτελοῦντι· δε τῶν τρικἀδε συνεληλυθῶτων πεποιημένος δεξίωσιν, ὅπερ εἶχε πρὸς ταύτην ἀφωσιωμένον οἶνον ἀμφορίδιον ἀπαντήσας τοῖς δαιτυμόσιν, ἐπειδὴ παρὰ τοῦ μακαρίου τούτου ἀνδρός καὶ εἰς ἀδεις ἐπὶ δειπνον τοὺς παρόντας ἐλθεῖν ἐλάμβανε προτροπήν, ἡσχαλλέ τε καὶ ἐδυσφόρει μὴ ἂν οἶνον ἀνευθε τὴν φιλοφροσύνην γενέσθαι τῆς δεξιώσεως· ὁ δ' αὐτῷ καὶ δειπνον ἐπισχεῖτο τελέσειν καὶ τῆ ἐπιούση πρὸς εὐωχίαν ἐξαρκέσαι τὸν οἶνον· πείθεται τοῖνον ὁ ἐστιάτωρ ἐκεῖνος καὶ ἀφῆσι τῆ εὐχῆ τοῦ ἁγίου τοῦ οἶνου τὴν δαγίλειαν· τὸ γὰρ ἀνέλπιστον τοῦ διαρκέσαι οὐκ ἦν ὅπως ταύτης χωρὶς ἐπιχορηγηθῆναι τὴν χρείαν ἐδίδον λογιζεσθαι τῷ ἀνδρὶ. Τοῖνον καὶ τὸ δειπνον παρῆν καὶ ἡ εὐωχία πλήρης καὶ ἡ μετὰ τῆρδε τὴν ἡμέραν ἀφθονία διεδεκνυτο καὶ ὁ καρνάκης τοῦ θελοῦ ἐλέους οὐκ ἠλαττοῦτο, ἀλλ' εἶχε τὴν ἐπὶ τῆ χήρᾳ πάλαι καὶ τῷ προφήτῃ χάριν ἐκεῖνο 3 Reg. 17, 16. Ioh. 2, 9. πρὸς γάμον εὐωχίαν τῆ παρουσία ἐπαρκέσαντα δι' εὐλογίας· οἶδε γὰρ ὁ φιλόδομος δεσπότης Χριστὸς τοῖς αὐτοῦ θεράπονσι τῶν δι' ἑαυτοῦ μεταδιδόναι θαυμάτων κατὰ τὸ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ τὰ ἔργα μόνον τὰ ἐμὰ ἀλλὰ καὶ μελέζουα τούτων ἐνίοτε ποιήσει. Τοῦτο τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον διασημότερον ἐπὶ θεῖα χάριτι τοῖς τε γνωρίμοις καὶ δὴ καὶ τοῖς ἀγνώταις¹ εἰργάσατο καὶ μάλιστα τῆς ἡλιθίου τῶν κατὰ Χριστοῦ ληττώντων παρουσίας τοὺς κερκατημένους παρήγαγεν· εἰσθε γὰρ τῶν θαυμάτων ἢ χάρις τοὺς μὲν ἐκείνων ἐπὶ πίστιν ἐνάγειν, τοῖς² δὲ δέος ἐντιθένοι καὶ τῆς οἰκείας ἀπιστίας οὐ τὴν τοχοῦσαν ἀσθένειαν.

54. Ἄλλ' ὅδε μὲν τοῦτο· οὐκ ἦττον δὲ καὶ ἕτερον διηγήσομαι. Χειμῶνος ὥρα καὶ τυχὸν οὕτω διακονίαν τελούντι τῷ μακαρίῳ πνευματικῷ ἢ κατὰ θάλατταν ἐχρεωσθεῖτο πορεία καὶ τὴν τοῦ Πυθίου (1) λεγομένου χώρον κατιθῶ πλέον ἐπὶ νεὸς σὺν ἑτέροις οὐκ ὀλίγοις ἀνδράσιν. Ὡς δ' ἐπὶ τὸ μέσον ποῦ τῆς θαλάττης ἐδπλοοῦσα ἢ ναῦς ἐχώρει, καταλαμβάνεται τινι χειμερίῳ κλύδωνι καὶ ζάλη χαλεπωτάτη, δι' ἣς ἐν ἐλπίσιν ὁ περὶ τὰ ἔσχατα κίνδυνος· τῶν δ' ἐν τῷ πλοίῳ περιστάτων τὸν θεῖον ἄνδρα τοῦτον ἀνακεκλιμένον καμάτῳ νόσσο τοχοῦσης τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα τότε, οὐκ οἶδα ὅπως εἶπεν εἰ μὴ τῆς Παύλου καὶ περὶ τούτου οἰκονομίας ἐνεργουμένης τοῦ μύστου τῶν ἀρρητῶν. Τούτων ὄν περιστάτων καὶ τὴν σωτηρίαν ἐξαπαυτόντων ὡσπερ ἀπὸ τινος θησαυροῦ, εἶκει ὁ μέγας ἐν θαύμασι καὶ οὐκ ἀναβάλλεται πρὸς τὴν ἀξίωσιν. Εἶχε γὰρ τὸ θαρρεῖν ἐκ τῆς θεομοιότης πίστεως· καὶ ἀνεγείρει κελύει τοῖν χερσὶν λαβόμενος καὶ εἶτα τὰς χεῖρας ἐκτείνας εἰς οὐρανόν· Ὁ καὶ πάλαι (ἔφη), δέσποτα Χριστέ, χειμαζόμενοις τοῖς σοῖς μαθηταῖς τῆ σῆ κελύσει πρᾶντας τὸν κλύδωνα, καὶ νῦν ἐπίστημι ἐνταῦθα καὶ τὴν σωτηρίαν ἡμῖν διὰ τοῦ τιμίου σου σταυροῦ ὡς εδεργέτης ἀπάντων πρῶτανεσον· καὶ ἅμα σφραγίζει τὴν

VITA

3 Reg. 17, 16.

Ioh. 2, 9.

Ioh. 14, 12.

Tempestas sedata.

F

52. —¹ ἀστειζόμενοις A. —² ἀξῆ A.

53. —¹ ita A; legendumne ἀγρόταις? —² τοῦς A.

(1) Locus in Bithynia. Synax. Eccl. CP., p. 31; cf. Act. SS., Sept. t. III, p. 492; Nov.

t. II, pp. 323, 358.

VITA

ἀγριάνουσαν ἐκεῖνη θάλασσαν· ἡ δὲ παρα-
χρῆμα γαληνῆ καὶ ἡ ζάλη σὺν τῷ πνεύματι
ἄρθω κοιμίζεται καὶ οὕτω τὸ πλῆθος τῶν ἐν
τῷ πλοῖω περισωθέντες τῆ τοῦ μεγάλου πατρὸς
ἐκτενεῖ προσευχῆ πανταχοῦ μετὰ τὴν σωτηρίαν
διηροῦντο τὸ θαῦμα. Καὶ πῶς γὰρ ἦν σιωπᾶν
ἔσπονδοι τοσοῦτοι, ὅπερ οἶμαι οὐδὲ χρόνος λήθη
καλύψει, τοῦ δικαίου Θεοῦ τὸν ἑαυτοῦ θερά-
ποντα κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐπαγγελίαν ἀντιδοξάσαι
κελεύσαντος :

Nicaeae

55. Ἐγὼ δὲ τῶν τοῦ μακαρίου θανμάτων τῆς
διηγήσεως ἔχουσαι καὶ ἐτι προσημύμενος οὐδὲ
τὰ λοιπὰ ὅση δύναμις σιωπήσομαι, ὅσαγε εἰς
ἐμὴν ἦκεν ἀκοήν καὶ τὸ βέβαιον οἱ παρ' αὐτοῦ
φρονησάντες ἀνεδίδαξαν· ἡ μὲν γὰρ τῆς αὐτοῦ
χάριτος φήμη διέτρεχεν πανταχοῦ, πλείω δὲ
πάντων κατὰ τὴν Νικαίων μητρόπολιν, τὰλλὰ
τε διακειμένην θεομιότερον περὶ τὴν εὐσεβείαν
καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦ Θεοῦ θεράποντος πολλὴν
κεκτημένην αἰδῶ, ἅτε καὶ τὸ πλείστον μέ-
ρος τῆς πόλεως δι' ὑπερβάλλουσαν θεοφιλείαν

B

ἀφιερωμένον Θεῷ, καὶ μάλιστα τῶν εὐγενοῦ-
των φθασῶς τε καὶ περιουσίας καὶ τῆς κοσμι-
κῆς περιφανείας προφητικῶς εἶπεν παραρηπι-
σάντων· τὰ γὰρ σπέριμα τῆς εὐσεβείας ὡς
ἔοικε τῶν ἐκεῖσε κρατυνάντων τὸ θεῖον σέβας
παρὰ πατέρων παῖδες ὑποδεξάμενοι ἀπαρα-
τρέπτους τῆς τε πίστewς καὶ τοῦ θεοφιλοῦς ἐκε-
νον βίον ἀποσφύζουσι τοὺς χαρακτηράς. Κατ'
αὐτὴν οὖν τὴν ὄντως ἱερὰν Νίκαιαν, ἡ τῆς Βι-
θυνῶν ἐπαρχίας προκάθηται, ὡσπερ τις ἐδο-
ξία ἢ περὶ τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου φήμη
διαδοξαμοῦσα εὐφρανε τοὺς οἰκήτορας εἶπερ
ἄλλο τι τῶν ἐν τῷ βίῳ ἠδέον, μάλιστα δὲ τοῦ-
των τοὺς κατὰ τὴν ἄνω πον ἡμῖν εἰρημένῃν

Psalms. 83.
11.

monachis
duobus
monasterii
Hyacinthi

Ἰακίνθου μονῆν (1). Δέο γούν τινας τῶν ἐκεῖ
μοναστῶν ἐπ' εὐλαβείᾳ μετασχηματισθέντων σκαυ-
δάλλον τινὸς χάριν ἀναφανέντος τῆς μονῆς ἐξ-
ελθεῖν ἐβουλεύοντο· γίνεται τοίνυν τῷ μα-
καρίῳ, καθάπερ Μωσεῖ τὸ παλαιὸν ἡμαρτη-
κότος τοῦ λαοῦ, κἀνταῦθ' αἰς ἡχος τοῖς ὡσὶν·
καὶ ὅς κατελθεῖν ἐκέλευε κατὰ τὴν Ἰακίν-
θου μονῆν καὶ Σίλαν καὶ Ἰωάννην ἐπισχεῖν
τῆς ἐκεῖθεν ἀναγωγῆσεως. Τῷ οὖν κελύοντι
πεισθεὶς κάτεισι τάχος καὶ τὴν μονῆν καταλα-
βὼν ἔρχεται πρὸς ὀμίλιαν τῶν μελετώντων τὴν
ἐξοδὸν καὶ τὴν αἰτίαν ἤρωτο τῆς ἐπὶ ταύτῃ ὁρ-
μῆς· οἱ δὲ τέως καλόπτερον τὴν οἰκίαν βουλήν
ἐθέλοντες διανεβάλλοντο τὴν τοῦ δράματος συ-
σκευὴν καὶ μηδὲν τι διανοηθῆναι τοιοῦτον

C

fugam me-
ditantibus
meliora
sua det.

ἔφρασκον· ὄντο γὰρ τῷ μηδενὶ θαρρήσει τὴν
οἰκίαν βουλήν ἄγνωστον αὐτὴν ἔτι πᾶσι καθί-
στασθαι· ὡς δὲ πᾶσαν ἐξεῖπεν αὐτοῖς τὴν
σσεκασθεῖσαν φυγὴν καὶ ὡς θεῶθεν αὐτῷ
μεμήνεται, δι' ὃ καὶ ἀπεστάλη τῆς ὁρμῆς αὐτοῦς
ἐπισχεῖν, πίπτουσι ἀρθοὶ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ
καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν κεκοιμημένην ἐξαγγέ-
λουσι γρόμῳ καὶ ὡς, εἰ μὴ τάχος ἢ αὐτοῦ
παρουσία τὸν ὀρισθέντα παρ' αὐτῶν προέφθασε
τῆς ἐξόδου καιρὸν, πάντως ἂν καὶ τῆς μονῆς

ὑπεξῆλθον καὶ πλάνην οὐ τὴν τεχούσαν ὑπέσ-
τησαν, τῆ ἑαυτῶν προτέρα σπουδῆ περὶ τὴν
ἀρετὴν οὐχ ἦμιστα λυμανεῖσθαι δεδνημένην.
Οὕτως οὖν στηρίζας ὁ θεοπέσιος οὗτος τοὺς
περὶ Σίλαν καὶ τῆς ματαίας ἀναστείλας μελέ-
της, ἀθῆς ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν ἐπάγειν,
τῶν συνήθων ἀγῶνων ἐχόμενος.

56. Ἐτη¹ ὁκτὼ δὲ ὅλα κατὰ τὸν εἰρημένον
Μεσῶνα τόπον τὸν ἀσκητικὸν βίον σπουδῆ δια-
νύσας πολλῆ πλείστον τε πειρασμοὺς παρὰ
τῆς δαιμονίου προσβολῆς ὑφίστάμενος, ὡς μη-
δεμίαν νύκτα παρελθεῖν ἐν ἡ μὴ παρ' αὐτῶν
ἐδόκει καταζαίνεσθαι οὐ μάλιστα ἀλλ' ὄφεισι,
φοβερωτέρας αὐτῷ τὰς πληγὰς τῶν φαντασμά-
των παραδεικνύντων, ὡς αὐτὸς σὺν ἀληθεῖα
ταῦτα παθεῖν δάκρυσι πολλοῖς περιουρούμενος
διηγεῖτο πολλάκις. Ὡς δὲ τῆς μὲν τοῦ Μεσῶ-
νος παροικίας μετέστη, ἀγχοῦ δὲ ποῦ τῆς τοῦ
Βολίου μονῆς οὕτω καλονομένης παρεγένετο,
καθ' ἣν ἱερῶν ἀνδρῶν ἀγῶνες τὸν ἀσκητικὸν
κατεβάλλοντο τρόπον, κατὰ τινα καιρὸν περὶ
τὴν πρώτην ὥραν στιχολογοῦντι τὸν πνευματό-
φόρον Δαβὶδ φαίνεται αὐτῷ στυλιαῖον τι πῶ
οἶονι τορεῖα περιφερές. Ὡς δὲ ἔώρα τὴν ὀπτα-
σίαν, ἐθαύμαζε καὶ πρὸς Θεὸν ὥσπερ τις φίλος
διελέγετο, εἰ εὐδοκίῃ τὴν ἔρημον φιλοῦντα
καὶ τὸν ὀχλώδη φεύγοντα βίον αὐτοῦ ποῦ τὴν
κατοικίαν ἐλέσθαι, ἔθθα τόπος ἡσυχίας οὐ
πάρεστιν. Ὡς δ' ἐπιμύοντι ἔώρα τὸ πνευμάτιον
ὄφεισι ὄραν ἠξιώθη αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς, ἐνὶ
δηλώσας τρόπον τάλλα ἔασω διὰ τὸ πλῆθος.

Daemonum
insectatio-
nes.

E
Igneam
columnam
videt.

57. Μοναχῶν τινες <τῶν> ἐπ' εὐλαβείᾳ μαρ-
τυρομένου εἰδῆσι τῷ μακαρίῳ τὰ τῆς ψυχῆς
ἐξαγορεύειν κινήματα· κατ' αὐτὰς δὲ ποῦ τὰς
καθαρσίους ἡμέρας τῆς τεσσαρακοστῆς, ἐν
αἷς ἄβατον εἶχε τὸ προπόλιον ὁ τῆς ἡσυχίας
ἀστήρ, νόσφω περιπέπτωκεν τὸ τέλος αὐτῷ
τῆς ἐπικλήρου ταύτης ζωῆς ἐπαγούση. Οὕτως
τοίνυν δηλοῖ τῷ μακαρίῳ πατρὶ τὰ τῆς νόσου.
Ὁ δὲ τὸν τῆς ἡσυχίας κανόνα λῶσαι μὴ βουλό-
μενος πρὸ τοῦ φθάσαι τὴν κροίαν τῶν ἡμερῶν,
δηλοῖ τῷ ἀσθενοῦντι ὡς· « Ὁφομαί σε πάντως
καὶ οὐ παρελθῶ μὴ τὴν θέαν, κἂν εἰ τέως
ἀνεβαλόμην αὐτῷ ἐλθεῖν, τῆς τε σῆς καὶ τῆς
ἡμετέρας ψυχῆς ἐκτενωῶς Θεῷ τὴν ἰκεσίαν ὕπερ-
ποιούμενος. » Φθάει τοίνυν ἡ θεία καὶ ἄφατος
πρόνοια καὶ δὴ παρελθουσῶν τινων ἡμερῶν
μεθίστησι τὸν νοσοῦντα τοῦ βίου· καὶ ἐπειδὴ
τῶν ἐπιλέκτων τοῦ Θεοῦ δούλων ἐτόγγανεν ὁ
ἀνὴρ, ἐπ' ἀγγέλων φωτισιδῶν τὴν ψυχὴν ἀπο-
φέρεται· καὶ πρὸς οὐρανὸν ὡς εἶχον οἱ φέροντες
ἐφοῖτων. Ὁ δὲ γε μακάριος παρὰ τὸ καταγώ-
γιον τῶν εὐχῶν ἐστιγμῶς τὸ εἰρημένον ὄρα
θέαμα καὶ τὴν ἐπ' ἀγγέλων τῆς μακαρίας ἐκεῖ-
νης ψυχῆς δορυφορίαν, ὡσπερ ἐπ' αὐτῷ τοῦτω
τὴν πλησίον ὀδενόντων τῶν βέλων ἀγγέλων
σὺν τῇ μακαρίᾳ ἐκεῖνη ψυχῇ καὶ οἶον ὑπονε-
όντων, ἐφ' ᾧ θεαθῆναι τῷ αὐοιδίμῳ πατρὶ τὴν
εἰς οὐρανὸν τῆς ἁγίας ἐκεῖνης ψυχῆς ἀναφοί-

Sancti
citusdam
monachi

F
animam
ab angelis
in caelum
ferri cernit.

55. — ¹ προαιρουμένους A.

56. — ¹ ἐπ' A.

(1) Supra, c. 35, p. 637.

-τησιν.

A τριση. Οὕτως οὖν ἀσφάλειαν τῆς τοῦ μοναχοῦ σωτηρίας τῇ θεᾷ διεγνώκως ἠδχαρίσται τῷ μὴ ἀγεράστοις ἐόντι τοὺς τῆς ἀρετῆς πόρους δεσπότη Χριστῷ, ἀλλὰ τῆς οὕτω μακαρίας καὶ τελευτῆς καὶ διαγωγῆς καὶ συναυλίας ἀξιοῦντι τοὺς αὐτὸν ἀπάσης βιωτικῆς δόξης καὶ ἡδοναθείας προκεκριότας.

Visto de monacho indigno.

B 58. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὕτως. Ὅρα δέ μοι, ὅπως αὐτῷ παραδεικνῶσιν ἡ χάρις καὶ τοὺς ἀπωλεία κατακριθέντας εἰς ἐπόδειγμα πάντως βιωτικῆς ἀσφαλείας. Ἐτερος γάρ τις τῶν μοναζόντων ἱερατικῶν εἰ καὶ ἀναξίως ὡς εἰκεν ἀξίωμα περικείμενος, ὄχετο τοῦ βίου, παρισταμένον τῷ νεκρῷ τοῦ μακαρίου πατρὸς ὡς δὲ τὴν ὁσίαν οἱ ἐπιτήδειοι τῷ ἀποχομένῳ τετελεκό- τεσι ἐπὶ τὸν τάφον κατέθεντο, ἐκλήξεως τι γέμον κἀναυθα ὁρᾷ ἢ τῆς θείας χάριτος πεπληρωμένη ψυχή, τὴν μὲν γῆν διαστᾶσαν ὡσπερ εἰς ἐαυτήν, τὸν δὲ νεκρὸν ἐκείνον οἶονεὶ χάρματι λαβοῦσαν κατακτείν, ὡς ἀδῆλον γενέσθαι δοκεῖν κατὰ χάους τὸν τεθαμμένον. Τοῦτο μὲν οὖν ἐδηλοῦτο τῷ παραδειγματι ἐπιτεθῆν τε συνιέναι τὸν ὁρῶντα προσγέγονεν τῆς ἐναντίας μοίρας λαχεῖν καὶ ἀπὶ σωτηρίας οὐρανοῦ καταχρονίον ἀπωλείας χρηματίσαι κατὰκριτον ὁῦτος τὸ διορατικὸν τοῦ θαυμασίου πατρὸς ἀμφοτέρων γέγονε τῶν πραγμάτων ἐν γνώσει, Θεοῦ πάντως παραδεικνύοντος καὶ μονοουχὶ κηρύττειν κελειόντος, τὰ τε τῆς ἀρετῆς ἐπαθλα καὶ τὰ τῆς κακίας καὶ ἡθνημίας κρίσεις καὶ κατακρίσεις, ὡς ἐντεθῆεν αὐτὸν τε τὸν ὁρῶντα καὶ πολλοὺς ἐτέρους δι' αὐτοῦ σοφρονίζων μὴ ἀνιέναι τῶν πνευματικῶν ἀγόνων ἀλλὰ σπεύδειν πρὸς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως, ἵν' οἱ μὲν τῆς ἀγγελικῆς τυγχάνωσι δορυφορίας καὶ διμιλίας, οἱ δὲ μὴ τὴν εἰς τὸν ἄδην ἀποστροφὴν καταδικάζονται ταῖς ἁμαρτίαις ἐμπεπαρμένοι καὶ ἀδιόρθωτοι.

Hospites benigne excipit.

C 59. Ἀλλ' ἴδωμεν αὐτὸν καὶ στοιχειοῖς ἐπιτάττοντα καὶ τὸν ἐν θαύμασι λαμπρὸν τοῖς πράγμασι ἀμιλλώμενον. Φιλοξέρον εἶχε τὸν τρόπον ὁ καθ' ἡμᾶς Ἀβραάμ, κἀν ἡσυχίαν ἡσπάζετο· καὶ δι' παρησαν αὐτῷ παραβαλόντες οἱ ἀγγεοὶ ποῦ τὸν ἡσυχίον διανόντες βίον, τῶν ἐδῶν ἐκείνου καταπολαύσοντας· καὶ ἡ αὐτοσχέδιος ἐκείνη καὶ δαυρὶς τῆ πενία ἐδ- τρεπίετο τράπεζα, κόκκοι καὶ ἄλλες καὶ λα- χάνων ἀγρίων διάφορα· οὐ γὰρ ἔχω εἰπεῖν ἀκρι- δας¹ καὶ μέλι ἄγριον, τοῦ μεγάλου Προδρομοῦ τὴν τράπεζαν, δι' τὴν ταῦτα ἡ καθ' ἡμᾶς αὐτῷ ἐχορήγει ἔρημος· ἐκεῖνα μὲν ἦν τὸ δὲ περιέ- χον ἐξημεροῦτο καὶ νότος ἐπέπνει βίαιος, τὴν τε θύραν τοῦ δωματίου διαταρᾶν καὶ τὴν ἐστίαν νηράσιν ἀνασκευάζον· καὶ ἡ μὲν ἀγάπη τῆς ξενοδοχίας ἐπελάγιζεν, τὰ δ' ἐπιτήδεια μετὰ τῆς σπάνης τῷ πνεύματι ἐκολύετο. Ὁ δὲ μακά- ριος ἐνὶ τῶν παρεστώτων — ἦσαν γὰρ τοῖς συν- ελθοῦσιν ἀπηροετόντες μαθηταί, — χαριέστερον ἐπιδόν· « Τίς με πλέον (εἶπεν), τέκνα, ἀγαπᾷ; » καὶ ὁ ἐλάχιστος ἐνίκα τῇ ἀποκρίσει τὸν ἔτερον εὐπισπέσας τὴν κατάθειαν. Ὁ δὲ φησιν αὐτῷ σὺν παρησίᾳ· « Ἐξέλεθε, ὦ παῖ, καὶ εἶπον τῷ ἀνέμῳ· Θεοῦ ἔργον ἐπάρχων, παῦον τὸ λοιπὸν καὶ τοῖς αὐτοῦ δούλοις μηκέτι ἐνόχλει· δεῖ γὰρ ἡμᾶς θεραπεῦσαι τοὺς ἀδελφοὺς. » Καὶ ὁ

μὲν δέχεται τὸν λόγον, καὶ παρὰ τῇ θύρᾳ στάς ἄγγελος γίνεται τῆς κελειώσεως, τὸ δὲ βίαιον ἐκεῖνο πνεῦμα, καίτοι κατ' αὐτὸ κινήθῃν ὡς καὶ σαλεύειν πέτρας, ἅμα τῇ φωνῇ παύει ἐν ἀκαρεὶ τοῦ ἤχου καὶ τῆς προσούσης κινήσεως καὶ ἡρεμαῖον ἐπὶ τὸν τόπον τῆς παρ' αὐτοῦ βίας τὸ λοιπὸν, ὡς τῷ ἀθρώφῳ τοῦ θαύματος κατα- πλαγέντας τοὺς εἰσορῶντας (ἡ γὰρ τοῦ κελλίον σμικρότης λαθεῖν οὐδὲν τῶν δρωμένων ἐδίδον) εἰς δόξαν τραπέσθαι Θεοῦ καὶ θαυμάζειν τοῦ μακαρίου τὴν χάριν καὶ διπλῆν εὐφροσύνην ποιεῖσθαι καὶ πανδαισίαν, οἷς τε τῷ μακαρίῳ συνῆλθον καὶ οἷς τοῦ ὀφθέντος αὐτοῖς ἀπέλα- σαν θαύματος.

VITA

impetum sedat.

E 60. Τοιαύταις τιμῶν οἶδεν δωρεαῖς ὁ Θεὸς τοὺς αὐτοῦ θεράποντας, ὡς ἐντεθῆν μοι πισ- τοῦσθαι καὶ τοῦ Θεοῦ Φαραὼ Μουσέως τὰ θαύματα, μαστιζόντος ῥάβδῳ τὴν Αἴγυπτον νῦν μὲν τῷ κατὰ γῆς παταγμῷ, νῦν δὲ τῇ πρὸς τὸν ἀέρα ἐπάρσει· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τῇ ῥάβδῳ τερατογενῶν διεδείκνυτο, οὗτος δὲ τῷ λόγῳ καὶ λόγῳ οὐκ αὐτογενῶ καὶ ἀμέσῳ, ἀλλ' ὄψ' ἑτέ- ρων διακονομένη τῷ πνεύματι. Ἔστι δ' εἰ- πεῖν τῶν αὐτοῦ θαυμάτων οὐκ ἑλαττόν τι καὶ ἕτερον. Βουσι γὰρ ποτε περὶ ἄλωνα στρεφο- μένοις συμπεριελούτο μοναχοὶ καὶ σιτοφό- ρων ἀσταχίων ἐδρέποντο φιλουμένους τοὺς καρπούς. Ὁμβροτόκων δὲ νεφελῶν ἐσμοῦ <ἐπί> τοῦ ὀρίζοντος ἀφανέντος καὶ τῇ ὀύ- μη τοῦ πνεύματος κατ' αὐτὸ ποῦ τὸ χωρίον ἐληλαμένον, οὐχ ὁ τυχὸν ἠλπίζετο ὑετός λυ- μανεῖσθαι τῇ ἄλῳ· καὶ οἱ μὲν παρόντες ἐλνόν τε τοὺς ἀλοῶντας βοῦς τοῦ ζυγοῦ, καὶ ἡ τάχος εἶχον τὸ ἔργον ἐποιούοντο σωρὸν καὶ τὴν ἄλω ἔσπευδον τοῦ ἐλπιζομένου διασώσαι ὑετοῦ. Τὴν τοῦτων οὖν ταράχην θεώμενος ὁ μακάριος (αὐτοῦ γὰρ ποῦ παρη) καὶ τῇ πρὸς Θεὸν ἐαυτοῦ παρησίᾳ θαρρῶν· « Ἐἴτε (ἔφη) τὸ νῦν, ἀδελ- φοί, καὶ μηδὲν πονεῖτε πλέον· ἔχεσθε δὲ μάλ- λον τοῦ ἔργου τῆς ἄλωνος, μηδὲν τῶν προσδο- κωμένων πτοοῦμενοι¹· ὁ γὰρ τῶν αὐτῶν φοβου- μένων Θεὸς καὶ τὸν ὑετὸν ἀναστελεῖ καὶ ἀβλα- βῆ τὴν ἄλω διαφυλάξει. » Τοῦτῳ οὖν εἰζαντες οἱ γεωργοῦντες τῷ λόγῳ πίστευε τε καὶ τῷ ἀγίῳ θαρρήσαντες, τοὺς μὲν βοῦς καὶ ἀθῆς τῇ ζεύγῳ προσάγουσιν, τὸ δ' ἐξῆς τοῦ τῆς ἄλωνος ἔχονται ἔργον. Καταράσσειται τοῖνν οὐχ ὁ τυχὸν ὑετός, ὡς δοκεῖν αὐτοῦ ποῦ κατα- κλυσθήσεσθαι τοὺς παρόντας· τὸν μὲν οὖν περὶ τὴν ἄλω κόκλῳ ἅπαντα τόπον ἐργάζεται λιμνιαῖον σχεδὸν ἢ τοῦ ὑετοῦ κατασφρά, τὴν δ' ἄλω ἐκείνην ἀνικμον πάντη καὶ ἄβροχον καταλιμπάνει καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐργαζομένους οὐδ' αἰσθημένους ὄλωσ κἀν νηράδος τοῦ καταρ- ραγέντος ὑετοῦ· ἄσ' οὐκ ἐκπλαγείη τις ἀκούων τὸ θαῦμα; καὶ γὰρ καὶ οὐ τῆς τυχοῦσης ἐκπλή- ξεως ἀξίον καὶ μεγίστην Θεῷ τὴν δόξαν χορη- γῆσαι δυνάμενον. Πῶς γὰρ οὐκ ἂν καὶ οἱ τότε παρόντες χαρᾶς τε ὄμοι καὶ θαύματος ἀνεπλήσ- θησαν, οἷς ἐώρων ὡσπερ τινὰ δύνανιν οὐρα- νίαν ἄνωθεν τὴν τοῦ μακαρίου εἰχῆν τὸν ὑετὸν διατιθεῖσαν καὶ τὴν μὲν ἄλω ποιοῦσαν στεγα- ρὴν καὶ οἶον ἐπὶ δῶμα κειμένην, τὸν δὲ περὶ αὐτὴν ὄλων ἐκείνον χώρον ὑαγδαῖα φορᾷ κατα- κλύζουσαν; καὶ γὰρ ἀληθῶς, ὡς οἱ αὐτόπται

Syncretisis.

E

Area

F

ab imbre non ma- defacta.

Ventorum

59. — ¹ ἀκριδὲς Α.

60. — ¹ corr., prius πτοοῦμενοι Α.

τοῦ

VITA
3 Reg. 18,
45.

τοῦ θαύματος διηγήσαντο, οὐκ εἶχον ὅτι γέρονται τῷ ὑπερφρεῖ τοῦ ἔργου περὶ τὴν αἰδῶ καὶ τὸ σέβας τοῦ μακαρίου πατρὸς· ἀλλ' ἐδόκουν, ὡς ἔφησαν, ἢ τὸν Θεοβίτην Ἥλιον ὄραν, ὃς καὶ γλώσση τὸν δετόν ποτε φέρειν ἐδόκει, ἢ τινα τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων ἐν σχήματι τοῦ μακαρίου ἐκτελούντα τὸ θαῦμα· τὸ δὲ ἦν ἀληθῶς αὐτοῦ παρουσία ἐκείνου, ὃς πολλοῖς καὶ ἑτέροις θαύμασι πείραν τῆς αὐτοῦ πρὸς Θεὸν παρορησίας τοῖς προσέχουσι πλείστην παρέσχετο. Ταῦτα μαρτυρεῖ ἢ ἐκείνου ἱεροτάτη μονή, καθ' ἣν καὶ τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον ἐκτίσαστο, καθ' ἣν καὶ παρορησίας τοσαύτης πρὸς Θεὸν ἤξιώται, καθ' ἣν καὶ οὐ μόνον ταῦτα ἀλλὰ δὴ καὶ πλείω τοῦτον εὐργάσαστο θαύματα.

Apathiae
charisma.

61. Οὐκὼν οὐδὲ τοῦ τῆς ἀπαθείας ἀπεξενούτο χαρίσματος· τῶν γὰρ πολλῶν αὐτοῦ ἀγῶνων τὸ τέλος καὶ ταύτην αὐτῷ προδξένησε τὴν ἀρετὴν, ἣτις οὐκ ἂν ἄνευ τῆς θείας χάριτος ἐπιρρωννυόσης¹ τὴν φύσιν προσγίνοιτο. Ποτὲ γὰρ κατὰ τὴν μεγάλην ταύτην ἐπ' εὐσεβείᾳ τε καὶ κράτει ἐφοῖτα πόλιν καὶ ἐπειδὴ ἀρχοῦ πον τῶν ὀρίων ἐγένετο, ἔθβα τῶν μοναστῶν ὁ ἀστήρ Ἰωαννίκιος ἐκείνος τοὺς τε ἀσκητικούς καταεβάλετο ἀγῶνας καὶ τὸ μακάριον ἀπόκειται σῶμα, πίστει τῇ πρὸς ἐκείνον τὸν ἄνδρα, πολλοῖς δοξάσαντα θαύμασι Θεόν, ὥσπερ ζῶντι καὶ ἐπὶ γῆς τῷ ἐν Θεῷ ζῶντι διαλεγόμενος τῆς αὐτοῦ χάριτος ἐδέετο τυχεῖν, ὡς ἂν μὴ τῇ προσβολῇ τῶν δαιμόνων πειραζόμενος ὀκλάσει τοῦ λοιποῦ περὶ τὸν ἀσκητικὸν ἀγῶνα. Ταῦτα μὲν ἢ πρὸς Θεὸν αὐτοῦ δέησις εἶχε μεσέτην προβαλλομένη τὸν μέγαν ἐκείνον τῆς ἀσκήσεως ἥλιον.

BHG.
935-937.

Psalm. 144,
18

Ὁ δὲ θερμὸς ὑπήκοος τῶν ἐπικαλουμένων αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ οὐκ ἀναβάλλεται τὸ δῶρον Θεός, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτοῦ τοῦ λόγου ἕατον τὴν αἰτομένην δίδωσι χάριν καὶ τὸ σύμβολον τῆς δωρεᾶς ἐμφανῶς τῷ μακαρίῳ παραδείκνυσιν· ὁρᾷ γὰρ ἀστέρᾳ λαμπρὸν τοῦ μὲν ἱεροῦ ἐκείνου χώρου, καθ' ὃν τὸ τοῦ αἰδίου πατρὸς ἐκεῖτο σκῆνος, ἐκπεροιτηκότα, παρ' αὐτὸν δὲ γενόμενον κατὰ τε τὸ στέγον ἐμπαγῆραι καὶ παρ' αὐτὴν πον τὴν καρδίαν ἐγκαταδύσαι. Τοῦτω γοῦν ἤσθεις καὶ ὥσπερ τῷ γεγονότι γανύμενος εὐχαριστήριον Θεῷ τοῦ θαύματος χάριν ἐδίδον καὶ τῆς εὐεργεσίας ἀγάμενος ἔτι μᾶλλον ἐπεδίδον τῷ φίλτρῳ καὶ ὄλος τοῦ ποθουμένου ἐγένετο· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ αὐτὸν ἀπαθείας ἔπος ὁ παραδειχθεὶς ἀστήρ ἀναβεβηκέναι παρέσχε πείραν, ἐφ' ὅσον μὴδ' αἰσθάνεσθαι τὴν πόλιν ἐπιχωριάζοντα τῆς ἐρημίας ἀπολειφθῆραι καὶ ὑπ' οὐδενὸς τῶν τοῦ σώματος, ὅπ' οὐδενὸς τῶν τῆς ψυχῆς πειρασμῶν σαλευόμενον, ἀλλ' ὡς ἄγγελικὴν τινα βιοτήν καὶ σαρκὸς ἀνωτέραν τὸ ἐξῆς διανύειν.

Anguem
immanem

62. Οὐδὲν δὲ ἤττον τῆς αὐτοῦ ἀπαθείας τεκμήριον καὶ ἕτερον διηγήσομαι. Οὐ πολὺ τὸ μεταξὺ, καὶ ἀσθενεῖα ληφθεὶς ἐνοσηλεύετο· καὶ τοῦτον εἶχε τὸ ἔδαφος· αὐτὸ γὰρ τοῦ μακαρίου ἀνάπανσις, ξηρηνία καὶ χαμενία ἀντὶ κλίνης καὶ στρωμνῆς καὶ τῆς ἄλλης ἀπάσης τῶν σωμάτων ὑπερησίας, καθ' ἣν ἐκάστην νύκτα λουόμεναι στεναγοῖς τε καὶ δάκρυσι· ὄφρις οὖν οὐχ ὁ τυχὼν τῷ μεγέθει μέγιστος παρὰ τοὺς αὐτοῦ πόδας εἰλούμενος εἰς οὐ μικρὸν

τινα φόβον ἀνέσεισεν, ὡς καὶ τοῦ σωματίου μικροῦ ἀκινήτουτος διαναστῆραι σπεῦσαι καὶ πρὸς φυγὴν ὀρηθῆναι· ὡς δὲ αὐτοῦ γέγονε μικρὸν τοῦ θαύματος ἀπολυθεὶς, μένει μὲν καρτερῶν καὶ τὸ ἐκβησόμενον Θεοῦ οἰκονομίαν ὑποτιθέμενος, τῷ δ' ὄφρι τοιοῦσδε φθέγγεται λόγοις· «Ὁ θηρίον ἀρχέκακον, οἰδᾷ σε, τίς εἶ ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος καὶ πολέμιος· ἀλλ' οὐκ ἂν κατὰ Θεοῦ δούλων ἰσχύσεως ἔτι, μὴ παραχωροῦντός σοι τρόποις οἰκονομίας τοῦ σταυροῦ ζωηφόρου τὴν σὴν συντριβάντος κεφαλῆν καὶ κατὰ σοῦ τοὺς αὐτῷ πιστεύοντας καὶ τῆς σῆς ἀπάσης δυνάμεως ἄλλεσθαι παρασχόμενον· εἰ μὲν οὖν ἀφελθῆς ἐκ Θεοῦ κατ' ἐμοῦ, τὸ προσταχθέν ἐκτέλει· ἔτοιμος ἐγὼ τοῖς δεσποτικοῖς εἴκειν κελύσμασιν· εἰ δ' οὐχ οὗτος, ἀφανίσθητι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ κελύσει ἢ τάχος τῆς ἐμῆς ὑποχωρῶν ταπεινώσεως.» Ταῦτα ὁ μὲν εἶπεν, ὁ δὲ ὥσπερ ὑπὸ τινος δυνάμεως ἐλανόμενος ἄμα τῷ λόγῳ μεθίσταται τῶν τοῦ ἁγίου ποδῶν, τῇ κνήμῃ δὲ προσφῶς καὶ διὰ τῶν γονάτων ἔρπον κατὰ γυμνῆς τῆς σαρκὸς φθάνει τε τὴν ὀσφίν καὶ τὰ στέγνα διελθὼν κατὰ τοῦ τραχήλου χωρεῖ ἐκείθεν τε τὸν ἱματίον ἐκδὸς καὶ τὴν κεφαλὴν ἀκοντίσας κατὰ τοῦ στέγους ἄλλεται τῆς καλύβης, ὅπῃ δὲ παρούσης ἐξέδου τοῦ ὀρόφου μέρος οὐκ ἐλάχιστον· ἐπὶ τοσοῦτο δ' ἦν ὁ ὄφρις τὸ μέγεθος, ὡς καὶ τῆς κεφαλῆς ὑπερεκπεσούσης τῆς ὀροφῆς τὸ ὀδραῖον εἶχεν ἔτι περὶ τὸν τοῦ μακαρίου ἐγγίζοντα τραχήλον· τοῦτω γὰρ αὐτὸν ἢ παρούσα ὄραν ἐχαρίζετο αἰσθησις· ὡς δὲ κατεπλάγη τὸ τοῦ ὄφριος μέγεθος, ἐπὶ τὸ θεῖον ὄπλον καταφέρει καὶ σταυροῦ σημεῖον ποιήσας κατ' αὐτοῦ τῇ χειρὶ παραχρῆμα σὺν φόφῳ μεγίστῳ ἄλλόμενον ἐποίησεν ἀφανῆ. Ἄλλ' ὄρα μοι τῆς περὶ τὸν μακάριον Θεοῦ οἰκονομίας τὴν ἐνεργεῖαν· ἢ γὰρ τότε ὄσπῃ τὸν δαιμονικὸν σχεδὸν αὐτῷ πάντα κατέλυσε πόλεμον. Ὅσπερ γὰρ αὐτοῦ τοῦ ἐκείνου στρατηγῶ τῷ ὄφρι συνεξελαθέντος ἢ καταβληθέντος εἰπεῖν οἰκειότερον, πᾶσα σὺν αὐτῷ προσβολῇ παθῶν συγκατελύθη καὶ ἀφανισμῷ παρεδόθη τελείῳ. Εἰ δ' ἀληθῆς ὁ ὄφρις ἦτο ὄφριος φάσμα τὸ ὄφθην, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· πλὴν ὅτιπερ ἢ τοῦ θηρίου ἀφ' ἧς πάντῃ τεκρὰν τὴν πλησιόσασαν ἀπετέλεσεν σάρκα καὶ πάσης ἀφῆς ἑτέρας ἀναίσθητον, ὡς μὴδὲ πρὸς ἐπιτεθέντος ἐκείνοις τοῖς μορίοις τοῦ σώματος τῆς ὀποιασοῦν ἀντιλαμβάνεσθαι αἰσθήσεως. Οὕτως ἢ θεία χάρις καὶ τοιαύτης ἀξιοῖ τῆς προνοίας τὸν θεσπέσιον τοῦτον καὶ αἰδῖμον ἄνδρα καὶ οὕτως αὐτοῦ τὸν μακάριον βίον τοῖς διορατικοῖς κατεκόσμησε θαύμασι, τὴν πρὸς αὐτὸν ἐντεῦθεν σπουδὴν ὑπόδειγμα ποιοῦσα τῆς ἐκείθεν αὐτῷ ἡτοιμασμένης μακαριότητος.

Gen. 3, 15.

Gen. 3, 15.

signo crucis
repellit.

F

63. Ἄλλ' ὁ παράδεισός με τῶν ἐκείνου θανάτων ἐφ' ἑτερόν τι καλεῖ, πολλῆς ἐμπλήσει δυνάμενον τῆς ἡδονῆς τὸν μεταλαβόντα τῆς γνώσεως· ἄρρωστία γὰρ ποτε, οἷα συμβαίνει τ' ἀνθρώπινα, τὸν καθηγεμόνα τῆς τοῦ Βολίου καλονμένης μονῆς κατελιφῆαι καὶ ἡ νόσος ὡς χαλεπὴ καὶ θάνατον ἀπειλούσα μετ' οὐ πολὺν παρεσόμενον. Παραγίνεται τοίνυν ὁ μακάριος ἐπισκεψόμενος τὸν νοσοῦντα, ὁ τῶς ἀγνοοῦμε-

Gen. 3, 15.

signo crucis
repellit.

Hegumenum
τοῦ Βολίου
aegrotan-
tem

61. — ¹ ἐπιρρωννυόσης A.

VITA

Α ρος θεῖος ἰατρός· καὶ παρὰ τὸ κλινίδιον καθεσθεῖς ἤρατο τὰ τῆς νόσου. Ὁ δ' ὄψῃ καὶ μόλις ἀνεγχεῖς τοῦ κάρου (καὶ γὰρ αὐτὸν ἢ τοῦ πυρετοῦ βία πρὸς τὸ τοιοῦτον πάθος κατήγαγεν) « Τὴν μὲν ἀσθενείας (εἶπε) τὴν ἀγωγὴν, ὃ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπε, λέγειν ἀδυνατῶ· ἐνὸς δέ σου δέομαι, βοηθῆσαι μοι τῇ περιστάσει ταύτῃ ταῖς πρὸς Θεὸν σου εὐχαῖς. » Ὁ δ' οὐ μελλήσας, λαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς χαριέστερον ἔφη· « Ἐγείραι, πάτερ, καὶ ξενοδοχεῖ τὸν φίλον. » Ὁ δὲ τῶος μὲν τὰλλα παρορᾶν ἐπ' ἀνθρώπων ἔλεγεν ἡμιθνήτω, τὸ δὲ νῦν βοηθῆσαι, εἶρε δύναμις, τὴν ἀπειλούμενην ὅσον οὕτω συμφορὰν διαλύσασθαι τοῦ θανάτου. Καὶ ὁ μὲν νοσῶν ταῦτα. Ὁ δὲ στενάξας καὶ τὸ ὄμμα ἀνατείνας εἰς οὐρανὸν ἠσυχῆ τῇ φωνῇ πρὸς Θεὸν διελέγετο· « Δέσποτα (λέγων) ὁ θαυμαστός ἐν τοῖς ἔργοις σου, μνήσθητι τοῦ ἐλέους σου καὶ εἶρε τῆς ἐμῆς ποτε ἤσθης θεραπείας τοῦ ἀρρείου σου οἰκέτου, ταύτης μνήσθητι νῦν καὶ θαυμάσιων σεαυτὸν ἐπὶ τῷ κειμένῳ τούτῳ καὶ τῆς σῆς δι' ἐμοῦ σωτηρίας ἐπιδομένου, κάμῃ τὸν διαπύρως σε φιλοῦντα πρὸς θεραπείαν σὴν καὶ ἀδύς διανιστῶν ἔτι θερμότερον καὶ τῷ νοσοῦντι δι' ἡμῶν δόξαν τὸ σε ἀναπέμψαι καὶ τὸ λοιπὸν δουλεύειν εἰλικρινῶς παρασκευάζων. » Καὶ ἅμα τῷ λόγῳ γίνεται ἄηρόν ὁ νοσῶν ὑγιής· ὃ τε γὰρ σφοδρὸς ἐκεῖνος καὶ διακαῆς ἀπολάττεται πυρετὸς ἢ τ' ἐκλείπουσα τῷ πάθει ἐπανερχεται ἰσχὺς· καὶ ὁ μικροῦ νεκροῦς ὁμοίως παραχοήμα τοῦ τε σκίμποδος ἐξανίσταται καὶ διάκονος αὐτοεργὸς τῷ μακαρίῳ γίνεται· οὐδὲ γὰρ ἑτέρῳ παρεχώρει τοῦτο ποιεῖν, τῆς χαρᾶς αὐτῷ λοιπὸν τὸ ἐπιρετεῖν χερσὶ παρεχομένης, ὡς αὐτόθεν οἰομένῳ <σὺν> τῇ σωματικῇ νόσῳ καὶ τῶν ψυχικῶν ἀπαλλαγῆναι παθῶν ταῖς οὕτω δυναταῖς τοῦ μακαρίου εὐχαῖς. Τοῦτο τοῖνυν τὸ θαῦμα ὃ τε πεπονθὸς αὐτὸς καὶ οἱ τῆς ἱεράς ἐκείνης μονῆς ἀδελφοὶ κατασχέειν εἰς σιωπὴν οὐ δυνάμενοι ὁμοῦ τε μαρτυροῦσι τοῖς προστογχανόνσι καὶ πρὸς ἕμνον καὶ δόξαν Θεοῦ καὶ τιμὴν τοῦ αὐτοῦ θεράποντος διεγείρουσιν.

64. Εἶπω τι καὶ ἕτερον; οὐ γὰρ σιγῆς ἄξιον, τοῦ πεπονθότος βοῶντος καὶ πανταχοῦ κηρύττειν τὴν εὐεργεσίαν βιαζομένου. Παρδαῖός ποτε κατεροάγη παρὰ τὴν γῆν νετὸς καὶ τις τῶν χειμάρρων ὡς εἰκὸς ἐπληροῦτο ῥύμη φερομένου τοῦ ὕδατος· φθάνει τοῖνυν τῇ φορᾷ τὸ ῥόθιον συγκατασπάσαι τινὰ τῶν ἀγροίκων· καὶ φέρει τοῦτον διὰ μέσου τοῦ χειμάρρου, πελαγίζοντά τε καὶ ταῖς δύναις σνειλούμενον ξύλοις τε καὶ λίθοις τοῖς συμφορομένοις περιπαίμενον. Τοῖνυν τῷ κακῷ συμφορηθεῖς ὁ ἀγροίκος ἐκεῖνος ἄνθρωπος μάλιστα καὶ νηκτικῆς ἀπειρία τῆς μὲν ἄλλης ἀπάσης ἀπέγνω μηχανῆς, πρὸς Θεὸν δὲ λοιπὸν καὶ τὰς τοῦ θαυματουργοῦ τούτου καταφεύγει προσβείας· ἢ γὰρ τῶν τηλικούτων ἔργων τῆς αὐτοῦ χάριτος φήμη πανταχοῦ παρῆν καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀγρόταις· καὶ ὁ μὲν οὕτως ἔχων ἐλπίδος τῇ τοῦ ἁγίου ἐπικλήσει τῆς σωτηρίας τυχεῖν ἐφέρετο τῷ χειμάρρῳ. Ὁ δὲ τῶν ἁγίων Θεὸς οὐδ' ἐνταῦθα δεικνύσιν ἀφανῶς τὴν τοῦ οἰκείου θερά-

ποντος δύναμιν· ἀλλ' ἅμα τῇ ἐπικλήσει φῶς περιαστράπτει τὸν ἄνθρωπον, ὡς δῆλα πάντα καὶ τὰ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ χειμάρρου γενέσθαι· παραδείκνυται δὲ καὶ τις εἰκὼν τῷ μακαρίῳ ἐμπερῆς ἐπινηχομένη τοῖς ὕδασι καὶ τὸν ἄνηκτον ἐκεῖνον τοῦ ἀγροίκου πλοῦν οἰακίζουσα· ὃ δὲ τὴν σωτηρίαν αἰτῶν ἐπὶ πέντε πον σταδίου τῷ ποταμῷ συμπεριερχεῖς παρ' ἐλπίδας τυγχάνει ταύτης καὶ ἴσπτεται μὲν κατὰ τὴν κρηπίδα τοῦ χειμάρρου πέτρα τι προσφύς, ἐφίσταται δὲ τῇ γῇ καὶ τῶν ὑδάτων ἀπαλλάττεται, ὡς μηδὲ ἄναιδα κατὰ στόμα δέξασθαι παρὰ πᾶσαν ἐκείνην ἢν διήρυσσε φορᾶν, τῷ σφοδρῷ τῆς δίνης ἀνακκολούμενος. Τοιοῦτόν μοι τὸ διήγημα καὶ τοῦ πράγματος ἐγγύνοι μάρτυρες, οἱ αὐτὸς ὁ σῶθεις βεβαίῳ τὸν λόγον δάκρυσι διηγείτο πολλάκις.

65. Τί δ' ἂν εἰποῖμεν ἐπὶ τῶν ποταμῶν ἡέθω φερομένων τετραδῶν καὶ ὥσπερ ἀνίκμων ὄλωσ ἀποδοθέντων αὐτῷ; Ἐφέροντο μὲν γὰρ ἐκπεσοῦσαι τῆς πύρας, ὀδόνην δὲ οὐ τὴν τυχούσαν ἐνεποιῶν τῇ τοῦ μακαρίου ψυχῇ, ὡς εἰ τινὰ τῶν ψυχωφελῶν ἐμπεριέχουσαι λογίων· ὡς δ' αἱ δύναι ἀπαξ ὤθησαν ἐκεῖνας κατὰ βυθού, εἶτα καὶ δεύτερον εἰς εὐχὴν ἢ ἀνάγκη τοῦτον ἐκάλει· καὶ ταύτης ἐπιλημμένος θεάμα τι παράδοξον ἐργάζεταί κἀνταῦθα· κατενθὸ γὰρ τοῦ μέσου ταύτας¹ φέρον τὸ ῥόθιον ἄθρον ἐπιστρέφεται καὶ τῆς κρηπίδος φέρει πλησίον καὶ παρὰ τοὺς πόδας ἴστησι τοῦ μακαρίου τὰ ἱερά ἐκεῖνα λόγια· ἅπερ τοῦ ὕδατος ἀνελόμενος καὶ ἀσινῆ θεασάμενος θερμότεροις δάκρυσι τὴν εὐχαριστίαν προδύβατο² πρὸς Θεὸν ὡς τῶν ἑαυτοῦ θεραπόντων τῶν θελημάτων ἐκπληρωτήν. Οὕτω καὶ τοιοῦτοις ἐκαλλώπισε θαύμασις ἢ θεῖα χάρις τὸν διὰ ταύτην ὄλον ἑαυτὸν τοῖς τῆς ἀρετῆς ἀρρωσώμενον πόνοις.

66. Καὶ τοῦτο δὲ τῷ λόγῳ προσθεῖναι ἄξιον, ὡς ἀνῆρ τις τῶν τῷ μακαρίῳ γνωρίμων, ὃς δὴ καὶ κληρὸν εἶχε τὸν θεῖον τὸ περιτρόχα κείρεσθαι· ἀλλ' οὕτως μὲν ἀρρωστίᾳ συνέχετο, πρὸς δ' ἐπίσκεψιν αὐτοῦ τὸν ἅγιον τοῦτον παραγενόμενον εἶδασθαι ἤπει τῆς νόσου τὴν λύσιν· ὃ δ' αὐτῷ καὶ τὴν εὐχὴν χαρίζεται ἅμα καὶ πνεύματι, εἰ αἰρεῖται ζῶν ἀπολαβεῖν τοῦ κόσμου ἢ θανάτῳ σὺν Χριστῷ γενέσθαι. Ὁ δ'· « Εἰ πρὸς Χριστὸν ἀπέρχομαι (ἔφη), τὸ θανεῖν μᾶλλον ἢ τὸ ζῆν ἀγαπῶ. » Ὁ δ' ἄνθρωπενεργῶν· « Ἐν ὀνόματι Κυρίου (φησὶν) ἐπὶ τὸν ποθεύμενον πορεύου· ἐμπέφρακται γὰρ σοι τὸ στόμα τοῦ διαβόλου καὶ δὴ ἀκωλύτως τὸν ἄερα διέρχῃ· » καὶ ἅμα λέγων ἐσφράγιζε τὸν ἄνδρα. Οὐ πολὺ τοῖνυν τὸ παρελθὸν τοῦ καιροῦ, καὶ πρὸς Θεὸν ὁ νοσῶν ἐξεδήμει, τεκμηρίά τινα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας καταλιπὼν, ὡς δὴ καὶ τὸν ἅγιον¹ εἶπειν τινι τῶν ἐκείνου συνήθων τὸ ἐν τῇ τῶν μακαρίων λήξει τὴν ἐκείνου ψυχὴν ἀποκληρωθῆναι ἀναμφιβόλον λόγον τετυχηκέναι.

67. Ἄλλο δὲ παράδοξον αὐτῷ πεπραγμένον ἐπέρχεται μοι εἰπεῖν οὐχ ἦττω τῶν ἄλλων τὴν εἰς Θεὸν προβαλλόμενον δόξαν. Ἰαρίων γὰρ εἰς τῶν τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς μαθητῶν ἦν σὲν ποτε διακονίαν ἀδελφικὴν καὶ σπεύδων εἰσῆει κατὰ ποταμοῦ πλημμυροῦντος· ἐπεὶ δὲ

item codices.

E

Aegrotomortem sanitati anteponeresuadet.

F

Hilarionem discipulum

63. — ¹ om. A, supplet Kurtz.
65. — ¹ ταύτης A. — ² προδύβατο A.

66. — ¹ τῶν ἁγίων A.

ταῖς

VITA
periclitantem
absens
videt.

ταῖς δῖναις ἐμπέπτοκε, κομφισθεὶς ὑπὸ τοῦ
ῥοθλοῦ πρὸς ἔσχατον ἐφέρετο κίνδυνον· τοῦ
οὐδὲν μακαρίον τῆς τρίτης ὥρας τὴν προσευχὴν
ἐκτελοῦντος σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν φοιτηταῖς,
αἰσθηθεὶς τις ὡσπερ τοῦ Ἰαριώνος πάθους
αὐτῷ προσγίνεται· καὶ δάκρυσι θερμότεροις
ῥανόμενος καταλιπεῖν μὲν τὴν στιχολογίαν
κελεύει, τὸ δὲ σύνθηες πρὸς Θεὸν ἀναβοᾶν
κελεύει· «Κόριε, ἔλθέσον,» ἐπειπὼν ὡς ὁ
ταπεινὸς Ἰαριών κίνδυνον ἀνατλά. Ἐπει δ' ὡς
ἔοικε τοῦ ἐπηρητημένου διὰ τῆς θείας ἐκείνης
προσευχῆς ἀπηλλάγη κινδύνου, τάχος ἐπὶ τὸν
διδάσκαλον ὁ σεσωσμένος ὁρμᾷ· καὶ ἅμα πα-
ραγενομένῳ φησὶν ὁ ἅγιος· «Οἷός σοι, τέκνον,
ὁ κίνδυνος, ἐν ἰδέστῃ τῇ χθές.» Ὁ δ' Ἰαριών
καὶ τίς εἶη ὁ τοῦτον μὲν ἄρα διηπορεῖτο· πλὴν
διηγείται τὸ πρᾶγμα ὡς· «Τῇ χθές περὶ τρί-
την ὥραν περιπεπτόκειν κινδύνῳ ποταμίας
φορᾶς·» καὶ ὡς· «Ἡσθόμεν τῆς τοῦ διδασκά-
λου φωνῆς ἐπιθαρονοῦσης με καὶ μηδὲν φο-
βεῖσθαι ἐξ ὀνόματος κελουούσης· καὶ ἅμα ταύ-
την πρᾶσθῆναι μὲν ἐκείνον τὸν κίνδυνον, ἐκρι-
φῆναι δὲ τοῦ ποταμοῦ ἀβλαβῆ, μεθ' οὗπερ ὠ-
χοῦμην ὑποζυγίον τὴν παράδοξον ταύτην σω-
τηρίαν κεκλήρωμένον.» Ἄλλ' οὐδὲν παράδοξον,
εἰ ὁ πάντα ἐν πᾶσι καὶ παρὸν τε καὶ ἐνεργῶν
ταῖς τῶν ἑαυτοῦ φίλων εἴκει προσευχαῖς καὶ
δείκνυσσι μὲν ὡς παρόντα τὰ ἀπόντα, καταστέλ-
λει δὲ καὶ στοιχείων κινήσεις εἰς τὴν τῶν οἰ-
κείων σωτηρίαν· ἀεὶ γὰρ πιστοῦται τοῖς νέοις
τὰ παλαιὰ καὶ τῶν παρελθόντων τὰ νῦν ὑπάρχει
διδασκαλία.

Abscondita
perspicit.

68. Ἐπει δ' ἐνταῦθα γεγόναμεν τοῦ λόγου,
μικρά τινα ἐπειπόντες καὶ εἶτι τὸ πλῆθος διὰ
τὸν κόρον ὑποστελοῦμεθα ἔστι δὲ ἄρα τοῦ διορα-
τικοῦ ἐκείνου ἐπάξια τοῦ τὰ δὲ τὰ διηγήματα.
Ἐδεξιούτῳ τις τῇ μεταδόσει τοῦς κατ' Ὀλυμ-
πον ἑνασκούτας τῇ ἀρετῇ· ἐπει δὲ πλησίον
ἔφθη τοῦ ἁγίου τῆς κέλλης, τοῖα πρότερον ἀφο-
ρίσας χρυσία τοῦτω ἐκπέμφω, φειδωλῶ χειρὶ
τὸ ἐν ὑφελόμενος τὰ δύο πέπομφε μόνα. Ὁ δὲ
ταῦτα δεξάμενος καὶ τῆς δωρεᾶς εὐχαριστήσας,
εἰ καὶ πάσης ἦν ἐφέσεως τοιαύτης ἐλεύθερος,
τὸ πεπραγμένον μὲν κεκομμένον δὲ δόξαν ἀνα-
καλύπτει τῷ ἀγγέλῳ τοῦ πέμφαντος, ὡς δὴ
τοῖα ἀφορίσας τὸ ἐν ὑφείλετο· ὅπερ ὁ φιλόφρων
ἐκείνος διανομὴς ἀκούσας τε καὶ θαυμάσας τὸ
τοῦ ἀνδρὸς διορατικὸν τῆς φυχῆς στέλλει καὶ
τὸ λείπον καὶ τῆς ὑφίμεσεως ἀπολογεῖται καὶ
τὴν χάριν ἐξαγγέλλει τοῦ μεγάλου τοῦτον ἄν-
δρὸς, αὐτὸς ἑαυτοῦ μάρτυς τοῦ τοιοῦδε γενέ-
μενος θαύματος.

De Basilio
imperatore

69. Παραπλήσιον δὲ τοῦτον καὶ ἕτερον οὐκ
ἀποκνήσω εἰπεῖν, οὐ τοσοῦτον τὸν ἅγιον τιμή-
σων, ὅσοσον μνήμη πρᾶγμα καταλείψων Θεοῦ
προνοίας τῆς περὶ βασιλέα χρηστὸν λόγους
ἀροήτοις γεγεννημένης· ἴθινε μὲν γὰρ τὰ σκήπ-
τρα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ὁ αὐτοκράτωρ Βασί-
λειος (1), ἀνήρ τε ἄλλα μὲν ἀγαθὸς τε καὶ λίαν
φιλάνθρωπος, τοῦτω δ' ἡττώμενος, ὡς ἔοικε,
τῷ διαβολαῖς παρέχειν ἀμφοτέρα τὰ ὄψα·

εἴτε τις τοῦτο ἀπλότης ἢ τι ἕτερον νομίζοιτό D
τισιν, ἐχόντων ἕκαστος ὡς ἂν βούλοιτο· πλὴν
δέχεται καὶ κατὰ Λέοντος (2) τοῦ φιλιτάτου τῶν
παίδων διαβολῆν, ψυχῆς οὐκ οἶδα εἰ μὴ τοῦ
Δαβὶδ ἐκείνου τοῦ παλαιοῦ¹ προστέρως, ὡς γε
ὁ χρόνος ἀπέδειξεν τὸν ἄνδρα· καὶ ὁ μὲν ὠργί-
ζετο κατὰ τοῦ παιδὸς καὶ βασιλέως καὶ ἐν
διάδοχον τοῦ κράτους ἢ Ῥωμαίων εἶχε δι'
εὐχῆς φθόνος ποιητὸς καὶ τοῦ ἀρχεκάκου δαί-
μονος ἀπογέννημα εἰρηκτῆ τε παρασκευάζει
φρονεῖσθαι καὶ ἀπειλὴν ἐπανατείνεται θανά-
του· καὶ ἦν ἐπὶ ἔντροῦ τὸ κακόν· τοῦ μὲν πατρὸς
παρενηργεμένου τῆς ἀληθείας, τοῦ δὲ παιδὸς
συκοφαντουμένου ψευδηγορίας, οὐκ ἦν ὅστις
οὐκ ἐπένηθε τὴν πρᾶσιν. Δάκρυα γὰρ ἡ πόλις
καὶ αὐτῶν ἄχρι τῶν θαλαμνομένων προῦβά-
λετο· καὶ ἦν ὁρᾶν ἄλλην Νινευὲ τὴν Κωνσταν-
τίνου, λοιπὸν σποδῶ καὶ ἀκόρω καὶ νηστεία
καὶ δάκρυσι οὐ καταστροφὴν ἀπειλουμένην
ἀναστεῖλαι βιαζομένην, ἀλλ' ἀθῶν ἄνδρα καὶ
οὕτω χρηστὸν ἐλευθερωθῆναι συκοφαντίας, μάλ-
λον δὲ οὐδὲν ἦτορ καταστροφὴν ἡγουμένην
τοῦ τοσοῦτον βασιλέως τὴν στέρησιν καὶ τὸ
ἄδικον ἐκείνου πάθος οἰκείον θεῶθεν καὶ ἔν-
δικον πάθος φανταζομένην. Τί μοι τραγωδεῖν
τὸ διήγημα, ἀεὶ παρελθὼν καπνοῦ δίκην ἠλά-
θη καταποθὲν καὶ τῶν χρηστῶν ἐλπίδων ἢ
Ῥωμαίων ἀπάνωτο εὐδοκιοκτόνος Θεοῦ, τὸν μὲν
ἐν τάχει λαβεῖν τὸν δὲ κρατεῖν² λιπεῖν, ἐπ'
ἐνεργεσία τῶν ἐτηκῶν δρώμενον. Τότε γὰρ
δὴ καὶ ὁ μακάριος Κωνσταντῖνος ἀπὸ τῆς Ὀ-
λυμπίου ἡσυχίας παραγενομένος τὴν πόλιν
ἐπεχωρίαζεν· ἐπει δ' αὐτοῦ οἱ τῆς ἀρετῆς ἐκεί-
νου θαυμαστὰ τὰ περὶ τῆς ἐκβάσεως τῶν τη-
νικάδε πραγμάτων ἐπίθοντο, τὸ γεγονός προ-
βλέπων καὶ ὁλον ἐν θησαυρῷ κατέχων τὴν
προαγόρευσιν ἀπεφαίνετο, ὡς ἄρα ὁ μὲν πατὴρ
ὅσον οὕτω τὴν κεχρησθημένην ἅπασιν ἀνθρώ-
ποις ὀδεῖε πορεῖαν, ὁ δ' οὐδὲ οὕτω ὁ φρονου-
μενος μὲν ἐπ' ἀποκλεία κείνου, φρονουόμενος
δ' ἐπὶ σωτηρίᾳ ἄνωθεν, καὶ σωθῆσεται καὶ τοῦ
κράτους διάδοχος ἔσεται³ καὶ κρείττων εὐχῆς
τῇ χρηστότητι περὶ τοὺς ἐτηκῶν ἐπαντας
καταστήσεται. Τοῦτο μὲν οὐδὲ ὁ μακάριος ἀδι-
στάκτῳ λογισμῷ προσέβηλον παρ' αὐτὴν που τὴν
ἀκμὴν τῆς ἀναπίστον σωτηρίας ἐκείνης τοῦ
βασιλείου τὰ πάντα παιδός. Ὁ μὲν οὐδὲν καλὸς
πατὴρ εὐδελχθῆ καὶ αἰθῆς πατὴρ καὶ τὸ οἰκείον
ἦττημα ἀνασωσάμενος τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ βα-
σιλεῖσι ἀνατίθῃ προτεροῦσιν. Ἡμεῖς δὲ
τὴν τῆς προροήσεως ἐκβασιν καθορῶντες τὸν
μὲν ἄνδρα τοῦ διορατικοῦ θαυμάζομεν, τὸν δὲ
σεσωσμένον βασιλέα τῆς τοσαύτης ἀρετῆς τε
καὶ ἀγαθότητος, ἦν περὶ τὸ ἐπὶ κῆρον ἔχων δια-
τελεῖ, καὶ τῆς ἀνωθεν προνοίας, ἧς δαφυλέστερον
ἐπαπέλανσε, θαυμάζομεν τε καὶ μακαρίζομεν.
Τοιοῦτος ἄρα τὸν μακάριον ἐκείνον ἄνθρωπον
ὁ Θεὸς ἐδόξασεν καὶ τοιαύτην αὐτῷ τὴν ἐν τοῖς
θαύμασι ἐδωρήσατο χάριν.

et Leone-
cius filio-

Ion. 3, 5-6.

E

valici-
nium.

F

69. — ¹ τοῦ παλαιοῦ in marg. A. — ² τῷ κρατεῖ A. — ³ corr., prius ἔσται A.

(1) Quae hoc loco commemorat biographus ad ea referuntur quae in Vita Basilii, c. 100, narrantur. Theophanes continuatus, BEKKER,

p. 348-50. Cf. A. Vogt, Basile I (Paris, 1908), p. 59-62. — (2) Leo VI imperator 886-912.

εἰ

A εἰ καὶ τοῖς πολλοῖς ἀπιστοῦμενον· καὶ γὰρ ἐκάστου τῶν κατὰ τὸν Ὀλυμπον ἀσκούντων τὴν ἱερὰν ἐγκράτειαν ἀπόπειραν Ἄννα ἡ βασιλέως ἀδελφή (1) διανοεῖτο λαβεῖν· καὶ ἡ σπουδὴ οὐχ εἰκαία· τῷ γὰρ δοκίμῳ προστεθῆναι βουλήν ἦν καὶ τὴν τῶν ἐσφαλμένων ἀναθεῖναι διόρθωσιν. Τὸ δὲ τῆς πείρας εἶδος οὐκ ἄκομψον· γραμμάτια γὰρ ἐν χάσῃ τὰ δοκοῦντα χαράξασα σφραγίζει μὲν ἀσφαλῶς, ἐκεῖνός δὲ δοθῆναι τῶν πατέρων αὐτὰ κελεύει, ὃς ἂν μνηθεὶς τὰ ἐντὸς γεγραμμένα, τῶν σφραγίδων ἔτι προσκειμένων αὐτοῖς, καὶ δὴ καὶ τὴν τῆς ἀπίστεως αἰτίαν ἐξεῖποι. Καὶ ὁ μὲν ἐστέλλετο παρὰ τῆς βασιλίδος· ἡρενῶντος δὲ τῆς πείρας πάντες οἱ ὄρεοι γέροντες, Ἐπεὶ δ' ἅπαντας διελθὼν ἀπετίγγανε τὸ σκοποῦν, ὡς καὶ λέπῃ τρέχεσθαι τῇ τῆς ἀποτυχίας, μνησθῆναι πρὸς τινος τῶν ἐδλαβῶν περὶ τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου καὶ ὡς οὐκ ἄλλος τοιαύτης εἰ μὴ αὐτὸς ἂν χάριτος εὐπορήσει· Ὁ δὲ πείθεται καὶ ἑρενῶν τοῦ ἁγίου τὸ καταγῶγιον· ἐρίσταιται δὲ γὰρ μέσης νυκτὸς καὶ προσκορτεῖ τῇ θύρᾳ· καὶ δὴ καὶ ἔτι προσερχόμενον κινεῖ τὸν μακάριον πρὸς αὐτὸν ἐξελθεῖν. Ὁ δ' ἄμα τῇ θύρᾳ προσεπιτοῦσθαι τὸν προσελθόντα ὡς· «τὴν ἀπόπειράν σοι, ποιούμενον πρὸς γὰρ τοῦ Θεοῦ δοῦλον παρατὸ εἰκὸς ἀπεκρόβη (φρησί) τὸ ζητούμενον, τάχα γὰρ πολλῶν τῆς τοιαύτης χάριτος ἤξιωμένων.» Διεξέρχεται τοίνυν τῷ ἀνδρὶ τὴν τῆς ἀπίστεως αἰτίαν, ἐξαγγέλλει δὲ καὶ τὰ τῶν ἐσφραγισμένων ἀπόρητα γραμμάτων καὶ τούτοις ἐξιστᾷ τὴν τοῦ προσελθόντος διάνοιαν οὐδὲν ἦπτον ἢ χαροποιεῖ τοῦ ἑρενωμένου τῇ ἐκκυσίᾳ. Ὁ δὲ πιστὸς ἐκείνος καὶ εὐσεβὴς ὡς δοκεῖ ἄγγελος τὸ παράδοξον τῆς ὑπὲρ ἄνθρωπον χάριτος τοῦ ἁγίου μαθὼν περηγῆς τε γίνεται καὶ προσκυνεῖ κατὰ γῆς καὶ τοῖς ἁγίοις κυλινοῦται τοῦ μακαρίου ποσὶν αἰτεῖται τε τὴν τῶν πεδύσεων λύσιν, ἅτε δι' αὐτὸ τοῦτο τὴν τοσαύτην ὑποστάς ὁδοποιρίαν. Ὁ δὲ τὰ μὲν γραμμάτια δέχεται καὶ ἄπερ ὡς δοκεῖ καὶ προφῆν ἐνίωσκειν ἐκ Θεοῦ ἀναγινώσκει δι' ὄψεως· ὕστερον καὶ ἀντιγράφει τὰ εἰκότα καὶ πρὸς τὴν ἀποστελείασαν βασιλίδα τὸν ἀγγελιαφόρον ἀνταποστέλλει. Τοῦτο γοῦν τὸ παράδοξον ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ τὰ βασίλεια τὸν μακάριον δεικνύει διασημώτατον οὐδὲν ἦπτον Δανιὴλ ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς τῶν τοῦ πνεύματος ἐπιθυμιῶν χαριτωθέντα ταῖς ἀληθεστάταις προαγορεύσεσιν.

71. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον, ὃ παραδραμεῖν οὐκ ἄξιον· οὐ γὰρ ἀκαίρως τὴν ὀρθησομένην τῷ μακαρίῳ Θεῷ παραδεικνύσιν ὄψιν, ἀλλ' ἵνα δεῖξῃ, οἷς περιπίπτουσι σφάλμασιν οἱ τῶν ἐξαγορεύσεων καταφρονηταί, δι' ὧν τὰ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπαλείφεται πάθη. Βιωτικὸς τις ἔμπορος, ἀνὴρ ἀμόρτημά τι οἰκεῖον ἐξαγορεύων τῷ μακαρίῳ τοῦ πάθους οὐκ ἀπιστάμενος λανθάνειν ἐδόκει, ὡς τὴν ἀπαλλαγὴν ἐντεῦθεν ποιοῦμενος· ποτὲ γοῦν εἰς προσερχὴν ἰσταμένῳ τῷ ἁγίῳ ἐφίσταται τις ὄψιν τὸ κεκορημένον μηνύουσα· ὄρα γὰρ τὸν τὴν ἐξαγορεύσειν δοκοῦντα ποιεῖν παρ' αὐτὰ που τὰ λαῖα παριστάμενον μέρῃ μετώπιον ἔχοντα καθ' ὅλον τραυ-

μα ἐξάσιον πολλῆς ἀηδίας μεμεστομένον. Ἐπὶ πολὺ δὲ θαυμάζων τὸ τοῦ μόλιπος ἐκείνου μέγεθος, ὃ κατὰ τοῦ μετώπου ἔφερον ὁ ἀνὴρ, ὄρα τινα ἐφεστῶτα δεξιόθεν φωταυγῆ τε τὴν ὄψιν καὶ τὴν στολὴν ὠραϊώτατον, ὡς ἔτι πλέον εἰς θάμβος τῇ θέᾳ τοῦ ὀφθέντος τραπέσθαι αὐτὸν· μικρὸν δὲ αὐτὸν ἐπισχῶν ἤρετο μαθεῖν παρ' αὐτοῦ, ὅτι ἂν εἴη τὸ πάθος τοῦ ἀθλίου ἐκείνου ἀνδρὸς· ὃ δὲ λέπων εἰναί φησι τὴν ἐνοχλοῦσαν καὶ λέπων ἀνίατον. Καὶ ὁ μὲν εἰπὼν ἤχετο τὴν ἄνω φορὰν κατὰ μικρὸν διατάμενος, ὃ δὲ γὰρ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἐναγώνιος περὶ τὸν λελερωμένον ἐκείνον κατὰ τῆς ὄψεως γεγονώς (τὴν γὰρ ὄψιν ἐσημῆθη τοῦ πάσχοντος), καταλαμβάνει τάχος αὐτὸν καὶ τὰ τῆς καρδίας ἀπαγγέλλει κρύφια καὶ ὡς ἀνίτως ἔχων περὶ τὸ πάθος μηδεμίαν παρ' αὐτοῦ σωτηρίαν ἐλπίζει. Ὁ δὲ (οὐ γὰρ οἶός τε ἦν ἔτι κατέχειν τὰ δάκρυα) τὸ τε οἰκεῖον πάθος εἰδὼς καὶ οἷς ἐδόκει λανθάνειν παρ' ἐλπίδας οὕτω παρὰ τοῦ ἐθαυμάστου τούτου ἀνδρὸς ἐλεγχομένους, ἀντίκα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου ῥίπτει ἑαυτὸν καὶ συγγνώμην αἰτεῖται τοῦ σφάλματος καὶ τὸ ἀδύνατον πρὸς τὴν ἀποχὴν τῆς ἁμαρτίας τῷ τῇ συνθηθείᾳ δουλεύειν προβάλλεται· ἐφ' οἷς τῇ προσηκούσῃ νοθεσία καταντηθεὶς καὶ ταῖς ἀπειλουμέναις κατὰ τῶν ἀδιορθῶτων ποιναῖς καταφρονηθεὶς ἀπέστη τῆς τοῦ μακαρίου ὄψεως, ἐφ' ἑαυτῷ τὸ κρῖμα λοιπὸν τῆς οἰκείας ἀπωλείας ὃ φιλήδονος ἐκείνος ἢ σωτηρίας ἀναδεξάμενος. Εἰ δ' ἀποροῖ τις ἀσθένειαν καταγιγνώσκων τὸ μὴ τὸν οὕτω νοσοῦντα δι' ἐσχῆς τοῦ πάθους ἀνακαλέσασθαι, ἔχετε παράδειγμα Ἰουδᾶν τὸν Χριστοῦ μαθητὴν ποτε καὶ φίλον οὐκ ἀνάγκης ἀλλὰ προαιρέσεως ἔργον γενόμενον· οὔτε γὰρ πάντας καὶ ἄκοντας ἢ χάρις σφῆξιν βούλεται οὐτ' ἀπάλιν γυμνοῦς εἶναι βοηθείας τοὺς κινδυνεύοντας· οὐδὲ γὰρ καινοτομεῖν οἶδε Θεὸς τὸ ἐν ἡμῖν ἀντεξούσιον, ἀλλ' ὁπόσοι τὴν ἑαυτῶν ἐπιδόντες ὄλην προαίρεσιν τῷ καλῷ, εἶτα δέονται τινος βοηθείας τῆς ἄνωθεν, οἷτοι τῆς φιλανθρωπίας ἀξιοῦνται τῆς θείας. Ὅσοι δὲ τοῖς φαύλοις ἀεὶ τὴν ἑαυτῶν ζωὴν καταισχύνοντες οὐδὲ τὰς χεῖρας ἀνατείνειν προαιροῦνται τοῦ βόθρου, δολοῖς δὲ τρόποις περὶ τὸ θεῖον πνεῦμα πορεύονται, οἷτοι καὶ τῆς θείας ἐγκαταλείψεως ἔργα γίνονται καὶ τῆς ἄνωθεν φιλανθρωπίας διὰ τὴν οἰκείαν κακίαν ἐκπίπτουσιν· τὰ δὲ δίκαια τοῦ πάντων Θεοῦ περὶ ταῦτα ζυγὰ δεικνύσιν ἡμῖν ἢ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου παραβολή, ἐκούση γνώμη προσερχόμενων Θεῷ καὶ τῷ τρόπῳ τῆς προσερχῆς τοῦ μὲν τὴν ἦπτονα τοῦ δὲ τὴν νικῶσαν ψῆφον τῆς δικαιοσύνης ἀποφερομένου· Ἀνανίας καὶ Σάφειρα τιμωροῦμενοι δολιότητι γνώμης· καὶ τῶν τοιοῦτων μοι παραδειγμάτων πλήρης ὁ τῆς θείας γραφῆς ὑπάρχει παράδεισος· τοιοῦτο καὶ νῦν ἐπὶ τῷ λεπρῷ τι συμβεβηκὸς ἱκανὸν μὲν φοβεῖν τοὺς τῆς ἀρετῆς καταφρονητάς, ἱκανὸν δὲ ταῖς ἀγαθαῖς στρέφειν ἐλπίσι τοὺς αὐτῆς ἐπιμελητάς, ἱκανὸν δὲ καὶ τὴν τοῦ ὁσίου τούτου ἀνδρὸς ἀποδείξει πρὸς Θεὸν οἰ-

VITA

ipse detegit.

E

Syncretis.

F

71. — ¹ bis scriptum in A.

(1) Annae, Basilii filiae, sarcophagus in aede Sanctorum Apostolorum stabat. CONSTANTINI Novembris Tomus IV.

PORPHYROGENITI De Cerim., II, 42, REISKE, t. I, p. 649. Cf. VOGT, Basile I, p. 59.

82

-κειότητα

VITA

κειότητα και της αὐτοῦ θεοφόρου ψυχῆς τὸ λεπτότατον τε και διορατικώτατον, ὃ πολλοῖς τε ἀρετῶν καμάτων και βίον ἀσκήσει και λογισμῶν πρὸς Θεὸν ἐπάροει και νηστεία μιμουμένη τὸ τῶν ἀγγέλων ἀσώματων περιγίγνεσθαι εἶωθεν.

Mutum et os distortum habentem

72. Ἐχόμενον δὲ τῶν πρόων οὐ μικρὸν τι διηγῆσομαι θαῦμα πολλὴν τὴν εἰς Θεὸν δόξαν παρασκευάζον και Χριστοῦ τοῦ θείου λόγον τὴν ἀλήθειαν ἐμφανῆ παριστάνον, οἷς οἱ αὐτῶ δουλεύοντες τῶν αὐτῶν αὐτῶ θανμάτων οὐκ ἀπορήσουσιν¹. Περὶ γὰρ τὸ δομάτιον τῆς τοῦ μακαρίου ἡσυχίας παραγίνεται τις νόσφ βεβλημένος χαλεπῆ· ἐπιληψίας γὰρ πάθει περιπεσὼν τὴν τε φωνὴν ἀφῆρέθη και τὸ στόμα διεστραμμένον ἐδείκνυεν, τῆς σιαγόνος αὐτῶ τῆς οἰκείας ἀρμονίας παρελκυσθείσης, ὡς εἰς ἔλεον τρέπειν τῆ ἀηδία τοῦ πάθους και τοὺς λίαν ἀκαμπεῖς εἰς συμπάθειαν. Οὕτω γοῶν διακείμενος και ὑπὸ τῆς θερμῆς πρὸς τὸν μακάριον πίστεις προσδραμῶν τῶ τούτου καταγίω, λαλεῖν μὲν οὐκ εἶχε, πεδηθείσης αὐτῶ τῆς γλώσσης τῆ τοῦ πάθους ξεροτήτι, διένευε δὲ τῆ χειρὶ ὁμοῦ τε τὸ πάθος ὑποδεικνὸς και ἰκεσίαν πρὸς Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ποιῆσαι δεόμενος· και ἅμα δάκρυσι βοέον τὸ ἔδαφος ἐδυσώπει τὸν ἅγιον, ἐλπίζων αὐτίκα μάλα τῆ τούτου εὐχῆ και τὴν ἴασιν τοῦ πάθους λαβεῖν· ὃν κατοικειόρας ὁ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ μιμητῆς και τὸ πάθος τοῦ πλησίον οἰκείον λογισάμενος πάθος, οὐχ ἦττον τοῦ πάσχοντος και

B

αὐτὸς δάκρυσι τὰς παρεῖας κατερραίνετο². Τῶ οὖν διδασκάλω Χριστῶ θαρρησίας, ὅς ποτε τῶ κωφεύοντι παρέσχε τὴν ἴασιν, ἀνοιξαί τε κελεύει τὸ στόμα και τὴν χεῖρα ἐκτείνας ἄπτεται τῶ δακτύλῳ τῆς γλώσσης σημεῖοι τε ταύτην τῶ τοῦ στανσοῦ τύπῳ, δι' οὗ και πάθη ἐλαύνονται και δαίμονες φυγαδεύονται· και κλίνας τὸ γόνυ πρὸς γῆν και τὰς χεῖρας ἐκτείνας εἰς οὐρανὸν ἐδέετο τοῦ κτίστου και ἱατροῦ μη ἂν αἰσχυρῆθῃαι τὸν αὐτῶ προσδραμόντα μηδὲ τῶν ἐλλπίδων φροσῆθῃαι, ἄς ἔχον ἐλήλυθεν οὐκ αὐτῶ θαρρῶν, τῶ δ' ἐπ' αὐτοῦ θεραπευόμενῳ Θεῶ. Ταῦτα μὲν ἀτενέειν ὀφθαλμοῖς και ἐκτενέει χερσίν ὁ μακάριος εὐχόμενος ἔλεγεν· και τελέσας τὴν εὐχὴν σοφόν τι και ὄντως Χριστοῦ τοῦ διδασκάλου ἔργον ἐπιτελεῖ· οὐ γὰρ ἑαυτῶ βουλόμενος ἐπιγράφαι τὸ θαῦμα (διὰ πάντων γὰρ ἐφιλοτιμεῖτο τὸ ἄνθρωπον) κηροῖς τε και θυμιάμασιν ἐφοδιάζει τὸν πάσχοντα και πρὸς τὴν τοῦ μεγάλου Ἰωαννικίου λάρακα πέμπει, ὡς αὐτόθεν ληφόμενον τοῦ πάθους τὴν ἴασιν, οἷά περ εἰς ἄλλον Σιλωάμ τὸν ποτε τυφλὸν ὁ τοῦ κόσμου σωτήρ· ὁ δὲ γέρον ἐκεῖνος (και γὰρ πρὸς τὰς τοῦ βίου δυσμας ἦδη λοιπὸν ἐληλάκει ὁ πάσχων) πάντα τῶ ἀγῶ πειθόμενος ἦει δρομαίως τῆ τε πίστει και τοῖς ἁγίοις θαρρῶν ἐπιτεύξεσθαι³ τῆς ἰάσεως. Ὡς δὲ περὶ μέσση ἐγένετο τὴν ὁδὸν οὐπω τὸν τόπον εἰς ὃν ἀπεστάλη καταλαβόν, ἔγνω ἑαυτὸν αὐτοῦ που ἐλευθερωθέντα τοῦ πάθους· αἰθῆς γὰρ ἦ τε γλώττα λαλεῖν ἤρξατο τῆς οἰκείας ἐνεργείας ἐχομένη ἀνεμποδίστως και ἡ τῆς σιαγόνος διαστροφή τὸν οἰκείον ἀπελάμβανε τό-

C

ad S. Iohannicum mittit. Ioh. 9, 7.

πον, τοῦ στόματος πρὸς τὸ εὐσχημον ἀποκαταστάτος ὡς ἐξ ἀρχῆς. 73. Ὡς γοῶν ἐξεπλάγη τῆ χαρᾶ, κατ' αὐτὴν πον μέσση τὴν ὁδὸν ὁ τοῦ τηλικούτου πάθους ἀπαλλαγῆς γίνεται λοιπὸν ἀμφιβόλων ἐντὸς λογισμῶν, πότερον ἀπελεύσεται πρὸς ὃν ἀπεστάλη τὴν διακοσίαν ἐκτελέσων τοῦ ἀποστείλαντος ἢ αὐτόθεν ἐπιστρέφει πρὸς τὸν ἱατρὸν, τὴν εὐχαριστίαν μὲν ἐκείνῳ, τῶ Θεῶ δὲ δι' αὐτοῦ ἀποδοῦναι τὴν δόξαν· βεβαιούται οὖν αὐτῶ ὄνοι ὁ ἕτερος μηδὲν τῶν παρὰ τοῦ ἁγίου κελυσθέντων αὐτῶ ἀτέλεστον εἶσαι, δεδοικότε μὲν τῆς ἐκείνου δυνάμεως τὴν ἐνεργείαν, ἀγροῦντι δὲ ὁποῖω σκοπῶ δι' εὐχῆς οἰκείας τὴν ἴασιν αὐτῶ χορηγήσας ἐφ' ἕτερον ἱατρὸν ἀποστείλαι διέγνω. Τάχος οὖν τὸ λοιπὸν τῆς ὁδοῦ διανύσας καταλαμβάνει τὸν τόπον κατ' ὃν ἐστάλη και τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρὸς παραστάς τῶ λειψῶν τὰ παρὰ τοῦ ἁγίου προσφέρει δῶρα, και ὥσπερ ζῶντι τῶ ὄντως ζῶντι διαλεγόμενος ἐκ τῆς ἐπερβαλλούσης χαρᾶς· « Ἰδοὺ σοι (φησὶν), ἄγιε πάτερ, ὁ σὸς ἀδελφὸς ταῦτα τε πέμπει τὰ δῶρα καμὲ τὸν ἰαθῆντα ταῖς ἐκείνου εὐχαῖς θεαθῆναι ὡς ἔοικε παρὰ σοῦ τοῦ δοκοῦντος τεθῆναι· οἶδα γὰρ ὡς δυνατοὶ ἕμεῖς τῶν τοιούτων ἀξιοθῆντες θανμάτων ζῆν και μετὰ θάνατον και ἀλλήλοις συνδιατίθεσθαι. » Ταῦτα μὲν ὄδε εἰπόν και τοῖς ἐκεῖ μονασταῖς τὴν τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου χάριν και τὰ περὶ αὐτῶν συμβεβηκότα πάντα διηγῆσάμενος σπεύδει λοιπὸν και πρὸς τὸν ἱατρὸν ἐπιστρέφει. Τάχος οὖν τοῦ μακαρίου φθάνει τὸ καταγώγιον και δάκρυσι περιχρῆθῆς ἐξ ἀμυγῶν χαρᾶς ὑποδελανού τε αὐτῶ τῶν οἰκείων εὐχῶν τὴν ἐνεργείαν και διηγείται τὸν καιρὸν τῆς ἰάσεως Θεῶ τε δι' αὐτοῦ τὴν εὐχαριστίαν προσάγει· και ταῖς αὐτοῦ εὐχαῖς ἐφοδιασθεῖς τοὺς οἰκείους καταλαμβάνει και τὸν τρόπον διηγείται τῆς ἰάσεως χαρᾶς τε πληροῖ πάντας οὐ μόνον ἐφ' οἷς τοῦ πάθους ἀπήλλακται ὁ νοσῶν ἀλλὰ και οἷς τοιούτων ἱατρῶν τὸν μέγαν ἐκείνον ἀνέδειξεν ὁ Θεός, ἐπιλίζοντας και αὐτοὺς τῆ πρὸς αὐτὸν πιστῆ διαθέσει διαπαντὸς εὐρίσκειν τὴν σωτηρίαν. Ἄξι γὰρ και νῦν αὐτὸς τε ὁ θεραπευθεῖς και οἱ τούτου ἑωρακότες και τὴν αἰτίαν τοῦ περὶ αὐτῶ ἀκούσαντες θαύματος οὐ παύονται διηγούμενοι τὴν ἐνεργείαν και τὸν οὕτω θαυμαστὸν ὄντως και αἰδέσιμον ἄνδρα θανμάζοντες.

F

72. — ¹ hoc loco inserta sunt folia peregrina 388-402 de quibus in Comm. praev. num. 1. —

πον, τοῦ στόματος πρὸς τὸ εὐσχημον ἀποκαταστάτος ὡς ἐξ ἀρχῆς.

73. Ὡς γοῶν ἐξεπλάγη τῆ χαρᾶ, κατ' αὐτὴν πον μέσση τὴν ὁδὸν ὁ τοῦ τηλικούτου πάθους ἀπαλλαγῆς γίνεται λοιπὸν ἀμφιβόλων ἐντὸς λογισμῶν, πότερον ἀπελεύσεται πρὸς ὃν ἀπεστάλη τὴν διακοσίαν ἐκτελέσων τοῦ ἀποστείλαντος ἢ αὐτόθεν ἐπιστρέφει πρὸς τὸν ἱατρὸν, τὴν εὐχαριστίαν μὲν ἐκείνῳ, τῶ Θεῶ δὲ δι' αὐτοῦ ἀποδοῦναι τὴν δόξαν· βεβαιούται οὖν αὐτῶ ὄνοι ὁ ἕτερος μηδὲν τῶν παρὰ τοῦ ἁγίου κελυσθέντων αὐτῶ ἀτέλεστον εἶσαι, δεδοικότε μὲν τῆς ἐκείνου δυνάμεως τὴν ἐνεργείαν, ἀγροῦντι δὲ ὁποῖω σκοπῶ δι' εὐχῆς οἰκείας τὴν ἴασιν αὐτῶ χορηγήσας ἐφ' ἕτερον ἱατρὸν ἀποστείλαι διέγνω. Τάχος οὖν τὸ λοιπὸν τῆς ὁδοῦ διανύσας καταλαμβάνει τὸν τόπον κατ' ὃν ἐστάλη και τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρὸς παραστάς τῶ λειψῶν τὰ παρὰ τοῦ ἁγίου προσφέρει δῶρα, και ὥσπερ ζῶντι τῶ ὄντως ζῶντι διαλεγόμενος ἐκ τῆς ἐπερβαλλούσης χαρᾶς· « Ἰδοὺ σοι (φησὶν), ἄγιε πάτερ, ὁ σὸς ἀδελφὸς ταῦτα τε πέμπει τὰ δῶρα καμὲ τὸν ἰαθῆντα ταῖς ἐκείνου εὐχαῖς θεαθῆναι ὡς ἔοικε παρὰ σοῦ τοῦ δοκοῦντος τεθῆναι· οἶδα γὰρ ὡς δυνατοὶ ἕμεῖς τῶν τοιούτων ἀξιοθῆντες θανμάτων ζῆν και μετὰ θάνατον και ἀλλήλοις συνδιατίθεσθαι. » Ταῦτα μὲν ὄδε εἰπόν και τοῖς ἐκεῖ μονασταῖς τὴν τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου χάριν και τὰ περὶ αὐτῶν συμβεβηκότα πάντα διηγῆσάμενος σπεύδει λοιπὸν και πρὸς τὸν ἱατρὸν ἐπιστρέφει.

Ille sanatus

S. Iohannicio

E

et Constantino gratias referit.

F

Puer daemoniacus

Τάχος οὖν τοῦ μακαρίου φθάνει τὸ καταγώγιον και δάκρυσι περιχρῆθῆς ἐξ ἀμυγῶν χαρᾶς ὑποδελανού τε αὐτῶ τῶν οἰκείων εὐχῶν τὴν ἐνεργείαν και διηγείται τὸν καιρὸν τῆς ἰάσεως Θεῶ τε δι' αὐτοῦ τὴν εὐχαριστίαν προσάγει· και ταῖς αὐτοῦ εὐχαῖς ἐφοδιασθεῖς τοὺς οἰκείους καταλαμβάνει και τὸν τρόπον διηγείται τῆς ἰάσεως χαρᾶς τε πληροῖ πάντας οὐ μόνον ἐφ' οἷς τοῦ πάθους ἀπήλλακται ὁ νοσῶν ἀλλὰ και οἷς τοιούτων ἱατρῶν τὸν μέγαν ἐκείνον ἀνέδειξεν ὁ Θεός, ἐπιλίζοντας και αὐτοὺς τῆ πρὸς αὐτὸν πιστῆ διαθέσει διαπαντὸς εὐρίσκειν τὴν σωτηρίαν. Ἄξι γὰρ και νῦν αὐτὸς τε ὁ θεραπευθεῖς και οἱ τούτου ἑωρακότες και τὴν αἰτίαν τοῦ περὶ αὐτῶ ἀκούσαντες θαύματος οὐ παύονται διηγούμενοι τὴν ἐνεργείαν και τὸν οὕτω θαυμαστὸν ὄντως και αἰδέσιμον ἄνδρα θανμάζοντες.

74. Τούτου τοῦνυ τοῦ θαύματος τοῖς κύκλω διαγνωσθέντος και τῶν ἐγγωρίων τῆς αὐτοῦ χάριτος τὴν δύναμιν πεπιστευκότων, πατήρ τις παιδὸς δαμονιῶντος συμπαραλαβὼν εἰς πρεσβείαν και τὴν μητέρα μάλιστα πλέον δακνομένην τῶ πάθει (και γὰρ και πυρὶ πολλάκις και ὕδατι ὀπιπόμενον πληγὰς τὸ πάσχον οὐ τὰς τυχοῦσας ἐλάμβανεν) ἔρχεται κρούων τοῦ μακαρίου τὴν θύραν. Ὡς δὲ τοὺς προσελθόντας ἐθεάσατο ἤρετο τὴν τῆς ἀφίξεως αἰτίαν· οἱ δὲ γονεῖς ὀπίπτονσι τὸν παῖδα τοῖς ποσὶ τοῦ ἁγίου και διηγῶνται τὸ πάθος και ζητοῦσι τὴν ἴασιν. Ὁ δὲ τὸ διάσημον φερόν, ὁ πολλὰκις εἶωθεν ἐποτέμεσθαι τοὺς μισθοὺς, ὑποκρίνεται κατὰ τῶν προσελθόντων ἀγανάκτησιν

καὶ

A καὶ οὐθενὸς ἐαυτὸν διαβεβαίεται ἄξιον καὶ σκηνοποιεῖται θυμὸν τοῦς ἱκέτας ἐλαύνοντα. Ὡς δ' ἐπὶ πολλὸν παραμένοντας εἶδεν καὶ δάκρυσι πολλοῖς τὸ ἔδαφος βρέχοντας, πᾶσαν καταλείπει λοιπὸν τὴν σκηνὴν καὶ ἀποβάλλεται τὴν ἐπόχρισαν καὶ συνδακρῶει τοῖς ἱκέταις ἐκείνοις, οὐδὲν ἦρτον ἐπὶ τῷ πάθει τοῦ παιδὸς τὴν καρδίαν νυττόμενος· ποιεῖται γοῶν τι καὶ τῆς αὐτοῦ συνθηθείας καινότερον· τοῦ γὰρ παιδίου λαβόμενος καίτοι θήλεος ὁ πάσης ἐαυτὸν θηλειᾶς ὄψεώς τε καὶ μνήμης ἀποκρυψάμενος συμπαθῶς ἐφιζάνει τοῖς γόνασιν· οὐ γὰρ ἀγροεῖ καιρὸν καὶ προᾶξιν καὶ τὴν ἄλλην διάθεσιν θεοφόρος ψυχὴ, δὲ ἐπὶ σωτηρίᾳ τὸ σπουδαζόμενον ἦ· καὶ ἀσπάζεται σύνδακρυς τοῦ νηπίου τὰ χεῖλη ἀγιάζων τῇ φάσει καὶ ἀπολόων τοῦ πάθους· εἶτα τοῖς γονεῦσιν ἐπιδοῦς ἐπ' ἀνατολὰς αὐτὸς ἐτρέπετο ἐκτενέσι χερσὶ τὴν ἄνωθεν ἐπικαλούμενος ἄνωγαν καὶ τῆς τοῦ πειράζοντος ἐλευθερίας ἐπιτεύξασθαι τὴν παῖδα δυσωπῶν τὸν Θεόν· ὡς δὲ τὴν ἐσθρὴν ἐτελείων, παραδίδωσιν ὕγιες τοῖς γονεῦσιν τὸ τέκνον, τῆς τε ἐκστάσεως αὐτῶν μετελθὼν καὶ ἐαυτοῦ γενέσθαι σαφῆ παρέχον τὴν αἰσθησιν· μικροῦ δὲ νηστεία τὸ παιδίον κατατρέχειν κελεύει, βρώσει δὲ μᾶλλον στερεωτέρα τὸ ἐξῆς τοῦ καιροῦ διατρέφειν. Οὕτω γοῶν ἐποθεμένον καὶ πρὸς τὰ οἰκεία χαίροντος τοῦ μακαρίου τοῦς ἀνθρώπους ἐκπέμφματος, κατήλθον ἐδέλιπδες τῆς τοῦ τέκνου σωτηρίας ἐπιτεύξομενοι¹. Χρόνον δ' οὐκ ὀλίγον παροχηκότος καὶ πάντη τοῦ παιδὸς ἐλευθερωθέντος τοῦ πάθους (ὁ γὰρ τῆς περιόδου καιρὸς εἰώθειν τὰ τοιαῦτα ἐλέγχειν), καταλαμβάνει ὁ πατὴρ τὸ τοῦ θαυμασίου ἱατροῦ καταγώγιον καὶ ἀνομολογεῖται τὴν εὐεργεσίαν καὶ ὡς τελείας τῆς ἰάσεως τὸ παιδίον τετυχηκὸς σωφρονεῖ δι' ὅλον περὶ πάντα τὰ πρόη, ἐφ' ἅπερ παρ' ἐαυτῷ ἐδείκνυεν τὸ ἀσύνετον.

75. Ταῦτα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου τὰ ἔργα· τοιαύτην χαρίζεται δύναμιν Χριστὸς τοῖς αὐτὸν οὕτω καὶ κατ' ἐκείνον περιηλικόσιν, ὁ εἰρηκός· ὁ πιστέον εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει. Μεγάλα γὰρ ἀληθῶς καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων ἢ χάρις παρέσχε τῷ μακαρίῳ τὰ ἔργα ποιεῖν καὶ ὅσα οὐδ' ἂν τις ἱκανὸς διηγήσασθαι λόγος. Εἰ γὰρ καὶ διηγημάτων τινῶν μετρίως καὶ αὐτῶν ἡμῖν λεχθέντων ἠψάμεθα, ἀλλ' οὐδ' αὐτῶν ἱκανοὶ κατ' ἀξίαν ἐξεῖπεν, ἐφ' ὅσον ὁ λόγος ἀπαιτεῖ πρὸς εὐφημίαν τῷ θαυμασίῳ πατρί, μὴ δτι γε ἡμεῖς, ἀλλ' οὐδ' ἂν τις τῶν περὶ λόγους λίαν ἐξησκημένων ὅλον πρὸς τὸ λέγειν τὰ περὶ αὐτοῦ τὸν βίον ἀφοσιώσοιτο. Καὶ γὰρ τοσοῦτον περὶ Χριστὸν τὴν πίστιν εὐρέθη θεομύστατος, ὡς καὶ αὐτῶν ἀλογῆσαι γονεῶν καὶ συγγενείας μισοχριστὸν τὰς ἐποθῆκας παρῴσασθαι αὐτόν τε τὸν κόσμον σὺν περιουσίᾳ καὶ μνηστῇ καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου περιφορᾷ καὶ ἀντὶ τούτων ἀπάντων ἐλέσθαι Χριστὸν καὶ τὸν αὐτοῦ ζυγὸν καὶ τὰ πάθη καὶ τὸν πρὸς ἀοράτους ἐχθρὸς μετὰ σαρκὸς ἀναδέξασθαι πόλεμον, ταῖς αἰδίαις θαρρήσαντα ἀντιδόσεις. Μωσεὶ γὰρ καὶ Ἀβραάμ τοῖς Θεοῦ θεράπονοι ἀκολουθήσας τοῦ μὲν Χαλδαίων δεισιδαιμονίαν, τοῦ δ' Αἰγυπτίων ἀθείαν

ἐκπεφηνότων, Ἰουδαϊκὴν καὶ αὐτὸς ἀπετάξατο πλάνην καὶ τὴν ὄντως θείαν Χριστοῦ καὶ ἀμώμητον ἡρετίσματο πίστιν, ὡς διὰ τοῦτο οἶμαι καὶ θαυμάτων τοσοῦτον αὐτὸν ἀξιωθῆναι κατὰ τὴν πάλαι παρὰ Θεοῦ συνήθως δεδωρημένην χάριν τοῖς ἐξ ἀπιστίας εἰς τὴν εἰς Χριστὸν μεταβάλλουσι πίστιν, ἢ ἐκ τῶν νῦν ὀρωμένων πιστωθεῖν τὰ διὰ τὸ παρελθεῖν μὴ βλεπόμενα.

76. Οὕτω γὰρ ὁ καθ' ἡμᾶς Ἀβραάμ ὁ τὴν ἐαυτοῦ ψυχὴν ἤπερ ἐκείνος τὸν νῖον ὄλην ἀνεργκῶν εἰς ὀλοκάρπωσιν ἢ πεπίστευκε Θεῷ καὶ διὰ πίστεως τὴν ἐπαγγελίαν δεξάμενος, ἦτις αὐτῷ καὶ τὴν ἐν Χριστῷ δικαιοσύνην ἀπειργάσατο· ἀκριβῶς εἰδώς, ὅτι ἐξ ἔργων νόμον οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ, μόνῃ τῇ πίστει θαρρεῖ, ἐφ' ἣ καὶ τὴν κατὰ Παῦλον τὸν οὐράνιον ἀνθρώπων ὄλην οἰκοδομεῖ, χροσόν, ἀργυρον, λίθους τιμίους βίον τε καὶ λόγον ὀρθὸν καὶ πράξεις λαμπράς, δι' ὧν ἡ οὐράνιος καὶ ἀχειροποίητος ἀνθρώποις οἰκοδομεῖται σκηνή. Ποῖος γὰρ οὕτω τὸν ἀσκητικὸν ὁρμόμον μετὰ τὸ Χριστῷ προσδραμεῖν σνττονόν τε καὶ μεστόν ἀγῶνων δύννησεν, ὅλας νύκτας ἀσπνους, ὅλας ἡμέρας ἀσιγήτους¹ ἐχθαίς τε καὶ ταῖς πρὸς Θεὸν δοξολογίαις ἐγκαρτερῶν, ὡς μηδὲ μικρόν τινα χρόνον μικροῦ παρελθεῖν, ἦτις αὐτὸν οὐκ εἶδεν διαλεγόμενον Θεῷ; οἷς γὰρ ἔργων μὲν ἡ ζωὴ, πάρεργον δὲ τὰ ἄλλα, κἂν ὅτι λίαν εἴη τι τῶν θείων τελοῦμενον· τούτῳ ζωὴ μὲν ἀπεναντίας τὸ πάρεργον, τῶν δὲ θείων ἔργων ὅλος ἦν, αὐτὰ μᾶλλον ἢ τι ἕτερον ζωὴν ἠγούμενος, ἃ τὴν ψυχὴν ἀπαθῆ καὶ μακαρίαν ἀποδεικνυσιν· τροφὴ γὰρ αὐτῷ ἄρτος καὶ ὕδωρ, καὶ ταῦτα μέτρον ἐλάχιστον, ὡς ἂν μηδὲ τοῦ δεσμοῦ διαρρηγνυμένης τῆς φύσεως ἐμποδὸν ἔσοιτο πρὸς τὴν θεραπείαν τοῦ θεοῦ· στρωμνὴ δὲ λίθοι καὶ ἔδαφος, καὶ ταῦτα σπανιώτερον τὴν χρῆσιν παρέχοντα· ἀγάπης δὲ τοσοῦτος ὁ πλοῦτος, ὡς εἴ γε δυνατὸν ἦν αὐτῷ κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον ἀνάθεμα εἶναι ὑπὲρ τῶν δι' αὐτοῦ σφροζόμενων ἢ καὶ τὴν ζωὴν αὐτῆν προέσθαι, εἰ ποῦ τις δέοιτο τῆς παρ' αὐτοῦ σωτηρίας· ὅθεν καὶ ἡ ὑπὲρ ἀπάντων αὐτοῦ θερμὴ προσεσχὴ καὶ αὐτὸν τὸν Θεὸν ἐβιάζετο, εἰ καὶ λίαν εἴη φιλόανθρωπος, καὶ τοῦς ἀναξίλους εὐεργετεῖν, καθ' ἐκάστην ἐκτελῶν παραδόξως τὰ θαύματα· τὴν δὲ γε πρὸς Θεὸν αὐτοῦ καθαράν καὶ ἀθόλωτον καρδίαν ἢ προσωρατικὴ δεικνῶσι χάρις, ἢ καὶ μέχρι θανάτου ἐνδιατρέπων φοβερός τε καὶ αἰδέσιμος καὶ ποθητός καὶ ἐράσμιος ἅπασιν τοῖς τε πόρρω καὶ τοῖς πέλας γέγονε καὶ ἀπὸ πᾶσαν σχεδὸν τὴν χριστιανῶν πολιτείαν διάσημος. Ποῖος γὰρ αὐτῷ προσελθὼν καὶ τὸν ἔλεον ἐπιζητῶν οὐκ εἶδεν τοῦ ποθομένου τὴν παροχήν; ἡσυχίαν γὰρ ἄκραν ἀσκήν καὶ φεύγων τοῦ κόσμου ὡς ἐκ πυρός καὶ τὴν εἰς Θεὸν μόνωσιν προτιμώμενος πάντων, διὰ γε τὴν ἀνυπόκριτον ἀγάπην καὶ τὸν ἀνυπέβλητον πρὸς τοὺς πένιτας ἔλεον καὶ τῇ πόλει ἐπεχωρῶαζεν καὶ μοναστηρίοις συνήρχετο καὶ ἢ γε τυχὸν ἦν πᾶσιν ἐγίνετο τὰ πάντα, ἵνα τῆς ὄντως μὴ ἐκπέσοι ἀγάπης, τὴν δὲ εἰς Θεὸν δι' ἐαυτοῦ δόξαν ἀδξήση, τὰς ἀπάντων ἢ καὶ τινῶν κερδαίνων ψυχὰς· τοῦ Ἰακώβ εἶχε τὸ ἄπλαστον πρὸς τοὺς εὐσεβεῖς, τοῦ δὲ Μωσέως ἐνίοτε τὸ ἐμβριθεῖς πρὸς τοὺς

VITA
Rom. 8, 20.
1 Cor. 3, 12.
Ascetici labores.
Rom. 9, 3.
F
1 Cor. 9, 22.
Syncretis.

74. — ¹ ἐπιτεύξομενοι A.

76. — ¹ ἀσιγήτους A.

ἀπειθεῖς

VITA
Matth. 11.
11.

ἀπειθεῖς, καιρὸν εἰδὸς τῷ παντὶ πράγματι καὶ μὴτε τοῖς οὐ προσήκονσι νεκρῶν μὴτε τῶν δεόντων ἀφυστερῶν· τοῦ Ἰωσήφ τὸ σῶφρον ἐκέκτητο, ὥσπερ ἐκεῖνος τῆς Αἰγυπτίας οὕτω πάσης ἡδονῆς ἐκφεύγων ὡς ἄλλοφύλον καὶ πρὸς ἁμαρτάν ἐκκαλουμένης· τοῦ Ἥλιου τὸν ζῆλον, δι' ὃν καὶ δετοῦ φορῶν ἐπέσχε καὶ θεοπτίας πολ-
λάκις ἠξίωτο· τοῦ ἐν γεννητοῖς γυναικῶν τὸ μείζον ἔχοντος τὸ ἐρημικὸν τε καὶ ἄπολι, δι' οὗ καὶ τῆς τοσαύτης ἠξιώθη τῶν θανμάτων χάριτος.

77. Καὶ τί μοι μακρὸν ποιῆσθαι λόγον, ὅσα τε κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἱερῶν μονῆν τῆ ἀνευματικῆ κατώρθωσεν χάριτι ὅσα τε κατὰ τὴν ἐρημον φοιτήσας κατὰ παθῶν σαρκὸς καὶ δαιμόνων ἐπαναστάσεως ἤγειρε τρόπαια, ὅσα κατὰ τὰς διὰ Θεὸν ὁδοιπορίας αὐτῷ δι' ἀρετῆς ἐνηρέστησεν καὶ οἰοῖς τοῖς θαύμασιν ὁ παρ' αὐτοῦ δοξασθεῖς αὐτὸν ἀντεδόξασεν; εἰ γὰρ τις μίαν ἐκάστην τῶν τοῦ ἀνδρὸς ἐπιθέσεων διηγήσασθαι βούλοιο, πάντως ἂν κάμοι καὶ ὁ χρόνος τῷ λόγῳ ἢ τὰ αὐτοῦ καθ' ἑν διηγήσονται· πολλῶν γὰρ πλείων τῶν εἰρημένων τὰ παραλειμμένα καὶ τὸ ἡμέτερον ἀσθενὲς ἕτερον ἡμῖν οὐ θανυμίας ἀλλ' ἀτονίας παρασκευάζει τὴν ἤτταν· διὸ τῶν αὐτοῦ ἀρετῶν τὸ πλῆθος καὶ μέγεθος ἐκ τῶν εἰρημένων ὥσπερ παραγνυμώσας, τὸ ἐξῆς ἕτεροις ἄλλῃν ἐπιθέσεως καταλιμπάνω ἀρχὴν ἔργον τὰ παραλειμμένα ποιῆσασθαι· ἐγὼ δὲ τὰ περὶ τὸ μακάριον αὐτοῦ τέλος συμβεβηκότα καὶ οἷς ἐδοξάσθη καὶ μετὰ τέλος δι' ὀλίγων εἰπὼν τὸ ἐξῆς καταπαύσω τὸν λόγον. Ἐπεὶ γὰρ εἶδει τὸν ἀγωνιστὴν τῶν πόνων ἀπολύθησθαι τοὺς μισθοὺς καὶ πρὸς τὸ μακάριον δεῖπνον ἐκεῖνο τοῦ ἐπουρανίου κληθέντα βασιλέως ἀνπερθέτως ἀναδραμεῖν, οὐδ' αὐτὸ τὸ πᾶσι σχεδὸν ἀδηλον καὶ τούτῳ γέγονεν ἀδηλον, ἀλλ' ὥσπερ δι' ἐσόπτρου τῆ θεῆ χάριτι ὡς παρόντα ἐν ὄψει τὰ κεκρυμμένα διεγύγνωσκον, οὕτω κἀνταῦθα πρὸ ἐτῶν ὀκτῶ μαθὼν τὴν τελευτήν, τὸν τῆς αὐτοῦ μακαρίας πρὸς Θεὸν μεταχώσεως καὶ

Octavo ante anno mortem praevenoscit.

2 Tim. 4,6.

καιρὸν· καὶ σπεύδων λοιπὸν πρὸς τὸ βραβεῖον ὡς παθῶν νικητῆς οὐδὲ τοῖς ἐπιτηδεύοις ἀγνωστον τὴν ἑαυτοῦ τελευτήν ὥσπερ ἐκ περιχαρείας εἶναι βούλεται· καὶ τινι παραβάλλει ἀνδρὶ διασήμῳ λίαν περὶ τὸν ἡσύχιον βίον καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν κατὰ τὴν Ὀλύμπιον τρυχάνοντι ἔρημον· ἐφοῖτα γὰρ παρ' αὐτῷ συνήθως καὶ ἀντεφιλοξένοι τὸν ἄνδρα, τῶν ἑαυτοῦ ἐκάτερος δι' ἄλλήλων μεταδιδόντες καλῶν καὶ πρὸς τὴν κτῆσιν τῆς ἀρετῆς ἀλλήλοις ἀγάπης τρό-
πον ἀμιλλώμενοι· ξενίζεται γοῶν παρὰ τῷ μεγάλῳ Συμεῶν (τοῦτο γὰρ τῷ θαυμασίῳ γέροντι ὄνομα) καὶ νόμῳ φίλιας τὰ ἑαυτῶν ἀνατιθέντων ἐκατέρου θατέρῳ· « Γνωθί, ὦ πάτερ (ἔφη) ὁ μικροῦ τῆς ἀποστολικῆς ἐμπλεως χάριτος, ὅτι ἦδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλόσεως ἐφέστηκεν· μνησθαὶ δὲ σοι τοῦτον ἐλήλυθα, <ἀδικον> κρῖνας τὸν ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἐμοὶ τῆς κατὰ Θεὸν βιοτικῆς κεκοινωνηκότα καὶ φι-
λίας καὶ γνώσεως μὴ καὶ τοῦτο μαθεῖν καὶ προπεμπτηρίοις ἐδχαῖς ἡμῖν πρὸς Θεὸν συνοδεῦσαι, ἵν' ὥσπερ ἐν τῷδε τῷ σκῆνι τῆς πνευμα-
τικῆς ἀπελαύσαμεν ἀγάπης, οὕτω κἀκεῖθεν Δ μεταχωροῦντες εἰ γε Θεῷ τὸ εὐάρεστον εἶη τῆς ἀλλήλων μὴ διαζευχθῶμεν ἀγάπης». Ταῦτα οὖν εἰπὼν καὶ συγκρατημένον δάκρυσι τὸν γέροντα λιπὼν, κάτεσι πρὸς τὸ οἰκίδιον· καὶ ἡμερῶν ὀλίγων διελευσῶν κατακλίνεται τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα, οὐ νόσω (ποία γὰρ ἐκεῖ ἐνοχλεῖν εἰσθῆναι ἐπερίτευνεν ἔλη, ἐνθα τῆ δορᾷ τὰ δὲ δαυτικῶς εἰπεῖν ἐκεκόλλητο νηστείας ἐπερβολῆ;) ἀλλ' οὐρανίῳ κλῆσει τῆς φυχῆς ἤδη χωριζομένης καὶ τὴν ἄνω ποιουμένης πορείαν, τὴν γῆν ἐποχωρεῖν ἔδει κατ' ὀλίγον, τῆ γῆ δουλευούσης ἔτι τῷ θανάτῳ τῆς φύσεως, ὡς ἂν μὴ ἀθρόα ἐπελευθούσης τῆς διαζεύξεως τῷ ἀπροσοκίτῳ τοῦ πράγματος ταραχὴν τινα πάθοι ὁ μικροῦ ἄσαρκος ἐκεῖνος, εἰ γε δεῖ καὶ τοῦτο εἰπεῖν, τοῦ πνεύματος σύνδεσμος.

τικῆς ἀπελαύσαμεν ἀγάπης, οὕτω κἀκεῖθεν Δ μεταχωροῦντες εἰ γε Θεῷ τὸ εὐάρεστον εἶη τῆς ἀλλήλων μὴ διαζευχθῶμεν ἀγάπης». Ταῦτα οὖν εἰπὼν καὶ συγκρατημένον δάκρυσι τὸν γέροντα λιπὼν, κάτεσι πρὸς τὸ οἰκίδιον· καὶ ἡμερῶν ὀλίγων διελευσῶν κατακλίνεται τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα, οὐ νόσω (ποία γὰρ ἐκεῖ ἐνοχλεῖν εἰσθῆναι ἐπερίτευνεν ἔλη, ἐνθα τῆ δορᾷ τὰ δὲ δαυτικῶς εἰπεῖν ἐκεκόλλητο νηστείας ἐπερβολῆ;) ἀλλ' οὐρανίῳ κλῆσει τῆς φυχῆς ἤδη χωριζομένης καὶ τὴν ἄνω ποιουμένης πορείαν, τὴν γῆν ἐποχωρεῖν ἔδει κατ' ὀλίγον, τῆ γῆ δουλευούσης ἔτι τῷ θανάτῳ τῆς φύσεως, ὡς ἂν μὴ ἀθρόα ἐπελευθούσης τῆς διαζεύξεως τῷ ἀπροσοκίτῳ τοῦ πράγματος ταραχὴν τινα πάθοι ὁ μικροῦ ἄσαρκος ἐκεῖνος, εἰ γε δεῖ καὶ τοῦτο εἰπεῖν, τοῦ πνεύματος σύνδεσμος.

78. Καὶ ὁ μὲν οὕτως· ὁ δὲ μέγας ἐκεῖνος καὶ αἰδέσιμος γέρον ὥσπερ τινὶ πλήκτρῳ τὴν καρδίαν νυγεί, (ἦν γὰρ ὡς εἴκεν καὶ παρ' αὐτῷ χάρις προγνώσεως) πρόσει δρομαίως ἢ τάχος εἶχε παρὰ τὸ τοῦ μακαρίου καταγώγιον καὶ τοῦτον καταλαβὼν ἀνακεκλιμένον τῆ γῆ· « Τί μέλλεις, πάτερ; (ἔλεγεν) ἀναστὰς ἄγισσον ἡμᾶς ἐδχαῖς σου πρὸ τοῦ σε τῆς πόσε οὐρανὸν ἀνά-
ξασθαι πορείας.» Ὁ δὲ τὴν ἀσθένειαν προβαλλόμενος παρητεῖτο τέως τὴν τῆς λειτουργίας ἐγχείρησιν, καίτοι ποθεινῶς τε καὶ σπουδαίως ἔχων περὶ αὐτὴν ἐξ οὗ τῆς ἱερατικῆς ἠξιώθη τιμῆς· πλείστα γοῶν ὁ γέρον δσοπωπίσας αὐτὸν καὶ ἅμα τῆς χειρὸς λαβόμενος ἀνέστησέ τε καὶ τῆς ἱερῆς ἀπάξεσθαι λειτουργίας παρεκάλει, τῆς τε ὥρας ἐσθέτου παρούσης καὶ τῆς ἐντεῦθεν μεταχωρήσεως κατεπεριγοῦσης. Ὁ δὲ πείθεται καὶ ὥσπερ ἐπιτατούσης τῆ φύσει κἀνταῦθα τῆς προαιρέσεως, τῆς συνήθους λειτουργίας ἀπάχεται· καὶ τὴν ἱερὰν καὶ ἀναιμάκτον ἐκτελέσας ἄσθαι προπέμπει τῆς ἑαυτοῦ φυχῆς, τὴν πρὸς Θεὸν αὐτῷ πορείαν ἰθύνουσαν. Ἐπεὶ δ' οὕτως αὐτῷ καὶ τοῦτον καλῶς κεχωρηκότος καὶ ὡς ἂν ἀρεσθείη Θεὸς ὁ περὶ πάντα τοῦτον καθηγόμενος, ἀνακλίνεται πάλιν τῷ νόμῳ δουλεύων τῆς φύσεως καὶ· « Ὡ φίλος (ἔφη τῷ τιμίῳ ἐκείνῳ γέροντι), ὡς λίαν καλῆ σου ἢ περὶ ἡμᾶς οικονομία καὶ θαέρεστος ὡς εἴκε σπουδὴ καὶ ἡμῖν καταθύμιος· αὐτὴ γὰρ ἐσχάτη μοι θεῆ τελετὴ καὶ ἐπιτάγιος πρὸς Θεὸν ἱεροργία, δευτέρων μετὰ ταύτην οὐκ ἔχουσα.» Ταῦτ' εἰπὼν ἀσπάζεται τε τὸν γέροντα καὶ τὴν ὄσαν αὐτῷ τελέσσοντα ἐμπαρ-
μῆναι παρακαλεῖ.

79. Ὁ δὲ καὶ συμβέβηκε παραπλήσιον τῶν εἰρημένων θανμάτων, οὐ σιωπήσαι δίκαιον. Κατ' αὐτὸ γὰρ πον τὸ τέλος τῆς ἱερᾶς λειτουργίας φθάνει τις μονάζων τῶν λίαν φιλουμένων τῷ μακαρίῳ τῆ ἐξ ἀρχῆς συνηθεία· πᾶσι μὲν γὰρ ἴσως διακείσθαι χοῦ τῆ ἀγάπῃ τὸν τῆ μερικῆ ἀποταξάμενον φίλῳ, πλείων δὲ φίλιν τῶν ἄλλων τοὺς σοὶ καὶ τῆ πρὸς Θεὸν διαφέροντι ἀγάπῃ τῷ μέτρῳ τῆς ἀρετῆς· τοῦτον δὲ τὸν ἄνδρα πλέον εἶχε διὰ τιμῆς ὁ μακάριος καὶ αἰδεσίμου ἀγάπης, ἅτε κατ' αὐτὴν πον τὴν τοῦ βίου ἀποταγὴν καὶ αὐτὸν ὁμοῦ συναποταξάμενον παντὶ τῷ κόσμῳ καὶ τὰ ἐν κόσμῳ,

Psalms: 101, 5.

Liturgia ultimo celebrata.

De monacho cum eo mori cupiente.

77. — 1 locus corruptus. — 2 supplevi, om. A.

ὅσα

A ὅσα μὴ τῆς πρὸς Θεὸν ἔχειται γνησιότητος. Οὗτος γὰρ ὁ ἀνὴρ τεθαρορηκὸς τῷ τρόπῳ ἐπειδὴ τὸν μακάριον ἑώρα τὴν πρὸς Θεὸν ἤδη μέλλοντα ἐπιδημίαν ποιησθαι διὰ τῆς ἀπὸ σαρκὸς ἐκδημίας, ἐποτηνῆτο καὶ ἔδυσφόρει μὴ δευτέρος γενέσθαι τούτου κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ βίου, συμπαραληφθῆναι δὲ τῷ μακαρίῳ καὶ συνοδεῦσαι τὴν ἐπὶ θάνατον. Καὶ τοῦτο ἔργον ἐποίητο σπουδαῖον μὴ ἂν παροραθῆναι τὴν ἑαυτοῦ δέησιν, ἀλλὰ τυχεῖν τῆς αἰτίσεως. Ὁ δὲ συμπαθέστατος ὄντως καὶ τῆ πρὸς Θεὸν παρορησία πολὺς ἐπισκήπτει τῷ ἀδελφῷ μέγα παραμύθιον, ἐχέφρονι λίαν χρησάμενος λογισμῷ. « Τίς γὰρ σοι (ἔφη) τοῦ πάγκατος, ἀδελφέ, ἢ σπουδή, ἀλλ' ἢ πάντως τῆς σωτηρίας ἐπιτυχεῖν; ἴσθι τοῖνυν οὗτό σοι συμφέρον τὸ μὴ φρεσθῆναι τῆς ἀληθείας, ἔχοντί με σύνδρομον βουλήσει τῆ σπῆ· εἰ μὲν γὰρ τῆς ἐμῆς ἐπιτεύξομαι ἐλπιδος, πάντως τῆ ἐμῆ καὶ ἢ σὴ ἀκολουθήσει τελεντή καὶ ἔση τῆς περὶ ἐμὲ δόξης οὐκ ἐφρομένως περὶ μαθὼν τὴν ἐμὴν πρὸς Θεὸν παρορησίαν· εἰ δ' ὁδὲν σοι τοιοῦτον συμβαίῃ, ἐπὶ τοῖνυν πάντως τὰ περὶ ἐμοῦ διδαχθῆσθαι καὶ παρηγορηθῆσθαι οὐκ ἐμοὶ συνοδεύσας τῷ ἡστορηκῶτι τῶν αἰτημάτων· ἐτέρω δὲ κρείττονι προστεθῆναι σπεύσεαι, σὺν ᾧ καὶ τύχης τῆς πᾶσιν ἐπιτιμωμένης μακαριότητος. » Ταῦτ' εἰπὼν ὁ μακάριος οἶα δὴ καὶ τῆς λειτουργίας διακονία κεκοπωμένος εἰς ἕκαστον ἐτάρατο, τῆς φύσεως ὁμοῦ καὶ τῆς χάριτος διδάξει βουλομένης αὐτὸν καὶ ὁ τέως εἶχεν ἄδηλον, μετὰ τοσοῦτους πόρους καὶ τηλικούτους καμάτους καὶ θανάτων οἶαν τὴν χάριν περὶ τῆς ἐκείθεν μακαριότητος ἀμφιβάλλοντα.

Visito. 80. Ὁνεῖρος τοῖνυν ἐφίσταται θεῖος ὁ προφήταις μὲν θεσπίζων τὰ μέλλοντα, ἀποστόλοις δὲ πολλὰ τῶν θείων ἐπιταγμάτων ὑποτιθέμενος καὶ πᾶσιν ἁγίοις παραδεικνύς ὡς δι' ἐσώπτηρον τῶν ἐσομένων τὴν ἔκβασιν, ὅταν ἢ ψυχὴ μουσῶν τῶν αἰσθήσεων τούτων μὲν ἀπομερίζεται τοῖς δ' ἄνω καὶ θείοις ὡς συγγενεῖσι συγγίγνηται ἀκείθεν ὥστερ ἀναμολοῖσα τὰ θεόθεν μὲν προνοούμενα, μήπω δὲ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐξαγιάσαν καταβαίνοντα δι' αἰνιγμάτων ἐνεργεῖ παρ' ἐαυτῆ τὰς ἐμφάσεις, τῷ πάχει τῆς τῶν αἰσθήσεων βλῆς ἐμπάλιν συμπεριπλεκόμενη τῆ ἐργηρόσει· ὁ δ' ἄρα εἶτε δύνειρος εἶτε ἄλλη τις ἔμφρασις θεία τὴν ἀποκειμένην αὐτῷ τῆς ἐν Χριστῷ μακαριότητος ἀνεδίδοσκεν μερίδα· φαίνεται γὰρ αὐτῷ διάχρονός τις οἶκος, λίθων τε τιμίον καὶ μαργάρων τὸ χρυσίον περικοσμούστων, παρ' αὐτὸν δὲ τὸν θανάσιον οἶκον ἕτερον οἰκίδιον ἀγχοῦ προσιδρονμένον, οὐδὲν ἦττον καὶ αὐτὸ χρυσῷ τε καὶ μαργάρῳ καὶ λίθῳ τιμίῳς κεκοσμημένον. Ὡς δ' ἠγάσθη τῆ θείας τίνος εἴη ἀνερώτα ὁ οἶκος. Ὁ δὲ τὴν ὄψιν δεικνύς οὐδὲ φωνῆς ἔστερειτο, τῆ πείσει διδοῦς τὴν ἀπόκρισιν· τοῦ Προδρομοῦ γὰρ τῆς χάριτος ἔλεγε εἶναι τὸν μέγαν οἶκον καὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἀπάντων τὸν ἐρημικὸν βίον διηρηκώτων. Ὁ δ' ἤρετο πάλιν, ὁ δ' ἐλαχὺς οὗτος καὶ κάλλις τὸς τίνος εἴη μακαρία ὄντως κληρονομία· « Τοῦ ἐρωτῶντος (φησὶν) ἀλλὰ σπεύσον, συνοίκει ψυχῆ, ἢς καὶ τὸν βίον ἐξήλωσας. » Ταῦτα

ἢ θεία ἐκείνη τῷ μακαρίῳ παραδείξασα ὄψις ἀποπτήναι μὲν ἐποίησε τὸν ἕκαστον, ἑαυτοῦ δὲ γενέσθαι τὸν θεατὴν· καὶ τῷ ξένῳ τῆς θέας ἐκπεπληγμένον οὐκέτι κατέχειν οἶόν τε ἦν τὴν χαρὰν, διηγείσθαι δὲ τοῖς παροῦσι τὰ θεαθέντα, δάκρυσι συγχοῖς ἐξ ἀμηγάνου τῆς εὐφροσύνης περιρροόμενον· ἐφ' οἷς καὶ ὁ σὺν αὐτῷ τῆς τελευτῆς ἐπιτυχεῖν αἰτησάμενος μοναχὸς εὐελπίς μᾶλλον καὶ θερμότερος ἢ ἐτοιμότερος πρὸς τὴν συνοδίαν ἐγένετο· εἴωθε γὰρ φιλόθεος ψυχὴ σωτηρίας ἱμερομένη καὶ αὐτοῦ πολλὰκις δι' αὐτὴν καταφρονεῖν θανάτου, μάλιστα ἐν βεβαίῳ τῶν ἐλπίδων αὐτῆ κειμένον.

81. Ὡς δ' ὁ καιρὸς ἐκάλεε τῆς ἀναλύσεως καὶ τὸ πέρας τῶν ἐλπίδων κατέλαβεν (ἀεὶ γὰρ αὐτὸν ἐπιθυμία ἔστρεφεν ἀναλῶσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι κατὰ Παῦλον τὸν θεῖον), οὐ πρότερον ἔκρινε θανεῖν πρὶν ἢ τῷ Θεῷ κατὰ τὸν συνήθη τρόπον τῆς προσευχῆς προσομιλήσασθαι. Τῶν οὖν ἱερῶν τοῦ Χριστοῦ γενεθλίων τῆς ὄψις ἱερῆς τελετῆς ἀγομένης, εἰσάγεται τῆ ἐκκλησίᾳ καὶ τῆς προσευχῆς ὄλος γίνεται· τῆς δὲ λειτουργίας ἡδὴ ἀπαρχομένης καὶ τοῦ στίχου « δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ » προσαρμόμενον κοινῇ καὶ δὴ καὶ τελεσθέντος, ἐπεὶ τὸ τῆς φύσεως ἀπαράτητον ἐκτίσασθαι κατέλαβε χρόος, οὐκέτ' οἶός τε ὦν πλεόν ἐμπαρμεῖναι, μᾶλλον δὲ καὶ τὴν τελευταίαν ἡδὴ προαισθόμενος ὄραν καὶ ὥσπερ διὰ τοῦ στίχου προσκαλούμενος ἀγαλλιάσασθαι τῷ Θεῷ, προσκυνεῖ μὲν τῷ δεσπότη, ἔξεισι δὲ τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὸ κελλῖον ἀσθμαίνων· καὶ μόλις φθάσας ἀνακλίνεται τοῖς ἀδελφοῖς ἐπειπὼν ὡς· « Ὁ Κύριος ἄρτι προσκέκληται με. » Αὐτοὶ δὲ τὴν ἱερὰν κατασπεύσαντες λειτουργίαν, παρεγένοντο τῆ ὄσῃ τοῦ μακαρίου κέλλῃ, τῶν αὐτοῦ ἁγίων ἀπολαύσαντες τελευταίον εὐχῶν· μεθ' ὧν καὶ πλείστοι τῶν αὐτοῦ συνέχευσαι εἰωθότων παραμένονσι, τὸν τοῦ μεγάλου τούτου καὶ θανμασίον τὴν ἀρετὴν χωρισμὸν σταποδρόμενοι. Ὁ δὲ ἀνακλίνεται μὲν ἐπὶ τῆς ἱερῆς ἐκείνης καὶ ἀγγέλοις αἰδεσίμῳ στρωμνῆς, ἢ δὴ καὶ καθ' ἐκάστην νύκτα τοῖς δάκρυσιν ἔβρεχεν, κελεύει δὲ πᾶσι τὰλλα ἀφέντας ἐπὶ τὴν τοῦ « Κύριε ἐλέησον » ἱερολογίαν τραπέσθαι, χερσὶν ἐκτενεῖσι πρῶτος αὐτὸς ἀπαρέμμενος. Ὡς δὲ τὴν πρώτην πληροῦσιν ἑκατοντάδα, σφραγίζει τούτους ὁ τιμιώτατος πατήρ τῆ χειρὶ καὶ ἀδὴς τῶν αὐτῶν ἔχεσθαι κελεύει· καὶ δις δὲ ἡ ἑκατοντάς πληρομένη τὸν ἄγον εἶχε σφραγίζοντα τὸ τέλος· ὡς δὲ καὶ τρεῖς ἢ ἀπὸ τῆς ἐπεμετρεῖτο, αὐτὸς μὲν μόνος τὰς δοκούσας ἱερολογίας ἐστιχολόγει, ὁ δὲ ἱερὸς ἐκεῖνος ἄμιλος ὑπέκλινε τὸν ἀχένα, τῆς τελευταίας σφραγίδος δεόμενος. Ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ ὄντως ἦτοι ἄνθρωπος εἶπω ἢ καὶ ἄγγελος ἄμα τὴν τελευταίαν τῆ χειρὶ σφραγίδα ἠρέμα πως κινουμένη κατασφραγίζει καὶ τὸ κατεβῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης ἐπειπὼν, ὡς τινες φησὶν ἱερῶντος ἐκ τοῦ πλησίον ἦσθηοντο, τὸ μακάριον πνεῦμα εἰς χεῖρας παρατίθησι τοῦ Θεοῦ.

82. Πληροῦται τοῖνυν εὐωδίας ὅτι πλείστης τὸ οἰκίδιον· οἱ δὲ παρόντες ἡσθέντες ἀθρόοι ἀνίστανται, τῆς τοῦ δικαίου τελευτῆς αἰτίαν τὴν εὐωδίαν καλῶς λογισάμενοι· φῶς τε το-

VITA

Phil. 1,23.

Nativitatis Domini

Psalm. 94, 1.

officio absoluto

Luc. 1, 79. moritur.

Odore suavissimo domus repletur.

VITA

Sap. 3, 1.

1 Thess. 4, 16.

σοφτον περιελάμφθη τὸ πρόσωπον, ὡς δοκεῖν ἀκτίνας αὐτὸ προσπεσοῦσης ἡλιακῆς περιαν- γάζεσθαι· καὶ οὕτως ὁ τοσοῦτος καὶ ἡλικὸς τῆς ἀρετῆς τὸ μέγεθος ἄνθρωπος τῇ χειρὶ Θεοῦ τὴν παρακαταθήκην ἀποδοῦς (ψυχὰν γὰρ δι- καίων ἐν χειρὶ Θεοῦ) τῶν ἐντεῦθεν μὲν ἐκλείπει τοῖς δ' ἐκείθεν ἐπὶ στεφάνῳ ἀντιδόσει προστί- θεται· γῆς μεταχωρεῖ καὶ οὐρανὸν λαμβάνει· τὸ οἰκητήριον ἀνθρώπων ἀφίσταται καὶ ἀγγέ- λους συγγίγνεται¹· πόνον ἀνεῖται καὶ αἰώνιον κληρονομεῖ τὴν ἀνάπαυσιν· στερεῖται φθα- ρτῶν καὶ ἀπολαμβάνει τὰ ἀφθάρτα· δικτῶν ἰσως παλαιῶν κατὰ Πέτρον τὸν θεομὸν Χριστοῦ ζηλωτῆν ἀντιδεχόμενος τῆς βασιλείας κληρο- νομίαν· τοιαύτη γὰρ ἡ ἐπαγγελία· θνήσκει σαρκὶ καὶ ζωοποιεῖται τῷ πνεύματι, μᾶλλον δὲ μερῆζεται σαρκὸς πρὸς καιρὸν καὶ οἰκειοῦται Θεῷ, τῷ οὕτως κελεύσαντι, ἵν' ἐν φωνῇ ἀρχαγ- γέλου ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι σὺν αὐτῷ σώματι, μεθ' οὗ τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν κόσμῳ γενένηκεν, τῆς ἐκείθεν ἀπολαύσει μακαριότητος, οὐδέτι διασπαρῆναι τοῦ στυγαίου δεικνύοντος ἤδη τοῦ θνητοῦ ἀθανάσιον ἐνδεδυμένον, ἀλλ' αἰω- νίῳ τῇ ἐνώσει τοῖς αἰθίοις ἀγαθοῖς συμπαρεκ- τεινόμενος ἦδη, καὶ αὐτῆς τῆς σαρκὸς οἶον συναποκαθαρθείσης καὶ ἀποθανατισθείσης τῷ πνεύματι.

83. Τοῦ οὖν μακαρίου καὶ ὄντως ἀοιδίμου τούτου ἀνδρὸς πρὸς Θεὸν μεταχωρήσαντος, παρὰ πόδας τῆς αὐτὸν λαχούσης κατ' ἀξίαν λήξεως ἢ ἀπόδειξις γίγνεται· ἐπεὶ γὰρ τῆς δεούσης οὐσίας καὶ ἦν τοιοῦτο γε ἀνδρὶ ἀφοσιωθῆναι ἔδει τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα τευχηκὸς ἀπεδόθη γῆ τῇ πάντων μητρὶ, οἷα περ ἐν κόλπῳ τηρού- μενον, μέχρις ἂν ὁ λόσας δῆση καινότερον, ἕμ- ροι συνεχεῖς καὶ δοξολογία τὰς ἐπὶ τῇ στερή- σει τοῦ πατρὸς τῶν αὐτῶ συνήθων καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς ἀρετὴν καθαριζομένων [καὶ] οἰ- μογὰς διεδέχοντο εὐχαί τε πάντων τῆς ἐκεῖ- νου μερίδος τυχεῖν καὶ μὴ ὄργανοὺς τῆς προστα- σίας καταλειφθῆναι, καὶ μάλιστα ἐκεῖνον ᾧ περὶ τῆς αἰτουμένης ἐπέσκηψε τελευτῆς, ὡς ἂν μὴ λειφθεῖ τῆς καλῆς τοῦ πατρὸς πρὸς Θεὸν συνοδίας. Καὶ ὄρα μοι τὴν εἰς Θεὸν αὐτοῦ παροῦσιαν ἐντεῦθεν καὶ τῆς προορήσεως τὴν ἀσφάλειαν· οὐδῶ γὰρ ἡμερῶν ὄλων πέντε παρελ- θουσῶν, μηδεμιᾶς φανερᾶς προκειμένης αἰ- τίας, καθ' ἣν ἐκάστῳ ἡ τελευτὴ προσημαίνε- ται, κατακλίνεται μὲν ὁ φιλοπάτωρ ἐκεῖνος καὶ ὄντως μακάριος τῆς ἐκκέριας μονάζων· καὶ συναξάμενος τοῖς περὶ αὐτὸν ἀδελφοῖς (τὸ γὰρ τῆς ψυχῆς αὐτῷ φροντιστήριον τὸ τῆς Φλουβουτῆς καλονμένης ἦν καταγώγιον), τοῦ- το μόνον ἐπειπὼν ὅτι περ «ἐλπίζω τῆς μετὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου λήξεως τυχεῖν, οἷς με τὸν βίον ἀπολιμπάνων κατέστησεν εὐέλπιν», ἐκτείνας τὰς χεῖρας ἀπέλιπε τὴν ψυχὴν, τὸν καλὸν ἀληθῶς καὶ μακάριον ἕπανον ὑποδός. Τίς οὖν οὐκ ἂν θαυμάσειε τὴν τοῦ μακαρίου τούτου πρὸς Θεὸν παροῦσιαν καὶ ἀναμφίλεκτον σχολὴν τὴν διὰ τῶν αὐτοῦ πρεσβειῶν σωτηρίαν, θεομῶ τῷ πόθῳ πρὸς αὐτὸν καταφεύγων; Οἶδεν γὰρ ὁ φιλόδορος δεσπότης Χριστὸς μηδὲ ταύτης ἀποστερεῖν τοὺς αὐτοῦ θεράπον-

Monachi illius qui cum Constantino mori optaverat

obitus.

τας τῆς τιμῆς, ἀλλ' ὥσπερ εἰς αὐτὸν προστρέ- χοντας τοὺς διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν ἀνάξιον τοὺς ἑαυτοῦ δούλους εἰς πρεσβείαν ἐκκαλουμένους οὕτως ἀφθόνως δι' αὐτῶν τὴν σωτηρίαν χα- ρίζεσθαι· οὐ γὰρ ἐν τῷ βίῳ πορῶντα μόνον τοῦ- τον ἐδόξασεν ἀλλὰ καὶ μετὰ τέλος τοῖς αὐτοῖς τετίμηκε θαύμασιν, ὅσοις ἢ αὐτοῦ τιμὰ σορὸς τοῦ σώματος ἀπολάμπει τὸ καθεκώστην· ὦν τὸ πλῆθος εἰπεῖν μὲν ἄλλον δεήσει λόγον καὶ χρόνον πλείστον, καθ' ὃν ἡ διήγησις εὐκαί- ρως προέλθοι τοῖς βουλομένοις.

84. Νῦν δὲ ὅσον ἐποδείξει τῶν αὐτοῦ θαν- μάτων ἀφ' ἐνὸς καρποῦ τὸ δὴ λεγόμενον τῆς εὐκαρπίας τὸ κάλλος, ἦκα μικρὰ ἄττα διηγη- σόμενος. Βοθεῖ μύρον εὐώδες ἢ τιμὰ τοῦ μακαρίου σορὸς, καὶ τοῦτο ἀέναον καὶ πάσης νόσου πείρα μαθοῦσι τοῖς ἀρρομένοις ἀλεξι- κακον ἄκος· τῆς δὲ τοιαύτης τὸ μέγεθος¹ χά- ριτος διηγεσώμεθα οἱ ἀκεσώδωνον τοῦτο ἐφε- ρηκότες τοῖς πάθεσιν, καὶ τοῦτον μάλιστα πρῶτος ὁ καὶ πρῶτος μετὰ τὴν σὴν εἰς Θεὸν ἀποχώρησιν εὐεργεσίας τευχηκῶς· ἦν γὰρ ὅς περιόντι τῷ μακαρίῳ θεραπευτῆς περὶ δια- κονίας ἐτύγχανε, μοναχὸς τᾶλλα μὲν διακέ- μενος ἀφελέστερον, τῇ δ' εἰς αὐτὸν ἔπακοψή τε καὶ πίστει μηδενὸς ὀφθῆναι φιλοτιμούμενος δεύτερος. Οὕτως οὖν τῇ ἐπὶ τρίτῃ μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἔξοδον ἐπ' αὐτοῦ τελετῇ διακο- νούμενος εἰστία τοὺς συνελθόντας· καὶ τίνι γὰρ ἄλλῳ ἢ λαχάνοις ἐφθοῖς ὀροποῦ- σας τὴν τροπέξαν τῆς μακαρίας ἐκείνης τοῦ πατρὸς διάδοχος χρηματίζει πενίας καὶ δι' ἑαυτοῦ ὑπηρετούμενος τῇ δεξιώσει; καρποῦ δὲ πλησθέντων αὐτῷ τῶν ὀμμάτων καὶ λήμης ἐντεῦθεν σὺν ἀφορήτῳ πόνῳ προσγενομένης, ἀφρηθῆναι τοῦ φωτὸς ἐφ' ὅσον μὴδὲ ἐν ἐλπίδι κείσθαι τοῦ λοιποῦ πρὸς τὴν ἀρχαίαν κατά- στασιν αὐτοῦ τὰς ὄψεις ἐπανελθεῖν· τὸ δὲ ἦν ἄρα ἔργον Θεοῦ δοξάσαι² βουλομένον τὸν οἰ- κείον θεράποντα καὶ μετὰ τέλος τῆς τοῦ πιστοῦ ὑπηρετοῦ ἀνελλίστου ὕγια. Ὡς δὲ τὸ πάθος ὄργα καὶ τὸ ἀφρητοῦ τῆς ὀφθαλμίας μετὰ σφοδρᾶς τῆς ὀδύνης ἀνεκαλεῖτο, βουλευεταί τι τῆς ἑαυτοῦ πίστεως ἄξιον· καὶ δὴ χρησάμενος³ τῆς ὀδύνης τῆς τοῦ ἀγίου πατρὸς καταλαμβάνει τιμίαν σορὸν καὶ περιπλέκεται ταύτῃ· καὶ βοῶν ἀπῆται τὴν τοῦ πάθους ἀπαλλαγὴν, τῷ ἐλαίῳ τῆς λαμπάδος ἀλείφον τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπομνηστικῶν τε ὥσπερ ζῶντι τῷ ζῶντι τῷ πνεύματι τῶν δι' αὐτὸν καὶ τὴν εἰς αὐτὸν θερα- πείαν παλαιῶν τε καμάτων καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ ἐναγχοῦ ἐπισκῆφαντος ὀδονηροῦ πάθους καὶ ἀφορήτου· καὶ ἅμα κράζων ἀφῆνωσεν· ὄρα τοῖνν τὸν μακάριον μονονοχὶ καθ' ἕπαρ πρὸ τῶν ὄψεων αὐτοῦ παρερχόμενον ἐξ ὀνομάτων τε τοῦτον καλέσαντα· καὶ ἅμα τῇ κλήσει διπ- νίεται, τῆς τε ἄλλης ἀληθῶς ἀπαλλαγείας· καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ προτέρου λαμ- πρότερον, ὡς ἐκπλαγῆναι τῷ θαύματι οὐ μόνον αὐτὸν τὸν ἰαθέντα, ἀλλὰ γε καὶ τοὺς τὸ πάθος μὲν καὶ τὴν τοῦ μονάζοντος ἐσρακάτας ἀνάγκην³, μετέπειτα δὲ οὐδ' ὄλων ἡμερῶν ἐπιγενομένων τριῶν παρευθὲ τὴν ἴσιν ἀκηκο- ὄτας⁴ τοῦ πάθους· ὦν τινας τῆ ἀπιστίας τῆς

Unguento e sepulchro defluente

E

F

et oleo lampadis

82. — ¹ corr., prius συγγίγνεται.
84. — ¹ τοῦ μεγέθους Α. — ² δοξάσαι Α. —

³ ἀνάγκη Α. — ⁴ ἀκηκοῦτων Α.

A τοῦ πεπονηθότος ἰάσεως διὰ τὴν τοῦ πάθους ὑπερβολὴν οὐδ' ἀκοῇ μόνῃ τὸ πρᾶγμα πιστεύουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐταῖς ὄψεσι τὸν ἰαθέντα τεθεαμένοι τῆς πληροφροῦν ἐγένοντο.

85. Τοιοῦτων ὡσπερ ἀπ' αὐτῆς βαλβίδος ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τῶν θαυμάτων ἀρξάμενος, καὶ μέχρι δεῦρο οὐ διαλείπει, τοῖς παραπλήσιοις κατὰ παθῶν ποικίλων ἐνδιαπρέπων ἀριστεύμασιν, ἀμισθον ἰατροῖν καὶ ἀναποτέκτον τὴν ἑαυτοῦ τιμὰν τῶν λειψάνων σορὸν ἅπασι προσιθέμενος. Πόσον γὰρ μολώπων ἀνιάτων ἀφούλωσε¹ τὰ ἔλκη ποδῶν καὶ χειρῶν καὶ τῶν ἄλλων μελῶν μόνῃ τῆς σοροῦ τῆ ἀφῆ καὶ τῆ τοῦ βλαστάνοντος ἐκεῖθεν μύρον χρῆσει; οἷς καὶ τούτου ἢ τῆς γνώμης θεομότης ἐδέησεν· καὶ τούτων μάρτυρες οἱ τὰς ἰάσεις εὐράμενοι, λαμπρᾷ τῆ φωνῇ τὴν ἐδεργεσίαν κηρύττοντες. Πόσοι σὺν τῷ ἔργῳ προέκτοντες ἦδη καὶ ἀοιθμοῦ κρεῖττους τῆ τοῦ τοιοῦτου πάθους ἀπαλλαγῆς ἀδωρὸν ἠξιώθησαν, εἰλαίφ μόνω χρυσθέντες τῷ τῆς ἐκεῖνον λαμπάδος·

B πάθους τῆ μάχῃ², τῶν ἐναντίων χυμῶν δεινὸν κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἀναρριπίζοντων τὸν πόλεμον καὶ μόνου Θεοῦ δεομένων πολλὰς ἢ τῶν αὐτῶν θεραπεύοντων ἐπικουρίας πρὸς ἴασιν· καὶ ταῦτα διηγεῖσθαι αὐτοὶ οἱ ἐξ ἀρρώστων εὐσθενεῖς καὶ ἐκ νοσοῦντων ὑγιεῖς χρηματίζαντες οὐδὲ σιγᾶν ἀνεχόμενοι ἀλλ' ἐπι³ τοῖς ἱεροῖς τοῦ μακαρίου λειψάνοις παρεδρεῖν φιλοῦντες τῆ ὑπερβολῇ τῆς δι' αὐτοῦ ἐνεργουμένης χάριτος· δαυμόνων δὲ ὅσοι τῆς ἐνεργείας ἀπηλλάγησαν νέοι καὶ γέροντες καὶ παιδάκια τῆ ἰατρικῆς ἀπορροῦντα τοῦς θεομένους· πολλὰς οὐκ ἐν οὐδὲ ἀλλὰ πλείστα μάλιστα, τὰ μὲν ἦδη δαίμοσιν ἐνεργοῦμενα, τὰ δὲ καὶ πάθεισιν, οἷα τὰ πολλὰ τοῖς ἐκ γενέσεως ἐνοχλούμενα, πληθοῦσης ἢ λιγούσης σελήνης τῶν πονηρῶν χυμῶν ἐκστασι ἐπαγόντων τῷ πάσχοντι· καὶ τούτων ἀπόδειξις αὐτὰ τὰ τὴν ἐνεργεσίαν δεξάμενα σώματα, τὰς φυχὰς διεγείροντα κηρύττειν τὸν ἔλεον· καὶ τί ἂν τις ἐμπαραινέμεν βούλοιο τοῖς τοιοῦτοις διηγήμασιν, οἷς τὸν αὐθιμον τοῦτον καὶ μέγαν ὄντως ὁ παρ' αὐτοῦ δοξασθεῖς ἀντεδόξασε, ποικίλαις νόσοις ποικίλα δι' αὐτοῦ τὰ θαύματα καὶ διάφορα προχέον ἐκάστοτε; ὄντως γὰρ θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ κατὰ γενεὰν καὶ γενεὰν ἀνιστῶν οἷα περ φωστῆρας τῷ βίῳ καὶ τὰ παλαιὰ τοῖς νέοις πιστούμενος, ἵνα μὴ γυνῆ τῆ φήμῃ ἀμφιβάλληται τῶν παλαιῶν ἁγίων τὰ θαύματα.

Psalm. 67, 36. 86. Μέγας μὲν γὰρ Ἠλιοῦ καὶ οὐρανίαις πύλαις κλειδα τὴν γλῶτταν κτησάμενος, ἀλλ' ὁ ἡμέτερος Ἠλιοῦ τὸν τοῦ θαύματος λόγον ἔργω πιστοῦται, οὐ κλείσας ἢ καλέσας ὑετὸν ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ λόγῳ προστάξας καὶ ἀποστρέψας καὶ περιορίσας ἀνικμον γῆν ὕψυδαφ φερομένῳ τῷ ὑετῷ. Μέγας τῆς ἀρρήτου οἰκονομίας ὁ

Matth. 11, 11. Πρόδρομος καὶ οὐ μείζων οὐδέεις ἐν γεννητοῖς γυναικῶν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν τῷ μεγαλείῳ ἐφίκοιτο ἀνθρώπων οὐδέεις τὸ γενέσθαι καὶ νόμον τέλος καὶ τῆς χάριτος κήρυκα καὶ τὰλλα οἷς φίλος καὶ μάρτυς ἐχηρήματις γεννησιώτατος τοῦ φιλιανθρώπου ὄντως σωτήρος τῆς φύσεως·

ἀλλ' ἔχω τὸν τῷ λόγῳ προκείμενον ζηλωτὴν ἐκεῖνον, τῆς ἐρημίας ζηλωτὴν καὶ τῆς πίστεως, γραμματεῖς κενοῦς καὶ Φαρισαίους ἐλέγχοντα καὶ Χριστοῦ τὴν ἔλευσιν οὐ προκηρύττοντα μὲν ἐπικροῦντα¹ δὲ καὶ τῆς σκιᾶς τοῦ νόμου τοῦς πειθόμενους ἀπάγοντα καὶ μέχρις αὐτοῦ εἶγε δεήσει καὶ αἵματος πρὸς Ἑβραίων δήμους παρησιαζόμενον. Ἀντώνιος ὁ μέγας ἤγασεν ἔρημον τῆ ἀγγελικῆ πολιτεία· Εὐδόκιμος ἐκόσμησε τῆς τῶν μοναστῶν πολιτείας τὴν ὄντως ἀγαπητὴν καὶ θεῖαν κατάστασιν· ὁ μακάριος Σάβας καὶ ὁπόσοι ἕτεροι τὸν ἀσκητικὸν δι' ἑαυτῶν ἠνγκότες κατεκόσμησαν βίον, θαυμάσιοι τὴν ἀρετὴν χρηματίζαντες τοῦ αἰωνίου μακαρισμοῦ τυχεῖν ἠξιώθησαν· ὁ δὲ γε αὐθιμος οὗτος ἀνὴρ ἀπάντων τὰ κάλλιστα μελίτης δίκην συλλέξας καὶ μηδενὸς δευτέρου χρηματίζουσι φιλοτιμούμενος καθάπερ δι' ἐσώπυρον παρ' ἑαυτῷ τοῦς ἐκεῖνον ἀποδεικνύσι βίους, τὰς ἀπάντων χάριτας ὡσπερ διὰ βίον οὗτω καὶ διὰ θαυμάτων ἐνὶ παραδεικνύων ἀπαραιοῦτω χαρακτῆρι τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας· Εἰ δὲ ὡς τοῦ ἡμετέρου λόγου κρεῖττονα τὴν εἰς αὐτὸν ἐδημιᾶν συνείρασι μὲν τοῖς διηγήμασιν οὐ ῥάδιον ἔγνωμεν, Θεῷ δὲ τὸ πᾶν ἀνατιθέμεν, τῷ κἀκεῖνον τοῖς ἀθανάτοις μισθοῖς καὶ λόγον παντὸς ἀνωτέροις ἀμειψόμενῳ καὶ ἡμῖν εἰς ἀδύς αὐτὸν βίον τε κωβερνήτην καὶ ὁδηγὸν σωτηρίας καὶ ἀνεπαίσχυντον πρέσβιν ὑπὲρ ἐδεργεσίας παρέχοντα.

87. Ἄλλ' ὁ πᾶτερ ἡμέτερε (οὐδὲ γὰρ φθόνος οὐδ' ὅτι παρὰ δικαιοῖς ἐν τῷ τῷ κοινὸν ἀγαθὸν οἰκειοῦσθαι ἕκαστον, ὅτω πλέον πρόσεστιν πάθον καὶ σχέσεως, ἐπεὶπερ ἡ χάρις οὐ περιγράφεται) ὁ τῶν παλαιῶν μὲν ἀνδραγαθημάτων εἰκῶν τῶν δὲ νέων παράδειγμα, ὁ πίστεως ζήλω καὶ συγγενείας καὶ περιουσίας καταφρονήσας καὶ βίον καθαρῶτητι τοῦς ἀσωμάτους μιμούμενος, ὁ πόλις ἐρήμου· ἤκεις γὰρ ἀντὶ μυρίων ὁ εἰς τῷ πληθεῖ τῆς εἰς Θεὸν δοξολογίας παρεκτεινόμενος· ὁ ἡσυχίας καλλώπισμα καὶ πολλοῖς τοῦ πράγματος παράδειγμα κείμενος· ὁ νηστεία πύνας τὸ πνεῦμα καὶ νεκρώσει σαρκὸς ἀπομαράνας πάθη καὶ συμπαθείας ἔλεψ τὸν θεῖον δαφιλευσάμενος ἔλεον καὶ τὴν λαμπάδα φυλάττων ἀροῦσαν εἰς τὸ νυμφῶνος τὴν εἴσοδον· σὺ μὲν ἄρτι τῶν πόνων καὶ καμάτων ἀετῶν εἶχει τὰς ἀντιδόσεις, αὐτὴν τὴν οὐρανοῦ βασιλείαν, δι' ἣν τοῦς τοσοῦτους κατεβάλλον ἀγῶνας, αὐτὰ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ ὀφθαλμοῖς μὲν σαρκὸς ἀθέατα ὅσι δὲ ἀνήκουστα καὶ διανοίαις ἀνέμβατα καὶ αὐτοῖς ἀγγέλοις ἐφετά, ὅν ἀπολαβεῖς χαρμονικῶς ἐμφρανόμενος, μετὰ προφητῶν χορευόν, μετὰ ἀποστόλων ἀγαλλόμενος, μετὰ πατέρων χαίρων, μετὰ πάντων ἁγίων κοινῇ¹ δοξολογίαν σὺν ἀγγέλων τάγμασιν ἀπαύστως² ποιούμενος. Ἄλλ' αὐτὸς μὲν βιοῦς τοιοῦτων ἠξιώθη καὶ τῶν ἐπάθλων· αὐτοῖς δὲ, οἷς τὸ περὶ σὲ φιλότιμον διὰ τὸν σὲ δοξάσαντα Χριστὸν ἀνακέχεται, οἷς ἡ τοῦ τιμίον σου σκήνους περιστολῆ διεσπούδασται καὶ τῆς εἰς σὲ διαθέσεως ὁ πυρὸς θεομότηρα τῆ πίστει μᾶλλον ἀνάπτεται, δοίης τῶν τῆς σωτηρίας τὰς ἐκβάσεις ἐλπίδων· ἔχεις γὰρ ἦδη

VITA

BHG.
647-650.

Invocatio.

F

85. — ¹ ita A; ἀποόλωσε expectaveris. — ² locus corruptus. — ³ ἐτι A.

86. — ¹ ἐπικουροῦντα A.

87. — ¹ membrana lacera est, vocabulum unum deest. — ² ...αὐστως A.

VITA τὸ καθαρόν τῆς προσβείας, τῆς σωματικῆς λήμης ἀπολυθεὶς καὶ τοῦ ἐνταῦθα γνόφου, ᾧ συνεχόμεθα³, κἀκείσε καταλαβόν, ἐνθα οὐκ ἐν ἐσόπτροις, οὐκ ἐν αἰνύμασιν ἀλλὰ προσώπῳ θεῷ παρίσταται τὰς ἐλλάμψεις δεχόμενος ἀμέσως καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἀπολαύων χαρᾶς, ἣ ἐστὶ χριστιανοῖς τῶν ἐλπίδων πέρας· δόξης δὲ τοῦ πάθου τὴν ἀμοιβὴν ψυχικῶν σφαλμάτων τὸ ἱλαστήριον, σωματικῶν ἀρρωστημάτων ἰάματα καὶ τῶν ἐξ ἁμαρτιῶν προσγινομένων συμφορῶν ἐξαετᾶζοις ἀπάντων καὶ πάντα εἰς ἡμῖν τῷ βίῳ τῷδε προασπιστῆς, ὁδηγός καὶ πρὸς πᾶσαν ἀνεργὸς σωτηρίαν καὶ τῆς σῆς ἐκεῖ μακαρίας λήξεως κοινοῦς ἐργαζόμενος, ὡς ἂν γε μεσιτεία τῆ σῆ Χριστός ὁ πάντων Θεός καὶ σὲ διαφερόντως ὡσπερ ζῶντα καὶ μετὰ τέλος τετιμηκὸς κρατήσοι μὲν τῆ <δεξιᾶ⁴> ἡμῶν τῆς δεξιᾶς καὶ ἐν τῆ βουλή⁵..... διηγῆσοι καὶ μετὰ δόξης εἰς οὐρανίους ἀναλάβηται⁶ σκηνὰς τῆς ἅμα σοὶ χαρισάμενος⁶ ἡμῖν ἀπολαῦσαι χαρᾶς καὶ γλυκντάτης μακαριότητος, ὅτι αὐτῷ πρόπει δόξα, τιμὴ <καὶ> προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάοχῳ Πατρὶ καὶ τῷ πατρογενῶ καὶ ζωοποιῶ Πνεύματι, νῦν καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

³ συνεχο... A. — ⁴ om. A — ⁵ ...λάβηται A. — ⁶ χα....μενος A.

B

DE S. BLASIO AMORIENSI

E

MONACHO CONSTANTINOPOLI

AN.909-912

COMMENTARIUS PRAEVIUS

H. D.

Vita S. Blasii, in uno codice servata,

1. Vitam S. Blasii, qui fuit monachus Romae in monasterio Sancti Caesarii, Constantinopoli in monasterio Studii et in Monte Athone, ex uno qui superest codice proferimus, Parisiensis graeco 1491 (= P), fol. 64^a-86, saec. X exarato (1), quod est menologium decembris. Scriptura nitida est et elegans, liber egregie servatus. Vita tamen Blasii non optime neque perspicue tradita est. Multis sane mendis scatet quae librarii oscitantia induxit, sed et plurimas vocabulorum figuras praebet et verborum consecutiones quas ab ipso scriptore inductas fuisse nobis suspicio est. Alios libelli testes, in dirimendis huiusmodi dubiis pernecessarios frustra quaesivimus. Quare emendationibus admodum parce utendum fuit, et eas solas quae indubiae videbantur, in ipsa scriptoris phrasi posuimus; si quid autem audacius occurreret, ad infimam reiectum est paginam. Vitam S. Blasii in ipso codice nostro legit illustrissimus Cangius, et selecta quaedam transtulit in Glossarium. Nonnullos quoque locos ex eadem excerptit Wilhelmus Meyer, Spirensis, ut ostenderet rhythmicas clausulas a biographo adhibitae esse (2).

a monacho Studita exarata fuit.

2. Is autem Vitae S. Blasii scriptor monachus Studita fuit, ab hegumeno Anatolio illo, qui ipsum Blasium in coenobium suum recepit, angelica veste indutus (c. 19). Ex ipsius sancti ore accepta esse quae de eo narrat nusquam prodit; multa tamen ex proprii coenobii traditione colligere potuit. Sed testem habuit omni exceptione maiorem, Lucam illum, cuius hortatu ad Blasii gesta conscribenda se accinxit (c. 26). Fuit ille praecipuus e Blasii discipulis; multos cum eo annos degit tum Romae, tum Constantinopoli et tandem in sacro monte (cc. 19, 23), eique guber-

nandi asceterii Athonensis cura a magistro morituro commissa fuit (c. 25). Nulla habuisse videtur biographus scripta documenta, praeter unum quod ceterum a proposito plane alienum est. Huius enim Vitae S. Blasii proprium et singulare est quod vix incoeptam rerum seriem scriptor interrumpit ut historiam, quam vocant animae utilem, vulgatam illam de Euphrosyni coquo, enarrare incipiat (cc. 3-6). Ipsius Blasii gesta ex auditis refert et diligenter quidem. Nihil enim est in iis quae de rebus hominibusque huius aetatis attingit quae non accurate dicta esse reperias.

3. Igitur, absoluta Euphrosyni historia, ad Blasium redit. Hic natus est in agro Amoriensi, pago dicto Ἀρλοσιαναῖς, optimis piisque parentibus, a quibus in baptismo Basilii nomen accepit. Ab Eustratio Pessinuntis metropolitae subdiaconus ordinatus, mox Byzantium ducitur, ubi ab Ignatio patriarcha ad diaconatus gradum evehitur. At vero, veteris Romae desiderio captus, ignotum et prorsus indignum monachum sequitur, qui eum in Bulgariam ducit et pretio venundat. A barbaro, qui eum emerat mox dimittitur, sed in manus piratarum incidit, qui eum in loco deserto relinquunt. Tum recurrit ad orationem et ab angelo, ut alter Tobias, reducit in Bulgariam et episcopo, Romanum iter paranti, comes adhaeret. Romae autem totus est in locis sacris et monasteriis perlustrandis, nec episcopum in patriam redeuntem comitari paratum se ostendit. Monasterio Sancti Caesarii tunc praererat Eustratius Cyzicenus; hic sanctum virum suscipit, eique primum cellam assignat, ubi hesychastarum more degat; mox monastico illum habitu induit nomenque Basilii cum Blasii commutat. In omni

Vitae argumentum.

(1) Catal. Gr. Paris., p. 175. — (2) Gesammelte Abhandlungen zur mittellateinischen

Rythmik, t. II (Berlin, 1905), p. 229-35.

virtutum

A virtutum exercitio eximius, orandi studio, labori manuum, scribendi officio variisque muneribus addictus, per annos decem et octo omnibus exemplo est; tandem relucians sacerdotio initiatur. Plurimi autem in corporis et animae angustiis eius opem implorantes non sine miraculo iuvantur. Inter discipulos bene multos qui ipsi adhaeserunt praecipui fuerunt Lucas, Symeon et Ioseph, et huius quidem laudes paulo fusius persequitur hagiographus. Jam fama sancti viri paulatim crescente, hominum frequentiam iugendi consilium inicit, morbumque obleniens, cum tribus discipulis profiscicitur, quasi aquis Puteolans fruiturus; revera autem navem conscendit, Constantinopolim appellit et ab Anatolio hegumeno in Studii coenobio benigne susceptus, propediem ab Antonio patriarcha et Leone imperatore, qui eius alloquio frui gestiebant, arecscitur. Quattuor autem elapsis annis, Anatolio annuente, cum tribus discipulis in Montem Athonem secedit. Ibi autem nulla palitur lum ex rerum inopia, lum ex hominum invidia. In locis desertis et inaccessis ut plurimum, praesertim tempore quadragesimae degit, solis herbis victians. Dum ibidem sacram celebrat liturgiam, caelestes a pastoribus audiuntur voces. Post duodecim annos, ab iis qui in sacro monte principatum sibi vindicabant, molestiis affectus, Byzantium redire cogitur, ut imperatoris gratiam suis monachis conciliet, uniceque ex discipulis monasterii gubernandi munus committit. A Studitis amicissime rursum excipitur, statimque imperatorem adit, a quo chrysobullum im-

petrat. Proximae mortis praescius, sacra mysteria ultimo celebrat, et paulo post animam Deo reddit. Deponitur in oratorio Sancti Georgii, quod est ad sinistram ecclesiae Sancti Iohannis Studitarum.

4. Quo die quove anno Blasius obierit, a biographo reficitur. Dies obitus ille censendus est quo eius festum agitur. Iamvero in menologio, quod nobis Vitam Blasii suppeditavit, ea legenda praebetur ad diem 20 decembris; in synaxariis vero ad 31 martii haec habentur: τοῦ ὁσίου Βλασίου τοῦ ἐκ πόλεως Ἀμορίου τὴν γέννησιν ἔχοντος (1), quae certo certius nostri Blasii annuntiatio est, ut et illa quam ad eundem diem habent nonnulli libri Slavici: Sancti Blasii thaumaturgi. Sorte magis quam ratione alleruter dies eligendus est. Ut Vitae Blasii aliquis adoretur chronotaxis, necesse est ea passim colligere quae cum temporum ratione quodammodo conexa sunt. Et Romae quidem commemoratus est annos minimum decem et octo (c. 14), in monasterio Studii annos quattuor (c. 23), in Monte Athone annos duodecim (c. 25). Iamvero quando Roma rediit ab hegumeno Studitarum exceptus est, Antonius Cauleas patriarchatum (893-901), Leo VI imperium (886-912) tenebant (c. 19). Sedecim igitur anni quibus a reditu supervixit, non ante mensem maium anni 893 currere coeperunt, et saltem ad diem 20 decembris 909, vel 31 martii 910 vitam produxisse dicendus est; nihil tamen obstat quominus ad annum 912 protrahatur. Cetera nimis incerta sunt ut temporum ratio inde ducatur.

AUCTORE
H. D.

Dies
obitus
incertus.

Vitae
chronotaxis.

(1) Synax. Eccl. CP., p. 576; ita fere et Menaea, Athenis impressa, Μὴν μάρτιος (s. a.), p. 148. Etiam apud Synaxaristam. NICODEMUS HAGIORITA, Συναξαριστὴς τῶν δώδεκα μηνῶν, t. VIII (Constantinopoli, 1845), p. 144; C. Du-

KAKIS, Μέγας συναξαριστὴς, Mart., p. 492, ubi Blasii commemoratio hisce versiculis ornata est: Καρπούς, Βλάσιε, ἀρετῶν ἐκπλαστάνας; ὁσπερ τρυγὰς νῦν ἐν πόλει μετ' ἀγγέλων.

VITA S. BLASII

C E codice bibliothecae Nationalis Parisiensis graec. 1491 (= P). Cf. Comm. praev. num. 1. F

Βίος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν
Βλασίου.

ἀληθὲς εἰπεῖν δι' ἀσθένειαν σημαγραφεῖν⁴ οὐκ εἰδότες τὸ χρήσιμον, νόμοις δὲ πνευματικῆς φιλίας καὶ μόνον πειθόμενοι καὶ ταύτη τὰς ἐλπίδας τῆς ταπεινῆς ἡμῶν διανοίας ἐρείσαντες, ἐν τοῖς ὑπὲρ ἡμᾶς ἐαντοῦς ἐξεδώκαμεν, ἄριστον πρὸς ἐπίδειξιν τῶν ἄλλων ἡγοούμενοι τὸ τῆ ὕπακοῆ καλλωπίζεσθαι. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸν μέγαν ἀπόστολον τοὺς χρόνους τῆς ἀγνοίας καθ' ἐκάστην ἑπερορῶν ὁ Θεὸς ἀνθρακας τῆς αὐτοῦ φιλανθρώπου προνοίας τοὺς εἰς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατηρητότας ἡμᾶς ἀναδεικνύσει, δεῖ πάντως ἕκνον παντός πόρω θένοντας τῆ τούτων λάμπει καταφωτίζεσθαι καὶ λογογραφεῖν καθόσον οἶόν τε τὰ τῶν ἁγίων ἀνδραγαθήματα· ἀνθρακας δ' ἂν οἶμαι τῆ πρὸς Θεὸν οἰκειώσει ὡς ἔξω σαρκὸς χερματίζοντας καὶ τὸ τῆς εἰκότος ἀρχέτοπον ἐν τῇ τῶν παθῶν ἀπεκδύσει μὴ λυμνημένους⁵, ἀλλὰ μὴν καὶ ὡς φροστῆρας ἐν κόσμῳ τεθέντας τῇ τῶν ἀρετῶν⁶

Prooemium. 1. Οἱ τὰς ἔξωθεν ἀριστείας τοῖς πύλαξιν ἐργαράττειν βουλόμενοι καὶ ταύταις τοὺς πολλοὺς¹ ἐνατενίζειν ἐθέλοντες, εἰκότων μεγέθει καὶ ἱστοριῶν εἰσηγήσει² προσθήσω δ' ὅτι καὶ χρωμάτων εὐχρησίας καταποικίλλουσιν, ὡς ἂν τῇ τέχνῃ τὴν γνῶσιν δημοσιεύσαντες ἐκατέρωθεν πρὸς ἐαντοῦς, ὁποτέρως ἔχοι τὸ ὑποκείμενον, τὸν ἔπαινον ἐπισπάσσονται· πέφυκε γὰρ πως ὁ χαρακτήρ ὡς ἐν κατόπτρῳ τὴν ὄραν τῆς κριτικῆς ἐπιδεικνύσθαι διαθέσεως· οὕτως οἶμαι τῶν ἄλλων ἐνθετῇ καταλήλῳ σχετικῇ διαθέσει καὶ ἀθλητῶν μᾶλλον ἀνδρείαν καὶ ὁσίων στηλογραφεῖσθαι παγκράτιον, τῆς εὐαγγελικῆς παρατάξεως θεῖῳ πνεύματι τὴν διαφορὰν τῶν χαρισμάτων ἐν τοῖς πολλοῖς ἀριθμῆσάς³. Ἀλλὰ τούτων ἀμφοτέρων ἡμεῖς (τὸ

1. —¹ τοῖς πολλοῖς P. —² εἰσηγήσεις P. —³ ἀριθμῆσασα P. —⁴ σκιαγραφεῖν P. —⁵ λυμνη-
Νοβενbris Tomus IV.

νάμενοι P. —⁶ ἀρετῶν // // // // P.

A και τῆ λοιπῇ τῶν ἀγαθῶν μετουσίᾳ ἐπιτεροπό-
μενος και τὸν τῶν ἀπάντων αἴτιον δοξάζων Θεὸν
ἐμακάριζεν ἐαυτὸν ὡς τοιαύτης ἡξιομένον τι-
μῆς· πλὴν κορένυσθαι τὸ σύνολον μὴ βουλό-
μενος ἐπεθύμει τι ἐξ αὐτῶν προσλαβέσθαι
καὶ οὐκ ἠδύνατο.

5. Οὕτω δὲ προστετηκώς τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς
λήψεως, ὁρᾷ τὸν ἀδελφόν, ἐκείνον δὲ λέγω τὸν
νέον, τὸν τῆς εὐφροσύνης ἐπώνυμον, τὸν ἐκ τῆς
ἀνθρακιάς κατησβολωμένον τὸ πρόσωπον ἔχον-
τα ἐν πᾶσιν αὐτὸς οἷς ἔδρα τε καὶ εἰθαύμαζε
καὶ λαβεῖν ἐπεθύμει καὶ οὐκ ἠδύνατο προπο-
ρευόμενον ἔμπροσθε καὶ πάντων ὧν ἐκείνος
ἐγλάγετο τοῦτον ἀφθόνως τὴν ἀπόλαυσιν φέ-
ροντα· ὡς ἐν ἐκλήξει δὲ γενόμενος ἐπὶ τῷ
ὀφθέντι παραδόξῳ θεάματι, οὕτω πως ἤρητο
πρὸς αὐτὸν διττόμοιος· « Τέκνον Εὐφρόσυνε,
ὅπου δὴ <χάρις> τὴν διατριβὴν ἐνταῦθα πε-
ποίησαι; » Ὁ δὲ μειδιῶντι προσώπῳ θεωροη-
κώς πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· « Ὁ πάτερ, τού-
των ὄντων ὁρᾷς ἀγαθῶν ὥσπερ δὴ τὴν ἀπό-
λαυσιν οὕτω μοι καὶ τὴν ἐξουσίαν ὁ μόνος
φιλάνθρωπος Θεὸς κατελείπτεσε. » — « Καὶ
δύνασαι, » φησὶν ὁ πατήρ, « ἐκ τούτων, ὃ τέκ-
νον, ἐμοὶ τι παρασχέιν; » — « Λάβε, » φησὶ,
« πάτερ, εἴτι καὶ βούλοιο. » — « Οὐ, » φησὶ,
« τέκνον, » πρὸς αὐτὸν ὁ πατήρ· « πολλὰκις
γὰρ τοῦτο ποιῆσαι βουλήθεὶς οὐ δεδόνημαι. »

B Τότε μετὰ πολλῆς τῆς εὐθέτητος τῶν τετραπῶν
καὶ ἀνεκίστων καρπῶν² προσελθεῖν λέγεται
τὸν νεανίαν, καὶ ἀδεῶς τῶν ἀρρήτων ἐκείνων
ἀγαθῶν ἀφαγάμενον δοῦναι τῷ γέροντι ἐξ αὐτῶν
μῆλα τρία· τὸν δὲ μετὰ πολλῆς δεξάμενον τῆς
χαρᾶς γήθειν τε καὶ ἐφραίνεσθαι, ὡς εὐθέως
εἰς ἐαυτὸν, τῆς ὀπτασίας πέρας ἐχούσης, ἐπανελ-
θεῖν καὶ εὐρεῖν κατ' ἀλήθειαν ταῖς οἰκειαῖς
χερσὶν τὰ τρία μῆλα κατέχοντα. Φοβῆς δὲ
ὅλος καὶ σύντρομος γεγονώς, παρενθὲ κελύ-
σας κροσθήναι τὸ ξέλον εἶχτο τῆς εὐωνυίας
μετὰ πάντων ἐχαριστίας, τὸν θεαθέντων ἀγα-
θῶν ἀκόρεστον ἐν ἐαυτῷ τὴν θυμῶδιαν ποιού-
μενος. Μετὰ δὲ τὴν κατ' ἔθος τῆς θείας λει-
τουργίας ἐκλήρωσιν ἔτι τῆς ἱερᾶς ἀμπεχό-
μενος διπλοῦδος, ἄφηγητὴς σὺν φόβῳ πολλῷ
C τῆς ὑπὲρ νοῦν θεωρίας ἐγένετο καὶ πρὸς ἐαυτὸν
ἐλθεῖν ἐκ τοῦ μαγειρίου τὸν νέον προσέταπεν.

6. Ὡς δὲ τοῦτον εὐθέως παρέστησαν εἰδεχ-
θεὶ τῷ προσώπῳ καὶ τοῖς πινραοῖς ἀμφίως ἑε-
ρτωμένον ὑπάγοντα· « Ποῦ, » φησὶν ὁ πατήρ,
« ὃ σὺ, ταύτη διέτριβες τῇ νυκτί; » Ὁ δὲ πρὸς
γῆν νενεκῶς οὐδὲν τὸ σύνολον ἀπεκρίνατο.
Ἐπὶ πολὺ δὲ τοῦ γηραίου προτεινόντος τὴν
ἐρώτησιν, σύντακτος ὁ νεανίας γενόμενος ἠρέ-
μα πως ἀπεκρίνατο· « Ἄγροεις ὅλος, ὃ πάτερ,
ὅπου ἀμφότεροι διετριβόμεν; » Τότε φρικτῆ
κατέσχε τὸν γηραῖον καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἄ-
σπονδος, ὡς παρενθὲ πρὸς αὐτὸν ἐκβαλόντα τὰ
τρία μῆλα εἰπεῖν· « Καὶ ἐπιγινώσκεις ταῦτα; »
Ὁ δὲ· « Ναί, » φησὶ, « πάτερ· πῶς γὰρ οὐ;
καὶ γὰρ ἐγὼ σοὶ ταῦτα παρέσχον. » Τότε
πρὸς αὐτὸν ὁ πατήρ· « Ἐπὶ πάντων μακάριος

εἰ, τέκνον Εὐφρόσυνε, ὡς τοιούτων ἡξιομένους
τῶν ἀγαθῶν· σὴ γὰρ ἀληθῶς καθηγγητὴς ἀξίος
τῆς ἐμῆς ἀναξίον καὶ ταλαιπώρον φυχῆς. »
Κύψας δὲ μετὰ φόβον καὶ προσκνησίας αὐτοῦ
τοῖς ποσὶν ἄρας τε καὶ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ-
τον εἰσαγαγὼν οἰκειαῖς χερσὶν ἐν ἱερῷ σκεύει
τὰς τρεῖς ἐκεινας εὐλογίας μελίσας πᾶσι τοῖς
ἀδελφοῖς τῶν ἀθανάτων ἐπέληψε δωρεῶν·
οὕτως οἱ¹ τῆς ἀφθαρσίας ἐργάται ἐν φαρτῷ
σώματι τῶν ζῴων καὶ ἀφθάρτων πρὸ τῶν
ἐκείθεν ἐντεῦθεν ἀπήλασαν ἀγαθῶν. Ὁ δὲ
τῆς εὐφροσύνης ἐπώνυμος τὴν δόξαν τῶν ἀν-
θρώπων ἀδοξίαν ὡς τὰ πολλὰ τοῖς ἀνθρώποις
παρέχειν ἠγούμενος, ἀφανῆς ἐξ αὐτῆς τῆς ὥρας
ἐγένετο. Ἡ γὰρ τῶν ἁγίων δόξα οὐκ οἶδεν
ὄλως τοῖς ἀνθρώπων ἐπαίνοις συγκαταστή-
φασθαι, ἐν ἐαυτῇ δὲ τὴν πράξιν εἰς θεωρίας
ἐπίβασιν φέρονσα ἔχει τὸ εἶναι δι' ἀδοξίας δόξα
παρὰ τοῦ πᾶσι τὰ πάντα δοξάζοντος. Ἡμεῖς
δὲ ταύτην λοιπὸν τὴν διήγησιν ὠφέλιμον οὖσαν
προθεῖναι τῷ βίῳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν
B Βλασίου ἀξιον κριναντες, ἐπ' αὐτὸν ἡδὴ Θεοῦ
διδόντος λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος τὸν
κάλυπον τρέπομεν.

7. Πόλις μὲν οὖν, ὥσπερ φθάσαντες εἶπομεν,
ὑπήρχεν αὐτῷ τὸ Ἀμμόριον, χωρίον δὲ Ἀπλα-
τιαναῖς προσαγορευόμενον ὑπὸ τῆν ἐνορίαν
ὄν τε καὶ διακεῖμενον τῆς εὐαγωγῆς τε καὶ περι-
δόξου τῶν Πισσινῶν μητροπόλεως (1) ἐγγενῆς
καὶ οὗτος τῶν ἀπ' ἡλίου ἀνατολῶν· παραχω-
ρήσει γὰρ δὴ πάντως ὁ μέγας Ἰωβ ἐπίσης
τῇ πατρίδι καὶ τούτῳ τοῖς αὐτοῦ ἐπαίνοις κατα-
λαμπρύνεσθαι· γεννήτορες δὲ εὐσεβεῖς ὁμοῦ
καὶ φιλόθεοι καὶ τῆς καλλίστης συζυγίας ἐν-
τεῦθεν δι' εὐτεχνίας τὰ γέρα καρπούμενοι
πλοῦτῳ καὶ περιουσίᾳ καὶ δόξης λαμπρότητι
καὶ τῇ λοιπῇ τοῦ βίου κομῶντες εὐερίᾳ¹.
τεττάρων γὰρ υἱῶν πατέρες ὑπάρξαντες καὶ
τούτοις εὐσεβείας ὑπόθεσις χρηματίζαντες ἦσαν
κλέος ἐν ἅπασιν, ἐπεὶ καὶ ὁ πατήρ, ὡς ἐμάθο-
μεν, Ἡρακλῆς προσηγορεῖτο, τῆς ἐκκληρίας
τοῦ γένους ἄνωθεν εἰς πολλὰ διαίρεθεις καὶ
μέχρι τοῦ νῦν τὸ λαμπρὸν διασφουζούσης ἐν
πᾶσιν, ὡς εἰπεῖν, τοῦ ὀνόματος. Τὸ δὲ τῆς μη-
τρὸς καταμαθεῖν οὐδόλως ἠδυνήθημεν ὄνομα,
Ὁ γοῦν πρῶτος τῶν παιδῶν τὰς ὀδύνας διαε-
ρήξας τῆς φύσεως εὐφύης εἰ καὶ τις ἄλλος ἐν
τῇ τοιβῇ τῶν μαθημάτων γενόμενος τοῦνεκα²
τῆς οἰκείας πατρὸς τὴν ἐν τῷ Βυζαντίῳ δια-
τριβὴν ἐκλεξάμενος καὶ ταύτην προσδιατριβῆς,
ὡς ἐπρεπεν ἀξίως τε τῆς ἀρετῆς, ἐν ὀλίγῳ χρό-
νῳ τὸ ἀθάνατον χροῖμα τῆς ἱεροσύνης ἐμπο-
ρευσάμενος, πρεσβύτερος ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλη-
σίᾳ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας γενένηται, ἔστιν ἂ
τῆς πρὸς Θεὸν οἰκειώσεως τὰ ἐκ τῆς ἱεροσύ-
νης ὠφέλιμα τοῖς πολλοῖς καταλείψας ἰνδάλ-
ματα. Ὁ δὲ παῖς Βασίλειος — τοῦτο γὰρ ἦν
τῷ ὀσίῳ τὸ ἐκ τῆς ἀναγεννήσεως ὄνομα — πλάσιον
ἀρίστην ὑπὸ τῶν φασάντων διαπλάττόμενος
εἶχετο τῆς νηπιώδους διδασκαλίας, ὥσπερ εἰ-
κός, τὴν τῶν γραμμάτων ἐκπαιδευόμενος μά-

VITA

Rursum
de sancti
patria et
parentibus.

Iob. 1, 3.

Matris
nomen
ignotum.Basilius
prius
vocalus,

5. —¹ om. P. —² ita P; τοῖς τετραπῶσι καὶ ἀνη-
καστοῖς καρποῖς εὐσεβείας.

6. —¹ οὕτω σοὶ P.

7. —¹ εὐερίᾳ P. —² ita P; nonnulla deesse
censeo.

(1) Amorium sedes quondam episcopalis Phry-
giae Salutaris, dein Galatiae Salutaris addita

sub metropoli Pessihunte. RAMSAY, *The Histo-
rical Geography of Asia Minor*, p. 221-31.

-θησιν.

VITA

subdiaconus ordinatur.

Byzantium ductus

C

in S. Sophia diaconus ordinatur.

Diaboli tentatur insidiis.

θησιν. Αί γάρ ἐκ φύσεως ἕξεις καλῶς ἐν τούτοις διαπλαττόμενοι πρὸς πᾶν ὄτιον τῶν κρείττωνων ἐδωαρή και ἐπρόσσιτον τὸν νηπιώδη νοῦν ἀπεργάζονται. Ἐπει δὲ τέλος ἡ ἀκμὴ τῆς πρώτης ἡλικίας ἐλάμβανε και πέρασ εἶχεν αὐτῶ τῶν στοιχείων ἡ προκαταρκτικὴ τῶν παιδῶν διάγνωσις, τῷ μεγάλῳ προόδῳ τῆς προσηθείσης λαμπρᾶς μητροπόλεως ὑπὸ τῶν γεννητόρων ὡσπερ τι θεῖον ἀνάθημα προσκομίζεται, και παρ' αὐτοῦ καταξιοῦται τοῦ πρώτου βαθμοῦ τὴν σφραγίδα τῆς ἱερᾶς λειτουργίας τοῦ ὑποδιακόνου εἰσδέξασθαι. Ἐδοστράτιος δὲ ἦν ὁ θανάσιος, ὁ τοῦ μεγάλου Ἰγνατίου φοιτητῆς προσφιλέστατος (1), ἄρτι τότε φωστῆρος δίκην τῆ Κωνσταντινουπόλει τεθέντος ἐκείνου και ταύτης τὸν λαὸν ὁσίως τε και εὐσεβῶς ταῖς ὀρθοτόμοις διδασκαλίαις ὑθμιζόμετος· εἰθ' ὁσῶς μετ' ὀλίγον χρόνον πρὸς τὸν σύγγονον ὑπὸ τῶν φραντῶν και οὗτος εἰς τὸ Βυζάντιον ἀποσταλεῖς εἰσελήλυθε, τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ λοιπὸν καρωσόμενος ἐπιμέλειαν. Ὡς δὲ τοῦτον ἐκείνου μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς εἰσδέξατο, τῆ φυσικῆ στοργῆ διαμεριζόμενος πανταχόθεν σπλάγγνοις κατετιρώσκετο, μήπως ἐξ ἄβουλιᾶς οἶα μείρακα και ἀδαῖ ἀλλὰ μὴν και ἀσυνήθη τοῦ τόπου ἔπαρχοντά τι τῶν οὐ δεόντων προσγένηται· τοῖνον τὸ τῆς ψυχῆς ὠραῖον κατὰ πάντα τῆ εὐμορφία τοῦ σώματος συγκείμενον θεασάμενος, ἤσθη τοῦ παιδὸς τὸ ἀκέραιον· και ὑπολαβὼν οὐκ ἔμετο δεῖν τοῖς τραγικοῖς και ληρώδεσι τῶν ἕξῳ μαθημάτων τὴν τοῦτου ἀπασχολῆσαι διάνοιαν, μᾶλλον μὲν οὖν τοῖς ἠθικωτέροις λογίοις τοῦ τε Δαβὶδ και Σολομῶν προσομιλεῖν παρεσκεύασε. Καὶ δὴ προέκοπτεν ὁ νέος ταῖς καλαῖς ἀναβάσειν ὀσημέραι τῆς θείας γραφῆς ὑθμιζόμενος. Ἰούλου δὲ τὰς παρεῖας κατακοσμεῖν μέλλοντος, ἤνικα μάλιστα τῆ νεότητι τῶν παθῶν ὁ ἐσμὸς ὑπεισέρχεται, ἦν ἰδεῖν ἀληθῶς, ἐπ' αὐτῶ τὸ τῆς γραφῆς ἐκκληροῦμενον, φάβῳ τὰς σάρκας προσκλωμένας τῷ κτίσαντι και δι' αὐτῶν καθ' ἐκάστην τὸν τῆς ἀμαρτίας νόμον ὡς οἶον τε ἀντιστρατευόμενον. Ὡς δὲ ὁ χρόνος τῆ πείρα τὴν φάσιν τοῦτου πρὸς τὸ κρεῖττον διήμειβε και ἄξιον αὐτὸν τῆς ἀρετῆς τὸ δοκιμῶν πρὸς καταρτισμὸν τοῦ πνεύματος ὑπεδέδεικνε, χειροτονεῖται και οὗτος ὑπὸ τοῦ παμμάκαρος Ἰγνατίου ἐν τῆ τοῦ Θεοῦ Σοφία διάκονος· και ἦν οὖν τῷ ἀδελφῷ καθ' ἐκάστην ἐνδελεχῶν τοῖς ἀγαθοῖς κατορθώμασι· τὸ γὰρ ἀκμάζον τῆς φύσεως ἐπειδ' ἂν δεξιῶς τὸ περιπαθὲς κατακρατήσσει τῶν αἰσθήσεων, ἅπαν τὸ ἐξενυμένον ἀπονεκρῶσῶν ἔνθεν τῆς ἡδονῆς ἀδούλωτον ἔχει τῆς ψυχῆς τὴν εὐγένειαν, ἐν οὐδενὶ τὸ σύνολον ἐκτρέπεόμενον.

8. Ἐπει οὖν ἔγνω καλῶς, ὡς βέλεσι τισιν ὁ διάβολος τοῖς ἡμετέροις μέλεσι κέρηται και γοῦν σκάνδαλα διὰ τούτων τριβοῖς ἐντίθησι, πανταχόθεν τὸν θάνατον προτενόμενος (τῶν γὰρ ὀφθαλμῶν πορρικῶς μὴ λυμαινόμενον τὸν ἐνδοθεν ἄνθρωπον ἡ τῆς ἀφῆς ἐπιλυσώσεως ταῖς τῶν σωματῶν λειώτῃσι, ἀλλὰ μὴν και τῆς γενέσεως, ταῦτον δὲ εἰπεῖν τῆς ἀκοῆς τε και τῆς

δοσφρήσεως τῆ τῶν πραγμάτων ποιότητι μὴ D καταβλαπτόντων τὴν αἴσθησιν, ἀδύνατόν ποτε τὸν κοινὸν τοῦ γένους πολέμιον τῶν αὐτοῦ πονηρῶν βουλευμάτων τι ἐν ἡμῖν κατεργάσασθαι), ἠνιάτο τοῖνον και ἡσχαλλε¹ και τὴν ψυχὴν ταῖς φροντίσι διμεριζέτο, πῶς καθυποτάξαι τὴν σάρκα τῷ πνεύματι ἐαυτὸν² προσοικεῖώσει τῷ πλάσαντι. Περισκεψόμενος δὲ και εἰς ἐαυτὸν λογισάμενος, ὡς ἐν μέσῳ πόλει, εἰ μὴ ὑπερφνὲς τὸ γιγνόμενον, τὸ ἀγαθὸν πορίσασθαι σπάνιον, ὁρῶν δὲ τὴν μοχθηρὰν τῶν ἀνθρώπων διαγωγὴν ὡς παρεχομένη τὸ ἐστὶν ἴσα και ἠρινῶν ἀνθέων τὴν σῶστασιν ἔχουσα τί στενὴ δὲ ἡ πόλις και τεβλιμένη ἡ ὁδός, διαορήδην βοῶντος τοῦ τῶν ὄλων Θεοῦ ἐνηχοῦμενος, ὡσπερ τινὲ κέντρῳ τρωθεῖς τὴν διάνοιαν και ἴν' ἀληθὲς εἶπω θεομανθεῖς τὴν καρδίαν και πνεῦμα εὐθὲς τοῖς ἐγκάτοις ἔνθεν ἐαυτῷ προσλαβόμενος, καταλιπὼν τὸν σύγγονον και μόνος ἐν τῆ ἐκκλησίᾳ παραγερόμενος εὐρών τέ τινα μοναχὸν και μόνον τῷ προσήματι γνωρίζόμενος, ἐξέδοτο ἐαυτὸν πρὸς τὸ τῆς ξενιτείας πολύπονον στάδιον· ἠγνόει δὲ ὅπως ὡσπερ ἀπὸς τῷ λόφῳ περιπελεκόμενος· οὐδὲ γὰρ οἶδεν ὁ θεῖος πάθος κινδύνον ὑφοραῖσθαι τὸ σύνολον· πλὴν ὡς εἶδεν ἐκείνος ὁ τὴν πολίαν ἰσορροπον τῆ φρονήσει μὴ ἐπαγόμενος τὸν νέον τὸ ἄκακον και ἐπιρόθυμον εἰς τὴν ἔξοδον, εὐλαβείας ὑπεισδὸς προσωπεῖον ὁ ἔχθιστος βουλήν ἔχειν ἔλεγε τὴν αὐτὴν ἀπαίρειν ἐκείνον πρὸς τὴν μεγάλην τε και περιφανῆ τῶν πόλεων Ῥώμην. Οὕτω γὰρ και τὰ τοῦ σκοποῦ τῷ ὀσίῳ ἐδέδοκτο. Τότε μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς καταλιπὼν ὁ νέος γονεῖς, ἀγχιστεῖς, φίλους, ὡς ὑπὸ Θεοῦ πεμφθέντι προσεκολλήθη τῷ παραφῶρῳ και κακόφρονι γέροντι· οὕτω γὰρ ἐγὼ καλῶ τὸν τῆ ἀναισχύντῳ προθέσει κατὰ τοῦ γήρως καθοπλισάμενον· ἐπειδὴν γὰρ αἱ ὀρῆξεις τὰς ἐκ νεότητος ὀρμὰς συμμάχους ὡσπερ χρησάμεναι τὸ φροῦσιον τῆς ψυχῆς, τὸν νοῦν, καταβάλωσιν, αἰχμάλωτον ἦδη τοῦτον ποιήσαντες ἄγωσιν, εἰς ὅπερ και βούλωσιν. Οὕτως οὖν και οὗτος πονηρὰ ὡσπερ δεσποινῆ τῆ τυραννίδι τῶν κακῶν ὀπήστος κατὰ πάντα τῆ ἀμαρτία γενόμενος ὄλος τε τῆ μέθῃ τῆς φιλαργείας ἐκβακχευθεῖς, τὴν κατὰ τοῦ νέου ἀπόλειαν κακῶς προμηστεύεται· και διὸ τοῦ Βυζαντίου ἀπάραντες ἄμφω τε πρὸς τὰ τῆς Βουλγαρίας μέρη λοιπὸν κατανήσαντες, δολοκλοπεῖ τῷ νέῳ τὸν θάνατον· και [ἐν] ἐνὶ τῶν Σκυθῶν τοῦτον ἀπεμπολήσας, κρύβδην αὐτὸς ἔχχετο, τὸ δράμα ταμεινόμενος. Ὡς δὲ ὁ πριάμενος βάρβαρος τῷ ἐλευθερίῳ τοῦ νέου προσήματι τὴν τοῦ ἀκολάστου ἐκείνου τοῦ ἀμονάχου δι' ἐρωτήσεως κατέγνω δυσμένειαν — και γὰρ ἅπαντα πολυπραγμονήσας εἰσαῖθις μεμαθήκει τὰ προὑπάρξαντα, ὅπως τε προσφάσει τῆς εἰς τὴν Ῥώμην ἀπάξεως τὰ τῆς πράσεως τούτῳ προέτεινε δίκτυα — ὄλως οὐδὲν μελλήσας περὶ τὴν ἐρευναν τάχος δὲ ὀση δύναμις περικρατῆς αὐτοῦ τῆ τῶν πολλῶν διαδόσει γενόμενος, τῷ βαρβαρώδει και μόνον θυμῷ τὴν κατὰ τοῦ δυσμενοῦς ἐρώτησιν ποιησάμενος ἀπέλυσεν ἀβλα-

Matth. 7, 14.

Cum monacho ignoto sed indigno

Romam ire gestiens

F

Bulgariam petit,

ubi ab eodem venundatur.

³ τοῦτό που P.

8. — ¹ ἔσχαλλε P. — ² ἐαυτῷ P.

(1) Eustratius metropolita Pessinuntis sedit in Concilio Constantinopolitano an. 879. MANSI,

Concilia, t. XVII, p. 373.

VITA

A βῆ ἠῆγει γὰρ τοῦτοις προσφάτως τὸ κήρυγμα καὶ τῆς εὐσεβείας τὸ φῶς ἐπαιδαγωγεῖ πανταχόθεν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοὺς ὅσοι μάλιστα θεομυστερῶς τὸν Χριστὸν ἀγαπήσαντας ὅθεν οὐδὲ τὴν τοχούσαν ξενίαν τῷ ἁγίῳ καρνευσομένου γνώριμον τοῖς λοιποῖς τῶν Σκυθῶν καθίστησιν ἄρχουσιν. Οἱ δὲ τὸ πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ νέου φίλτρον³ θαυμάσαντες, μᾶλλον καὶ μᾶλλον πρὸς τὴν πίστιν ἐβραβιώθησαν, τὴν ἐν ἀκμῇ τῆς νεότητος αὐτοῦ τῶν δεινῶν ἐπιφορὰν ἀναλογιζόμενοι. « Φεῦ γάρ, » ἔλεγον, « ὁπόση μαγανία πρὸς τοὺς τοῦ Θεοῦ δούλους ὁ διάβολος κέχρηται. » Ὅτω δὲ τελείαν αὐτῶ τὴν ἐλευθερίαν ποιήσαντες παρεκάλουν εἰς ὄναρ χῶρον ἐθέλει τοῦτῳ δέμασθαι καταργῶν, ἀχώριστον τῆς ἐαυτῶν συνοσίας ἔχειν περιώμενοι. Ὅ δὲ τῷ θεῷ λόγῳ τὴν τοῦτον ἐκ γῆς ἀνυψώσας διάνοιαν ἀρχεισθαι μόνῃ περιχαρῶς πρὸς αὐτοὺς ἀπεφθέγγετο εἰς οἰκίας λομπρότητα τῆ σκέπῃ τοῦ οὐρανοῦ κολλοπιζέσθαι, ὅτι. « Ὁ κατοικῶν (φησὶ) ἐν βοήθειᾳ τοῦ ὑψίστου ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ σκέπῃ καθ' ἑκάστην ἀδύξεται. Ἐδύσατε οὖν με μᾶλλον, ὡ ἀδελφοί, τὴν φίλην τριβὴν ἐμοὶ τῷ ἀναξίῳ πορεύεσθαι καὶ Θεῷ δὲ εὐχῆς ἀποδοῦναι τὴν εὐνοίαν. Τοῦτο γὰρ καὶ ὑμῖν οὐκ ἀνόητον, τὸν μισθὸν δαφιλῆ πρὸς τοῦ μισθαποδότου Θεοῦ κομιζόμενοι. » Τότε μόλις μὲν ἀπέστειλαν ὁ ἄμους, τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης αὐτοῦ στοχασάμενοι.

9. Ἐθεν οὖν τὴν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταπορίας ποιούμενος λησταῖς πειραταῖς περιπέπτωκεν. οἱ καὶ φονίως αὐτῷ τὰς χεῖρας ἐκτείναντες καὶ τὸ ἐκκεραμέμενον¹ ἐν τῷ τραχήλῳ τοῦτον σταυροῖον δραξάμενοι — καὶ γὰρ χρηματικὸν ὑπάρχειν τὸν δίκαιον ὑπετόπασον — ἤρουντο πρὸς αὐτόν, εἶπερ τι τῶν αὐτοῖς ἐρασμίων ἐπιχομιζοῖτο. Ὅ δὲ τὸν σταυρὸν αὐτοῖς ὑπεδείκνυε καὶ τοῦτον ἀντὶ πολλῶν ὁμολογεῖ χρημάτων ἀσπάζεσθαι. Ὡς δὲ μὴδὲν τῶν αὐτοῖς ἐφευγῶν ἐν τούτῳ ἐπέβρισκον, ὥσπερ ἐπιμαρνέντες οἱ τάλανες ἄτε δὴ τοῦ σκοποῦ ἀστορήσαντες, εἰς ἔρημον τόπον τοῦτον ἐκβαλόντες ἀπῆχοντο, τοῖς ὁμοιοτρόποις αὐτῶν θηρσὶν οἱ δειλαιοὶ βροῦμα καταλιπόντες τὸν ἅγιον. αἱ γὰρ μαρὰ τῶν βεβήλων ψυχαὶ καὶ τὰς αἰτίας τῶν μεγίστων² κακῶν πρὸς οὐδὲν διατίθενται. Ὅτω τούτων παραδόξως διασωθεὶς προμηθείᾳ Θεοῦ τὸν παρὰ τῶν παλαμναίων ἐξέφυγε θάνατον, ἔρημος ὄλωσεν ἐξ ἀνθρώπων ἐπισκοπῆς καθιστάμενος. Ὅρων δὲ πανταχόθεν τὴν ἔρημον τραχεῖαν οὖσαν καὶ ἄβυτον (εἰς ὅση γὰρ διέκνευτο ἡλίβατα) καὶ τόπους φαραγγοειδεῖς τρόμον ἐμποιοῦντας καὶ μόνῳ τῷ βλέμματι, οὐκ ἔχον ὄθεν ταύτης ἀπάρεξται, πρὸς τὸ γόνυ κλίνας τοῦ σώματος, ἄνω δὲ πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς πατέρα μετὰ στεναγμοῦ καὶ δακρύων προσερείσας αὐτοῦ τὰ τῆς καρδίας ἀκοίμητα ὄμματα. « Σὺ, » φησὶ, « Κύριε, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα παρήγαγες· καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἐνώπιόν σου ἀντεπιεῖν τῷ σῷ δυναμένη προστάγματι· πάντα γὰρ τῇ σῇ παναλκείᾳ δεξιᾷ, βασιλεῦ οὐράνιε, κυβερνώμενα τὴν τοῦ εἶναι μετελήφασιν ἕπαρξιν· ἐλέησον οὖν καμὲ, πανάγαθε, τὸν ἀνάξιον τὸν τῷ σῷ φοβερῷ καὶ παναχράντῳ ὀνόματι κατα-

κολοθήσαντα· μή μου ταύτη τῇ ὥρᾳ παρίδης τὴν δέησιν μὴδὲ βδελύξῃ με τὸν ἀμαρτωλὸν τε καὶ ἄσωτον· ἐπιβλεψὼν δὲ ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου, δέσποτα, καὶ ἐπίσκεψαί με τὸν ἀσθενῆ καὶ ταλαίπωρον. Ἰδοὺ γάρ, ὡς ὄρας, ταῖς τῶν ἀμαρτιῶν μου σειραῖς συναφιγγόμενος πάσης ἀξίως βοήθειας ἐστέρημαι ὁ ἀνάξιος καὶ οὐκ ἔχω ποῦ προσφνεῖν ἢ εἰς τὴν σὴν πλουσίαν σκέπην τε καὶ ἀντίληψιν, ὅτι ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τῷ ἀνθρώπῳ ἢ σωτηρία καθέστηκεν. Ἀντιλαβοῦ οὖν με κατὰ τὸ λόγιόν σου καὶ ζῆσόν³ με καὶ μὴ κατασχόνῃς με ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου, ὅτι ἐκτός σου ἄλλον Θεὸν οὐκ ἐπίσταμαι. » Ταῦτα μετὰ πολλῶν δακρύων ὡς εἰκὸς προσενζάμενος ὡδὲ τε κάκεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς περιέθεεν, εἰ πως ἐν μέρει τινὶ κατιδεῖν δυναθῆναι ὁδὸν εὐθείαν καὶ εὐτριπτον. Καὶ δὴ πανταχόθεν περισκοποῦντι καὶ τοῖς δάκρυσιν κατολοφρομένῳ καὶ στένοντι δείκνυται θέαμα ξένον τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐνοράμενον, νέος τις λαμπροφύρος ἔμπροσθεν αὐτοῦ παριστάμενος καὶ κρείττον ἢ κατὰ ἄνθρωπον τὴν μορφήν αὐτῷ ἐνδεικνύμενος. Φῶς γὰρ ἐκ τῆς ὕψεως ἐναψήστραπται· καὶ χαριέντως οὕτω πρὸς τὴν ὁδὸν δακτυλοδεικτῶν ὑπεδείκνυε, βιάδην αὐτὸς τοῖς ποσὶν ἐμπροσθίως πορευόμενος. Τότε σύντρομος ὄλωσεν τῷ φόβῳ γενόμενος ἰδῶντι περιεργεῖτο καὶ ἔστειρε καὶ τὴν ψυχὴν τῷ θάρμῳ διεμερίζετο, οὐκ ἔχων ὅτι πρὸς τὸ φαινόμενον διαπαράξῃται. Ὡς δὲ κατεπεύροντα τοῦτον καὶ πανταχόθεν θαρρεῖν παρακελευόμενον ἐβλεπεν τὸν τὴν μορφήν ἐκείνην ἐπιδεικνύμενον, ὄλωσεν πρὸς τὴν τῶν ἀγαθῶν ἀγγελίαν γενόμενος καὶ τὴν δειλίαν ὥσπερ ἀπορουράμενος εἶπετο τοῦτῳ λοιπὸν μετὰ πολλῆς τῆς εὐθύτητος, παρὰ Κυρίου πιστεύσας ταύτην αὐτῷ τὴν βοήθειαν ἔσσεσθαι· πῶς ἀναξίως ἄρα διηγῆσαιμην τὸ ξένον τοῦ θαύματος; ὡς γὰρ ἡ ἱστορία τὸν Τωβίτ⁴ ἀπογράφει μετὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην τῆς αἰχμαλωσίας ἐπήρησιν καὶ τῶν⁵ ἀλγεωνῶν τὸ ἄπειρον πέλαγος καὶ τὴν ἐπὶ τούτοις δευνῶς ἐπενεχθεῖσαν ἀφυκτον αὐτῷ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκτόφλωσιν, ὅπως παρ' ἐλπίδας⁶ αὐτῷ προσελθόντα τὸν Ῥαφαὴλ Θεοῦ ἄγγελον ἐν ὑπέρθετον προσήματι πάντων ἰδιοποιοῦμενον ἤθεεν αὐτῷ τῶν δεινῶν τὴν ἀνάρρυσιν, εἴτ' ἐπιγνόντα τοῦτον πρὸς θαῦμα τρέψαι τῆς βουλῆς τὸ ἀτόρητον, μάλιστα γὰρ τῶν ὀφθαλμῶν παραδόξως τὴν πῆρσιν ἀποθέμενον, οὕτω καὶ ἐπὶ τούτῳ συμβέβηκεν, εἰ καὶ δεῦρο πλεονεκτεῖ τὸ θαῦμα τοῦ θαύματος. Ἄλλως γὰρ ὡδὲ κάκεισε νοεῖν τῆς ἀθυμίας τὴν κρίσιν εἰλήφαμεν· ἐπειδὴ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτὸν ἀκμάζοντα τῇ νεότητι καὶ πανταχόθεν τῶν πειρασμῶν ταῖς νιφάσι βαλλόμενον ἀναγκάζεσθαι ταῖς ἀσθενείαις ὑποβεβλήσθαι τῆς φύσεως, τοῦ λογισμοῦ μάλιστα τὸ ἀβέβαιον τῆς ἐργασίας αὐτῷ παρσφαινοντος (πέφικε γὰρ ἐν τούτοις ὁ λυμεὸν τῆς ζωῆς κατατοξεύειν ἡμῶν τὸν ἐνδοθεν ἀνθρώπον), ἄνοθεν ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν Θεὸς τεκμηριοῖ τὸ τελούμενον, πρὸς συμμαχίαν τοῦ οἰκείου θεράποντος ἐξαποστέλλων αὐτοῦ τὸν ἅγιον ἄγγελον, σθένος αὐτῷ περιζωννόντα κατὰ τῆς ἀντικειμένης δυνάμεως.

10. Ἀμέλει τῷ λευχειμονοῦντι νέῳ ἐπόμενος

et ab angelo,

ut aller Tobias,

F

reducitur

Liber dimissus

Psal. 90, 1.

in piralarum manus incidit,

a quibus in loco deserto retinquitur.

Ad orationem conjugit

³ φίλτρον P
9. — ¹ ἐκκεραμένον P. — ² in margine γνώμη P.

— ³ ita P. — ⁴ τῷ βίτ' P. — ⁵ τῶν, supra lín. P.
— ⁶ παρελπίδας P.

τῆς

VITA in Bulgariam. tῆς φοβεράς ἐρήμον τὸ τραχὺ τε καὶ ἄβατον εὐθυπόρως διέδρομεν, ἄχρις ὅτου καὶ αἰθίς πρὸς τὰ τῶν Βουλγάρων ἄμφο προσήγγισαν ὄρια· καὶ ἀφανὴς ἀθρόον ἐκείνος ὁ περικαλλῆς νεανίας ἐγένετο, ἀποροῆτως ὡσπερ τὴν ἔλευσιν οὕτω δὴ καὶ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ποιησάμενος· σύντρομος δὲ λοιπὸν καὶ αἰθίς ὁ τοῦ Χριστοῦ θεράπων γενόμενος, κῆψας καὶ τῷ Θεῷ τὴν ἐσχάριστον μετὰ δακρῶν ἀπονείμας προσκύνῃσιν ὄψετο τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πορείαν ποιούμενος. Εἶχε δὲ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς θανμαστῆς ὀπτασίας τὰ σύμβολα, ὅπως ἱσταμένῳ τούτῳ συνίστατο καὶ καθεζομένῳ συνεκαθέζετο καὶ τῆς ἀθυρίας ἀνήρει καὶ ὅπως αὐτοῦ πρὸς τὰ ὑπὲρ φύσιν τὴν φύσιν μετεστοιχείωσεν, ὡς μὴδὲ βρώσεως ἐν μεθέξει γενέσθαι τὸ σύνολον. Ταῦτα ὁ τῶν θανμασίων Θεὸς ὁ τοῦς ταπεινοῦς τῷ πνεύματι ἀνυψῶν καὶ τῶν μετεώρων ἐν σφοδρᾷ ταπεινώσει καταράσων τὸ πρόνημα. Ἐκείθεν οὖν τῷ κατὰ τὸν τόπον ἐπισκόπῳ καθίσταται γνώριμος· ἔτρεχε γὰρ αὐτὸν ἐκείνον σὺν τοῖς προσηρῆσιν ἐθνάρχεις ἀδελφεῖσθαι, ὁληνικά διαπραθεῖς ὁ μακάριος ἐκδοτος ἐκείνῳ τῷ φιλεσεβοῦντι βαρβάρῳ γεγένηται· οὕτω δὴ καὶ αὐτῷ τῷ πρώτῳ αὐτῶν ἐκ Θεοῦ ἄρχοντι γνωστὸς ἐναποκαθίσταται καὶ παρ' αὐτοῦ δεξιόθι καὶ προμηθεύεται καὶ πρὸς τὴν περιφανῆ καὶ μεγάλην τῶν πόλεων Ῥώμην διαβιβάζεται· ἔμελλε γὰρ εὐχῆς χάριν καὶ ὁ ἐπίσκοπος τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ καταλαμβάνειν μητροπόλιν· ὅθεν σὺν τούτῳ μετὰ πολλῆς τῆς εὐδότητος τὴν αὐτῷ πεποθημένην πόλιν κατέλιπεν. Οἱ γὰρ καθαρῶς¹ τῷ καθαρῷ τὰς ἐλπίδας προσαναθέμενοι, εἰ καὶ τὰ μάλιστα πρὸς τῆς ἐναντίας δυνάμεως τῶν πειρασμῶν ταῖς βολαῖς κατατιτρώσκονται, πληρῶς ὡς διὰ πάντων τὸ θεῖον ἐνοπριζόμενοι, ἄμαχοι πρὸς πᾶσαν περίστασιν γίνονται· ἢ γὰρ ἀρετῆ, ὡσπερ πρὸς καὶ σιδήρῳ καὶ τῶν ἐν γενέσει πάντων ἐπάργει ἀνάλωτος, οὕτω δὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου περιγινέσθαι πέφυκεν. Ἰκανῶς οὖν ἐμπλήσας τὴν ἔρσιν καὶ τῆς ἐνθέου ἡθονῆς τὸ ἀκόρεστον ἐν τῇ τῶν σεβασμίον οἰκῶν διατριβῇ πληρώσας ὡσπερ καὶ ἤθελε (καὶ γὰρ θυμηδίας ἀπάσης καὶ αὐτὸ τὸ ἄστυ καθέστηκε πάλαι καὶ μόνον ἐκ τῆς τῶν ἀποστόλων διατριβῆς κατὰ πάσης γῆς κολπωσάμενον τὰ προόμια), ἔμενε λοιπὸν τὰ περιφανῆ τῶν σηκῶν καὶ τὰ μεγέθη τῶν ἱερῶν οἰκημάτων διεξερχόμενος τὴν τε τῶν μοναστηρίων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς κατοικοῦντων ἁγίων ἀνδρῶν ὁσημέραι τὴν πολιτείαν ἐκθειάζων τε καὶ κατάστασιν· ἢ γὰρ πείρα τῶν ὁρωμένων, ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν τὸν νοῦν ἀνεγκύβασα, ἀκόρεστον αὐτῷ τὴν ἐκείσε διατριβὴν ἀπειργάζετο²· ὅθεν οὐχ ἥμισυ εἰς τὸν κατεδάμαζε νηστεία καὶ ἀγοπνία καὶ τῇ λοιπῇ τῶν ἀριστευμάτων ἐνστάσει κατατροχόμενος. Ὡς δὲ, τοῦ ἐπισκόπου λοιπὸν τῶν ἐκείθεν ἀπαίρειν ἐθέλοντος καὶ αὐτὸν εἶπερ βοόλοιτο συνακολουθεῖν ἔτοιμον ἐμπαρέξιν³ αὐτῷ διομνυμένον⁴, ἔβλεπεν εἰς

μηδ' ὅτι οὐδὲν ἀντιπραττόμενον αὐτοῦ τῷ θελήματι, εἶξας μᾶλλον τῇ ξενιτεῖα συμπεριφύρεσθαι ἔμεινε τοῖς θεοῖς τόποις περιπολεῶν ἐκάστοτε. Καὶ τούτοις τῷ ἀρότρῳ τῶν ἐντολῶν τὴν τῆς ψυχῆς διερχόμενος ἀβλακα διὰ δύο ἢ καὶ τριῶν, ἔστι δ' ὅτε καὶ μετὰ τὴν τῆς ἐβδομάδος ἐκπλήρωσιν ἄρτῳ βραχυτάτῳ καὶ ὕδατι συγκροτούμενος· εἰργεται γὰρ ἐμφορεῖσθαι τῆς τοῦ οἴνου ποιότητος, ἄνωθεν οὐπω πως δι' ὀπτασίας κολυθεῖς ποιέσθαι τούτου τὴν μέθεξιν. Ἐδοξε γὰρ ἐν μιᾷ καθ' ἑπνοῦς ὁρᾶν προφοροῦσάν⁵ τινα ἐν γυναικείῳ τῷ σχήματι οὕτωσι προσηρῆσιν αὐτῷ παρεγγυομένην⁶ δῆθεν καὶ λέγουσαν ὡς· «Εἶπερ τῆς ἐμῆς ἐπισκοπῆς ἐπιτεθεῖσθαι βοόλοιτο, ἔχειν δὲ με προστάτην ἐν βίῳ καὶ βοηθὸν καὶ ἐπίκουρον, ἄπωθεν ἀπὸ σοῦ τὴν τοῦ οἴνου μετάληψιν ποιησάμενος ἔξεις με κατὰ πάντα συλλήπτορα.» Καὶ ταῦτα προσειπούσα διέλυσε τὸ ὁρώμενον, οὐ πάντως, ὡς ἂν τις φαίη, τῇ πόσει τοῦ εἶδους καρκενεύμενον βλέπουσα τὴν ἀποχρῆν κατεργασθαι προύτρειπεν, ἐχέγγον δὲ μᾶλλον τῆς ἐντολῆς ὡς φιλάγαθος τὴν πρὸς αὐτὸν διάθεσιν ὑπεμφαίνουσα· προδῆλον δὲ, ὡς ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου καθέστηκε, καθὼς προβαῖνον ὁ λόγος καὶ δι' ἐτέρον παραστήσει τῆς ἐγγησαμένης αὐτῷ τὴν ἀντίληψιν. Ἐπὶ δὲ τὰ ἐξῆς τῆς διηγήσεως ἴωμεν.

11. Οὕτως τοιγαροῦν ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων γῇ διατριβόντος καὶ τόπον ἐκ τόπου μεταναστεύοντος, καίτερο ἀγνωρίστος ὡς ξένος τε λοιπὸν καὶ παντελῶς ἀπερίστατος, πείρα πολλὴν ἐντιθεῖς τῇ ἀκακίᾳ τῶν πράξεων, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς πολλοὺς ἐπεσπάσατο τῷ τῆς εὐλαβείας προσήματι, τὴν παρὰ πάντων στοργὴν διὰ τῆς φήμης ὁρῶμενος. Ἐλκει γὰρ ἀληθῶς¹ τοὺς φιλεσεβεῖν αἰρουμένους καὶ μόνον ὄμεις πρὸς τὸ ποθεύμενον εἰς συγκατάθεσιν ἀρετῆς τὰ τῆς εὐσεβείας ἰνδάλματα ποριζομένη² ἔγθεν καὶ τούτῳ πολλοὶ μὲν προσρυνέντες τῇ στοργῇ τοῦ πνεύματος συνεδέθησαν· ἀντι πολλῶν δὲ ὁ μέγας καὶ θανμασίος ἄνθρωπος ὁ τῆς εὐαγείας καὶ πολυανθρώπων πληθῶς τοῦ ἐνδόξου Καίσαρος λαύρας (1) ποιμὴν καὶ διδάσκαλος, Ἐδστράτιος τοῦνομα, ὃς ἐκ Κυζίκου τῆς λαμπρᾶς μητροπόλεως ἐξορμώμενος εὐρών τε τὸν δαιον ἄρτιον τοῦ Θεοῦ χρηματίζοντα ἄνθρωπον, τοῦτον πρὸς τὴν οἰκίαν μόνην ἐπαναλαβόμενος καὶ ἰδιαζόντως ἐν ἡσυχαστικῷ κελίῳ ἀλλέσθαι παρακελευσάμενος εἶασεν ὡς ἂν ἐθέλη τοῖς ἱεροῖς τῶν σηκῶν ἐπαπολαβεῖν ἐκάστοτε. Καὶ οὕτω λοιπὸν ταῖς ἀγαθοεργίαις διευθυνόμενος, διετέλει καλῶς ἐν πᾶσι διεξαγόμενος. Τὴν οὖν κόμην τῆς κεφαλῆς ἐν τύφῳ λευίτου κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀποκεκαμμένην φέρον ὁ ὄσιος καὶ τῷ κοσμικῷ περιβολαίῳ ἀμφιενόμενος, ἐπεὶπερ ἑώρων οἱ τῆς μονῆς πατέρες ὀλοτρόπως αὐτὸν τῷ Θεῷ ἀνακείμενον τῇ τε νηστείᾳ καὶ προσεσχῇ καὶ τῇ τῶν δακρῶν ἀδιαλείπτῳ ἐκχῶσει θεοῦμένον τε καὶ ἔξω σαρκὸς σχεδὸν γνωρίζομενον, ἤρποντο πρὸς αὐτὸν

Cum episcopo
Romam abit
ibique loca sacra perlustrat
episcopum redeuntem

D non sequitur.
Eius ieiunia.
Visu monitus.
a vino abstinet.
Ab hegumeno Sancti Caesarit exceptus.

10. — ¹ in margine γνώμη P. — ² ἀπεργάζετο P. — ³ ἐνπαρέξιν P. — ⁴ διομνυμένον P. — ⁵ ποροῦσαν P. — ⁶ παρεγγυομένην P.
11. — ¹ in marg. γνώμη P. — ² ποριζόμενοι P.

(1) De monasterio Sancti Caesaris, I. DUCHESNE, in Nuovo Bullettino di Archeologia cristiana, t. VI (1900), p. 25-28; Chr. HUELSEN, in Miscellanea Francesco Ehrle, t. II (Roma, 1924), p. 389-95.

ἐν

- A ἐν μιᾷ, ὅταν δὴ χάριν ξένον ἐαυτὸν διὰ τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην καὶ μέτοιον ἐργασάμενος τοῦ μονήρους ὁ σχήματος, καίτοι τὸν βίον κατέχων τὴν περιβολὴν οὐ προσέεται· καὶ ἅμα ὡσπερ διερεθίζοντες ἐμπροσθεν αὐτοῦ τῶ καθηγουμένου ταῦτα κατήγγελλον. Ὁ δὲ ἀνάξιος εἶναι διωμολόγει τοῦ ἐπαγγέλματος, « εἰ καὶ τὰ μάλα (φησὶ) τῶ πάθῳ τοῦτο κατατιτρώσκομαι. » Τότε μὴδὲν μελλήσας ὁ μέγας Ἐδστροάτιος τῆ ἐξῆς ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ τὸν ἱερὸν τῶν μοναστῶν συναγηγερχὸς ἄμιλον, ἀποκείρει τοῦτον κατακοσμήσας τῶ ἀγγελικῶ σχήματι, Βλάσιον αὐτόν, ὡς κατακαζοτον βλαστον χρηματίζοντα, προφητικῶς ὀνομάσας, ἅτε παρὰ τὰς τῶν ἀρετῶν ἐξόδοις πεφτυμένον ἐπάροχοντα.
12. Ἐνθεν ὁ μέγας τῆ τοῦ Θεοῦ φιλανθρώπων προνοία συναρίθμους τῶ ἱερῶ γεγονώς τῶν πατέρων σοστήματι καὶ ἐκ δυνάμεως κατὰ τὸ φράσκον ῥητόν εἰς δύναντι πορευόμενος, οὐκ ἀρκεῖν ἠγείτο τῆ περιβολῆ τοῦ ἐνδύματος καὶ τῶ μελλόν τῆς ἀσκήσεως ὑπεισελθὼν ἀξιώματι τῆ ταυτότη τῆς διαίτης ἐνδιεθεύεσθαι, ἀλλ' ὡσπερ οἱ ταῖς βαθμίαι γῆθεν ἀπαιουόμενοι πλείονα τὸν φάρον ἐν' ἐαυτῶν τῶ ὕψει συμπεριγράφουσι, τῆς τροπῆς τὸν κίνδυνον ὑφορμώμενοι, κατὰ ταῦτα καὶ οὗτος δηλαδὴ ὁ μακάριος τῆ ἀμφιάσει τοῦ σχήματος πρὸς ὕψος τῆς θείας τῶν ἀρετῶν κλίμακος ἀναβιβαζόμενος σὺν φόβῳ πολλῶ τὰς ἀναβίσεις διήχετο, ἅτε δὴ πρὸς ἀοράτους ἐχθροὺς τὴν ἄμιλλαν ἐργαζόμενος καὶ οὐ πρὸς αἶμα καὶ σάρκα τὴν πάλην ἐπιδεικνύμενος· μᾶλλον μὲν σὺν σκληροτέροις ἀγῶσιν ἐαυτὸν καθυπέβαλλε, τειχίον τούτους¹ κατὰ τῶν ἐναντίων τῆ τοῦ σταυροῦ δυνάμει ποιούμενος, ἄριστος ἐν ταπεινώσει γενόμενος καὶ πρῶτος σὺν ἀκακίας εὐθύτητι. « Ταῦται γάρ, » φησὶ, « ταῖς δυσὶν ἀρεταῖς ὁ κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν χαρακτηρίζεται ἀνθρώπος· μάθετε γάρ ἅπ' ἐμοῦ, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡ ἀλήθεια ἐφησεν, Matth. 11, 29; 18, 3. ὅτι πρῶτος καὶ ταπεινὸς τῆ καρδίᾳ καθέστηκε· καὶ ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένηθε ὡς τὰ παιδία, εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν οὐκ εἰσελεύσεσθε², οὐ τῶ μεγέθει τοῦ σώματος ἐν σχήματι τῆς βροφειδοῦς κατασκυρῶνεσθαι ταπεινώσεως παρακελευόμενος, ἀλλὰ τῆ κακία δι' ἀκακίας νηπιάζειν ἐκάστοτε. »
13. Ὅθεν ὁρῶν ὁ κοινὸς τοῦ γένους ἐχθρὸς καὶ πολέμιος ὁ ταῖς οἰκείαις βολαῖσι πᾶσαν δικαίαν ψυχὴν ὡς στρουθίον καταβαλεῖν ἐγκανθόμενος, ἤρξατο κατ' αὐτοῦ βρούχειν τε καὶ ἐμμάνεσθαι καὶ τοῖς ὄπαροις λογισμοῖς τῶν ἀκαθάρτων παθῶν καταβαλεῖν ἐπεχειρεῖ τὸν τῆς σωφροσύνης ἐραστήν, ὡσπερ φέτο, τῶ τῆς ἡδονῆς δειλεάσματι καὶ ἐπ' αὐτῶ καταχρόμενος· τοῦτο γάρ ἐστιν ὅτι μάλιστα κατὰ τῶν νεωτέρων τῆς ἐπισημένης ὀφρῶς αὐτοῦ τὸ γαυρίαμα τῆς ἐπ' ὄμφαλοῦ γαστροῦ οἱ γαυριασμοὶ καὶ τὰ θελκτικὰ τῆς κακίας ἰνδάματα. Ὡς δὲ χειμάρρον δίκην τοῖς τοῦ δαίτου δάκρυσιν ἐαν-
- τὸν καταβαπτίζόμενον ἐβλεπεν, ὄλος μανίας D γενόμενος, ὅση δύναντις αὐτῶ μελλόντα τὸν φλογμὸν ἐπαυῆπτε τῆς φύσεως· ὁ δὲ γενναῖος ἐγκαρτερῶν διέτελει τῶ πάθει φλεγόμενος. Οὐκ ἔχων δὲ ὅτι καὶ δράσειεν, προσετίθει τοῖς δάκρυσι δάκρυα καὶ ταῖς οἰμογαῖς οἰμογὰς παρεπέβαλλε καὶ τὴν πανάχατον Θεοτόκον ἐπεβοᾶτο προφθάσαι πρὸς τὴν τοῦτον ἐπίσηψιν καὶ βοηθῆσαι αὐτῶ κινδυνεύοντι· « Σὺ, » λέγων, « ἡ ἑλίκα τῆς ἀγνείας, καὶ τὸ ἀμάρτανον τῆς παρθενίας εὐώδες κρίνον, ὃ θεομήτορ, καθέστηκας· καὶ σὺ με ἀντίλαβὸν τὸν ἀσθενῆ καὶ ταλαίπωρον καὶ μόνην τὴν σὴν καὶ μετὰ σὲ τοῦ σου νιόυ καὶ Θεοῦ κεκτημένον ἀντίληψιν. » Ταῦτα συντετριμμένη καρδίᾳ μετὰ πολλῶν δακρῶν ὡς εἰκὸς προσευξάμενος, ἐξατονήσας ὡσπερ τῆ παρατάσει τῶν πόνων, μικρὸν καθίσας ἀρύπνωσε· καὶ ὄρᾳ τὴν ἐμπροσθεν ὑποδειχθεῖσαν προφθόρον¹ ἐν γυναικείῳ τῶ σχήματι, δόξῃ ἀπέλω καὶ φωτὶ ἐξαστράπτουσαν δώδεκά τε ἄνδρας ὑπὲρ τὴν τοῦ ἡλίου ἀγῆν καὶ αὐτοὺς ἀποστίλβοντας ἐπιφέρουσαν καὶ ὡς αὐτὸν παριοῦσαν δηθεν καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὕτω καθῆστο δακρῶν, ἐξείπειν ἐπιτρέπουσαν. Ὁ δὲ ὡς ἀγνωσῆσθαι ταῦτην ἀπήγγελλε· καὶ τὸ τοῦ πάθους ὄχληρον ὑπεμίμησεν. Τότε λοιπὸν τῶν μετ' αὐτῆ συμπαρομένων δύο προστάξασα σχίζει τοῦτον τῆς ἐπ' ὄμφαλοῦ γαστροῦ τὸ κεκρυμμένον σωματίον, ὡς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐνορᾶν τὴν τε σηπεδόνα τοῦ πάθους καὶ τὸ ἱατρικὸν ἐργαλεῖον ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κατέχοντος· εἰτ' ἀποκαθάρασα² τὴν ἐγκειμένην ἐνδον τῆς ἀχθῆδος ὑγρότητα· « Ἀπίθι, » φησὶν, « οὐδὲν ἀπὸ τοῦ νῦν ἐκ τούτου θλιβόμενος. » Καὶ τρίτον τῆ χειρὶ τῶ σταυρικῶ συμβόλῳ ἐπάνω τοῦτον ἀερίως σφραγίζουσα, διέλυσε τὸ ὄρωμενον. Εἰς ἐαυτὸν δὲ γεγονώς καὶ τοῦ ὕπνου³ τὴν ταραχὴν ἀποποιήσάμενος, εἶδεν ἐαυτὸν κατὰ πάντα γαληνιώντα καὶ πλήρης ὄντα⁴ τῆ ψυχῆς θυμηδίας καὶ χάριτος, ὡσπερ ἀπὸ χειμῶνος ἐαρινῆς ἀκτίνας ἐπεισελθούσης, οὕτω τῆ τῶν φανέρτων λαμπρότητι καταγλαϊζόμενος· ἔκτοτε σὺν ὀρῶδιῳ ἅπαντα πόλεμον πρὸς τὴν βοήθῃ ἀποβλέπων διήμειβεν.
14. Οὕτω τοῖνυν τὸ πολέπον καὶ περιχαρῆς διανύων τῆς ἀρετῆς στάδιον, οὐδὲ τὴν ἐκ τῶν ἔργων προσγινομένην ὀφέλειαν ἀπεστρέφετο· εἰργάζετο δὲ ταῖς χερσὶν ἐντόνωσ τὴν ἐκ φονίμων πλοκῆν ποικίλως¹ ἄγαν περιποιούμενος καὶ μὴν καὶ καλλιγραφῶν ἄριστα πάθῳ πολλῶ καὶ ταύτην τὴν μάθησιν προσλαβόμενος· καθυπέσφραγισε δὲ καὶ ταῖς τρισὶ ταύταις διακονίαις ζῶν τῶ πνεύματι, τὴν τε τοῦ κανονήρχου (1) καὶ τὴν τῶν βιβλιῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν τοῦ ἐκκλησιαρχοῦ (2), μονώτατος ἐπὶ ἑτῆ δεκαοκτὼ ἡ καὶ πρὸς, τοῖς πᾶσιν ἐν ταύταις κανὼν καὶ τόπος γενόμενος, ἐν μηδενί ποτε λόγον ὀργίλως ἐξάξας τοῦ στόματος ἢ μετ' ἀδελφοῦ μαχεσάμενος ἢ παρὰ τινος ὑποπτευθεὶς κἂν ἐν

Deiparam
supplet
exorat

E

et libera-
tur.Manibus
operatur,arti calli-
graphicae
incumbitet varia
implet
munera.³ μονηροῦ P.12. —¹ τειχίον τούτοις P. —² εἰσελεύσεσθε P.13. —¹ πορφύρον P. —² ἀποκαθάρας P. —³ τῶ ὕπνω P. —⁴ ὄν P.14. —¹ ποικίλως P.(1) *Kanonάρχης* is est qui in liturgiis canonum qui ab utroque choro concini debent cantum imponit vel qui canones incipit. Eius praeterea munus erat lignum pulsare ad convocandosfratres in ecclesiam. DUCANGE, i. v. *Kanones*. — (2) *Ἐκκλησιαρχης*, qui ecclesiae curam habet, et ei ad instar sacristae praeficitur. DUCANGE, i. v.

VITA σχήματι τὴν ἀποστροφὴν ἐργασάμενος. Ὡς ἂν δὲ μὴ δόξειε τοῖς πολλοῖς ὑπερέχειν αὐτῶν τῷ φρονήματι, μετρίως δ' ἐπίσης εἶναι τοῖς Ieiunia. ἁμοιαιῶσι βουλόμενος, ἥσθιεν ἅπαξ τῆς ἡμέρας βραχὺ τι μετὰ τὴν τοῦ ἡλίου δύσιν ἀπογενόμενος, κἂν τοῦτω τὴν πάλαι τῶν ἁγίων πατέρων οἰκονομικῶς ἐκτεθεῖσαν διαφυλάττων παράδοσιν, ὡς ἂν ἄρτιον εἴη τὸ σῶμα καὶ μὴ ἄτονόν τε καὶ ἐκλυτον πρὸς τὴν τῶν πνευματικῶν ἀγωνισμάτων ἐκπλήρωσιν· τὰς δὲ γε τῆς τεσσαρακοστῆς ἡμέρας ἀπαρატρώτως ἐφύλαττε, μίαν τῆς ἑβδομάδος ἀμυδρᾶς τινος² τροφῆς ἐμπιπλόμενος, ὅσον τὸν σύνδεσμον καὶ μόνον συγκροτεῖσθαι τῷ σώματι· καὶ γὰρ ἅπας ὁ βίος τῆς διαίτης αὐτῷ ἄνευ ἐπῆρξεν ἄρτον καὶ οἶνον καὶ τῶν ἄλλως ἐχόντων θέλγειν τὴν αἴσθησιν· πλὴν εἰς ὕστερον, ἠρίκα τῷ Βυζαντίῳ διέτριβε, πολλὰκις τοῦτοις³ ἐκέχρητο διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τοῦ σώματος· ἅπαντα δὲ ἦν αὐτῷ ἐν τῷ στόματι τὰ τοῦ Θεοῦ γλυκαίνοντα λόγια, ἡμέρας μὲν τὰ τοῦ Δαβὶδ τερετίσματα, νόκτιον δὲ μετὰ τῆς εὐχῆς καὶ τὰ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως θανμαστὰ τῶν ἁγίων ἀνδραγαθίματα.

Sacerdotio, 15. Οὕτως οὖν ἐδδρομοῦντα τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργείᾳ καὶ χάριτι ὁρῶν ὁ τῆς ἱερᾶς ἐκείνης τῶν ἀδελφῶν ὁμηγύρεως καθηγερῶν καὶ διδάσκαλος, ἠβουλήθη τοῦτον ἐν τῷ τοῦ πρεσβυτερίου προσαγαγεῖν ἀξιώματι, ὡς ἄξιον ὑποφήτην ταύτης γεγονότα τῆς χάριτος· καὶ δὴ θαμβητικῶς πρὸς τινὰ τὰ περὶ τοῦτον διαλεγόμενον⁴ καὶ τὸν ἄνδρα φανερώς ἐθειάζοντος⁵, τίς προσδραμῶν ὡς δὴ τι χαριούμενος τῷ μακαρίῳ ταῦτα διεσαφήνισε καὶ τὴν ὑφανομένην βουλὴν ἐξεῖπεν τοῦ πράγματος. Ὁ δὲ τῆς ἀξίας τὸ ὑψηλὸν δεδιττόμενος καὶ τῷ ταύτης φόβῳ βαλλόμενος, οὐκ ἔχων ὅπως τὸ φορτικὸν διαδράσειε, σοφίζεται τι τοιοῦτον, οἰόμενος ἀμβλῦναι δι' ἑαυτοῦ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ τὸ ἀπόσκοπον. Ἐπειδὴ γὰρ πρῶον αὐτὸν ἐπευφήμιζον καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ταύτην φέρειν αὐτὸν κατὰ τὸν πάλαι πρῶτατον Δαβὶδ τὴν ἀρετὴν ὑπελάμβανον, ταύτην τὴν δοκὸν ἐξ αὐτοῦ βουληθεὶς ἀπορρίψασθαι, ἕνα τῶν τῆς μονῆς παιδῶν ὀργίλως ἐπιλαβόμενος, ἐρράπισε δῆθεν ἐπεμβριμώμενος ὡς ἂν ὑπόδικον τῷ θυμῷ κατακρίναντες, ἐνδίκως ἐκβληθεὶς τῆς προχειρίσεως. Ὡς δὲ κλαυθμυρίζων ὁ νέος μέσον πάντων διήρχετο τὴν ἀδίκως πρὸς τοῦ ὁσίου ἐπενεχθεῖσαν αὐτῷ πληγὴν διηγούμενος, τῷ ἀπροσδοκῆτῳ καταπλαγέντες τοῦ δράματος εἶδισαν πρὸς βραχὺ τὸ ὁρόμενον· εἴτ' ἀναλαβόντες ἐξέστησαν, τῆς οσίας βουλῆς θανμάσαντες τὸ ἀπόρητον· ὅθεν καὶ ἄκοντα τοῦτον προσαγαγόντες ἀνέθεσαν μεσίτην Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τῷ θεῷ βήματι παραστήσαντες. Ἀπὸ δὲ ἐξῆς εἰς δόξαν προβαίνων ὁσημέραι καὶ Θεὸν ὁρῶν ὅσον ἐφικτὸν καὶ ὁρῶμενος ἐπεμελεῖτο τῆς ἀθανάτου ψυχῆς τὴν ἐδποέπειαν, τὸ θνητὸν τοῦ σκήνους καὶ δόσμορον τῇ τῶν ἀρετῶν σεμνόνων στυλιπνότητι· ὡς γὰρ ἐκ τούτων τῇ μὲν ψυχῇ ἡ ἀπάθεια, οὕτως αἰθῆς τῷ σώματι τὸ ἐπωφελεὲς τῶν ἰνδαλμάτων προσγίνεται· ἐνθεν γὰρ ὠχρότης³ καὶ ἐσθῆτος ἀμφισίας καὶ βῆμα

ποδὸς ὥσπερ γέγραπται τὸ ἐσταλέε τε καὶ D μέτριον κέκτηνται. Φόβῳ οὖν καὶ αὐτὸς τοῖς τε θεοῖς ἠθεοῖ καὶ κινήσει κατακοσμῶν διετέλει τὸ ἐπιτεθεῖν αὐτῷ τῆς ἱεροσότης ἀξίωμα· οὐ γὰρ ἐδίδον ἔπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς ψαλμικῶς Psalm.131, εἰπεῖν, ἕως εὐρη τόπον τῷ ἀπειργάπτῳ⁴ ἐν 4. παντὶ τόπῳ τῆς αὐτοῦ δεσποτείας ὑπάρχοντι καὶ ἄξιον σκήνωμα κατασκευάσῃ τῷ πλάσαντι. Καὶ δὴ ἐφενῶν κατεσκευάσας καὶ κατασκευάσας ἐδέξατο καὶ δεξάμενος λοιπὸν κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἔσχε παρ' ἑαυτοῦ τῆς μακαρίας καὶ ζωαρχικῆς τριάδος τὴν ἑλλαμψιν· ἐγὼ γὰρ, φησὶ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡ ἀλήθεια, καὶ ὁ Πατὴρ ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν ἐν τούτῳ ποιήσομεν, Ioh. 14,23. τοῦ πνεύματος δηλαδὴ προσαρῶσαντος τὸ κατοικητήριον. Τοῦτον γάρην ὁλος Χριστοῦ εὐωδία γενόμενος, οὐ <μόνον>⁵ τοῖς ἐγγύς, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῖς πόρῳ τὴν ὁσμὴν τῆς ἐλυγνώσεως μετεδίδον· πολλοὶ γὰρ πίστευι τρωθέντες προσέτρεχον, οἱ μὲν τῶν ψυχικῶν τραυμάτων τὴν ἴασιν, οἱ δὲ τῶν σωματικῶν τὴν ἐδρωστίαν λαμβάνοντες· κατ' ἀμφοτέρων γὰρ ἐκ Θεοῦ τὸ κράτος ἀπείλιψεν.

16. Ἄλλ' εἰ τῶν ψυχικῶν τὰ καθ' ἕκαστον λέγειν ἐθέλομεν, ἀποκάμοιμεν ἂν τῆς ὑποθέσεως ἐναρξάμενοι· ἐν¹ δὲ τῶν αὐτῶ ἡ καὶ δύο ἐπ' ἐδεοργεσία δραστήντων τῆς φύσεως ἦδη προτιθέντες τῷ διηγήματι, ὡς ἀπὸ κρασιέδου καταφανῆς ἅπαν τὸ πρὸς Θεὸν ὅμιν τῆς αὐτοῦ παρορησίας ποιήσομεν ὕψασμα. Ὡς γὰρ συνέρρει τὸ πλῆθος καὶ πάντες εὐθὺς προσέτρεχον, — ἐβελτίων γὰρ τοὺς πολλοὺς² καὶ μόνον ἐπ' ὄψεσιν³ ὁ ἀνήρ θεοορούμενος — τίς τῶν ἐπιφανῶν μειράκιον ἔχων ἐξ αὐτῆς γεννήσεως κωφὸν τε καὶ ἄλαλον πίστευι ἀδιστακτῶ φερόμενος ὡς οὐκ ἄλλος γε, προσπίπτει τοῦτον τοῖς ἰγνεσι κατολοφουρόμενος, ἐλεῆσαι παρακαλῶν οὕτως ἄβλιως τὸν μέλεον παῖδα διατιθέμενον· ὁ δὲ ἀποθεῖτο τὸ τοιοῦτον ἐργεῖον, ἀνάξιον ἑαυτὸν καὶ ἁμαρτωλῶν ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι διοριζόμενος, καὶ οὕτω φησὶ· « Τί τῶν ἀγαθῶν ἐν ἐμοὶ θεασάμενος τοιαυτῆς φοικτικῆς ἐργασίας ὑπερέτην με καταναγκάζεις γενέσθαι τὸν ἄσων; » Ὡς δὲ προστιθεὶς τοῖς δάκρυσι δάκρυα, τὸν παῖδα κρατῶν ταῖς χερσὶν ὑπεδείκνυε καὶ ἐξελιπάει κατελεῖσαι τὸν ἐξ αὐτῆς νηπιότητος τὸ χαρίεν τῆς φύσεως ἀγνοήσαντα· καὶ ἦν ἀμφοτέρων ἡ ἀμίλλα, πρὸς τὴν πειθῶ τὸν ἕτερον παροτρύνουσα. Ὡς εἶδεν ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος οὕτως ἐλεεινῶς τὸν ἄνδρα κατατροχόμενον, τῷ χεῖρε λοιπὸν τοῖς αὐτοῦ κενεῶσι τὸν παῖδα ἐνστερνισάμενος⁴, εἰσελθὼν ἐν τῷ τοῦ νεῷ θησιαστῆριῳ καὶ ἕψας τοῦτον πρὸς τοῦδαφος ἰκανῶς τε ὑπὲρ αὐτοῦ προσενέξμενος, αἰθῆς ἀνελῶν καὶ ταῖς τετραχῶθεν γωνίαις προσφαῦσαι τοῦτον παρσκευάσας τῷ στόματι, ὄρθιον ἐρείσας τῇ γῆ ἤρετο πρᾶειά τῇ φωνῇ τὸν μείρακα προσκαλοόμενος. Ὡς δὲ παρενθὺς ἐπακίχως καὶ τραγῆ τῇ γλώττῃ τὴν ἀνταπόκρισιν δέδοικε, καὶ περιχαρῶς τὸν ἑαυτοῦ ἐπεκαλεῖτο γεννήτορα, τοῦτον ὁ μέγας παραπὰ ἐναγκαλισάμενος ἀποκαθίστησι πρὸς τὸν οἰκειὸν γεννήτορα. Ὡς ἔνιγ τὸν νῖον προσλαβόμενος, οἴκαδε σκιρτῶν καὶ ἀλλόμενος, ἀπελή-

quod primum detrectaverat,

initiat.

Psalm.131, 4.

Ioh. 14,23.

E

Miracula.

Puerum surdum et mutum sanavit.

F

² ἀμυδρῶν τινὰ P. — ³ τούτων P.
¹⁵. — ¹ διαλεγόμενος P. — ² ἐκθειάζοντος P. — ³ ὀχρότης corr. P. — ⁴ τὸ ἀπειργάπτως P. — ⁵ om. P.

16. — ¹ ἕνα P. — ² τοῖς πολλοῖς P. — ³ ἐπόψεσιν P. — ⁴ ἐστερνισάμενος P.

-λυθεν

A λυθεν, ἐντολήν εἰληφάτα μηδενὶ ἐξεῖπειν τὸ θαῦμα ταμεινόμενον, « ἴν' ἔχοις σου (φῆσί) τὸν νῖον εἰς αἰὲ διαφυλαττόμενον. »

Syncretis.

17. Τίνι βούλει τῶν πάλαι διαλαμψάντων ἐν τέρασι προσοικειῶσαι τὸ θαῦμα¹; Καὶ γὰρ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τὸ διήγημα καὶ μὴ θαναμάζεται μὲν Ἐλισσαῖος τὸν παῖδα τῆ Σουμανίτιδι χαριζόμενος· ὃς στόμα πρὸς στόμα καὶ χερσὶν τοῖν χερσὶν ἀλλὰ καὶ τοῖν ποδοῖν τῷ παιδαριῷ πάλαι προσφώνων τὴν ζωὴν ἐδωρήσατο. Θαυμάζεται δ' ὁμοίως ὅτι καὶ προφητικῆ παραρησία τὸν πόρον διαρρήξας τῆς φύσεως κατ' ἐπαγγελίαν προελθεῖν τὸν παῖδα πεποιήκεν· ἀλλὰ θαυμάζεται καὶ οὗτος οὐ χειρῶν καὶ ποδῶν προσφάσει, μόνῃ δὲ προσερχῆ τὸ κωφόν τε καὶ ἄλαλον ἐβλάλον ἔθεν καὶ βρῖθον² ἀπεργασάμενος. Εἰ δέ, ὅτι μήτραν στεριεύουσαν γόνιμον ἐκτετέλεκε³, δίδως, ὡς περ καὶ ἄξιον, τὰ πρεσβεῖα κατέχειν τῷ θαύματι, πρόβηθι μικρὸν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν καὶ εὐρήσεις τῆ προφητικῆ διόπτρῃ τὴν πράξιν ἐπίσης ὡδε τῷ προφήτῃ συνδέουσαν· ἄβρει τοιγαροῦν τὸ προκειμενον. Ὁ πῶτος τῶν Ῥωμαίων κατέ-

Sterilibus parentibus

Hebr. 13, 4.

χων τοὺς οἰακας γυναικὶ προσοικησας τιμῷ γάμῳ καὶ ἀμάντῳ κούη κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, ἄτεκνος ἤπρηχε, τῶν τῆς στεριώσεως δεσμῶν νάρκη τῆ μήτρα⁴ ποιούντων πρὸς τεκνογονίαν τοῦ σπέρματος· ὅθεν τὴν σχέσιν πολλὴν πρὸς τὸν τῷ Θεῷ ἐπιεικόμενος ἄνθρωπον, ἄμφω τῆ γαμετῆ⁵ πρὸς ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι ἐκλιπαροῦσι τὸν ἕσιον τοῦ προσεύξασθαι, ὅπως χαρισθεῖν τοῖς τέκνοις εἰς ἀνάστασιν σπέρματος καὶ εἰς κληρονομίαν τῆς ἑαυτῶν ἐποστάσεως· καὶ διῆ προθύμως ἐπινεύσας ὁ ἅγιος (ἰσῶρα γὰρ αὐτοῦς⁶ κατὰ πάντα κομῶντας τοῖς ἀγαθοῖς κατορθώμασιν) ἔνθους τε πνεύματος λοιπὸν τῆ τούτων παρακλήσει γενόμενος· « Ἄπιτε (φῆσιν) ἐν εὐρήνῃ· τάδε γὰρ λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἔξετε νῖον ἄρρενα καὶ πολλῆς τῆς εὐφροσύνης πλησθῆσεσθε, ἅτε τρωθέντες τοῖς τῆς ἀπειθείας κέντροις καὶ τῆς στεριώσεως. » Οἱ δὲ τὴν ἐπαγγελίαν ταύτην ὡς ἐκ στόματος Θεοῦ παρὰ τοῦ πατρὸς προσλαβόμενοι, εἰς τὸν ἐπιόντα καιρὸν τὸν νῖον ἐκτετόκασιν καὶ βαπτισθέντα τοῦτον ἐκ τῆς κολυμβήθρας δέξασθαι τὸν ἅγιον καταράχασαν, ὡς ἂν καὶ πνευματικὸς νῖος χρηματίσειε τοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς προὔπαρξενος, γεννηθῆναι τοῦτον προκαταγγελλάντος. Ἔχοις τοῦ ζητουμένου τὴν λύσιν, τῷ προφητικῷ χαρακτήρι σχηματιζόμενον.

C

futuram praenuntiat prolem.

Sancti discipuli.

18. Ἐπεὶ οὖν εἰδιστο τῆ χάρα τὸ ἐκάστον κοιροβίον πρεσβύτερον τὸν ἕπ' αὐτοῦ ἀποκαθέντα οἰκείον μαθητὴν προσλαμβάνεσθαι καὶ τοῦτον ὡς οἶδόν τε φροντίζειν κατὰ τὸν ἔνδοθεν ἄνθρωπον ἀπαιτεῖν τε τῶν κορπῶν τῆς καρδίας ποιῆσθαι τὴν ἐξαγόρευσιν, πολλοὺς μὲν καὶ οὗτος ἀπέκειρε διεξαγομένους τῷ τούτου θελήματι. Ἐκ δὲ τῶν πολλῶν τοὺς θαυμασίους φημι Λουκᾶν τε καὶ Συμεῶνην καὶ τὸν τῆς ἑπακοῆς ἀδάμαντα Ἰωσήφ, οὗ τῆς ἀποταγῆς τὸ ξένον τε

καὶ εὐπροθύμον εἰ καὶ πολλῆς τῆς πραγματείας καὶ ἑτέρας χρῆται τῆς διηγήσεως, ἀλλ' οὖν πρὸς τὴν τῶν ἐντυγχανόντων ὠφέλειαν τόδε καὶ μόνον δι' ὀλίγων προθήσομεν τὸ κεφάλαιον. Οὗτος γὰρ τὸν σταυρὸν ἐπ' ὤμων κατὰ τὸν εἰπόντα ἀράμενος, πρόσσεισι τῷ θεραπευτῇ τοῦ Χριστοῦ· καὶ τὸ τῆς σαρκὸς ἅπαν ἀπαρησάμενος φρόνημα, ὅλον ἑαυτὸν ὤφειτο δεῖν τοῖς ἐκείνου διευθετεῖσθαι κελεύσμασιν. Καὶ διῆ προέκοπτε ζεόντως τοῖς τῆς ἀρετῆς ἀγωγίμοις διευθυνόμενος· ὅθεν τὸ θερμὸν αὐτοῦ τῆς πίστεως ἐνορῶν ὁ θαυμασίος, οὐκ ἦκιστα τοῦτον τοῖς τῆς ἀσκητικῆς παλαιστρας ἀνδραγαθήμασι καθυπέβαλλε, τὸν ἐκ τῆς πεινῆς τε καὶ δίψης καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀτιμίας αὐτῷ προσφερόμενος ἄεθλον. Ὡς δὲ ἀδάμαντος στεροστέραν τὴν τοῦτον διάνοιαν ἐστοχάσατο, ἑτέρως αὐτῷ τὸν ἀγῶνα ἐντίθεται καὶ φησι· « Βούλομαι σε πιπράσαι, ἀγέρωχον ὄντα καὶ ἀνυπότακτον εἰ πως ἀνάρρουσιν τῶν πολλῶν σου κακῶν ἐφεύροισ ἐν ὥρῃ τῆς κρίσεως. » Ὁ δὲ τοῦ Χριστοῦ πύκτης πρὸς παντοῖον πειρασμὸν ἐπαρχων ἀκλόνητος, « εἰ τι κελεύεις (φῆσιν), ἅγιε πάτερ, τὸ δόξαν πρὸς τὸ συμφέρον τῆ ταλαιπώρω μου ψυχῇ, καὶ διάπρασαι. Οὐ γὰρ τὸ ἐμὸν εἰ καὶ ἀνάξιος, ἀλλὰ διὰ σοῦ τὸ τοῦ Θεοῦ ποιῆσαι ἐφίεμαι θέλημα. » Ἦν δέ τις ἐκεῖ μοναχὸς ἐν τοῖς κατὰ τὸν βίον πλεονεκτήμασι δοξαζόμενος πλούτῳ τε καὶ τῆ τοῦ κόσμου ἐδραία ἰδιαζόντως παρὰ πάντων τιμώμενος, ὅξες τε καὶ ἀσθηρὸς, ὡς οὐκ ἄλλος τις [ἄλλος] γηραιὸς ἴν' οὗτος εἶπω τοῦ ἐν τῇ κλίμακι, τοῦ πύκτου φημι Ἀκακίου (1), καθηγητῆς φημιζόμενος. Οὗτος τοῖνον τῆ φορᾶ τοῦ θυμοῦ πιεζόμενος πολλοὺς μὲν τοὺς ἕπ' αὐτὸν τῷ πηλῷ καὶ τῆ πλινθία τῆς μαστιγίας ἀφρόνος ἐδάμαξε· καὶ γὰρ, ὡς φησὶν ὁ Σολομῶν, θυμὸς ἐν κόλπτοις ἀφρόνων ἀλλίζεται· πολλοὺς δὲ καὶ φουγάδας γενέσθαι πεποιήκεν, οὐ δυναμένους ὑπερεγκεῖν αὐτοῦ τὴν ἀπήρειαν. Ἦ γὰρ βραχὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ πῶσιν οὐκ ἑαυτῷ ἀλλ' ἤδη καὶ τοῖς πολλοῖς ἀπειργάζετο. Τοῦτον ὄρων ὁ κοινὸς πατὴρ ἡμῶν Βλάσιος οὕτω πανοικὶ ἐλεινῶς καταναλισκόμενον, φήθη διὰ τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἐνὸς ζωογῆσαι τοὺς πλείονας· καὶ προσελθὼν ἐν μᾶ τῷ κοιμαινομένῳ τούτῳ μονάζοντι — καὶ γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν αἰδῶ κάκεινος τῷ ἱερῷ πατρὶ προσάπνευε — « Βούλει (φῆσι) πριάσομαι σοὶ δοῦλον ἐράσμιον κατὰ πάντα τῷ σῷ θελήματι γενησόμενος; » Ὁ δέ· « Καὶ μάλα ἔγωγε εἰ ἐπέτηχον, ἐνεπορευσάμην αὐτὸν τοιοῦτον, καὶ αὐτῆν, (φῆσιν) εἰ δυνατόν, τὴν ζωὴν προῖέμενος » ἀμέλει καταβαλὼν τὴν τιμὴν δαυιλῶς τοῦ Χριστοῦ τῷ θεράποντι δοῦλον ὄνητὸν τὸν Ἰωσήφ προσλαμβάνεται. Καὶ τίς ἂν τὰς ἐντεσθεν ἀνάγκας λοιπὸν διαζωογραφῆσειεν, ὅς ἐκεῖνος ὑπέστη παρὰ τῷ κακοτρόπῳ τούτῳ μονάζοντι; οὐδὲ γὰρ ῥάδιον εἰς τοῦμφανὲς ἀγαγεῖν τὰ ἐν παραβύστω συμβάντα τῆς καρτερίας ἀνδραγαθήματα· πλὴν τῆ παναλκεί δεξιᾷ κυβερνώμενος ἐφθίμος¹ τούτῳ τῆ πίστει ἀνυποκρίτως διεξερχόμενος πρὸς

VITA

Ioseph oboedientiae speculum.

Matth. 16, 24

E

Eccl. 7, 10.

F

17. — ¹ τῷ θαύματι P. — ² ἴτα P. — ³ ἐκτετελεκώς P. — ⁴ τὴν μήτραν P. — ⁵ ἴτα P; τῷ γαμέτα

expectaveris. — ⁶ αὐτοῖς P. 18. — ¹ ἴτα P; locus corruptus.

(1) Vitam Acacii narrat S. Iohannes Climacus in Scala Paradisi, grad. IV, P.G., t. LXXXVIII, Novembris Tomus IV.

p. 720-21. Cf. Synax. Eccl. CP., p. 261. 84 τὸς

VITA τοὺς ἀκυμάντους λιμένας ἐξέπεμψεν, ἀληστον μνήμης ἐπιπέφυκα ταῖς μετέπειτα γενεαῖς διὰ τῆς ἠνοθεύτου ὑπακοῆς ἐργασάμενος.

19. Πρὸς δὲ τὰ ἐξῆς ἐπιβῶμεν τῆς διηγήσεως. Οὕτως καθορῶν, ἑαυτὸν ἐπὶ πάντων ἀνθρώπων τιμώμενον (καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ πάπας τῶν λοιπῶν οὐχ ἐλάττω τοῦτῳ πιστῶς τὴν τιμὴν προσσπέμμεν, εἰς τὸ παλᾶτιον συζητήσεως μεταστελλόμενος καὶ ὡς διακειμένῳ Θεῷ πλησιέστερον τὰ κροντὰ τῆς καρδίας ἀνατιθέμενος), οὐκ ἔχον τοῦτον χάριν ὅτι καὶ δρόσειεν, ἠνιάτο πάντο καὶ ἔστεινε τῷ ὀλίγῳ συντηκόμενος· ὅθεν πολλὰς πρὸς ἡσυχίαν ἀπαραι βουληθεὶς οὐκ ἠδύνατο. Οὐδὲ γὰρ εἶων τοῦτον τὴν στήρην καταλοφνόμενοι· καὶ δὴ προσφάσει ἀρροστίαις τινὸς τῶν ἐν Ποτιύλοις θερῶν καθολοῦσαι προσποιησάμενος, παραλαβὼν τοὺς ἐξ ὅλης αὐτῷ πηγῆς ἀγαπήσαντας καὶ μέχρι τέλους αὐτῷ παρακολουθήσαντας, τοὺς θαυμασίους καὶ ἰστρούπους τῶν πατριῶν παρακελεύσεω φάλακας, Λουκιᾶν φημι Ἰωσήφ τε καὶ Συμεῶν, τοὺς θερμοὺς τῆς ἀρετῆς ἐκείτους, ἀπέπεμψε πρὸς τὴν μεγίστην καὶ πανευδαίμονα πόλιν Κωνσταντινούπολιν· εἴλεγε γὰρ αὐτὸν φημι τις ἐποσώροστα πρὸς τὸ εὐαγὲς καὶ παρμέγεθες θεῖον τῶν Στουδίων κοινόβιον, τὴν ἐκτεθείσαν ἐκεῖσε πανσέβαστον ὑπὸ τοῦ πάπαι τοῦτο κατὰξαντος καὶ τὴν οἰκουμένην πᾶσαν τῷ πνεύμῳ τῶν δογμάτων καταφαιδουράντος τοῦ ὁσίου φημι πατρὸς Θεοδώρου, ἀγγελικῆν διαγωγὴν τε καὶ διατέπωσιν καὶ αὐτὸς διεξελθεῖν ἐφιέμενος. Ὡς οὖν τῆς Ῥώμης ἀπαρτάντες ἤδη λοιπὸν δωδεκάτην ἡμέραν προσεκαρτέρου τῆ θαλάσσης περικλυζόμενοι, ὁπρῆκα πρὸς τὴν Μοθῶν (1) κατητηκότες ἐπέβησαν, προνοία Θεοῦ θαυματουργεῖται τι εἰς τὸν ἅγιον. Ὁ γὰρ ταύκληρος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ ἐκεῖσε τοῦτον ἐπαποθέμενος¹, αὐτὸς δι' ἐμπορίαν τινὰ πρὸς τὰ τῆς Δημητριάδος (2) μέρη κατέπλευσεν· ὃν οἱ τοὺς τόπους ἐκείνους ληϊζόμενοι βράβαροι συναντήσαντες, ἦσαν τοῦτον πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν αἰχμαλώτων ἐπαγομένοι. Ὁ δὲ οικονομικῶς τουτοῖ διαδράσας τὸν κίνδυνον, τὴν βασιλευμένην πόλιν κατελήψε καὶ τῷ προσρηθέντι κοινοβίῳ προσορμαθεὶς ὑπὸ τοῦ ὁσίου αὐτοῦ² διακρυβερῶντος εὐθέμως παραλαμβάρεται· Ἀνατόλιος (3) δὲ ἦν ὁ θαυμασίος, ὁ ταῖς τῶν ἀρετῶν λαμπρόσιν ἄνοθεν οικείως τῷ ὀνόματι καταγλαυζόμενος, ὁ πάντας³ ἡμᾶς ὡς ἐν ἀρχηγῷ τόπῳ τῆς κοσμηκῆς ἀχλὺς ἐπάσχοντα πρότερον ἀφαρτάσας, εἴθ' οὕτως διὰ τῆς καλῆς ὁμολογίας τῷ ἀγγελικῷ τῆς εὐφροσύνης περιβολαίῳ τοῦ σχήματος πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς ἐπιβιβάσας ἀρότητα. Οὕτως δὴ οὖν ὁ ἀοιδίμος ἐν τῇ κατ' αὐτὸν μονῇ τὸν ἅγιον εἰσδεξάμενος, δῆλον καθίστησι τοῦτον ὡς ἐκ Ῥώ-

μησ ἐπανελλόντα τῷ τῆς ἀσχεροσύνης διελημμένῳ τοῦς οὐακας· Ἀντόνιος (4) δὲ ἦν ὁ θαυμασίος· ὃς ἀκούσας λοιπὸν καὶ τοῦτον προσκαλεσάμενος καταμαθὼν τε αὐτὸν ἐκ τε τῆς θεᾶς καὶ τῆς ἐνυπαρχούσης αὐτῷ ἀκακίας τε καὶ ἀπλότητος τέλειον ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ χαρακτηριζόμενον, δούς ἐδλογίαν τινὰ καὶ πνευματικῶς κατὰ τὸ εἰκόσ αὐτὸν φιλοφρονησάμενος πρὸς τὴν εἰρημένην μονῆν ἐξπέστειλε. Καὶ παρενθὲ δῆλα τὰ περὶ αὐτοῦ πάντα τῷ φιλοχρίστῳ βασιλεῖ πεποίηκε Λεόντι (5), τὸ ἀκέραιον τοῦ ἀνδρὸς διηροῦμενος καὶ τὴν λοιπὴν μετ' ἐκπλήξεως ἐκδειάζων τοῦτον κατάστασιν· ὃς ἐξ αὐτῆς ἀποστειλάς εἰσκαλεῖται πρὸς τὰ βασίλεια.

20. Ἄξιον δὲ μνημονεῦσαι καὶ τὴν πρὸς τὸν ἄνακτα εἰσοδον, ὀνησιφόρον¹ οὖσαν καὶ πολλὴν παρέχουσαν² τὴν ὠφέλειαν. Ἐπειδὴ γὰρ οἱ ἀπάγοντες τοῦτον, ὡς ἔθος ἐστίν, ἐν τῷ μονοθύρῳ (6) στήσαντες ἀνεχώρησαν καὶ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἐπόρνησιν ἀπισχόλητον, μονώτατον ἔνδον ἐγκαταλείψαντες, ὡδὲ τε καὶ ὡδε περιβλεψάμενος οὐλοῖται καὶ μηδένα τῶν συνανόντων αὐτῷ θεασάμενος, μίαν δὲ καὶ μόνην ἀνεφωμένην θύραν σκοπήσας, ἐν ἣ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, ὡς σήνηδες ἦν αὐτῷ, καλλιγραφῶν ἐκαθέζετο, ἅτε δὴ οὕτως ἀληθῶς διὰ τῆς τῶν ἀρετῶν ἐργασίας πάπαι τὴν τῶν βρεφῶν ἀκακίαν ὡσπερ ἰμάτιον ἐνδυσάμενος, προσείσι τῷ φιλοχρίστῳ μέδοντι καὶ φησιν· «Ὁ ἀδελφέ, εἰπέ μοι, ποῦ λοιπὸν ὁ βασιλεὺς ἐναυλλίξεται.» Ὁ δὲ φιλάγιος οὗτος καὶ ὄντως φιλόχριστος ἐκθαμβος ὄλος ἐπὶ τῇ ἀκακίᾳ τοῦ ὁσίου γενόμενος, ἀρασθεὶς αὐτοῦ τὴν ἀπλότητα· «Κάθισον, (φησὶν) ὦ πάτερ, κἀγὼ σοι διὰ τάχους αὐτὸν ὑποδείξαιμι.» Καὶ τὸ ἐκ τῶν ποδῶν, ὅπερ πεπάτηκεν³, ὀποπόδιον ἀποσάμενος, ἐγγιστα τοῦτον καθίσας ὠμίλει μετὰ πολλῆς τῆς εὐθῆτης. Ὁ δὲ γέροντ τὸ λαμπρὸν καὶ ἐνηλλαγμένον σκοπήσας τοῦ ὀποδήματος, ἐπέγρω τοῦτον εἶναι τὸν βασιλεύοντα καὶ ἄροδον ἐξαναστάς προσέπεσε τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. Ὁ δὲ κατεφίλει τὸν ὄσιον καὶ ἐπὲρ τῆς αὐτοῦ βασιλείας εἰσεσθαι καλικέτευεν, οὕτω πως ἄνομολογοῦμενος, διτιπερ· «Πρὸ τοῦν χρόνων με Χριστοῦ, ἅγιε πάτερ, τὴν σὴν ἀγγελιοειδῆ μορφήν καθοπέδειξε· καὶ ἐθαύμαζον, εἰ καὶ ἀμαρτωλὸς διαλογιζόμενος ὡς οὐ πλάνη ἐστὶ τὸ τελόμενον. Ἐν χειρὶ γὰρ Θεοῦ καρδία βασιλέως, ὡς γέγραπται· πλὴν τῶν ἀπροόπτως καταφανείσαν θῆαν, ἄλλον ταύτην ἰδοῦ μοι ἢ⁴ τῆμερον ἐπιδείκνυσιν.» Ἀμέλει τοῦτῳ πολλὰς ἐδλογίας παρεσχηκῶς ἐξαπέστειλε, συζητούμενος αὐτὸν ἐν τοῖς βασιλείοις ἔκτοτε μεταστελλόμενος, ἠδόμενος πάντο τῇ ἀκακίᾳ τοῦ γέροντος. Οὕτως δοξάζει Θεὸς τοὺς αὐτὸν διὰ τῶν δοξάζοντας.

21. Διέτριβε τοῖν σὺν τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς

Vanam gloriam fugiens

cum discipulis Puteolos proficiscitur.

Constantinopolim navigat,

ubi ab Anatolio Studitarum praeposito suscipitur.

D Ab Antonio patriarcha et Leone imperatore arcessitur.

Qua ratione in palatio receptus fuerit.

E

F Prov. 21,1.

1 Reg. 2,30.

19. — ¹ ita P; ἐναποθέμενος? — ² αὐτῷ P. — ³ ita P; legendumne πάντως?

20. — ¹ ὀνησιφόρον P. — ² παρέχουσα P. — ³ πεπατηκῶς P. — ⁴ τῆν P.

(1) Methone, Μεθῶν ap. Strabonem, Μοθῶν ap. Pausaniam, in Peloponneso. — (2) Demetrias, urbs in Thessalia. — (3) Anatolio Studitarum hegumeno de quo in Vita Eulhymii, c. II, DE BOON, p. 4-5, ultimis saec. IX annis suffectus est. Arcadius, ibid., c. IX, X, DE BOON, pp. 29, 31. Anatolius tamen monasterii gubernacula iterum suscepisse credendus est. Habemus enim codicem anno 916 exaratum ἐπι Ανατολίον τοῦ ὁσίου

τάτου ἡγουμένου τῶν Στουδίων (Catal. Gr. Vatic., p. 153). Alterum hunc esse cognominem nullis nisi debilibus astruitur argumentis. — (4) Antonius Cauleas, patriarcha Constantinopolitanus an. 893-901. — (5) Leo VI imperator an. 886-912. — (6) De μονοθύρῳ lege I. REISKII commentarium ad Constantini Porphyrogeniti De Cerim., lib. I, Bonn, t. II, p. 177.

ἐν

In
monasterio
Studii
commora-
tur.

ἐν τῷ τῶν Στουδίων μοναστηρίῳ, ἐν πολλῇ
κατανόξει ταῖς ἀγαθοεργίαις ἐνασχολούμενος.
Καὶ δὴ ἐν μὲν τοῖς ἀδελφοῖς ἐν τῷ ἀριστηταρίῳ
συνεσιτώμενος, ἐπήρθη τῷ λογισμῷ πρὸς θεω-
ρίας ἐπίβασιν. Καὶ ὡς ἔθος ἐστὶ τῇ τοῦ καθη-
γουμένου κλεῖσει τινὰ τῶν ἀδελφῶν εὐλογεῖν
τὰ προσφάτως παρατιθέμενα βρόματα. ὁρᾷ
οὗτος ὁ κατὰ Μωσέα δεδοξασμένος τὸ πρόσ-
ωπον, τοῦ ἀδελφοῦ τὴν χεῖρα τῇ σφραγίδι
προτεινάντος, ἑτέραν ἄνωθεν χεῖρα λοιπὸν
ἀπειρῶ φωτὶ ἐξαστράπτουσαν κατερχομέ-
νην ὁμοίως καὶ ἐπελογοῦσαν τὸ εὐλογοῦ-
μενον ὅθεν μετὰ φόβον πολλοῦ καὶ ἐκπλήξεως
τῷ τοιοῦτῳ ἐνασχολούμενος¹ ἑαρίματι, μικροῦ
δεῖν τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον αὐτοῦ ἐπελάθετο,
τῷ θάμβει καταβαπτισθεὶς τοῦ ὁράματος. Τοῦ-
τῳ παραχωρεῖν οἴμαι πᾶσαν τεχνικὴν τῶν ἔξω
περὶ οὐρανῶν, τῇ πιθανότητι τῶν λόγων πρὸς ὕψος
αἰρουσαν² τὸ ἐγκώμιον. Τί γὰρ δὴ καὶ χαρί-
σματο πλείω παρ' ὅπερ ἐστὶ³ ῥητόρων γλώσσαι

καθητηγούμεναι; πλὴν οὐ θαυμαστόν οὐδ'
ἄπιστον τοῦτο κριθεῖν⁴ ποτέ. Πάντα γὰρ δν-
Marc. 9, 23. νατὰ τῷ πιστεύοντι, γέγραπται· ἀλλ' οὐκ εἰ-
δοκεῖ καὶ δι' ἑτέρον τὸν ἄνδρα γνωρίσωμεν,
τὸ θαῆμα θαύματι προσαρμύζοντες καὶ κατὰ
τὸ ἡμῖν ἐφικτὸν ἐντιθέτες τῷ γράμματι.

Miraculum. 22. Ἐν τῷ μετοχίῳ τῆς Φιερμονοπόλεως (1) τῷ
καιρῷ τοῦ τρογγητοῦ πρὸς τὴν τῶν καρπῶν
συλλογὴν καὶ οὗτος ὁ τοῦ Χριστοῦ θεράπων τοῖς
ἀδελφοῖς ἐπίσης συνεξερχόμενος — οὐ γὰρ
ἀπηξίου κατὰ πάντα συγκοπιᾷν τε τοῦτοῖς καὶ
συναυλίζεσθαι — ἐξ ὧν τις ἀδελφὸς ὀνόματι
Φίλιππος ἐπετρόχη παρὰ τοῦ τῆν οἰκονομίαν
ἐκείσε διέποντος τῶν πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν κα-
τεργάσασθαι· οὐ σὺν προθυμίᾳ πολλῇ τὸ
ἐνταλθὲν διανόντος, ἀδρόως ἢ τῆς ἀποκειμέ-
νης ἰλός δομότης κατὰ τὸν ἐγκέφαλον πλή-
ξασα ἔνδον ἀλλοιωθέντα φόρον ὥσπερ κατε-
εἶχε δυσβάστακτον, ἄλλων ἀλλοίως καὶ ἑτέρων
ἐτέρας μηχανουμένων ὡς τάχιστα καὶ οὐ
δυναμένων τοῦ ὀστρακίνου σκεύους ἀπολυτρώ-
σασθαι. Ὡς δὲ λοιπὸν οὗτοι οὗτος ἡσχόλητο,
βλέπει οὗτος <ὁ>¹ ἐν τῷ τοῦ πίθου τέλει
κείμενος τέσσαράς τινας λευκοφόρους σφρο-
C τας αὐτὸν δῆθεν καὶ σὺν αὐτοῖς ἀπάγειν ἐθέ-
λοντας· ὁρᾷ δὲ καὶ τὸν ἅγιον ὡς ὀνὴν τε παρακα-
λοῦντα τοῦτον καὶ πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα προσ-
εφελκόμενον· «Οἱ δὲ με, (φῆσιν ὁ ὁρῶν)
τῷ ὀσίῳ καταλιπόντες ἀπέχοντο·» μόλις
δὲ τοῦ πίθου τοῦτον ἐκσπᾶσαντες καὶ πρὸς
ἑαυτὸν δι' ἐπιμελείας ἔλθειν παρασκευασμέ-
νοι, ἔγνω ὅτι καὶ πέποιθε. Καὶ ὡς τὸν ὄσιον
ἔμπροσθεν αὐτοῦ παριστάμενον ἐθεάσατο, πί-
τει πρηγῆς ἐπιλαβόμενος τοῖς ποσὶν αὐτοῦ
μεγάλῃ φωνῇ τὸ εἰς αὐτὸν ἐπ' αὐτοῦ κατ' αὐ-
τὴν τὴν ὄραν τεράστιον διηγούμενος καὶ ταῖς
εὐχαριστηρίους φωναῖς αὐτὸν ἀμειβόμενος. Ὁ
δέ· «Ἄπιθι (φῆσιν), τέκνον· οὐκ ἔγωγε, ἀλλ'
αὐτὸς ὁ μέγας ἐν κινδύνῳ Νικόλαος τοῦδε τοῦ
μικροῦ σε θανάτου ἐρρόσατο.»

23. Καὶ τίς ἂν τὰ τῷ θαυμασίῳ πατρὶ εἰρ-
γασμένα καθ' ἕναστος διεξελθεῖν τῷ λόγῳ
δυνήσῃται; οὐδὲ γὰρ ὦν ὁ βίος τὸν ἔπαινον

κέκτηται, τοῦτον ὁ τοῦς διὰ γραφικῆς ἐμπειρίας
εἰς τοῦμφανὲς ἀγαγεῖν ἐξισχύσειεν· ἀποδέει
γὰρ ἀπειράκις ἀπείρους τῷ μερικῷ χαρακτῆρι
διεξερχόμενος. Τετραετὴν δὲ ἤδη πρὸς τῷ τῆς
ἀρετῆς παιδευτηρίῳ ἐγγυμασάμενος, ἐπειπερ
ἑώρα καὶ αἰθῆς ἑαυτὸν σχεδὸν ἐπὶ πάντων τι-
μώμενον καὶ παρὰ τῶν διαφόρων ἐπισκέψεως
χάριν εἰς αὐτὸν ἐπεισερχόμενον παρενοχλοῦ-
μενον, τῷ προσηθέντι ἐδλαβεστάτῳ καὶ πνευ-
ματικῷ πατρὶ Ἀνατολίῳ προσελθὼν καὶ τὸν
ἑαυτοῦ σκοπὸν αὐτῷ ἀνακοινώσάμενος τὰς τε
τοῦτον εὐχὰς καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἀρε-
τῆς ἐφόδιον κομισάμενος ἀπέπλευσε μετὰ τῶν
αὐτοῦ μαθητῶν πρὸς τὴν ἑποικίαν τοῦ Ἄθω-
νος, τὴν καταμόνας μαρτυρικῆν παλαιστῆραν
διεξελθεῖν ἐφιέμενος. Ὅσῃν δὲ βίαν λοιπὸν,
τὴν ἐκείσε διαγωγὴν ἀσπασάμενος, πέποιθεν
πρὸς αὐταῖς ταῖς ἀναγκαῖαις χρεῖαις τοῦ σώ-
ματος, ἔτι γε μὴν καὶ ἐπὶ τῶν ἰσοτρόπως ἐγ-
κατοικοῦντων τὴν ἐρημον, οὐκ εἰδότων κα-
λῶς διακρίνειν τὰ πράγματα, οὐδὲ ἐστὶ ῥᾶδιον
δηγησάσθαι, ὅπως τοῖς ὀνειδισμοῖς ὡς ἀπίσι
ἐν χεῖλεσι τὸν ἰὸν παραθήγοντες ἔσκαπτον εἰ-
καιῶς τοῦ γρηαοῦ τὸ ἀπόσκοπον, ἐκφρογες
ὄντως ἐκ τοῦ πονηροῦ καὶ πλήρης μανίας ὑπάρ-
ξαντες. Ὁ δὲ ἀντιτιθεὶς αὐτῶν τῷ θυμῷ τὴν
προὔτητα καὶ τῷ μύσει τὸ τῆς ἀγάπης ἀκέραι-
ον προβαλλόμενος καὶ τοὺς μὲν γρηαοὺς ὡς
πατέρας, τοὺς δὲ νέους ὡς ἀδελφοὺς συνανα-
πλεκόμενος καὶ ὡς ἄριστος ἰατρός οὕτω πως
μέσον αὐτῶν ποικιλλόμενος καὶ τὰ τῆς σωτη-
ρίας φάρμακα προτεινόμενος, εἶλεν ἅπαντας
τῆς ψυχροφθόρου λύμης ἀναρροσάμενος. Καὶ
ἦν ὡς ἀστήρ διανγῆς πάντας καταφωτίζων
τοῖς αὐτοῦ προτερίμασιν ὅθεν αὐτὸ τε τὸ ὄρος
καὶ οἱ τοῦτον οἰκήτορες τῇ αὐτοῦ παρακελεύ-
σει διεξαγόμενοι βαθεῖαν ἦγον εἰρήνην ταῖς
αἰθραῖς τοῦ πνεύματος ἐπαναπαύμενοι. Εἰώθει
δὲ πολλάκις μονώτατος τὸ ἄβατον ἐκεῖνο τῆς
ἐρήμου διέρχεσθαι πέλαιος, οὐδὲν τῶν εἰς
βρῶσιν ἑαυτῷ ἐπικομιζόμενος, μόνοις δὲ τοῖς
θεοῖς λόγοις καὶ ταῖς παρατηρούσαις βοτᾶ-
ναις ἐνδιατώμενος εἰκοσι πολλάκις ἢ καὶ
τριάνκοντα ἐκείσε λοιπὸν ἡμέρας ἐγγυμα-
ξόμενος φόβον παντός ἀνευθεν καὶ ἐκτός
οἰασοῦν τῶν σαρκοβόρων θηρίων παρενοχλή-
σεως· εἰρήρευον γὰρ αὐτῷ κατὰ πάντα καὶ
ὑπετάσσοντο ὡς τὸ κατ' εἰκόνα διαφυλάττοντι
ἄτρωτον. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ἱερὰν τεσσαρα-
κοστήν ἐκεῖ διέτριβεν ἅπασαν τὴν τε ἀμπεχό-
νην καὶ τὰ λειτουργικὰ σκεῆσιν τῇ θεῖᾳ μυσ-
ταγωγίᾳ ἐπιφερόμενος καὶ τὴν λογικὴν λα-
τρειαν ἀναφέρων ἐκάστοτε, ὅπου δ' ἂν, τῆς
ὄρας αὐτὸν καταλαβοῦσης, ἐτύγχανε.

24. Καὶ ποτε πρὸς ἑποικίαν ἐν γεολόφοις τό-
ποις αὐτοῦ καταντήσαντος καὶ τὴν ἀναίμακτον
θυσίαν τῷ Θεῷ ἀναπέμποντος, ἀγγελικῆ χορο-
στασίας τὸν τόπον ἐκείνον περιστοιχίσασα, ξέ-
ρον θέαμα τοῖς ἐκείσε βουκόλοις ἐν μέρει τοῦ
ἄρου ἐπάρχουσιν ἐξηκοντέο· ἔτυχε γὰρ αὐ-
τοῖς ἐκείσε νέμειν τότε τὸ ποίμνιον· εἰς γὰρ
πολυοχλίαν φησὶ καὶ μέλους ἠδυσποῦς ἀνεί-
καστον αἰνεσὶν πλήρης ὁ χῶρος ἅπας γενόμενος,

VITA

Post annos
quattuor

cum
discipulis
ad
montem
Athonem
pergit,

E

ubi solus
saepe loca
deserta
quaerit

et herbis
victit.

F

Dum
liturgiam
celebrat,

21. —¹ ἐνασχολούμενον P. —² αἰρουσα P. — 22. —¹ om. P.
³ πᾶρα πῆρ ἐστὶ P. —⁴ κριθεῖν P.

(1) Locus Constantinopoli. Synax. Eccl. CP., pp. 388, 721.

VITA caelestes a pastoribus audiuntur voces.

1 Reg. 18, 14.

ἐξ ἀπειρών ταγμάτων ὑπὲρ ἄνθρωπον τοῦ τρισ-
 αγίου μέλους ἢ ᾗδῃ¹ ἀνεπέμπετο, ἀνθρώπων
 γλώττιαν, τὸ φοβερόν τοῦ ἀκούσματος οὐ σθέν-
 ουσαν² διηγῆσθαι, ὡς ἐκπλαγέντας τοὺς
 ἀγρότας καὶ τὸν τόπον διερευνήσαντας εὐρεῖν
 τε τὸν ὄσιον πρὸς ἑαυτὸν ἔτι τὰ τῆς εὐχαριστίας
 ποιούμενον λόγια τῆν τε ὑπερσίαν ἐκτεθει-
 μένην πᾶσαν ἐπὶ τινι πετρώδι τόπον ἀνοφο-
 ρούμενον καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ὄρθιον πρὸς αὐτὴν
 1 Reg. 18, 14. φρόβῳ πολλῶν παριστάμενον, καθάπερ τὸν Σα-
 μονὴλ τὸ γράμμα διασημαίνεται. Ὅθεν προσπε-
 σόντες τοῦτον τοῖς ἰχνεσι καὶ τὰ ἀκουσθέντα
 διηγῆσάμενοι εὐχὴν τε παρ' αὐτοῦ κομισά-
 μενοι μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς τοῦ ὄρους ἀπά-
 ραντες θερμοὶ κήρυκες τῶν ἀκουσθέντων ἐγί-
 γνοντο, μεγάλη τῆ φωνῆ πάση τῆ περιχώρῳ τὰ
 τοῦ Θεοῦ τεράστια διηγούμενοι. Καὶ γὰρ ἦν ὡς
 ἀληθῶς πλήρης ἐμπλήξεως τὸ τελούμενον καὶ
 βροτεῖον μέλους παντὸς ἑπανεστηκὸς τὸ ἐκεῖ-
 θεν ὑποφωτούμενον. Τί δ' ἂν τις καὶ πρὸς τὴν
 B τοῦ θαύματος σύγκρισιν διαγράψειν; ἔρρει
 γὰρ οἶμαι καὶ ἱστορίας ὑψηλῆς καὶ παλαιῶν
 αἰνιγμάτων ἀντιπαράθεσις, οὐκ ἐχόντων, εἴ-
 περ ἐθέλοιεν, περιληπτικῶς διαζωγραφεῖν τῆς
 αὐμπληθοῦς ἐκείνης καὶ ἀκαταλήπτου ἡχῆς
 τὸ μελόδημα· ἔνθεν πίστει τὸ ἐφηγούμενον
 ἔνδον ταῖς πλαξὶ τῆς καθαρᾶς διανοίας ἐρεί-
 σαντες, σιγᾶν τῷ λόγῳ παραχωρήσωμεν.
 25. Ἐκεῖθεν δὲ αὐθις πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μα-
 θητὰς τῆς μονίας τοῦ ὄρους ἀνθυποστρέφων
 ὁ ὄσιος οὐκ ἦν προσιτὸς τῆ τοῦ ἦθους ὑπαλλαγῆ
 κατὰ τὸν μέγαν Μωσῆα καὶ αὐτὸς κλειζόμενος
 καλύμματι δ' ὡσπερ τοῖς πολλοῖς νηγετοῖς
 καὶ ταῖς τῶν ἀνέμων αἰραις ὄλον αὐτοῦ κατω-
 μένον ἔφερε τὸ σῶματιον. Ἄλλ' οὕτως αὐτοῦ
 τὴν ὄρειον διατριβὴν ἑξανόοντος καὶ ἀσπασίως
 πρὸς δέκα καὶ ὄσιν ἔτεσι πρὸς τοὺς ἀφανεῖς
 πολεμήτορας ἀντικαθιστάμενος καὶ πρὸς αὐτὴν
 τὴν τῶν ἀρετῶν ἀψίδα, φημί δὴ τὴν ἀπάθειαν,
 πεφθαρῶς καὶ ὡς ἐν ἀδύτοις ταύτῃ περιεσχό-
 μενος¹, ἑξανέστησάν τινες λέγοντες τοῦ ὄρους
 ἔχεν τὴν ἐπικράτειαν· κἀντέθεν οὐ τὴν τυχοῦ-
 σαν ὄχλησιν τοῖς πατρίσιν ἐπέφερον· ταύτης
 Byzantium ἔνεκα τῆς προφάσεως ἠναγκάσθη καὶ αὐθις
 redire καταλαβεῖν τὸ Βυζάντιον καὶ δὴ ἓνα (1) τῶν
 coactus αὐτοῦ μαθητῶν <διάδοχον καταστήσας²> δια-
 θήκην ἐν μυστηρίῳ δῆθεν καταλιπὼν τὴν
 βουλήν αὐτοῦ· «Ἐγὼ μὲν τοῦ Θεοῦ συνεργή-
 στοντος ἄπειμι (φησὶν), δηλώσω τῷ βασιλεῖ
 τὴν ἐπεισφρήσασαν ταραχὴν τοῖς μονάζουσιν (2),
 εἴ πως τῶν φιλοπολέμων ἀνθρώπων τὸν θυμὸν
 κατενάρσειεν³. Σὺ δὲ λοιπὸν ἂντ' ἐμοῦ μετὰ
 Θεὸν ἄπασι τοῖς καθ' ἡμᾶς ἀδελφοῖς ἀντιλαβοῦ
 καὶ φροῦρει καὶ ἐπισκόπευσ, μνηλα καμῶ
 ποιούμενοι πρὸς τὸν Κέριον», τῷ διορατικῷ

δμῳατι τὴν ἑαυτοῦ προαισισόμενος ἀποβίω- D
 σιν. Καὶ ταῦτα λέξας, ἀσπασόμενος αὐτὸν ἀνε-
 χώρησεν, ἐντεταλόμενος μέχρι τρίτης ἡμέρας
 μηδενὶ ἐξαιρεῖν τὰ τοῦ πράγματος. Καὶ εἰσελ-
 θὼν ἐν τῇ βασιλευσῶσῃ τῶν πόλεων, ἀπελθὼν
 εἰς ὄπερ πρόφην ἠηλλίζετο καταγώγιον καὶ μετὰ
 πλείστης ὅτι χαρᾶς εἰσοδεχθεῖς παρὰ τε τοῦ
 πρώτου καὶ τῆς εὐκλεοῦς τῶν ἀδελφῶν ὀμη-
 γρέως (καὶ γὰρ ὡς ἀγγέλω Θεοῦ, τὴν αὐτοῦ
 παρουσίαν κροτοῦντες, προσέτρεχον ἐντὸς ὀλλί-
 γων ἡμερῶν) καὶ αὐθις τῷ φιλοχρίστῳ βασιλεῖ
 θεασάμενος Λέοντι καὶ ἂν ἐξηγεῖτο μετὰ ζεού-
 σης τῆς προθυμίας ἀφθόνως παρ' ἐκεῖνον ἐπι-
 τευξάμενος (ἐνετρόφα γὰρ τῷ γρηαῦ σννανα-
 πλεκόμενος καὶ τῇ χροσίᾳ μορφῇ τὴν ἐπιθυ-
 μίαν τῷ ὄσιῳ προσκαρτερῶν ἐκορῆννε σάκραν
 τε λοιπὸν μετ' οἰκείας γρηφῆς ἐν χρυσοβόλλ-
 λῳ⁴ (3) μετὰ καὶ πλείστης ἄλλης⁵ δωρεᾶς πα-
 ρασχόμενος), κατελθὼν ἐκ τοῦ βασιλέως καὶ
 ab imperatore chry-
 sobullum impetrat;
 μετ' ὀλίγον μικρὸν τι προσομιλήσας, νοσήματι
 ἔκειτο λοιπὸν ἐπὶ⁶ τοῦ σίμιμποδος ἐπαναπαύ-
 μενος. Ὡς δὲ κατὰ μικρὸν προσήκων ἡ ἴσος
 λαμβάνουσα κακῶς διετίθει τῷ σῶματι καὶ αὐ
 δυνάμεις τῷ πυρετῷ συντριβόμενα κραταιο-
 τέραν ταύτην εἰργάζουσα, τὴν εὐετησίαν εἰς
 ἅπαν καταλυμαίνουσαν, οὐκ ὠρρόδῃσεν πρὸς
 τὴν ἐπιφορὰν τῶν δεινῶν ὁ μακάριος ἢ ὄπω-
 σοῦν τὴν φάσιν παρεμνήσατο μετρίως γοῶν
 ὄλωσ ταύτην καταδροσίσας τῷ ὕδατι· ἄλλ'
 ὡσπερ τις ἀνδρὶς προσλαβόμενος οὕτως ἔνδον ἀπὸ τῶν
 μικρὸν ἐκεῖθεν ἀβθεῖς καὶ ἀρδενόμενος ὕδατι κτό-
 πον ἀποτελεῖ καὶ ἀτμὸν ἀναδίδωσιν, οὕτω μόγις
 ποτὲ γνόντες ἐκ τῆς τῶν ἰατροῶν σφαιρικῆς
 διαθέσεως τὸν ἐκ τῆς δόξης αὐτῷ περιεκείμενον
 κάσωνα καὶ ὀκτόπυρος ὕδωρ κομισάνας παρε-
 κάλων ὡς οἷον τε προσάζει τοῦτο τῷ στόματι·
 δς τοῖς χεῖλεσι προσλαβόμενος καὶ δι' ὀλίγον
 ποιούμενος αὐτοῦ τὴν κατάπσιν, ἦν κατιδεῖν
 παράδοξον θέαμα. Δίχην γὰρ δαλοῦ πεπωρακ-
 τωμένον καταρδενόμενος οὕτως ἔνδον ἀπὸ τῶν
 σπλάγγων αὐτοῦ μετὰ κρινοῦ τρισμὸς ἐκ τῆς
 ἄγαν φλογώσεως ἀνεπέμπετο. Εἰκάσαις ἂν τά-
 χα τὴν τοῦ Ἰωβ ἱστορίαν ἀνατυπούμενος, ὅς
 τῇ πολυσχεδεῖ τῶν τραυμάτων φλογὶ συντη- F
 κόμενος ἀδόλωτον ἔσχε τῆς ψυχῆς τὴν εὐγέν-
 ρειαν· οὕτως οὐκ καὶ οὗτος κατ' ὁδὸν <ἤτ-
 τον> ἐκεῖνον τῷ πάθει τοῦ πυρετοῦ τυροπολού-
 μενος, τὴν τοσαύτην ἀνάγκην ἀποθεῖτο τοῦ
 σώματος, ἄμαχος τῇ καρτερίᾳ τοῦ λογισμοῦ
 ἐναποδεικνόμενος. Ἐντεῖθεν τοίνυν εὐρωσ-
 τίας ὡσπερ ἐπιλαβόμενος ἐπέπερ εἰς τέλος
 τῇ ἑσέσει τῆς γαστροῦς κατατετηγμένος⁸ ἐπήρ-
 χε τῷ σῶματι, μόλις ἀναπνεῖν καὶ μόνον δυνά-
 μενος, τὴν ἑαυτοῦ, ὡς οἶμαι πρὸς τριῶν ἡμερῶν
 διαγνῶς ἀποβίωσιν καὶ Θεῷ τὴν εὐχαριστίαν

Byzantium redire coactus

instantis mortis praescius

24. — ¹ τὴν ᾗδῃν P. — ² γλώττιαν... σθένουσαν ita P.
 25. — ¹ περιεχόμενος P. — ² supplēvi, om. P.

— ³ καταναρσειεν P. — ⁴ χρυσοβόλλῳ P. —
⁵ πλείστας ἄλλας P. — ⁶ ἐπὶ P. — ⁷ om. P. —
⁸ κατετιγμένος P.

(1) Procul dubio Lucam, de quo supra, c. 19, et quem c. 26 διδίδμον πατρὸς μαθητῆν προσφιλέστατον nuncupat biographus, cuius et hortatu calamum sumpserat. — (2) Iam alias adversus turbatores a monachis montis Athonis ad imperatores querelae delatae fuerant, ut colligitur e litteris an. 885 a Basilio Macedone datis, M. I. GEDRON, 'O 'Aθwς (Constantinopoli, 1885), p. 79. De primordiis vitae monasticae in hoc sacro monte, legatur et

K. LAKE, The early Days of Monasticism on Mount Athos (Oxford, 1909), p. 8-52. — (3) Litterae Blasio concessae perisse videntur. Habemus fragmentum chrysobulli Leonis imperatoris quo monasterium τοῦ Μονιστάκωνος, τοῦ Καρδιογράστον καὶ τοῦ Ἀθανασίου καὶ τοῦ Ἀσκητῆ τυτλάμν σκισπι. GEDRON, t. c. p. 81-83; LAKE, t. c., p. 84-86. Monasterium Lucae illud esse quod Blasius condecorat, cuique Lucam discipulum praefecit, probabile videtur.

liturgiam
celebrat

τῆ μυστικῇ θυσίᾳ τελευταίαν ἀποδοῦναι βουλό-
μενος, αἰτήσας προσφορὰν, καὶ σύνεγγυς τῆς
κλήνης αὐτοῦ παρετοιμασμένοι τράπεζαν, ἀνα-
στάς κἀντέθεν τῆ προθυμίᾳ ῥωννόμενος καὶ τὰ
τῆς ἱεροσύνης ἀμφιασθεῖς περιβόλαια, μετὰ
πολλῶν τῶν δακρύων τὴν φοβερὰν καὶ ἀναί-
μακτον τῆς μυστικῆς θυσίας ἀναπέμφας προσ-
κύνησιν τῆ παραγίᾳ Τριάδι, ἣ καθαρώς καὶ λε-
λάτρευκεν, ἣ καὶ ποθήσας τῆ νεκρώσει τοῦ
σώματος, ταύτης ταμίον καθαρόν τε καὶ ἄσυ-
λον ἐχορήματισε, μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τὴν
ψυχὴν ἐναπέθετο, κατατεθείς ἐνδόξως ἐν τῇ
ἐδαγῆ καὶ περιφανεστάτῃ μονῇ τῶν Στουδίου

et post
triduum
moritur.Lucas
S. Blasii
discipulus.

26. Ταῦτα ὡς ἐν πλαξί τῆ σῆ φωταυγεί δια-
ροία ἐγκείμενα παρὰ τῆς ἱεράς σου γλώττης
διαγρόντες ἡμεῖς οἱ εὐτελεῖς, ὃ πατέρων ἄριστε

Λουκᾶ καὶ τούτου τοῦ ἀοιδίμου πατρὸς μα-
θητὰ προσφιλέστατε, κατὰ τὴν σὴν προτροπὴν
τε ὁμοῦ καὶ παραίνεσιν τῷ ταπεινῷ ἡμῶν λό-
γῳ καθόσον οἶόν τε ἦν διεζωγραφήσαμεν, τὰ
πλεῖω διὰ τὸ προσκορὸς καταλείψαντες· αὐτὸς
δὲ εἰ μὲν εὐροις τι τῶν σοι ἐρασμίων ἐγκεί-
μενον, ἐδχαῖς ἀνταμείβου δῶρον μέγιστον τῷ
πονήσαντι· εἰ δὲ μὴ, σύγγνωθι παρακαλῶ ὡς
συμπαθῆς ποιμὴν καὶ φίλόπαις ἐν ἅπασιν· οὐ
γὰρ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τῷ μέρει
τούτῳ κατὰ τὸ λόγιον, πλὴν, ὡς τις¹ ἔφη σο-
φός, καὶ Θεῶ φίλον τὸ κατὰ δύναμιν. Εἴη δὲ
ταῖς αὐτοῦ εὐπροσδέκτοις προσβείαις τοῦ παρόν-
τος βίου διασωθέντας ἡμῶς τυχεῖν τῶν ἐπηγγελ-
μένων ἀγαθῶν τοῖς ἀγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ κροῖῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ δόξα τῷ Πατρὶ σὺν τῷ
ἀγίῳ Πνεύματι ἀναπέμπεται νῦν καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

VITA

26. — ¹ ὁστις P.

B

E

DE S. MICHAELE MARTYRE ALEXANDRIAE

COMMENTARIUS PRAEVIUS

SAEC.
XIII/XIV

H. D.

Theodorus
Metochita

1. S. Michaelis neo-martyris solus quem sciamus meminit Theodorus Metochita ille, qui Andronico II imperatore (1282-1328) magni logothetae munus gessit (1). Hic fuit vir perquam eruditus et in omni genere litterarum exercitatissimus, dictusque a Nicephoro Gregora, qui et in eius obitu orationem seu μονοδίαν habuit (2), βιβλιοθήκη ἔμφυτος (3). In codice bibliothecae Caesariae Vindobonensis Philosphico graec. 95, saec. XIV exarato, servata sunt opera eiusdem rhetorica, seu orationes decem et octo, quarum in re nostra praecipuae sunt: (fol. 303-325) Eἰς τὸν νέον μάρτυρα Μιχαήλ, et (fol. 364-373) Eἰς τὸν ὄσιον Ἰωάννην τὸν νέον (4). Orationis de S. Michaelis, quam nunc primum promimus, apographum habemus ex eodem codice, in Collectaneis Bollandianis, a P. Reinoldo Dehnio exaratum (5). Hoc tamen seposito, usi sumus plagulis photographicis Vindobona acceptis.

de
Michaelis,
recens
Alexandriae
pro
fide necato,

2. S. Michaelis laudatio optime tradita est, paucosque locos praebet qui emendationem postulant. Non ideo tamen plana omnia et perspicua sunt legentibus, cum immoderata verborum copia res non tam illustrare quam obscurare Theodorus satelisse videatur. Haec fere sunt quae de S. Michaelis audientibus ubertim et ornate proponit. Natus est Michael in agro Smyrneni, christianis parentibus. Adulescentulus a barbaris abripitur, captivusque in Aegyptum traducitur, ubi a chri-

stiana fide deficere coactus est et militiae ascriptus Dei tamen gratia animum exagitante, de aeternae salutis periculo sollicitari coeptus est, reque cum christianis eorumque antistite communicata, nefariam Mohammadis seclam relinquere statuit. Interim Alexandriam ab imperatore legati mittuntur; qua occasione Michael sub monachi habitu latens ab improborum manibus evadere tentat. Verum, a proditoribus ad impios iudices delatus, carceris squalorem, inedia, iniurias iterato patitur, et minis blanditisque contemptis, Christum imperterrite confitetur, donec gladio animadvertitur. Tum, mirantibus omnibus qui astabant, auditus est martyr, capite iam abscisso, ore haec verba κῆριε ἐλέησον emittere. Christiani autem certatim concurrerunt ut aliquam eius reliquiarum partem colligerent.

F

3. Orationem in publico coetu habitam esse e vocibus ὃ παρόντες (6) satis efficitur, et quidem coram imperatore suo (τοῦμοῦ βασιλέως) Andronico, quem ἀτοκράτορων ἄριστον in amplo exordio Theodorus perpetuo interpellat, laudibusque alio loco cumulat (7). Quae narrantur recens gesta sunt; testes enim advocantur legati qui tum Alexandriae commorabantur eorumque comitalus: μαρτυρόμεθα τῶν λόγων τοῦς πρόςβεις καὶ ὄσοι σὺν αὐτοῖς ἄλλοι τηρικαῦτα (8), ii etiam qui Michaelis supplicio interfuerant (9). Non temere νέονμάρτυρα Michaelis in ipso orationis

(1) KRUMBACHER, *Geschichte der byzantinischen Literatur*, p. 550-54. — (2) *Hist. Byzant.*, X, 2, SCHOPEN, t. I, p. 474-83. — (3) *Ibid.*, VII, 11, p. 272. — (4) *Catal. Gr. Germ.*, p. 35. —

(5) *Cod. Bruxell.*, 18906-12, fol. 18-29^v. *Catal. Gr. Germ.*, p. 224. — (6) *Orat.*, n. 7, p. 675. — (7) *Orat.*, n. 4, p. 672. — (8) *Orat.*, n. 4, p. 673. — (9) *Orat.*, n. 8, p. 676.

lemnate

AUCTORE H. D. *lemmate nuncupal orator. Neomartyres enim graeci vocare solent eos qui, clausa iconomachorum persecutione, a Turcis vel Arabibus pro Christo necati sunt. Ex his non paucos suis fastis ecclesia graeca inscripsit (1). Nostrum tamen Michaellem nec apud*

Synaxaristam qui plurimos e recentioribus illis D-martyribus congregavit, neque in catalogo quem nuper edidit archiepiscopus Chrysostomus Papadopoulos reperire contigit (2).

(1) De quibus breviter diximus, *Greek Neomartyrs*, in *The Constructive Quarterly* (New York),

t. IX (1921), p. 701-12. — (2) *Οί Νεομάρτυρες*, Athenis, 1922.

ORATIO DE S. MICHAELE MARTYRE

A. THEODORO METOCHITA

E codice Vindobonensi Philosophico graeco 95 (= V). Cf. Comm. praev. num. 1.

B Εἰς τὸν νέον μάρτυρα Μιχαήλ.¹ Ε

Exordium ad imperatorem. F

1. Ἐθαύμασα πολλάκις ἔγωγε κατ' ἔμμαντὸν συννοούμενος καὶ τὸν νοῦν προσέχων τοῖς καθ' ἡμᾶς τούτοις δὴ πράγμασιν· ἐθαύμασα πάντοτε, ὅπως ἄρα πάσης εὐδαιμονίας ὁ χρόνος φορὰν ἡμῖν ἀφθόνως ἔδωκεν ἐπὶ τῆσδε νῦν τῆς τοῦ πάντα χρηστοῦ καὶ θαυμαστοῦ μοι βασιλείως ἡγεμονίας· σὺ γὰρ ἕοικας ὄντως, αὐτοκρατόρων ἀριστε, πάντων ἀγαθῶν ἄνωθεν ἔχειν τῷ βίῳ καὶ ἡμῖν ἀφορμὴ· καὶ σοὶ παρέσχεν ὁ Θεὸς καὶ διὰ σοῦ γε ἡμῖν, ἢ διὰ σὲ μάλιστα, πάντ' ἔχειν εὖ καὶ ὡς ἂν εὐδαίμων τις· καὶ ἴσως ἐννοήσῃς, μόνον λογισμῶν ἐλευθερία πάντ' ἀναπλάττων, βέλτεστα καὶ ἂ μὴ καθάπαξ ἐστὶν ἀντίσμα μὴδ' ἐν πράγμασιν ἔχει περᾶν· καὶ οὐ λέγω νῦν ἔγωγε, ὃν ἐξ ἀρχῆς καὶ αἰεὶ συνεχῶς ἐξῆς παμπλείστον τε καὶ παντοῖον ἀνάμειθ' ἀνὰ τὸν παρόντα βίον ἀνθρώπων ὡς εἶπεν χρηστῶν· καὶ ταῦτα μὲν γὰρ, εἰ δῆποτε καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν ἀπὸ τοῦ παντός αἰῶνος, καὶ ἡμῖν πάνθ' ὁμοῦ μάλιστα· καὶ περι- F

C F

βλεπτοί γε ἡμεῖς ἐντεθεὶς τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀνθρώπων καὶ μακαριζόμενοι σφόδρα τῆς σῆς ἀρχῆς καὶ πάντα διὰ πάντων ἐδδικοῦμεν καὶ πανσοφοῦ καὶ γαληνοτάτης ἐπιστασίας, πᾶσαν εὐπραγίαν χορηγοῦσης ἡμῖν· ἀλλὰ περὶ τῶν θειοτέρων νῦν ὁ λόγος ἐμοί, καὶ ὅπως ἀπάσης σὺ θεοσεβείας ἀρχηγέτης ἡμῖν, καὶ τῶν περὶ Θεοῦ καὶ παρὰ Θεοῦ νομίμων καὶ πανσέπτων καλῶν αὐτὸς ἄρα καὶ διδάσκαλος καὶ νομέης, καὶ πιστὸς καὶ φρόνιμος οἰκονόμος, καὶ πάνθ' ὁμοῦ, καὶ πάντων μάλιστα· αὐτὸς ἐπιτυχῆς ἐκ Θεοῦ καὶ χορηγὸς ἡμῖν· καὶ δὴλόν γε, εἴ τις ἐξ ἀρχῆς εὖ μάλα ξυνορᾷ ἀξιοίη· εἰθὲς γὰρ ὡς ἤψω τῶν πραγμάτων τῆς ἡγεμονίας, σπουδασμά σοι μάλιστα τοῦτ' ἐκείθεν καὶ πρὸ πάντων τῶν ἄλλων ἄλτον πάντων πραγμάτων καὶ κομιδῆ γε ποθεινὸν τε καὶ ἥδιστον, τὰ θεϊότερα κρατεῖν ἐπὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ Θεῶ φίλα. Καὶ ἡ χριστιανικὴ διὰ πάντων ἐπι- F

δειξίς καὶ προκοπὴ καὶ εὐετηρία, φροντίδος σοὶ πρῶτον καὶ μέγιστον ἔργον, καὶ δόξα σοὶ ταῦτα καὶ τροφή καὶ¹ κανχήσεως ὄντως στέφανος· ταῦτά σοι καὶ πόνος ἄπαντος αἰεὶ· ταῦτά σοι καὶ ἁστώνης ἀφορμὴ πλέον ἢ κατὰ τὰλλ' ἅπαντα· τοῦτοις αὐτὸς τε χάρεις ὡς μάλιστα (πῶς ἂν ἀξίως εἴποιμι;) καὶ μεταδίδως ἡμῖν τούτοις, εὖ ἔχειν ἐπὶ σοὶ τελετάρχῃ καὶ ἡδεσθαι· καὶ μὴν εὐπορεῖς ἐν τούτοις κατ' ἐλπίδας αἰεὶ καὶ πλεῖν ἢ κατ' ἐλπίδας ἴσως, τὰς τε αὐτὸς αὐτὸ καὶ ἡμῶν γε πάντων, ὁρόντων τε καὶ χρωμένων· οὐκ οὐκ οὐκ ἐπιλείπουσί σε² τὸν αἰεὶ τῆς ζωῆς χρόνον (καὶ εἴη γε μήμιστος οὗτος ἡμῖν) οὕτε σπουδαί καὶ θυμηδία περὶ τὰ τοιαῦτα, οὐδ' ἡμῖν διὰ σοῦ καὶ τῆ ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ· ἀλλ' αἰεὶ σοὶ κωνῶν ἐν τούτοις θησαυρῶν χορηγὸς καὶ πλουτοποιὸς ὁ σὺ διὰ πάντων καὶ κινῶν καὶ κλειζῶν Χριστός, τὸν πρὸς αὐτὸν σὺν πλείστον καὶ αἰεὶ πλείστον³ ἀναφλέγων ἔρωτα· οἷον δὴ σοὶ καὶ τότε μάλιστα⁴ ἔφετον ἐκ πολλοῦ καὶ πολυπόθητον ἀπήντησε νέον, ὁ νέος οὗτος ἀναδειχθεὶς μέγας ἐπὶ Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ θεοσεβείας ἀγωνιστῆς τε καὶ μάρτυρος, ὃν δὴ πέμψοναί σοι⁴ νῦν. Καὶ γὰρ οὕτως αὐτὸς ἐκάζεις, καὶ παρηγοῖα πολλάκις ἡξίωσας ἔρεῖν· «Οἱ πρῶτοι τοῦ Χριστοῦ περιφανεῖς ἀβλήται καὶ στεφανῖται, τὰ παλαιὰ θαύματ' ἐκεῖνα καὶ λόγοις καὶ μνήμαις πιστά τε καὶ σεπτὰ καὶ τίμα, ἐπίδειξιν οἶμαι καὶ ἄμα πίστωσιν τῶν σφετέρων ἀγῶνων καὶ τοῦ κράτους καὶ τῆς νίκης.» Καὶ σοὶ γ' ἐπιδείξεως τοῦ περὶ τὰ θεῖα ζήλον καὶ παρηγοσίας ἔμαλλον κατὰ πάντων ἀνθρώπων οἰκείων τε καὶ ἄλλοτριῶν καὶ ἀντιτέχων τῆς χριστιανικῆς θεοσεβείας καὶ πίστεως· καὶ τοῖνυν οὐκ ἄρα τροφῆς σὺ μόνον καθ' αὐτὸν καὶ καλλωπίῃ τῆ νέᾳ σοὶ ταύτῃ φορᾷ καὶ καλλίστῃ καὶ τοῖς κατὰ τῆς πλάνης ἀγῶσιν ἐπὶ Χριστοῦ, καὶ τῷ κράτει τοῦ θαυμαστοῦ τοῦδε μάρτυρος καὶ προμύχων τῆς ἐκκλησίας καὶ γενναίῳ φρονήματι συγκαταλέξαντος ἐάντων εἰς παρεμβολὴν Θεοῦ ζώντος Imperatoris dictum.

Lemma. —¹ Εἰς τὸν ἄγιον Μιχαήλ τὸν νέον τὸν κατ' Αἴγυπτον μαρτυρήσαντα ἐπὶ τοῖς χρόνοις τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Ῥωμαίων κερου Ἀνθρονίκου τοῦ Παλαιολόγου ἰν marg. sup. V.

1. —¹ supra lin. V. —² corr., prius σοὶ V. —³ ita V; legendumne πλείστον καὶ ἀπλήστον? —⁴ supra lin. corr. V.

τῆν

Α τὴν ὄντως κραταιὰν καὶ ἀήττητον· ἀλλὰ καὶ πάντα εἰς θαῦμα καὶ ἠδονὴν ἐπὶ τούτοις αἶρεις, καὶ τοὺς οἰκοθεν τέως οὐκ εὐκνήτους οὐδ' εὐγενεῖς πρὸς τὴν τῶν βελτίστων συναίσθησιν καὶ σπουδὴν· καὶ κροτεῖς μάλιστα ἐπὶ πάσης ἀκοῆς καὶ πάντων ἀνθρώπων τὸ μέγιστον τότε τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ καλλώπισμα καὶ κλέος, ἀντὶ κήρυκος ἀνιστάμενος αὐτὸς ἐν μέσοις· καὶ κλείζειν πάντας καὶ ἀνακηρύττειν ὑσαύτως ἀξιοῖς, ὡς ἄρα καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτὸν ὀπλίτας νικητὰς ἐκείνους, καὶ τὸν πλείστον δὴ καὶ θαυμαστῶς ὄντως τετιμηκότα τὰ Χριστοῦ καὶ τὴν αὐτοῦ ἐκκλησίαν ἀντιτιμῶν μάλιστα, καὶ πᾶσαν ἀντεκτινέειν ἐπάθλων ἔθλιμον αὐτῷ χάριν, καὶ γεραίρειν αὐταῖς ἱεραῖς ψήφοις, ἃ ρομίζε-
ται. Καὶ πείθει μὲν μάλιστα αὐτὸν εἰς τοῦτο καὶ πρώτως· πείθει δ' ἐξῆς ἅπαντας, ὡς ἄρα δὴ πολὺ τὸ τοῦ πράγματος εὐλογον καὶ ἄμα βέλτιστον, τοῦτο μὲν εἰς ἀρετῆς τε καὶ ἀριστείας ὄντω προδήλον καὶ περιφανοῦς ὀφειλομένην ἀμοιβήν, τοῦτο δ' εἰς ἄλλον ζῆλον καὶ ἀμίλλαν, ἐν τοῖς αὐτοῖς καιροῖς καὶ τῇ χρείᾳ παραπλησιῶς ἀνδρείως ἴστασθαι· καὶ πάντες γὰρ οἱ καιροὶ χάραν παρέχουσιν ἀνδραγαθίας, καὶ τῶν ἔθλιμον ἐπάθλων πᾶσα ἀνάγκη ταῖς νίκαις, καὶ οὐχ οἱ μὲν, οἱ δ' οὐδ' ὀδ' ἔστιν ἀμέλει κατα-
ψηφίζεσθαι τῶν νῦν καθ' ἡμᾶς τούτων χρόνων ἀρετῆς ἀχρηστία, ἢ χρεῖσιν μὲν, ἀλλ' ἀνόητον τῆς ὀφειλομένης χάριτος· καὶ σοὶ πρόθυμος καὶ αὐτὸς ἔργον ἦδη, νῦν ἐνθάδ' ἐξ ἐπιτάγματος τοὺς λόγους οὕτως ἀξιοῖς φέρων, ὀστικίνας ἄρα τοῦσδε, πλὴν γε ὡς ἂν δοξαίμην πάντως συντελῶν κατ' ἔμαυτὸν τῷ ζῆλῳ τῆς θεοσεβείας τῆς σῆς.

Martyrem
compellat
orator.

Β 2. Καὶ εἶη γε δὴ λοιπὸν, ὃ μαρτύρων σὺ κάλλιστον ἀγλάισμα Μιχαήλ, (ἐπιβοῶμαι γὰρ ἦδη σὲ καὶ τὴν ἀπὸ σοῦ χάριν εἰς τὴν ἐπὶ τὴν πρόθεσιν) καὶ μοι παρείης ὃ τοῦ Χριστοῦ θεράπων, καὶ τῆς αὐτοῦ φιλορθωτικῆς ἐραστῆς τε καὶ μιμητῆς· καὶ εἶη γε δὴ μοι μὴ παντάπασιν ἀπολειφθῆναι τῶν σῶν καὶ μάτην ἢ καὶ σὺν αἰσχρῆν μάλιστα καὶ γέλωτι τῶν περὶ τῆς σῆς ἀριστείας ἐγκωμίον ἀφασθαι· σοὶ μὲν ὄν, ὃ θαυμάσιος, τοῦ βίου σκοπὸς καὶ τῆς ζωῆς ὄντως κἀνταῦθα πρόθεσις, ἃ νῦν ἄνω πολιτεὴν περὶ τὸν πάντων ἡγεμόνα· καὶ ἔμῳν γε μάλιστα τῶν μεταθεμένων ὅλοσχερῶς ἐκεῖ τὸ πολίτευμα· καὶ συγκατελέξαι τοῖς ἀριστεροῖς αὐτοῦ καὶ ἀριθμητοῖς ἐν νοίσις Ἰσραὴλ καὶ σπηγνῆσιν, καὶ πατριδα τὴν ποθονμένην ἐν οὐρανοῖς ἀντιλαβὼν Ἰερουσαλήμ, τὴν ἐν ταῖς θείαις χερσὶν ἐστηλωμένην καὶ ἠδρασμένην, συναγάλλῃ τοῖς ἐκεῖ συστήμασι καὶ συντάγμασιν, οἷς σε πρόξεις καὶ πόνοι παραπλήσιοι καὶ γυμνάσματα συντάττονται· καὶ χορείαις μέσος συγγίνῃ καὶ πανηγύροι τῶν ἀπογεγραμμένων πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς καὶ ἡχοῖς ἰσορραζόντων, καὶ αὐτὸς συντελεῖς καὶ τελῆ τὰ περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ θεία μυσταγωγούμενος, πάσης ἀνώτερος ἕλης καὶ πάντων ἡγνισμένος μολυσμάτων τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ σοῖς αἵμασι καὶ παθήμασι, εὐδαίμων ὄντως ὢν ἠλλάξω, καὶ σφόδρα τιμᾶσθαι τε καὶ θαυμάζεσθαι λοιπὸν ἐκ τούτων ἄξιος· ἐκ γὰρ ἀνωμάτων τῶν τῆδε καὶ ἄλλοτ' ἄλλως ἐχόντων ἀσφαλεῖς ἦδη σοὶ λιμένες καὶ ἄσειστοι, καὶ ἄλ-
τος ἀγαθῶν βίος καὶ μεταβολῆς ἀπάσης καὶ κιν-

Psalms. 41, 4

δόνων ἀζήμιος. Ἀλλὰ τέως γε μὴν ἐνταῦθα προελθὼν εἰς βίον, ἀτίκτα τῶν πραγμάτων κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν οὐδὲν ὀγιεῖς καὶ βέβαιον ἐχόντων πεπειρασαι, καὶ σπηγνῆχθης κινδύνων ἀωρία κατ' ἄμφω, ψυχὴν τε καὶ σῶμα, προδοθεῖς ἐπιρραῖα καιροῦ καὶ γνώμης ἀτελεῖα καὶ ἡλικίας, ἢ μὴ κρῖνεῖς ἔτ' εἶχεν ἐρρωμένως τὰ βέλ-
τιστα· καὶ συναρπάξῃ μικρὸν ἐκ βρέφους πρόσω ἡκων, καὶ μήπω κατηρτισμένος τοὺς πόδας, μηδὲ γυμνάσας σου τὰ διαβήματα κατὰ Θεὸν στηρίζειν ἐπὶ τὴν ἄσειστον πέτραν, τὸν ἐκ πατέρων σοὶ καὶ προγόνων κέριον καὶ δεσπότην Χριστόν, μηδ' ἐπενδυσάμενος ἔτι πω τότε μηδ' ὀπλισθεῖς, ὡς ἐδειξας ἦδη μεθέστερον, ὀπλοῖς δικαιοσύνης καὶ τῷ τῆς πίστεως θώρακι καὶ τῇ περικεφαλαίᾳ τῆς χάριτος, καὶ τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστὶ θῆμα Θεοῦ, κατὰ πάσης ἐπιτιθεμένης ἀπάτης τομὸν τε καὶ δυσαντιβλεπτον καὶ ἀήττητον· συναρπάξῃ γοῦν, ὄντως ἔτ' ἔχων, αἰχμαλωτὸς ἐπὶ βαρβαρικῆς ἐπιθέσεως καὶ δυσσεβείας* τῆς τε πατρῆδος αὐ-
τῆς καὶ τῶν οἰκείων πατρῶων κλήρων καὶ θησαυρῶν τῆς χριστιανικῆς θεοσεβείας καὶ πίστεως· καὶ μὴ τίς μοι μικρογνώμων ἐνταῦθα, μηδὲ τοῖς πρώτοις τοῦ ἀνδρὸς αἰσχυρῆσθω μηδὲ τῷ λόγῳ νῦν, ὅσα γε τῇ μνήμῃ τῶν ἀηδῶν· πολὺ γὰρ τὸ κλέος ἐκ τῶν ὀστέρων, ἐπικαλύπτον καθάπαξ καὶ ἀφανίζον τὴν πρὶν ἀδοξίαν· καίτοι τί λέγω; μᾶλλον μὲν ὄν καὶ ὅλη ταῦτα καὶ παρὰ τῶν καιρῶν ἀφορμαὶ πρὸς τὰ τοῦ γενναίου μετὰ ταῦτα κατορθώματα καὶ τὰς ἀριστείας. Μὴ γεγονότων μὲν γε μηδὲ φθασάντων τῶν εἰρημίων, ἀλλ' ἐν ἀκνυμῆτι γαλήνῃ τὴν ζωὴν ἔλκοντος καὶ τοῖς κατὰ τὸν βίον τόνδε καὶ τοῖς κατὰ τὴν πίστιν πράγμασιν, οὐκ ἔσχεν ἂν ὅλως καιρὸν τῷ θαυμαστῷ καὶ χόρῳ ἐπιτελέ-
ξεως καὶ ἀνδραγαθίας τὸ μέγιστον φρόνημα καὶ ἢ τῆς γνώμης ἀκμῆ καὶ τὸ κράτος· ἀλλ' ἦκεν ἂν ἴσως ἐν πέρατι τοῦ βίου, καὶ τὸν δρόμον ἐτελεύτησε τῆς ζωῆς ἴσα καὶ ὄστισόν τῶν ἀκέρῳδς τῆ τῆς ζωῆς καὶ τῆ τῆς ἐσσεβοῦς πίστεως ἀγωγῆς χρησαμένου ἀγαθῆ τέχῃ, ἀκινδύνως μὲν ἀλλὰ καὶ ἀκλεῶς, καὶ σφόδρα γε αὐτὸς ἀνόητος καὶ μετὰ ζημίας τῆς μεγίστης καὶ τοσαύτης ἐδοκιμήσεως καὶ τῶν ἀριστευμάτων, ἃ πᾶσαν εὐ-
δαιμονίαν ὡς ἀληθῶς ὑπεραίρει καὶ πάντα νοῦν καὶ λόγον, θαυμάζειν ἐγχειροῦντα καὶ ἐπαυ-
ρεῖν· ἀλλ' ὅπερ ἐλέγετο, μετανίσταται μὲν αἰχμαλωτὸς Ἰωνίας ἐκεῖνος· πατρις γὰρ ἢ περὶ τὴν πόλιν Σμόρναν αὐτῷ γῶρα· μετανίσταται τοῖνον ἐκεῖθεν ἐκ διαδοχῆς διὰ τῶν ἐν μέσῳ πλείστον καὶ τόπων καὶ γενῶν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ζημιούται τρικᾶτα δὴ παρὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀπαλόν, ὡς ἔφην, καὶ αὐτὴν τὴν πατρίαν ἐσέβειαν, καὶ τὴν ψυχῆς μάλιστα εὐγένειαν, ἐκ πίστεως ἀληθοῦς τε καὶ ἀπλανοῦς· αἰχμαλωτίζεται τε καὶ ναυαγεῖ καὶ καταβαπτίζεται τοῖς ἐκείσε κρατοῦσι τοῦ Μωάμεδ μουσοῖς τελεσ-
μοῖς καὶ θρησκευμασι καὶ παμβεβήλοις λήροις, καὶ ὢν οὐ μᾶλλον ἐστὶ τὴν ἀσέβειαν βδελύττεσθαι τε καὶ φεύγειν, ἢ τὴν ἀλογίαν αὐτὴν καὶ ματαιολογίαν καὶ τερατείαν καὶ φλοαρίαν ἀσυλλόγιστον καθάπαξ καταμωκᾶσθαι καὶ καταγελάειν, ὅστις καὶ ὅπως οὖν ἐπαίειν ἔχει σὺν νῷ καὶ λογισμοῖς ὅλως ἀνθρωπίνους χρῆσθαι, ἀλλὰ μὴ βοσκηματώδη τὸν βίον ἔλκει καὶ παντάπασιν

ORATIO

Ephes. 6,
14-17.

Michael
a barbaris
abducitur

F

ex Ionia
in
Aegyptum.

Moslemicae
sectae
adhaerere
cogitur.

2. —¹ bis scriptum erat in V. —² prius δυσσεβείας, add. σ supra lin. V.

ORATIO
Ad
Aegyptum
oratoris
apostrophe.

οἶμαι καὶ πάντων ἀμαθῆ καὶ ἀσύνετον· ἦν ἄρα δὴ μεταίτιοι καὶ πλάνη καὶ δυσσεβείαν μάλιστα κρατοῦσαν ὄρωμεν ἐκείσε καὶ πομπέουσαν ἄσευμα σὺν θράσει, ἤπερ καὶ ἀλλοθὶ ποντῶν τῆς γῆς μερῶν, ἐν οἷς ἂν παρεισφθάρῃ τὸ ἀλλόκοτον αὐτὸ καὶ ἀλογότατον καὶ βδελυρώτατον δόγμα. Καὶ σοὶ τοιαῦτα νῦν, Αἴγυπτε, πάσης αἰσχρόνης καὶ ἀμαθέστατα σπουδάσματα καὶ νόμιμα, ἀντὶ τῆς πρὶν σοφίας περιφανοῦς ἐκείνης καὶ τοῦ κλέους τοσοῦτου κατὰ πάσης τῆς οἰκουμένης, ἧς ὅλος παιδείας ἔρωσ ἤφατο καὶ πείρα φιλοσοφίας, μᾶλλον δ' ἀντὶ τῶν πρὶν σοὶ πανόψεων καὶ πανσέμων δογμάτων τῆς εὐσεβείας καὶ ἱερῶν εὐαγῶν καὶ περιλάμπρων κόσμων τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς καὶ πίστεως, καὶ τῶν πᾶσαν ἀρετὴν καὶ ἀλλόττην ἐν θεοῖς καὶ πράγμασι καὶ νοήμασιν ἄσκησιν μεγαλυνῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οὓς ἀνεδίδους καὶ ἔτρεφες ἐκάστοτε πάνυ τοὶ πλείστους, φορὰν ὄντως τῷ Χριστῷ δεκτὴν τε καὶ πλήρη καὶ σφόδρα ἐπέρραστον καὶ θύματα εὐδότη καὶ τέλεια καὶ ἀκίβδηλα. Τοιαῦτά σου τὰ πρῶτα θαυμαστά καὶ πάντιμα πάντῃ περιβόημενα, καὶ τοιαῦτα τὰ νῦν ἀντίρροπα καθάπαξ, σοὶ τε κακῶς οὕτω χρῆσθαι καὶ ὡς μήποτ' ὄφελος, καὶ πᾶσιν ἄλλοις ἀκοῦειν· καὶ διαβέβλησαι φαύλη φαύλος· καὶ τοιαῦτ' ἠλλάξω τῆς πρὶν εὐγενείας καὶ ἐδκληρίας, ἀποτρόπαιον ὡς ἀληθῶς δραμα γενομένη καὶ ἀνοσμη.

B

3. Ἄλλ' εἶχε μὲν οὕτω τὸ τοῦ Χριστοῦ πρόβατον, ὃ νῦν μέγας οὐτοσί κήρυξ καὶ μάρτυς, καὶ θῦμα τῆς θεοσεβείας αὐτοῦ, ἀποπλανηθὲν τῶς τῆς αὐτοῦ μάνθρας, ἀρπαγμα τοῦ ἀρχεκάκου ληστοῦ καὶ πρῶτου καὶ μεγίστου τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων ἐχθροῦ, καὶ κακίστοις συνῆν· ἐδόκει δ' ὄν κἀνταῦθα τοῦτοις δὴ συνεξεταζόμενος εἶναι τις ὁμοῦ τὰ φανόμενα δοκιμος, εἰ δὴ τις καὶ ἄλλος· καὶ κάλλιστος γὰρ ἦν, καὶ ὥρας δὴ καὶ ὁμῆς εὐ ἔχων, καὶ στρατιωτικοῖς ἀμέλει καταλόγοις συντεταγμένος εὐ μάλ' ἐμπορέπων, καὶ τῶν ὁμοταγῶν ἐκεῖνός γε πολὺ προέχων, καὶ πολυέραστος ἐντεῦθεν τοῖς ἔχουσι, καὶ τιμῆς πλεῖν ἀξιούμενος ἢ κατὰ ἔηλην, καὶ μάλιστα ὅν γε καὶ πρῶταί τοις ἂν ἐπὶ δούλειον τύχην ὀβολῶν ἴσως ὀλίγων· πλὴν γε ὁμοῦ εἶχεν οὕτω, πονηρᾷ συντυχίᾳ χρησόμενος καὶ τοῖβων χρόνος ἐξ ὅτου πολὺς, καὶ ἀπεσχοίνιστο τὸ τοῦ Χριστοῦ θρέμμα καὶ ἠλάτο διορφανισθὲν ἐπ' ἐρημίας τῶν οἰκείων συννομῶν καὶ τῶν δεσποτικῶν ἐπαύλων, ἐπίχαρμα γεγονὸς τῷ παλαμναίῳ, καὶ κάκιστ' ἐγγελώμενος, ὡς ἄρα γε τῶς ἐδόκει καὶ κακῶς κακῶς φρονῶν ἐκεῖνος καὶ μεγαλαυχῶν ὡς εἰπεῖν ὄφειτο· ἀλλ' ἠγνώκει σὺν αἰσχρῇ μετ' οὐ πολὺ καὶ γέλωτι μάλιστα αὐτὸς τ' ἀλλόττηρον ἀφαιρησόμενος¹, καταθριαμβευθεὶς τῷ τοῦ δεσπότη κοράτει, τὸ οἰκεῖον εὐγενῶς ἀνακαλουμένου καὶ μὴ συγχωρῶν ἄλλοτριους ἀμῶν αὐτῷ προσήκοντα θέρη, καὶ γνώσκων τὰ οἰκεία καὶ γνώσιν ἑαυτοῦ φωτίζων αὐτοῖς², καὶ καλῶν αὐτὰ καὶ ἐξάγων εἰς οἰκείας καὶ ἀζημίους νομάς, ὃ τοῖς καταεραγμένους ἀνορθούμενος, καὶ δόγμαν εἰς παράταξιν διδοῦς, τῷ δούλῳ αὐτοῦ

Luc. 15, 6.

συναίσθησιν μὲν ἑαυτοῦ τὰ πρῶτα χορηγεῖ, D τῷ κακῶς πράττοντι καὶ κακίστοις φαύλοις φαύλος καὶ ἀναξίτοις αὐτοῦ πράγμασιν ἐπὶ τοῦ πονηροῦ πολεμίου συναρπαγέντι· καὶ τοῦν σωφρονικὸν ἐνήσειν αὐτῷ τοῦ τοσοῦτου κινδύνου, καὶ φρόνημα καὶ ὄρωμη ψυχῆς ἐπὶ τῇ κρίσει, διασχεῖν τοὺς δεσμοὺς καὶ διαδραῖναι τὸν ἔσχατον ὄντως τῆς ψυχῆς ὄλεθρον, καὶ προσδραμεῖν αὐτῷ τὸν ἐγγχωροῦντα τρόπον, ἀεὶ προσκαλουμένῳ τοῖς ἐκπεσόντας καὶ δεξιὰν προτείνοντι, καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε μὴ, οὐδ' ἐν τοῖς ἐσχάτοις αὐτοῖς καιροῖς καὶ κακοῖς ἀπογνώσεως· τοιγαροῦν κατεγνώσκει μὲν ἀπίστας ψήφοις καὶ λογισμοῖς ἐγγενέσιν ὁ γενναῖος ἐκεῖνος τῆς μοχηθρᾶς ἀγωγῆς καὶ δυσσεβείας, ἢ συνῆν ὅτ' ἀνάγκης ἐν ἀφύκτοις, καὶ ἦρα μὲν χρόνον οὐκ ὀλίγον ἐν νῷ στρέφων καὶ λογισμοῖς παλαιῶν, ὅπως ἂν αὐτῷ γένοιτο τοῦ ψυχικοῦ κινδύνου φρηγῆ καὶ ἀποχώρησις, εἰ μὲν οἶόν τε, κλέψαντι σοφῶς ἑαυτὸν ἀζημίως καὶ αὐτοῦ τοῦ σώματος κατὰ τὴν εἰς τοῦτο³ δεσποτικὴν ἐντολήν, εἰ δὲ μὴ, καταπροσέμεν⁴ πᾶσα ἀνάγκη καὶ τὸ σῶμα τοῖς ἐχθροῖς τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τε καὶ ἑλευθερίας ἄλλαγμα· καὶ γὰρ εἶναι τὴν μὲν πλείονος λόγον καὶ σπουδῆς ἀξίαν, τὸ δ' ἐν δευτέρῳ, καὶ δεῖσαν ὀλιγορῆσθαι τοῖς ἐγγενέσιν ἐν ταῖς περὶ Θεοῦ κρίσεσιν, οὐ πολλοῦ⁴ τιμώμενον· ἦρα μὲν οὕτως ὃ ἀήρη καὶ προσεῖχε τὸν νοῦν ἐκ πολλοῦ μᾶλα κατατενόμενος ταῖς περὶ τοῦτων φροντίσιν, ἔστιν ὅτε καὶ ἀπογυμῶν τὰ πόρρητον τοῦ σκοποῦ τοῖς ἐκείσε τῶν χριστιανῶν ἔλλογμοις ἔστιν οἷς, καὶ μάλιστα αὐτῷ δὴ τῷ τυραννομένῳ τὴν αὐτῶν ἀνευματικὴν ἠγεμονίαν ἐκείσε καὶ διακατεροῦντι μετ' ἐρώτων θέλων καὶ μαρτυρικῶν ὄντως ἐκίστοτε θαυμαστῷ ποιμένι συνδιασκεπτόμενος περὶ τῆς αὐτοῦ γνώμης, καὶ πῶς ἂν καὶ τίν' ἄρα τρόπον ἐξέσται οἱ τυχεῖν ὧν ἐρᾷ καὶ προῦθετο μάλιστα ἀρέσκειως.

fugam meditatatur;

E

Christianorum antistitii consilium aperit.

Legati imperatoris Alexandriam adveniunt

F

Legationum frequentium

3. — ¹ ita V; fortasse legendum ἀφαιρησόμενος. — ² corr. V. — ³ εἰς τοῦτο in marg.

prima manu V. — ⁴ corr., prius πολλῶ V.

μηθ'

A μηθ' ὅλως ἑπεριθήμενος τῶν εἰς ὄνησιν ἤντινα
 δῆποντ' ἄρα φερόντων χριστιανοῖς· καὶ τὰ θεῖα
 λέγω καὶ τὰνθρώπινα πράγματα, καὶ οὐ μόνον
 οἴκοι καὶ τῶ κατ' αὐτὸν τῶδε λόγει τῆς εὐδαι-
 μονος ταύτης ἀγωγῆς, ἧς ἡμεῖς ἐπὶ πάντων ἀν-
 θρώπων εὐδ' ἔντως μακάριοι καὶ περιβλεπ-
 τοὶ δι' αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ εἰ τί ποτ' ἂν ἄλλη καὶ
 εἰ πάντ' οὖν πόρρω τῶν οἰκείων χριστιανικῆς
 εὐσεβείας λείλειται ζώπυρον, καὶ ἀριθμὸς ἀν-
 θρώπων ὀλίγος, Θεῶν λατρεῶν καθαρῶς καὶ
 γνησίως καὶ τῆς θεῖας κλήσει τοῦ σωτήρος Χρι-
 στοῦ σεμννόμενος· ἀλλ' ἄρ' ὡς ἔφηρ, ὁ τοῦ
 βασιλέως μέγας οὗτος ἔσως καὶ ἡ φιλόχριστος
 αὐτῆ σπουδῆ κακεὶ φέρει πάντ' οὖν πόρρω καὶ
 πάντα τῶν ἄρχοντ' ἐν ἑνὸν καὶ τοῖς
 ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις θεοσεβείαι τ' ἀσφαλῆς
 καὶ ἀλώβητον καὶ ἀνυράνητον τῆς πίστεως,
 καὶ τοῖς ἐν μέσῳ τοσούτων ζιζανίων συμπι-
 γρόμενοις χριστιανικοῖς σπέρμασι ἕρπτόνηρ ἤν-
 τινα δὴ καὶ βίοντων ὁποσοῦν ἄλλων· καὶ τοῦ-
 τό οἱ βούλονται, καὶ τοῦτ' ἔστιν ὁ σκοπὸς, αἱ
 συναὶ πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς χώρας προσβίται
 καὶ τὰνθάδε πρὸς τὴν ἐκείνου χρείαν ἀπαντῶντα
 φίλους καὶ μάλ' εὐχενός, τοῦ βασιλέως πρὸς
 οὐδὲν ὀλιγοροῦντος, ὡς ἐκείνω μέλοι ἂν. Καὶ
 τοῖνυν γε εἰσι καὶ ταῖς χώραις ἐκεῖναις, ἐν αἷς
 ἔβρις ἅπαντα τῆς εὐσεβείας κατακαυχᾶται καὶ
 θριαμβεῖ τὸ κράτος τοῦ διαβόλου τῆς ἀνθρω-
 πίνης φύσεως, διὰ τὴν τοῦμοῦ βασιλέως ταύ-
 την φιλόθεον ἐπιμέλειαν καὶ τὸν ζῆλον καὶ
 πόνον ἐν τοῦτοις ἀκάματον ἀεὶ καὶ ἄρεπτον
 πάντων πραγμάτων, εὐαγῆς ὁμοῦ χριστιανῶν
 ἀνθρώπων πολιτεία καὶ θεῖα σπουδάζματα καὶ
 τελεταὶ καὶ ἱερατεία καὶ ἡγεμόνες ἐκ διαδοχῆς
 τῆς εὐδαιμόμονος καὶ παλαιᾶς ἐκείνης ἐδετηρίας,
 τελεταροχόντες τὰ Χριστοῦ μυστήρια, καὶ τῶν
 καθ' ἡμᾶς τῆς εὐσεβείας θεοσεβείας ἐξηγηται
 καὶ προστάται καὶ λατρεία Θεοῦ παρησίᾳ καὶ
 θεῖων οἴκων ἀνεγέρσεις, εὐαγῆς ὁμοῦ χριστιανῶν
 καὶ σεμνεῖα καὶ συντάγματα μοναστῶν καὶ
 πᾶσα δὴ τῶν τῆς χριστιανικῆς θεοσεβείας νο-
 μίμων πάλαι κοινοῦσα κάλλιστ' ἀγωγῆ· ἀλλ'
 ὅπερ ὁ λόγος ἵβόδλετο, πρέσβεις ἀμικνοῦνται
 τότε δὴ κατὰ θεῖον τοῦ βασιλέως τῶ τῆς χώρας
 ἄρχοντι κατ' ἔθος, ἥπερ εἶρηται. Τοῦτοις δὴ
 μετὰ τὸ τέλος τῆς πρεσβείας ἤδη γε ἐπανιοῦσι
 τὸν σκοπὸν ὁ θανατοῦ ἀνὴρ κοινοῦται· καὶ
 παρὰσεναζομένοις νηὶς ἐπιβῆναι καὶ ἀπ' Ἀλεξ-
 ανδρείας εἰς τὰ ἡμέτερα ἀνάγειν, περιᾶται
 λαθῶν συναπαῖραι· καὶ δὴ παρ' αὐτοῖς γίνεται,
 μεταβαλὼν τὸ σχῆμα καὶ μεταμφιασόμενος
 ἀντὶ τῆς πρὶν ἐσπολλίας μοναχικῆς τριχίνας· καὶ
 ἦν μὲν αὐτῶ τὴν ἀρχὴν ὁ σκοπὸς κλέπτειν ἑαντὸν
 ἐν τοῦτοις καὶ τεχνάζεσθαι τὸ μὴ δηλὸς εἶναι
 τοῖς ἀίθεσιν ἢ ποὶν ἐκοσμεῖτο ὄρακοις αὐτοῖς
 καὶ ἐσθήμασιν· ὁ δὲ πάσχει τὴν καὶ θανατίων
 αὐτίκα, καὶ γνώμην ἐπ' αὐτοῖς μεταβαλὼν γεν-
 νικῆν, ὅλος αὐτόθεν τῆς μοναχικῆς βιοτῆς γίνε-
 ται καὶ τὸν σκοπὸν ἐπαληθεύοντα μετατίθεται
 τῶν μοναδικῶν ἐνδρυμάτων, καὶ πρὸς αὐτοῦ
 καθάπαξ ποιεῖται τὸ συγκύρημα τὸδε καὶ τέ-
 χης ἀγαθῆς ἀρχὴν· καὶ οἷός τε ἦν ὡς, εἰ περι-
 σωθεῖ τῆ ζωῆ καὶ τῶ κόσμῳ δι' αὐτῆς μὲν
 οὐδ' τῆς μεταμφιάσεως, ἀποροαγῆναι τελείως
 τοῦ κόσμου καὶ βίον βίον ἀλλάξεσθαι, τοῦ τὰ

παρόντα καὶ πρόσκαιρα πολιτενομένον τὸν τὰ
 μέλλοντα καὶ ἀσφαλῆ τε καὶ ἀληκτα ποθοῦντα
 κἀντεῦθεν προμνόμενον. Καὶ ἦν μὲν ὁ σκοπὸς
 αὐτῶ τοιοῦτος, καὶ μαρτυρόμεθα τῶν λόγων
 τοὺς πρέσβεις καὶ ὅσοι οὐν αὐτοῖς ἄλλοι τρη-
 καῦτα, πρὸς οὐδ' παρησίᾳ τὴν αὐτοῦ γνώμην καὶ
 τὴν ὄλην αὐτῶ τοῦ βίον πρόθεσιν ὁ γενναῖος
 ἐκεῖνος ἄνθρωπος καὶ πάντ' ἀληθέστατος ἐκ-
 φέρει· κἀν εἰδειξεν ὄντως τοῖς ἔργοις τοὺς λό-
 γους ἀσίειτους πάντων πραγμάτων, εἰ μὴ
 κρεῖττων ἐπίδειξις ἄλλη περὶ αὐτὸν αὐτίκα καὶ
 χρῆσις τῶν μαρτυρικῶν ἄθλων, καὶ πολλῶ γε
 μᾶλλον ἀξία θαυμάζειν, ἐκκροῖε μὲν τοὺς
 φθάσαντας ἄρχοντες καὶ τὰς κατ' αὐτὸν τοιαύτας
 συνθήκας ἀτελεῖς, πολὺ δ' ὁμοῦ αὐτοῖς τὸ πιστὸν
 εἰκοι μάλισθ' αὐτῆ παρεχέσθαι· ἀλλὰ τέως γε,
 ὅπερ ἔφηρ, περιβάλλει μὲν τὸ σῶμα τὰ τριχίνα
 ὡς θεορὸν τινα τῆς πίστεως ἀποστολικόν, καὶ
 περικαλύπτει τὴν κεφαλὴν ὡς περικεφαλεῖα
 τοῦ πνεύματος, σκέπη δὴ ταύτη κατὰ μοναχός,
 ἥπερ εἰθισται, καὶ τὸν σταυρὸν αἶρεν τε τοῦ
 Χριστοῦ, πρὸς τοὺς ἐπιόντας ἀγῶνας τε καὶ
 κινδύνους ὄπλον ἀμαχον.

5. Καὶ παρασκευάζεται γενικῶς μὲν οὕτως,
 ὡς ἂν, εἰ δεήσειεν αὐτῶ, συμπλακῆναι καὶ
 ἀντιστῆναι πρὸς πᾶσαν κατὰ τῆς αὐτοῦ θεοσε-
 βείας ἐπιχείρησιν, περιᾶται δ' ὁμοῦ λαθεῖν·
 καὶ οὐκ αὐτομολεῖ τῆ μάχῃ, κατὰ τοὺς δεσποτι-
 κούς καὶ τοῦθ' ὡς εἶρηται νόμοις· ἀλλ' ἀνοίγει
 θέατρον αὐτῶ καὶ ἄθλων καὶ νίκης καὶ τροπαίων
 ἐπίδειξιν καὶ δόξαν ὄντως ἄσρητον οἶαν, αὐτῶ
 τε καὶ δι' αὐτοῦ τῆ ἐκκλησίᾳ, καὶ κόσμον ἐπὶ
 τοῖς προλαβοῦσιν ὁ τῶν καλλίστων ἀγωνισμά-
 των ἀθλοθέτης Χριστὸς καὶ τῶν τιμίων ἐπάθ-
 λων καὶ τῶν στεφάνων ἐπὶ ταῖς νίκαις ἐτοιμό-
 τატός τε καὶ μάλ' εὐπόρος νομεί· προδίδοται
 γὰρ καὶ συλλαμβάνεται τοῖς ἀσεβέσιν, αὐτῶ
 μὲν κατ' ἔφεσιν ὡς ἀληθῶς, ὁ γενναῖος, καὶ
 οὐκ ἔστιν ἔρειν, ὅπως ὡς ἡδέως εὐ μάλιστα· προ-
 δίδοται δ' οὐδ' <δύο> κακίστων ἀνδρῶν καὶ
 ἀπληρετῶν ὄντως τοῦ μισοκάλου καὶ πρῶτον καὶ
 ἀφανοῦς ἐχθροῦ. Καὶ ὡς τίς ἂν ἀξία δικῆ γένοιτο
 τοῖς τολμηροῖς ἐκείνοις καὶ παρμιάροις τῆς
 τσαυτῆς κακονοίας καὶ ἀπονοίας καὶ ἀπιστίας
 μάλιστα καὶ τὴν κακίαν ἰστοιλάτοις ὡς εἰ-
 πεῖν ἀντίστροφον τῆ τσαυτῆ τοῦ ἀνδρὸς ἐπέρ
 εὐσεβείας καρτερίᾳ καὶ νίκῃ καὶ δόξῃ; συλλαμ-
 βάνεται δ' ὁμοῦ ὁ τέως ἐμπαράσκενος ἀγωνισ-
 τῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ δέσμιος ἄγεται προστησά-
 μενος τὴν ἀσειστον ἑαντοῦ γνώμην εἰς τὰ δό-
 ξαντά οἱ καὶ ὄντως ὄντα βέλτιστα καὶ τὰς ἀγα-
 θὰς ἐλπιδας ἐκ Θεοῦ παντοκράτορος, ὑπερ οὐ
 καὶ δι' ὃν εἰς τὸ τῆς ἀγωνίας ταύτης ἀπεδέετο
 στάδιον, ὡ μὲθ' οἶον τοῦ φρονήματος ἦει, ὅλος
 θεόληπτος, ὅλος θεοειδής, αἰγλή πάση καὶ χά-
 ριτι πρέπων καὶ σεμνότητι καὶ κάλλιστος ἰδεῖν
 τε καὶ κόσμος, καὶ ταπεινῶ μὲν τῶ σχήματι,
 μάλιστα δ' ἀπτότος καὶ θάρονος πλήρης, καὶ
 παντὶ δηλός γε ὡν ἐκεῖνος, ὡς οὐδένα τῶν προσ-
 δοκωμένων χαλεπῶν λόγων ποιεῖται, ἐρωτι
 θείῳ προπολούμενος καὶ ταῖς ἄνωθεν καταπνεύ-
 μενος ἀφραῖς καὶ μάλ' ἐξάπτων καὶ ἐνακαμάζων,
 καὶ πνευματικῆς σφίρας καὶ δυνάμεως κατάφρακτος,
 καὶ διακαρτερεῖν πρὸς ἅπασαν προσβολὴν ὠ-
 πλισμένος, λαβῶν τε παρὰ τοῦ ἐπαγγελαμένου

OPATIO

Ephes. 6, 16.

E

clam comitari tentat;

sed a proditoribus impiorum manibus traditur.

F

causae.

Michael legatos redeunte

monachi sub veste latens

ORATIO
Matth. 10.
19.

διδόναι Χριστοῦ τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς καὶ ταῖς χροῖαις καὶ λόγων ἐπιτολίαν καὶ σοφίαν ἅμα τῷ ὁμοιωμένῳ πρὸς ἀντίστασιν δυσαντίβλεπτον κατὰ πάντων τῶν ἀντιπάλων· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν ὁμοπίστους καὶ δεδιότας περὶ αὐτῶν καὶ παρακαλοῦντας εἰς τὸ τῆς ὁμῆς ἀρεπτον, τὰ θαυμαστά τῶν ἀποστολικῶν ἐκείνων ῥημάτων εἰς ἐδελπιστίαν ἀμέλει καὶ προσδοκίαν ἀνέπιπτον παντός ἀβουλήτου καὶ ἀπεικταίου προσέφρων, ὡς οὐδὲν

Rom. 8, 35.

αὐτὸν οὐ μὴ ποτε χωρίσῃ τῆς τοῦ δεσπότου καὶ σωτήρος ἀγάπης Χριστοῦ, οὐ πῦρ, οὐ ξίφος, οὐ μάχαιρα, οὐ πᾶν ἄλλο τῶν δεινῶν καὶ κατισχυόντων τοῦ σώματος· καὶ ταῦτα οὐ λόγος ἄλλως, ἀλλὰ καὶ παρόντων αὐτοὶ καὶ μαρτυροῦντων οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ πάντες σύμφωνοι οἱ τότε καὶ θαρρόντων αὐτὸν εἰς τοὺς κινδύνους προθυμώμενοι καὶ ταῦτα τῆς εὐγενεῖς ἐκείνης γλώττης παρηγορία βοῶσης ἀκούοντες· ὃ ψυχῆς ἐκείνης ἀσχέτου καθάπαξ τῶν τῆδε καὶ ὁμοίων, καὶ μεγαλοφρονῶν, καὶ ὑπερημενῶν τῶν σωματικῶν δεσμῶν τῶνδε, καὶ τῆς ἀσχητόνταυτης συζυγίας, ἀνεπιστρόφον ταῖς τοῦ λωσιτελοῦντος αὐτῆς κρίσεσιν· ὃ τοῦ γενικῆς σώματος ἐκείνου, διακαρτερεῖν ἔχοντος, οἷς ἂν ἐκείνη νομίζοι, καὶ τοσοῦτον ἄρα τῆς συζυγίας κερδαίνειν λαχόντος, ὥστε καὶ καθυπουργεῖν ἐν τοῖς βελτίστοις δόγμασιν.

Christia-
num se
confitetur;

6. Ἄλλ' ἐπειδὴ γε καὶ ἤχη τοῖς προστάταις ἐκείσε τῆς ἀσεβείας ὁ γενναῖος ἐκεῖνος, οὕτως ἔχων θάρρους καὶ λογισμῶν, καὶ παρηγορία δῆλον ἑαυτὸν ποιεῖται χριστιανὸν ὄντα, καὶ μὴδ' ἂν, εἴ τι περὶ αὐτὸν γίνοντο, τὴν κρατήσασαν ταύτην γνώμην μεταθήσονται καὶ τραπήσομενον· οἱ δὲ καὶ ὁμοῦς ἐπι πειρῶνται, τοῦτο μὲν λόγοις τισὶ θεοπεντικοῖς¹ καὶ μαργαρίταις καὶ δωρεῶν ὑπερβολαῖς τόσαις καὶ τόσαις, τοῦτο δὲ καὶ ἀπειλαῖς βασάνου πάσης χαλεπωτάτης καὶ πείρας, τὸ γενναῖον μεταβαλεῖν τοῦ ἀνδρός καὶ ταπεινώσαι τὸ φρόνημα, τῆς ἀπονοίας, ὃ μάταιοι, φεῖ, ὄμεις καὶ λῆροι· πῶς ὄλως φήθητε τῆς τοσαύτης ἀνδρείας ἐκείνου κατεπιχειρήσαι; πῶς τὴν κρατήσασαν οὕτως ἐπ' αὐτοῦ τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν μεταπειῖσαι καὶ τὸν τοσοῦτον ἐπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς πίστεως φλέγοντα ζῆλον, ὥστε προσθέσθαι τῆ καθ' ὁμᾶς αἰσχύνῃ καὶ τερατείᾳ καὶ μυσσαρᾷ καὶ ὄντως καταγελάστω παντὶ νοῦν ἔχοντι λέσχη; πῶς τοὺς οὕτω καλλίστους αὐτῶν λογισμοὺς καὶ τὴν γνώμην, ἢν εὐγενῶς προδότησατο, καταπροδοῦναι καὶ προλιπεῖν ἐδόξατε, τοιαῦτά τινα νηπίων ὥσπερ εἰ θέλητρά τε καὶ φόβητρα προτείνοντες, καὶ τὸν ἀκλόνητον αὐτοῦ τῆς θεοσεβείας πύργον, τὸν ἐπὶ τῆ πέτρα κραταιῶς ἐρηρυσμένον καὶ θεμελιωμένον καὶ τῷ ἀκρογωνιαίῳ λίθῳ Χριστῷ, κατασεισῆσαι καὶ καταστρέψασθαι τοιοῦτοις δὴ τισιν ἡλιθίοις ἐπιχειρήμασι, καλαμίνοις ὡς εἰπεῖν κοντοῖς ἢ χειρῶν ὄθησσει καὶ σπαράγμασι καὶ ἄμεινον ἀνθρώπων ἐστὶν διανοήματα καὶ κινήματα; πῶς ὁμῖν εἰς νοῦν ἦκε, πῶς ἐν ἐλπίσει, τὸν ὄπο τῆς ἄνωθεν χάριτος ἐλλαμφθέντα καὶ ἐμπνευσθέντα, καὶ ὄλως γενεσάμενον καλὸν Θεοῦ ὄψμα καὶ πείραν τῆς ἀποκεκρυμμένης σχόντα Θεοῦ σο-

Ad impios
oratoris
apostrophe.

Ephes. 2,
20.

φίας καὶ γνώσεως καὶ τῶν μυστηρίων, τὰ ἑμέτερ' αἰσθῆς ἀλλάξασθαι καὶ ἀνθελέσθαι μάταια καὶ μυθώδη πλάσματα καὶ πολὺν λῆρον καὶ πλάνην παντάπασιν ἀλόγιστον, καὶ οὐδὲν ὄγιες οὐδ' ὄλως ἀκούειν ἀνεκτῶς ἀνθρώποις σφρονοικοῖς ἔχουσιν καὶ ὄπασσον καὶ πάντοι μέτριον ἐπαύουσι; πῶς αὐτὸν προελέσθαι τὰ ἑμέτερα βδελύγματα², καὶ τὴν τῆς ἀκολασίας καὶ ἀσωτίας πομπὴν καὶ τὸν θρίαμβον τῶν ἀσελγῶν πράξων τοῦ προστάτου καὶ καθηγεμόνος τῆς ἀπάτης ὁμῖν καὶ τὰ τῆς αὐτοῦ³ βιοτῆς καὶ τῶν νομοθετομένων ὁμῖν ἐξ αὐτοῦ συνθημάτων ἄσμενα δράματα; ἂ καὶ ἐν ἐν βοσκῆμασί τις νομίζοι, γέλως ἂν εἴη πλατῆς, καὶ λέγειν καὶ ἀκούειν αἰσχύνῃ καὶ ἀηδία μάλιστα, καὶ οὐκ οἷδ' ὡς εἴ τι γε τῶν ἄλλων ἀπάντων μίσημά τε καὶ ἀποτρόπαιον. Πῶς ταῦθ', ὅπερ ἔφη, αὐτὸν ἐλογίσασθε προελέσθαι ἀντὶ τῶν πανσόφων καὶ πανσέμων παλαιῶν ἐκείνων νόμων καὶ τῆς ἐπ' ὄρους ἐγγισθ' ὁμῖν αὐτοῦ θεοδιδάκτου παραδόσεως καὶ ἱερᾶς ἀγιοτείας εἰς ἀγωγήν ἀνθρώποις, πολὺ τὸ κόσμον· καὶ σεμνὸν ἔχουσαν καὶ σκιαγραφοῦσαν γε μὴν καὶ χαράττουσαν καὶ ὑποδεικνύσαν ἐπι τελώτερα καὶ θεώτερα, ὡς ἄρ' ἔδειξεν ἐπίδηλον χρόνοις ἕσπερον; ἀντὶ τούτων αὐτῶν καὶ τῆς τῶν προηγορευμένων καὶ προκεκηρυγμένων ἐκβάσεως καὶ τῆς ἐν γῆ θεοφανείας τοῦ σωτήρος Χριστοῦ, πολὺ τὸ πιστὸν καὶ μάλ' ἐπαράδεκτον ἐχούσης, ὅστις ὄραν ἔχει ἀπὸ τῶν λόγων, ἀπὸ τῶν ἔργων, ἀπὸ τῆς διὰ τῶν θαυμάτων αὐτῶν ἀποδείξεως, οὐ τοῦ δεσπότου τριμικῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἀκολούθων ἐξῆς αὐτοῦ καὶ διαδεξαμένων καὶ πεπιστευμένων τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ καὶ τὸ κήρυγμα, τοὺς ἀσφόρους ἐκείνους καὶ πανσόφους φημί, τοὺς ἐδτελεῖς τὸ φαινόμενον καὶ πένθητας καὶ ἀόπλους, καὶ διὰ πάσης τῆς οἰκουμένης ἰσχύσαντας τῷ τῆς ἀληθείας κράτει, οὐ⁴ τῶν δογμάτων ἐπαγωγῶν καὶ κατὰ κόσμον ἠδύνοντι καὶ τοῖς ὑπερφρονῆσαι θαυμαστοῖς ἔργοις κατὰ νόσον, κατὰ δαιμόνιον, κατὰ πάσης πλάνης· ὃν καὶ μόνον σιαί, ὃν καὶ μόνον ἐπικλήσεις τὰ μέγιστα δύνανται πρὸς ὄνησιν ἠντιναοῦν ἀνθρωπίνην ἐκείνην μέχρι καὶ δεῦρο. Ταῦτ' ἐκείνου ἐν δευτέρῳ θέσθαι τῆς ἑμετέρας βδελυρίας⁵ καὶ ἀμαθίας καὶ τερατείας φήθητε, τὰ θαυμαστά καὶ βωόμενα καὶ ἄμεθέστερον αἰσθῆς ἔπειτα καὶ πάνσοφοι πλείστοι τὴν ἀνθρωπίνην ἄνδρες σοφίαν ἀντὶ πάσης ἄλλης παιδεύσεως καὶ γνώσεως ἐλλοιτο, καὶ συντάγμασι καὶ φιλοπονήᾳ λόγων ἐκόσμησαν, ὄλως ἑαυτοὺς ὑποτάξαντες αὐτῷ τῷ τῶν λόγων κράτει, αὐτῇ τῇ τῆς σοφίας σεμνότητι, τοῖς τῶν ἀμαθῶν ἐκείνων διδάγμασι. Καὶ μὴν δι' ἀγῶνων ἔτ' αἰσθῆς ἕτεροι πάντοι πλείστοι καὶ μαρτυρικῶν καμάτων παντοίων καὶ πάντων χαλεπωτάτων τοῖς σώμασι φέρειν διακαρτεροῦντες ἐβεβαίωσαν τὰ ληθῆς τῆς χριστιανικῆς θεοσεβείας αὐτῆς, ἐπὲρ ἧς ἐκινδύνοντο καὶ προφειτο διδόντες ἐκόντες [ὄντες⁶] ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ ἑσπᾶν τε καὶ ἡδίστα καὶ τῇ τῶν οἰκειῶν σωματικῶν ὀλιγορία καὶ τῷ τῆς καστερίας κρᾶτει· καὶ ἐν οἷς ἐνήργουν ἄλλοις παραδόξοις ἔργοις καὶ τεραστοῖς αὐτοὶ τε κατέπειθον εὐ μάλ'

6. — ¹ θεοπεντικός V. — ² βδελύγματα V. — ³ αὐτοῦ V. — ⁴ ita V; legendum videtur καὶ

ἐαυτούς

— ⁵ βδελυρίας V. — ⁶ homoceleton.

A εαυτούς, και τοὺς ἄλλους ὁρῶντας ἐπειθον περὶ τῆς ὀρθότητος και ἀληθείας και ἀσφαλείας τῆς πίστεως.

7. Ἄλλ' ἄρ' ἐκεῖνοι μὴδὲν τῶν τοιούτων ἐν νῶ θέμενοι κακοὶ κακῶς τὴν ἀρχὴν, ὡς ἔφηρ, και ἀμοῦθως πεῖραν τινα ταύτην διὰ λόγον λαβεῖν ἠξίουν τῆς τοῦ ἀνδρός ἐνστάσεως· και λαμβάνουσί γε, και κατελέγχονται ματαίοις και ἀνηνῆτοις ἐγχειροῦντες, ὡσπερ ἂν εἰ πῶς τις ὀρηθὼν καταφύξειν πειρώτο· μετὰ δὲ τὴν πεῖραν αὐτὴν ὡς τελευτῶντες οὐκ ἀπέπειον, πλείστον ὅσον φιλονεκίῃσαντες και λόγοις ἀμίλλησάμενοι, οἱ μαριώδεις ἐκεῖνοι και βέβηλοι και παμμίθοι· ὡς δ' οὐκ ἀπέπειον, τότε δὴ τότε λοιπὸν ἐπειτα δεσμοῦς βαρυτάτους και πικροτάτην εἰρκτὴν ὁ γενναῖος ἀθλητῆς και ἀήττητος τοῦ Χριστοῦ κατακρίνεται· και εἴσειςιν εὐελπις πάνν τοι και ἀπίητος, ὁ πάσης τῆς ἄλης ἀνάλωτος και τῶν ὀρωμένων πάντων ἄσχετος και καθάπαξ ἐλευθερος, ὁ τὴν γῆν πᾶσαν και τὸν ἅπαντα κόσμον και αὐτὸ μὲν οὐκ ἔπεραρθεῖς τὸ οἰκεῖον σῶμα, ὁ τὸν νοῦν ὅλον εἰς οὐρανοῦς ἐκδησον περιεσας και μεταθέμενος ἐκεῖσε τὴν πολιτείαν και οὐ τὰ παρόντα βιωτέων και ζῶν, εἰ και μετὰ δεσμῶν ἦν εἰ πο τοῦ σώματος, ἀλλὰ τοῖς ὕψηλοῖς ἐκεῖνοις και θελοῖς ἄνω συγκαταλέξας ἐκτὸν σπυτήμασι και συντάγμασιν. Ἄλλὰ τριψας γε μὴν ἡμερῶν οὐκ ὀλίγων ἀριθμὸν ἐπὶ τῆς εἰρκτῆς ἄσitos, ἐπειτ' ἐξάγεται τοῖς βδελουροῖς¹ ἀθις ἐξεσταῖς και κριταῖς· πάλιν τῶν ἀνομων οἱ μάταιοι πόνοι, πάλιν παραπλήσια δράματα, πάλιν τοῦ ἀνδρός ἐκεῖνοι πειρῶνται και πρὸς τὴν μεταβολὴν τῆς ἐκκαλοῦνται τῆς γνώμης ταῖς αὐταῖς αἰς πρότερον ἢ και ἴσως πλείοσιν ἐπαγγελίας και ἀπειλαῖς. Πάλιν ὡσαύτως, ὡς ἦδη και πρότερον, ἀποκροῦνται και ἀποχοροῦσι τῆς ἀνομήτου ταύτης πεῖρας· και τοῖς δεσμοῖς ἀθις και τῆ εἰρκτῆ παραπέμποσι τὸν γενναῖον· και τοῦτ' ἀθις μετὰ τὰς ἴσας ὡς και πρῶτην ἡμέρας, ὁσῖτον διακατεροῦντος αὐτοῦ· και τοῦτο μάλ' ἀθις εἰς τρίτην ὡσαύτως εἰ· και ἦν οὐδὲν αὐτοῖς ἀεὶ πλέον ἢ και τὴν ἀρχὴν ἦδη πρότερον ἦν.

B Βάσανοι λοιπὸν ἐπειτα καθάπαξ ἀπειταμένον και πληγαὶ και ὄβρις κατὰ τοῦ προσώπου πᾶσα· και κατὰ κόρης παῖται και σπυτρέφεται και ὀθειται· και πάντα φέρει θαναματός ἐκεῖνος ἀνηρ και ἅμα τῷ ὀωμαλέω και σχήματι ταπεινῶ και χαριεντι διαπρέπον και οὐδὲν ὅ,τι ποτὲ μὴ μεταβαλῶν, μὴ τῆς γνώμης, μὴ τῶν γεννικῶν λόγων, μὴ τῆς κοσμιότητος, μὴ τῆς παρησῖας, μὴ τῆς ἀνδοκῆς ἀμῆς· και πάντα πάσχων και κατατεινόμενος, τῷ δεσπότη και σωτήρι τὸν νοῦν ὅλον προσεῖχε και προσελιπάσει, καθικετέων ἐπιρροωννέειν ἐμπνέοντα δῖναμιν και χάριν ἄτρεπτον εἰς τοὺς ἀγῶνας και τοὺς αὐτοῦ πόρους, και τὰς πληγὰς και τοὺς μῶλωπας ὡς δῶρα δεκτὰ και θύματα και καρποφορίαν εὐγενῶς προσφερομένην αὐτῷ προσεῖσθαι, τῷ δόντι λότρων ἐπὲρ ἡμῶν τὸ οἰκεῖον αἷμα και τῆς τοῦ διαβόλου τυραννίδος ἡμῶς και τῆς πλάνης και τοῦ σκότους ἐλευθερώσαντι. Ἄλλ' ἐπειδὴ και τὴν τελευταία σφαγὴν ἐκεῖνος καταδικάζεται, ταυρνόντων ἔμοι δοκεῖν ὡς οἶόν τ' ἦν εὐ μάλια τῶν ἀνομων δικαστῶν τῷ

cruciatu
aeruo
animo
tolerat;

capitis
damnatur.

πέρας τῆς τοῦ ἀνδρός ἀριστείας, ὡς μὴ φερόντων ἴσως τὸ διὰ πλείων ἀήτητον αὐτοῦ και τὴν ἀκάματον εἰς τοὺς κινδύνους ἔφεσιν και παρασκευὴν, ὡ τῆς ἂν γενοίμην ἐνταῦθα ἢ πῶς ἂν χρησαίμην τῷ λόγῳ; ἐνταῦθα γὰρ τῷ γενναῖῳ τοῦ δρόμου τῶν ἀγῶνων ὁ πᾶς ἄρα σκοπός, και τῷ λόγῳ δὴ τούτῳ νῦν και τὸ πέρας τῆς μεγάλης αὐτῆς² προθέσεως· και συνορᾷ μὲν ἴσως ὁ νοῦς, και εἰ μὴ τελείως, συνορᾷ δ' ὁμῶς ὅ,τι ποτ' ἄρα και συνήσιν, ὅσον δὴ τηρικαῦτ' ἐπὶ γῆς μέγιστον ἔργον ἐτελεῖτο, ἦδιστον μὲν οὐκ οἶδ' ὡς εἰ τί γ' ἄλλο τῷ τῶν ἅπαντων ἀνοθεν ὀρῶντι δεσπότη και πρὸς τὴν ἄθλησιν τὸν αὐτοῦ μαχητὴν φιλανθρώπως εὐ μάλια και κραταιῶς ἐπαλεῖφοντι, τὸν εἰς αὐτὸν μόνον ὀρῶντα, τὸν εἰς αὐτὸν μόνον ἀνατεινόμενον και σπεύδοντα, και πάντων ἀνεπίστροφον, ὑπεροῶντα τῶν περὶ αὐτὸν πραγμάτων· ἦδιστον δὲ ἅμα και ὄντως παυθαύμαστον ταῖς ἀγγελικαῖς και νοεραῖς αὐταῖς οὐδαῖς ἐφορομέναις· και μὴν εἰ κάλλιστον ἅπαντων λογισμοῖς ἀνθρωπίνους και ξένον ἢ κατ' ἔθος, σπυροεῖσθαι τοσοῦτον φρονήματος ἀκμῆν, τοσοῦτον ἄτρεπτον συναρπάσαντα και κατασχόντα θεῖον ἔρωτα, τελεσιουργόν, ἀντόντα και τῶν καλλίστων ἐπιτυχῆ, και τοσαύτην ἀφανῶν ἐχθρῶν μάλια και φανερῶν τοῦ κακοῦ προστατῶν και ἀξίων ἐκεῖνοις ὑπηρετῶν ἀντίπραξιν πᾶσαν, πᾶσαν ἠττωμένην και ἀνευκτοῦσαν και γέλωτ' ὀφλοῦσαν. Συνορᾷ μὲν οὐκ ταῦθ', ἦπερ ἔφηρ, ὀτιοῦν ὁ νοῦς, και ἅμα ἠδεται και φροῖτεειν ἔχει, ἀτονεῖ δ' ἡ γλῶττα, και οὐ λέγω νῦν ἔγωγε τῶν πραγμάτων ἀξίως, ἀλλ' ἄρα και ὢν αὐτὸς μετρίως συνήσιν, προφῆρειν ὅ,τι ποτ' ἄρα και ἱκανῶς ὀρηθὼν χρῆσθαι. Ἄλλὰ δεῦρο δὴ μοι νῦν, ὡ στεφανίτα Χριστοῦ, και πλουσίας πάντως τὰς ἀμοιβὰς και μεγίστην και ἄρητον τὴν χάριν εἰληφῶς παρ' αὐτοῦ, δεῦρο δὴ μοι και τινα παράσχον τῷ λόγῳ νῦν συναρῶμενος δῆραμιν και τι χάριτος σῆς και κράτους σπεύσον αὐτῷ και τόνον πρὸς τὸν δρόμον τόνδε και τὴν σπονδῆν, μὴ παντάσῃ κατόπι ἐλλεῖν μὴδὲ πλείστον ὅσον ἀπολειφθῆναι τῶν σῶν ἀριστευμάτων τε και τροπαίων. Και κατασχῆναι μὲν ταῦτα μᾶλλον τοῖς ἐγκωμίοις, οὐκ ἂν τοῦτο φαῖν ἔγωγε, κατασχῆναι δ' ἴσως ἐατὸν και κατελέγξαι μᾶλλον ἡλίθιον και τῶν μὴ προσηκόντων ἀντιποιούμενον και κρείττισον ἢ κατ' αὐτὸν ἐγκεχειρηκότα. Οἶον γὰρ δὴ τὸθ' ὡς ἀληθῶς, ὡ παρόντες και τῶν λόγων νῦν τούτων ἐπακροῦμενοι και μοι ὡσπερ ἐκεῖσε παρόντες, ἐποπτεύετε και τῷ λόγῳ συνεκδημεῖτε και τῷ νῶ τὸ θέατρον ὀφαπλοῦτε και ὕπαινοῖτε, τὸν ἀγωνιστὴν ἐν μέσοις ἰστώντες και τὰ τούτου παλαίσματα καθορῶντες και συνδιασκεπτόμενοι, ὅσον μένοι γε θαῦμα τότε τοῦ βίου και ἦδιστον θέαμα, νεανίας κάλλιστος ἰδεῖν και γενναῖος, ἐν ὄρας ἄνθει και ὀμῆς ἀκμῆ, τοὺς ὑπὲρ Χριστοῦ δεσμοῦς και τὴν ἄτιμον, ὡς γ' ἐδόκει τοῖς φονεταῖς, καταδικῆν ἐκεῖνην και πομπὴν και τοὺς ἐμπαιγμοὺς και τὰς πληγὰς και τὰς μᾶστιγας, ὡς εἰ τι τῶν κομιδῆ ποθεινῶν και τιμῶν, πῶς ἂν εἴπη τις, προσέμενος και φέρον και χαίρων εὐ μάλια, τὴν ἐπὶ σφαγῆν ἀγόμενος, στερωθῶς στερωθῶς και ἦδιστος ὀρῶν

ORATIO

E

F

Audientes
hortatur
orator.

7. — ¹ βδελουροῖς V. — ² ita V; lege αὐτοῦ vel ταύτης.

και

ORATIO και ὁρᾶσθαι, και ἀκατάληκτος και πάσης βο-
 ὄν ἰλαρότητός τε και χάριτος, και τὴν ἔσω τῆς
 ψυχῆς και τὸν λογισμῶν ἑορτὴν διὰ τῆς κατὰ
 τοῦ προσώπου γαλήνης και τὸν ἐδγενῶν παρ-
 ορησιὰ λόγων δεικνύς. Ἐκείνην ὄντως τὴν ἀγω-
 νίαν, ἐκείνην τὴν θέαν, ἐκείνον τὸν τοῦ μα-
 χητοῦ και νικητοῦ θρίαμβον, ἄνωθεν μὲν ὁ φι-
 λάγαθος δεσπότης ἐπεκροῦται και κατεκόσμη
 στεφανίους· ἀγγελοὶ δ' ὄροντες ἐθαύμαζον και
 συνήδοντο· ἠγάλλοντο δ' ἐκείθεν συναρόμενοι
 τοῖς τοῦ ἀνδρός ἄλλοις και οἱ πρότερον ἐκείνοι
 μέγιστοι και μεγαλόνομοι τῶν αὐτῶν ἀγώνων
 συναβληταὶ και τροπαιοῦχοι, και τὰ οἰκεία νῦν
 ἐπεγνώσκον και χάριν εἶχον τῷ συναγωνιστῇ,
 τοῖς ἑαυτοῦ τὸ πιστὸν πάντοι παρέχοντι τοῖς
 αὐτῶν και καινίζοντι και καλλῶνόντι τὰς αὐτῶν
 ἀριστείας ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς· και προ-
 θέμω εἰς αὐτοὺς τρέχοντι γνησίως ἀτήντων
 και ὀκειοῦντο, και μέσον αὐτῶν ἐλάμβανον.

Ad mortem 8. Ἀλλὰ τῶς γε μὴν μετὰ τὴν τοῦ θανάτου
 ducitur ἐκατόνην ἐκείνην και ψῆφον ὁ γεννάδας εὐ-
 Michael. θαροῦς ἐχώρει πρὸς τὴν σφαγὴν· ἀνεκῆρυττε
 μεγαλοφῶν γλώττη τὴν μακαρίαν ὁμολογίαν,
 πλήττων ὡς ἀληθῶς καιρίως αὐτὸς τοὺς
 ἀλιτήριους ἐκείνους και βασκάνους και φονευ-
 τὰς· ἀνεβόαιτο τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν ὑπὲρ ἧς
 τοὺς κινδύνους ἤρειτο, ἐπεβοῦτο τὴν αὐτοῦ
 τοῦ δεσπότην κλήσιν κατ' αὐτῶν τῶν κινδύ-
 νων και τῆς ὅλης ἀγωνίας, διὰ πάσης ἰὼν τῆς
 ὁδοῦ και παντὸς τοῦ θεάτρον, ἐν αὐτοῖς τοῖς
 ἐσχατοῖς, ἐν αὐτῇ τῇ σφαγῇ. Λέγεται γέ τοι
 και τοῦτο· <ὡς> τῶν παρόντων αὐτῶν τρη-
 καῦτα και αὐτῶν ὁρώντων και αὐτῶν ἀκονόντων
 ἀνοόμεν· λέγεται γέ τοι, ὡς ἄρα και μετὰ
 τὴν τελευταίαν πληγὴν και τὴν τομὴν αὐτῆν
 και τὸν χωρισμὸν τῆς ἱερᾶς κεφαλῆς τοῦ παν-
 τὸς ἄλλου σώματος, τὸ θεοκίνητον ὡς ἀληθῶς
 ἐκείνο τοῦ ἀνδρός στόμα τὸν Χριστὸν εἶχε, και
 αὐθὺς ἐλεῖν ἐπεκαλεῖτο. Και ξέρον οὐδὲν οὐδ'
 ἄηθε τοῦτο τῶν τοῦ Χριστοῦ τοσοῦτων θαυ-
 μασίων και παραδόξων πάλαι και ἀεὶ νῦν και
 τῆς ἀροῦντο και ὑπερβανόσης αὐτοῦ πάντα
 και τοῦν και λόγον και τὴν φθῖν μὲν οὐκ αὐτῆν
 C παυτοφυγῶν δυνάμεως· ἐξῆς μὲν γε ἀγὼν μέ-
 γιστος και σπουδὴ και φιλοτιμία και φιλοκει-
 κία μεγίστη τοῖς τότε γίνεται παροῦσι και θεω-
 μένοις τὴν παρορησίαν και καρτερίαν ἐπὶ τοῖς
 κινδύνοις και ἀριστείαν και νίκην τοῦ ἀνδρός
 και τὴν μὲν ψυχὴν ἀληπτον παντάπασι περιγι-
 νομένην και ἀποχοροῦσαν, αὐτὸ δὲ τὸ καλῶς
 αὐτῇ δουλεῦσαν ἱερὸν σῶμα λειψθὲν κάτω και
 προκείμενον μόνον ἐπ' ἐξουσίας, ὥστε καθν-
 λακτεῖν και λυτῶν κατ' αὐτοῦ τοὺς παμμά-
 ρους ἐκείνους φονεῖς, μηδὲν ἐπὶ τῆς ἀητήτου
 Reliquias ψυχῆς κατισχύσαντας. Γίνεται δ' οὐκ ἔρωσ ἀπασι
 pie και ἀμιλλα τοῖς παροῦσι, ὅστις ἂν ἐκείνου
 colligunt και μέρος ἢ μικρὸν ἢ μέγα τοῦ παντίμου σώμα-
 christiani. τος και ἠγνισμένον ταῖς ἐπὲρ Χριστοῦ βασά-
 νους και τοῖς οἰκείοις αἱμασιν, ἀρπάσας φθά-
 ση και θησαυρίση κάλλιστον ἑαυτοῦ και βιωφε-
 λέστατον κειμήλιον, ἢ τοῖς πανάγιοις ἐκείνου
 και σεπτοῖς αἱμασιν ἑαυτὸν καταχόρησιν και

κατὰ τῶν ἐσθημάτων, ὃν περιέκειτο, ζανίδας D
 τινὰς ἐκείθεν δέξεται, τοῦ βλον και τῆς ζωῆς
 αὐτῷ περιβολὴν ἀσφαλείας και ὀπλισμῶν. Και
 πολλοὶ γε και μέχρῃς αἱμάτων και πληγῶν εἰς
 τοῦθ' ὤρηθήσαν, πρόθυμοι κοινοῦ τοῦ ἀγῶ-
 νων ἐκείνῳ και συναβληταὶ τῇ προθέσει πάν-
 τως και τῷ ζῆλῳ τῆς ψυχῆς και μερίται τῆς
 ἐπὲρ Χριστοῦ σφαγῆς τῷ μάρτυρι. Παρήσαν
 δὲ τηρικαῦτα και παρέτιχον πάντοι πλείστοι,
 και τοῦτο γε οὐ μόνον διὰ τὸ τῆς πόλεως Ἀλεξ-
 ανδρείας, ἐφ' ἧς οἱ ἀγῶνες τῷ μάρτυρι, ὡς πάν-
 τες ἴσμεν, ἀεὶ πολυπληθὲς ἀνθρώπων, και δι'
 ἐμπορίας και δι' ἄλλους πάντας ἄλλους ἄλλοις
 προσήκοντας τρόπους και τὴν ἐπιδημίαν ἐκείσε
 ποιούντας ἐπίχρῃον. Ἀλλὰ πολλῶν γε μᾶλλον
 εἶτι συνήθοις πάντας ἢ φήμη τοῦ ἀνδρός και
 τὸ μέγα και θαυμαστὸν ἔργον τῆς ἀγωνίας και
 ἀριστείας αὐτοῦ· και οὐκ οἶον τ' ἦν πάντως οὐ-
 δένας τῶν ἐκείσε τηρικαῦτ' ἀνθρώπων ἔχειν
 ἠρέμα πρὸς τοσοῦτο θαῦμα τοῦ βλον και πρᾶγ-
 μα γινόμενον ἄηθε· ἀλλ' ἠπείνοντο πάντες E
 πρὸς τὴν καινὴν και θαυμαστὴν θέαν και παν-
 τὸς γέγονε ἀνθρώποι, Ῥωμαῖοι τῶν διὰ τὴν
 πρεσβείαν, ἤπειρ εἴρηται, και δι' ἐμπορίαν παρα-
 τυχόντων τῇ πόλει, Ἰταλοὶ και τούτων γε πλῆ-
 ρης διὰ τὰς ἐμπορίας ἢ πόλιν ἀεὶ, Ῥῶς ὡσαύ-
 τως ἐθᾶδες ἐκείνη, Ἀραβες, Σύροι, αὐτό-
 θεν τε και ἄλλοθεν ἐπίδημοι· και Τριβαλλοὶ (1)
 παρήσαν και αὐτοὶ κατὰ χρεῖαν πρεσβείας εἰς
 τὸν τῆς χώρας ἄρχοντα, και τί ἂν ἀπαριθμοῖ²
 τις πάντας· και πάντες γε ὁμοῦ οἱ τοῖς παρήσαν
 ὁμοῦ μετὰ σπουδῆς, τοῦ θαυμαστοῦ πράγματος
 ἐκείνου και τῆς πάντας κατασχόσης φήμης
 οὐ θεαταὶ μόνον, ἀλλὰ και ἐρσσταὶ, και πάντες
 ἠμιλλῶνθ', ὡς ἔφηρ, ὑπὲρ τοῦ φθάσας ἐκείθεν
 ἕκαστος λαβεῖν ὅτιον, μέγιστον ὄντως πλοῦτον
 παρεμπόρευμα· ἀλλ' ἐφθόνον οὐ μόνον τῷ ἀρι-
 στεί και στεφανίτῃ νεκρῷ και³ τῆς τοιαύτης
 ἐδόξίας και περιφανείας οἱ δυσσεβεῖς και
 βασκανοὶ φονεῦνται, ἀλλὰ και τοῖς περὶ αὐτῶν
 οἴτω σπουδάξουσι· και πληγαῖς παντοῖαις ἀπω-
 θοῦνται και τὰς ἐλπίδας αὐτοῖς και τὸν ἔρωτα
 τῶν θαυμαστῶν ἐκείθεν κειμηλίων αὐτίκα τέμ-
 νοῦσι, περὶ παραδόντες τὸ πάντιμον ἐκείνο
 σῶμα και τὸν χοῦν ἀποδόντες τῷ πρώτῳ χοῖ
 και τὴν γῆν τῇ γῆ κατὰ τὴν ἀρχαίαν δεσποτικὴν
 ἀπόφασιν· ἧς τῷ δεσπότη τῷ παντὸς ὀλίγος
 ὁ λόγος, εἰ⁴ μὴ κατὰ τῆς γενναίας ἐκείνης και
 ἀητήτου ψυχῆς κρείτος ὅτιον λαβόντες, ἧς
 ὁ πᾶς λόγος τῷ δεσπότη και τῷ αὐτοῦ και ἐπὲρ
 αὐτοῦ μαχητῇ τε και νικητῇ· ἢ δὴ και τῶν
 τῆδε μεταστὰς ἐκείνος εἰς οὐρανὸς τοῖς ὁμο-
 τίμοις συγκαταλέγεται και πάλαι πρότερον
 συνάλλοις, τῆς μακαρίας ἐπειλημμένος και
 ἀνόσον και ἀνωλέθρου ζωῆς και πολιτείας περὶ
 τὴν θέαν τριάδα· και συναγάλλεται τοῦτοις
 και συγχορεῖται και συναπολαβεῖ τῆς ἐφετῆς
 θεωρίας, και τελεῖται τὰ θεῖα μυστήρια, φθά-
 σας προεισερχῶν εἰς τὸ οὐράνιον ἄνω θειασ-
 τήριον δεκτοὺς καρπὸς και θύματα τέλειαι
 και ποθεῖνὰ τῷ σωτήρι καλλιεργήματα, τοὺς
 οἰκείους καρμάτους, τὰ οἰκεία αἱματα και τὴν

Testes plurimi.

E

Ad mortem ducitur Michael.

Miraculum.

C

Reliquias pie colligunt christiani.

Sancti corpus comburitur. Gen. 3, 9.

8. — ¹ Ἀραβες V. — ² ἀπαριθμῆ V. — ³ supra lin. V. — ⁴ lectio incerta.

(1) Τριβαλλοὶ tunc temporis vocabantur qui deinceps Servi dicti sunt. Sp. LAMPROS, in Byzantinische Zeitschrift, t. V, p. 71.

πρόθυμον

A πρόθυμον ὑπὲρ αὐτοῦ σφαγῆν καὶ τῆς αὐτοῦ θεοσεβείας καὶ πίστεως.

9. Ἐκέισε δὴ λοιπὸν ἔπειτα νῦν τοῖς ἐκ τοῦ παντός αἰῶνος περιβοήτοις καὶ θαυμαστοῖς ἐκείνοις ἀνδράσι καὶ τῷ πατριάρχῃ σύνεστιν Luc. 16, 22. Ἀβραάμ, εἶπουν ἐν τοῖς κόλποις ἐστὶν αὐτοῦ, ὡς τὰ ἱερά φασὶ λόγια. Πλὴν ὅτι ὁ μὲν τὸν νῖδον θῆμα προσήνεγκε καὶ πρόθυμος ἦν τῷ Θεῷ καλοῦντι, ὁ δ' αὐτὸν ἐκὼν γε εἶναι τῷ Θεῷ καὶ μάλ' ἀθρόομτος ἐθύετο· μετὰ τοῦ Δαυιδ εἰργῆναι καὶ μετὰ τῶν θαυμαστῶν ἐκείνων τριῶν παίδων τοῖς κινδύνοις ἐθραοῆς ἔοριεν ἐαυτὸν μετὰ τῆς ἀτῆς ἐδελπιστίας εἰς Θεὸν καὶ πίστεως· ἀλλ' οἱ μὲν γε καὶ αὐτόθεν ἀντελάμβανον ἀτίκα τῆς καλλίστης προθέσεως καὶ ἀνδραγαθίας τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν χαλεπῶν καὶ ζῶντες αἰθῆς ἐδάξαζόν τε καὶ ἀνύμουν τὸν ἔθστην, ὁ δ' εἰς τέλος ἐνεκαῆρε τοῖς δεινοῖς καὶ συνεπέρανε τὴν ἀγωνίαν αὐτῆ τῆ ζωῆ, καὶ ὡσπερ ζῶν καὶ θανὼν ὅμως ἀνύμει καὶ τὸν δεσπότην ἐνεκαλεῖτο· ἀλλὰ καὶ πάνιν ἄλλοις, ὅσοι πρὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ σωτηριώδους οἰκονομίας ἐν ἄλλοι' ἄλλοις καὶ διαφόροις καιροῖς τε καὶ πέτραις μέχρι θανάτου τὴν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀληθείας ἔστασιν ἐπαροησιάσαντο, καὶ αὐτῷ τῷ τοῦ Χριστοῦ βαπτιστῆ καὶ προδρομῷ κήρυξι τῆς ἐπιδημίας αὐτοῦ συνήβλησε τῆ πίστει καὶ τὸ σῶμα παραπληρώσει ἐπέδωκε ἔρωμένως· τῷ θανάτῳ καὶ τῆ σφαγῆ· συνεκῆρξε τοῖς θεοῖς τοῦ Χριστοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις ἐν μέσῳ ἐθνῶν καὶ συναγωγῆ λαοῦ πολλοῦ καὶ βαρέος τὸ δόγμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὡς πρόβατον ἐν μέσῳ λύκων κατασχεθεὶς καὶ ἀγόμενος πάντ' ἔφερε γενναίως πάθη, χαίρων ἐπὶ τοῖς ὑπὲρ τοῦ

1 Cor. 4, 9. ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ στήμασι· θέατρον ὄντως καὶ αὐτὸς κατ' ἐκείνους ἐγένετο μεγάλου θαύματος καὶ καινότερον καὶ ἄσθεσ ἤδη πολλῶν τῶν ἐτῶν, ἀγγέλοις τε σινηδομίοις καὶ συναρομίοις τῆ αὐτοῦ παρησία καὶ πάλη, καὶ ἀνθρώποις, τοῖς γε νῦν ἔχουσιν, ἡδομένοισι ὡσαύτως καὶ βελτιομένοισι τῷ τῆς αὐτοῦ θεοσεβείας ζήλῳ καὶ τῆ γεννικῆ καρτερίᾳ καὶ ἀριστεία καὶ νίκη· σινημιλλήθη τοῖς θαυμαστοῖς ἐκείνοις καὶ μεγαλωνόμοις μάρτυσι τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγωνισταῖς καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ὁμῆς καὶ προθέσεως, τὴν ὑπὲρ τοῦ δεσπότητος παρησίαν ἀναλαβόμενος καὶ τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως περιβαλόμενος, ἐναντίον φονεῦτῶν καὶ τυράννων· τῆς μαρτυρίας ἐδ' μάλα τὸ στάδιον εἰσῆν καὶ διήρσεν εἰς τέλος, ἄτρεπτος καὶ ἀνάλωτος διακαρτερόησας τοῖς δεινοῖς, καὶ πρὸς πᾶσαν ἐργόδη καὶ χαλεπὴν πείραν καὶ προσβολὴν καὶ αὐτὸς κατ' ἐκείνους ὡσαύτως ἐσκενασμένος γεννικῷ φρονήματι, εἰ καὶ τινες ἐκείνων πρὸς πλείους βασάνους ἐπενεχθεῖσας, οὕτω δὴ συμβάν, ἐδύχησαν ἐπιδειξασθα τὸ κράτος τῆς γνώμης καὶ τὴν ἀήτητον ἀριστείαν· πλὴν γε ὅτι κἀνταῦθα λέγειν ἔχομεν τῷ νέῳ τούτῳ μαχητῆ καὶ στεφανίτῃ καὶ μετ' ἀληθείας ἀποδεικνύειν τοῖς ἐδγνώμοσι θεαταῖς καὶ κριταῖς τῶν ἀγώνων, ὡς ἄρα καὶ αὐτὸς μετὰ τῆς αὐτῆς οἰκοθεν τῶν λογισμῶν παρρακενῆς φέρων ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς πᾶσαν δὴ χαλεπὴν πείραν καὶ τῶν κατεπιχειροῦντων τῆς αὐτοῦ πίστεως βάσανον, εἰ καὶ τοῦ τέλους καὶ τῆς νίκης λαγχάει τά-

χιον· καὶ πρὸς αὐτοὺς μεθίσταται καὶ τὴν ἐπιγγελεμένην καὶ αὐτῷ σὺν αὐτοῖς λαμβάνει κληρονομίαν· καὶ συναπολαβεῖ νῦν αὐτοῖς ὄντως ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ πατρὸς· ἐπιγινώσκει γὰρ τοὺς αὐτῷ γνησίους ὁ πάντων δημιουργὸς καὶ δεσπότης, καὶ ὢν ἐν ταῖς καρδίαις τὸ πνεῦμα γνωρίζει τε καὶ κράζει τὸ τῆς αὐτοῦ πατρῷου ὄνομα, ὡς δ' νῖδος λοιπὸν ὄντας αὐτοῦ τῆ μεγαλοδωρεῆ τε καὶ χάριτι, κατὰ τὸν ἀποστολικὸν ἀληθῆ καὶ θεῖον λόγον, καὶ κληρονόμους ποιεῖται καὶ συγκληρονόμους Χριστοῦ καὶ προσλαμβάνει γε αὐτοὺς μετόχους τῶν ἀσίστων καὶ ἀνενοήτων παντάπασιν ἀγαθῶν, ἃ πάλαι γε αὐτοῖς ἤτοιμάσατο· καὶ προσλαμβάνει γε οὗς καὶ προλαβὼν φθᾶσας προέγνω καὶ οὗς ἐδικαίωσε καὶ προώρισεν, ὡσπερ δὴ καὶ τὸν ἐναντίον αἰθῆς ἐπιγινώσκει καὶ ἀπωθεῖται τοὺς ἄλλοτρίους καὶ νόθους καὶ ἀναξίους αὐτοῦ τῆς λαμπρότητος καὶ παραπέμπει πρὸς τὸ ἤτοιμασμένον σκότος τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς αὐτῷ προσήκουσιν, οἱ καὶ νῖδος αὐτῷ τῷ τῆς κακίας ἀρχηγῷ καὶ πατρὶ σφᾶς αὐτοὺς κακοὶ κακῶς ἐκόνητες γε ὄντες εἰσεποήσαντο. Ἄλλ', ὅπερ ἐλέγετο, τοὺς οἰκέλους ἐπιγινώσκει ὁ σοφὸς καὶ χρηστὸς δεσπότης καὶ τοῖς ἐδγνώμοσιν αὐτοῦ δοῦλοις καὶ πιστοῖς ἐπ' ὀλίγων ἀναφανείσι καὶ τὰ μέγιστα καὶ πλείστα πιστεύει καὶ τελεώτατα, καὶ εἰς τὴν ἀνέκφραστον αὐτοῦ χαρὰν εἰσάγει καὶ εἰσοικίζεται, ὡς ἄρα καὶ νῦν εἶναι τοῖς καθ' ἡμᾶς τοῖσδε χρόνοις καὶ τόν γε δὴ νέον αὐτοῦ θεράποντα προσλαμβάνει καὶ οἰκειοῦται καὶ καθίστησιν ἐπὶ πολλῶν καὶ πιστῶν ἀναδεικνύσιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ συντάττει τοῖς αὐτοῦ λογάσι τε καὶ γνησίσι.

10. Ὁ μακάριος ὄντως ἐκείνος ἄνθρωπος, καὶ πλειστάκις τοῦτ' ἀκοῦεν ἄξιος, καὶ οὐ τοῦτο μόνον, οὐδὲ τοῦτο μᾶλλον ἢ καὶ σφόδρα θαυμάζειν ἄξιος τῆς σνέσεως καὶ τῆς ἀσφαλοῦς οἰκονομίας· ὅς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ βραχεία τῆς βιοτῆς ἀκμῆ πόνοις ἀθαιρέτοις πρόθυμος πάντων ὑπερφρονήσας τῶν τῆδε τάχιστ' ἀλλάττεται τοσαύτην ἐκκλησίαν καὶ μόνιμον κατὰ τὸ παντὸς αἰῶνος ἔραστὸν καὶ πλοῦτον καὶ βασιλείαν ἀσάλευτον. Ὁ τῆς καλῆς ἐμπροίας· ὃ τῶν καλλίστων κερδῶν καὶ συναλλαγμάτων· ὃ τῆς ἐλευθερίου καὶ ἐδγενοῦς, πάντων τῶν ὄντων καὶ αὐτοῦ γε τοῦ σώματος· ἀφειδοῦς μὲν ἐπιδόσεως, ἀλλὰ γε δὴ καὶ τῆς τῶν ἀρρήτων ἐκείνων καὶ ἀφθάρτων ἀτίκα αὐτόθεν ἀντιλήψεως, πάντα λογισμῶν ἐπερβανούσης καὶ μήποτε δὴ μηδ' οἰστισι μέτροις ὀριζομένης· ὃ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ καιροῦ τῶν γενναίων ἐκείνων ἄθλων καὶ τοῦ καλλίστου τῶν ἀγώνων, ὃν ἠγώνισται, καὶ τετίχηκε τὴν πίστιν ἀξίμουν καὶ τὸν δρόμον καὶ τὴν ὁμῆν κατὰ σκοπὸν εἰς τέλος διήρσεν, καὶ τὴν νίκην ἤρατο· καὶ νῦν ἐδρίσκει τοὺς λαμπροὺς στεφάνους καὶ ἀκηράτους, τοὺς ἀποκειμένους τοῖς ἀριστεύσασιν οὕτως ὑπὸ τοῦ φιλοτίμου καὶ δικαίου κριτοῦ. Ἄλλ', ὃ θαυμαστὸ καὶ καλλίνικε μαχητὰ καὶ στεφανίτα Χριστοῦ, σὺ μὲν δὴ κάλλιθ', ὢν ἐνεκεν ἠγώνισαι καὶ ἠρίστευσας, τετίχηκας πάντως καὶ ἀπολαβεῖς νῦν ἄνω περὶ τὸν δεσπότην ἐν οὐρανοῖς καὶ πόθῳ θεομοτάτῳ τῆς ἀληθοῦς πίστεως καὶ λογισμῶν κράτει καὶ γνώμῃ

ORATIO
2 Tim. 2, 19

Rom. 8, 15-17.

Matth. 25, 41.

Matth. 25, 41.

F

2 Tim. 4, 8.

Sancti invocatio.

9. — 1 corr., prius τῷ θανάτῳ καὶ τῆ σφαγῆ ἔρωμένως.

μεγαλόφρονι

ORATIO

μεγαλόφρονι πάντα παριδὼν τὰ τῆδε καὶ πάντα παραδραμῶν καὶ τάχιστ' ἀπαλλάξας, καὶ αὐτοὺς τοὺς δεσμοὺς ὑπεραρθεὶς τοῦ σώματος ὑπερφωῶς, ἀνάλωτος περιγενόμενος, τῆς μακαρίας καὶ ἀνωλέθρου λήξεως ἐπελάβον καὶ πολιτείας, ὡς ἐπόθησας. Τὸν δέ γε τὰ σὰ μάλιστα ποθήσαντα, τὸν δ' ἐμὸν πάντα θαυμαστὸν βασιλέα καὶ τὴν σὴν μεγίστην ταύτην ἀνδραγαθίαν διαφέροντως θαυμάσαντα καὶ ὄσαι ὄροι θριαμβεύοντα καὶ καλλονόμενον ταύτη καὶ τρίβοντ' αἶε καὶ τροφῶντα πῶς ἂν εἶπῃ τις ὑπερβαλλόντων ἐπι πάσης ἀνοίης καὶ ὕψους, τὸν ὄντως τῶν σῶν κατορθωμάτων καὶ τῆς νίκης συνετὸν ἐπιγνώμονα καὶ ἐπαινέτην καὶ ἐραστὴν ἀξιόχρεων καὶ τῆς σῆς σπουδαστὴν ἐδδοξίας οὐκ οἶδ' ὡς εἰ τις καὶ ἄλλος ὄνοσον ἄλλον τῶν ἀπάντων, ἐπειδὴ καὶ ἴαν ἐτιμῶθησαν ὄντως αὐτῶ οἱ κατὰ σὲ τοῦ Θεοῦ φίλοι, καὶ ὄλωσ αὐτῶν ἠρτηται, καὶ ζῆν καὶ πνεῖν αὐτοῖς ὄλωσ ἔχει, τὸν καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς τὸ περὶ σὲ θαῦμα τὸν νοῦν ὡς οἶόν τε προσέχειν ἐξάπτοντα καὶ μὴ συγχωροῦνθ' ὄλωσ ἔχειν ἠρέμα, τοῦτον ἄρα δὴ καὶ ἄνωθεν ὄμωσ ἐποπτεοῖς καὶ πρόθυμος αὐτῶ γίνωιο καὶ εἰς ἐν πᾶσι παραστάτης καὶ πρόμαχος καὶ παρείης αἶε κοιωνὸς αὐτῶ πάντων ἔργων καὶ βουλευμάτων, ἀντίτειν εἶδ καὶ κατὰ σκοπὸν αὐτῶ καὶ βούλησιν· βούλησιν δ' αὐτῶ, καὶ πάντες ἴσασιν, ὄσοις τοι νοῦς σωφρονικὸς καὶ μὴ τῆς ἀληθείας ὄδονος καὶ βίσκανος, ὡς ἄρα βέλτιστον ἂν εἶη πάντα τρόπον τῆ ἀρχῆ, καὶ πάντ' εἶδ πράττειν τοὺς ὑπάρχονος ἡμᾶσ, καὶ ὄλωσ γε πάντας τοὺς ἐπανόμενος παν-

ταχοῦ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἀντιδιδόης αὐτῶ τῆς D περὶ σὲ τοσαύτης προθυμίας αὐτοῦ καὶ σπουδῆς τὴν σὴν ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς Θεόν, ὃ νῦν παρησία παρίστασα, σπουδῆν, κἀντεῦθεν ἴλων¹ αὐτῶ τὸν κοινὸν δεσπότην, καὶ πάσης ἐπιπραγίας καὶ πάσης ἐνκλείας εἰς αὐτῶ βοηθὸς εἰς Θεὸν καὶ μεστής, οὗ ζηλωτῆς σὺ καὶ μιμητῆς πάντως εἰς δύνανται, ὡς ἔργοις ἐδειξας· ὄς ἀντιδοξάζει τοὺς αὐτὸν δοξάζοντας καὶ πλουσίως ἀμείβεται. Εἰ δέ σοι καὶ τὸ παρὸν τόδε καθ' ἡμᾶσ τοῦ λόγον ὄωρον λόγον τινὸς ἄξιον καὶ φορὰ τις δεκτῆ, συμμετρονόμενῳ πάντως τὴν δύνανται ἢ μᾶλλον τὴν εἰς τὸ καλὸν τῆς ψυχῆς πρόθεσιν, καὶ τοῦτο γὰρ δὴ πάντως σὸν ἂν εἶη καὶ ὄντως κατὰ Θεοῦ μίμησιν καὶ τοῦτο τοῦμοῦ βασιλέως ἂν εἶη προσημαμένον. Καὶ νομίζομεν γὰρ πρὸς πάντα οἱ παρακαλοῦνται κατ' ὄφειλὴν πείθεσθαι, τοσοῦτον εἶδ εἰδότες καὶ αἶε συλλογίζόμενοι τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς, ὡς ἄρα πάνθ' ἡμῖν ἐξ αὐτοῦ χρηστά, καὶ τῶν βελτίστων ἡμῖν ἀπάντων καὶ πάντα τρόπον ἠγεμῶν ἔστι· καὶ ὄδδενὸς ὄτον μὴ τοιοῦτον τυγχάνειν ἔχομεν, εἶδ μάλ' ἐπόμενοι τοῖς αὐτοῦ νόμοις καὶ λόγοις καὶ τοῖς κατ' αὐτὸν μάλισθ' ὑποδείγμασι. Καὶ οὐκ αὐτοῦ μᾶλλον χάριν αἰ πρὸς πάντα παρακλήσεις αὐτοῦ, ἢ ἡμῶν γε αὐτῶν μᾶλλον, ὄπως ἂν ἐν καλλίστοις εἶημεν καὶ αἶε βέλτιον πράττοιμεν καὶ τὰ θεία καὶ τὰνθρώπινα πράγματα. Καὶ τοῦθ' ἡμῖν εἶη χρονοῖς ὄτι πλείστοις, τοῦ πάντων ἀγαθῶν ἀνθρώποις αἰτίον Θεοῦ διδόντος διὰ σοῦ βραβεύτοῦ.

B

E.

10. —¹ ita V; fortasse legendum ἴλεον?

DE S. IOHANNE IUNIORE

MONACHO IN THRACIA

C

F

SAEC. X-XI

COMMENTARIUS PRAEVIUS

H. D.

Theodori
Metochi-
tae oratio

1. Praeter orationem de S. Michaelē neomartyre, aliam quoque de S. Iohanne iuniore contineri in codice Vindobonensi Philosophico graeco 95 (=V), fol. 364-373, qui Theodori Metochitae opera rhetorica complectitur, in superioribus dictum est (1). Hanc etiam publici iuris facere aggredimur, uno quidem adhibito teste, sed egregio. Legenti statim manifestum erit hanc non esse orationem in catione habitam, sed potius libellum de vita et miraculis S. Iohannis. Praetermisso enim solito exordio, in medias res ingreditur Theodorus exponendo quo loco, qua occasione, a quibus inductus sit ut novi Iohannis gesta illustraret. A tritis etiam rhetorum artibus plerumque temperat, ut hagiographorum mores induat. Utinam illos aemulatus non esset qui sanctos non nisi multiloquio pro dignitate laudari existimant.

2. Dum Didymotichi Thraciae in monasterio urbis praecipuo versatur, a monachis incitatus est Theodorus ut ad conscribenda praeclara gesta Iohannis cuiusdam, qui prope civitatem cum jama sanctitatis et miraculorum viveret, calamum sumeret. Florebat Iohannes ille temporibus Basilii, Bulgarorum interfectoris. Natus erat in vico a Didymoticho civitate parum dissito, parentibus agricolis. A quibus pie educatus, Christi verba et praecepta assidue meditari coepit, habitumque monachorum induit. Hominum congressus abhorrens, in loca deserta secedit, ubi S. Iohannis Baptistae et Heliae prophetae virtutes aemulatur; soli Christo et sibi vacans, inter feras vitam ipsis angelis mirabilem agit. Victus ei herbae, potus aqua, tegumentum vestis cilicina, domicilium spelunca inaccessa. Non oportebat lu-

seu libellus de vita S. Iohannis iunioris.

(1) Supra, p. 669.

A men sub modio diutius abscondi. Accidit ut gubernator, animi recreandi causa, venatum iret in locis ubi Iohannes abditus degebat, eumque casu obviam haberet. Gaudet ille se tantum repperisse thesaurum, statimque mentem subit propositum ecclesiae apto loco aedificandae. Iohannem suadere conatur ut quam plurimis congregatis fratribus ibidem monasterium condat, cuius et regimen suscipiat. Clam aufugit Iohannes, et in aliam migrat solitudinem. Gubernator autem, spe frustratus, nequicoquam eum requirit; sed forte incurrit in venerandum senem et sanctae vitae monachum, Iohannis cognatum, qui ad hunc reperendum operam praestat. Res ei fauste succedit; Iohannem primo reluctantem inducit ut redeat et gubernatori morem gerat, seque illi non defuturum spondet. Constituitur ergo monasterium, et Iohanni magistro et duci adiunguntur non pauci. Mox tamen

eremi victus desiderio, Iohannes gubernacula optimo seni committit, et vitam solitariam rursus amplectitur, exemplo virtutum magis quam praeceptis coetum monachorum regere cupiens. Et ea quidem multo tempore fuit huius coenobii condicio. Mortuo autem illo qui rerum ad monasterium pertinentium sollicitudinem maximam partem suis umeris ferebat, onus sibi a Providentia impositum Iohannes non declinavit, et ecclesiae aedificandae labores et molestias alacriter suscepit. Tandem postquam praedixerat finem vitae sibi imminere, moritur, thesaurum monasterio sacrum corpus relinquens. Plurima miracula viri sanctitatem declarant, quorum nonnulla ab hagiographo referuntur. Et his absolvuntur quaecumque de Ioanne iunioris tradita sunt. Nullum enim in aliis libris vel in fastis sacris sui vestigium reliquisse videtur.

AUCTORE
H. D.

B

E

VITA S. IOHANNIS IUNIORIS

A. THEODORO METOCHITA

E codice Vindobonensi Philosophico graeco 95 (= V). Cf. Comm. praev. num. 1.

Εἰς τὸν ὄσιον Ἰωάννην τὸν νέον.

Ἐγγιστα τῇ πόλει, καὶ κατ' ἐκείνους ἄρα τοὺς τῇ μνήμῃ, τῶν χρόνων μὴν ἐκείνων, ὅτε Βασίλειος αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ἐπὶ τῶν σκήπτρων ὄν κομιδῇ κατὰ Βουλγάρων ἠρόστυε (2), παρὰ τοσοῦτον ἀμέλει κρᾶτιστα, παρ' ὅσον καὶ παρωνυμίαν ἐντεῖθεν εὐρέσθαι τῶν ἐπ' αὐτῶν τροπαίων· καὶ τόδ' ἂν ἴσως ἐν καιρῷ σοι (φασίν) ἀτὰρ γένοιτο τῶν νῦν ἐπὶ σοῦ πραγμάτων καὶ τῆσδε χαλεπῆς τῆς νόσου· οὕτως ὄναιο πρόθυμος ἡμῖν προσθέμενος· τῷ μακαρίτῃ τῷδε τὴν γλώττιαν δὸς ταχὺς ἀνάσας· χάρισαι μὴ μᾶλλον αὐτῷ γ' ἴσως ἢ σεαυτῷ· ὄναιο τῆς παρασκευῆς τῶν λόγων ἐν ἀκμῇ πράγματος τοσαύτη νῦν εἶναι· ὄναιο σεαυτοῦ καὶ τῆς γλώττης, ὡς οὐ μὴ ποτ' ἄλλοτ' ἂν μᾶλλον. » Οὕτω δὲ μοι περὶ τὴν εἰσπραξίν ταύτην καὶ τὴν τῆς εὐφημίας ἐκείνῃ συντέλειαν ἐπεικῶς οἱ ἄνδρες πολλοὶ γίνονται, πολὺ μάλιστα ἔγκειμενοι· καὶ μὴ τοίνυν ἀναβάλλεσθαι μηδ' ἀποποιεῖσθαι τοῦτον ἐμοῦ τοῖς τῶν ἀνδρῶν παρακλητικοῖς ἔχον ἐγὼ, καὶ ταῦτα πλείστας ἔχων καὶ μάλιστα ἱκανὰς ἀποσπᾶν τὰς προφάσεις, ἐφ' ὧ μὴ πρὸς τὴν αἴτησιν ἀπαντᾶν μηδὲ προσεῖσθαι τὴν πρόκλησιν ταύτην, πείθεσθαι καὶ πρὸς ἐμμαντοῦ ποιεῖσθαι· ἢ πῶς γὰρ οὐ; καὶ πάντες ἴσασιν οἷμαι καὶ οὐ μὴ ποτ' ἂν ἀναγκαῖον εἶη προστιθέναι· οὐχ ἐκὼν μὲν μᾶλα τοι οὐδὲ τοῦ καιροῦ ξυγχωροῦντος, εὐγε δὲ τότε δῆλον, πείθεμαι δ' ὁμῶς τοῖς προτρεπτικοῖς οὕτω δὲ τῶν ἀνδρῶν· ἢ τί γὰρ ἐμελλον ἢ πῶς ἄρ'

tibus et
miraculis
clari,

Didymotichi
Theodorus
a monachis
rogatur

1. Διέτριβον μὲν ἐπὶ Θράκης ἐπερόριος τῆς πατρίδος ἐν πόλει παρ' Ἐβρῶν μάλ' ἔγγιστα ὄροντι (Διδυμότειρον (1) ἢ πόλις ὄνομα οὕτω)· καὶ τοίνυν μὴν δὴ τι, ἢ τὰ πρῶτα τῶν κατ' αὐτὴν, ποιούμενον τὴν οἰκίαν, οἷα εἰκόσ, συνήθεις μοι πλείστοι τῶν μοναχῶν γίνονται, καὶ οὐκ ἄρ' ἐπειθ' οἱ κατ' αὐτὴν μόνον, ἀλλ' οἱ καὶ τὰς τῆδ' ἄλλας μονὰς ἐπέκων· συγγνώμενοι δ' οἱ ἄνδρες ἐμοῖν' ἐπὶ πλείστον ὡς ἂν ἀμέλει συνήθεις γινόμενοι, καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀλγεινοῖς συνδιατιθέμενοι φιλανθρώπως καὶ τῇ συμπεσόσῃ μοι νόσῳ μάλιστα πᾶσχατες, καὶ κάμνειν πρὸς ἐπικουρίαν πᾶν, ὅτι ποτ' ἂν οἴοι τ' εἶεν, αἰρούμενοι πρόθυμοι, παρηγορία λοιπὸν ἐντεῖθεν ἀξιοῦσι πρὸς με χρῆσθαι· καὶ δῆτ' ἐνιοι τοῦτων· « Ἀλλὰ σὺ γε πολλῇ (φασί) ξυνῶν σχολῇ νῦν εἶναι, βέλτιστ' ἂν ἴσως δρόσας καὶ πρὸς σεαυτοῦ, πρὸς εὐφημίαν εἰ μὴ μᾶλα κεκινημένος τῷδε καθ' ἡμᾶς ἀνδρὶ μακαρίῳ· καὶ τοῖς ἐκ μακροῦ γὰρ τῶς Χριστοῦ δούλοις καὶ ἀπρόεταῖς δδ' ἐστὶν ἐναρθίμως, ἀνδράσιν ἐκείνοις ἀγίοις καὶ ὄν πολλὰ τὰ κλέα· καὶ πολλὸς ἐν θαύμασι καὶ κατὰ νόσον χαλεπῶν ἰσχυρός, μάλ' ἐπὶ δῆλον πολλοῖς κάμνονσιν ἐκάστοτ' ἐπικαλουμένοις, καὶ τοῦτο συγγάκις ἐπὶ πολλοῖς ἡμῖν μάρτυσι. Ἰωάννης δδ' ὄνομα νέος, μὴ πάνν τοι τῶν χρόνων πόρω τοῖς ἀσκητικοῖς οὕτοσι πόνοις διαφερόντως ἐνιδρώσας ἐνθάδε τοῖς καθ' ἡμᾶς τοῖσδε τόποις ὅτι μάλιστα'

ut Iohannis, virtutibus

gesta conscribat.

1. —¹ οἴοι τ' in margine, prima manu V.

(1) Didymotichus dicta est Dyme ad Hebrum, nunc Feredjik. Cf. MELETIOS, Γεωγραφία παλαιὰ καὶ νέα, t. III (Venetiis, 1807), p. 102.

(2) Basilius, ὁ Βουλγαροκτόνος dictus, imperator ann. 967-1025.

ἄτρεπος

VITA

ἄτρεπτος ἐνθάδ' ἀξιοῦν καὶ τῶν ἐμαντοῦ κρίσεων ἔχεσθαι καὶ μὴ καταβαρῆναι ὅποι ποτ' ἂν τῷ πάντ' ἐδδουμοῦντι καὶ περαινῶντι ὄψατα καὶ τὰ μάλιστα ἐργώδη δοκοῦντα Θεῶ· μὴ πόρρω τοι νῦν ἐνταῦθ' ἢ κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν ἐπιβάλλον, ὡς γέ μοι δοκῶ, καὶ ἅμα φίλοις ἀνδράσιν, οὕτω μετ' ἐχθρῶν ἐπιείροισι καὶ χρηστών τῶν ἐλπίδων, καὶ κατὰ Θεὸν ὄντως κινῶσι καὶ κατὰ Θεὸν κινουμένοις ἴσως αὐτοῖς, καὶ πρὸς γ' ἔτι τῆ τοῦ μακαρίτου τοῦδε Χριστοῦ θεράποντος καὶ πρὸς αὐτοῦ πολυδόξου τε καὶ τιμίου πάντως ἐπικουρίας τε καὶ συνάρασι πρὸς τοῦτον, καθ' οὗ καὶ τὸ πρόθυμον ἡμῶν τόδε καὶ ἡ τῆς ἐδφημίας πρόθεσις καὶ οἱ λόγοι καὶ τῶν λόγων ἢ πρόκλησις, τάχ' ἂν καὶ μάλιστα αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ὑποθεμένου τὴν πρόκλησιν.

Encomii leges.

B

2. Ἐπεὶ δ' οὖν ταῦθ' οὕτως ἔχει καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἀνδρός ἐδφημίαν, ὡς ἂν ἐξείη κατὰ τὸ παραστὰν τοῦ καιροῦ, ἀδόκητά πως ὡς εἶπειν ἢ πρόθεσις, ἦδη τῷ λόγῳ ἔξεστι μὲν ἀρχομένῳ λοιπὸν χρῆσθαι καὶ παριδεῖν ἐνταῦθα νῦν ὁμως καὶ μὴ χρῆσθαι κατὰ τοὺς ἔξωθεν ἐν τοῖς τοιοῦτοις τῆς τέχνης νόμους, ὡς ἄρ' ἐκεῖνοις δηλαδὴ δοκεῖ χρῆναι τὴν πρώτην ἐπιβάλλοντας προστιθέναι, μᾶλλον δὲ προτιθέναι καὶ προφέρειν πρὶν τοῖς ἐπαινουμένοις, πρὶν ἢ τὰ καθ' αὐτὸν ἕκαστον ἐπισκέπτεσθαι, καὶ ὅπως ἂν δὴ φέρειν ἔξωθεν καὶ πόρρω τοι τῶν χρόνων ἀνίεναι καὶ κατεπιχειρεῖν ἐκ μακροῦ τῆς ἐδφημίας, οἷον τὰ ἐκ τῆς πατρὶδος σφίσι, τὰ ἐκ τῶν προγόνων τε καὶ πατέρων. Τὰ τοιαῦτα καὶ ἅπαντα κατάγειν παλαιὰν τινα σφίσι δοκοῦσαν ἐδγενείας ἐδκλειαν καὶ τιμῆς ἐκδοχὴν ἐκείθεν, ἔξεστι μὲν οὖν, ὡς ἔφην, ἐνταῦθα παροῦσιν τε καὶ παρατρέχειν, τοῦτο μὲν καὶ ὡς μὴδὲν ἔχοντες ἔντεθεν τῷ ἀνδρὶ χρῆσθαι, τοῦτο δὲ καὶ μάλιστα τοῦτο, ὡς εἰ ἄρα καὶ προσῆν ἅπαντα δὴ, μηδεμίαν ἄρ' ἐκ τούτων ἔτι προσθήκην οὖσαν καὶ τινα θαύματος ὄγκον καὶ βάρος τοῖς ἐπαινοῖς μὴδὲ τι πλέον ἐντεῦθεν γιγνόμενον ἐκείνῳ· μὴδὲ γὰρ μετεῖναι ταῖς ἀληθείαις παντὶ τῷ νῦν ἕκαστοτε προκειμένῳ τοῖς λόγοις τῶν ἔξωθεν προτέρων καὶ ἄλλοτρίων, ὅπως ποτ' ἂν ἔχοι πάντως, εἰ τε καὶ ὡς ἐτέρως, ἀλλ' ἢ μόνον τῆς οἰκοθεν αὐτοῦ παρασκευῆς τε καὶ χρήσεως· ἔξεστι δὲ καὶ χρῆσθαι πως ἐνταῦθα τρόπῳ ἄλλῳ ἢ κατὰ τὰ νόμιμα τοῖς τεχνικοῖς λόγοις, καὶ μάλιστα ὅς ἔπος εἶπειν ἂν ἐναντίας σφίσι, καὶ θαυμάζειν ἀξιοῦν, καὶ πάντῳ τοι δικαίως ἐνταῦθα, κἀντεῦθεν τὸν ἐπαινοῦμενον, ὅποτε μὴδὲν ὅ, τι ποτ' ἄρ' ἐκείθεν ἔχων ἀποφύγεσθαι γεννικῶν καὶ ἀστειῶν καὶ τινά οἱ λαμπρότητα χαριζόμενον ἀμνηστῆ καὶ δόξης συντέλειαν, ὃ δὲ μόνος αὐτὸς οἰκοθεν αὐτοῦ καλλίστη γέγονε τῷ βίῳ φορὰ καὶ ὡς περ ἐξ ὀστρεώδους καὶ μὴδὲν τίμιον ἐροῦσης ἀωρίας ὅσα καὶ μαργαρίτης ἀνεδῶθη, ἀστράπτων ὄρα καὶ στίλβων καὶ ἰδεῖν ἠδὲς καὶ πολὺ τὸ τερπνὸν ἔχων· καὶ διέλαμψεν ἐπίσημος, οὐ τῷ γένει μᾶλλον ἢ τῇ κοινῇ κατ' ἀνθρώπους φύσει· πατὴρ γὰρ αὐτῶ τῶν παντάπασιν ἐδτελῶν αὐτῆ καὶ πάντ' ἀσήμερον, κόμη τις πρὸ τῆς ἀνωθεν εἰρημένης

Sancti patria;

ἦδη πρότερον πόλεως κατ' αὐτὸν Ἔβρον εὐ- D περιφρόνητος, ἀπορήσαι τις ἂν, ἐμοὶ δοκεῖν, εἰ καὶ κατ' ἄλλην ἡντιναοῦν, οὐ τῆδε μὴν ἀμέλει κατὰ χώραν, ἀλλ' εἰ καὶ ἄλλη ποι ἴσως ἐν, βαρβαρικῇ καὶ τὴν κλῆσιν αὐτὴν καὶ τὴν τῶν ἐποικίων ἅπασαν χρῆσιν· πατέρες δὲ καὶ τούτων ἔτι πατέρες καὶ τούτων ἔτι καὶ εἰς ὅσον οἶόν τ' ἂν εἴη τοῖς προγόνοις τε καὶ ἀρχηγέταις ἀναχωρεῖν, παραπλησίως ἔχοντες καὶ μάλιστα εἰκότα² πάντως³ κατ' αὐτὴν ἀμέλει τὴν πατρίδα πράττοντες, ἀγροικοὶ καὶ περὶ πόρους γεωργίας τὸν αἰετὸν χρόνον ἔχοντες, χειρῶν ἐπιμόχθῳ καθάπαξ ἀσχολία καὶ χροῖσει τὸν πάντα βίον τὰς τοῦ ζῆν ἀφορμὰς πορίζοντες καὶ σφίσι αὐτοῖς ἐπαρκοῦντες τὰνγκαῖα τῇ φύσει καὶ ταπεινῶς ὡς μάλιστα χρώμενοι, οἰκόσοιτο τὸν αἰετὸν βίον, ἐκ διαδοχῆς ἅπαντες κατὰ μὴδὲν οἰοῦν πλέον ἑαυτοῦς καὶ περὶ αὐτοῦ τοῖς λογισμοῖς ἀνατείναντες καὶ οὐδὲν μᾶλλον αὐτοὶ μῆτε περιεργασμένοι μῆτε δὴ ξυλλαχόντες ὅπως ἔρα, οἷα δὴ τὰ κατ' ἀνθρώπους πάργματα, μὴδὲ τοῖς ἐκ γειτόνων ὡς εἶπειν γνώριμοι καὶ λόγον τινὰ λιπόντες ἑαυτῶν οἰστίσασιν ἀνθρώποις καὶ μνήμης ὀπισθοποῦν ἀξίον· οἱ δ' ἄρα δὴ τοῦτο μόνον ἔχον ἐδγενεῖς καὶ πάντ' ἀλώβητον, τὸ δὲ καὶ πάντων ὡς ἀληθῶς κατ' ἀνθρώπους τοῦπίσιμον καὶ πάσης ἐδτετηρίας ἐν βροτοῖς εὐ μάλ' ἔχον καὶ κάλλιστον ἅπαντων προῦργον καὶ κατὰ καιρὸν μάλιστα τῇ ζωῇ καὶ πᾶσιν, ὅποσοι γενέσει δὴτα καὶ βίῳ τῳ χρῆσιν αὐτῶν, τὴν περὶ Θεὸν ἐδσέβειαν ἀκριβεῖς πάντῃ πάντες ἐβρίον καὶ πάντ' ἄνοσοι· καὶ τί γὰρ οὐκ ἐμελλον οὕτως ἄρ' ἐκεῖνοι ἐν μέσοις οἰμαὶ καὶ χρόνων καὶ τόπων χριστιανικῆς θεοσεβείας, καὶ μάλιστα ὄτω κρατούσης ἀρχῆς, συμβιοῦντες;

parentes agricolae.

E

C

3. Τοῦτον μὲν γε τὸν ἀληθῆ πλοῦτον καὶ τὴν ἐδγένειαν καὶ τὸ κλέος ἀνῆρ ἐκεῖνος ἔτ' ἐκ βρέφους οἰκοθεν τοῦ κατὰ χώραν ἐθίμου καὶ τῶν πατέρων ἐκδεδξάμενος, ἐπεῖτε ἐφ' ἡλικίας γένοιτο τὸν λογισμὸν ἐπιχωροῦστέρας, ἐπιμελῆς ἦν ἐπὶ τῶν ἱερῶν τοῖς θεοῖς λόγοις ἀκροατῆς καὶ προσέχον μᾶλα τοι τὸν νοῦν καὶ κατ' ἐπιταγὴν ἀξίων σφίσι πεθεσθαι καὶ μὴ τὴν ἄλλως μόνον ἀκούειν ἢ μὴδ' ὅτα ἔχον αὐτὸς οὐκ ἀκούειν οὐδὲ συνιέναι, τὸ πάλαι πρότερον ἐν κατὰρα κείμενον, μὴδ' ὡς περ ἐν διαύλω σωλήνων τὴν ἀκοὴν τοῖς τῶν λεγομένων ἑνέμασι καταπτεῖσθαι μόνον παροδικῶς καὶ τάχους ὅσον ξυγχωρεῖν αὐτίκα τὰ ἑνέματα παρατρέχειν καὶ διολισθαίνειν καὶ ἀπορριπίζεσθαι τῶν τῆς καρδίας ταμείων, ὡς περ ἐπὶ τῶν πολλῶν τοῦθ' ὄραται, κακῶν κακῶς τε καὶ ὀλιγώρους ἑαυτῶν τε καὶ τῶν βελτίστον ἑαυτοῖς· ἀλλ' ἐπισκέπτεσθαι, τίς ποτ' ἔστιν ὃ κατὰ τὸν δεσποτικὸν λόγον ἔχων ἀκούειν ὅτα καὶ ἀκούειν προτρεπόμενος, καὶ κατ' αὐτὸν ἐνεργὸς αὐτὸς εἶναι καὶ ταχὺ καὶ πρόθυμος ἀντόν· καὶ τῶν τῶν ἱερῶν ἀναμνησάντων λογίων τοῦ Σωτῆρος ἐκάστοτε τὰ τε ἄλλα καὶ ὡς «ὃ φίλων πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ οὐκ ἔστι μου ἀξιος» καὶ ὅστις αὐτοῦ κατόπισθεν ἀκολουθεῖν βούλοιο, τὸν δὲ χρῆναι πρὸς τῷ πάντα τὰ τῆδε κατὰ τὸν παρόντα βίον φυγεῖν καὶ ἑαυτὸν

Christo vocanti obsecundans

Matth. 13. 13.

Matth. 11. 15.

Matth. 10. 37.

Matth. 16. 24.

2. — ¹ corr. prima manu hic et plerumque; prius ἔχοντες V. — ² corr., prius εἰκότως V. — ³ corr., prius πάντες V.

ἀπαρνήσασθαι

A ἀπαρηγήσασθαι καὶ τὸν αὐτοῦ σταυρὸν ἀράμενον κατωμαδὸν αὐτόθεν ἔπεσθαι οἱ, πάντων παντάπασιν ἀνεπίστροφον καὶ πρὸς πᾶν ἐργῶδες ἐδ' μάλα παρεσκευασμένον, ὁπαδὸν αὐτοῦ τοιοῦτον ἑαυτὸν αἰρεῖται καὶ φυγὰς ἀπάντων τοῦ βίου καὶ τεκόντων ὁμοῦ καὶ πάντων ἐπιτηδεῶν καὶ πάντων δεσμῶν αὐτομολεῖ τῷ δεσπότη· καὶ ἐπεὶ μήποτ' ἐστὶν ἄλλως πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀποχωρήσαι καὶ φυγεῖν ἑαυτοῦ³ καὶ κατὰ τὴν ἐπιταγὴν ἀπαρηγήσασθαι, ὅτι κατὰ τὴν μεγαλόφρονα τὸν μοναχῶν ἔνστασις, ἀλλαξάμενον τὰ πάντα καὶ τὴν τοῦ κόσμου τοῦδε χρῆσιν ἅπασαν τῶν τριχῶν ὀκλίον καὶ τῆς τοῦ σταυροῦ καθοσιώσεως ἐπὶ τῇ κατὰ τῶν δαιμόνων μάχῃ σφοδροτάτῃ καὶ καθάπαξ ἐπιμόνῳ νύκτας ἀπάσας, ἡμέρας ἀπάσας, καὶ πάντα δεινὰ καὶ αὐτὸν τελευτῶν τὸν θάνατον ἐλόμενον ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς κατ' οὐρανοῦς κληρονομίας καὶ μακαριότητος, πῆξας ἐν τοῖς νέος ἐκεῖνος ἐτι πω μάλιστα³ οὕτω δὴ καὶ κρατυνόμενος πλεῖν ἢ καθ' ἡλικίαν γεννικῶς ἄσειτος τοῦς λογιμοῦς καθάπαξ, μεταλαμβάνει, καὶ ἀμφιέννεται τὰ τῶν μοναχῶν καὶ μετατίθεται τὴν σκιρτὴν ἄλλως ἄρα τήνδε τοῦ βίου καὶ τὸ θέατρον, καὶ τὴν ἐρημίαν διώκει σπουδῇ πάσῃ, ὡς ἐκεῖ μάλιστα³ ἐντενξόμενος τῷ ποθονμένῳ Χριστῷ καὶ ποθοῦντι μάλιστα αὐτῷ καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἔλκοντι, κἀκείθεν ἀμέλει ὅσον χωρήσων εἰς οὐρανοῦς καὶ τῶν ὑπερτάτων ἐπιληρῶμενος καὶ συνεσόμενος ἅμ' αὐτῷ· καὶ γὰρ ἐκεῖνον καὶ βοῦλήσις ἦδε καὶ πρόορησις εἶναι, τὸ πιστὸν ἀναμύλιετον ἔχουσα, ὡς, ὅση ποτ' ἂν αὐτὸς εἴη, καὶ τὸν αὐτῷ καλῶς διακοήσαντα πάντως συνεσόμενον ἐπ' ἀορήτοις ὄντως καὶ πάντα νοῦν καὶ λόγον ὑπερβαίνουσαν ἀγαθοῖς.

et loca
petit
deserta.

Ioh. 12, 26.

Eliam et
Iohannem
Baptis-
tam
aemula-
tus,

4. Καὶ εἶχε τοιγαροῦν τὸν νέον ἐκεῖνον τὴν ἡλικίαν καὶ πολὴν καὶ γῆρα τιμῶν κοσμοῦμενον, ὃ μὴ ἀρεθμῶ καταμετρεῖται μηδὲ βιοτῇ πολυμήκει, συνέσει δὲ καὶ τῶν βελτίστων αἰρέσει καὶ κρίσει κάλλιστ' εὐπαγεῖ, ἢ κατ' ἐρημον ἀποικία, μόνον ἀπάντων, ἐν ἐρημίᾳ πάσης ἀνθρωπίνης ἐντυχίας, πάντων τῶν τῆς τροφῆς, πάντων τῶν τῆς ἀπάσης σκέπης ἀναγκαστῶν, πάσης, ἢ κατ' ἀνθρώπους, καθάπαξ χρεῖας· καὶ εἶχεν ἀμέλει κατ' ἐκεῖνον τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ πάλα πρότερον ἐξέτι νεαρῶς τῆς ἡλικίας πατριδὸς καὶ γένους καὶ τεκόντων καὶ πάσης ἀνθρώπων κοινωνίας δραπέτην, ταῖς ἐρήμοις ἐποικον, τὸν τοῦ δεσπότη προδρόμον καὶ βαπτιστὴν αὐτόν· καὶ εἶχεν ἔθ' ὡσαύτως κατὰ τὸν ἔνθεον καὶ ζηλοῦντα Θεῷ παντοκράτορι θανμαστὸν ἐκεῖνον Ἠλίαν, τὰς ἐρήμους ἄσκενον ἀπάντων οἰκοῦντα¹ πολλῶν ἐτῶν καὶ πάσης ὡς εἶπεν τῆς ζωῆς καὶ τριβόνα καὶ μοναχολοῦντα τῷ πάντων ἐπόπτῃ Θεῷ καὶ ξυγγινόμενον ἀσχολία πάντων πάσῃ· καὶ ἦν ὡσαύτως τῷδε τῷ ἀνδρὶ τὰ τε ἄλλα τοῖς μεγάλοις ἐκεῖνοις ἐπ' ἐρημίας κοινὰ καὶ παραπλήσια καὶ τὰ τῆς εὐτελείας περιβόλαια τῇ σαρκί, ζῶων ἀλόγων ἀπαμφιέσματα· καὶ ταυτὸν εἶχον εὖγε δῆλον αὐτῷ τε τὰ τριχῶνα τῶν ὄϊων ῥάκια καὶ Ἠλία τῶνδ' ἐξ αὐτῶν ἢ μῆλωτῇ καὶ τὰ ἐκ καμήλων καὶ ἡ δερματίνῃ ζώνῃ τῷ βαπτιστῇ·

ἐπὶ ταύτης τοίνυν τῆς ἐρημίας ὁ θανμαστὸς ἐκεῖνος καὶ πάντων ἀποχωρήσεως καὶ καθάπαξ ἀπολύτου βιώσεως παντὸς τοῦ βίου καὶ πάντων ἀνθρώπων τε καὶ πραγμάτων, αὐτῷ μόνῳ ζῶν τῷ Θεῷ, αὐτῷ μόνῳ προσορῶν, αὐτῷ μόνῳ προσευχόμενος καὶ πονῶν, τῷ τὰ ἐν κρυπτῷ ταῦτα βλέποντι καὶ κομιδῇ λαμπρῶς εἰς προῦτον ἀποδοῖναι τὰς ἀμοιβὰς ἐπαγγελ-
λομένη, καὶ οὐ μόνον ἐπὶ τῆς φοβεράς ἐκείνης αὐ παρουσίας αὐτοῦ καὶ τοῦ παγκοσμίου τηρικᾶδε θεάτρον, ἀλλ' ἔσθ' ὅτε κἂν τῇ παρουσίᾳ ζωῆ, μεγάλους ἐνετείνετο τοὺς ἀσκητικοὺς ἀνῆρ² καμᾶτους τῷ τῶν πόνων καὶ τῶν ἄλλων ἐπόπτῃ τε καὶ ἀγνωστέῃ καὶ βραβευτῇ τῶν ἐπάθλων Χριστῷ, καὶ πολλὴν καὶ ὑπερφυσίαν τὴν κατὰ τοῦ σώματος ἀγωνίαν καὶ παιδαγωγίαν καὶ πάλην, ὡς ἂν αὐτὸ προσαγαγεῖν τε καὶ ἀποδοῦναι τῷ πρὸς φῶς ἀγαθόντι καὶ δεδωκότι καὶ δεδημουγγηκότι πάντ' ἄνοσον καὶ ἀτεχνῶς ἄλλον· καὶ τὴν ψυχὴν μὲν εἰς οὐρανοῦς ἐπτέρου ταῖς κατὰ νοῦν ἀναβάσειν, αὐραῖς καταπνεομένην ἄνωθεν θεοφορήτοις, καὶ τὸ σῶμα δ' αὐτὸ πάντα τρόπον ἐκκαθαίρων καὶ ἀποκόπτων πάσης γενηρᾶς προσπαθείας καὶ ῥυστάνης ἢ μάλιστα κατασπῶντος βάρους παντός, συνανείλκε κουφίζον τὸ σύζυγον ἄτμητον δοῦλον αὐτῇ καὶ τισιν ἐνίοτε δυσνοιῶν καὶ μάλιστα ἐπιβουλον τοῖς ἀπροόπτως αὐτοῦ καὶ ὀλιγώρως ἔχουσι· ὥσπερ ἐνίοτε πολλὰς ὀρῶμεν ἀμέλει κακοήθεις³ ἐφ' ἐφ' ἐπιτίθεσθαι τῶν συντρόφων καὶ κοινῶν καὶ δοῦλων.

5. Καὶ τί τις ἂν φαίη λοιπὸν ἔπειτ' ἐνταῦθα; *vitam agit mirabilem* ἢ πῶς ἂν οὐδ' ἔσθ' ἔστιν ἰκανῶς τε γένοιτο περὶ τῆς ἐκεῖσε ταλαιπωρίας καὶ νικώσεως μικροῦ τὴν φύσιν καρτερίας τῷ ἀνδρὶ; ἦν τυχ' ἂν καὶ αὐτὰ μοι δοκῶ τὰ καθάπαξ ἄλογα κατοπτευόμενα κατεθαύμασαν ἐκείνη σόνουκα θηρία καὶ σύσκηρα· μᾶλλον δὲ τὴν ἄλλοτερον ἐρεῖν καὶ οἰκειότερον, ἢ θαῦμα καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῖς καὶ ταῖς νεοραῖς οδοῖσι καὶ ἄδλοις ἄνωθεν ἐποπτεύουσι κατὰ πᾶν τὸ εἰκὸς ἦν· καὶ γὰρ ἦν κατ' ἐκεῖνους ὡς εἶπεν πρῶγμα καὶ καινὸν οἶον ἐκτόπως, ἀνθρωπος ἀνύτων δίχα σχεδὸν ἀπάσης μετουσίας, ὧν ἀνθρώποις ἐτι ζῶσι τὸν παρόντα βίον δεῖ, ἀνεπίστροφος καθάπαξ, ἀπροσδέης, οὐ τι μέλον αὐτῷ τροφῆς, οὐ τι μέλον αὐτῷ σκέπης, οὐ τινος περιβολῆς τῷ σώματι, βιαζόμενος ὥσπερ διαβῆναι τὴν παροῦσαν φύσιν τὴν ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης παρακοῆς ἐπαχθισθεῖσαν ἡμῶν καὶ ὡς ἐν ἀνεφύκτω κατέχουσαν εἰρηκτῇ καὶ δεσμοῖς τῆς σαρκὸς ἀλέτοις, καὶ ζῆσαι κατὰ τὴν πρῶτην ἐκείνην ἔνθεον πλάσιν ἀνθρώπου καὶ βίον ἄσκενον ἐν Ἐδέμ, καὶ μὴ πεφνκῶτα δεῖσθαι καὶ ὀντινονοῦν ἐντεῦθεν καὶ τῆς ὄλης εἰς ἐπικουρίαν, ὥστε καὶ διαρκῶς εἶναι καὶ ὧν τοῖς μεθῦστερον ἐκείθεν ἐτι πω νῦν ἀνάγκη δεῖσθαι· εἰ δὲ τι γε καὶ εἶχεν ἐντεῦθεν αὐτὸς χρῆσθαι, μᾶλλον δ' ὄπησεν κἀνταῦθα κατὰ σῶμα, καὶ τόδ' ἀμέλει παντάπασιν φλαῦρον ὄν καὶ οὐδὲν πρὸς λόγον, ὅσα καὶ μηδὲν σχεδόν· ἢ πῶς γὰρ οὐ; ὃ γε παρὰ πολλοῖς ἔτεσιν ἤρκεσεν ἐδ' μάλλ' οὕτω βιοῦντι πρὸς τροφήν, τὰ ἐκ τῆς γῆς σχέδια καὶ χλόη καὶ βοτάνη τῶν ἀθήτων χρῆσθαι κατ' ἀ-

VITA

Matth.
5, 18.

E

F

3. —¹ corr. prima manu, prius ἑαυτὸν V.
4. —¹ corr., prius οἰκοῦντα ἀπάντων V. —
Novembris Tomus IV.

² ἀνῆρ = ὁ ἀνῆρ hic el saepius. — ³ corr., prius κακοήθεις ἀμέλει V.

- VITA θρώπων, ἀλλ' ἢ μόνοις ἀναδιδομένη καὶ ἀπο-
 sotis herbis νεμεμημένη κτήρει καὶ ζώοις ἀλόγοις, κἄν
 εἰ ποτε καὶ μάζα τὴν ἀρχὴν ἴσως· εἰ δὲ ποτε
 καὶ μεθύτερον, οὐκ οἶδ' ὅποθεν τῷ παντά-
 πασι ἀγνοουμένῳ, ὅπως τε καὶ αὕτη, καὶ
 ὅσπον τοῦ καιροῦ, καὶ ὅποια δὴ τελευτώσα
 καὶ χρόνον πάντως οὐκ ὀλίγον παρολκῆς ἀπο-
 et aqua λαύουσα· καὶ ὕδωρ εἰς πόσιν αὐτῷ ὡς τοῖς
 vicitans θηρίοις, καὶ αὐτὸ τοῦ ἀγροῦ τὸ ποτόν, ἄφθονον
 ἐνσκενασθὲν τῇ θεϊκῇ προνοίᾳ καὶ ἄπορον· καὶ
 τρίχρον εἰς ἀναβολὴν τῷ σώματι χιτώνιον
 μόνον, οὐποτε συνδυασθὲν (ἢ πόθεν ἂν ἐπὶ
 τῆς ἐρήμης ἐκείνῳ καὶ πᾶσιν ἀθρώποις ἀκοι-
 ρωνήτου;) κἄν εἰ πάντ' ἀπέμων καὶ τῆς ὥρας
 γίγνοιτο χαλεπὰ καὶ σώμασι γυμνητέουσι
 ἐργώδη, καὶ τοῦτο δὲ πᾶσα ἀνάγκη διερωγός
 τῷ χρόνῳ καὶ πρὸς πᾶσαν ἐπέιγουσαν χρεῖαν
 ἀνίκανον, αὐτὸ καθάπαξ ἐξίτηλον, ἴσα καὶ εἰ
 μὴ παρῆν καὶ περιέκειτο τὸ σαρκίον, καὶ πρὸς
 μηδὲν ὄλωσ' μήποτε πρῶγμα χρήσιμον, μὴ πρὸς
 χειμῶνας, μὴ τοῦναντίον αὐτὸ πρὸς ἥλιον φλο-
 γώσεις καὶ καύσωνας· ὁ δ' ἔτι προσεπιτείνων
 B οἶμαι καὶ προστιθεὶς τῷ καλῷ σκοπῷ καὶ τοῖς
 κατὰ Θεὸν πόνοις, χρόνον ἐφ' ὃν τινὰ σηλαϊώ-
 δη καὶ πᾶσιν ἀθρώποις ἀσπιθῆ τε καὶ ἄβατον
 καὶ τῆς τετριμμένης παντάπασι ἀπόστροφον
 καὶ ἀπέλαστον, διορυγῆται καὶ πλεῖν ἔτι πο-
 et in δυνάμενον· τὸν δὲ καὶ διορθεῖς, ὡς ἂν οἶός
 spelunca τ' ἦν, πρὸς ἐσθρος ὁτιοῦν σύμμετρον τῇ προθέσει
 latens καὶ μήκος, τοῦτω φέρων ἑαυτὸν ὁ γεννάδας
 hominibus, εἰσοικίζει, λαθάνειν ἔοικεν ἐπειγόμενος καὶ
 ἀποκρέπτεσθαι πάντας ἀθρώπους, ὅς ἂν μὴδ'
 ἄκων μὴδ' ἐκοσῆσι τισιν ὅτε μὴδ' ἄκωνσιν
 ἐντυχεῖν ἔχοι· ὁ μακαρίας ἐκείνης μοναλίας
 ἀνήρ, ὁ μακαρίας σκηρῆς, ὁ καλλίστου θαλά-
 μων, τὴν ἄνω περιφανῆ καὶ θαυμαστὴν προμω-
 μένον πόλιν, τὴν τῶν δικαίων μητροπόλιν,
 τὴν ἐπὶ τῶν χειρῶν τοῦ Θεοῦ· καὶ τινὰ περι-
 λαμπρον ἐν αὐτῇ μονῇ καὶ τερπνοτάτην οἰ-
 κείν, ὧν πολλῶν ἐκεῖσε μονῶν τοῖς αὐτοῦ σπον-
 δασταῖς πρὸς λόγον ἐκάστω κατὰ τὸν θεῖον
 παρασκευάζεται. Ταῦτην οἰκεῖ τὴν διώρυχα
 Ioh. 14, 2. σπονδῆ μάλιστα ἄνυσας, μόνος ἀπὸ παντὸς τοῦ
 κόσμου, μόνῳ Χριστῷ, καὶ οὐ μόνῳ μὲν ὄν, ἀλλ'
 C ἅμα τῷ ἀχωρίστῳ πατρὶ καὶ τῷ πάντως
 ὄσαύτως ἀχωρίστῳ πνεύματι κατὰ τὴν αὐτοῦ
 Ioh. 14, 23. τοῦ σωτήρος ἐπαγγελίαν, τοῦ τοῖς τοιοῦτοις ἀ-
 τόθεν ἐπιδημοῦντος πρὸς αὐτὸν ὄρωσι καὶ δια-
 φερόντως ἐρωτικῶς ἔχουσι αὐτοῦ, καὶ μονῆν
 ἅμα τῷ πατρὶ ποιοῦμένου· ἐνταῦθ', ὡς εἰκός
 ξυλλογίζεσθαι, κἄν εἰ μὴ τινὰς ἐστιν ἀγγέλους
 ἔχειν ἐκεῖθεν, διὰ τὴν τοῦ ἀνδρός πάντων ἐρη-
 μίαν καὶ μόνωσιν, καὶ τῶν πραττομένων ἐπόπ-
 τας καὶ μάρτυρας, τοῦ γε πράγματος αὐτοῦ
 μονοῦ φωνῆν ἀριέντος καὶ προκηρύττοντος,
 ἐπιδίδωσι τοῖς ἀσκητικοῖς πόνοις, ἐπιτείνει
 πάντως τὰς ἀσιτίας, τὰς χαμενίας, μᾶλλον δὲ
 τὰς ἀγρυπνίας, τὰς στάσεις, τὰς τῶν γονάτων
 κλίσεις, τὰς ἐμμόνους προσευχὰς τῷ Θεῷ, τὴν
 πᾶσαν ταπεινώσιν τῆς σαρκός, τοὺς πρὸς τὰ
 ἄνω τῆς ψυχῆς δρόμους, τὴν προκοπὴν καὶ τὴν
 κτήσιν ἅπασαν τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς· καὶ
 ὡς ἀληθῶς οἶμαι κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν ἄριστον
 ἔμπορον τὸν ἐγκεκρυμμένον ἐκεῖσε τῇ διώρυχι
 θησαυρὸν τῆς κατὰ Θεὸν ἀγωγῆς καὶ βελτιώ-
 σεως ἐπινοήσας καὶ ἐσθρῶς, πάντων ἀπαλ-
 λαγεῖς² καὶ πάντων αὐτὸν ἀλλαξάμενος φιλο-
 πονεῖ τε καὶ ἀνορῶνται καὶ ἰδιόκτητον πρὸς
 αὐτοῦ ποιεῖται, λαθάνων ἐπὶ τῷ μεγάλῳ τῷδε
 κέροει πάντας ἀθρώπους.
 6. Χρόνος πολλὸς ἐξ οὗ τὴν δραπέτιν ταύτην non tamen
 αἰρεῖται πάντων βίωσιν ἐν μονῶσει καὶ τοῦ Deo.
 βίον παντὸς ἀειφυγίαν· ἀλλ' οὐ ἐνγχορεῖται
 τῷ πάντων καὶ μάλιστα τῶν τοιοῦτων ἐπόπτη
 δεσπότη λαθάνειν ἐς τέλος οὐδὲ κλέπτειν
 οὕτως ἐγγενῶς ἑαυτὸν τῆς τοῦ κόσμου παντά-
 πασι κοινωνίας καὶ κρῖπτεσθαι καὶ τὸ ἀπ'
 αὐτοῦ χρήσιμον πολλοῖς τῶν ἀθρώπων ζημιῶν·
 δεινὸν γὰρ εἶναι καὶ τῆς τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ
 μεγάλης τὸδε προνοίας ἀλλότριον, συγχωρεῖσθαι
 κρῖπτεσθαι κατορωρυγμένον οὕτω τὸ τά-
 Matth. 26, 26. λαντον ἀτημέλητον (ὁ κακῶν οἰκονόμων φθά-
 σασ ἔκρινε καὶ διεπρόβη) καὶ τῆς γυμνομένης
 E ἐργασίας ἐκτός καὶ τῆς μεγάλης ἐπικερδείας,
 ἀφανῆς ἀθρώποις καὶ ἀσυντελές, καὶ τὸ πρὸς
 ἄρα τηλαυγῶς ὄντος λέχρον φῶς ἐπὶ τὸν μό-
 Matth. 5, 15. διον οὕτω καλύπτεσθαι, ἀλλ' ἐν μέσοις εἰς
 πολλῶν ὄνησιν καὶ χρῆσιν κατὰ καιρὸν λάμψαι
 καὶ παρησῖας τυχὸν μεταδοῦναι τῆς αὐτοῦ
 λαμπρότητος ἐδ' μάλα καὶ χάριτος. Καὶ ὅπως
 τὸδ' ἔπειτα λοιπὸν γίγνεται καὶ οὐ ἐνγχορεῖται
 τῷ καλῷ προνοητῇ καὶ δεσπότη; τῷ κατὰ
 χῶρον ἡγεμόνι ποιεῖν ἐξήξει, σχολάζοντι πό-
 νων ἴσως τῶν εἰκότων κατ' αὐτὸν καὶ ὅσι
 τῆς ἀρχῆς, οἷα δὴ κατ' ἔθος ὡς τὰ πολλὰ γί-
 γνεται, περὶ κληρῶν καὶ κατ' ὁρέων καὶ
 ἀοικίτων χῶρων τρίβην ἐπὶ ζήτησει καὶ ἀμίλ-
 λη καὶ κατεπιχειρήσει θηρῶν, οἱ δὴ καὶ τὰ τοι-
 αῦτα τῶν ζῶων φιλοχωρεῖν εἶθε. Συμβαίνει
 δὴ τῷδ' ἡγεμόνι κατὰ τὸν ἐν τοῦτοις ὅτε πλά-
 Casu a gu- νον ἐν τοῖς ἀοικίτοις καὶ τὴν τῆς ἄρας ἐπι-
 bernatore μελῆ ζήτησιν ἐπιστήναι τῷ χῶρῳ τῆς διώρυχος
 ἐκείνης, ἢ τὸν τοσοῦτον ἐγκόλιον εἶχε θησαυ-
 ρὸν καὶ ὄσπερ ἐν κάλυμ κρηπτόμενον ἄθος,
 ἔτι ποὺ κάλλιστ' ἐδωδέστατον καὶ τερπνοτάτον
 ἀθρώποις χρήσασθαι, εἰ γένοιτ' ἐν φωτὶ τὸδ'
 F ἀνακαλοφθῆναι καὶ γένοιτ' ἐν ἀκωλύτῳ μεταδό-
 σει τῆς αὐτοῦ χάριτος· γενόμενον δ' οὕτως, οὐκ
 ἀμελῶς ἔπειτα παρελθὼν ἀνθρώπος¹, προσσχόν²
 ἐδ' μάλα τοι τὸν νοῦν καὶ περιεργον τῷ ξεντυ-
 χόντι πονήσας, θηρῶται κάλλιστον ὄντως ἐκεῖ-
 νος θήραμα καὶ³ περιτυγχάνει μάλιστα ἀδοκί-
 τως ἀθρόον ἀγαθὴ τέχνη τοσοῦτω πράγματι·
 καὶ κατὰ θεῖον νονεχῶς τὸδε κρῖνει· ἐπεὶ
 δ' οὕτω τὸν πολὺ λαθόντα καὶ πολὺ λαθάνειν
 ἐπειγόμενον Ἰωάννην καὶ τὰ κατ' ἐκεῖνον ἔγνω,
 οὐ μόνον καὶ πολλὸς ἦν παραχρημα θαυμάζων
 ἐν ἐκπλήξει τὸν ἄνδρα, τὴν μεγάλην ἐκείνην
 καὶ γεννηκὴν αὐτοῦ πρόθεσιν καὶ τὴν σπονδὴν
 καὶ τὴν τοσαύτην καρτερίαν, ἀλλὰ καὶ σνετός
 ὧν αἰε' ἐκείνος, ὡς ἔδειξε, κομιδῆ, μᾶλλον δὲ
 τάληθέστερον εἶρεν ἄνωθεν εἶκοι κινούμενος,
 ἔννοιε λοιπὸν αὐτόθεν αὐτίκα καὶ μέγα τι
 περὶ αὐτοῦ, οὐκ ἤκιστα δ' ὄντως ἂν εἴποιμι
 περὶ αὐτοῦ· καὶ πρὸς ἑαυτοῦ τὸ πρῶγμα ποιού-

5. —¹ ποιουμένῳ V. —² corr., prius ἀλλα-
 γεις V.
 6. —¹ ἀνθρώπος = ὁ ἀνθρώπος hic et aliis

locis. —² corr., prius προσσχόν V. —³ bis scrip-
 tum V.

A μενος και τὰ δόκητον και πόρρω ἢ κατὰ τοὺς αὐτοῦ λογισμὸς καθάπαξ, οὗ ξυνέλαχεν ἔρμαίον πάρεργον οὕτω, κρείττωνον ἔπειτα λογισμῶν γίνεται και χρήσιμος ἐνταῦθα μάλιστα ἐαυτῷ γίγνεται και ὄνασθαι τὰ μεγάλα τοῦ ἀνδρός εἰς τοῦν ἀμέλει βάλλεται και ἀξιοῖ· ὁ δὲ και ἀνιδροῦσαι οἱ θεῖον νεῶν ἐν ἐπικαίρῳ τῆς χώρας βούλεται, και πείσας και βιασάμενος ὡς εἶπειν πᾶσι λόγοις αὐτῶν, πᾶσι πράγμασιν, ὑπεξαγαγεῖν τῆς καταδόσεως ἐκεῖνης και τοῦ ταρταρόδου ζῶφον και περὶ τῶν νεῶν συστήσασθαι μονήν και πλείστοις ἀθροῖσαι συνάβλους αὐτῷ, μᾶλλον δ' ὀπαδοῦς, ἐπ' αὐτῷ καθηγεμόνι και πολιτάρχῃ τῆς κατὰ Θεὸν καλλίστης ἐκεῖνης συναυλίας και συμβίσεως και κληρονομίας· ὁ μὲν δὴ ταῦτ' εἰς νεῶν θέμενος και δὴ λαμπρῶς εὐ μάλα και γεννικῶς κατεπιχειρεῖ τοῦ ἀνδρός και τῆς προθεθεμένης αὐτῷ και εἰθισμένης μακροῦς ἡδὴ χρόνος ἐξ οὗ μονώσεως, τί μὲν οὐ λέγων, τί δὲ οὐ πράττων εἰς δυσώπειαν ἐκείνῳ τῷ πάντα κατερωτάτῳ πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐνστασιν και τὸν σκοπὸν τοῦ βίου. Ἄλλ' ἦν οὐδὲν αὐτῷ πλέον πάντα ποιοῦντι, και παῖον ἀδάμαντα και τίκνιητα κινῶν ἠλέγητο τῆς παροιμίας (1)· οὐ γὰρ εἶχε μεταστήσαι τὸν ἀνδρα τῶν ἀτρέπτων ἐκεῖνων λογισμῶν και σβέσαι οἱ τοὺς ἐκκάνοντας ἔρωτας τῆς ἡσυχίας και τῆς ἀποχωρήσεως ἀπάντων ἀνθρώπων· οὐδ' εἶχε μεταπέσει τὸν πτωχὸν και ταπεινὸν ἐκεῖνον τῷ πνεύματι και τῇ καρδίᾳ συντετριμμένον, ὥστε περὶ ἐαυτοῦ πολὺ τι φρονησαι και λόγον καθάπαξ ἄξιον και ἡγεμονίας εἰς τὸ καλὸν σπουδαίους ἀνδράσι και τοῖς κατὰ Θεὸν ἐλομένοις ζῶνι ἐν μοναχικῷ συντάγματι· ἀλλ' ὁ ἐκεῖνος ἀσάλευτος εἶχετο και ἀκίνητος τῶν περὶ ἐαυτοῦ λογισμῶν τῆς εὐτελείας και οὐδενείας και οἷός τ' ἦν διακαρτερεῖν ἐνταῦθα τῆς γνώμης· και εἰς τέλος ἀποθεῖσθαι τὴν πρόκλησιν· ὡς δ' ὅμως εἶχεν οἰκονομία χρησάμενος και μὴ καθάλου τὰς περὶ τούτων τὸν ἡγεμόνα χρηστὰς ἐλπίδας ἀφρημένους ἀποπεμφόμενος, σκοπῶν, ὡς ἂν ἐν τῷ νῦν εἶναι τοῦ ἀνδρός ἀπαλλαγῆς ἕστερον ἔχοι χρῆσθαι καθ' αἶρεσιν ἐαυτῷ, ταχὺς ἔπειτ' ἀνόσας και τὸν καιρὸν ἀπάσας και τὴν πρόσκαιρον ἀσχολίαν, ἔξεισιν, ἀλγῶν μὲν κομῆσῃ, ἔξεισι δ' ὅμως και καταλείπει τὴν φίλην ἐκείνην και εἰθισμένην χρόνιον οἴκησιν και διατριβὴν και πρὸς ἄλλην ἐρήμην παντάπασι και ἀδόκητον και ἀγνωστον ἐαυτὸν ὀποσυλᾶ και μεταφέρεται, δραπετεύων τὸν ἐπιεικῶς οὕτω ποθοῦντα και μετ' ὀλίγον αὐ ἐπιθησόμενον².

C 7. Τί τὸ ἐντεῦθεν; ἐπιστὰς ἐκείσε τῇ ὑστεραία κατὰ χώραν αὐ ὁ καλὸς ἐραστής μετ' ἐλπίδων οὐκ ὀλίγων ἴσως και παρασκευῆς ἐνστατικωτέρως ὡς ᾔθετο κατεπιχειρησαι τῆς ἀπειθείας τοῦ ἀνδρός, και μὴ ξυλλαχῶν, ὡς ἐπόθει τε και ἐδόκει τέως, ἀλλ' ἄρ' αἰσθόμενος προοδεδομένος οὕτω και ἀποβουκοληθεῖς τῶν θερμῶν ἐκτόπως ἐρώτων και τῶν ἐπ' αὐτοῖς καλλίστων ἐλπίδων, ἡσχαλε δεινῶς ὅπως, βέ-

λεσιν ἀνυποίστοις ἀθυρίας μέσῃ ἐπλήττετο τὴν καρδίαν, ἠριᾶτο μάλα τοι καταμεμφόμενος ἐαυτοῦ¹ τῆς εὐθελείας και τῆς ἀπάτης· οὐκ εἶχεν ὁ, τι χρῆσαιτο, πάντοθεν ἀναδιφῶν, μὴ ξυλλαχῶν, ἐξαπορούμενος. Ἄλλ' ἐν τούτοις γίνεται οἱ κατὰ Θεοῦ πάντως πρόνοια ἀκεσῶδυνόν τι και χρηστῆς ἐλπίδος ἐχέγγων τᾶνδρῶν· μοναχὸς τις, ἐπαινετῆς ἐχόμενος ἀνὴρ ἐκ μακροῦ πολιτείας, και τὸν τρόπον τούτον ὡς εἰκὸς και ἅμα καθ' αἶμα ὀκειωμένος Ἰωάννη, συνελγίσας πάνν τοι τῷ τῆς ἐρωμένης ἐντυχίας ἀποτυχόντι κἀντεῦθεν ἐπιεικῶς δυσχερῶς ἔχοντι, προθύμως ἐθελεντῆς αὐτὸς ὄφιστάται τὸν πόνον και τὴν Ἰωάννον ζήτησιν και θαρρεῖν ἐγγυᾶται Θεῷ, θαρρῶν αὐτὸς τῷ πάντων αἰτίῳ καλῶν τὸ πάντως τυχεῖν· οὐκ ἀστοχεῖ μὲν γε, ὡς ἀνὴρ ἠλιπσεν, ἀλλὰ μετὰ πολλὴν ἐρευνα ἀμέλει και πόνον και πλάνον περὶ τῷ ἀνδρὶ και τῇ τοῦδε φυχῇ και ἀποκρῶφει, ξυντυχάνει πως ἀδόκητὰ οἱ, μᾶλλον δ' ἀληθέστερον ερεῖν ἐν παντὶ τῷ κατ' αὐτὸν εἰκότι, παλαιῷ τινι τὴν ἀρετὴν και τὴν ἡλικίαν μοναχῷ, τὰ κατ' αὐτὸν ἴσως ἀγνωστοῖν, προθύμως εὐ μάλα καθυποταττομένο και ξυνόντι πρὸς πᾶσαν μετ' ἔρωτος ἐπηρεσίαν ποιεῖσθαι. Ἐπει δ' ἐντόχοι, λιπαρῶς ἐμπύπει τῷ ἀνδρὶ πάντα τρόπον πειρώμενος ἀποσπᾶν ἐκείθεν και συνέλκειν, ἢ βούλοιστ' ἂν· και σκοπὸς ἦν ἀνύτειν και πᾶν ἦν αὐτῷ γιγνόμενος, πείθων πᾶσι λόγοις, βουλεύων περὶ τοῦ συνοίσοντος κατ' αὐτὸν, δεδιττόμενος, ἀπειλῶν τὸ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ βάρος και τὰ τῆς ἀπειθείας κρίματα, χρηστῆς αὐ ἐλπίσι κομφῆζων και ἀνακτόμενος, ἐποτιθέμενος, ὡς ὄφῃον ἔξει τὸ πρᾶγμα οἱ Θεοῦ συνόντος· πάντως δὲ συνέσεσθαι τῇ τῆς ταπεινώσεως ὑπακοῇ και τῷ πρὸς αὐτὸν ἡλικιότι· και χρῆσῃ δὴτα μάλα τοι θαρρῆσαι και μὴ δεδιέναι, ὡς οὐδὲν μήποτ' ἀπαντήσῃ ἐντεῦθεν δυσχερῆς οὐδὲ ζημίαν μὴ τιν' ἐσομένην αὐτῷ τῷ πρώτῳ σκοπῷ και τῇ προθέσει· και αὐτὸς δὲ συνέσεσθαι οἱ τοῖς καμᾶτοις και κοινωκῶν ὄφιστάται και συμπονεῖν² και πᾶν ἄρα προθύμως τὸ κατ' αὐτὸ ἰκνούμενον συνεισφέρειν, τοῦτοις ἀνὴρ μαλάξας ἐκεῖνον και ὑπὸ χεῖρα ποιησάμενος και μάλιστα τῷ τοῦ Θεοῦ δέει και τῇ τῆς ἀπειθείας ἐπιτιμήσει και τοῦ ἀταπεινώτου και ἀδουλότου καθάπαξ φρονήματος· ὁ δὲ ταχὺς ἔπειτ' ἀναστρέφων, φέρων ἠδὲς ἦκει τὸ ζητούμενον τῷ ποθοῦντι. Και παρῆν Ἰωάννης, τὸ γλυκὺ θέαμα, και παρῆν τῷ σφοδρῶς ἐρώντι³ κάλλιστα προσρηγῆς, ἐτοιμασθεῖς χαρῆζεσθαι· τί δὴθ' ἐξῆς ἀμέλει; θερμὸς ἀνιστᾶν τὸν ἱερὸν οἶκον ὁ ἡγεμὼν και τῆς ἐπαγγελίας ταχὺς ἀπρόσκοπος, ἀπολαβὼν τῆς εὐπορίας και τῶν μακρῶν εὐοικεν οδοῶν ἐν τοῖς βελτίστοις, ἀπολαβῶν τῆς ἡγεμονίας ἐν τούτοις αὐτῆς κρείττον ἢ μάλιστα ᾔβηθη ποτ' ἂν, χάριν ἔχων αὐτῇ μονορῶ μεγίστην, ὡς ταύτην αἰτίαν οὔσαν οὕτω πρᾶγματος ἐκκταισιότατον και πολλῶν δικαίως ἦν τιμωμένον τυχεῖν.

8. Συνίσταται λοιπὸν τάχους ὅσον και εἰς

VITA
a monacho sene reductur;

De ecclesia cum monasterio condenda suasio.

Iohannes clam aufugit.

A gubernatore frustra quaesitus

⁴ corr., prius τὴν γνώμην V. — ⁵ corr., prius ἐπιστησόμενον V.

7. — ¹ corr., prius ἐαυτῷ V. — ² corr., prius πονεῖν V. — ³ corr., prius ἐρώτι V

(1) Pseudo-ZENOBII Cent. I, 55, LEUTSCH-SCHNEIDEWIN, Corpus paroemiographorum graecorum, t. I, p. 22.

ἄσον

VITA ὅσον οἰόν τ' ἦν τὰ τῆς μονῆς, κάλλιστα πάντα, ἀπομοναστηρίο περιλάμπρα πάντ' ἐν καιρῷ· χορὸς συναυλίας constituto, καὶ πρόσθιοι πολλοὶ γεννικῶς ἀριστίνδην¹ ἀθροίζονται τῆς ἀρετῆς ἐργάται· καὶ προστάτη μὲν πάντες καὶ ἀλείπτῃ τοῦ βίου καὶ ἡγεμονίᾳ σαφῶς ἀθροίζονται μετ' ἔρωτος Ἰωάννη· ἀλλὰ μὴν ὁδ' ἔπειτα τὴν ἡγεμονίαν αὐτὴν ἀνατίθεται μάλιστα καὶ τῶν συνιόντων καὶ τῆς μονῆς τὴν ἐπισκοπὴν τῷ καλῷ κοινῶν καὶ παρὰκεκλημένοι πρὸς τοῦτον ἐκείνῳ πρεσβύτῃ καὶ ἡλικιωτίν ἔχοντι τὴν ἐν τῇ μοναχικῇ βιοτῇ παιδείαν καὶ ἀσκησιν, εἰ καὶ τῆς ἐκείνου νεότητος πολλῶν δευτέρων· ὁ δ' ἔρχεται καὶ αὐτὸ πλεον τῆς πρὶν μονώσεως καὶ ἡσυχίας· καὶ ἦν μὲν καὶ τῷ κοινῷ συμπαρόν πολλή τις ὄνησις καὶ πάσης ἀρετῆς καὶ ἀνδραγαθίας προσηκούσης τῷ βίῳ κωνῶν ἐκείνος καὶ λόγοις καὶ ἐποδείγμασι, τῷ καθ' αὐτὸν βίῳ καὶ τῇ τῆς ἀρετῆς αὐτοσυργίᾳ, πρᾶγμα μὲν τόδ' ὄντως ἀνεφικτον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁμοῦ ὅσα καὶ κέντρον νόττον καὶ τοὺς ἄλλους ἐραστάς τῶν καλῶν πρὸς μίμησιν· ἦν δὲ μάλιστα² ἑαυτῷ προσέχων καὶ τῇ πρὶν εἰθισμένῃ τὸν νοῦν ἡσυχία καὶ μονώσει τῆς βιοτῆς ἔστιν ὅτι καὶ πολλὰκις τοῦτο· καὶ τῆς μονῆς ἀπόδημος ἐν ἐρημίᾳ καὶ τῶν πολλῶν ἀπότροφος καὶ ὡς ἀληθῶς ἄτροφος ἐκείνος πολλῶν ἡμερῶν, γυμνός ἐξιών καὶ πάσης καθάπαξ ἀπαράσκευος χρείας. Εἶχε μὲν οὖν οὕτω ταῦτα χρόνος οὐκ ὀλίγος Ἰωάννη καὶ τῷ κοινῶν τοῦ παντός ἔργου πρεσβύτῃ καὶ τῇ καλῇ μάνδρα τῶν λογικῶν ἐκείνων προβάτων· καὶ πάσης ἦν ἀρετῆς εὐθηνία τῇ μονῇ καὶ πάντων ἐπιμέλεια τῶν καλλίστων. Ἐπεὶ δ' ὁ κοινῶς ἐκείνος τοῦ παντός σπουδασμάτος καὶ μάλιστα τῶν πλειόνων φροντίδων ἐπίτροπος τῇ μονῇ καὶ ὧν μάλιστα κατ' ἀνθρώπους ἔτι πῶς ζῶσι δεῖ, φθάνει τὸ χρεὼν ἀποτίσας τῇ φύσει τε καὶ τῇ σεμνῇ πολιᾷ καὶ μεταθέμενος τὴν ζωὴν, διαδέχονται κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην τὸν Ἰωάννην οἱ πόνοι πλείους· οἱ τε γὰρ καθ' αὐτὸν ἰδίᾳ μοναστηρίου μὴδὲν ἦν, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, ἐκάστοτ' αἰεὶ προκόπτοντες οἶμαι καὶ συμπροϊόντες τῷ χρέον καὶ τῷ ἀνδρὶ προσεπαύξοντες ἡλικιωτὰ τῇ ζωῇ καὶ συμπροσπιθέμενοι πλείν ὅτι ποτ' ἄρ' αἰεὶ τοῖς ἔτεσι, καὶ τὰ κατὰ τὴν μονὴν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ σπουδαστάς τῆς ἀρετῆς αὐτῷ μόνῳ, πάσης ἐπικουρίας καὶ κοινωνίας ὀφρανικῶν, λείπεται· καὶ τὸ καθεστὼς ἦν ἀνάγκη συντηρεῖσθαι τῆς εὐεξίας πάνν τοι τῇ μονῇ, καὶ μᾶλλον ἴσως αὐτῷ, ὡς γὰρ τὸ κατ' αὐτὸν εἶκος ἐπαύξεν καὶ λαμβάνειν ἐπίδοσιν εὐγενῆ· καὶ ἦν οὕτω λοιπὸν, καὶ τῷ ἀνδρὶ μάλιστα ἐπαύξεν εἶχεν ἡ μονὴ συνεχῶς ὅσα ἡμέραι καὶ προχωρεῖν καὶ τῆς εἰς Θεὸν φερούσης πρὸ ὁδοῦ γίνεσθαι· καὶ πάσης ἀγαθῆς ἕξεως ἦν ἐργαστήριον καὶ πάσης ἀγαθῆς ἕξεως ἐν μνήμῃ πάσης καὶ διαβόητος· πᾶσα γὰρ ἐκείνη ὥσπερ ἐν πεντάθλοις ἀμιλλα τοῖς τῆς ἀρετῆς ἀγωνισταῖς, πᾶσι πρὸς ἀλλήλους παραβαλλόμενοι, πᾶσιν ἀφορῶσιν εἰς τὸν ἡγεμόνα τοῦ κατὰ Θεὸν βίου καὶ τῶν σκαμμάτων ἀγωνοθέτην, καὶ μὴ λείπεσθαι τοῦ ἀνδρός ἐπιγεομένους,

εἰ καὶ περὶ παρὰ Λόδιον ὄντος ἄρα (1) τὸν D ἐκείνον δρόμον ἀπαντες ἤλανον· ἀτὰρ ὡς ἔδει γὰρ ὁμοῦ πρὸς ἐκείνον τέως μὲν μετ' ἔρωτος ἀτίκα προσσεχεῖν³ αὐτοῦ τῇ ξυνηχίᾳ, ξυνηχόντα δὲ καὶ τῇ περὶ τὴν φήμην πιστωσάμενον παρὰ τοσοῦτον ἀλόαν τῆς ἀρετῆς Ἰωάννου καὶ τῶν λόγων καὶ τῆς ἡδίστης ὀμιλίας, ὥστε κἂν ἀπέστη τῆς προκειμένης αὐτῶν ἀνθρωπος, κἂν ἀλείπατο καθάπαξ παντὶ τῷ βίῳ καὶ πᾶσι πράγμασιν, ὅπισθω κολληθεὶς ἀτμητα παντάπασιν τοῦ ἀνδρός, εἰ μὴ ἄρ' αὐτὸς ἐκείνος Ἰωάννης μάλιστα² οὐκ ἤξιον μηδὲ ἐνερχοῦται μὴδ' ὄντος μὴ χρῆται κράτιστα πάση κρῖσει μὴδ' ὀλιγοψῆσαι δεσποτικῶν συνθημάτων καὶ χροῖσεως ἐπικαιροτάτης ἴσως τοῖς κοινοῖς πράγμασι.

9. Ταῦτ' ἄρ' ἀντιτείνειν¹ οὐκ ἔχον ἐκείνος (ἢ τί γὰρ οὐκ ἐμελλεν οὕτως;), ἀκων μὲν καὶ μάλιστα² ἀηδῶς, μέλλων δ' ὁμοῦ ἀπαλλάττεσθαι καὶ παριέναι καὶ χωρεῖν κρῖστα κατὰ πρόθεσιν εὐγενῆς ἔπειτ' ἀπαντᾷ κάλλιστ' εὐ μάλᾳ τῇ χρεία καὶ τοῖς περὶ τοῦ νεῷ πόθοις Ἰωάννη· καὶ χρεμάτων οὐκ ὀλίγων μὲν, ὀλίγων δ' ὄν, εἰ τις εἰκότως ξυμμετροῖτο, μέγιστ' ἀλλαττόμενος καὶ κατακτώμενος κέρη καὶ μείζον ὡς ἀληθῶς ἐκείνος κατὰ λόγον τοῦ ἔργου τὸ πάρεργον ἐμπορεσάμενος τῆς ὁδοῦ, κατατίθεται μὲν Ἰωάννη πρόθετος ἡδίστα πᾶν, ὁ, τι μάλιστα² ἰκανός, καὶ πρὸς γ' ἔτ' ἴσως, ὅσον χρεώματος ἔδει πρὸς τοῦτον, τὴν ἀνίδρυσιν εἰς κάλλος τε καὶ κρατίστην μὲν οὖν τοῦ νεῷ· τυχὼν δ' ἐφοδίων ἐκταυσιότατων ὄντος, εἰς τὸν ἀπαντα βίον καὶ τὴν προκειμένην αὐτῷ νῦν εἶναι, πάντ' εὐσχήσειν ἢ βοόλοιστ' ἂν καὶ πρόθεσις ἦν τῶν εὐχῶν ἐκείνου, λοιπὸν ἔπειτ' ἀνύσας ἀπαίρει καὶ ὁδοῦ ἀπτεται· Ἰωάννης δ' ἐξῆς αὐτῷ πρὸς τὸν ἀδόκητον πορισμὸν ἐκείνον καὶ τὴν ἄνοσθεν οἰκονομίαν ἐκ Θεοῦ σαφῶς οὕτωσι ξυλλογίζεσθαι καὶ χορηγίαν εἶχεν, ὁ, τι ἂν χροῖτο κατ' ἔφραση· καὶ ταχὺς εὐ μάλ' ἀνίστη τὸν νεῷν, κάλλιστόν τε καὶ μέγιστον ἢ κατὰ τὸν πρὶν, καὶ πάντ' ἀσφαλιζόμενος ὡς οἰόν τ' ἂν εἴη κράτιστον· καὶ ξυμπεραίνει τελεντῶν πάση σπονδῇ χορησάμενος, ἀτε τὴν αὐτοῦ τελετὴν τῆς ἐνθάδε ζωῆς ἤδη παροῦσαν καὶ προσορώμενος καὶ προλέγων ἐπὶ ἡτοις. Καίτοι γ' ἐπηρείας τισί, τοὺς θεμελίους καταβαλλόμενος καὶ τὴν οἰκοδομὴν ἐγείρων ἤδη, τοῦ μισοκάλου καὶ αἰεὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀντιπράττοντος προσκόψας καὶ πολλοῖς ἐργάδοσιν αὐτομάτοις κατὰ τῆς σπονδῆς συμβᾶσιν, ὁ δ' ὁμοῦ οὐκ ἀνῆκε μὴ οὐ πάντα τρόπον αὐτὸς κατεπέλας τέλος ἐπιθέσθαι καὶ παντέλιον ἔτι πῶς περιῶν τῷ βίῳ τὸν ἱερὸν ἐκείνου οἶκον δεῖμασθαι καὶ καταλιπεῖν, ὡς ἔρωσ εἶχεν. Ἀτὰρ ἔπειθ' ὡς ἐκείνον μάλιστα² ἔρωσ οὕτος ἄρ' εἶχεν ἀλλάξασθαι τὰ παρόντα καὶ μεταθέσθαι τὸν βίον, λύεται δὲ τῶν δεσμῶν τῆς σαρκὸς καθάπαξ καὶ τῆς ἐνταῦθα βιώσεως, ὁ καὶ πρὶν ὡς ἀληθῶς ἀδετος καὶ πολὺς ἀνύτων ἄνω καὶ βλέπων καὶ τὸ πολυτενεμα ἔχων ἐν οὐρανοῖς, λύεται δ' ὁμοῦ καὶ τῶν εἰς προὔπτον ἐχόντων δεσμῶν τῆς φύσεως· καὶ τὴν ψυ-

Splendidi
templi
aedificatio.

E

F

Iohannis
obitus.

8. — ¹ ἀριστίνδην V. — ² corr., prius προσσεχεῖν V.

9. — ¹ ἀντιτείνειν V.

(1) Pseudo-DIOGENIANI Cent. VI, 28, LEUTSCH-SCHNEIDEWIN, Corpus paroemiographorum, t. c,

p. 274; PINDARI Fragm. 206 (222).

A χλὴν μὲν ἀπολαμβάνουσιν, ὡς ἠπεύρετο, ἢ τῶν θεῶν ἐποπτεία καὶ τῶν οὐρανίων ἢ διατριβὴ καὶ τῶν συνάθλων καὶ κοινωνῶν συναγωνιστῶν τῆς ἀρετῆς αἱ χορεία καὶ συναυλία περὶ τὸν κοινὸν δεσπότην· τὸ δὲ καλὸν αὐτῆ καθηγουσμένου σὺν γον σῶμα ταῖς ἐπαινεταῖς ἀγωγαῖς καὶ ὑπερσεύαις, αὐτῆ λείπεται τῆ μονῆ καὶ παντὶ τῷδε² μάλιστα τῷ βίῳ θησαυρός, θαυμαστῶς ὅπως ἐπαρκῶν ὁ νεκρός πολλοῖς ἐδζωῖαν κατὰ καιρὸν ἐκάστοις κατὰ τὸ παραστὰν ἐκάστοτε τῆς χρείας.

Miracula. 10. Ἀντίκα γὰρ πολὺς ἐκεῖνος ἐν θαύμασι καὶ τεραστίοις, εὐεργεσίας ἀνθρώποις βέβων ἀδάπανος καὶ ἡσθ³ ἔτοιμος ἀντόθεν ἅπασιν, οἷς ἄρα δεῖ καὶ ὦν ἄρα δεῖ πάντως ἐκάστων· καὶ πάσης ἀπαλλάττει ἡσθὸν δυσχερείας καὶ πάντων χαλεπῶν πραγμάτων καὶ οὐκ ἔστιν ἐφ' ὅτῳ μὴ· καὶ δοξάζει τὸν ἄνδρα μεγάλως ὁ πάντ' ἀγαθὸς καὶ πάντα δυνάμενος Θεὸς καὶ

1 Reg. 2, 30. δοξάζει ἐπαγγελίαν τοὺς αὐτὸν δοξάζοντας, ἦντιν' ἄρα δὴ πάντως ἔστι λογίζεσθαι δόξαν αὐτοῦ παρ' ἀνθρώπων¹· καὶ δήλον, ὡς οὐκ ἂν ἄλλην ἢ ὅσοι κατὰ τὸν ἀποστολικὸν λόγον δοξάζουσιν τὸν Θεὸν ἐν τοῖς μέλεσιν αὐτῶν καὶ τῆ τῆς σαρκὸς ἀγγύτη καὶ ταιλαπωρία καὶ πόνους κατὰ Θεὸν, συνεργῶσι τῆ τῆς ψυχῆς πτερύσει καὶ κόφοις ἄνω φέρουσι δρόμοις, ὡς ἄρα καὶ γέγονε κομῆθι περὶ τοῦδ' ἐπιμελῆς Ἰωάννη, ἔδν ὀλίγοις παλαιοῖς ἐκεῖνοις ἐκ μακροῦ πάντων ἀνθρώποις ἐκλογίμοις τε καὶ περιβήτοις, καὶ νέοις οὐχ ἥμισυ κατ' αὐτὸν ἔτ' αὐ ἐξῆς· καὶ δοξάζει πολλοὺς ἀντίκα τὸν ἄνδρα θαύμασιν, ἥπερ ἔφη, Θεός, καθάπερ ἀμέλει κατ' ἔθος τοὺς ἐραστὰς αὐτοῦ, καὶ ἅμα πιστούμενος ἔοικεν ἐκ τῶνδε τῶν ὁρομένων τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ ὡς αὐτῷ κατὰ γνώμην ἀνὴρ ἐβίου, καὶ βεβαίῳ ἴσως ἀμφιγροσθεῖ τισιν, οἱ πρὸς τοὺς ἡλικιώτας κατὰ βίον καὶ νέους ἐπιμελητὰς τοῦ ἀγαθοῦ μὴ ἡσθῶς ἔχουσι πειθεσθαι καὶ κακοὶ κακῶς ἀποτρέπονται καὶ ἀφηνιάζουσι τῆ τῆς ἀρετῆς κατὰ φύσιν τὸν ἀεὶ χρόνον ἀπροσκόπως χηρείαι, καὶ τοῖς τοιούτοις μόνοις ἀναμφιλέκτως ἔργοις,

1 Cor. 6, 20. τερατώδεσι καὶ τὴν φύσιν καὶ πᾶν κατ' ἔθος ἀνθρώποις νικῶσι, πειθονται· καὶ τοῦτ' εἰδ γε δήλον ἐκ τῶν προτέρων ἐκεῖνον καὶ τῆς ἀσθήσεως ὄντως διὰ θαυμάτων τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας, ἃ καὶ ἐπηγάγοντο τῷ δόγματι τῆς ἀληθείας καὶ τῷ Χριστῷ καὶ κατησφαλίσαντο δούλους πάντας ἀνθρώπων τὴν πρώτην εὐθὺς ἅμ' ἀρχομένου τῷ καλῷ κηρύγματι, ἦντινα μετὰ σαρκὸς ἔτι πῶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπεδήμει καὶ σὴν ὁ πάντα πληρῶν ἀεὶ Θεὸς καὶ πᾶσι πανταχοῦ παρών, καὶ τὸν ἀεὶ τοῦτο χρόνον καὶ καθεξῆς τοῖς ἐκδεξαμένοις τὸ κήρυγμα, τοῦ Κυρίου συνεργῶντος, ὡς τὰ ἱερά φασὶ λόγια, καὶ τὸν λόγον βεβαιῶντος διὰ τῶν ἐπακολούθων σημείων, καὶ τοῖς μετ' ἐκεῖνους ἔθ' ἐξῆς προαγωνισταῖς καὶ ὁπαδοῖς τῆς πίστεως· τούτοις δὴ καὶ νῦν εἶναι δοξάζει τὸν αὐτοῦ θεράποντα Χριστὸς, τοῖς θαυμαστοῖς ἔργοις·

C καὶ ἅμα συνήθως, ἥπερ εἴρηται, πιστοῦται καὶ καθόλου τὴν πίστιν καὶ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ τὸν τῷ Θεῷ φίλον βίον. Καθ' ἕνα μὲν οὖν ἐπεξέειπεν καὶ διερευνᾶσθαι καὶ προτιθέσθαι λόγοις καὶ ἱστορίαι τῶν τοῦ ἀνδρὸς θαυμασίων, μανίας ἂν σαφοῦς ἔργον εἴη καὶ παραπλήσιον κατὰ τὸν Μαργίτην ἐπ' αἰγιαλῶν ἐστῶτα καταριθμῆσθαι κύματα (1), ἢ μᾶλλον γραφικῶς ἐρεῖν τὴν ἄμμον τὴν παρὰ τὰ χεῖλη τῆς θαλάσσης καταριθμῆσθαι· οὐκ ἄκαιρον δ' ἂν ἴσως εἴη τῷ λόγῳ μέτρι' ἄττα τῶν πολλῶν ἀπολεξάμενον νυνὶ παραθεῖναι, φεύγοντα τὸ μήκος, κακ τοῦτων τὸ πᾶν κατ' αὐτὸν πιστώσασθαι καὶ τὴν ἐκ τῶν σημείων βεβαιωθεῖσαν κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν λόγον τοῖς ἀνθρώποις ἀρετὴν τοῦ Θεοῦ προνοίας τε καὶ σοφίας, κακ τοῦ κρασπέδον θοιμάτιον ὡς εἰπεῖν ὑποδείξει (2), τὴν κατὰ τὸν βίον τοῦ ἀνδρὸς ἅπασαν ἐργασίαν, ἢ κακ τῶν ὀνύχων αὐ ὑποφῆναι τὸν λέοντα (3) μάλ' εἰς προῦπτον, ἔπειτα ξυλλογίσασθαι εἴτουν τὸν ὡς λέοντα πεποηθῶτα δίκαιον καὶ κατὰ πάσης ἀκμιώτατον τῆς κακίας καὶ τῆς ἀντικειμένης δυνάμεως.

11. Γύναιόν τι πονήρως μάλιστα¹ ἔχον, μανιώδει πνεύματι διασσεισιμένον τὸν νοῦν, τ' ἄλλ' ἅπαντα καὶ παρᾶτροπον φερόμενον καὶ λυμαινόμενον σπαργαμοῖς ἀσχητοῖς καὶ φοραῖς σπαργώσαις ἑαυτῷ καὶ τισιν ἴσως ἄλλοις ἔγγιστα γιγνομένοις, σωφρονικὸν δὲ τοσοῦτο μόνον, ὡς ἂν εἰς ἐπικουρίαν ἐκκαλεῖσθαι τὸν Ἰωάννην κατὰ τοῦ πονηροῦ πνεύματος, ἔτι πῶ περιόντα τῷ βίῳ, λιπαρῶς προσέκειτο τῆ τοῦ ἀνδρὸς ἰκεσία· καὶ ἦν αὐτῷ κάμνοντι μηδὲν πλέον ἐπὶ τῆ ζητήσεϊ, ὥστε καὶ τελευτῶν ἀπεργνωκὸς οἴχεσθαι τε καὶ ἀποστῆναι τοῦ δι' ὄχλου τῷ ἀνδρὶ γίνεσθαι, ταμεύοντος ἔοικε τοῦ Θεοῦ τῆ μεταστάσει τῆς ζωῆς ἐκεῖνον τὸ θαῦμα. Ἐπει δ' οὖν ἄνθρω μετήλλαξε τὸ ζῆν καὶ ὁ νεκρός αὐτοῦ κατὰ γῆς ἐκέκρυπτο, μηδὲν ἐπ' αὐτῷ περιεργον εἰς φιλοτιμίαν καὶ πλεῖν ἢ κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐπ' ἄλλοις πονησαμένον τινός τῶν προσηκόντων, τὸ γύναιον ἐκεῖνο, μὴ τι μὴ παρὰ του προτεπωσμένον περὶ τοῦ νεκροῦ, περὶ τοῦ τάφου, πόρρω τοι διατρέβον, παραντίκα φέρεται δρόμῳ παντὶ καὶ τάχει πολλῷ, μὴ δὴ τινος ὑποδεικνύντος, ἐπὶ¹ τῆς γῆς, ἢ τὸν τίμιον ἐκεῖνον θησαυρὸν, εἶχεν, καὶ θαυμαστῶς ὡς εἰπεῖν ζῶντα Θεῷ νεκρὸν ἀνακαλεῖται τραπῶς αὐ σὸν δάκρυσιν, ὀλολυγῆ, καρδίας ζέσει, νῦν γοῦν ἐπιπεῦσαι καὶ προσσχέιν² ταῖς λιταῖς καὶ μὴ παριδεῖν, ἀλλ' ἀπόσασθαι τὸν κατατρυγαννοῦντα δαίμονα καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγῆν καὶ ἴασιν δοῦναι· καὶ ἅμα χερσὶ πονεῖται καὶ ἀνορῶντι τὸν τάφον· καὶ θαῦμα ἐπὶ θαύματι, καὶ προκαλεῖται συμπονεῖσθαι καὶ συνασπίζειν ἑαυτῷ καὶ συνασπίζειν τῷ θαύματι καὶ πλείω τὴν ἔλπην καὶ τὴν ἀφορμὴν ἐπισπέρειν καὶ ἐπιδιδόναι τῷ παραδόξῳ ἄνδρα λελωβημένον τὴν χεῖρα καὶ κατηργημένην νεκρῶν ἔχοντα, ὡς ἂν καὶ τῶν αὐτῶν ἀμέλει τοῦ Θεοῦ τε καὶ

VITA

Ierem. 40, 22.

Marc. 16, 20.

Prov. 28, 1.

Mulier daemoniaca

F

et vir manum habens debilem

² τὸδε V
10. — ¹ corr., prius ἀνθρώποις V.

11. — ¹ ὑποδεικνύντος ἐπὶ in marg. alia manu V. — ² corr., prius προσσχέιν V.

(1) APOSTOLH Cent. XI, 7, LEUTSCH-SCHNEIDWIN, Corpus paroemiographorum graecorum, t. II, p. 517. — (2) Pseudo-DIOGENIANI Cent. V,

15, LEUTSCH-SCHNEIDWIN, op. c., t. I, p. 252. — (3) LEUTSCH-SCHNEIDWIN, ibid.

τοῦ

VITA
sacrum
corpus
effodiendo
requirunt
et sanan-
tur.

τοῦ θεράποντος αὐτοῦ τυχῶν καὶ τυχῶν κοινῇ
τῆς ἰάσεως, καλῶς ἔπειτ' ἀπαλλάττετο. Καὶ
πάντων συγχωροῦντων ἀμφοῖν μόνοιν τῷ πόνῳ
καὶ ἡρέμ' ἐχόντων τῶν παρεστώτων τῷ καινῷ
τοῦ πράγματος καὶ προσδοκούντων, Θεοῦ πάν-
τως κινούντος, μέγα τί ποτ' ἄρ' ἐντεῦθεν ἐσό-
μενον τὸ πρᾶγμα τάχους ὄσον, αὐτόθεν αὐτίκα
παράδοξον μὲν οἶον Θεοῦ, κατ' ἐλπίδα δ' ὁμοῦ
καὶ δόξαν, ἦν τρηκαυτ' εἶχον, ἀπαντὰ τοῖς τε
κείμενοις ἐκεῖνοις τε καὶ πονουμένοις καὶ τοῖς
ἐφροσῶσι τε καὶ ἐφορωμένοις, καὶ ἄμφω γε τὸ
νενοσηκότε τυχόντε κατ' ἔφρασαν καὶ ἠγιῶς
ἔχοντε τοῦ λοιποῦ, κήρυκε μεγαλοφώνῳ γί-
γνεσθον· καὶ τρανοῦντε τὸ θαῦμα πάντη καὶ
πᾶσιν ἀνοίγετον λοιπὸν τὴν θέραν ἐπὶ τῷ τερα-
τουροῦντι τοῖς ζῶσι νεκρῶ πᾶσι τοῖς ὑπό-
τινος συμφορᾶς ἐχομένοις τοῦ σώματος καὶ
πονήρως πράττουσιν· ἐξαίρουσί τε γὰρ παρ-
ρησίᾳ τοῦντεῦθεν οἱ μοναχοὶ τοῦ τάφου καὶ
τῆς κατάργεω τὸν νεκρὸν ἐπικρούμενος εἰς φῶς,
καταπεληγμένοι τῷ γεγονότι, καὶ τὰ εἰκότα
δρᾶν ἀξιούντες ἀνάγουσιν εἰς εὐκαιρον ὄντως
καὶ ἀδαπάνητον τὸν θησαυρὸν καὶ³ μετάληψιν,
ὅστις ἂν δέοιτο χρῆσθαι· καὶ ἡ πηγὴ ἤϊσθ'
ἀναστομοῦται παντὶ κείμενῳ προσεῖναι καὶ
πᾶν ἀλεξικακὸν πάσης ἐπιρρείας ἀρύεσθαι.

12. Καὶ τοῖνον πρὸς πολλοῖς ἄλλοις μάλιστα
ἔγγιστ' αὐτίκα καὶ γύναιον ἕτερον, ὡσαύτως
κάτοχον πονηρῶ δαίμονι καὶ τὰ δεινότερα πάσ-
χον, πρόσσεισί τε καὶ τυχάνει τῆς τοῦ δαίμονος
ἀπαλλαγῆς καὶ σωφρονικῶς ἐντεῦθεν ἀναφέρει
τοῦ λοιποῦ βίον ὡς ἡδίστα. Καὶ νέος τις ἄλλος,
ὡσαύτως πνεύματι πονηρῶ παλαίων καὶ με-
μηρῶς οἰκτιστα καὶ βαρυσυμφορώτατα χρώ-
μενος, ἐκεῖνη τε γίγνεται καὶ ὡσαύτως εὐ ἔχον
ἐκείθεν ἀποχωρεῖ. Καὶ ἄλλος αὖ ἐπ' ἄλλῳ πρόσ-
σεισι καὶ πλείους ἐπὶ πολλοῖς ὄσαι ἡμέραι, καὶ
πάντες, ὡς ἦσαν καὶ κατελιπάρουν ἰκετεύοντες,
εὐ πράττοντες ἀπηλλάττοντο. Καὶ δὴ τις καὶ
τῶν τῆς αὐτῆς ξυλλαχῶν Ἰωάννη πατρίδος,
χρόνιος πολὺν μεγάλην νόσον συντακεῖς πάσης
τέχνης περιγενομένη καὶ τεχνικῆς κατεπιχει-
ρήσεως, τεθαρορηκῶς οὗτος εἶκοι τάχα τῇ
οἰκειώσει ταύτη, μᾶλλον δ' ὡς ἀληθῶς τοῖς
ὄρωμένοις τεθαρορηκῶς καὶ κεννημένος καὶ
τῇ μεγάλῃ περὶ τὸν Ἰωάννην τοῦ Θεοῦ χάριτι,
παρειμένος καθάπαξ καὶ τῇ νόσῳ κατεργασ-
μένος ὄσα καὶ νεκρὸς φοράδην ἐπὶ σκίμποδος
πρόσεισι καὶ ταχὺ ὄσθηεις οἰκαδε κατ' ἔλαφον
ἀλλόμενος, παντὸς ἀζήμιος τοῦ σώματος καὶ
τῶν τοῦ σώματος πάντων ἔνδον ἀμέλει καὶ
ἔξωθεν, ἀποχωρεῖ· ἀλλὰ μὴν καὶ μάλιστα οὗτος
ἔτι κρείττον οἰκειούμενος Ἰωάννη καὶ συνιείς
ἐπὶ τῇ παρ' αὐτοῦ δωρεᾷ καὶ ἀνομολογοῦμενος
βέλτισθ' ἑαυτῷ καὶ λυσιτελέστατα, τὴν τρίχα
κίρεται κατὰ μοναχὸς αὐτόθεν καὶ παρεδρεῖ-
ει τῇ μονῇ καὶ τῷ τάφῳ τοῦ Ἰωάννου, πρόσ-
πολος καὶ θεράπων ἐγγνώμων τὸν ἅπαντα τῆς
ζωῆς αὐτῷ χρόνον, καὶ ὄντως ἄνθρωπος
κρείττονα μεταλαμβάνει ζωὴν.

B
Energueme-
na,
energu-
menus,
paralyti-
cus,
epilepticus,

σομεν τὸν λόγον. Ἀνήρ γάρ τις ἐπιληπτικῷ D
νοσήματι βαρύντα συγνάμει κατατροπούμε-
νος καὶ καταστρέφον ὡσπερ τὸ ζῆν καὶ κατὰ
γῆς ὀπιτούμενος ἄθλιος, ἐλεεινὸν θέαμα, τὰ
κατὰ τὸν τάφον Ἰωάννου πνυθόμενος χάριτι
θείᾳ τεράστια τῶν ἔργων καὶ τοὺς ἐκάστοτε
προσιόντας ἀνάγκαις τισὶ τῶν τοῦ σώματος
συμφορῶν καὶ ἔξῃν ἔχοντας πᾶσαν ἐπιρρείαν
ἔπειτ' αὐτόθεν ἀναχωροῦντας, θερμοῦ τῇ πί-
σει πρόσσεισι καὶ αὐτός, ἀνακαλεῖται σὺν δά-
κρυσι ἀρῆξαι οἱ πάντῃ τοι δυσχερῶς οὕτως
ἔχοντι· καὶ τυχῶν παραπλησίως ἐπινεύσαντος,
ὡς καὶ πολλοῖς ἄλλοις, προστίθεται καὶ αὐτός
τῷ τῶν πολλῶν ἀριθμῷ, κήρυξ πάντη περιῶν
καὶ παριστῶν ἑαυτὸν στήλην ἐμφυρον τοῦ τῆς
ἀρετῆς τοῦ ἀνδρὸς κράτους καὶ τῶν τοῦ νεκροῦ
κατὰ πάσης δυσκολίας τροπαίων, χαλεπωτάτη
μὲν παλαιότητα νοσήματος ἀκμῇ προσδραμόντα
τῷ τάφῳ, τῇ δ' ἐκείθεν ἐπικοινωνίᾳ κάλλιστ' ἀπα-
λάξαντα καὶ καθάπαξ ἀζήμιον περιγενομένον
παντὶ τῷ λειφθέντι τῆς ζωῆς. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ
γυνὴ τις ἄλλη μετὰ τῆς αὐτῆς νόσου καὶ μετὰ
τῆς αὐτῆς πίστεως προσελθοῦσα τῷ τάφῳ καὶ
τεχοῦσα κατ' ἐδὴν ἐρωᾶτο καὶ τὸ θαῦμα καὶ
τὴν ἐνεργεσίαν κηρύττουσα καὶ φεραθεθεῖσαν
τὴν ἐνοχλοῦσαν τέως συμφορὰν καὶ ἔξῃσθ' ἔπε-
τέραν ἑαυτῇ ταύτης τὸν βίον ἀνύτουσαν, ἐπί-
δηλον ἀνθρώποις ἅπασιν καὶ μάλιστα⁴ οἱ πρότερον
τῆς χαλεπῆς ἐκείνης νόσου κωμανομένην ἐώ-
ρων τὴν ἀνθρωπον, ὡς ἂν ἄρκατον ἔχουσαν τὸ
πάθος, αἰεὶ γόνον ὠδίνουσαν καὶ δακρυροοῦ-
σαν.

14. Ἀλλὰ τις ἑτέρα γυνὴ γλώτταν ἀκόλαστον
ἔχουσα καὶ πρὸ ταύτης λογισμὸν, σωφρονικὸν
μηδὲν ἐνοοῦσα, διασεσημένον δὲ περὶ τὴν
πίστιν εἶκοι τῶν θείων, ἀναιδῶς βακχεύουσα
χλευάζειν ἐτόλμα τὰ θαῦματα ἐκεῖνα καὶ τοὺς
κηρύττοντας, καὶ κόμπον ἄλλως καὶ πρᾶγμ'
ἐδιδάβλητον καὶ φερόδους ἀπάντη καὶ λῆρον
μακρὸν καὶ τὰ τοιαῦτα πᾶν, ὅπερ ἂν ἀκούσι
τῶν Ἰωάννου τεραστίων ἔργων, ἐθρασύνετο
βλασφημοῦσα, καὶ πολλὴν ἁμαρτίαν καὶ κόριζαν
τῶν πειθομένων τοῦτοῖς¹ κατήλεγε καὶ κατε-
μωκάτο καὶ πλάνον ἀνόητον παντάπασιν· καὶ
φειδῶ μὴ τις ἦν ὄλιος αὐτῇ φασὶ διὰ στόμα·
ἢ δὲ καὶ πρόσσειθι τῇ ἔβρι θρασείως ἢ πάν-
τολμος ἐκεῖνη καὶ δυστοχῆς ὡς· «Εἰ τὰδ' ἀ-
ληθῆ, δεῖξάτω δὴ κάμοι τοιοῦτο δὴ τῶν αὐτοῦ
θανμασιῶν ὁ μᾶτην οὕτω κλειζόμενος νεκρός·
ἔτοιμος ἐγὼ πειρᾶσθαι καὶ πειραθεῖσα πεί-
θεσθαι.» Καὶ μέντοι πειρᾶται τάχους ὄσον ἢ
κατὰ φρόνα καὶ τὴν γλώτταν ἀναιδῆς ἐκεῖνη·
καὶ τοῦτο δὴ πρακτομένη κατὰ πᾶν τὸ εἰκὸς
δικας, αὐτίκα πλήττεται χαλεπῶς τὸ σῶμα καὶ
καταπίπτει πᾶσιν εἰς προῦπτον· ἀλλὰ δὴθ²
οὕτω κατὰ τὴν ζήτησιν, ἦν ἔβρις ἐκείνη καὶ
θράσος, πειραθεῖσα, καὶ πείθεται λοιπὸν αὐ-
τόθεν, ὡς ἐπηγγεῖλατο, προσπαίζουσα μὲν ἀναι-
δῶς καὶ κατατρέχουσα τῆς ἀληθείας τῶν ἔρ-
γων, ἐπηγγεῖλατο δ' ὁμοῦ· καὶ σωφρονικώτερον
αὐτόθεν μεταβαλοῦσα καὶ νοῦν ἀτὰρ μεταλα-
βοῦσα κατὰ τὸν λόγον ὡς νῆπιος ἐκεῖνη παθοῦ-
σα (1), κλαίει μάλα τοι πικρὸν, πλένει δάκρυσι

epilepticus
sanati.
Mulier
in sanctum
blasphema
F
et casti-
gata

³ supra lin. V.
^{13.} — ¹ πλεῖμ V.

^{14.} — ¹ corr., prius ταῦτα V.

(1) Cf. HESIODI Op. 218; PLATO, Symposion, 222 B.

τὸν

Α τὸν τάφον ἐγκύπτουσα, πλύνει δάκρυσιν ἑαυτήν, καὶ τὸ πρῶν ἀνόμημα καὶ θρόσος γοερὸν ὀλοῦσθαι καταβοῶμένη, τί μὲν οὐ λέγουσα, τί δ' οὐ πράττουσα τῶν ὅσα κινεῖν πέφυκεν εἰς οἶκτον. Τυγχάνει μὲν οὖν καὶ αὐτὴ τοῦ πρὸς οἶκτον καὶ πρὸς τὸ βοηθεῖν τοῖς κακῶς πράττουσι διαφερόντως ἐτόιμον τοῖς αὐτῆς δάκρυσιν ἵλω, καὶ τὴν ὕψαιον αὐ καὶ τὴν ὄψιν ἀντιλαβοῦσα τοῦ σώματος · ἡ δὲ καὶ αὐτὴ σὺν τοῖς φθάσασιν ἄλλοις πολλοῖς κῆρυξ κατὰ παντός τοῦ χρόνου καὶ κατὰ πάντων ἀνθρώπων τῶν Ἰωάννου θαυμάτων μεγαλοφρονότατος πάντη περιεῖσι, τρόπαιον οὐκ ἐστὸς ὅπη ἄρα τόπου πάντως ἐνὸς ἀλλὰ περιφερόμενον ἑαυτήν τῆς τοῦ ἀνθρώπου, μᾶλλον δὲ τῆς ἀληθείας αὐτῆς, ἀποδείκνυσιν ἀριστείας καθάπαξ βέβαιον τε καὶ ἄσειστον πᾶσιν, οἷς ἂν ἐντίχοι. Προσκεισθῶ δὲ καὶ τὸδ' ἔτι λοιπὸν αὐτῶ.

15. Γυνὴ τις ἄλλη, μὴ τῶν ἐγχωρίων, ἀλλὰ πόρρωθεν ἐπίδημος, ἐφ' ἐνὶ μόνῳ τέκνῳ τὰς πάσας εἶχεν ἐλπίδας · τοῦτο φῶς εἶχε, τοῦτο ζωὴς ἀφορμὴν, τοῦτο ζωὴς ἐχέγγυον · οὐ γὰρ ἄλλως ἢ τοῦτο μόνῳ καὶ ζῆν ἤξιον · ἀλλ' ἐπηρεῖα πάντως τοῦ βάσανον πᾶσιν ἐφοροῦμενον καὶ κακομηχάνον τὸν ἀεὶ χρόνον ἐχθροῦ καὶ κακεργάτου χειμᾶζεται τὰς πάσας ἐκεῖνας χρηστάς ἐλπίδας ἐπὶ τῷ παιδί καὶ ναγαεῖ · καὶ νόσοις ἐκεῖνον σκηνάει ἐκ διαδοχῆς κατατετριμμένον καὶ ταῖς κραταιαῖς ταλαιπωρίαῖς ἐκεῖναις καὶ χειρᾶς καὶ πόδας κατεσχημένον καὶ μικροῦ παρὰ τὸν ἄδην ἐγγὺς ὄντων καὶ διασκορπιζομένων τῶν ὀστέων αὐτοῦ καὶ πάντων αὐτοῦ τῶν μελῶν, κινδυνεύει καὶ τὰς μεγάλας ἐκεῖνας ἐπ' αὐτῶ τοῦ βίου καθάπαξ ἐλπίδας ἢ γυνὴ συγκατασκάφαι τῷ τάφῳ καὶ μάλιστα ἑαυτήν τελευτώσαν · πᾶσα γὰρ ἀτέγνωστο βοήθειας ἐλπίς · πᾶν ἄρα τῆ τέχνη κατὰ τρόπον ἅπαντ' ἐπιμελῶς εὐρημένον καὶ κεννημένον κατὰ τοῦ πάθους ἤρτετε οὐδὲν πλέον, ἀλλ' ἄπρακτον καὶ ἀργὸν ἐλείπετο τελευτῶν · καὶ τοῖνυν κατομαδὸν ἀραμένη φόρτον ἐλευσὼν τὸ παιδίον ἐκεῖνη, τὸ πρῶν ὑπαγκάλισμα τῆ μητρὶ φίλιτατον, ἄλλη μεταίρειν ἤξιον, πάντως ἀπορομένη καὶ δυσανασχετοῦσα τῇ συμφορᾷ · καὶ δὴ πρὸ ὁδοῦ γιγνομένη ἔννοιᾳ τις αὐτῆ γίγνεται περὶ τῶν Ἰωάννου θαυμάτων καὶ τῶν ὁσοῖ δι' αὐτοῦ χαλεποτάτων παθῶν ἀπαλλαγῆς ἐτιχον · καὶ δῆτα καθάπερ εἰς ἐσχάτην ἀγκυραν ἐπὶ τοσοῦτω τῆς δυσχερείας κλύδωνι τὰς πρὸς ἐκεῖνον ἐλπίδας ὀρᾷ · καὶ θερμὸς ἀνακαλεῖται πρὸς ἐπικουρίαν

15. — ¹ corr., prius προσχὼν V.

τὸν Ἰωάννην καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἄνωθεν χάριν κρατίστην κατὰ παντός βαρυσυμφοροτάτου πράγματος · καὶ ἦν αὐτοῦ λιπαρῶς ἐχομένη μετὰ πολλῶν δακρύων ἰκέτις · ξυμβάν δὲ οὕτω, τάχα δὴ τοῖς πολλοῖς καμάτοις, ἔπαυον βίας ἠτιθηθῆναι τὴν ἀνθρώπων καὶ κατακλιθῆναι κατὰ τὸ προστυχόν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ τὸ τέκνον εἶχεν ἐγγιστ' ἐξ ὑπογυῖον παρακείμενον · καὶ ὄρατε δὴθ' ἐξῆς ἐν ἡδονῇ πάντες καὶ θάμβει πολλῶ · προσσχόν' ταῖς ἰκεσίαις ὁ ταχὺς εἰς οἶκτον καὶ ταχὺς εἰς τὸ βοηθεῖν Ἰωάννης ἐπιδημεῖ τρικαῖατα σφίσιν · ἢ πέμπει γ' ὡς ἐρεῖν θαύματα. Καὶ μάλ' ἐρρωμένος ὁ παῖς ἀνεγρόμενος, ποσὶ χρώμενος τοῖς αὐτοῦ αὐτοῦ χωρὶς ἀπάσης ἐπικουρίας χωρεῖν οἷός τ' ἦν καὶ ὁδοῦ μάλιστα ἀπόνως ἄπτεται · τὴν μητέρα δ' ἀνπνισθεῖσαν καὶ ἀφορῶσαν τὸ καινὸν τὸδε πρᾶγμα, τὸν παῖδα ποσὶν ἐστῶθ' ὕγιᾶ, ποσὶν ἀμογητὶ καὶ ὄρατα βαδίζειν ἐπιβαλόντα καὶ βαδίζοντα, τὴν δὲ τέως μὲν δέος εἶχε, μήπου τι τὸδ' ὄρα ἐν ἔπνοις ἔτ' οὐσης εἶη · βεβαιωθείσαν δ' ὄμως, ὡς ἅπαν τὸ βλεπόμενον ἔπαυ ἐστὶ καὶ πράγματος ἀπλανῆς ἀλήθεια, πάντ' εἶχεν ἀδύς ὁμοῦ, ἐκπληξίς, ἡδονὴ μάλιστα ἄροητος οἶα, πρὸς Θεὸν εὐχαριστία, πρὸς τὸν ἐπ' αὐτοῦ δοξαζόμενον αὐτοῦ θεράποντα.

16. Ἀλλὰ σὺ μὲν, ὦ μάκαρ Ἰωάννη, οὔτε πο καὶ νῦν ἐληξας οὔτε μήποτε λήξαις ἂν εὐ ποιῶν ἀνθρώπων καὶ θαύματα χορηγῶν καθ' ὅ, τι ἂν ἐκάστω δέοι · ἀλλ' ἡμῖν ἀπόχρη νῦν εἶναι, καὶ λοιπὸν ὁ λόγος ἤδη πεπαύσεται, κἂν εἰ μὲν γε κατὰ σκοπὸν ἀνύσαντες ὀτιοῦν ἔχωμεν · εἰ δὲ μή, καὶ τοῦτο πάντως εἰκὸς ἐστὶ λογίζεσθαι · τοῖς ἡδὴ γήρα τε καὶ νόσοις ἀλλεπαλλήλοισι καὶ συμφοραῖς κατὰ τὸν βίον ὄραῖς ὅσαις χαλεπῶς ἔχουσι συγγνώμην νέμοις ἂν, ὁ ταύτης πάντως ἐτοιμος · ἢ τί γὰρ ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἡμεῖς παραβαλλόμενοι μέγα ὄραν ἔχομεν ἂν; εἰ δὲ γε καὶ ἡμῖν ἰλεώση Θεὸν ἐφ' οἷς ἡμάρτομεν, ἅμα μὲν ὑπὸ φιλανθρωπίας κατ' ἔθος κεννημένος, ἅμα δ' ἰσως καὶ πρὸς τὸ πρόθυμον μόνον ἡμῶν ἀπιδῶν, ᾧ νῦν παρίστασαι τραυῶς ἐποπτεύων, τῶν τῆδε καθάπαξ λυθείς, καὶ πρὸς τ' ἄμεινον τῆς σῆς δεήσεως εἰς Θεὸν καὶ ἐπικουρίας καὶ ἑραστώνην ὁρηθὼν ἀλλάξαι τὰ πράγμαθ' ἡμῖν, οὐκ ἄρα παντάπασιν ἔξω τοῦ καιροῦ δόξαιμεν ἂν ἰσως ἡμεῖς ἐργασθῆσαι τῷ παρόντι λόγῳ οὐθ' οἱ πρὸς τοῦτον ἡμᾶς προδτρέψαντο, πρὸς τοῦτον ἀκαιρῶς προτρέψασθαι.

16. — ¹ add. supra lin. V.

VITA

sanitati restituitur.

E

Sancti invocatio.

F

DE

A

D

DE S. MARIA IUNIORE

MATRONA BIZYAE IN THRACIA

C. ANN. 902

COMMENTARIUS PRAEVIUS

P. P.

Editionis
origo,

1. Illustrissimo et reverendissimo Domino L. Petiti Athenarum episcopo, viro eruditissimo et in nos benevolentissimo, eximium hoc graecae hagiographiae monumentum referimus acceptum; qui conjectum olim a se apographum et prelo iam paratum nobiscum perhumaniter communicavit. Huius igitur unius beneficium erit quicquid ex hoc documento nostri lectores percipient. Editionis autem fontes hi sunt:

fontes,

V = Codex Vaticanus graecus 800, chartaceus, folia complectens 274, 0^m,28 × 0,195, partim lineis plenis, partim binis columnis, saec. XIV-XV, non ab uno librario exaratus (1). Huius partem longe maiorem complent orationes SS. Patrum, quibus admixtae sunt Vitae aliquot sanctorum et inter has, nono loco, fol. 230-249, Vita sanctae Mariae iunioris ad diem 16 februarii legenda.

L = Codex Laurae Sancti Athanasii Athonensis, K. 81, chartaceus, formae quartanae maioris, saeculo XIV exaratus (2). De huius argumento hoc unum novimus, sanctae Mariae Vitam foliis 89-105 contineri. Hoc apographum in forma verborum mendis horret, quae, sicubi sententiam ipsam attingunt, in margine notata fuerunt; reliqua salius visum est tacite corrigere. Celerum codex Athonensis Vaticanus longe deterior est, qui in omnibus fere praeferendus fuit.

et praevia
specimina.

2. De Vita S. Mariae strictim neque satis diligenter exposuit Manuel I. Gedeon, qui e codice Athonensi aliquot specimina protulit (3). Huius commentariolum multifariam castigavit et completit G. Bastahev (4), recenti apographo usus codicis Athonensis, quod in bibliothecam Rossici Instituti archaeologici Constantinopolitani nuper illatum fuerat: ad cuius exempli fidem selecta quaedam Vitae capita protulit (5). Eruditum hominem et oculatum in multis ducem secuti sumus. Neque is tamen, dum coniecturis paulo subtilioribus rem agit, ad ipsius narrationis testimonium semper opportune respexit. Quae igitur nobis eum vi-

dentur praetervolasse, salva docti viri existimatione, suo loco supplebuntur. Sed iam ad S. Mariae historiam adumbrandam accedamus.

3. Maria patrem habuit nobilem indigenam Armeniae Maioris ex eorum numero qui, regnante Basilio I Macedone, Constantinopolim advenerunt et ab imperatore, qui et ipse ex Armenia gente oriundus erat, ad excelsiores magistratus et munera fuerunt evecti (6). Huic nati sunt quinque liberi, filii duo tresque filiae, quorum omnium natu postrema fuit Maria. Ex narrationis consequentia satis probabiliter colligitur sanctae natale solum fuisse non Constantinopolim sed Armeniam, ut suo loco demonstrabitur (7). Duas filias natu maiores ipse pater, dum superstes est, viris collocavit; dein, morte praereptus Mariam matris tutelae reliquit. Ex huius sororibus altera viro nupserrat, quem haud imprudenter conieceris patris earum popularem fuisse: nomen eius Βάσδαξ ὁ Βρατζῆς certissime armenium est **Վարդ Վրազի**, Vard («rosa») Vratzi, i. e. Bardas Hiberus. Vivebat is in vicinia Mesenae urbis (8) in Thracia, in vico, qui, ut ait hagiographus: ex eius nomine hodieque dicitur τοῦ Βρατζῆ (9). Bardas igitur iste aliquem ex amicis suis, Camararum (10) incolam, nomine Nicephorum drungarium (11), permovit ut Mariam sibi uxorem deposceret. Is igitur Constantinopolim adiit, et a puellae matre faventer exceptus, sponsam domum deduxit (c. 3). Coniugibus primum natus est filius qui nomen accepit Oresten. Sed, quinlo post anno, puer immatura morte praereptus est: quod iunus invicto animo pertulit mater (c. 4). Post huius mortem, alterum filium genuit Maria, qui armenio item nomine appellatus est Βαρδάνης, sive **Վարդան**, Vardan. Neque is vitalis fuit, et paucis post annis brevem clausit aetatem. Interea evecti essent Leo et Alexander, cum ad regnum evecti essent Leo et Alexander, contra eos bellum movit Symeon rex Bulgarorum (12). Ut autem arma posita sunt (13), Nicephorus, qui in praeliis militari laude claruerat, turmarcha (14)

Sanctae
Mariae
natales,

E

conubium,

vitae cur-
riculum,

F

(1) *Catal. Gr. Vatic.*, p. 39-40. — (2) Vide Manuel I. GEDEON, *Βυζαντινὸν Ἐορτολόγιον* (Constantinopoli, 1899), p. 295. — (3) *Loc. c.*, p. 296-301; *BHG.* 1164. — (4) Новые данные для истории грекоболгарских войн при Симеоне, in *Известия русского Археологического Института в Константинополе*, t. IV, 2 (1899), p. 189-220. Cf. I. SOKOLOV, in *Βυζαντινά Χρονικά*, t. VII (1900), p. 493-94. — (5) *Loc. c.*, p. 193-97. — (6) De his advenis, lege J. LAURENT, *L'Arménie entre Byzance et l'Islam depuis la conquête arabe jusqu'en 886*, in *Bibliothèque des Ecoles françaises d'Athènes et de Rome*, fasc. 117 (1919), p. 263 et seq. — (7) *Infra*, num. 8, p. 690. — (8) Quae antiquo nomine vocabatur *Drizipara*, et hodie dicitur *Mesinia*. Vid. E. OBERHUMMER, in *PAULY-WISSOWA, Real-Encyclopädie*, t. X, p. 1741-42. — (9) *Locus aliunde non notus*, GEDEON, *Ἐορτολό-*

γιον, p. 295. — (10) *Καμάρα*, vicus nobis ignotus, qui profecto non admodum procul ab urbe *Drizipara* situs erat. — (11) Drungarius ductor erat unius e quinque *μοίραις* turmarchae subiectis. I. B. BURY, *The Imperial Administrative System in the Ninth Century* (London, 1911), p. 41-43; cf. Iul. KULAKOVSKI, *Друнгъ и друнгариѣ*, in *Βυζαντινά Χρονικά*, t. IX (1902), p. 1-30. — (12) Cf. C. JIREĚEK, *Geschichte der Serben*, t. II (Gotha, 1911), p. 197 et seq. — (13) Scilicet, post cladem Graecorum ad Bulgarophygiun. SYMEON MAGISTER, *De Leone Basilii filio*, 4, THEOPHANES CONTINUATUS ed. I. BEKKER (Bonn, 1838), p. 702. — (14) Turmarcha, saeculo IX, dux militaris erat stratego, sive thematis praefecto, proxime subiectus. I. B. BURY, *The Imperial Administrative System*, p. 41.

factus:

A factus est oppidi Bizyae in Thracia (1). Illuc igitur cum uxore et filio (2) se contulit. Ut olim ruri, ita etiam in urbe, Maria cum ceteris virtutibus tum praesertim eximia in pauperes caritate excelluit (c. 5). Bizyae coniuges gemellis filiis aucti sunt, quorum alter Βαάνης, armenice Վահան, Vahan, i. e. « clipeus », alter vero Stephanus vocati sunt. Uterque in natalitate ingeneratam quandam notam prae se ferebat, unde mater conclusit Baanae quidem rem militarem, Stephano contra vitam monasticam destinatam esse: quod vaticinium comprobavit eventus (c. 6).

immeritae
aerumnae,
B
mors,
postuma
restitutio
in famam,
miracula.

4. Dum autem sancta omnibus laudibus conspicuam vitam ducit, affinium suorum immeritam invidiam incurrit. Nicephoro insurrarunt Alexius eius frater et Helena soror Mariae domus opes prodigere solitam esse eamque Demetrio jamulo nimis familiariter uti. Insimulationem credulis auribus excepit Nicephorus, qui pessima quaeque suspicatus, innocentem uxorem odiosa percontatione primum cruciavit et crimen depellentem exaudire noluit. Servam quoque, quae dominae suae testimonium impavide perhibuerat, atrociter vapulare iussit (3). Tum apud Mariam delatorem nomine Drosus aliamque ancillam constituit, qui modis omnibus eam vexarent (c. 7-8). Advenit autem dominica festiva ante sacram quadragesimam. Epulante Nicephoro cum familiaribus, Maria, quae coniugis sui mensa ne hoc quidem die dignata fuerat, in gynaeceo audita est congeri quod maritus eius immemor divini praeepti suum in eam odium non deposuisset, ut ieiunium suum Deo acceptum faceret. Quod cum ille continuo rescivisset, dissimulato parumper furore, postridie in uxorem irrupit, quam verberibus crudeliter concidit (c. 9). Maria cum ab eo juga se subducere vellet, labitur et gravi offensione caput allidit. Quo vulnere confecta, brevi se morituram divinitus intellexit. Itaque accersito Nicephoro se a duobus filiis defunctis in visu nocturno ad caelum evocatum significat eique supremum vale dicit, hoc etiam tempore pauperum et egentium non oblita. Decimo post die, placide ad Deum migrat (c. 10), ingenti omnium et sero paenitentis etiam mariti luctu deplorata. Dum funus curatur, deprehendunt piam matronam vestimenta sua prope omnia miseris largitam fuisse. In exsequiis universa civitas cum Euthymio archiepiscopo et Anthimo oeconomo Mariae parentavit eiusque caritatem laudibus extulit (c. 11). Quattuor mensibus nondum elapsis, ad sepulcrum beatae prodigia patrari coepta sunt. Energumenus aliquis nomine Strategius, quasi portentosa coactus virtute, Bizyam advenit, atque

ecclesiam ingressus Mariam turmarchae uxorem nominatim inclamat. Correptus ab archiepiscopo primum, dein a Nicephoro, ad omnia tam apposite respondet, ut die quodam, dum furit, sanctae mulieris sepulcrum reserare sineretur. Quo aperto inlegrum incorruptumque repertum est Mariae corpus. Energumenus autem a daemone liberatus domum redit (c. 12). Succedunt alia miracula; infirmi et proximis remotisque locis advecti sanantur (c. 13-15), inter quos hegumena coenobii τῆς Καχλακίνης in finibus Arcadiopolis (4), quam comitabatur clericus quidam a daemone vexatus (c. 16).

5. Beata Maria in somnis marito suo praecipit ut sibi memoriam exstruat. Ille, cum rem nihil curasset, oculorum lumen amittit. Neglegentiae suae admonitus, operi manum admovet et ilico visum recipit. Exaedificata ecclesia, Euthymio archiepiscopo (5) non placuit Mariae corpus e maiori ecclesia removeri. Sed aliquanto post tempore cum archiepiscopus Bizya abesset, Nicephorus opportunitatem nactus, cum hominibus circiter quadraginta paucos clericos, quos fors obtulit, sibi socios non admodum volentes adiunxit, et uxoris suae corpus in novum sacellum transtulit (c. 17). Illic etiam sancta miraculis claruit. Pictor quidam, qui prope Rhaedestum (6) in cella inclusus vivebat, in somnis a sancta iubetur eius imaginem exprimere, qualem ei demonstravit. Senex igitur Mariam depinxit ambobus filiis Oreste et Vardano circumdatam, atque Agatha ancilla (7). Tum Rhaedesto ad Bizyae templum tabulam transmisit, in qua omnes qui Mariam viventem noverant eius similitudinem admirati sunt (c. 18). Neque tamen sanctae honori pepercit invidia quorundam monachorum, qui feminam in saeculo viventem prodigiorum charismate insignitam fuisse negabant (c. 19). Stephanus quoque Brysis (8) episcopus Mariae debitam venerationem incredulo animo detrectavit, donec mulierem energumenam, cui nomen erat Zoe, ad illius tumultum persanatam vidit (c. 20). Malevoli autem homines qui beatam persecuti fuerant unus post alium varias poenas dederunt. Helena, Drosus, Alexius mala morte alii aliter et vivis auferuntur. Ipse Nicephorus, cum die quodam venatione se oblectaret, prolapsus equo, ungerum sibi confregit; a quo vulnere numquam convalluit (c. 21).

6. Dum miracula perpetua serie succedunt (c. 22), Symeon rex Bulgarorum Thraciam adoritur, et Bizyam oppidum per annos quinque obsidione premit; donec incolae, evadendi occasione quadam arrepta, domos suas igni tradunt et Mediam urbem (9) juga contendunt. Captivus autem quidam

AUCTORE
P. P.

Sanctae
sacellum,

E

et imago.

F

Bulgari
Bizya
politii

(1) Hodie Viza inter Hadrianopolim et oram Pontis Euxini. — (2) Textus perperam ὄν τέκνοις, nam e duobus filiis qui Nicephoro et Mariae ante id tempus nati erant, Orestes iam obierat. — (3) Huic nomen fuisse Agatham, infra, c. 18, accipimus. — (4) Arcadiopolis, antiquitus dicta Bergule (Βεργούλη, Βεργούλιον), urbs episcopalis erat Thraciae, inter Bizyam et Heraclaeam, non procul Drizipara; vide HIRSCHFELD, in PAULY-WISSOWA, *Real-Encyclopädie*, t. II, p. 1156-57; OBERHUMMER, *ibid.*, t. III, p. 293. Illic situm fuisse coenobium τῆς Καχλακίνης aliunde non didicerat GEDEON, t. c., p. 296. — (5) Haec in serie archiepiscoporum Bizyae non comparebat. — (6) Hodie Rhodosto, ad littus Propontidis. — (7) Vid. Novembris Tomus IV.

supra, num. 4. — (8) Ad occidentem Bizyae. Hodie *Bunar-Hissar*. BASLAČEV, *op. c.*, p. 216. Urbes episcopales nomine Βεργούλις duas fuisse, Maiorem et Minorem, notat LE QUIEN, *Oriens Christianus*, t. I, p. 1187-1188, qui neutrius situm pressius indicat. Utrumque se res habet, hic manifesto designatur episcopatus ὁ Βεργούλις, quae saec. XI nona e sedibus erat Hadrianopoli Haemimonti subiectis. Vide *Nova Tactica*, ed. H. GELZER, e codice bibliothecae Nationalis Parisiensis Coislino 209 (saec. X-XI), *Georgii Cyprii descriptio orbis Romani* (Lipsiae, 1890), p. 80. Stephanus Brysis episcopus in historia ecclesiastica homo novus est. — (9) Hodie Media, ad oram Pontis Euxini.

AUCTORE
P. P.

e castris hostium se subduxerat, cum in Bizyae ruderibus frustra incolam aut domicilium quaesivisset, in S. Mariae sacello pernoctatur, in quo nondum dormitans beatam conquerentem audit quod eam solam sui cives in potestate « ethniorum » reliquissent. Itaque postridie ad Mediam urbem properat, et sanctae querelam refert ad presbyterum Nicetam τὸν Καννάζην (1), qui per totam obsidionem sacelli minister fuerat. Nicetas igitur sanctae Mariae virtuti confisus, Bizyam redire constituit (c. 23). Porro Symeon rex Bulgarorum, cum in concremata urbe solas ecclesias stantes comperiret, eas militaris praesidii usibus assignavit. Inter haec S. Mariae tumulum aperiri iussit. Verum emicantis inde flammae miraculo territus, beatae sacello pepercit, praecepitque ut in eo collidie litaretur. Ipse cum copiis alio

et ministro
parcunt.

B

pergens, aliquem e legatis suis, nomine Buliam (2), Bizyae reliquit, qui in eversa urbe praesidium haberet. Ad hunc igitur Buliam Nicetas ille ὁ Καννάζης ex itinere a custodibus interceptus adducitur, eique interroganti totam sanctae matronae historiam enarrat: quod inter graecum sacerdotem et bulgarum ducem sinceræ amicitiae principium fuit (c. 24). Deinde Bulias, a praesidio deductus, cum militibus per Thraciam grassari cepit, et Selymbriam (3) perenit, ubi Baanam Mariae filium, cum byzantino praesidio tunc stationem habere a Niceta cognoverat. Hunc igitur conquiri iussit. Quod cum Baanes audiisset, ultro se Bulgaro obtulit, qui perhumaniter eum excepit et, inter amicos sermones, miraculum ei narravit quod in aliquo e suis militibus ad illius matris tumulum contigerat (c. 25). Mortuo Symeone (4), Petrus eius successor, cum e Thracia Bulgarorum praesidia ad se revocare constituisset, iussit prius urbes captas funditus everti atque solo aequari. Baanes, comperto Bizyae excidio, cum presbyteris et militibus illuc properavit ut matris reliquias inde ereptas in tuto collocaret. Sed novo portento deterritus est quominus consilium suum exsequeretur (c. 26).

Symeon
ius frater

7. Postquam demum inter Petrum regem Bulgarorum et graecum imperatorem (5) pax sancita est, Baanes, ad sua redux, Bizyae obviam habuit Stephanum fratrem gemellum, qui in Olympo Bithyniae monte vitam monasticam agebat et novo nomine Symeon vocabatur. Is cum Baana inilo consilio ad matris suae sacellum coenobium condit, in quo

et patris sui Nicephori, qui obsidionis tempore mortuus erat, ossa deposuit in tumulo quem extra ecclesiam et struxit, matrem vero in marmoreum sepulcrum transtulit, in quo Nicephorus antea iacuerat. Sanctae Mariae corpus, post annos iam viginti quinque repertum est incorruptum. Deinde Symeon Bizya discedens ad montem τὸν Κομυρῶν (6) contendit, in finibus Paphlagoniae, prope Plusiadem, ubi solitariam vitam degit (c. 27). Novum etiam templum miracula celebrant (c. 28-29). Baanes interea uxorem duxerat, et ad drungarii (7) dignitatem evectus, in honorum prospero curriculo matris virtutes aemulatus est. Pii studii sodalem habuit Theodorum quendam, qui in turmarcae munere Nicephoro eius patri successerat: cum quo vitam prope monasticam in saeculo degit (c. 30). Caelo iam maturus, cum morbi curandi causa Constantinopolim devertisset, non sine numine Dei Symeonem fratrem suum obviam habuit, qui cum angelico schemate induit et Marinum monachum appellavit. Obiit die 2 mensis iunii eiusdem anni, atque depositus est in coenobio B. M. Virginis, in loco dicto τὰ Κορώνης, prope Aspari cisternam (8). Symeon aulem, vir litteratus et sollers, quamvis ad excelsiora munera idoneus esset, fluxus honoribus vitam monasticam anteposuit, atque maiorum coactu sacerdotalem dignitatem suscepit invitatus (c. 31) (9). Narrationem concludunt more consueti syncrasis (c. 32) et invocatio ad S. Mariam (c. 33).

matris
corpus
elevat.

Utriusque
vitae cur-
riculum.

E

8. Haec fere narrationis summa capita; cuius chronotaxis aliquatenus iam informari potest. Pax inter Graecos et Bulgaros, post mortem Symeonis regis, sancita est anno 927 (10). Hoc ipso anno vel fortasse insequenti videtur elevatum denuo fuisse corpus S. Mariae. Etenim ambo filii quorum communi consilio Maria eiusque coniux in novatis tumultis compositi sunt, alter e castro Selymbria alter ex urbe regia Bizyam properasse narrantur, brevi postquam bellicus tumultus resederat (c. 27); et sane cum narrationis consequentia parum congruit Symeonem monachum, hominem vitae solitariae studiosissimum (cc. 24, 31), per duos vel amplius annos Bizyam moratum esse antequam de parentum sepultura curaret. Neque obstat quod Nicephorus, qui mortuus est cum Bulhari urbem circumsessam teneret (c. 24), e tumulo quattuor post annos (11) erulus fuisse dicitur (c. 27). Obsidio enim ad quinquennium pro-

Historiae
chronotaxis.

F

(1) Homo ceterum ignotus. — (2) Βουλίας. Proprium hoc vocabulum esse, non muneris aut dignitatis titulum, pluribus fortasse quam par erat ostendit ΒΑΣΙΛΑΪΕΥ, t. c., p. 219-20. — (3) Hodie Siliuri ad Propontidem, inter Rhaedestum et Constantinopolim. — (4) 27 mai 927. Vide I. B. BURY, ad GIBBON, *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire*, t. VI (London, 1912), p. 140. — (5) Romanus I Lacapenus, 920-944. — (6) De situ montis Cyminae, lege Chr. ΛΟΠΑΡΕΥ, in Βοζαντινὰ Χρονικά, t. IV (1897), p. 362, et praesertim L. ΡΕΥΤ, in *Revue de l'Orient chrétien*, t. VII (1902), p. 588, annot. 11, ad vitam S. Michaelis Malini; cf. *Anal. Boll.*, t. XXV, p. 18, annot. 2. Existimat quidem vir doctissimus montem Cyminam esse hodiernum Dikmen-Dagh, qui ex edita planitie assurgit, in regione urbis Prusiadis ad Hypium, inter austrum et occidentem. Haud scio an tamen probabilius intellegi possit mons Kardyz-Iaila (sive At-Iaila), qui propius abest a Plusiade

(Uskubu-Kassaba) et praerupto saltuosoque aspectu aptius congruit cum hagiographorum descriptionibus; cf. R. LEONARD, *Paphlagonia* (Berlin, 1915), pp. 41, 43, cum tabula I. Neque obstat quod radices montis At-Iaila Gallo flumine non alluuntur; nam de Gallo fluvio non videntur testimonia satis constare; cf. F. CUMONT, ap. PAULY-WISSOWA, t. VII, p. 674. — (7) Vide supra, p. 688, annot. 11. — (8) Coenobium M.B.V. τῆς Κορώνης; ait Gedeon situm fuisse οὐ μακρὰν τοῦ σημερινοῦ Σαλμά-τομβροῦν. *Loc. c.*, p. 295. — (9) Vide infra, num. 9, p. 691. — (10) BURY, t. c., p. 141, annot. 20; cf. Th. USPENSKI, *Летопись историко-этнологическаго Общества при И. Новороссійскомъ Университетѣ*, t. IV (= Византийское отдѣленіе, t. II, 1894), p. 123. — (11) Φασί... τὸν μὲν τοῦ Νικηφόρου νεκρὸν ὄστέα μόνα καὶ τινὰς ἀμμονίας διαγινώσκουσιν ἐτη δ' ἄνω κελμενον. Nihil faciendū est codicum oscitantia in quibus legitur: ἔτει δέ, nam profecto certus numerus annorum hic additus fuit.

-ducta

A ducta est (c. 23), et ex ipsa rerum narratarum colligatione satis perlucet Nicephorum propius eius initio quam sine obiisse. Nempē depositus fuit in marmoreo tumulo, in quem deinde ipsa S. Maria honoris causa translata fuit (c. 27). Atqui haud facile credideris in civitate quae diuturnae iam oppugnationis angustias pateretur elegantis operis monumentum ne turmarchae quidem exstrui potuisse. Tandem Baanes Mariae filius, qui lenellus infans erat cum eius mater e vita cessit (c. 9), anno 927 graeci praesidii Selymbriae iam praefectus erat (c. 24). Praestat igitur eum non iuniorem facere quam disertā testimonia cogunt. Itaque omnibus perpensis indicis, viginti quinque anni per quos Maria in pristinis sepulcris iacuit retro computandi videntur inde ab anno 927 vel 928; unde colligitur mortem beatæ contigisse anno 903 vel 902, undecimo die post carnisprivium (1). Maria autem Bizyae con-sederat, uti diximus, paulo post precarium foedus pacis quod cum Symeone Bulgarorum rege sanc-tum creditur anno 893 (2). Illic cum advenit, iam ei natus erat Varadanus secundus filius, postquam Oresten primogenitum quinquennem amiserat. Quin immo e narrationis serie (c. 4-5) non sine probabili-tatis specie collegeris utrumque superstite Basilio imperatore obiisse. Sed quoquo modo se res habet, Maria Nicephoro nuptui iam data fuerit necesse est anno 886 vel etiam antea. Unde rursus maxima cum similitudine veri conici potest eam in Armenia natam esse et incolatū non origine Constantino-politanam dici (c. 24). Nisi enim pater eius ad aulam Basilii Macedonis advenisse creditur prope ipso die quo is regnum invaserit (24 sept. 867), intervallum temporis aegre et difficulter satis diduci poterit ut spatia aetatis sanctae Mariae capiat, qualia nobis narrata sunt. Reliqua nimis confuse fluctuant. Bizyam urbem, non anno 930-932 a Symeone († 927) captam fuisse, ut censuit Gedeon (3), sed paulo post annum 925, satis liquebat antequam id congestis argumentis ostendit Baslačev (4).

Vita ubi
C
et quando
litteris
mandata.

9. Vitam S. Mariae in Bizyae monasterio conscriptam fuisse tam evidens est ut probatione non egeat. Quam arguto testimonio illorum tem-porum notitiam compleat, eruditi viri luculenter iam exposuerunt (5). Ad sanctam ipsam quod attinet, prudenter dubitari non potest quin hagio-graphus illius historiam e sinceris needum per-turbatis fontibus repetiverit, etsi fortasse miracula stilo nonnihil floridiori persecutus est. Censet quidem Gedeon eum scripsisse aut exeunte saecu-lo X aut ineunte XI (6). Longius progressus Bas-

lačev (7) existimat Vitam litteris mandatam fuisse inter annos 934-967, quo tempore Hungari et Patzinacae crebris incursionibus Thraciam popu-labantur, et has esse gentes alienas, Christi gregem ferarum instar depraedantes, quibus sanc-tae Mariae laudator exitium internecionemque imprecatur (c. 33). Et re quidem vera, non uno loco hagiographus iis verbis utitur ac si beatæ mulieris ipse suppar aut etiam aequalis fuerit. Mariam vocat τὸ θαῆμα τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς (c. 1, 19) et θαῆμα τῆς νῦν γενεᾶς (c. 33). De Stephano, qui et Symeon, Mariae filio, loquitur ut de viro qui asceticum laborem nondum expleverit: τὸν ἀσκητικὸν ὃν εἴλετο καὶ ἔτι ἐξεργαζόμενος (c. 27), et qui sacerdotali munere etiam tum fun-gatur: πλοντεῖ γὰρ καὶ ἀκῶν τὸ τῆς ἱεροσύ-νης ἀξίωμα διὰ μόνην ὀποταγὴν τῷ ἐπιστατοῦν-τι καταπεισθεὶς (c. 31). Mortem eius non me-morat, eiusque virtutes exornans contortula qua-dam relicentia utitur, quasi decretorio iudicio nondum comprobatae sint: εἰ δὲ καὶ ὁ ἐνθεὶς Συ-μεὼν ἐκ τῶν πολλαχῶς τοῦ λόγον περὶ αὐτοῦ λεχθέντων τοῖς ἁγίοις συντάττοιτο, τοῖς θεοῖς ἀνδράσιν ὁ λόγος σκοπεῖν ἀρήρισιν (c. 31). Nihi-lo tamen secius indicia non desunt quae in contra-riam partem urgeri possint. Utique nullum argu-mentum est quod S. Mariae corpus incorruptum permansisse dicitur χρόνον ἤδη συγχρῶν παρο-ληλοθότων a vigesimo quinto post illius obitum anno (c. 27). Verum in ipso ingressu narra-tionis ad nomen Basilii imperatoris haec annotan-tur: Βασίλειος οὐχ ὁ τῆς πορφύρας βλαστός, ἀλλ' ὁ Μακεδών, ὁ ἐξ ἱπποκόμου βασιλεὺς κατα-στάς, ὁ τὸν Μιχαὴλ ἐκείνον ἀπεκτονὸς (c. 2). Iam-vero Basilius II ὁ Βουλγαροκτόνος, quem certis-sime narrator excludere voluit, regnavit ab anno 976 ad 1025. Neque mentionis verba qua is Basilio Macedoni opponitur, satis apte quadrant in im-peratorem qui vixit e mundi theatro decesserit, nedum in eum qui hoc ipso tempore regnum obti-nuerit. Itaque plane manifestum est Vitam, qualis nunc in utroque codice Vaticano et Athonensi exhi-betur, dimidiato circiter saeculo XI, hoc saltem in loco interpolatam fuisse. Alibi quoque librariorum sive licentia sive negligentia se prodit. In quibusdam narratiunculis oratio videtur intercisā aut etiam mutila. Dum enim miracula pleraque cum vividā quadam et ornata stili ubertate ante oculos legentium quasi exponuntur, nonnulla contra tam frigide et icuene memorata sunt, ut vix dubitari possit quin his locis oratio fuerit e pleniore nar-ratione contracta.

(1) I. e., ritu graeco, post sexagesimam. Dies 16 februarii, cui Vita S. Mariae assignatur in codice Vaticano, ad hanc metam non accessit nisi annis 899 et 910, qui ambo hic excluduntur. — (2) De anno satis ceret non constat. Jireček dubitanter quidem conicit Symeonem non ante annum 893 regnum capessivisse. *Geschichte der Serben*, p. 197. Contra I. B. Bury asseveranter notat Symeonem anno 892 regem factum esse (ad GIBBON, t. c., p. 140). Cum eo consentire videtur A. Vassiliev, qui Graecorum cladem ad

Bulgarophygam et brevi postea consecutam pacem Byzantinorum cum Bulgaris refert ad an. 893. *Византия и Арабы*, t. II, Политическія отно-шенія Византии и Арабовъ за время Македонской династіи (Petropoli, 1902), p. 187-88. Criticam historiam regni Bulgarici, quam ab anno 1918-Serdicae (Sofia) edere coepit V. N. Zlatarski, nan-cisci non potuimus. — (3) *Ἐορτολόγιον*, p. 296. — (4) *Loc. c.*, p. 206-210. — (5) Vide praesertim BASLAČEV, *loc. c.*, p. 205-220. — (6) *Ἐορτολόγιον*, p. 87. — (7) P. 202-205.

AUCTORE
P. P.

E

F

A

D

VITA S. MARIAE IUNIORIS

E codicibus bibliothecae Vaticanae graeco 800 (= V) et laurae Athonensis Sancti Athanasii K. 821 (= L). Cf. Comm. praev. num. I.

Βίος¹ καὶ πολιτεία καὶ μερικὴ θανά-
του διήγησις τῆς μακαρίας καὶ αἰοιδί-
μου² Μαρίας τῆς νέας.

Ad sancti-
tatem
vocata
universitas
generis
humani.

1. Ἐπὶ μὲν τῶν ἐξωθεν ἀγώνων ἄνδρες μό-
νοι καλούμενοι ἀγωνίζονται καὶ τὴν ἰσχὺν τοῦ
σώματος ἐπιδεικνύονται, τὸ δὲ τῆς ἀρετῆς στά-
διον οὐκ ἀνδράσι μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναῖξιν
ἠρέσκται, καὶ ὁ ἀβλοχέτης Θεὸς κοινὰ τὰ γέρα
καὶ τοὺς στεφάνους ἐκατέρω τῷ γένει φιλοτί-
μως ἀποχαρίζεται, καὶ οὔτε γένος, οὔτε τέ-
χης, οὔτε σώματος ἀσθένεια, οὔτε βίον διαίρεσις,
οὐκ ἄλλο οὐδὲν τοῖς βουλομένοις ἀγωνίζεσθαι
κώλυμα γίνεται· οὐδὲ γὰρ ἄνηρ μὲν ἐνταῦθα

B παραλαμβάνεται, γυνὴ δὲ ἀφεται, οὐδὲ δεσπό-
της μὲν καὶ πλοῦσιος ἀξιος τοῦ ἀγῶνος κρι-
τεται, δοῦλος δὲ καὶ πένης ἀπόβλητός ἐστι καὶ
ἀνάξιος, οὐδὲ ὁ μὲν τέλειος τὴν ἡλικίαν καὶ εἰς
ἄνδρας ἴδη τελῶν ἐγκρίνεται, ὁ δὲ ἀτελής ἐτι
καὶ νήπιος ἀποδοκιμάζεται, οὐδὲ τοὺς μὲν τὸν
ἄζωγα βίον ἐλομένους ὁ ἀγωναθέτης δέχεται,
τοὺς δὲ τὸν τοῦ γάμου ζυγὸν ὑποδόντας οὐκ
ἀποδέχεται, ἀλλὰ πᾶν γένος καὶ ἀξίωμα καὶ
ἡλικία καὶ βίον εἶδη εἰς τὸν καλὸν τοῦτον ἀγῶ-
να κέκληται, βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ πάντες λαοί,
ἄρχοντες καὶ πάντες κριταὶ γῆς, νεανίσκοι καὶ
παρθέναι, προσβύτεροι μετὰ νεωτέρον. Οὕτω καὶ
τὴν μακαρίαν Μαρίαν, τὸ θαῦμα τῆς καθ' ἡμᾶς
γενεᾶς, ἦν ὁ λόγος ἡμῖν ὑπόθεσις ἐνεστήσατο,
καὶ γυναῖκα οὖσαν καὶ ἀνδρὶ συζευχθεῖσαν καὶ
τέκνα σχοῦσαν³ οὐδὲν οὐδαμῶς διεκώλυσεν
ἐνδοκιμῆσαι παρὰ Θεῶ, οὐκ ἀσθένεια φύσεως,
οὐ τὰ τοῦ γάμου δυσχερεῖ, οὐ παιδοτροφίας
ἀνάγκη καὶ μέριμνα, ἀλλὰ ταῦτα μᾶλλον καὶ
ἀφορμὴν αὐτῇ ἔσχεν ἐνδοκιμῆσεως, καὶ ματαιά-
ζοντας ἔδειξεν καὶ προφάσεις πλάττοντας ἐν
ἁμαρτίαις τοὺς ταῦτα τε καὶ τὰ τοιαῦτα ἐμ-
πόδιον πρὸς ἀρετὴν εἶναι λέγοντας καὶ νομί-
ζοντας. Ἄλλ' ἄνωθεν τὰ τῆς μακαρίας διηγη-
τέον ὡς οἶόν τε.

Psalm. 148,
11-12.

Psalm.
140, 4.

Sanctae
Mariae
gens et
patria.

2. Ἐίχε μὲν τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας Βα-
σιλείος (1) οὗτος ὁ τῆς πορφύρας βλαστός, ἀλλ' ὁ
Μακεδὼν, ὁ ἐξ ἱπποκόμου βασιλεὺς καταστάς,
ὁ τὸν Μιχαὴλ (2) ἐκείνον ἀπεκτονὸς⁴, ἐφ' οὗ τὰ
μὲν τῶν εἰκονομάχων ἐπαθῆ φρονήματα, τὰ
δὲ τῆς ὀρθοδοξίας ἀναβάλλειν ἤρξατο δόγματα,
ὃν Θεοφίλου μὲν τοῦ ἐστᾶτου ἐν εἰκονομάχοις
νῖδον ἡ ἱστορία παρέδωκεν, ἡ δὲ τοῦ οἴνου
πλείων πόσις κομφοδεῖσθαι πεποίηκε, τὸν « με-
θύοντα » (3) καλεῖσθαι τοῦτον παρασκευάσασα.
Αὐτὸν δὲ οὗν τοῦτον ἀνελὼν ὁ Βασιλεὺς, εἰς

ἐαυτὸν τὴν βασιλείαν μετέστησε. Τοῦτον δὲ
βασιλεύοντος, ἐγένετό τις αὐτῶν κατὰ τὴν
μεγάλην Ἀρμενίαν μέγα δυναμένων εἰς τὴν
μεγάλην Κωνσταντίνου πόλιν⁵ ἔλθειν καὶ τοῦ-
τω δὴ προσελθεῖν τῷ βασιλεὶ Βασιλείῳ· ὁ δὲ
τοὺς ἄνδρας ἀσμένως ἐδέξατο καὶ δώροισι ἡμεί-
ψατο καὶ ἀξιώμασι ἔψωψε καὶ ταῖς πρώταις
τιμαῖς ἐδοξάσθη. Ἐκείνον οὖν εἰς καὶ ὁ τῆς
σεμνῆς Μαρίας πατὴρ ἐγνωρίζετο. Τοῦτω⁶
δύο μὲν υἱοί, τρεῖς δὲ θυγατέρες ἐγένοντο⁷, ὃν
αἱ μὲν δύο ἀνδράσι, ἐτι περιόντος τοῦ πατρὸς,
ἐξεδόθησαν, ἡ δὲ παρ' ἡμῶν ἐδημιουργημένη
Μαρία ὑστάτη τῶν παίδων οὖσα, τοῦ τεκόντος
ἀποθανόντος, παρὰ τῇ μητρὶ κατελήφθη καὶ ταῦ-
τη συνόκει καὶ παρ' αὐτῆς ἀνήγετο. Τῷ γε
μὴν τῆς ἀδελφῆς Μαρίας — Βάρδα δὲ ἐκει-
νος ὁ Βρατζῆς (4) ὀνομάζετο — προσάστειον
ἦν κατὰ τὴν ἐν Θράκῃ Μεσήγγην (5), ὅπερ ἐξ
ἐκείνου εἰσέτι καὶ νῦν τοῦ Βρατζῆ ἐπιλέγεται.
Εἰς τοῦτο οὖν τὸ κτησίδιον πλεισταίας ἐξιόν-
τι τῷ Βάρδα, συνήθης καὶ φίλος Νικηφόρος τις⁸
δρογγάριος (6) γίνεται, ἐκ χωρίου τινὸς ὀρ-
μώμενος, ὃ τὰς Καμάρας ἐπονομάζουσι. Τῷ
δὲ χρόνῳ στανεξανομένης αὐτοῖς τῆς φιλίας
καὶ προσιότητος ἐπὶ τὸ μείζον, ἐπισφίγγειν αὐ-
τὴν ἐτι μᾶλλον ὁ Βάρδας ἠεπέγετο⁹, καὶ δεσ-
μὸν ἐπενοίει στερεὸν τε καὶ ἀρραγῆ. Οὐμίλων
οὖν ποτε τῷ Νικηφόρῳ· « Ἐπειδὴ, (φησὶν)
φίλτατέ μοι ἀνδρῶν, οὕτως ἐκ συνηθείας
ἀλλήλοις συνεκοιμήμεν τε καὶ συνεδέθημεν,
δίκαιον ἦρημαι τὸν δεσμὸν τοῦτον τῆς ἀγάπης
βιαιότερον θῆναι καὶ τελεώτερον καὶ τὰ τῆς
ἀγκιστείας τοῦτω προσθεῖναι ἄμματα, ἵνα δι-
πλῆ συνδεσμούμεθα, μετὰ τῆς συνηθείας προ-
σλαβόντες καὶ τὴν συγγένειαν. » Εἶτα καὶ οὕ-
τως αὐτῷ καταλέγειν ἄρχεται· « Ἔστι τῇ ἐμῇ
F συζύγῳ ἀδελφῇ παρθένος, καὶ ἡ παρθένος σφό-
δρα καλή, οὐ μόνον καλὴ τὴν ὄψιν, ἀλλὰ καὶ τὴν
νοῦν, ὡς ἀντιλαμβάνει· τὸ ἔσωθεν κάλλος τῷ
κάλει τοῦ σώματος. Ταῦτην, εἰ δοκεῖ καὶ
Θεῶ, λῆψαι σεαυτῷ εἰς γυναῖκα, κἀντεῦθεν
λοιπὸν ἄλλον τὴν ἀγάπην τηρήσωμεν, ἐμοὶ
δὲ μελήσῃ, ὅπως ἡ μήτηρ τῆς κόρης πεισθήσεται
καὶ τὸν γάμον τῆς θυγατρὸς κατανεύσει. »
Ἔχεται τὸν λόγον ἠδέως ὁ Νικηφόρος, καὶ
μηδὲν μελήσαντες τῆς Κωνσταντίνου καταλαμ-
βάνουσι καὶ εἰς λόγους ἔρχονται τῇ μητρὶ τῆς
κόρης περὶ τοῦ πράγματος· ἡ δὲ πειθεταὶ καὶ
τὴν θυγατέρα τῷ Νικηφόρῳ συζεύγνυσαι, καὶ
οὕτως ἡ καλλίστη Μαρία οἶκαδε ἐξιόντι τῷ
ἀνδρὶ συνέεται.

Nicephoro
collocatur.

Lemma. — ¹ μὴν φερνοαρίω ἰς' λόγος μα-
βίος V. — ² καὶ μακαρίας add. L.

1. — ¹ (καὶ τέκνα σχ.) om. L.

2. — ¹ ἀποκτείνω L. — ² Κωνσταντινούπολιν L.

(1) Vide Alb. Vogt, *Basile Ier empereur de Byzance (867-886), et la civilisation byzantine à la fin du IXe siècle*, Paris, 1908. — (2) Michael III, « Ebrsius » (842-867). — (3) Theophilus imperator (829-842), S. Theodorae maritus. De

— ³ οὕτων L. omisa a rubricatore prima littera. —

⁴ corr., prius ἐγένετο. — ⁵ τις Νικηφόρος L. —

⁶ ἐπειγετο L. — ⁷ ἀντιλαμβάνει L.

Theophilo eiusque filio Michaelae Passio S Constantini Hiberi c. 2; supra, p. 555. — (4) Vide Comm. praev. num. 3, supra, p. 688. — (5) Ibid., annot. 8. — (6) Ibid., annot. 11.

3.

Eius laudes domesticae.

3. Ἐπει δὲ οὔτε μύρον ἔστι λαθεῖν κινούμενον, κἄν ὅτι μάλιστα κρύπτηται — κηρύττει γὰρ ἡ εὐδοκία αὐτό, — οὔτε ἀρετὴν ἐνεργουμένην — τὰ γὰρ ἔργα ταύτην μὴνύουσιν, — οὐκ ἔλαθεν οὐδὲ ἡ σεμνοτάτη γυναικῶν αὐτὴ τῷ πνεύματι ζέουσα καὶ τῷ κυρίῳ δουλεύουσα. Ταῦτά τοι καὶ θαῦμα τοῖς περιοικοῦσιν ἐτύγχανε καὶ ἐν τοῖς ἀπάντων ἔκειτο στόμασιν· οἳ γὰρ αὐτῆς¹ τὰ σεμνολογήματα εἰκῶν ἦν τῆς παρότητας, στήλη τῆς σωφροσύνης, φιλοθείας ὑπόδειγμα, τύπος ἐλεημοσύνης, τῆς εἰς πάντα εὐλαβείας παρόδειγμα, οὐκ εἶδὲ τις ταύτην ὀργιζομένην εἰκῆ, οὐ θεραπεύουσιν ἐκτείνασαν μύστιγας, οὐ φθελγασμένην ὕβριστικῶς· ἀγαπητὰ σφόδρα τὰ θεῖα ἠγεῖτο σκηνώματα, ὡς δύνασθαι μετὰ τοῦ Δαυὶδ αὐτὴν λέγειν· «Κόριε, ἠγάπησα² ἐσπρέπειαν οἴκου σου καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου.» Οὐκ ἠρέχετό ποτε τιμωρὸν ἢ κενὸν ἀποπέμψαι τὸν οὐτισοῦν τῶν ἀναγκαίων δεόμενον, ἀλλ' ἀπῆλθεν ὁ προσῶν, λαβὼν ἄνευ βουλήτο· τοὺς ἱερεῖς ὡς Θεοῦ λειτουργοὺς καὶ ταμίαις φρικτῶν καὶ μεγάλων μυστηρίων ὑπερβαλλόντως ἐτίμα, τοὺς μοναχοὺς ὡς πατέρας ἑώρα καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ καλὸν χρώμα τῆς αἰδοῦς εἶχεν αὐτῆ ἐπανθοῦν. Ἐὼ λέγειν τὴν ἀγαθὴν οἰκουρίαν, τὴν φιλεργίαν, τὸ περὶ τὴν ἐσθῆτα λιτὸν καὶ ἀπέριττον, τὸ περὶ τὴν τράπεζαν ἐγκρατέες, τὰ ἄλλα, οἳς ἐκείνη ἀνεπιτηδεύτως ἐκέχρητο³. Ἄλλὰ πῶς ἂν παρέλθοιμι τὴν⁴ περὶ τοὺς θεοῦ ναοὺς σπουδὴν; πῶς ἂν παραδοράοιμι τὸν σύντονον δρομόν; πῶς ἂν σιγήσαιμι τὸ περὶ τὰς εἰς Θεὸν⁵ ἠμνοφῶν ἐμμελεῖς καὶ νηφάλιον; Οὐκ ἦν αὐτῆ ἐν τῇ οἰκίᾳ οἶκος εὐκλήριος, ἀλλ' εἰς τὴν καθολικὴν τῆς κόμης ἐκκλησίαν ἐσπέρας καὶ πρωὶ πατὰ τὸν καιρὸν ἐβάδιζεν τῆς συνάξεως· καὶ τὴν προθυμίαν οὐδὲν ἐξέλιπεν, οὐκ ἀερός ἀταξία, οὐ μεταβολὴ τῶν ὥρων, οὐ θέρος θεομότης, οὐ χειμῶνος ψυχρότης, οὐκ ὄμβρος, οὐ νιφετός, οὐ τὸ τῆς ὁδοῦ διάστημα ὑπὲρ τὸ στάδιον ἦν, οὐ ποταμὸς ἐφ' ἐκάστης διαβανόμενος· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις οὐκ ἦν οὐδ' ἀβροχὴ ποδὶ πορεύεσθαι⁶, ἀλλὰ δι' ὕδατος ἔδει διέρχεσθαι. Ἐπ' οὐδενὶ γόνι τούτων ἀπάντων ἢ τὴν ψυχὴν ἀνδρείαν ἐν γυναικίῳ τῷ σώματι φέρουσα κατεμυλακίσθη ποτέ, ὡς ἀπολειφθῆναι τῆς τοιαύτης ἀγαθῆς πορείας, εἰ μὴ νόσος σφοδρὰ διεκώλωνεν. Ἐν μέντοι τῇ ἐκκλησίᾳ σχολάζουσα, οὐκ ἀπλῶς ἀφοσιούται τὴν ἀφιξίω, μέρος δὲ τὴν κρυφῆ ἀπολαμβάνουσα τοῦ ναοῦ, οὐ πρότερον ἐπαύετο γόνυ κλίνουσα, ἕως συγχροῖς τοῖς ἰδρώσιν ἐπὶ τὴν γῆν φερομένοις ἠλέγγετο κάμνουσα. Ὅτι μὲν οὖν σφόδρα φιλόθεος ἦν ἡ μακαρία, δυνατὸν ἐντεθῆεν τεκμῆρασθαι· ὅτι δὲ καὶ περὶ τοὺς ὁμογενεῖς συμπαιθῆς καὶ φιλόανθρωπος ἐχηρημάτισε, παρα-

στήσει τὸ⁷ ἦν ὀρθησόμενον. Ἦκέ ποτε ὁ τοὺς δημοσίους εἰσπραττόμενος φόρος — διοικητὴν (1) οἶδε τοῦτον καλεῖν ἢ συνήθεια — καὶ τοὺς τὴν κόμην οἰκοῦντας κατεῖχε, καὶ εἰς φυλακὴν ἐν στρέβλαις παρεδίδου μὴ ἔχοντας⁸ ἀποδοῦναι τὸ ἀπατούμενον. Τί οὖν ἡ φιλοικτος ἐκείνη ψυχῆ; Ἐπαθὲ τι πρὸς τὴν ἀκοήν, οὐκ ἔφερον οὕτω πάσχειν κακῶς τοὺς τῆς κόμης οἰκήτορας, ἀπειδε πρὸς τὴν ἐαυτῆς οὐσίαν, χρυσίον ἐξήτει πρὸς ἐλευθερίαν τοῖς πάσχουσιν, οὐκ εὗρισκε τοῦτο παρ' ἐαυτῆς, φίλοι κηρώσαν αὐτῆ τὸ ζητούμενον, καὶ λαβοῦσα τὸ δάνειον, πέμπει διὰ τινοῦ ἀνθρώπου χρηστοῦ τῷ εἰσπραττόντι καὶ τοὺς δεσμώτας ἐκλύεται· οἱ δὲ τῆς εἰρηκτῆς ἀπολυθέντες οὐκ ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἕκαστος, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ὄνυσαμένην ἅπαντες ἔρχονται χαίροντες, εὐφημοῦντες, τὴν εὐεργεσίαν κηρύττοντες. Τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτον ἦν⁹ ἐκ πολλῶν καὶ ἀντὶ πολλῶν ἔν ἐν ἀρχαῖς φιλανθρωπίας τεκμήριον. Τί δὲ¹⁰ ἐν τοῖς περιστατικοῖς καὶ τοῖς πειρασμοῖς; Πότερον ἀγεννῶς κατέπιπτε¹¹ καὶ ἐμαλακίζετο, ἢ τὸναντίον¹² γενναίως ἔφερε καὶ ἠνδρῶζετο; ἢ πάντως οὐκ ἦν εἶδος ἀφιλόσοφον εὐρεῖν ἐν αὐτῇ, οὐδ' ἐν ταῖς συμφοραῖς ἐλέγχεσθαι τὴν φιλόθειον; δηλώσει δὲ τὰ ἐξῆς.

4. Τοῦ γάμου καρπὸς αὐτῆ παιδίον ἄρρεν ἐγένετο καὶ τὸ βρέφος Ὀρέστην ὠνόμασεν· πέμπτον δὲ τῆς ἡλικίας ὁ παῖς εἶχεν ἔτος καὶ τῆ τοῦ θανάτου δροπᾶν ἄωρος θεορίζεται. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἔκλειον ἀπαράκλητα καὶ ἀτάκτως ἐκόπτοντο· ἡ δὲ, μήτηρ ἦν, ἐστρέφετο μὲν¹ ὡς εἰκὸς τὰ σπλάγγνα καὶ ἐσπαράττειτο, ἔμενε δὲ καθ' ἐαυτὴν στενάζουσα καὶ εἰς φανερά ἐξέπιπτε δάκρυα, οὐ μὴν καὶ ἄσεμνόν τι ἐπεδείξατο, οὐ τὴν κόμην ἐσπάρειεν, οὐ τὰς παρειὰς ταῖς χερσὶν ἤσχυεν, οὐ τὸν χιτῶνα διέροηξεν, οὐ κόνιν τῆς κεφαλῆς κατεχέατο, οὐ βλάσφημον ῥῆμα προήκατο, ἀλλὰ μικροῦ τὴν φῶσιν ἐνίκησε, καὶ ὅσον δεῖξει ὅτι μήτηρ ἐστὶ τοσοῦτον ἐπιδακρυόουσα, εὐχαριστοῦσα ἦν² τῷ ταμίᾳ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, καὶ ἡρεμία³ φωνῆ καὶ καθεστῶσῃ τῇ διανοίᾳ τὰ τοῦ Ἰωβ μεγαλοψύχως ἐφθέγγετο· «Ὁ κύριος ἔδοκεν, ὁ κύριος ἀφείλετο· ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξε, οὕτω καὶ ἐγένετο· εἴη τὸ ὄνομα κυρίου ἐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας.» Οὕτω μὲν ὑπομονῆς καὶ εὐχαριστίας ἔφερε τὰ συμπίπτοντα· εἰ γὰρ μονογενοῦς υἱοῦ τελευτῆν οὕτω γενναίως ἐδέξατο, τί τῶν ἄλλως ἀλγεονόντων⁴ οὐκ ἂν εὐχερῶς καὶ μετρίως ἤνεγκε;

5. Τί τὸ μετὰ τοῦτο; Δεύτερον ἔσχεν υἱὸν ἡ Μαρία, καὶ τοῦτον Βαρδάνην (2) ὠνόμασεν· εἶτα τὴν ἐπὶ Βιζύης (3) ἐστείλατο, καὶ ἡ αἰτία τῆς μετοικίας τοιαύτη ἦν. Μετὰ τὸν αὐτοκράτορα Βασίλειον Λέων ὁ Σοφὸς καὶ Ἀλέξαν-

VITA

miserico-
dia in
pauperes.

Psalms.25.8.

B

E

pietas.

Filioli
primoge-
niti
funus

invicto
animo
tolerat.

Iob, 1, 21.

Bizyam
migrat,

3. —¹ αὐτοῖς L. —² ἠγάπησα κόριε V. —³ (τὰ ἄλλα - ἐκέχρητο) bis scripserat V. —⁴ τὴν om. L. —⁵ (εἰς Θεὸν) Θεοῦ L. —⁶ πορεύεσθαι V, item infra ἐπάβητο. —⁷ τὸν L. —⁸ ἔχοντας V, L. —⁹ ἐν V. —

¹⁰ dat V non male. —¹¹ κατέπιπτον L. —¹² τὸναντίως L. —¹ στρεφόμενην L. —² οὖν L. —³ ἡρεμία V, ἡρεμία L. —⁴ ἀλγεονόντων L.

(1) Cum diucitin, quod latine dispositor Siciliae dicitur. Ep. Hadriani papae ad Carolum Magnum, ed. W. GUNDLACH, M.G., Epist. t. III, p. 616; spaliarios duos cum diucitin Siciliae, id., ibid., p. 617. Horum igitur «dispositorum» erat vectigalibus colligendis prospicere (Leo VI, Novella 61, ed. C. E. ZACHARIAE a LINGENTHAL,

Ius Graeco-Romanum, t. III, Lipsiae, 1857, p. 157). Isti tamen non solebant ipsi per se a tributariis aes exigere sed per administratos suos, qui πράκτορες dicebantur. Vide I. B. BURY, The Imperial Administrative System, p. 89.—(2) Vide Comm. praev. num. 3, supra, p. 688.—(3) Ibid., p. 689, annot. 1.

-δρος

ΝΥΤΑ

δρος (1) οί τούτων παίδες τήν ἀρχήν διεδέξαντο · ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων ἀρχὸν Συμεὸν χριστιανοῦ μὲν φέρον προσηγορίαν, ἀνὴρ δὲ χρηματίζων αἰμάτων τέλειος, ἐπιστρατεύει τρικαῦτα Ῥωμαίοις καὶ πόλιν φόνον ἐργάζεται. Τότε¹ τούτων ὁ τῆς Μαρίας ἀνὴρ Νικηφόρος ἀριστεύει τοῖς Βουλγάροις μαχόμενος καὶ ψήφω τῶν κρατούντων εἰς τὴν τῆς Βιζύης τοῦρμαν ἐκπέμπεται, καὶ δὴ τὴν πόλιν ταύτην σὺν γυναικὶ² καὶ τέκνοις (2) καταλαμβάνει. Ἐνταῦθα ἡ Μαρία τὸν μὲν τόπον ἡμίφην ἀπὸ κόμης εἰς πόλιν μεταλθοῦσα, τὸν δὲ τρόπον οὐκ ἠμίφην, ἀλλὰ τῆς ἰδίας προθέσεως εἶχετο · χήρῃς τε γὰρ³ καὶ ὄρφανοῖς ἐπήρκει καὶ μοναχοῖς, τοῖς τε ἐν σχολαίοις καὶ τοῖς ἐν οἰκίαις ἐκείνης ἐγκλείουσιν ἐχροῖγει τὰ πρὸς τὴν χρείαν · ἱερεῖ⁴ δὲ τινι συνήθει χρωμένη, διὰ τούτου τῆς ἐκκοσμίας τῶν πέριξ ναῶν ἐπεμέλετο. Ἐν μέντοι τοῦτο μόνον ἠλλοίωσεν, ὅτι μικρὴν τὴν ἐκκλησίαν ἐφ' ἑκάστης ὡς πρότερον κατελάμβανεν, ἀλλ' οἴκοι τὰς προσευχὰς ἐποιεῖτο τῇ τῆς θεομήτορος εἰκόνι προσκλιπτοῦσα καὶ τὰς καταλήλους φθὰς προσάδουσα μετὰ καὶ τῆς βίβλου τῶν ψαλμῶν · καὶ ταύτην γὰρ καλῶς ἠκριβώσατο · τὴν γε μὴν ἠλλοίωσεν ταύτην⁵ οὐδ' ἄρθρα οὐδ' ὄκνος εἰργάσατο, ἀλλὰ σφόδρον αἰδῶς καὶ τὸ μὴ βούλεσθαι ὡς ἐν πόλει πολυανθρώπων πᾶσιν ἀκρίτως δοῦσθαι, ξένοις τε καὶ αὐτόχθοις. Τοῦτο μὲν οὖν⁶ ὡς μόνον καινοτομηθὲν ἐπεσημειώθη, τὰ δ' ἄλλα⁷ ὡς περ σιωπῆς ἀλλήλων χροῦμενα, τὴν ἀριμονίαν ἀκριβῶς ἐσωζεν. Ἦκουσεν ἡ αἰδέμιος τῆς τοῦ σωτήρος φωνῆς · «Μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων,» καὶ τοὺς ἐκείνων ἀγγέλους τῆς περὶ αὐτοῦς κηδεμονίας ἔχειν ἠπέλεγχο μάργουρας. Ἀμέλει κἂν οἰκέτης⁸ προσήλθεν ἀλλότριος ἢ τι, χροῖμα δεσποτικὸν ἀπολωλεκῶς ἢ σκεῦος συντριμῆς, ἐλάμβανεν ὅπερ ἀπόλεσε καὶ πρὸς τὸν οἰκεῖον⁹ δεσπότην ἐπανήγει χάριον, οὐ πληγὰς τινὰς δεδοικῶς οὐδὲ μίστιγας. Καὶ θεράπωντας δὲ καὶ θεραπευτὰς τὰς ἐκείνης <οὐχ¹⁰> ὡς δούλους εἶρα, καὶ ὡς οἰκεῖον μελῶν ἐφέεδετο, σφῶς ἐκείνην κροῖουσα πάντα τὰ ἐκ Θεοῦ καὶ τὴν ὁμοτιμίαν λογιζομένη τῆς φύσεως καὶ δ, τι περ ὅσα καὶ χροῖσιν ἢ ποσὶ τοῖς δούλοις κροῖήμεθα καὶ τὰς ἐντελεῖς μάλιστα καὶ δυνατοῦστέρας διακονίας αὐτοὶ πολλὰκις ἠρεμοῦντες δι' ἐκείνων ἀνόμεν · διὰ ταῦτα καὶ μαστίζειν οὐκ ἠθέλεν, καὶ τρέφειν καὶ θάλπειν ἔσπευδε¹¹ · τοῖς γε μὴν ἐπιδημοῦσι τῶν ξένων οὐκ ἐπιζυγοῦσθαι τὰς θύρας ἐκέλευεν, ἀλλ' ἀναπεπταμένως αὐτοὺς ἐπεδέχετο, καὶ δαυιλῶς δεξιονομένην χάριον ἐξέπεμπε. Καὶ μοναχοὶ δὲ ἐπαρέβαλον, βαβαὶ τῆς τιμῆς, βαβαὶ τῆς φιλοφροσύνης · ὡς ἀγγέλους Θεοῦ ἄσθεν κατιόντας, ἐδλογίαν κομίζοντας, οὐράνια δῶρα φέροντας οὕτως ἐδέχετο, οὕτως ἐτίμα, οὕτως ἀσμένως ἠσπάζετο. Ἀλλὰ τοιαύτη μὲν περὶ τοῦς ἄλλους ἐδῆσαντο · αὐτὴ δὲ ἀτημελῶς εἶχε περὶ ἑαυτὴν καὶ κόσμον μὲν ἠγείτο τὴν ἀκοσ-

ubi virtutibus omnibus clarescit.

B

Matth. 18, 10.

C

μίαν, τὸ δὲ κομίσθαι χροῖσῶ ἢ ἱματισμῶ D κατὰ τὴν μεγάλην τοῦ θεοῦ Παύλου παραίτησιν 1 Tim. 2, 9. ἀπεπέμπτο, τῇ ψυχῇ δὲ τὰ χροῖσῶ καὶ τοὺς διαφανεῖς καὶ τιμίους λίθους καὶ τὰς λαμπρὰς ἐσθήτας διὰ τῆς τῶν πενήτων χροῖσῶ παρετίθετο · ὅσα γὰρ εἰς κλήρον αὐτῇ προσήρμοσε, πάντα τοῖς ἄνω θησαυροῖς ἐναπέθετο, μηδὲν τοῖς τέκνοις καταλιποῦσα · τῶν γε μὴν τοῦ ἀνδρός οὐκ ἤγνωτό τί ποτε, ἵνα μὴ τὰ κατ' αὐτὴν ἐκπύουσα γένηται καὶ ὡς εἰκὴ σπαθῶσαν αὐτὴν αἰτιάσθαι καὶ ταραχῆς ἐμπλήρη τὸν οἶκον. Τὰ δὲ περὶ τὴν διαίταν, εἰ μὲν παρῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς¹², τὰς τεσσαρακοστὰς μόνον αὐτῇ ἐνήστευεν · εἰ δὲ στρατενόμενος ἀπεδήμει, καὶ τὸν ἄλλον ἅπαντα καιρὸν κροῖοφραγίας ἀπέχετο, προφάσει μὲν διὰ τὴν τοῦ ἀνδρός ἀποθνήσκουσαν, τῇ δ' ἀληθείᾳ διὰ τὸ τῆς νηστείας ὀφέλιμον. Πρὸς μέντοι τὸν οἶκον καὶ φύσει πως διεβέβλητο κατὰ τινὰ τοῦ σώματος κροῖσιν καὶ ἰδιότητα, ὡς νησιόθεν αὐτοῦ μὴ γέσασθαι.

6. Ταῦτα τῆς μακαρίας τὰ κατορθώματα · Ἀλλοτε filio orbata, ταῦτα τῆς θανασιῶς ἐκείνης τὰ προσηύματα, ἐφ' οἷς οἱ μὲν ἀκούοντες ἢ ὁρῶντες ἐξίσταντο, ὁ δὲ Θεὸς ἐδοξάζετο. Τελευτήσαντος δὲ αὐτῆ καὶ τοῦ δευτέρου παιδός, φέρεται μὲν ἐχρηστώτος τὸ πάθος · οὐ πολλὰς δὲ καιροὺς παρήλθε, καὶ συλλαμβάνει πάλιν καὶ τίθει διδόμενος, καὶ τι ξένον ἐσθῶς περὶ τοὺς τεχνήντας ἐρένετο. gemellos parit Ὁ μὲν γὰρ πρωτότοκος, ὁ καὶ Βαάνης (2) κληθεῖς, ἀπὸ τοῦ δεξιῶ ὄμων οἶά τινὰ ζῶντων εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν διατείνουσαν εἶχε κατὰ διάμετρον · ὁ δὲ μετ' αὐτὸν τεχνεῖς, Στέφανος δὲ ὀνομασθεῖς, ἀπὸ κροῖσῆς μέγιστος ὄμων διαζωσμά τι περιεβέβλητο κατακλίθων. Ἐδόκει δὲ ταῦτα τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ οὐκ ἀσύμβολα, καὶ διεπόρον τί ἄρα καὶ βούλεται τὰ ὀρώμενα. Ἡ μὲν οὖν μήτηρ τὸν μὲν στρατιώτην, τὸν δὲ μοναχὸν ἔσειθαι προηγόρευσεν · ὁ δὲ πατὴρ τὸν μὲν πρωτότοκον καὶ αὐτὸς εἰς στρατιώτην ἐγκαταλέγει ἔφησε βούλεσθαι, τὸν δ' ἕτερον γραμματιστῆ παραδοῦναι καὶ τὰ εἰς λόγους δεξιῶν ἐργασάμενον¹ τοῖς περὶ τὰ βασίλεια τρεφομένοις ἐναριθμῶν ἐλεγεν. Ἡ δὲ μακαρία ταῦτα μὲν εἶπεν · «Ὡς ἂν οἰκονομῆση Θεός, ἄγνοιο · ἐγὼ μὲν τὴν ὀπιτέρω ἐσομένην ἔκβασις ἐπ' αὐτοῖς, οὐκ ἂν θεασαίμην · ἀπελευσόμεναι γὰρ, οἶμαι, ἐντεῦθεν πρὶν ἢ ταῦτα γενέσθαι.» Ὅτι δὲ κατὰ τὴν ἐκείνης ἐξέβη πρόρρησιν καὶ ὁ μὲν τῶν παιδῶν ἐς² στρατιώτην, ὁ δὲ ἐς³ μοναχὸν παρήγγειλε, προῖον ὁ λόγος δηλώσει.

7. Ταύτης μὲν τῆς οὕτω βιοῦσης τὸν τρόπον καὶ οὕτω παρὰ πάντων ἐπανουμένης, ὁ τὸν Ἰωβ μὲν πρότερον⁴, τὸν δὲ Πέτρον⁵ ἐξαιτησάμενος ἕστερον, ὁ τὴν ἡμετέραν πτέρην τερῶν καὶ τῆς ἐν βίῳ πορείας τὸ τέλος ἐπιτηρῶν μάλιστα, ἐξαιτεῖται καὶ τὴν μακαλίαν, ὡς εἶπκε, καὶ ζητεῖ τὴν κατὰ Θεὸν αὐτῆς πολιτείαν ὑποσκελισαί καὶ περιτρέφει τὰ διαβήματα καὶ τὴν κατευθυνομένην ταράζει τρέ-

Allo te filio orbata, gemellos parit ominosa nota signatos.

Supremo diaboli conatu Gen. 3, 15.

5. —¹ ὅτε V omisso τ a rubricatore. —² γυναιξί L. —³ om. L. —⁴ ἱερεῖς L. —⁵ (ταύτην - ταύτην) om. L. —⁶ om. L. —⁷ ἄλλα V. —⁸ ἰκέτης L. —

9 om. L. —¹⁰ om. V, L. —¹¹ ἠθέλεν L. —¹² L, om. V. 6. —¹ ἐργασάμενος V. —² εἰς L. 7. —¹ πρότερον μὲν L. —² (τ. δ. H.) om. L.

(1) Leo VI, cognomento Sapiens (886-911), et Alexander, qui nomine magis quam re fratri suo primum in regno consociatus (886-904), Leo-

ni superstes, Constantini eius filii brevi tempore (911-912) tutor fuit. — (2) Vide Comm. praev. num. 3, supra, p. 689, annot. 2— (3) Ibid., p. 688.

-βον.

A βοη. Καὶ δὴ τοιοῦτόν τινα τελευταῖον πειρασ-
μὸν τῆ σεμνοτάτῃ γυναικῶν ἐπιφέρει, ἐφ' ᾧ
καὶ τὸν βίον καταλείπει καὶ πρὸς τὴν ἀγῆρω
ζωὴν μετατίθεται. Ἀλλὰ μοι σκοπεῖτε τὴν
κακοφυλίαν τοῦ πειραστοῦ καὶ δεινότητα καὶ
δπως τὸν μείζονα πειρασμὸν καὶ ἀφόρητον οὐκ
ἐν ἀρχῇ, ἀλλ' ἐπὶ τῷ τέλει προσήγαγεν· οὗτος
γὰρ ὁ τρόπος τῆς ἐκείνου τέχνης καὶ μεθοδείας
τὰς δομιντέρας πείρας καὶ ἰσχυροτέρας³ ἐν
ἐσχάτοις ταμεινεσθαι καὶ μετὰ πάσης ἐπάγειν
μηχανουργίας, ἵν' ὅταν ἀπονήσῃ τοῖς προλαβοῦσι
τεχνάσμασι, ἐπαγαγὼν μετὰ ταῦτα τὸ κραταιό-
τερον, ἠτήρησεν καὶ παραστήσῃται. Ὁ μὲν οὖν
τοιοῦτός ἐστι καὶ οὐδέποτε τῆς ἐαυτοῦ ἐπιλή-
σεται πανουργίας· ὁ δὲ τῶν δυνάμεων κύριος
οἶδε τοὺς ἐαυτοῦ καὶ πατεῖν αὐτὸς ποιεῖ ἐπὶ
πάσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθροῦ, ὀλίγηρον αὐτὴν
τιθεὶς τοῖς ἐνδυναμωμένοις ἐν τῷ κράτει τῆς
ἰσχύος αὐτοῦ· καὶ τὸ θαυμάσιον, ὅτι καὶ γυ-
ναῖκες ἀπαλαί τὸν ἐγκαυχόμενον νικᾷ⁴ τὴν
ἐπ' οὐρανὸν διαπαίζουσιν. Ὅσπερ οὖν καὶ
ἡ τελεία αὐτῆ περιστερᾷ, ἣ ὅλη ἀγομένη τῷ
πνεύματι, ἐν ᾧ καὶ τοὺς βρόχους ὑπερτίσσα
τοῦ ποτηροῦ, οὐ συνελήφθη τῷ πειρασμῷ· ὁ
δὲ ἦν ἡ⁵ βαρυντάτη συγκοφαντία, ἣ καὶ ἄνδρας
ταπεινοῦσα κατὰ τὴν παροιμίαν, ἦν οὐδὲ ὁ
πολύτλας Ἰὼβ μετρίως ἠνεγκεν, εἰ καὶ μὴ ἐπὶ
τοῖς αὐτοῖς ἢ συγκοφαντία. Τίνας δὲ καὶ οἱ
πλέξαντες; Οὐκ ἄλλοι, ἀλλ' ἀδελφοὶ τοῦ τῆς
Μαρίας ἀνδρός, — Ἐλένη καὶ Ἀλέξιος⁶ αὐτῶν
τὰ ὀνόματα — οὗτοι τὴν σώφρονα πρὸς αὐτὸν
διαβάλλουσιν (ἢ Ἀγκυτῖα, φασί, τὸν Ἰωσήφ)
ὡς τὸν οἶκον κενόουσαν καὶ Δημητρίῳ τῷ οἰκέτῃ
συμπερομένην. Ἐδέξαστο τὴν διαβολὴν ὁ ἀνὴρ,
ἀληθῆ γενόμενος εἶναι καὶ οὐκέτι λοιπὸν εἰρη-
νεύειν ἤθελε πρὸς τὴν σύζυγον. Ἰδία μὲντοι
ταύτην καλέσας· «Ὁδὲ καλῆ (φρσίν) ἢ ἀκοή,
ὧ γνῶναι, ἦν περὶ σοῦ ἀκούω.» Τῆς δὲ τυχομέ-
νης, καὶ τίς ἢ ἀκοή καὶ παρὰ τίνος ταύτην ἐκε-
νος⁷ ἀκούσειεν· «Ἀδελφοὶ μὲν (εἶπεν) οἱ
ἀπαγγελίαντες, κένωσις δὲ τῆς οἰκίας ἐστὶ τὸ
ἀπαγγελθῆναι, καὶ τὸ δεινότερον, μοιχεία σὴ⁸
πρὸς τὸν οἰκέτην Δημήτριον.» Ἦκουσεν ἡ
σεμνοτάτη τὸ αἰσχιστον τοῦτο ῥῆμα καὶ βύ-
θιον τι καὶ περιπαθεὶς στενάξασα καὶ δακρῶν
τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήσασα· «Ὀμοῖο ἀπώλειεν
(εἶπεν) ἐξ ἀνθρώπων ἡ πίστις. Εἰ κάμοι πιστεῦ-
σθαι ἀπολογουμένη ἐφ' οἷς διαβέβλημαι σή-
μερον, εἰ μὴ ἐκατέρας τὰς ἀκοῶς τοῖς κατεπισθῶ-
σιν ἐκδέδωκα, ἀλλὰ θατέραν ἐμοὶ τετήρηκας·
οὐκ οἶδα ταῦτα τὰ πράγματα ἐφ' οἷς ἐπλάσθη
τὰ ῥήματα⁹· οὐκ οἶδα κοίτην ἀνδρός εἰ μὴ
τὴν σὴν, ἀνερ γλῆκῦτατε, ᾧ νομίμως συνεζύ-
γη, ᾧ παρὰ τῆς μητρὸς ἐξεδόθη, καὶ οὐ¹⁰
μόνον τὴν ὁμιλίαν ἐγνώρισα. Ἡδέως δ' ἂν
καὶ ταύτης ἀπειχόμενος ἐγὼ, εἶπερ ἐξῆν καὶ ὁ
θεῖος νόμος ἐπέτρπε· νῦν δὲ οἶδα ὅτι οὐκ ἐξου-
σιάζω τοῦ σώματος, ἀλλὰ σὸ μου εἰ¹¹ κεφαλῆ,
κἂν σοὶ μὴ δοκῇ¹². Καὶ ταῦτα μὲν ἀπολογοῦ-
μαι περὶ τῆς ἀποφύμου διαβολῆς, καὶ τὸν πάντα
βλέποντα ὀφθαλμὸν καλῶ μάστρα, ὡς οὐκ
ἤσχηνα ἑμάντην οὐδὲ τὴν σὴν κοίτην ἠδίκησα.

³ καὶ ἰσχυροτέρας πείρας L. — ⁴ νικᾷ V. — ⁵ om. L. — ⁶ Ἀλέξιος καὶ Ἐλένη L. — ⁷ om. L. — ⁸ σοὶ L. — ⁹ (οὐκ οἶδα - τὰ ῥήματα) bis scripserat V. — ¹⁰ σου L. — ¹¹ ἢ L. — ¹² κἂν σοὶ μοι δοκοῖ L. —

Πρὸς μὲντοι τὸ «σκορπίζειν τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ»,
αὐτοὶ λεγέτωσαν οἱ κατήγοροι, τίς ἢ διαπάνη
καὶ ποῦ καὶ περὶ τίνα· κἂν μὲν γὰρ σπαταλῶ-
σαν καὶ τρυφῶσαν καὶ βλακευομένην ἐροῦσι
ταῦτά με¹³ διαπανῶν καὶ τὰς ἀποδείξεις ἐναρ-
γεῖς καὶ τεκμηριώδεις παράσχοσι, καὶ αὐτὸς
ἐπιτίμησον· ἐκδέξομαι δὲ καὶ τὴν θείαν καὶ
ἄφικτον ἀνταπόδοσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρί-
σεως. Εἰ¹⁴ δὲ ταῖς χρεῖαις τῶν ἁγίων κοινο-
νοῦσα καὶ πεινῶντας τρέφουσα καὶ τὸ ἐνδεὲς
τοῖς πένθει παραμυθουμένη, κοινὴν τὴν σω-
τηρίαν ἐν αὐτῷ καὶ σοὶ πραγματεύομαι, ὅτι
καὶ κοινὸς ἡμῖν ὁ βίος· ἀρὰ γε ζημίαν κρινού-
μαι τὸν σκορπισμὸν ἢ κέρδος καὶ σπέρμα πο-
λύχρον ἀναδιδόν τὸν καρπὸν;»

8. Πρὸς ταῦτα ὁ Νικηφόρος· «Ὁδὲ ἐγὼ (εἶ-
πε) τὴν εἰς τοὺς δεομένους φιλοτιμίαν κωλύω·
οἶσθα γὰρ ὅτι οὐδέποτε τὴν σὴν προθυμίαν
ἀνέκομα· τὸ σφόδρα μὲντοι ἀφειδὲς¹ αἰτιώ-
μαι καὶ μεγαλόφρονον, μήπως τὰς τῶν ἄλλων
ἐνδείας οὕτω θαυμάσιως θεραπεύοντες εἰς παν-
τελῆ πτωχείαν ἡμεῖς κατανήσωμεν.» Ταῦτα
εἰπὼν καὶ ἀκούσας, τὴν ὁμιλίαν διέλιπε, τοῖς
κατήγοροις μᾶλλον ἢ τῇ συζύγῳ τὸν νοῦν προσ-
θέμενος. Ἐντεῦθεν λοιπὸν καὶ τῷ κοιτῶνι τῆς
μακαρίας παρακατέστησε φύλακας καὶ τὰ κατ'
αὐτὴν ἐπιμελῶς ἐξήχριαζε· καὶ ποτε θεραπευ-
νίδα τὴν μάλιστα γνησίαν ἐκείνην, ἐφ' ἧς καὶ
τὴν ἐπιθεσίαν ἐδέχετο, κελύσας ἀχθῆναι,
ἐπεὶ δὴ καὶ παρέστη, σύννον ἐγκαταστήσας
τὸ ἐπισκήριον καὶ λοξήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς· καὶ
τὴν φωνὴν τραχύνας, ἀγρίῳ καὶ βλέμματι καὶ
φθέγματι ἠρώτα περὶ τῆς δεσποίνης, αὐτὴν
καὶ ἀποκτενεῖν ἠπέλει, εἰ μὴ τὸν μοῖχον αὐτῆς
ἀπαγγεῖλειεν. Ἐκείνη δὲ δούλη μὲν οὐσα τὴν
τύχην, οὐ δούλη δὲ τὴν προαίρεσιν, ἀλλ' ἐλευ-
θέραν ἔχουσα τὴν ψυχὴν, οὐ δειλίᾳ προδόδοκε
τὴν ἀλήθειαν οὐδὲ τῆς δεσποίνης διὰ τὴν ἀπει-
λίην κατεψεύσατο, ἀλλὰ παρηγοίας πρὸς τὸν
δεσπότην ἐφθέγγετο ῥήματα· ἔφη γὰρ· «Ἡ
ζωὴ καὶ ὁ θάνατός μου ἐν ταῖς χερσὶ σοῦ ἐστι,
κύριε μου, σήμερον, καὶ πρὸς τὸ παθεῖν ἐγκει-
μαι· πᾶν ὅ,τι καὶ βούλοιο· τῆ μὲντοι δεσποίνῃ
φαῦλον οὐδὲν ἐγὼ σύννοια οὐδ' ἄλλον λόγοντος
ἤκουσα.» Ὁργῆς ἐπὶ τούτοις ἐκείνος ἐπλήσθη
καὶ τὴν δούλην ἐπὶ τῆς γῆς ἐκταθεῖσαν² ἰ-
σχυρῶς ἐκέλευε τύπτεσθαι· ἐπεὶ δὲ καὶ ἱκανῶς
μαστιχθεῖσας³, οὐδὲν πλέον εἶχε μαθεῖν, ἀνε-
θῆναι μόλις ταύτην⁴ ἐπέτρεψε. Ταῦτα ἰδοῦσα
ἡ μακαρία καὶ τὴν τοῦ διαβόλου κατ' αὐτῆς
ἐπιγνοῦσα μανίαν⁵, πρὸς τὰς μοναζούσας καὶ
τοὺς μοναχοὺς ἀποπέλλει, οἷς διηκόνει, καὶ
τὰ καθ' ἐαυτὴν ἐκκαλύψασα ἠξίον διὰ τὴν κατὰ
Θεὸν ἀγάπην τὴν ὑπὲρ αὐτῆς εὐχὴν ἀναδέξα-
σθαι· καὶ αὐτὴ δὲ κατὰ τοῦ πειρασμοῦ ὀλιζο-
μένη, τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει πρὸς τὸν δυ-
νάμενον ῥύεσθαι μετὰ δακρῶν ἔλεγεν· «Ὁ
Θεός, εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσσχε· κύριε,
εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον», καὶ τῶν συγκο-
φαντῶν ὑπερηχέτο, ἀφελθῆναι αὐτοῖς τὴν ἀ-
μαρτίαν ἐδέετο. Ἐπεφύει δ' αὐτῇ καὶ ἕτερος
κατήγορος, — Δρόσος τοῦτῳ τὸ ὄνομα, — ἐν

¹³ ταῦτα μὲν L. — ¹⁴ ἢ V. — 8. — ¹ ἀφειδὲς L. — ² ἐγκαταθεῖσαν L. — ³ μαστιχθεῖσας V. — ⁴ μόλις add. L. — ⁵ καὶ τὴν add. L.

VITA

Rom.12,13.

a se depel-
lere potest;

E

cuius mul-
tiplicem
sacvitiam

F

patienter
tolerat.

Psalm.69,2.

ἐπὶ

VITA
Iustis
Mariae
querelis
vir exas-
peratus
in eam
irrupit;
quae, dum
aufugit,
humi lapsu
allisa

ἐπὶ τῆς ἐαυτοῦ⁹ οἰκίας κατέστησεν ὁ κοῦφος ἐκεῖνος καὶ ἠρόνως ἀπὸ τῶν αὐτῶν καθάπερ τὰ κενὰ τῶν ἀγγελίων φερόμενος· ἐπέστησε δὲ καὶ τῇ συζύγῳ τούτου φροσόν, τηρεῖν αὐτὴν⁷ ἐπιμελῶς ἐντειλάμενος, μεθ' οὗ καὶ τινὰ τῶν θεραπειῶν, ἧ καὶ τὸ ταμιεῖον πιστεύσας, πάντα τρόπον λυπεῖν τὴν μακαρίαν ἐκέλευσε, κἂν λαβεῖν τι βοῦλοιο, μὴ ἐφιέναι, κἂν αἰτήσοιτο, μὴ δίδοναι. Τούτοις τοῖς λυπηροῖς καὶ ἄρρωστία προσετέθη⁸ τοῦ σώματος καὶ ἡ σέντροφος τοῦ στομάχου ἐπετάθη ἀσθένεια, ὅφ' ἧς μάλιστα καὶ συνεχῶς κακῶς ἔπασχε, ὀδύνας τε⁹ καὶ ἀηδίας ἐφίστατο· καὶ ὅτε δὲ¹⁰ ὁ τῆς ἐκδημίας ἐπέστη καιρὸς, τοῖς τοῦ στομάχου κακοῖς ἐτρέχετο· συνέπεσε δὲ τηρικαῦτα καὶ τι¹¹ τοιοῦτον.

9. Παρῆν μὲν ἡ κυριακή, καθ' ἣν τὴν τῶν κρεῶν ἀποχὴν οἱ χριστιανοὶ ποιοῦμενοι πρὸς τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστήν ἐτοιμάζονται· ὁ δὲ ἀμελείκτος ἐκεῖνος ἀνηρ οὐδὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν συνεστιαθῆναι τῇ συζύγῳ ἠθέλησεν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων ἐσθίων διετέλει καὶ πίνων· τὸ δὲ πρᾶγμα λυπηρὸν ἔδωκε τῇ μακαρίᾳ, καὶ ταῖς παρούσαις γυναιξὶν ὁμιλοῦσα ἔφη· « Ἰδοὺ ἡμέραι τῆς ἐγκρατείας ἐπέστησαν, καθ' ἃς τὰ προστριβέντα ἡμῖν μοιόσημα ἐν μετανοίᾳ καθαίρομεν· πῶς οὖν ἡ τοῦ ἔμοῦ συζύγου δεκτὴ ἔσται νηστεία καὶ προσευχὴ ἀκατάλακτα ὀνομαίνοντος καὶ τὴν κενὴν ἔχθραν φυλάττοντος ἄντων; Ἄλλ' οὐαί σοι, πονηρὸ καὶ βασκανέ, καὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ἐχθρὸ καὶ Θεοῦ ἀλλότριε Σαταν· σὸν τοῦτοτὸ ἔργον τοῦ τὰς καρδίας σκληρόντορος. » Ἐπεσεν ὁ λόγος οὗτος εἰς ἀκοὴν τινος χαιρεκάκου, ὃς δὴ καὶ δραμῶν οὐχ ὡς ἤκουσεν οὕτως τῷ Νικηφόρῳ ἀτηγγεῖλεν, ἀλλ' ὡς ἔμελλεν ἐκεῖνον ἐρεθίσαι καὶ τὸν θυμὸν ἀνεγείρειν μελίζονα· « Ἡ συζύγος γὰρ (φησὶν) οὐδὲ χριστιανὸν εἶναι σε τίθεται οὐδὲ χρηστὰς ἔχειν ἐλπίδας, αὐτῇ μὴ καταλαττόμενον, ἀλλὰ Σατανᾶν ἀντικρὺς ὀνομάζει, τὸν ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνον καὶ Θεοῦ ἀντικείμενον¹. » Ταῦτα ἐκεῖνος ὡς² ἤκουσεν, ἐκινήθη μὲν κατ' ἀ-
C τῆς, ἐπέσχε δ' ὁμοῦς ἐαυτὸν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, αἰδεσθεὶς τοὺς παρόντας καὶ τὴν ὀμίην ἐπι-
κόπτοντας. Τῇ δὲ ἐξῆς περὶ τὸν ὄρθρον λαβὼν φραγγέλιον, εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτῆς καὶ ἀνεῖσας — ἡ γὰρ φωταγωγὸς ἀπομένη τευχάνουσα³ τῆς θείας εἰκόνας τῆς θεομήτορος τὸ ἐν τῇ οἰκίᾳ σκότος διέλυε καὶ φαίνεσθαι τὰ ἔνδον ἐποίησε, — ὅφ' τὴν μακαρίαν ἐπὶ τῆς κλί-
νης κειμένην καὶ βρέφος ἐν ταῖς ἀγκάλαις φέ-
ρουσαν, καὶ τῆς κόμης αὐτῆς δραξάμενος εἴλακε καὶ ἐτυπτεν ἀφειδῶς, ἕως τις τῶν παρεστῶ-
των παίδων δραμῶν τοῖς ἔξω μὴνεί, καὶ τινες εἰσιόντες μόλις αὐτὸν ἐξ αὐτῆς ἀπέσπασαν.

10. Αὕτη δὲ τὰς χεῖρας ἐκείνου διαφρυοῦσα καὶ πρὸς μέρος τι τῆς οἰκίας μεταβαίνειν ὀρ-
μήσασα προσπαταίει τοὺς πόδας καὶ συμποδί-
ζεται καὶ τὴν κεφαλὴν τραυματίζεται. Τριῶν δὲ αἰτιῶν συνδραμόντων⁴, ἀσθενείας καὶ λύπης καὶ πληγῆς, παρὰ φύσιν θερμαίνεται καὶ τῇ

κλίμῃ ἐαυτὴν δίδωσι καὶ μετὰ δεκάτην ἡμέραν τῆς νόσον κραταιωθείσης, τάδε δηλοῖ τῷ ἄν-
δρῇ· « Εἰ βοῦλει, κύριε μου, ζῶσαν⁵ ἔτι με τὴν ἀθλίαν ἰδεῖν, ἔλθε καὶ ἀλλήλους ὀφόμεθα. » Ἐπεὶ δὲ καὶ ἦλθεν· « Ἐγὼ μὲν ἤδη ἐκλείω, (φησὶν πρὸς αὐτόν), καὶ τοῦτο δεδήλωκέ μοι καθ' ἔπνοος ὁ κύριος, τὰ δύο μοι πέμψας παιδία ἐκατέρας χειρὸς λαμβανόμενα καὶ πρὸς τὸν καλοῦντα βασιλεῖα χειραγωγεῖν ἐπισχυόμενα. » Ὅ δὲ ταῦτα ἀκούων κλαίειν ἐπέβαλε, κἀκείνη τὸν λόγον πάλιν ἀναλαβοῦσα· « Ἰδοὺ (φησὶν) ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, ἐν τῇ νόσῳ ταύτῃ τελειοῦ-
μαι καὶ πρὸς τὸν κοινὸν δεσπότην μελίσταμαι· σὺ δὲ εἰ καὶ μὴ πρότερον, ἀλλὰ ἔτι γούν⁶ δέ-
ξαι⁴ τὰ ἐμὰντῆς, ἀληθῶς ταῦτα ἀπαγγελλούσης μου. Ὁδὲ καλῶς ὑπὸ τῶν σκροφαντοῦντων με παρημέχθῃς καὶ ἀκοῆν παρεδέξω ματαίαν. Μάρτυς μου κύριος, ὃς εἰς χεῖρας τὴν ψυχὴν παραθήσομαι· οὐκ οἶδα τὸ πονηρὸν ἐκεῖνο ὄη-
μα· ἂ οὐκ ἔργον ἠρωτήθην· ἔξελε τῆς καρδίας τὴν φαῦλην ἐτόνοιον καὶ χαιρε καὶ σφύζον μετὰ τῶν τέκνων. » Ταῦτα εἶπε καὶ τὴν χλαμῦδα τῶν ἐαυτῆς ὤμων περιελούσα καὶ τινὰ τῶν οἰκείων καλέσασα, πωλήσῃ ταύτην καὶ ἀποδοῦ-
ναι τοῖς χρεώσταις τὸ χρῆμα ἐκέλευσε, εἰποῦσα καὶ τῶν δανειστῶν τὰ ὀνόματα καὶ ὅσον ἐκάσ-
τω τὸ ὀφειλόμενον. Ὅ δὲ συζύγος· « Τὴν μὲν χλαμῦδα (ἔφη) τοὺς παῖδας ἔασον ἔχειν, ἐγὼ δὲ πᾶσαν τὴν ὀφείλην τοῖς δανεισταῖς ἀποτίσαιμι. » Καὶ δὴ τοῦτο αὐτῆκα μάλα πεποίηκεν. Ἐπεὶ δὲ καὶ ταῖς ἐν τῇ πόλει ἐπιφανέσι τῶν γυναικῶν ὁ ταύτης ἐγγίζων ἐγνώσθη θάνατος, αἱ μὲν παρήσαν πᾶσαι, ἡ δὲ ταύτας ἰδοῦσα καὶ ἀσπασα-
μένη καὶ μικρὸν τι προσομιλήσασα, τελευτᾷ· « Ἰδοὺ (φησὶν) ὁ οὐρανὸς ἀνοίγεται, καὶ φῶς ἄρρητον βλέπω καὶ στέφανον αἰωρούμενον· » καὶ τούτοις συναπέθλη τοῖς ὀήμασιν.

11. Εἶτα κλαυθμὸς πολλὸς καὶ κοπετὸς ἀνε-
ρρήγνυτο, ὁ μὲν ἐκ τοῦ συζύγου ὁ δὲ παρὰ τῶν γυναικῶν ἐγειρόμενος· τοῦ δὲ θρήνου κατασ-
γασθέντος, τὰ¹ ἐπιτάφια λουτρά ἡτοιμάζετο². Πρὶν ἢ δὲ ταῦτα τῆς μακαρίας προσαχθῆναι τῷ σώματι, ἐδώκα τις ἐκεῖθεν³ ἡδέια ἐφέρετο καὶ πάντα τὸν³ τόπον ἐπλήρωσεν, ὥστε θανμά-
ζειν τὰς συνδραμούσας γυναικας καὶ σκεῶς ἐκλογῆς ὀνομάζειν τὴν ἐκοιμήσασαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ λουτρά προσήχθη καὶ ἡ χρεῖα τὴν ἐντάφιον ἐσθῆτα ἀπῆται, ἐνταῦθα⁴ τῷ ἄνδρῳ τὸ τῆς συζύγου περὶ τὸν ἔλεον γνωρίζεται ἀπλη-
στον καὶ ὅτι μὴδὲν ἐκείνη πλὴν τοῦ τελευταίου χιτῶνος ἐαυτῇ καταέλοιπε· πρόσσεισι γὰρ αὐτῷ παιδίσκη — Μαρίνα⁵ τὸ ὄνομα — καὶ μὴδὲν εἶναι λέγων παρ' ἐαυτῇ χιτωνίσκον ἢ ὀθονίον τι τῇ μακαρίᾳ συνταφρῶμενον· τοῦ δὲ ἀποροῦντος⁶ καὶ ζητοῦντος, τί ἄρα τοσαῦτα γέγονε καὶ ποῦ δεδαπάνηται, ἡ παιδίσκη τῷ λόγῳ ἐπιδακρόσασα· « Ἐπὶ τούτοις (φησὶν) ἀπορεῖς, ὦ κύριε μου, καὶ ὅτι μὴ δευτέρον ἔστι τῇ ἐμῇ κυρίᾳ θανμάξεις ἱμάτιον εἰ μὴ τοῦτο, ὃ ταύτην λούοντες περιέδωκαμεν⁷· οὐκ ἦν⁸ ἐκεῖνης τῆς φίλωνθρόπου ψυχῆς ἰδεῖν γυμνὸν καὶ περιδεῖν, οὐκ ἦν θεάσασθαι πένητα καὶ

animo
linquitur.
Marito in-
nocentem
se pro-
testatur,
Psalm.
34, 11.
rebusque
omnibus
compositis
placide-
moritur.
In eius
junere
virtutes
eius
patescunt.
Act. 9, 15.
Paenitentia
marito
παριδεῖν

⁶ αὐτοῦ L. — ⁷ αὐτὸν L. — ⁸ προσετίθη L. — ⁹ καὶ ἀσθενείας add. L. — ¹⁰ om. L. — ¹¹ om. L.
9. — ¹ (ἀλλὰ - ἀντικείμενον) om. L. — ² om. L. — ³ τευχάνη L.
10. — ¹ συνδραμόσων expectaveris. — ² ὄσα L. — ³ om. L. — ⁴ με add. L.
11. — ¹ om. L. — ² ἐτοιμάζετο L. — ³ om. L. — ⁴ ἐνταῦθα V. — ⁵ Μαρίνα L. — ⁶ ἀποροῦτος om. V. — ⁷ περιενδύσαμεν L. — ⁸ om. L.

VITA.

A παριδεῖν· ἐν τοῖσις ἐκεῖνα τὰ πολλὰ κεκένωται, ἐν τοῖσις ἐσκόπισται. Σὺ δὲ μοι⁹ ζῆτῶν ὀθῶνα καὶ χιτῶνα πῶς οὐ περιεργάζῃ τὰ τιμιώτερα; τὸν χρυσὸν φημι καὶ τὸν ἀργυρὸν καὶ τὴν ἄλλην πολυτελεῆ κτήσιν, ἦν καὶ σφόδρα ζητῶν σὺ ἐυήσεις· οὐδὲν γὰρ τὴν ἐκεῖνης δεξιᾶν ἐκπέφηνεν, οὐδ'¹⁰ ἔστιν ὁ μὴ¹¹ τοῖς πένησιν ἐμερίσαστο. » Ἦκουσε ταῦτα ἐκεῖνος, καὶ τέως μὲν οὐδὲν πλέον περιεργάζαστο¹², ἔαντοῦ δὲ χιτῶνα εἰς γυναικίον μεταμειφθέντα συναψῆται τῇ μακαρίᾳ ἐκέλευσεν. Ἐπει δὲ ἐπὶ τῆς κλίνης ἐτέθη τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα, παρῆν μὲν ὁ ἀρχιερεὺς Εὐθύμιος, παρῆν δὲ¹³ ὁ οἰκονόμος Ἀνθίμος καὶ μικροῦ δεινὸν πᾶν τὸ πλῆθος τῆς πόλεως. Τότε δὴ¹⁴ οὗτος ὁ Ἀνθίμος πάντα τὰ τῆς μακαρίας εἰδώ, ἅτε καὶ ἐπηρετήσας ἐκεῖνη, ἕκαστα διηγῆται, καὶ¹⁵ χήρας ἀπηριθμῆται καὶ ὄρφανούς καὶ τοὺς ἄλλους δεομένους κατέλεγε, ὃν οὐδεὶς ἀπήθε κενός, ἀλλὰ πάντες τῆς χρείας ἀπόωντο. Ταῦτα λέγων αὐτὸς τε ἐδάκρυε καὶ τοὺς ἄλλους ἐκίει πρὸς δάκρυα. Ἄσαντες δὲ ὁ κληρὸς ἅπας τὰ ἐπιχθονία, εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν ἀπάγουσι καὶ ἐν ἱερῷ τόπῳ τὸ ἱερὸν σῶμα κατατάθεισιν. Ὁ μὲντοι σὺζυγος μετ' ἡμέρας τινάς, τοῦ πένητος ἀπολοφῆσαστος, ἀνέπτυσσε τὰ κιβώτια καὶ τὰ τῆς ἀπειλοῦσης ἐξήτει· κενὰ ταῦτα εὗρισκων, τὴν παιδίσκην κληθῆναι ἐκέλευε¹⁶ καὶ παροῦσαν ἠρώτα, ποῦ¹⁷ τῆς δεσποίνης ὁ κόσμος, τὰ ἐν λίθοις καὶ μαργαρίσις ἐνώτια, οἱ χρυσοὶ δακτύλιοι¹⁸, τὰ σηρικὰ¹⁹ καὶ ποικίλα ἱμάτια. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο· « Τοῖς μὲν αἰχμαλώτους ἐρρόσαστο, τοῖς δὲ χρεῶν ἀπὶπλάξε τοὺς ἀποδοῦναι μὴ ἔχοντας, τοῖς δὲ πένητας ἔθραξε, τὴν δὲ ἐσθῆτα ταῖς ἐκκλησίαις ἀνέθηκε, τῇ μὲν τὰς ἱεράς τραπέζας καλόνεσσα, τῇ δὲ τὸν λοιπὸν οἶκον κοσμήσασα. » Τότε μόλις τὴν ἀρετὴν τῆς συζύγου ἐκεῖνος ἐμάνθανε καὶ κατεγίνωσκε μὲν ἑαυτοῦ, κατεγίνωσκε δὲ τῶν κατεϊπόντων ἐκεῖνης, ὡς αὐτῶν τε ἀμαρτόνων, ἀπατησάντων δὲ καὶ αὐτῶν καὶ κοινωνῶν ποιησάμενον τοῦ κορίματος, καὶ ἀθλίους μὲν ἐκεῖνους ἐκάλει, ἐαυτὸν δὲ ἀθλιώτερον.

12. Οὐ πολλὰ παρηγῆλον ἡμέραι, οὐδ' ὅλος τετραμήνος χρόνος, καὶ τις ὑπὸ δαίμονος ἐλανόμενος — ὄνομα τῷ δαιμονῶντι Στρατήγιος — τὴν ἐκκλησίαν κατέλαβε καὶ Μαρίαν ἐξ ὀνόματος τοῦ τουρμάρχου ἐκάλει τὴν συζύγον. Ἐπὶ ταύτης τῆς κρανής συναῆλθεν ἡ πόλις ἅπασα τὸν ἐνοχλοῦμενον θεασάμενοι· ὡς δὲ ποτε ἀτάκτως βοῶν καὶ κατ' ἕκστασιν¹ κινούμενος ὁ δαίμων ἐπαύσατο, καλεῖ τοῦτον ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πυνθάνεται, τίς τε εἶη καὶ πόθεν καὶ παρὰ τίνος πεισθεὶς τὸ δαιμονῶν ὑποκρίνεται καὶ τοιαῦτα ποιεῖν καὶ βοᾶν² οὐκ αἰσχύνεται· « ἡμεῖς γὰρ (φησὶ) καλὴν μὲν καὶ ἀγαθὴν τὴν γυναῖκα εἶναι³ ὁμολογοῦμεν καὶ τὸν βίον αὐτῆς σεμνὸν οἶδαμεν· τοιαύτης μὲντοι χάριτος ἀξιοθῆναι αὐτὴν οὐ⁴ πιστεύομεν. Τὴν γὰρ θαυμάτων ἐνεργεῖαν ἀγνοεῖς ἀνδράσι καὶ μοναχοῖς ἁγίοις καὶ μάστιγαι ὁ Θεὸς ἐφιλοτιμήσατο· αὐτὴ δὲ καὶ ἀνδρῶν συνόκει καὶ τῆς ἐν τῷ βίῳ ἀναστροφῆς οὐκ ἐξέστη οὐδέ τι τῶν ὑπερ-

φῶν καὶ μεγάλων εἰργάσατο. Πόθεν οὖν αὐτῇ τὸ θαυματουργεῖν; Τίς σοι⁵ τὴν ὑπόκρισιν ταύτην ἐπέθετο; ἢ ποῦ ὁ τῆς κοιμηθείσης ἀνὴρ, ἢ τίς ἄλλος κατὰ γένος ἐκεῖνη προσήκων⁶; Ἄλλ' εἰ μὴ παῦσαι ὁ τὰ τοιαῦτα σχηματιζόμενος, τὴν σκηνὴν ταύτην αἱ μάστιγες ἀπελέγξουσι καὶ σωφρονεῖν σε διδάξουσιν. » Ἐπὶ τοῖσις ὁ ἄνθρωπος τὰς ἑαυτοῦ ἀμαρτίας ἠτιάτο, δι' ἃς παραδοθείη τῷ δαίμονι, καὶ οὐ πλάσμα εἶναι τὴν ἕκστασιν, ἀλλ' ἀληθῆ παραφορὰν ἰσχυρίζετο· πλὴν ἀλλὰ καὶ τὴν θεραπεῖαν ἐντεῦθεν εὐρεῖν ἔλεγε καὶ τοῦ ἄγοντος ἀπαλλαγίσεσθαι δαίμονος· κἂν μὴ τοῦτο γινόμενον ἴδοιεν, ποιεῖν ἐπ' αὐτῷ τὸ δοκοῦν κατετίθετο. Ταῦτα λέγων τὸν ἀρχιερεῖα οὐκ ἐπέθε· διὸ καὶ μετὰ ἀπειλῶν ἀπελέετο. Παραλαβὼν δὲ ὁ τῆς Μαρίας ἀνὴρ τοῦτον εἶρεν, ἀνέκριεν, ἐβασάνιζε, καὶ τίς ὁ ὑποβελῶν ἠρώτα, « πῶθεν δὲ μαθὼν ὀνομαστὶ τὴν ἐμὴν (φησὶ) καλεῖς σφύζον; Ταχά που τῶν συγγενῶν ἐκεῖνης ὑποβολὴ τὰ πρᾶττόμενα· ἀλλ' οὐκ εἰς καλὸν ἀπολαύσεις τῆς τόλμης· μέμραο δ' ἂν καὶ τοῖς ὑποθεμένοις, εἰ μὴ ταχὺ ἐντεῦθεν ἀπαλλαγῆς. » Ἀπεκρίθη πρὸς ταῦτα ὁ ἄνθρωπος· « Οὐκ ἤλθον εἰς ὄφιν τῆς σῆς συζύγου ποτέ· τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς οὐκ ἐπίσταμαι, ἴν' ἐκεῖνοις χαρίζομενος τὰ τῶν δαιμονῶντων, ὡς φῆς, ὑποκρίνομαι· ἀλλ' ἔστι τις δαίμων ἄγιος ἄγων με ὅπου μὴ βοῦλομαι, ὅφ' οὐ κἀνταῦθα ἐλανόμενος παραγένομαι. Μὴ οὖν ἀπειλή μοι, ἀλλὰ μείνον μικρὸν καὶ ὄψει δόξαν Θεοῦ· οὐ γὰρ μόνον δαίμονες ἐνταῦθα φηγαυθῆσονται, ἀλλὰ καὶ ποικίλα νοσήματα ἰαθήσονται, ἐν ἐμοὶ δὲ πρῶτον⁷ Θεὸς δοξασθήσεται, κἂν <μὴ⁸> τοῖς ἐμοῖς ὀήμασι συμβαίοντα μετ' ὀλίγον τὰ πράγματα ἴδητε, ἰδοὺ ἐγὼ πάσχειν ὅτι ἂν εἶη κατὰ γνώμην ὑμῖν ἐτοιμὸς εἶμι. » Ταῦτα⁹ εἶπε, καὶ ὁ Νικηφόρος θαμβηθεὶς¹⁰ εἰσώπησε, μήτε πιστεῦναι βεβαίως, μήτε ἀπιστεῖν ἔχον, ἀλλ' ἐν μεταξίμῳ πιστεύσας τε καὶ ἀπιστίας ἐστώσας καὶ παραδοκῶν τὸ ἀποβήσομενον. Τί οὖν; Ἐπὶ πολλὰς μὲν ἡμέρας ὁ δαιμονῶν τὸν τάφον τῆς ἁγίας κατελάμβανεν ἐλανόμενος. Ποτὲ δὲ, κριαρῆς ὄσης καὶ τῶν ἐσθινῶν ἔμνον ἐπαδομένον καὶ πάσης σχεδὸν σνηθροισμένης¹¹ τῆς πόλεως, ἔπασχε μὲν ὁ ἄνθρωπος τὰ δοκοῦντα τῷ δαίμονι· ἐγγίσας δὲ τῷ τάφῳ τῆς μακαρίας τὸν ἐπικείμενον λέθον κουφίσειν ἠπέλεγετο καὶ τοὺς ἄλλους βοηθεῖν ἐκάλει, ὡς τῇ ἁγίᾳ δοκοῦν ἀνοιγῆναι τὸν τάφον καὶ τὸ δαιμόνιον ἀφεῖναι¹² τὸν ἄνθρωπον. Καὶ δὴ τοῦ συζύγου τῆς μακαρίας βοηθεῖν ἐπιτρέψαντος, ἤρθη μὲν ὁ λίθος, ὁ δαιμονῶν δὲ τὴν θύραν¹³ ἀποσπᾶσας τῆς λάνακος, μακρὰν αὐτῆς ἐξήκοντισεν· εἶτα προσκεκρυφὸς τῷ λειψάνῳ τῆς μακαρίας, τὴν δεξιᾶν ἐκεῖνης προσήγε τῷ στόματι, κἀντεῦθεν εἰς ἐμετὸν κινήθει, τὸ μὲν φαινόμενον πηγῆν ἐνέπτυσεν αἵματος, ἀοράτως δὲ καὶ τὸν ἐνοχλοῦντα συνεξέπτυσεν δαίμονα. Ἐκπληξίς πάντας κατέσχευεν ἐπὶ τῷ θαύματι, καὶ αὐτὸν δὴ τὸν ἀρχιερεῖα Εὐθύμιον· ἐγκύψαντες δὲ τῷ τάφῳ, ὅσων μὲν εἶδον τὴν μακαρίαν κειμένην, ὅσων δὲ εἰσῶδιας ἐκπεμπομένην ἐδέχοντο. Προσσχόντες ἄ-

aegre pervicisset
ut a Mariae
coniuge

E.

sepulcrum
aperiri
iubetur,
consanes-
cit.

Sanctae
corpus
incorruptum
reperiunt.

⁹ μὴ L. — ¹⁰ οὐδὲ L. — ¹¹ om. L. — ¹² περιεργάσατο L. — ¹³ καὶ L. — ¹⁴ om. L. — ¹⁵ ἐπαίδευσεν L. — ¹⁶ τὰ add. L. — ¹⁷ δακτύλιοι L. — ¹⁸ σηρικὰ V. — ¹⁹ ἕκαστα L. — ²⁰ τοιαῦτα βοᾶν ποιεῖν L. — ²¹ Novembris Tomus IV.

³ εἶναι τὴν γυναῖκα L. — ⁴ om. L. — ⁵ τίσι L. — ⁶ προσήκω L. — ⁷ om. L. — ⁸ om. V, 4. — ⁹ αὐτὰ V omisso τ a rubricatore. — ¹⁰ θαμβηθεὶς V. — ¹¹ σνηθροισμένης V. — ¹² ἀφεῖναι L. — ¹³ τῆς θύρας L.

VITA *τενέστερον, αἷμα περὶ τὸ ταύτης ὁρῶσι*¹⁴ *πρόσωπον, καὶ τις τῶν κληρικῶν παρὰ τοῦ δαιμονῶντος ἀποπνευσθῆναι τοῦτο νομίσας, τοῖς ὁμοῖοις τῆς ἀγίας ἐκμάσσειεν τοῦτο ἐπιχειρεῖ· τὸ δὲ ἄρα ἐκ τῶν μυκτηρῶν ἐκείνης ἐπήρασε καὶ τοῦτο ζωτικὸν τε*¹⁵ *Μετὰ δακρύων ἐδόξαζον τῷ Θεῷ τῷ*¹⁶ *μέγα τῆ πόλει ἀγαθὸν ἀναφῆραντι. Τοῦτου δὲ γεγονότος τοῦ θαύματος, ὁ μὲν ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ τοῦ πονηροῦ πνεύματος ἀπαλλαγείς, εἰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ἀπήει μὴ σιωπῶν, ἀλλὰ μάρτυς τοῦ θαύματος ὦν καὶ διὰ γλώττης αὐτοῦ τὴν ἐνεργεσίαν τῆς μακαρίας ἐκήρυττεν.*

Curatio-num multitudo: *Ἐντεῦθεν δὲ πολλὸν πλῆθος τῶν ἀσθενούντων τῷ τάφῳ προσέρρεον καὶ τῆς θεραπείας ἀπολαμβάνοντες ὁπότερῳ οἰκάδε, τυφλοὶ μὲν τὸ βλέπειν ἀπολαμβάνοντες, κωφοὶ δὲ τὸ ἀκοεῖν, οἱ δὲ τὰς φρένας ἀπολωλεκότες τὴν κατὰ φύσιν ἐνέργειαν, οἱ δὲ πνευματίζόμενοι, οἱ καὶ ἀριθμοῦ κρείττονες, τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ κολάζοντος. Πάντα μὲν οὖν καταλέγειν ἀδύνατον, ὀλίγα δὲ ἐκ τῶν πολλῶν εἰς ἔνδειξιν τῆς δοθείσης τῆ μακαρίας χάριτος διηγῆσομαι.*

B puella insaniens, *13. Γυνὴ τις ἐπὶ θυγατρὶ τὸν βίον σαλεύουσα καὶ ταύτην ἰδοῦσα τῶν φρενῶν ὡτως ἐκστάσαν ὡς καὶ τὰ οἰκεία περιπτώματα καὶ τὴν δυσώδη κόπρον συλλέγειν καὶ ἐσθίειν, οὐκ εἶχεν ὄ, τι καὶ ὁράσειεν· μᾶλλον δὲ πάντα ὅσα εἰκὸς ἔδρασε, κενὰ δὲ πάντα ἠλέγητο¹. Τέλος πάντων ἀπογοῦσα καὶ τοῖς ἰατροῖς χαίρειν εἰποῦσα, ἐπὶ τὴν ἄγίαν μετὰ τοῦ θυγατέριον κατέφυγε, καὶ διήλθει ἐπὶ τῷ τάφῳ φωταγωγοῦ² λαμβάνουσα καὶ τὴν ἐκφρονα θυγατέρα χρίουσα, ὅγῃ ταύτην ἐν ὀλίγῳ κομίζεται καὶ μετ' αὐτῆς ἐμφρόνως τὸν τῆς ἀγίας Θεοῦ διετέλει δοξάζουσα. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ τυφλὸς ἦλθε μὲν χειραγωγούμενος, ἀπῆει δὲ βλέπων, ἐλαίῳ μόνῳ χρισάμενος³ καὶ τοῦ λοιποῦ καθ' ἕκαστον ἔτος⁴ ἐπὶ τὸν τάφον τῆς μακαρίας ἐβάδιζε τῷ Θεῷ καὶ ταύτῃ θῶον τὰ χρισιστήρια.*

caecus, *14. Γυνὴ δὲ τις δαίμονα ἔχουσα καὶ ἐν τῇ τῆς ἀγίας προσαρχεῖσα σοφῷ, ἐξ αὐτῆς τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ κακῶς αὐτὴν κινούντος πνεύματος εὔρατο. Οἷα δὲ καὶ τὰ τοῦ ἱεροῦς ἐκείνου, ὅς καὶ ἀλύσει καὶ πέδαις μόλις κατείχεται ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἐλαυνόμενος, ἐνταῦθα δὲ φοιτήσας τοῦ ἐνοχλοῦντος ἀπήλλακτο. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ μονάζουσα ὕστερον εὔρατο, ἣν ἐκ Βουλγαρίας ὑπὸ τοῦ κινούντος ἀχθεῖσαν πνεύματος, ἐλευθέρων τοῦ κατέχοντος ἢ ἀγία ἐξέπεμπε.*

mulier daemónica, presbyter, *15. Τὶ δαί¹; τοῖς μὲν δαιμονῶσιν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν εὐρίσκειν ἐξῆν, τοῖς δ' ἄλλως χορηζοῦσιν ὠφελείας οὐκ ἦν ἡ χάρις ἀκόλουθος; πολλοῦ γε καὶ δεῖ². Ἀμέλει καὶ³ γυνὴ τις ἐκ Καραβιζήνης⁴ (1), τῆς φήμης πανταχοῦ περιηρόσης τὴν μακαρίαν, τῷ τάφῳ πρόσεισι, καὶ πε-*

paralytici, infantulus energumenus, hegumena coenobii Cachlaci-nae, daemóniaci quinque, Sancta maritum viso nocturno, comprobante miraculo,

¹⁴ ὁρῶντες L. — ¹⁵ τες V. — ¹⁶ τὸν θεὸν τῷ L. — ¹³ — ¹ ἠλέγητο V. — ² φωταγωγοῦσα V, L. — ³ χρισόν L. — ⁴ — ¹ δὲ L. — ² δὴ V. — ³ om. L. — ⁴ corr., prius Καραβυζήνης V. — ¹ om. L. — ² (ἐτέρω-γυνή) γυνή δὲ τις L. — ³ ἐν ταῖς ἀγ. βρέφος L.

¹⁶ — ¹ om. L. — ² ὁ κληρὸς καὶ εἶδον τὸν κληρικὸν L. — ³ ἀρχόμενον L. — ⁴ δ' L. — ⁵ (τ. ἀνὰ) om. L. — ¹⁷ — ¹ μετατεθείται L. — ² ἐπέσκηπτον L. — ³ αὐτῶν L et ante corr. V.

(1) BASLAČEV, t. c., p. 192 : Kara-Viza (turcice : « Nigra Viza »). In Novis Taclicis ab Henrico Gelzer editis, inter sedes archiepiscopales Constantinopoli subiectas, memorantur : καθ', ἢ Βερσίς (cf. infra c. 20) · κε', ἢ Δέρκος · κς', αὶ Σεργαί ·

κς', ἢ Καραβιζή · κη', ἢ Ἀμαστοίς. H. GELZER, GEORGI CYPRIT, *Descriptio orbis Romani*, p. 60 ; cf. Comm. praev. num. 5, supra, p. 689, annot. 8. — (2) Vide Comm. praev. num. 4, supra, p. 689, annot. 4.

πάθους

A πάθος οὐκ ἄλληρ εἶναι ἢ τὴν παρακοὴν μα-
 θάνει. Πλήθος οὐν πολλὸ συναθροίσας, παρὰ
 τὸν παρακείμενον λόφον ὄρτυεν ἐκέλευε καὶ
 λίθους τετραπέδους⁴ ἐκείθεν μετακινεῖν· ἐ-
 πεὶ δὲ ἡ θρυγὴ ἀρχὴν εἶχεν, ἀμυδρὸν καὶ ἀ-
 τὸς τὸ βλέπειν ἀπέλαβε· ταύτης δὲ προϊούσης,
 τρανότερον ἑώρα, καὶ τοῦ ἔργου ἀκμάζοντος,
 τέλεον ἀνέβλεψε· κἀντεῦθεν πάση σπουδῇ πρὸς
 τὴν οἰκοδομὴν ἐκέχρητο. Ὡς δὲ ὁ νόος ἀπὸ τῆς
 προσαφιερωθείς τῷ ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ τὴν με-
 τάθεσιν τοῦ σώματος ἤδη γενέσθαι πρότερον ἐπὶ
 σὺν τοῖς αὐτοῦ τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν ὁ
 Νικηφόρος ἐπὶ τοῦτο καταλαμβάνει· ἀλλ' οὐκ
 ἤρθεκε τοῦτο τοῖς ἐκ τοῦ κλήρου, ἔβηεν τοι καὶ
 τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἐδθνίμῳ ἐξώμνησαν. Δείσας
 οὐν ὁ Νικηφόρος τὴν στάσιν καὶ ὅσα τῇ στάσει
 ἐπεταί, τὸ μὲν τέως ἡσάχασε· καιρὸν δὲ ἐπι-
 τηρήσας καθ' ὃν ὁ ἀρχιεπίσκοπος οὐ παρῆν, καὶ
 ἀνδρας παραλαβὼν ὡσεὶ τεσσαράκοντα καὶ
 τισιν ὀλίγοις ἐντυχὼν κληρικοῖς, οἱ τὴν ἀντί-
 στασιν οὐκ ἐθάρρησαν, εἰργάσατο τὴν μετά-
 θεσιν.

Miraculum. 18. Ἐπεὶ δὲ τῷ ναῷ ἐναπετέθη τὸ λείψανον,
 γυνὴ τις πνεύματι πονηρῷ κάτοχος τὴν λάρακα
 ἀναπύξασα τῆς ἀγίας, τὸν μέγαν τοῦ ταύτης
 πόδος ἐπέεξε δάκτυλον, καὶ τοῦ μὲν αἵμα ἐρρῶν⁵
 ἢ δὲ γυνὴ βραχὺ τι καλινθηθεῖσα περὶ τὴν γῆν,
 ὄνυχος ἀνέστη καὶ κακῶν ἀπαθῆς ἐπορεύετο.
 Πictor ex ostento. Ἐν τούτοις καὶ περὶ τὸ¹ Ραιδεστόν (1) ἐγκλει-
 στοῦ τινι ζωγράφῳ καθ' ἑαυτὸν φαίνεται, λευκὴν
 ἡμφιεσμένην στολὴν καὶ ὠμοφόριον ἐρυθρὸν ἐπὶ
 κεφαλῆς, λαμπάδα τε κατέγοντο ἐπὶ τῇ δεξιᾷ
 ἀπτομένην, ἐν ἣ ἐπεγράφετο· «Ἡ λαμπὰς
 τῆς ἑλεμισσῆς», καὶ παῖδες δύο προηγρόντο
 ταύτης ὠραῖοί τε καὶ περικαλλεῖς² καὶ ἐπο-
 μένη κόρη παρῆν τῷ εἶδει χαρίεσσα. Ἐφιστάσαν
 δὲ ἠρώτα ταύτην τίς τε εἴη καὶ πόθεν ὡς αὐτὸν
 παραγέγονεν. Ἡ δὲ Ἰλαρᾷ τινι καὶ μειδιώση
 φωνῇ πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· «Ἐγὼ εἰμι Μα-
 ρία ἢ ἐκ Βιζύης τῆς πόλεως, περὶ ἧς πολλὰ μὲν
 ἀκήρως, οὐπω δὲ μέχρι τῆς νῦν ἠθέασω με³.
 Τὴν ἐμὴν οὐν εἰκόνα, καθὼς με ἄρτιως⁴
 ὄρας ζωγραφίσας, σὺν τοῖς ἐμοῖς παισὶν Ὁρέσ-
 τη⁵ τε⁶ καὶ Βαρδάνη⁷ καὶ τῇ ἐπομένῃ μοι⁸
 C παιδίσκῃ Ἀγάθῃ, πέμψον εἰς τὴν πόλιν Βιζύην.»
 Διωπισθεῖς δ' ὁ γέρον καὶ γροῦς ὡς βουλητὸν
 τοῦτο τῇ μακαρίᾳ, τὴν εἰκόνα, καθὼς κατὰ τοὺς
 ἔντονος ἑώρακεν, ἐκπληρώσας ἀσμένως, πέμπει
 ἐκ Ραιδεστοῦ ἐν Βιζύῃ παρὰ τὸν ἀνεγεθῆντα
 ναὸν ἐπὶ τοῦ ταύτης ἀνδρός. Οἱ⁸ δὲ τὸ εἶδος
 αὐτῆς ἐτι ζώσης εἰδότες θεασάμενοι τὴν εἰ-
 κόνα, θαύματος ἐνεπλήσθησαν καὶ αὐτὴν εἶναι
 ἐκείνην τὴν μορφήν αὐτῆς τε καὶ τῶν παιδῶν
 διωμολόγησαν.

Invidorum monachorum ob-
 treccationes. 19. Ἐντεῦθεν μοναχοὶ τινας, φθόνῳ μᾶλλον
 ἢ ζήλῳ νικώμενοι, ἐπὶ τοῖς τελουμένοις θαύ-
 μασιν ἔλεγον· «Ὁ δὲ δύνανται τις ἐν κόσμῳ διά-
 γων, κρεωφαγῶν τε καὶ ταῖς τῆς συνζυγίας
 ἡδοναῖς ἐνηδόμενος, θαυματουργίας παρὰ Θεοῦ
 χάρισμα δεῖξασθαι, τῶν μοναχῶν στερουμένων

πάντων ἡδέων καὶ κακομένων καὶ θλιβομένων
 ἐν ἅπασι, πρὸς δὲ καὶ νεκτὸς καὶ ἡμέρας ἔννοιος
 προσκαρτεροῦντων καὶ μὴ ἀξιουμένων τινὸς
 τοιούτου χαρίσματος.» Ταῦτα δὲ ἔλεγον μὴ
 εἰδότες ὡς ὁ ἐπηγγελάτο τις εἰς τέλος ἀνόσας
 τῆς ἐπ' αὐτῷ δωρεᾶς ἀξίος ἔστιν· ὁ δὲ μὴ
 ἀνόσας, πρὸς τὸ ἐστερηῆσθαι τῆς δωρεᾶς¹, καὶ
 κατακρίσεως αἴτιον ἑαυτὸν καθιστᾷ, ὡς φευ-
 σάμενος εἰς τὸν² πρὸς ὃν ἐπηγγελάτο. Αὕτη
 μὲν γὰρ ἡ μακαρία Μαρία, τὸ θαῦμα τῆς καθ'
 ἡμᾶς γενεᾶς, ὅσον ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι ἐπ-
 ηγγελάτο, διετήρησε μέχρι τέλους ἀνόθεντο,
 ὅπερ ἐστὶ πάντως τῆς τῶν κοσμικῶν τελειό-
 τητος· ἢ δὲ προσέθετο τούτῳ³ σὺν ἄλλαις οὐκ
 ὀλίγαις⁴ ἀρετῶν ιδέαις καὶ τὴν ἐλεμισσῆν,
 ἢ πάντων τῶν ἀρετῶν μάλιστα τὸν ἄνθρωπον
 ἀνοψοῖ, ὡς καρπὸς ἐπάρχουσα τῆς ἀγάπης, ἢ
 καὶ Θεὸς ἐπεμφραίνεται μᾶλλον, καὶ αὐτὸς αὐτὸ
 I Joh. 4, 16. ἐν ἐπάγγελμα φέροισιτο καὶ δευτέρου ἀράμενος
 ἐπιφυσοῖτο, πῶς ἂν οὕτος ἐκ δωρεᾶς Θεοῦ
 γέρας ἐνέγκοιτο; ἀλλὰ ταῦτα φιλοσοφεῖν οὐ
 τοῦ παρόντος καιροῦ.

20. Ἦφατο δὲ τῆς ἀπιστίας τὸ πάθος καὶ τοῦ
 τῆς Βρθέως ἐπισκόπου Στεφάνου (2), καὶ πλά-
 σμα εἶναι τὰ περὶ τῆς ἀγίας λεγόμενα παράδοξα
 ἐλογίζετο, τὸν γάμον καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν
 δόξαν τὴν κοσμικὴν καλλόμενα τοῦ ἕνους
 τῆς ἀγιότητος εἶναι τιθέμενος. Τί οὐν γίνεται
 καὶ πῶς τῷ ἀνδρὶ τὰ τῆς ἀμφιβολίας ἐλέτο;
 Γυνὴ τις δαιμονῶσα, — ὄνομα τῇ γυναικὶ Ζωή,
 — ἑβδόμον εἶχεν ἔτος τῷ ναῷ προσεδρεύουσα,
 καὶ ἄλλους μὲν ἑώρα θεραπευομένους, αὐτὴ
 δὲ ἀθεράπευτος ἔμενε· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀπέστη
 χρηστὰς ἔχουσα τὰς ἐλπίδας. Ἐτελείτο γοῦν
 ποτε ἡ θεία μυσταγωγία, καὶ ἡ γυνὴ τῆς λά-
 ρακος ἀποστάσα τοῦ ἐπισκόπου ἐδράξατο καὶ
 τὴν λάρακα προσδεικνύσα ἀνοιγῆναι ταύ-
 την ἰκέτευε· τοῦτο γὰρ κελεῖν τὴν μακαρίαν,
 ὥστε τὸ ἐνοχλοῦν θεραπεύσαι δαιμόνιον. Θάμ-
 βος ἐπὶ τούτοις τὸν ἐπίσκοπον εἶχεν· ὁ δὲ νεω-
 κόρος καὶ ὅσοι παρῆσαν ἰκέται τούτου ἐγένοντο¹
 καὶ τὴν κλειδα τῆς λάρακος παρὰ τοῦ συζύγου
 τῆς μακαρίας ἠξίον λαβεῖν. Γέγονε τοῦτο,
 καὶ ἡ δαιμονῶσα τὴν ἐπιβεβλημένην τῇ λά-
 ρακι σινδὼνα διατινάξασα ἐν τῶν ἱερῶν προσ-
 ἔρριπεν· εἶτα τῆς λάρακος ἀνοίγεισιν, περι-
 χάνει τὴν δεξιὰν τῆς ἀγίας καὶ δι' ἐμετοῦ
 λαμβάνει τὴν ἴασιν. Καὶ ὁ ἐπίσκοπος δι' ἑαυτὸν
 F miraculo coarguitur. εἶπε τὸ θαῦμα γενέσθαι, ἵνα τοὺς τῆς ἀμφι-
 βολίας λογισμοὺς ἀπορρίψῃ. Ἀσπασάμενος οὐν
 τὸ ἱερὸν λείψανον καὶ σῶον αὐτὸ καὶ εὐδῶδες
 κατανοήσας, ἀπῆλθε θανμάζων. Ἡ μέντοι θε-
 ραπευθεῖσα γυνὴ, ἐπειδὴ μετὰ τὴν θεραπείαν
 οὐκ ἐσωφρόνει, ἀλλ' εἰς τρυφὰς καὶ μέθας
 καὶ τὴν ἐπομένην ἀκολασίαν ἐξώκειλεν, ἐνὸς
 παρελθόντος ἐνιαυτοῦ, πάλιν ἐπὶ τοῦ δαίμονος
 καταλαμβάνεται, καὶ γίνεται αὐτῇ τὰ ἔσχατα
 Matth. 12, 45. χεῖρονα τῶν πρώτων· οὐκέτι γὰρ τὸ κακὸν
 ἴασιμον ἦν.

⁴ τετραπέδους L.
¹⁸. — ¹ τὸν L. — ² περικαλλεῖς V. — ³ καὶ V. —
⁴ ἄρτι ὡς L. — ⁵ Ὁρέστην V, L. — ⁶ om. L. —
⁷ Βαρδάνην L. — ⁸ εἰ V.

19. — ¹ (ἀξίος - δωρεᾶς) om. L. — ² τὸ L. —
³ τοῦτο L. — ⁴ corr., prius ὀλίγοις V.
 20. — ¹ ἐγένοντο L.

(1) Ibid. num. 5, supra, p. 689, annot. 6. — (2) Ibid., annot. 8.

VITA
Insectato-
res Mariae
ullione
divina

21. Οὐκ ἔμελλον δὲ οὐδὲ οἱ τῆς μακαρίας
κατήγοροι τὸν τῆς δίχης ὀφθαλμὸν λύσασθαι¹
οὐδὲ ἀτιμώρητοι παρελθεῖν, εἴτε τοῦ Θεοῦ
κὰν τούτῳ τιμῶντος ἐκεῖνην, εἴτε καὶ αὐτῆς,
ἐπειδὴ παθεῖν τι τοὺς διαβαλόντας² εἶδει, ἐν-
ταῦθα κολασθῆναι τούτους δοκιμασίας, μάλ-
λον δὲ παιδεύθῆναι, ἵνα μὴ ἐκεῖ τὰς εὐθύνας
ὑπόσχουσι. Τίς δὲ ἡ παιδεύσις; Ἐλένη τὴν
ἀδελφὴν ὁ Νικηφόρος ἐφ' ἧ τὰ κατὰ τὸν οἶκον
διοικεῖν προσελάβετο, ταύτῃ δὲ καὶ ἡ Σοφία
θυγάτηρ συνῆν· καὶ ποτε κατ' ὄναρ τῇ κόρῃ
ἡ μακαρία ἐφίσταται καὶ σχετιάζειν ἐδόκει,
εἰ κρυψεύειν αὐτῇ τῆς οἰκίας ἡ Ἐλένη δόξειε³,
καὶ ἀναχωρεῖν αὐτὴν ἐκείθεν ἐκέλευσεν, εἰ μὴ
βοῦλοιο ἐκστῆραι καὶ ἀκουσαν. Ἐλεπεν ἡ κόρη
τῇ μητρὶ τὰ τῆς ὄψεως· ἐκεῖνη δὲ οὐ προσέσχεν.
Εἶτα οὐ πολλὰι παρήλθον ἡμέραι, καὶ ἡ κόρη
ἀθρόον ὀδόνην δριμύειαν ἐνσκήνηαι τῷ τέροντι
φῆσασα κἀκείθεν εἰς τὴν καρδίαν διαταθῆναι,
μετὰ τρεῖς ἡμέρας τῇ ὀδόνῃ ἐπανεβίω. Ἦσαν
δὲ τῇ Ἐλένῃ καὶ ἕτεροι δύο θυγατέρες κατὰ τῆς
μακαρίας καὶ αὐταὶ κεντήσασαι καὶ τῆς δια-
βολῆς τῇ μητρὶ κοινωήσασαι, αἱ καὶ ὑπὸ
δαιμόνων ἀγχόμεναι μέχρι θανάτου διέμεναν.
Καὶ ὁ Λρόσος δέ, ὃν καὶ αὐτὸν κατήγορον
τῆς ἀγίας ὁ λόγος ἐδήλωσεν, ὑπὸ Νικηφό-
ρου ἀποσθεῖς, πρῶτα μὲν ἐσχάτως πενόμενος
διετέλεσεν, ὡς μὴδὲ τῆς ἐφημέρου τροφῆς
εὐπορεῖν, εἶτα καὶ πλεονεξίῃ τὸν βίον κατέλω-
σεν. Ἀλέξιος δὲ ὁ τοῦ Νικηφόρου ἀδελφός ἀκρα
πενία συνέζησεν, ὡς μὴ δεύτερον ἔχειν χιτῶνα,
καὶ τέλει κακῶ τὸν βίον ἀπήλλαξεν. Ἐφθασε
δὲ καὶ ἐπ' αὐτὸν τὸν Νικηφόρον ἡ ἀνταπόδοσις.
Ἐσχόλαζε μὲν γὰρ κνηγεσίος⁴· λαγοῦ δὲ
ποθεν⁵ ἐκθορόντος, μετὰ πολλῶν καὶ αὐτὸς
ἀκρατῶς ἤλανε· τοῦ δ' ἵππου, ᾧ ἐφοχεῖτο,
περιολισθῆσαντος, καὶ αὐτὸς ἐκεῖνῳ συγκυατη-
νέχθη⁶, καὶ ὁ δεξιὸς ὄμος τῆς οἰκίας εἶρας ἐκ-
πέπτωκε, καὶ ἡ δεξιὰ τοῦ λοιποῦ παντάσασιν
ἀνερέγγητος ἔμεινε.

22. Πολλῶν δὲ πολλαχῶς σφοδρόντων ἐπὶ
τῇ¹ τῆς μακαρίας σεβασμῖα σοφῶ κἀκείθεν
δαφυλῶς ἀρρομένον² τὴν ἴασιν, οὐκ οἶδ'
ὅτῃ τῆς τῶν θανάτων διηγήσεως τεράτω-
μαι· κατὰ μέρος μὲν γὰρ πάντα ἐκδιηγῆσασ-
θαι οὐκ ἂν γένοιτό μοι ποτε, παραλείπειν δὲ
πάντα ζημίαν μὲν ταῖς φιλοθεοῖς ἀνοαῖς προ-
ξενήσω³ καὶ ἐμνηστῶ μεγάλῃν τὴν ἀπὸ Θεοῦ
ἀγανάκτησιν· τὰ γὰρ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἀνακη-
ρῶντες αἴτιον. Ἐνθεν τοι καὶ ὀλίγ' ἄττα⁴
ἐκ πολλῶν ἐκδιηγῆσάμενοι εἰς τέλος τὸν λόγον
ἀγάγομεν⁵. Ἀνὴρ τις Σεφρονάς τοῦπικλῆν ὑπ'⁶
ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ ἀτάκτως κινούμενος, τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς διαστρέφων, τὰς σάρκας ἐσθίων, μηδὲν
τὸ παράπαν εἰς κάλλυμα⁷ τῆς σαρκὸς προσδεχό-
μενος ἔνδυμα, τὴν κεφαλὴν ἔχον ἀχμηρᾶν⁸
ἐπὶ μακροῦς ἀλουσίας, ἄνωθεν ἐλκομένας τὰς
τριχάς, μυρίων κακῶν ὡς ἂν τις εἴποι μεστός,

— πρὸς τῶν ἐξ αἵματος ἐν τῷ τάφῳ τῆς μακαρί-
ας βιαίως φέρεται κἀκείθεν ἐλαίῳ ἀγίῳ τῷ
μετώπῳ ἐπιχρισθεῖς, — ὃ τῶν σῶν ἔργων, ἀθά-
νατε βασιλεῦ, ὡς οἶδας δοξάζειν τοὺς σοὶ μετὰ
θερμῆς τῆς πίστεως θεραπευόντας, — ὄγιός
ὁ ἀνὴρ ὄπτο καὶ σφοδρόν ὡς μηδέποτε τι
τοιούτων ὀφθεῖς πεπονθὸς, τοῦ ποιητοῦ πάν-
τως ἐκείθεν ἀπελαθέντος πνεύματος⁹. Καὶ
γυναικὰ τινα ἐκ παραλόσεως παντελεῖ κερρα-
τημένην ἀκνησίαι καὶ ὀδύνας δριμύειας πλητ-
τομένην ἐν πᾶσι τοῖς μέλεσιν, ἐπ' ἀμάξης πρὸς
τὴν σορὸν τῆς ἀγίας ἄγοναι, καὶ πάσης ὀδύνης
ἐκτός ἀπολαβόντες αὐτὴν καὶ τοῖς οἰκειοῖς ποσὶ
χρωμένην οἴκαδε ἀναστρέφουσι.

23. Δίκαιον δὲ καὶ ταῦτα προσθεῖναι τοῖς
εἰρημένοις· Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας, ἀνὴρ
θηριώδης (1), τῇ¹ Ῥωμαίων ἐπιστρατεύσας, ἅπαν
τὸ τῆς Θράκης μέρος κατελήρσαστο, μέχρις αὐ-
τῶν τῶν² τῆς Κωνσταντινουπόλεως τειχέων
πάντα καταναλώσας καὶ τὰς εἰσόδους τῶν πό-
λεων κατασκάψας. Ἐνθεν τοι καὶ οἱ τὴν Βι-
ζύνην οἰκοῦντες³, μὴ δυνάμενοι πλέον ἐν ταύτῃ
μένειν πενταετίαν ὅλην πολιορκούμενοι, καιροῦ
τυχόντες ἐπιτηδεῖον, τὴν πόλιν καταλιπόντες
ῥῆγτο, πρὶ τὰς οἰκίας πάσας κατατεφρό-
σαντες. Αἰχμάλωτος οὖν τις διαδράς τὰς τῶν
πολεμίων χειρας, δρόμῳ πολλῶ χρησάμενος,
ἐσπέρας ἦδη τὴν Βιζύνην ἐφθασε· γυμνὴν δὲ
πάσαν ἀνθρώπων καὶ οἰκημάτων εὐρών, εἰς
τὸν ναὸν τῆς μακαρίας πρὸς τὸ διαβιβᾶσαι τὴν
νύκτα κατέφυγε. Μήπω δ'⁴ εἰς ὕπνον τραπέις,
γοερῶν φωνῶν τῆς σοροῦ τῆς ἀγίας ἐξερχομέ-
νων ἀκήκοε· σχετλιασμοὶ δὲ ἦσαν αὐτὸ οἰμωγαὶ·
«Καὶ τίνος (ἔλεγε) χάριν οἱ τὴν πόλιν οἰκοῦν-
τες, χριστιανοὶ ὄντες, αὐτὴν καταλείψαντες
ἔφυγον, ἐμοῦ καὶ ταῦτα ἐνθαδὶ κατοικοῦσής;
Εἰ δὲ οὕτω ποιῆσαι ἔμελλον, διὰ τί μὴ καὶ ἐμὲ
μεθ' ἐαυτῶν ἀνελθοντο, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔθνεσι με
κατέλειψαν;» Τούτοις ὁ ἀνθρωπος γενόμενος
ἔμφοβος, διανυκτερεύσας εἰς τὴν Μήδειαν (2)
παρεγένετο καὶ τοῖς ἐκείσε πάντα διήγγειλε.
Παρόντων οὖν ἐκείσε καὶ ὁ ἱερεὺς Νικητῆς ὁ
Καννάκης⁵ ὀνομαζόμενος, ὃς παρ' ὅλην τὴν
πολιορκίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἀγίας τὰ τῆς λει-
τουργίας ἦν ἐκτελών, ἄσπι δὲ μετὰ τῶν
ἐποίκων καὶ αὐτὸς ἐξελεύθων, κατέλαβεν εἰς
τὴν Μήδειαν· καὶ ἀκούων ταῦτα παρὰ τοῦ
αἰχμαλώτου, εἰς μνήμην ἦλθε τῶν ἐπιτελουμέ-
νων παρὰ τῆς μακαρίας θανάτων καὶ οὐκέτι
στέγειν ἠδύνατο⁶ μὴ τὴν Βιζύνην καταλαβεῖν
καὶ εἰς προσκύνῃσιν τῆς ἀγίας ἔλθειν, καὶ ταῦτα
πολεμίων ὄντων ἐντός· ὁ γὰρ λεγθεῖς Συμεὼν
ἐν τούτῳ καταλαβὼν τὴν Βιζύνην καὶ κενὴν
ταύτην ἀνθρώπων καὶ οἰκημάτων εὐρών, τὰ
ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἐναπολειφθέντα τεῖχη ἐκ θεμε-
λίων ἀνατραπήναι προστάττει καὶ τὴν γῆν
ἀροτρισθῆναι καὶ σπαρεῖναι, ὃ δὴ καὶ γέγονε,
τοῦ καιροῦ εἰς τοῦτο ἀρμοδίως ἔχοντος.

24. Ὁ γέγονεν ἐπ' αὐτοῦ Συμεὼν, οὐ δίκαιον

Symeon
Bulgarus
Bizyam
expugnata.

E

Mariae
admonitu
reocatur
sacelli
minister.

F

C
Tob. 12, 7.
Daemonia-
cus sanatur.

21. — ¹ λύσασθαι L. — ² διαβάλλοντας L. — ³ δόξῃ L. — ⁴ κνηγεσίαις L et V ante corr. — ⁵ καὶ add. L. — ⁶ (τοῦ δ' ἵππου - συγκυατ.) ἐκεῖνο συγκυατηνέχθη τοῦ δ' ἵππου ὃ ἐφοχεῖτο περιολισθῆσαντος L.
22. — ¹ τῇ supra lin. V. — ² ἀρρομένον V. — ³ προξενήσωσιν L. — ⁴ ὀλιγατὰ V, ὀλίγα τὰ L. — ⁵ ἀνάγομεν L. — ⁶ ὑπὸ L. — ⁷ κάλλυμα V. — ⁸ ἀσχημηρᾶν L. — ⁹ πνεύματος ἀπελαθέντος L.
23. — ¹ τὴν L. — ² om. L. — ³ κατοικοῦντες L. — ⁴ δὲ L. — ⁵ Καννάκης L. — ⁶ ei add. L.

(1) Ibid., num. 8, supra, p. 691, annot. 1. — (2) Ibid., num. 6, supra, p. 689.

ἀν

Hostes
prodigis
territi
sacro tumu-
lo parant.

ἂν εἴη παραδραμεῖν. Εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν Βιζύην
καὶ μόνος τοὺς ἐν αὐτῇ ναοὺς τῶν ἀναλότων
εὐδῶν, διήκει¹ περισκοπῶν καὶ οὐκ εἰς ὥρεϊα,
οὐδ' εἰς οἰκίας καὶ οὐδ' εἰς ἱπποστάσια καθισ-
τῶν· ἀρικόμενος δὲ καὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν γλωσσόκομῶν ἐπιβα-
λῶν, τοὺς παρατυχόντας τίνος ἂν εἴη ἠρώτα.
Τῶν δὲ ἀπαγγελιάντων καὶ περὶ τῶν ἐπιτελου-
μένων θαυμάτων παρὰ τῆς ἐν αὐτῷ κειμένης
εἰπόντων αὐτῷ, διανοιχθῆναι προστάττει· ἀλλὰ
διανοιγομένου, φλόξ ἐξῆκει² εὐθὺς καὶ ἅπαντας
κατεφόβησε. Τοῦτο ἐκεῖνος ἰδὼν, τὸν ναὸν
μὴ παραθῆναι ὅλους τοῖς οἰκείοις προσέταξεν
καὶ τοῖς ἱεροῦσι καθ' ἑκάστην ἐπέτρυνε λειτουρ-
γεῖν. Οἰκίας δὲ τὴν πόλιν ταύτην τισὶ τῶν

Bulias dux
eorum

οἰκείων αὐτῷ καὶ φρουρὸν ἐπ' αὐτῇ Βουλίαν (1)
τινὰ ἄρχοντα καταστήσας, ἐξῆκει, ὡς καὶ τὰς
ἐτέρας τῆς Θεῶν πόλεις οὕτως ἐγκαταστήσαι.

a sacelli
presbytero

Ἐὐθὺς προσηλθὼν ἱεροῦς ὁ Καννάκης τοῖς
τοῦ αἰχμαλώτων λόγους προθυμηθεὶς, ὡς εἴ-
ρηται, εἰς Βιζύην ἐλθεῖν τὴν προθυμίαν πληρώ-
σων³ ἔσπευδε· πλησίον δὲ τοῦ κάστρου γενό-
μενος ἐκατήχησεν παρὰ τῶν Βουλγάρων καὶ

B

ἀνηρευνάτο, τίς τε εἴη καὶ πῶς ἐνταυθοῖ⁴
παραινέσθαι τετόλμηκεν. Ὁ δὲ ἄρα ἀληθείας
ὦν παῖς καὶ ἀληθῆ λέγειν μεμαθηκός, ὅστις τε
εἴη καὶ τίνος χάριν ἐληθῆ διωμολόγει. Ταῦτα
δ' εἰς ὅτα τῷ Βουλιά ἐλθόντα, καὶ αὐτὸν τὸν
ἄνδρα εἰς ὄψιν αὐτοῦ ἀγαγεῖν ἐκέλευσεν· ἐλ-
θόντι δὲ ἀπεξίστατο καὶ πατέρα ἐκάλει καὶ μετὰ
τιμῆς ὄσης ἐδεξιοῦτο καὶ περὶ τοῦ τῆς ἁγίας
βίον καὶ τῶν θαυμάτων παρ' αὐτοῦ ἐξῆκει μα-
θεῖν μεθ' ὄσης τῆς ἀξιόσεως. Καὶ ὁ μὲν χαρᾷ καὶ

Mariae
historiam
docetur,

δάκρυσιν σύμμικτος μετὰ παρηγορίας πάντα
ἐκδιηγείται τὰ κατ' αὐτήν, ὡς εἴη μὲν ἐκ Κοιν-
στατινουπόλεως, γορέων τε ἐγγενῶν καὶ ἐν-
δόξων θυγάτηρ, καὶ ὡς γενναῖος ἄνθρωπος συζευ-
χθεὶς καὶ στρατιῶν καὶ τὴν τοῦρμαν ταύτης
τῆς πόλεως ἀναδεξαμένω, — Νικηφόρος ὄνομα
τῷ ἀνδρὶ, — καὶ ὡς τέκον μὲν τὸ πρῶτον παι-
δας ἄρρενας δύο, οἱ καὶ ἐτι ζωῆς αὐτῆς τε καὶ
τοῦ ἀνδρός τῷ χρεῶν ἐλειτούργησαν, καὶ ὄσον
ἐπ' αὐτοῖς⁵ τεληνηκῶσι γενναϊότητα ἐπεδειξάτο

C

καὶ ὡς μετὰ τούτους τέκον καὶ ἐτέρον δύο
ἄρρενας διδύμους καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῖς γεννηθεῖσαι
φανέρτα συμβόλαια, καὶ ὅπως ὅσον ἡ μήτηρ
προέφησε δι' αὐτῶν, εἰς ἔργον ἐξέβη· ὁ μὲν
γὰρ πρωτότοκος, — Βαάνης αὐτῷ τὸ ὄνομα, —
εἰς στρατιώτας καταλείπει, τοῦ ἐν τῇ Σηλυ-
βρία⁶ (2) εὐρισκομένου ἁγίου τῶν Ῥωμαϊκῶν
στρατεύματος στρατιῶν, ὁ δὲ μετ' αὐτὸν τεχ-
θεὶς Στέφανος τὴν τῶν μοναχῶν ὁδεύσας,
περὶ τὰ Ὀλόμυιά που ὄρη ἀναστρεφόμενος, ζῆ
μόνῳ ἐαυτῷ τε καὶ τῷ Θεῷ, καὶ τὰ ἄλλα δὲ
πάντα τῆς μακαρίας μετὰ ἀκριβείας ὁ ἱεροῦς
τῷ Βουλιά ἐκδιηγείται· τὴν ἀγάπην ἣν εἶχεν
ἀνυποκρίτως πρὸς ἅπαντας, τὴν ἐλεημοσύνην
τὴν ἄμετρον, τὴν συμπάθειαν, τὴν εἰρήνην, τὴν
μακροθυμίαν, τὴν ἐπιείκειαν, τὴν ἀγαθοσύνην,
τὴν φιλοπρωχίαν, τὰς δλονόκτους δεήσεις, τὰ
δάκρυα, τὴν ὑπομονήν, τὴν εἰς τοὺς θείους να-

οὺς μεθ' ὄσης τῆς ἠδονῆς σπουδήν, τοὺς ἐν τοῦ-
τοις ἀπὸ συγχῆς τῆς γονυκλισίας ἰδρωτάς, τὴν
περὶ τὴν εὐπρέπειαν τῶν θείων ναῶν ἀγάπην
καὶ ἐπιμέλειαν· ἔπειτα τὴν κατ' αὐτῆς πλασθεῖ-
σαν διαβολὴν ἐξ ὑποβολῆς τοῦ Σατανᾶ, τὴν ἀπο-
στροφὴν τοῦ ἀνδρός, τὰς πληγὰς, τὸν θάνατον,
τὰ μετὰ τούτων ἀπειρα θαύματα, ὅσα τε γενέ-
σθαι φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσε καὶ ὅσα διὰ τὸ
μῆκος παρέλειψε, τὴν εἰς τοὺς διαβαλόντας⁹
τε ἀνταπόδοσιν, καὶ ὅπως ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Νικη-
φόρος κατὰ τὸν καιρὸν τῆς πολιορκίας Βιζύης
τέλει τοῦ βίου χρησάμενος, ἐτάφη παρὰ τῷ
ἀριστερῷ μέρει τοῦ ἀνεγερθέντος παρ' αὐτοῦ
τῆ μακαρίας ναοῦ. Ὁ δὲ Βουλίας ταῦτα ἀκούων
ἐξεπλήττετο καὶ ἐθαύμαζε καὶ τῷ Θεῷ τὸν αἴ-
νον σὺν τοῖς ποροῦσιν ἀνεπέμπε· ἔφη δὲ πρὸς
αὐτὸν· «Καὶ πῶς, ὦ τίμιε πάτερ, τοιοῦτον
ἀγαθὸν ἠρέσχοι καταλιπεῖν, εἶπερ διὰ τὴν
τοῦ πολέμου φουρὰν τοιαύτην ἐτλησεν ὑποστήναι
ζημίαν; Ἀλλὰ νῦν γὰρ πάντα σοι συγκεχώρηται
καὶ ἐφείτῃ σοι βουλομένῳ ποιεῖν τὰ τῆς λει-
τουργίας. Θέλησον οὖν καὶ συγκατοίχησον ἡμῖν·
τὰ δὲ πρὸς τὴν χρεῖαν ἅπαντα ἂν ἡμεῖς ἀνελλι-
πῶς χορηγοῦμεν.» Ὁ δὲ· «Τῷ τέως μὲν οὐ
δύναμαι (ἔφη) διὰ τὸ βούλεσθαι συγκατοικεῖν
τοῖς ἐμοῖς ὄσων ἐν τῇ Μηδείᾳ· ὁ δὲ δύναμαι
ποιεῖν, τούτου¹⁰ καὶ δέομαι μὴ ἀποτυχεῖν·
κέλευσον ἔρχεσθαι με καὶ λειτουργεῖν ἐν τῷ
τῆς ἁγίας ναοῦ μὴ παρὰ τίνος κωλύμενον.»
Ὁ δὲ καὶ λίαν ἀσμένως τοῦτο κατένευσε, πρὸς
δὲ καὶ ἤξιον μὴ ὑστερεῖν, ἀλλὰ συγχρότερον
τοῦτο ποιεῖν.

25. Ἐπεὶ δὲ ὁ ὄρηθεις Συμεὼν οὐκ ἐν ταῖς ἀλω-
θείαις παρ' αὐτοῦ πόλεσιν ἀνετίθει φρουροὺς
διὰ τίνος χρονικοῦ διαστήματος μετεκαλεῖτο
ὡς ἐαυτὸν καὶ ἄλλους ἀντ' αὐτῶν ἐπέταξε, μετα-
καλεῖται¹ καὶ ἐκ Βιζύης Βουλίαν, ἔτερον ἀντ' αὐ-
τοῦ πέμψας φρουρὸν τῆς πόλεως. Οἱ δὲ τῆς φρου-
ρᾶς ἐξερχόμενοι, δεῖν κρίνοντες πολέμου νόμῳ
σὺν λαφύροις οἰκαδε ἀναστρέφειν, τοῖς ἐναπο-
λειφθεῖσι τῶν Ῥωμαίων ἐπέτρονον, καὶ λείαν
πολλὴν λαμβάνοντες, οὕτω τὴν αὐτοῦς φέρονσαν
ἐπορεύοντο. Ὡς δὲ καὶ Βουλίας τῷ διαδεξαμένῳ
τὴν Βιζύην κατέλιπε, τῷ εἰρημένῳ νόμῳ
στοιχῶν καὶ αὐτός, εἰς λαφυραγωγίαν ἐτρέπετο.
Ἐνθεν τοι καὶ εἰς Σηλυβρίαν² καταλαβὼν, συν-
αντᾶται παρὰ τοῦ ἐκεῖσε Ῥωμαϊκοῦ στρατοπέ-
δου, οὗ³ τὸν Βαάνην ἠγεῖσθαι φθάσας ὁ λόγος
ἐδήλωσε. Γνοὺς οὖν ὡς σὺν τῷ τοιοῦτῳ στρα-
τεύματι καὶ Βαάνης ἐστὶ, τοὺς οἰκείους αὐτοῦ
ἐπιστήσας, μόνος εἰρημικώτερον παρεξέβη,
καὶ τινα προσκαλεσάμενος ἐκ τοῦ στρατοπέδου
Ῥωμαίων, περὶ Βαάνου μαθεῖν ἤξιον, εἰ παρήν
τῷ στρατοπέδῳ· παρόντα δὲ μαθὼν, ἐδέετο
τοῦτον ἰδεῖν. Μηνύεται ταῦτα Βαάνη, καὶ ὡς εἴ-
χεν ἔνοπλος, ἔρχεται πρὸς Βουλίαν. Ὁ μὲν οὖν
εὐθὺς αὐτὸν ἤρετο· «Σὺ εἰ ὁ σεβάσμιός μοι
Βαάνης, ὁ υἱὸς τῆς ἐν Βιζύῃ ἁγίας Μαρίας;»
Ὁ δὲ· «Ἐγὼ εἰμι (ἀπεκρίνατο), σὺ δὲ τίς
εἰ καὶ πῶς τὸ ἐμὸν ὄνομα οἶδας καὶ τῆς μητρὸς,
καὶ πόθεν ἐμοὶ φίλιός διακέουσαι;» Ὁ δὲ Βου-

VITA

E

et cum
Baana
Mariae
fili

F

24. —¹ δει V, L. —² δὲ L. —³ ἐξεί L. —⁴ πλη-
ρώσω L. —⁵ ἐνταυθῇ L. —⁶ δὲ L. —⁷ αὐτῆς
V, L. —⁸ Σηλυβρία L. —⁹ διαβαλλόντας L. —

¹⁰ τοῦτο L.

25. —¹ μετεκαλεῖται L. —² Σηλυβρίαν L. —
³ ὄν L.

(1) Vide Comm. praev. num. 6, supra, p. 690, annot. 2. — (2) Ibid., annot. 3.

VITA
amicitiam
coniungit.

λίαν· « Ἀνθρωπὸς εἰμι ἁμαρτωλὸς (ἀπεκρίνατο),
ἐπειδὴ τὸ τῆς σῆς μητρὸς ἄγιον⁴ λείψανον
οὐκ ἤξιώθη ἰδεῖν, — ἀνοιγομένον γὰρ τοῦ
τιμίον σκευὸς, ἐν ᾧ κατακείται, ἵνα παρ'
ἡμῶν θεαθῆ, φλόξ ἐξεληθοῦσα ἐκείθεν ἡμᾶς
μικροῦ δεῖν κατέφλεγεν, καὶ οὐκέτι ἐτολμήσα-
μεν ἀνοῖξαι καὶ ταύτην θεάσασθαι, — κἄν γοῶν
σε ἰδεῖν ἐπεπόθουν· ἢ γὰρ ἂν οὕτω τῆς ἐξ
αὐτοῦ διὰ σοῦ χάριτος ἀπολαύσαιμι· σοῦ δὲ
τὸ ὄνομα, καὶ ὅτι ἐνταῦθα εὐρίσκη, ἔχω μαθῶν⁵
ἀπὸ τῶν παρ' ἡμῶν αἰχμαλώτων, ἀφ' ὧν καὶ
περὶ τῶν τελουμένων θαυμάτων ἀκήκοα. Βε-
βαιότερον δὲ περὶ πάντων ἔργων παρὰ ἱερέως
ἀνδρὸς τοῦ λειτουργοῦντος ἐν τῷ ἀνεγερθέντι
παρὰ τοῦ πατρὸς σου ναῶ. Ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἡμῶν
αὐτῶν τοιοῦτόν τι γέγονεν⁶. Τῶν ἡμετέρων
στρατιωτῶν καθημένων εἰς φυλακὴν τοῦ τεύ-
χους Βιζύης καὶ λόγοις διαφόροις ἐντυγχανόν-
των, καὶ περὶ τῶν τῆς ἁγίας θαυμάτων ἤρξαντο
διηγείσθαι καὶ ἅπαντες ἐξεπλήρουντο· εἰς δὲ
τούτων ἀπιστίας πάθει ἁλούς, μὴ ἀληθῆ εἶναι
ἔλεγε τὰ λεγόμενα· εἰ γὰρ ἅγια ἦν αὕτη, καὶ
τὴν πόλιν ταύτην, ἐν ἣ κατέκειται, τῶν ἡμετέρων
χειρῶν διεσώσατο ἂν. Οὕτω τέλος ἔσχεν ὁ λόγος
αὐτῶ, καὶ πνεύματι συλλαμβάνεται πονηρῶ,
πίπτει κατὰ γῆς τοὺς ὀφθαλμοὺς διαστρέφων,
τοὺς ὀδόντας βρόχων, σιέλη ἐκπίτων τοῦ στό-
ματος, τοῖν χερσίν⁷ συγχάρις πατάσσει τὴν
κεφαλὴν καὶ μέγα βοῶν· ἐπὶ πολὺ δὲ οὕτως ὀ-
χλοῦμενος, μόλις ἐπὶ τρέμονσιν ἀνέστη τοῖς
γόνασιν, καὶ τὸν τάφον τῆς ἁγίας μητρὸς σου
κατάλαβόν καὶ ἐφ' ἱκαναῖς ἡμέραις ἐκεῖσε
βασανιζόμενος ἔτυχε τῆς ἰάσεως· ὅπερ ἡμεῖς
ἅπαντες θεασάμενοι καὶ ἔμφοβοι γεγονότες,
τὸν Θεὸν τὸν δοξάζοντα τοὺς γνησίους οἰκέ-
τας αὐτοῦ ἐμεγαλύνοντες ἰσχυρῶς, τὸν δὲ
λαθῆντα ἄνθρωπον εἰς Βουλγαρίαν ἐστεύλαμεν
καὶ τοῖς ἐκεῖσε τὰ εἰς αὐτὸν γεγονότα⁸ παρε-
δηλώσαμεν, ἱερέα τε μετεκαλεσάμεθα καὶ τὰ
τῆς λειτουργίας μέχρι τῆς⁹ σήμερον εἰς τὸν
ναὸν ἐκτελεῖ. » Τούτοις Βουλίας τε καὶ Βαά-
νης ἀλλήλοις συνομιλήσαντες, εἰρηκτικῶς διε-
ζέσθησαν.

Baanes
matris
sepulcrum
invisit.

26. Μετ' ὀλίγον δὲ τοῦ εἰρημένου Συμεὼν
τὴν ἀβλάν ψυχὴν ἐκρήξαντος, Πέτρος ὁ υἱὸς
αὐτοῦ (1) τὴν ἀρχὴν διαδέχεται, ὃς καὶ βαρβαρι-
κώτερον τοῖς πράγμασι χρώμενος, τὰς ὑπὸ τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ ἀλωθείας πόλεις τῆς Θράκης
εἰς ἔδαφος κατασπᾷ, εἰς ἑαυτὸν τοὺς ἐν αὐταῖς
ἐδρισκομένους Βουλγάρους μετακαλοῦμενος,
μεθ' ὧν καὶ τὴν Βιζύην οὕτω διέθηκεν· ὅπερ
μαθὼν Βαάνης σὺν τισιν ἱερεῦσι καὶ στρα-
τιώταις τῶν ὑπὸ χεῖρα τὴν Βιζύην καταλαμ-
βάνει¹. Εἰσελθὼν οὖν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἐν
τῷ θείῳ ναῶ τῆς ἁγίας μητρὸς αὐτοῦ καὶ τὰ
εἰκότα εὐξάμενοι καὶ εὐχαριστήσαντες, τὸ τί-
μιον αὐτῆς καὶ ἁγίον λείψανον κατησπᾶσαντο·
τῆς θείας δὲ καὶ ἁγίας ἱεροτελεστίας² ἐναρχο-
μένης, τρισμὸς μέγας γέγονεν ἐν τῷ γλωσσο-

κόμῳ καὶ φόβον πᾶσιν ἐπέβαλεν, ὡς μικροῦ D
καταλιπόντας τὸν ναὸν ἐξελεῖν. Τούτου δὲ
μεθ' ἱκανῆς τῆς ὥρας παυσαμένου, διαπορεῖν
ἤρξαντο³, τί ἄρα τὸ σημεῖον βούλεται τοῦτο.
Βαάνης οὖν ὁ υἱὸς αὐτῆς· « Ὡσπερ (φησὶ)
καταλιπόντων ἡμῶν τὴν Βιζύην, ἀγανακτοῦσα
γοεράς ἠφίει φωνάς, καθὼς ὁ αἰχμάλωτος διη-
γήσατο, οὕτως ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ ἡμῶν σικρᾷ
ἐν ἀγαλλίασει. » Τὰ τῆς θείας δὲ λειτουργίας
τελέσαντες καὶ ἐπὶ τῷ γεγονότι δοξολογήσαντες,
εἰς Σηλυβρίαν⁴ αὐθις ἐπέστρεψαν.

27. Ῥωμανοῦ (2) δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν σκήπτρον
ἐπιλημμένον καὶ γαμικὰ συναλλάγματα ἐκ-
τελέσαντος μετὰ τῶν Βουλγάρων, εἰρηναία
κατάστασις μέσον⁵ αὐτῶν τε καὶ τῶν Ῥω-
μαίων ἐγένετο. Ἐγθεν τοι καὶ ἅπαντες συναχ-
θέντες εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας ἐκτός τινος δέους
ἔθειον, καὶ Βαάνης ἐντεῦθεν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ
ἐκ Σηλυβρίας⁶ τὴν Βιζύην κατέλαβεν. Ἐτυχε
δ' ἐν τούτῳ καὶ τὸν εἰρημένον ἀδελφὸν αὐτοῦ⁷
Στέφανον ἐκ τῶν Ὀλυμπίων ὁρέων κατὰ τινα
χρεῖαν τὴν Κοινοσταντῖνον καταλαβάνει, ὁδῶν
Στέφανον ἐπὶ ὀνομαζόμενον, ἀλλὰ Συμεὼν, τῷ
μοναχικῷ σχήματι τὸ ὄνομα εἰς τοῦτο ἀμεί-
ψαντα. Οὕτως⁸ τοῖν ὁ Συμεὼν τῇ τῶν πραγ-
μάτων εἰρήνῃ ἐπενοφρανθεῖς καὶ ἅμα μὲν ποθῶν
τὴν πατρίδα ἰδεῖν, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἀδελφῶ ἐν-
τυχεῖν, τὸ δὲ πλέον, ἵνα τὸ τῆς μητρὸς ἁγίων
λείψανον προσκνησῆς καὶ ἀσπασάμενος, τῆς
ἐξ αὐτοῦ καταπολιόση χάριτος, τὴν Βιζύην
καταλαμβάνει. Εἰς τὸν ναὸν οὖν ἀφικόμενος καὶ
τὰ κατ' ἔφρον ἐνῆρχε τε καὶ εὐχαριστίας πλη-
ρώσας, ἐντυγχάνει καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀδελφῷ Βαάνῃ
ἔνθα δὴ κοινοσάμενοι ἄμφω τὰ κατὰ γνώμην,
τὰς ἀνηκούσας αὐτοῖς ἀδελφικὰς μερίδας ἀπο-
κληροῦσι τῷ ναῶ τῆς ἁγίας αὐτῶν μητρὸς καὶ
εἰς μοναστήριον αὐτὸν ἀποκαθιστῶσιν. Ὁ γοῶν
Συμεὼν ἐνταῦθα καὶ μετάθειναι ἐνοεῖ τῶν λει-
ψάνων· καὶ τὸ μὲν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐκτός τῆς
ἐκκλησίας τάρων ποιήσας τίθηται, τὸ δὲ τῆς ἁ-
γίας μητρὸς αὐτοῦ⁹ ἀπέθετο ἐν ᾧ ὁ πατὴρ κατέ-
κειτο ἐκ μαρμάρου πεποιημένῳ. Οὐδ' ἔαντοῦ
δ' ὁ Συμεὼν τὴν μετάθεισιν ἐποιήσατο, ἀλλὰ δι'
ἑτέρων· αἰτίαν δὲ τούτου, ἐν οἷς τὰ περὶ τού-
των ἐκδιηγείται, ταύτην δίδωσιν οὕτως· « Ἐ-
γὼ δὲ τῷ τοῦ Χάμ ὑποδείγματι ἔμφοβος ὢν,
ἀσχημοσύνην πατέρων θεάσασθαι οὐκ ἐτόλ-
μησα. » Διὸ καὶ ἄλλοις ἐπέτρειψε τὴν μετάθε-
σιν· οἱ δὲ ταύτην ποιησάντες φασὶ τὸν μὲν τοῦ
Νικηφόρου νεκρὸν ὄσταν μόνον καὶ τινὰς ἀρμο-
νίας διαγνώσκεισθαι, ἔτη δ' ἑξήκοντα¹⁰ (3) κάτω κείμενον·
τὸ δὲ τῆς ὄσιας ἁγίων λείψανον σφῶν τε καὶ
ἀνελλιπὲς εἶναι διωμολόγουν καὶ μηδεμίαν πα-
θὸν φθορὰν, πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος κεί-
μενον· ὃ καὶ ἄρτιως ὁράται, χρόνον ἤδη συ-
χρῶν παρεληλυθότων, μηδεμίαν ἔχον διάλυσιν.
Ταῦτα δὴ δεόντως¹¹ πληρώσαντες καὶ τὰ εἰ-
κότα τελέσαντες, ἀπαίρει τῆς Βιζύης ὁ Συμεὼν
καὶ εἰς ὄρος καταλαμβάνει τὸν Κορινῶν ἐπινο-

Bigam
reduc

Symeoni
fratri
occurrit;
E

qui paren-
tum corpora
transferri
curat.

F

⁴ ὄνομα καὶ add. L. — ⁵ μαθεῖν L. — ⁶ γέγοναι V. — ⁷ ταῖς χερσίν L. — ⁸ γενότα V. — ⁹ τῆρ L.

26. — ¹ καταλαμβάνει V. — ² ἱεροτελεστίας L. — ³ ἤρξαντο V. — ⁴ Σηλυβρίαν L.

27. — ¹ μέσον V, L. — ² Σηλυβρίας L. — ³ αὐ-
τοῦ ἀδελφῶν L. — ⁴ οὕτως L. — ⁵ λείψανον add. L.
— ⁶ om. L. — ⁷ (ἔτη δ') ἔτει δὲ V, L. — ⁸ (ἡ δ.) δὲ
ὄντως L.

(1) Petrus I (927-969). — (2) Vide Comm. num. 8, supra, p. 690, annot. 5— (3) Ibid.,

num. 8, annot. 11.

-μαζόμενον

A μαζόμενον ἐν ὄρει Παφλαγονίας⁹, τῆς Πλουσιᾶδος ἐγγύς (1), τὸν ἀκηρῆτικόν δὲ¹⁰ εἶλετο βίον καὶ ἐτι ἐξεργαζόμενος.

28. Μετὰ τούτων δὲ πλείστον θαυμάτων ἐκτελουμένων, καὶ ἐπὶ ταῦτα ὁ λόγος ὁρμῆ καταλιπεῖν τι τῶν γεγονότων οὐκ ἀνεχόμενος. Γυνή τις ἀπὸ τοῦ κάστρου Μηδείας μονηρῶ πνεύματι συλληφθεῖσα, δεσμῶτις παρὰ τῶν ἰδίων ἀπὸ τῶν τάφων ἄγεται τῆς ἀγίας, καὶ τὴν ὑγίαν ἀπολαβοῦσα, οἰκᾶδε χαίρουσα ἀναστρέφει. Καὶ ἀνήρ τις Δαβὶδ ἐπονομαζόμενος νοσήματι περιπέπτωκε χαλεπῶ· τὸ δὲ νόσημα ἐπὶ τοσοῦτον κατεῖχε τὸν ἄνδρα, ἐφ' ὅσον δὴ τὰ τοῦ σώματος μέλη τῆ παρῆσι¹ νεκρὰ κατεργάσασθαι. Ἡτόνησε μὲν αὐτῷ ἡ φυσικὴ διαστία, ἀπεκέκλειστο σιτίων, ἀπεκέκλειστο πόματος· εἰ δὲ ποτε εἶχεν ἄγειν τι τῶν ἀπάντων τῷ στόματι, μέχρι μὲν τοῦ φάργγου ἦγετο, εἶτα τῆ ὄμῃ² τοῦ ἐντός κινούμενον πάθος ἐκείθεν ἐξήρχετο, ὅθεν καὶ τὴν καθόδον εὖρον· οὐδὲ γὰρ καθεστηκότα τὰ ἐντός εἶχεν ὄργανα τὰ δυνάμενα κατεργάζεσθαι τὴν τοῦ ζῴου τροφήν, νόμον φύσεως εἰκοντα. Διόπερ ἄγεται καὶ οὗτος εἰς τὸ τῆς ἰάσεως ταμείον³, εἰς τὸν ἀκένωτον θησαυρὸν· πλησίον τῆς σοροῦ καὶ αὐτὸς κατατίθεται, διημερεθεῖ, ἐξαιτεῖται τὴν τῆς νόσου ἀπαλλαγὴν, λαμβάνει ταύτην αὐθήμερον, ἀλλ' οὐ καθαρῶς ἴσος ἐντεθεὶν καινουργεῖσθαι τι παραδοξότερον προειδίας τῆς μακαρίας. Ἄ-μέλει καὶ ἐγείρεται ὁ ἀκίνητος, ὁρᾷ πόδας ἀναισθητοὺς ὄντας τὸ πρὶν τὴν ἴασιν ἐτραμένους καὶ δυναμένους ποιεῖν τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν, βαδίζει τοῖσι, ἀπεισι παρὰ τῆν ἑαυτοῦ οἰκίαν μὴ παρὰ τινος ἀγόμενος ἢ ἐρειδόμενος· μετ' ὀλίγον δὲ μικρὸν βαρυνόμενος ἐπὶ τινι λειψάνῳ τῆς νόσου, ἀμνημονεῖ ὅθεν ἔτυχε τῆς ἰάσεως, ὅθεν ἔσχε τῶν βαρυνάτων ἐκείνου καὶ ἀφορήτων ὀδυνῶν τὴν ἀπαλλαγὴν, καλεῖ φαρμακὸν τινὰ γυναῖκα ὑπὸ τῶν τῆς ποιηρίας πνευμάτων τερατοουργοῦσαν, δοκῶν ἐπ' αὐτῆς ὁ φρενολήπτος τὴν ἀκρῶν ὑγίαν ἀπολαβεῖν. Ὡς δ' ἐπεβάλλετο⁴ μαργαρίτας καὶ ἐποδαῖς καὶ συχναῖς φαρμακείας ἀθλίως⁵ ὁ ἄθλιος, πρὸς τῷ μηδὲν ἀνεῖν εἰς λόγον ὑγείας, καὶ εἰς δεινότηρας χωρεῖ τὰς πληγὰς καὶ ἐργάζει αὐτῷ τὰ ἔσχατα⁶ χειρῶνα, ὁ φασί, τῶν προτέρων. Καὶ πάλιν ὀδύνας⁶ δομειῖται καὶ πάλιν ἀκινήσια μελῶν καὶ κακῶν μυρῶν γέμουσα συμφορὰ. Ἄλλ' οὐκ ἔμελλεν ἐπὶ πολλῷ χαίρειν⁷ ὁ Σατανᾶς· σνεῖς γὰρ ὁ ἀνὴρ τὴν ἀπάτην σὺν δάκρυσι θερμοῖς τὴν φιλόνητον Μαρίαν επικαλεῖται, ἐξαιτεῖται τοῖς συγγενέσι πρὸς τὸν θεῖον ταύτης ἀποκομίσαι ναόν· ἄγουσι τοῦτον τῆ κλήνῃ κείμενον, ἐμπροσθεν τῆς ἀγίας ὀπίπτουσι λάρακος, καὶ ὁ νοσῶν πρὸς τὸν ἱατρὸν ἀπιδὼν καὶ βέθιον στενάξας καὶ γοερὸν παρακεκομμένη τῆ φωνῆ καὶ τῷ ἄσθματι· «Σὺ μὲν, (ἔφησε) μακαρία, εἰς ἐμὲ τὸν ἄθλιον ἐργασαμένη τὸν ἔλεον, τοῦ θανατοῦντός με νοσήματος ἡλευθέρωσας· ἡμεῖς δὲ ἐπ' οὐκ ἀξίαις ταῖς ἀμοιβαῖς τὴν δωρεάν ἀπέτισαμεν. Τὸ λείψανον τῆς νόσου τὸ ἀμυδρὸν μὴ σοὶ τῆ θερμῇ ἱατρῷ ἀναθέμενοι, τῆ ἐξ αὐτομάτου μοι παρασχόση τὴν ἴασιν τοῦ πολυειδοῦς ἐκείνου νοσήματος, ἀλλ' ἐξ ἀφροσύνης τῆ ὑποβολῆ τοῦ Σατᾶν ἐμπεπαρονήκαμεν γυναῖκα⁸ τινὶ ὀλεθρῷ καὶ πονηρῷ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιτρέψαντες. Ἄλλὰ τῆ σῆ⁹ συνήθει φιλανθρωπία τῶν διπλῶν ἐξελοῦ με κινδύνων· εἰ γὰρ τῆς σωματικῆς ὑγείας¹⁰ ἐπαπολαύσω, γνώσομαι πάντως ὡς καὶ συγγνώμης ἀξιοθήσομαι, ὡν ἀθλίως καὶ ἀσύνγνωστα ἤμαρτον, ἀσέβειαν ἄντικρυς ἐργασάμενος.» Τοιαῦτα καὶ ἕτερ' ἄλλα¹¹ πρὸς τοῦτοις ἐλευθῶς φηγεζαμένοι, ἐπικαμφθεῖσα ἢ μακαρία ἢ τοῦ φιλανθρώπου μαθήτρια, ἢ καὶ ζῶσα καὶ μετὰ θάνατον πλουσίως ἐκκενοῦσα τὸν ἔλεον, τὴν ἴασιν τῷ ἀνδρὶ καθαρῶς ἀποδίδουσι.

29. Γυνή καὶ αἰθὶς ἕτερα δαίμονι συλληφθεῖσα καὶ ἀγχομένη, παρὰ τὸν τάφον τῆς ἀγίας ἀγχεῖσα τῆς ἰάσεως ἔτυχε. Καὶ ὁ ἐπὶ θυγατρὶ δὲ¹ ταύτῃ² γαμβρὸς παραπλησίῳ δαίμονι συλληφθεῖς, καὶ αὐτὸς κατὰ τὸν ὁμοιον τρόπον τῆς ὑγείας ἐπιτυγχάνει. Καὶ ἱερεῖ τινι ἀλλάξω καὶ ἀναισθητῷ ὑπὸ νόσου τινὸς γεγονότι τὸ λαλεῖν καὶ αἰσθάνεσθαι ἢ μακαρία ἀποδοῖ³. Καὶ παιδίῳ τινὶ ἐξ τοσοῦτον νάρκωσι⁴ παθόντι μελῶν, ὡς μηδὲ τὸ στόμα ἀνοῖξει δύνασθαι, παρὰ τὸν τάφον αὐτῆς ἀγθέντι τὴν ὑγίαν ἀποχαρίζεται. Ἐτερος δὲ τις ἀνήρ, — Ἰσαάκιος ὄνομα τῷ ἀνδρὶ, — ὑπὸ σατανικῆς προσβολῆς τὸ φρονεῖν ἀπολέσας, κατὰ πεδίων⁵ ὡσπερ ἵππος ἐκράναι καὶ ἐπὶ κρηνοῦς ὁρέων καὶ δυσβάτους ὁδοῦς διήρχετο δεσμὰ πάντα καταρρηγνός⁶, μόλις ὑπὸ τῶν οἰκείων κρατεῖται καὶ δεσμοῖς παρὰ τὸν τάφον τῆς ἀγίας ἄγεται καὶ τὴν ὑγίαν ἐκείθεν τελείαν ἀπολαμβάνει. Σὺν τούτῳ δὲ καὶ ἕτερος κομισθεὶς ὑπὸ δαίμονος ἐνοχλούμενος, καὶ αὐτὸς καθαρῶς τῆς ὑγείας ἔτυχε καὶ μετὰ τῶν ἰδίων ἀγαλλιώμενος τὴν οἰκίαν αὐτοῦ κατέλαβε.

30. Τὰ γοῶν πλείονα τῶν θαυμάτων τῆς μακαρίας¹ διὰ τὸ πλῆθος τῆς διηγήσεως ἐκὼν ὑπερβήσομαι. Ἐπει δὲ τοὺς φιλακροόμενος² πάσχειν πέφουκε, γλιχομένους μαθεῖν περὶ τῶν τῆς ἀγίας παίδων, ἐν τίνι βίῳ ποίῳ³ τῷ τέλει ἐχρήσαντο⁴, ὁ λόγος ὀλίγ' ἄλλα καὶ περὶ αὐτῶν εἰρηκέναι χωρεῖ. Ὁ μὲν Βαάνης ὑπὸ τῷ πατρὶ ἀδξήθει⁵ καὶ εἰς ἄνδρας φθάσας, γυναῖκαί συζεύγνυται τῶν ἐπιφανῶν, καὶ δρογγαρίον τάξιν λαχὼν, οὐκ ἐπήρθη περὶ τινι τῶν τῷ κόσμῳ τιμῶν, ἀλλὰ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐν πᾶσιν ἀπομιμούμενος, πρὸς ἡν, ἡσέχιος, ἱλαρός, ἐπιεικής καὶ⁶ χρηστός, ὑπερβάλλον πάντας⁶ τοῖς περιδεξίσι τῶν στρατιωτικῶν κατορθώμασιν· ἦν μὲν γὰρ ἀνδρείος κατὰ τὸ σῶμα, πολλῷ δὲ ἀνδρειότερος κατὰ ψυχὴν καὶ προαίρεσιν· χρημάτων δὲ καὶ κερδῶν πάντων ἀνώτερος ὢν, παρεχόμενος αἰεὶ τοῖς συστρατιώταις τῶν σκύλων, ὡς ἐντεῦθεν

VITA
et iterum
a sancta
persana-
tur.

Vis dae-
monum
ab homi-
num
corporibus
depellitur.

Baanis
matris
virtutes
aemulatus,

⁹ παφλαγονίας L. — ¹⁰ om. L.

28. — ¹ παραινέσει L. — ² τὴν ὄμην L. — ³ ταμείον L. — ⁴ corr., prius ἐπέβαλε V; ὡς δὲ παρεβάλλετο L. — ⁵ om. L. — ⁶ ὀδύνας V. L. — ⁷ χαίρουσα L. — ⁸ γυνή L. — ⁹ om. L. — ¹⁰ ὑγείας L. — ¹¹ (ἕτ. ἄλλα) ἕτερα L.

29. — ¹ om. L. — ² ταύτης L. — ³ ἀπὸ πηδῆ L.

— ⁴ ἄρκον L. — ⁵ παίδων L. — ⁶ καταρρηγνός L.

30. — ¹ (τῶν - μακαρίας) prius bis scriptum in V. — ² φιλακροόμενος L. — ³ om. L. — ⁴ ἐχρήσαντο L. — ⁵ ἀδξήθει L. — ⁶ πάντως L.

(1) Vide Comm. praev. num. 6, supra, p. 690, annot. 6.

VITA

προσηλίας εἶναι αὐτοῖς καὶ περιδοξὸς καὶ ἐν τοῖς ἀπάντων στόμασι φέρεσθαι. Ἔσχε καὶ συνασκητὴν καὶ συνεργὸν ἀπάντων τῶν καλλίστων κατορθωμάτων Θεόδωρον τῖνα τὸν τῆν τοῦρμαν διαδεξάμενον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἄνδρα γενναῖον τὰ στρατιωτικὰ καὶ ὠμαλέον, γενναιότερον δὲ τοῖς κατὰ Θεὸν πολιτεύμασιν· ᾧ δὴ συζευχθεὶς, οἷα μόσχος ἐγενῆς τε καὶ ἰσχυρός, ὡς εἰς πῖνα γῆν ἠροτριῶν ἐν ἑαυτοῖς καὶ τῶν ἀρετῶν τὰ σπέρματα ὡς ἀριστοὶ γεωργοὶ κατεβάλλοντο, οἱ κατὰ καιρὸν ἐφοροσύνως ἐθέρισαν, καρποὺς ὠρῖμους Θεῷ καὶ τοῖς θεοῖς ληροῖς ἐναπέθετο⁵ καὶ ἀγαλλίασιν αἰώνιον ἐκομίσαντο⁶. Πλέον δὲ πάντων τῶν ἀρετῶν ὁ Βαάνης τὴν ἐλεημοσύνην ἠσπάζετο κατὰ ζῆλον καὶ μίμῃσιν τῆς μητρὸς· οὐδὲ τῆς θείας ἀκολουθίας ἡμέλει ὁ τῶν θεῶν καὶ ἀναφαιρέτων ἀριστος ἐραστής, ἀλλ' ἐκάστην ἡμέραν μετὰ καὶ ἀκολουθίας ὥρην δώδεκα τὸ ἅπαν ἐστιχολογεῖ φιλτήριον, καὶ ἐσπέρας αἶ ποτὸν ἔπιον μετὰ τῆν τῶν ἀποδεικνῶν ἀκολουθίαν παράκλησιν πρὸς τὴν ἀειπάρενον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μητέρα διὰ κανόνων τεσσαράκοντα ἐποιεῖτο, βέλβω τὸ παράπαν ἐν τούτοις μὴ χροόμενος, καὶ τῆς λοιπῆς δὲ ἀπάσης ἀκολουθίας οὐδέποτε τινας ἀπελείπετο.

instante iam morte,

a Symeone fratre

monastica veste induitur.

Symeonis merita.

Luc. 10, 42.

31. Ἐπεὶ καὶ αὐτὸν αἱ οὐράνια μετακαλοῦντο μοναί, διὰ φυσικῆς ἀκολουθίας τοῦτο γενέσθαι προστάττει ὁ Κύριος. Ὅθεν καὶ κοιλιακῶ νοσήματι περιπίπτει, ἐφ' ᾧ καὶ τῆν Κωνσταντίνου καταλαμβάνει ἰάσεως δῆθεν χάριν· τὸ δὲ ἦν ἄρα τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας καὶ οἰκονομίας τοῦ κρείττονος· ἥ γὰρ ἡμέρα τῆν Κωνσταντίνου ὁ Βαάνης μετὰ τῆς νόσου κατέλαβεν, ἐν αὐτῇ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Συμεὼν καταλαμβάνει¹ ἐκ τοῦ ὄρου τοῦ Κυμνά, ἔνθα ἦν αὐτῷ τὸ τῆς ἀρετῆς ἐργαστήριον, ὡς ἦδη φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσε, καὶ παρὰ τῇ πύλῃ τῆς οἰκίας, ἐν ἣ σκηρῶν ὁ Βαάνης ἐμελλε, παρὰ δόξαν συναντήσων ἀλλήλοις, πρᾶγμα τι θεῖον τοῖς τότε θεασαμένοις καὶ τοῖς νῦν ἀκούουσιν. Ἐνταῦθα κατασπασάμενοι ἀλλήλοις καὶ συλλαλήσαντες τὰ εἰκότα, τῷ Θεῷ τῆν ἐδρασιάν ἀπέειπον· τῆ γὰρ αὐτῆς ἡμέρας ἐπινομάζομένην πλησίον τῆς Ἀσπάρου³ κινστέρης⁴ (1). Τὸ μὲν δὴ τούτου⁵ τέλος τοιοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον. Εἰ δὲ καὶ ὁ ῥήθεις Συμεὼν ἐκ τῶν πολυλαχῶ τοῦ λόγον περὶ αὐτοῦ λεχθέντων τοῖς ἀγίοις συντάττειτο, τοῖς θεοῖς ἀνδράσιν ὁ λόγος σκοπεῖν ἀφίησιν. Γραμμάτων μὲν οὐδὲν γέγονεν ἔμπερος καὶ εἰς βασιλεῖους ἀλλὰ ἀπετάχθη διάγειν, ὡς εἴρηται, καὶ ὁ τρόπος αὐτοῦ προκόπτειν αὐτὸν ἐδίδον τοῖς παρὰ ἀνθρώποις κρείττωσιν· ἀλλ' ἔρωτι τῶν θεῶν ἀλόγος καὶ τῆν ὄντως μερίδα εὐαγγελικῶς ἐκ-

λεξάμενος, ἐκουσίως καταλιμπάνει τὰς γητῶν τιμάς, καὶ Θεῷ μόνῳ ἔην ἐργονικῶς, ἀσκητικῶς πόνοις ἐκδίδωσιν ἑαυτὸν, καὶ ὅρη διερχόμενος ἐξ ὁρέων καὶ τόπων ἀμβίβων ἐκ τόπων⁶ καὶ κατὰ τὰς μελίσσας ὡς ἐξ ἀνθέων τῶν ἀρετῶν συλλέγων τὰ κρείττονα, σκευὸς ἑαυτὸν τῆς ὄντως γλυκύντης κατεσκευάσας, καὶ πάσης πικρίας γητῆς ἐκκαθαρθεὶς, οἶκος Θεοῦ ἐχρημάτισε· πλουτεῖ γὰρ καὶ ἄκων τὸ τῆς ἰερωσύνης ἀξίωμα διὰ μόνην ὑποταγὴν τῷ ἐπιστατοῦντι καταπεισθεὶς.

32. Ἐδεῖ μὲν τοιοῦτους νιὸς¹ ἐκ τοιαύτης γενέσθαι, θεῖος ἐκ θείας, θανμασίως ἐκ θανμασίας καὶ χρηστοὺς ἐκ χρηστῆς καὶ ἐξ ἀγίας ἀγίου, ἀφιερωμένους Θεῷ ἐκ γενέσεως ἢ μᾶλλον εἰπεῖν καὶ πρὸ αὐτῆς τῆς² γενέσεως, ἐπειδὴ ἡ τούτους τεκοῦσα ἑαυτὴν ὄλην ἐκ βρέφους Θεῷ ἀφιέρωσεν ἐξ ἰδίας τῆς προαιρέσεως, οἶκος ἀπάντων γενοῦντῶν τῶν ἀρετῶν, αἷς ὁ πάντων Θεὸς ἐπεφροῦνται. Τίς γὰρ ἐξεῖπειν δυνήσθαι τὸ ἐγγενὲς αὐτῆς τοῦ φρονήματος, τὸ τῆς σφωροσύνης ὄρατον, τὸ τῆς ἀγχινοίας περικαλλέστατον, τὸ πρὸς πάντα ἱλαρὸν καὶ εὐμένες καὶ ἐπίχρη, τὴν παρότητα, τὴν συμπάθειαν, τὸ ἐπιεικὲς τε καὶ μέτριον ἐν πᾶσι καὶ διὰ πάντων, τὸ πρὸς τοὺς δεομένους πάντας χρηστὸν καὶ φιλόνητονον, ἐν ᾧ καὶ τὴν ἀμετρον ἐλεημοσύνην ἠσπάζετο καὶ ἐξεπλήρου, μηδὲν ἑαυτῇ περιποιουμένη, ἀλλὰ πάντα τοῖς πτωχοῖς χορηγοῦσα. Πόσον οἰεσθε θυγατέρας πρὸς γάμον ἐξέδοτο, οἶκον προῖκα προθεῖσα; πόσους ἀνέπλεσε νέους ὄραφίαι διεφθαρομένους; πόσαι γυναῖκες χηρεύουσαι ἐκ τῶν ἐκείνης δωρεῶν φιλοτιμῶς παραμυθίας ἀπήλυσαν; πόσους πεινῶντας ἐξέθρεψε; πόσους γυμνοὺς ἐνέδωσε; πόσους διρῶντας ἠδίον πόματος ἐνεφόρησεν; Ἐπεισαν ἐκείνην μᾶλλον ἢ τὸν ἀέρα οἱ πένητες, οἱ προσταλαιπωροῦντες τῷ κρεῖε καὶ τῷ ψύχει πηγνύμενοι περιεβάλεθησαν ἀπὸ ἐνδυνάμων αὐτῆς· οἱ μὲν ὄδατος δυνάμει εὐποροῦν τῇ τῶν μελῶν παρῆσει ἐκείνην ἔσχον τῶν ἀναγκαίων παροχῆ δένανσιν. Αὐτῇ συμβαίνει προσφόρος λεχθῆναι τὸ τοῦ Ἰώβ, τὸ τῆν αὐτῆς θῆραν εἶναι παντὶ αἰτοῦντι ἠνευγμένην. Τὰς δὲ δὴ περὶ τοὺς θεοὺς ναὸς πορείας αὐτῆς φρονητίδας τε τῆς εὐπορείας αὐτῶν καὶ ἐπιμελείας, τὰς³ ὀλονκτιῶς προσευχάς, τὰς παννύχους στάσεις, τὰς γονυκλισίας τὰς ἀμυθῆτους, τὰς⁴ ἀπὸ τούτων ποταμηδὸν περιορομένους αὐτῇ ἰδρώτας⁵, τὰ συνεχῆ καὶ ἀέννα⁶ δάκρυα, τίς ἂν λέγειν ἰσχύσειεν; τὰς ἐν τοῖς πειρασμοῖς δ' ἀδθις καρτερίας αὐτῆς, τὰς ἐν σκεοφανταῖς καὶ ἐν ταῖς διαβολαῖς γενναϊότηας ἐκ σταθηρωτάτης διανοίας προβεβλημένας καὶ τῆν ἐν λόποις καὶ συμφοραῖς ταύτης ἔπομονην ἀνένδοτον τε καὶ ἀνυπόκριτον τίς οὐκ ἂν ἐκπλαγεῖ τε καὶ θαυμάσει⁷; Πρὸς τοῦτοις δὲ τίς ἂν δυνήσθαι λόγος ἀπαριθμῆσαι τὰς μετὰ θάνατον εὐεργεσίας αὐτῆς κοινῶς πρὸς πάντας τὰς τε γεγεννημένας ἰάσεις τε καὶ θανματονογίας καὶ τὰς γνωμένας

Syncretisis.

E

Iob. 31, 32.

⁵ corr., prius ἐναπέθετο V. — ⁶ ἐχαρίσαντο L. 31. — ¹ καταλ. Συμεὼν L. — ² om. L. — ³ ἀσπάρου V. L. — ⁴ γυμναστήριον L. — ⁵ τούτο L. — ⁶ τόπων L.

32. — ¹ οὐδὲ V, cō; L. — ² om. L. — ³ αὐτῆς-τάς om. L. — ⁴ τὰς V, L. — ⁵ ἰδρώτος L. — ⁶ ἀέννα V. — ⁷ θαυμάσει V, L.

(1) Vide Comm. praev. num. 7, supra, p. 690, annot. 8.

ἀελ.

Α δει και χορηγουμένας τοις δεομένοις και πισ-
τει βεβαία τῷ θεῷ ταύτης τάφω⁸ προστρέχουσι;
Και πῶς γάρ οὐκ εἶχε και μετὰ θάνατον τοις
χρηζόντων ἐπαρχειν, ὅπου γε και πλέον εἰλήφει
τὸ δύνασθαι, τὸ εἰ τί πον ἐπανελεῖσθαι αὐτῇ
πάχος σαρκίον ἀποθεμένη και καθαρῶ τῷ
πνεύματι τῷ Θεῷ ἀμέσως προσομιλοῦσα και
τοις ἐν χάριτι παισὶ τοῦ Θεοῦ συναριθμοῦς
εἶναι πλουτήσασα;

Hagiogra-
phi per-
oratio.

33. Ἄλλ' ὡ σεβασμία Μαρία, τῶν ἐν κόσμῳ
καλῶς βιωσομένων ἀπάντων γυναικῶν τὸ¹
καλλώπισμα², τὸ τῶν δικαίων ἐντρέφημα και
τῶν ὁσίων γλυκύτερον ἡδυσμα, τὸ τῶν ἀρε-
τῶν δοχεῖον, τὸ τῶν χαρίτων σκεῦος, ὁ τῶν
ιαμάτων ἀκένωτος θησαυρός, τὸ ταμειῖον τῶν
δωρεῶν τοῦ θεῖου και παναγίου πνεύματος, σὺν
τῷ τιμίῳ χορῷ τῶν παιδῶν τῇ μακαρία και
παναγία³ τριάδι παρισταμένη και μετὰ παρη-
σίας βοῶσα. « Ἰδοὺ ἐγὼ και τὰ παιδία, ἃ μοι
ἔδωκας, Κύριε, » ἰλέον ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις τὸν
ἐδδιάλλακτον και μακρόθυμον και ἀνεξίκακον

Hebr. 2,13.

Β Κέριον, συλλαβοῦσα συμπερσεβεντάς και συλ-
λήπτουρας τῶν ὁσίων τὰ πλήθη, τῶν μαρτύρων
τοὺς δήμους, τῶν δικαίων τὰ τάγματα, τὰς τῶν
ἀγγέλων χορείας, τῶν ἀποστόλων τὸ στίφος, τῶν
προφητῶν τὸ συνάθροισμα και τῶν πατέρων τὸ
σύνταγμα· πάντες γάρ εἰς οὐδα συμπερσεβέ-
ουσαν ὑπὲρ ἡμῶν, φιλανθρωπίας ἐν ἑαυτοῖς
εἶδος φέροντες, ἐπειδὴ γνήσιοι μαθηταὶ τοῦ
φιλανθρώπου γεγονάσι· πρὸ πάντων δὲ και
μετὰ πάντων⁴ ἔχεις τὴν ἀποπαράκλησιν⁵ τοῦ
γένους ἡμῶν, τὴν τοῦ παντός κυρία και δέσ-
ποιαν Θεοτόκον, τὴν ἀειπαθέρον μητέρα τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, αἰ δυνουποῦσαν
ὑπὲρ ἡμῶν και οὐδέποτε τῆς δι' ἡμᾶς προσβείας
ἀπολειφθεῖσαν. Οὕτω δὲ ἂν ἰλεούμενος ὑπὸ

πάντων ὁ φιλάγαθος κύριος, ὁ αἰε νικῶν τῇ
αὐτοῦ φιλανθρωπία και ἀγαθότητι τὰ πλήθη
τῶν ἡμετέρων ἀνομημάτων, ἴσως συνήθως δυσο-
πιθήσεται και ἐπικαμφθεῖ και ἐπιβλέψειεν
ἐφ' ἡμᾶς εὐμενὲς και ἀποστρέψει τὴν καθ'
ἡμῶν αὐτοῦ ὀργὴν τε και ἀγανάκτησιν, ἐλεή-
σας ἡμᾶς διὰ μόνην τὴν αὐτοῦ ἄφατον ἀγαθό-
τητα και φιλανθρωπίαν, και τῶν συνεχουσῶν
ἡμᾶς ὀδονῶν και ἀφορήτων συμφορῶν ἐλευθε-
ρωθήμεν και ὀλεθρον ἴδοιμεν παγγενῆ τῶν
ἐπικειμένων ἡμῖν δυσμενεστάτων ἐχθρῶν και
δίκην θηρῶν⁶ ἀγρίων ἐπεμβαίνοντων ἡμῖν και
λυμανομένων τὸ ποιμνιον τοῦ Χριστοῦ, τὸν
ἐκλεκτὸν κλήρον, ὃν διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐκ
τῆς κατάρτας ἐξηγοράσατο. Ναὶ δὴ⁷, σεβασμία
μητέρα Μαρία, τὸ θαῦμα τῆς νῦν γενεᾶς, μὴ δια-
λίπης ἐξαυτομένη⁸ τοῖς χριστονόμοις ἡμῖν
εἰρήνην βαθεῖαν και τὰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀγαθὰ,
τοις ἐκ Θεοῦ τε δικαιοθεῖαι ἐπὶ γῆς βασιλεύ-
ειν ἡμῶν νίκην κραταῖαν ἐκζητοῦσα κατὰ πάν-
των τῶν ἐναντίων ἐχθρῶν, και τῇ τοῦ Χριστοῦ
ἐκκλησίᾳ ἀξίησιν και ἐδστάθειαν και ἔνωσιν
ἀοραγῆ· προῖσταμένη δ' ἂν εἴης και τῆς καλ-
λίστης τῶν πόλεων ταύτης Βιζύης, καθ' ἣν
σοῦ τὸ ἱερώτατον και ἅγιον σῶμα ἐπεβράβευσεν
ὁ Θεός εἰς κοινὴν τῶν ἐνοικοῦντων βοήθειαν
και ἀντίληψιν και ἀποτροπὴν νοσημάτων παν-
τοίων και τῶν ἀφανῶς τε και φανερώς ἀντικει-
μένων ἐχθρῶν· τῷ ἀρχιερεῖ δὲ σὺν τῷ κλήρῳ
παντὶ και πᾶσι τοῖς ἐτησίως τιμῶσί σε σωτηρί-
αν εἴης⁹ παρέχουσα και πάσης νόσου ἀπαλλα-
γὴν· εἰς δόξαν πατρός, υἱοῦ και ἁγίου πνεύ-
ματος, τῆς παναγίας και ὑπερουσίον τοῦ ἁδου,
τῆς μιᾶς θεότητός τε¹⁰ και βασιλείας, ἣ πρέπει
δόξα, κράτος, τιμὴ και προσκύνησις εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν¹¹.

VITA.

E.

⁸ om. L.

33. — ¹ om. L. — ² ἐγκαλλώπισμα L. — ³ παναγία
και μακαρία L. — ⁴ corr., prius πάντα V. —

⁵ litterae adto supra lin. V. — ⁶ θηρῶν L. — ⁷ om.

L. — ⁸ αἰτουμένη L. — ⁹ εἰς L. — ¹⁰ om. L. —

¹¹ ἁγία σώσον με τὸν ἄθλιον add. V.